

مرۆف كوشتن پيشه‌ي منه

نووسەر: رۆبیرت میړل

منندی اقرأ التقافي
www.igra.afilamontada.com

وهر گيپران بو فارسى : نه حمده شاملو
وهر گيپران بو كوردى : محمده شه هدى

منتدى اقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

مروٽ كوشتن پيشه ى منه

"رؤبىرت ميرل"

Death is my trade

"Robert Merle"

نووسەر: رؤبىرت ميرل

وهرگيران بو فارسى: ئەحمەد شاملو

وهرگيران بو كوردى: محەمەد شەھدى

دهزگای چاپ و بلاوکردنه‌وهی
روژنه‌لآت

خاوہنی ٹیمتیاژ
کہ‌ژال رہ‌فیع

سہ‌رنووسہر
حہ‌سہ‌نی دانیش‌فہر

Email: h.daneshfar@yahoo.com

Mob: 0750 449 3561

ہہ‌ولیر - شہ‌قامی (۱۰۰) مہ‌تری ریزی کارگی‌ی دہ‌رمانی میدیکا ناوا

مروث

کوشتن

پیشدهی

منسده

- ✓ مروژد کوشتن پیشه‌ی منه
- ✓ نووسینی : رۆبیرت میژل
- ✓ وه‌رگیژان بۆ فارسی: ئەحمەد شاملو
- ✓ وه‌رگیژان بۆ کوردی: محەمەد شەهدی
- ✓ تایپ: ئەوین شەهدی
- ✓ دەرھێنانی ھونەری ناوھو و بەرگ: خەلیل ھیدایەت مام شیخ ٤٩٢٤٢٦٢
- ✓ نرخ (٧٠٠٠) ھەزار دینار
- ✓ چاپی یەکەم : ٢٠١١
- ✓ شوێنی چاپ : چاپخانە‌ی رۆژھەلات-ھەولێر ٤٦٣٩٥٣١

لە بەرپۆڵەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتییەکان ژمارە‌ی سپاردنی (٧٦٣) ی
سالی ٢٠١١ یی دراوہ.

بەرپۆڵەبەری ھونەری دەزگا
سەلام محەمەد رەسول

نووسینیك له وهر گڼر

پیشه کی ئەم کتیبه دهیتوانی ههلیکی زیرین بیت بو
تویژینهوهی خالیکی زور لهبارهی "توتالیتریزم" (۱) و
"فاشیزم" (۲). بهداخوه کهمی کات و مهجالی کهم، پیشی له
سوود وهرگرتن له ههلیکی ئاوا زیرین گرت. بهلام پیویست
بهوه دهکات هر سهبارت به خودی کتیبه که باس له چند
خالیک بکه. له راستیدا ئەم کتیبه "ژیاننامهی جهلادیکی
مۆدیرنه" و چوارچیوه و زهمهنی ئەو رووداوه میژویسه
راستییه که له نیوهی سهدهی نیستا بهسهر نهو روپادا
تیپهپی و جگه لهوهی که بهشیوهی رووداوی خیزانیی و
روبهرووبونهوهکانی تایبهتی قارهمانی چیرۆک باسی
لیوهکراوه، هیچ شتیکی وههم و خیالی نییه و بهسهرهاتیکی
راستهقینهیه، هرچهند ئەم رووداوه خهیاڵیهش بهجۆریک
بهراستی دهچیت که واپندهچیت نووسهر بنهمایه کهی لهسهر
لیکۆلینهوه لهسهر ژبانی تایبهتی ههندی له جهنایه تکارانی
نازی پیکنابیت. چند سال دواي چاپی ئەم کتیبه، نووسهر له
دیمانهیه کدا لهگهڵ پهيامنیری "گۆفاری ئەدهبی"
(Litterature magazine) بهداخ و حهسرهت باس لهوه
دهکات که بۆچی پیشهکییهکی بو ئەم کتیبه نه نووسیوه و
کۆمهلیک راستیی تیدا ئاشکرا نه کردوه.

لەر استيدا قارەمانى كتيب كە "رۇدولف لانگ" ناو براو، ھەمان "رۇدولف فرانتس ھۇس" ە (Rudolf. F. hoess).^(۱) لەبارەى ئەم كەسەدا لە كتيبي "ويليام شايرر" (William L. SHAIRER) كە بە شيوھيەكى ريكوپيئك و دروست باسى لە ميژووى رايشى سنيەم كردوو. (۱) دەخوينينەو كە چاوديري ئوردوگاكاني كاري زورەملى "هاينريش هيملير" ي (Henrich Himmler) ئاگادار كردهو. بۇ دروستكردى ئوردوگايەكى قەرتينەى نوئ، لە دەوروبەرى "ئاوش

1 - توتاليتير tothalitaire و توتاليتيرىزم لە لاين "داريووش ناشوورى" لە كتيبي "قەرھەنگى سياسىي" بەم شيوھيە شى كراوئەو.

ئەم سيفاتە بو رژيمە سياسيانە دەوترئت كە ئەم تايبەتمەنديانەيان ھەبئت: چاوديري حكومەت لەسەر گشت چالاكيى نابوورى، كۆمەلەيەتى و دەسەلاتى سياسىي لە دەست حزيكى دەسەلاتدار و لادانى گشت كئشەكاني چاوديري ديموكراتيكي كۆمەلگە... و لەناو بردنى سەربەخويى تاك. لە حكومەتى توتاليتير سشوقى دەسەلات بەسەر كۆمەلگە ھيچ مانايەكى نيبە. حكومەت بە يەكسان كردنى پەرومردە كردن و تەنانەت چاوديري بەسەر چالاكيەكاني ئەدەبى و ھونەرى و بەدەستەوگرتنى ئامرازى پەيوەندىي و پروپاگاندە، گشت ھيزەكاني كۆمەلگە بەدەستەو دەگرتئ. تەھەموولى ئەو كەسانە ناكات كە لە چوارچينو و سشوقى ئەودا دەرىچن. حكومەتەكاني توتاليتير بە زورىي بزواتى كۆمەلەيەتى دژە ديموكراتيكي پيكدئن كە لەسەرەتا وەكوو حزب لەناو سيسستمەكى ديموكراتيدا پيكدئن و دواى بە دەسەلات گەيشتن ديموكراسى لەناو دەبەن. بەرچاوترين نموونەى ئەم جور بزواتە كۆمەلەيەتبيە و حزيبيە، حزيبى ناشنال سوشياლისتى ئەلمان بە ريبەرايەتى "ھيتلير" بوو كە دواى بە دەسەلات گەيشتن لە ريگەى ديموكراسى، لەناويان برد و رووخانديان.

۲. بىروبوچوون يان ريكخراوئكە كە خوازيارى سەروەرىي نەتەوہيى، يان نيزادى و ەكوو ئەو، دەسەلاتدارى و توندوتيزى، ريبەرايەتى ديكتاتورى و رووبەروبوونەو لەگەل ئەو كەسانەى دژايەتى دەكەن.

۲. واپيدەچئت نووسەر تەنيا بەم ھويە باس لە بەشئك لە ژيانى تايبەتى ئەو دەكات و نيوہى ناوہەكى ھەنگرتووہ كە كتيبەكە بە تەواوگ تەنيا باس لە ژياننامەى ئەو نەكات. ئەگينا رووداوہ سەرەكبيەكان ريئ وەكوو ژياننامەى ھۇس دەچن.

ویتس" (Awsh wits) شوینیکی زور باشی دۆزیوه‌ته‌وه و هەر له‌م باره‌یه‌وه به‌رپوه‌به‌رانی گه‌وره‌ی ئەلمانی "ئه‌ی. گ. فاربین" یش (I. G. Farben) که بۆ پیکه‌ینانی کارخانه و کارگه‌ی نوێ به‌مه‌به‌ستی تایه‌ی ده‌سکرد و ده‌رخستنی نه‌وت له‌ ره‌ژووی به‌ردین به‌دوای شوینیکی باش بوون و له‌ راپورتیکدا ئەم شوینه‌ی به‌ "شوینیک" راگه‌یاندا که "بۆ مه‌به‌ستی ئیمه‌ زور باشه‌"! به‌م مانایه‌ که ئەم دوو راپورته‌ بریتی بوو له‌ پیکه‌ینانی ئوردوگای ده‌ستبه‌سه‌ران (ئه‌سیران) له‌ نزیک ئەم کارگه‌یه‌، ده‌توانی بۆ پیشه‌گه‌ری پێویستی سوپای ئەلمانی، له‌ جووله‌که‌کان و ئەسیرانی ناو شه‌ر هه‌روه‌کوو کوپله‌کان که‌لکیان لێوه‌بگیریت و به‌کاریان بێن. ⁽²⁾ هه‌ربۆیه‌ش گروپیک له‌ هه‌لبژێردراوه‌کانی شه‌رانی و پیاوخرپانی

² - شایر، هه‌ر ئەمجۆره‌ی که‌ خۆی باس ده‌کات، ئەم کتێبه‌ی به‌پێی چه‌وت سه‌د ته‌ن به‌لگه‌ و سه‌نده‌ی مه‌حه‌ره‌مانه‌ نووسیه‌وه‌ که‌ له‌ناوبردنی خیرای حکومه‌تی نازییه‌کان وایکرد که‌ به‌ ساغی بمیننه‌وه‌. چوارسه‌د و هه‌شتا و پینج ته‌ن تایبه‌ت بوون به‌ وه‌زاره‌تی ده‌ره‌وی ئەلمانی که‌ له‌ تۆنه‌له‌کانی کۆنستانی هارتس (Harts) به‌ده‌ست سوپای ئەمریکا که‌وتن، ئەویش ریک نه‌و کاته‌ی که‌ به‌ ئەمریکی مه‌حه‌ره‌مانه‌ ده‌یانویست بیانسووتین! له‌نیوان سه‌رچاوه‌ی دیکه‌ی ئەم کتێبه‌ ده‌کری ئاماژه‌ به‌ روونووسی قسه‌کانی ته‌له‌فۆنی سه‌رکرده‌کانی نازی بکه‌ین. ئەم قسه‌نه‌ له‌ لایه‌ن ئیداره‌یه‌کی تایبه‌ت که‌ "هیرمان گورینگ" له‌ وه‌زاره‌تی فرۆکه‌وانی خۆی بنیادی نابوو، تۆمار ده‌کرا و گوئی لێده‌گیر!

1. هه‌ر شه‌مه‌نده‌فهریکی هه‌لگری زیندانیه‌یه‌کان که‌ به‌ ئوردوگا ده‌گه‌یشته‌، هه‌ر ئەو کات زیندانیه‌یه‌کان له‌ لایه‌ن دوو پزیشکه‌وه‌ پشکنینیان بۆ به‌رپوه‌ده‌چوو. پشکنینه‌که‌ به‌م شێوه‌یه‌ بوو که‌ ئەمریان به‌ زیندانیه‌یه‌کان ده‌دا به‌ریدا بپۆن و له‌ رینگه‌ی به‌ریدارۆشستنیان (که‌ زۆریه‌یان چه‌ند هه‌فته‌یه‌ک بوو له‌ رێدابوون بۆ ئەوه‌ی به‌و شوینه‌ بگه‌ن) دیاریان ده‌کرد که‌ توانای کار کردنیان هه‌یه‌ یان نا. بێتواناکانیان له‌گه‌ڵ مندال و پیره‌کان ده‌برده‌ ژوری غاز و له‌ناویان ده‌بردن. ئەوانه‌ی که‌ وه‌رده‌گیران له‌ کارگه‌ی کیمیاوی ای. گ. فاربین و کارگه‌کانی کروپ که‌ له‌ نزیک ئوردوگا بوون تا سشوقی مردن کاریان لێده‌کێشرا و دوایی بۆ ژوره‌کانی غاز و کووره‌کانی سووتاندنی ته‌رمه‌کان ده‌گوازرانه‌وه‌.

ئیس. ئیس بۆ پیکهینانی ئوردوگایه‌کی کاری ئیجباری (زۆره‌ملی) بۆ "ئاوش ویتس" هاتن که "جوزیف کرامیر" (Josef Kramer) و "رودولف فرانتس هۆس" یشیان له‌ناودا بوو. ئەوکات شایر له‌بارهی ئەم دووه‌دا دەنووسیت که:

..... ئینگلیزییه‌کان به کرامیریان دهوت "حه‌یوانی بیلزۆن" (Beast of Belsen) و هۆس پیاوکووزی مه‌حکوم به ئیعدام بوو که پینچ سال له زیندان مابۆه. ئەم پیاوه له هه‌موو ته‌مه‌نیدا یان زیندانی بوو یان زیندانبان... ئەو سالی ۱۹۴۶ له دادگای "نۆرنبیرگ" (Nurnberg) به تاوانی چاودی‌یکردن له‌سه‌ر نه‌مان و ونکردنی دوو ملیۆن و نیو مروءه به‌دار هه‌لواسرا و له هه‌موو کاته‌کانی دادگایی کردنیدا به قشه و گالته‌جاری شانازی به تاوانه‌کانی ده‌کرد و ستایشی خۆی ده‌کرد.

"ئەم دوو ملیۆن و نیو قوربانییه جیاواز له‌و نیو ملیۆن که‌س بوون که له "ئاوش ویتس" ویل کران بۆئه‌وه‌ی له‌برسان بمرن!"

شایر به کورتی به‌م شیوه‌یه باس له زیاننامه‌ی ئەم مروءه‌کوزه ده‌کات:

"هۆس سالی ۱۹۰۰ له "بادین بادین" (Baden baden) له دایک بوو. باوکی که له‌م شارهدا دوکانیکی هه‌بوو، کاتۆلیکیکی توند و وشک بوو و ده‌یویست به‌هه‌ر شیوه‌یه‌ک بیته‌ کوره‌که‌ی بکات به قه‌شه. له‌گه‌ل ئەمه‌شدا "رودولف" به‌پێی پێداگریی باوکی بۆ قه‌شایه‌تی، سالی ۱۹۲۲ پله‌ی ئەندامی‌تی حزبی نازی وه‌رگرت و سالیکی دوا‌ی ئەو به تاوانی کوشتنی مامۆستایه‌ک به‌ناوی "لیئو شلاگتر" (Leo Schlageter) چوه‌و زیندان (Ruhr) "روهیر" بوو که فه‌ره‌نسه‌وییه‌کان ئیعدامیان کرد و نازی‌یه‌کان

خستیانه ناو ژماری شه‌هیدانی خویمان. رۆدۆلف به تاوانی ئەم پیاوکوژییه پینچ سال له زیندان مایه‌وه تا ئەوه‌یکه به‌هۆی به‌خشینیکی جه‌ماوه‌ریی سالی ۱۹۲۸ له زیندان نازاد کرا. سالی ۱۹۳۴ چوو پال گروپی "جومجومه" (که‌لله‌سه‌ر) (له گروپه‌کانی تایبته‌ی به ئیس. ئیس (S. S) که ئەوکات ئەرکی تایبته‌ی ئەوان به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی ئۆردوگای کاری زۆره‌ملی بوو) و بو زیندانی "داخاؤ" (Dacgau) گوازیاره‌وه. به کۆتایی هاتنی شه‌ر "هۆس" ده‌ستبه‌سه‌ر کرا و له ماوه‌ی دادگایی کردنیدا بی‌ترس، دانی به گشت تاوانه‌کانی دانا. له مانگی مارس سالی ۱۹۴۷ بو پۆلۆنیا گواسترایه‌وه و له "ئاوش ویتس"، که گۆره‌پانی ناشیاوترین جه‌نایه‌ته‌کانی بوو، به داری سزا هه‌ئاسرا.

هۆس له‌ماوه‌ی دادگایی کردنی له دادگای نۆرنبیرگ به‌م شیوه‌یه دوا:
 "چاره‌سه‌ری کۆتایی هاتنی جووله‌که‌کان به‌مانای له‌ناوبردنی هه‌موو جووله‌که‌کانی ئەوروپا بوو و من سالی ۱۹۴۱ له مانگی ژۆنه‌ن فه‌رمانم پیدرا که له ئاوش ویتس نامراز و که‌ره‌سته‌ی ئەم ئەمره پیکبێم. سه‌ره‌تا سه‌ردانی "تریبلینکا" (Treblinka) کرد بو ئەوه‌ی زانیاری له‌سه‌ر کاری ئەم ئۆردوگایه وه‌ربگرم. ئەوان له‌ماوه‌ی شه‌ش مانگدا هه‌شتا هه‌زار که‌سیان له‌ناو بردبوو و ئەمکاره‌شیان به‌غازی "مۆنوکسیدی کاربۆن" به‌رپۆه‌ده‌برد. ئەم شیوه‌یه‌م به‌ کاریگه‌ر زانی، به‌لام کاتیکی هۆلی له سیداره‌دانی ئاوش ویتس به‌ کۆتایی گه‌یاند، غازی "زیکلون - ب" (Zyklon B) به‌کاره‌ینا و جیگه‌ی مونوکسیدم پی‌پر کرده‌وه. ئەم ئەسیده له هه‌واکه‌شه‌که‌وه ده‌چوو ناو هۆله‌که و له‌ماوه‌ی سی هه‌تا پازده خوله‌که هه‌موویانی ده‌کووشت. یانی کاتیکی قیژه و هه‌رایان کۆتایی پیده‌هات ئەوا ده‌مانزانی که ته‌واو بوونه. دواي نیو کاتریمیر ده‌رگا‌کانمان

ده‌کرده‌وه و ئه‌نگوستيله و رووکه‌شی زيريني ددانه‌کانيانمان کو
 ده‌کرده‌وه و کاری سووتاندنی تهرمه‌کان ده‌ستی پنده‌کرد. شتيکی دیکه
 که ده‌بی باسی بکه‌م جياوازی ئيمه له‌گه‌ل تریبلینکا ئه‌ويه که هر
 ته‌لاره‌ی (هۆله‌ی) جیگه‌ی ۲ هه‌زار که‌س ده‌بووه، له کاتيکدا که پيشوتر
 ئیعدامی ئەم ژماره یه‌هوودیه ده‌بوایه له ده ژوری دوسه‌که‌سی
 به‌ریوه‌چووبایه.^(۲)

بۆ ئه‌وه‌ی خوینهر بتوانی هاوسه‌نگییه‌ک له‌نیوان رووداری ناو کتیب و
 رووداری میژوو ریکبخات، وه‌رگیز له هر شوینیک که پیویست بووه له
 کو‌تایی لاپه‌رده‌دا شی کردووه‌ته‌وه. به‌لام ئه‌و له‌سه‌ر ئەم ب‌روایه‌یه که
 نووسه‌ر نه‌ده‌بوایه له دوایین لاپه‌ره‌کانی کتیبدا و به تایبه‌ت له کاتی
 وتووێژی "لانگ" و عه‌میدی ئەمریکایی له زیندان، به ئیشاره و که‌نایه و
 تانه و ته‌شه‌ر له گرن‌گترین مه‌سه‌له‌ی ناو کتیبکه‌یدا تیپه‌ریت.

وتووێژیک که له‌ناو ئەم کتیبه‌دا هاتوه، بیگومان نمونه‌یه‌کی ده‌گمه‌ن له
 ده‌سته‌رنگینی نووسه‌ریکی به توانایه که تیدا نه ته‌نیا له شیوه‌ی

³ - ئەم زيرپه‌ی که له ددانی هه‌ندی زیندانییه‌کان کو ده‌کرایه‌وه بۆ بانکی رایش
 ده‌گوازیاره‌وه، نه ته‌نیا ئەم زيرانه، به‌لکوله‌ناو‌بردنی ئه‌و بی تاوانانه سهرچاوه‌ی سوود و
 قازانجی قیزه‌وتتری بۆ حکومه‌تی رایش هه‌بوو، بۆ نمونه موی سه‌ریان بۆ سوپای
 ئەلمانیا به به‌شیک له داها‌ت که‌لکی لیوم‌ده‌گیرا. هه‌ندی له شایه‌ده‌کان له دادگای
 نۆرنبرگ شایه‌دیان دا که خه‌لووزی سووتاوه‌کان که پيشتر ده‌خرايه ناو رووباری "سولا"
 (Sola)، دواتر وه‌کوو کود ده‌فرو‌شرا و سه‌رچاوه‌یه‌کی باشی داها‌ت بوو. به‌پێی ئه‌و
 به‌لگه‌یه‌ی که دادمه‌ری رووسی دادگا خسته‌په‌رو، ریکخراویکی "دان‌تیسگ (Gdansk)
 جۆریک کورره‌ی کاره‌بایان بۆ دروستکردنی سابوون له چه‌وری مرۆقه‌کان به‌ره‌مه‌هینا.
 به‌ره‌مه‌هینانی سابوون به‌پێی نوسخه‌یه‌ک درا به دادگا: "بۆ هر ۱۲ پاوند چه‌وری مرۆقه،
 ۱۰ کورات ناو و یه‌ک پاوند سوودی شاگرین. ئەم تیکه‌لاه ده‌بی له‌نیوان دوو هه‌تا سی
 کاتژمیر بکولینریت و دوابی سارد بکریته‌وه!"

بیرکردنه‌وه‌ی "سه‌ربازیکی به‌توانا" و "ئاگرینه‌ریکی مه‌کینه‌یی فاشیزم" په‌رده هه‌لده‌گریت، به‌لکوو مشتی هه‌ردووکیان ده‌کاته‌وه که چۆن بیروبۆچوونی جیاوازیان هه‌یه و هه‌ردووکیان دوو‌پووی سکه‌یه‌کن. به‌محاله‌وه وه‌رگێر له‌سه‌ر ئه‌م ب‌پروایه‌یه که له‌م لاپه‌رانه‌دا نه‌ده‌بوا‌یه بابه‌ته‌که فیدای توانایی و ده‌ست‌ه‌نگینی نووسه‌ر ب‌کریت. چونکه نووسه‌ر زۆر به‌خیرایی له‌ وتووێژه‌کان تیپه‌ریوه که ره‌نگه هه‌ندی له‌ خوینه‌ران به‌ ته‌واوه‌تی لێی تینه‌گه‌ن.

ئه‌م خاله‌ هه‌لسه‌نگاندنی دوو هۆکاری جینایه‌ته. دوو سه‌رکرده‌ی شه‌پانگیژ، دوو جه‌لاد، به‌م جیاوازییه که یه‌کیکیان سه‌رکه‌وتوو و نه‌ویتریان دۆپاوه‌! مه‌سه‌له‌که ئه‌مه‌یه که ئه‌گه‌ر ده‌توانری "رۆدۆلف لانگ" وه‌کوو "رائیدیکی ده‌سه‌لاتداری به‌ریوه‌به‌ری له‌ناوبردنی زیندانیان بووه" به‌ تاوانبار بزانی، چۆن ده‌کری "فرۆکه‌وانیک که بۆمب‌ی ئه‌تۆمی خسته سه‌ر شاری "هیرۆشیما و ناگازاکی"، به‌ بی‌ تاوان دابنێن؟ ئایا سه‌رکه‌وتوو و دۆپاوه له‌ "نه‌فسی جه‌نایه‌ته‌که" ده‌گۆریت؟ نووسه‌ر به‌م پرسیاره‌ بی‌ وه‌لامه‌ ده‌یه‌وی ب‌لێت: "به‌داخه‌وه به‌لێ، چونکه کێشه‌ی به‌رچاوی کاره‌که ئه‌وه‌یه که له‌ قامووسی سیاسه‌تدا هه‌میشه‌ حه‌ق به‌ رکابه‌ری سه‌رکه‌وتوو!"

ده‌یانویست سۆزانییه‌که به‌ردباران ب‌که‌ن و حه‌ز‌ره‌تی مه‌سیح گه‌یشتی و وتی: "یه‌که‌م به‌رد که‌سینک بیه‌اویت که خۆی شه‌رمه‌زاری هیچ گوناوه‌یک نییه‌!"

خه‌لکه‌که به‌ په‌شیمانیه‌وه‌ دوور که‌وتنه‌وه.

ئەم چىرۆكە لە كتيبي ئىنجىلدا ھاتوو، بەلام لە سياسەتدا ھىچ كتيبيك پىرۆز نىيە. لىرەدا تەنیا شتيكى پىرۆز (جىگەى پرستىن) ھىز و دەسەلاتە كە ھۆكارى سەرکەوتنە، چونكە ھەق، ھەميشە بە ركا بەرى سەرکەوتوو. ھىتلىر لە پاسا ھىنانە ھى ھەر جەنایەتییكى دىكە دەپوت:

- بىرىشى لى مەكەنە ھى پىاوان؟ ئەمەش بە شتيك لە "ھەولەكانى ھۆكۆمەت"، بۆچوارنالىكردى دەسەلاتى ياساى ھۆكۆمەت "واتە ئەمەى بىنيو كە تا ئىستا كى سەرکەوتوو ھۆكۆمەت ھەلامدانە ھە و دادگايى كرىن؟

ئەمە تەنیا ياساى سياسەتە، پاكەترىن و باشترىن ياساى دونىايى سياسەتە كە كارى دەستانى ھەموو ئەندامانى خىزانىكن، بە ھەزىكى ويكچوو و پەرەدە ھەكى ويكچوو و مەنتىقيكى ويكچوو. لە كۆتايى كارى نادروستى نازىسم كە لە ھەويكى دوازە سالىدا كەوتبوو سەر سەرتاسەرى ئەورپا و جىھان، بەم ئەنجامە گەيشتم كە ئەم مەنتىقە تەنیا لە ئۆردووى فاشىزمدا نەبوو، بەلكو لەناو ئۆردووى دىموكراسىدا ھەبوو!

"دەتوان ئەمە بىننە بەرچاوتان كە ئەگەر بۆمبىكى ئەلمانى كەوتبايە سەر واشنگتۆن، چ شتيك روى دەدا و چۆن قوورتنان بەسەر خۆتان دەكرد؟ كەواتە چۆن كاتىك بۆمبىكى ئەمريكا ھىروشىما دەھەژىنى و ھەموو شتيك لەم شارەدا لەناو دەبات، نەتەنیا بەلاتانە ھە گرنگ نىيە، بەلكو ھەكوو كۆترىكى سىپى بە بال و پەرى سولج و ناشتى سەيرى دەكەن؟

تۆ که ئه‌وه‌نده ده‌زانی، پیم بلی بزانی: "ژماری کوشتاری کام له ئۆردوگاکانی ئیمه ئه‌لمانیه‌کان توانیبوو بگات به ژماری کوشراوانی بۆمبیکه ئیوه؟

نا برام، لانی کهم ئیوه‌ش مه‌نبرمان لیمه‌گرن و به مانگ ئامۆژگاری ئیمه مه‌دهن.

من ئاوش ویتس ده‌دهم به تۆ، تۆش هیرۆشیمام پیده‌دهی و حسیب بی حسیب! چونکه خۆشت ده‌زانی له‌ناو جیهان دوو گروپ بنیادهم، دوو "نیزاد" بوونیان هه‌یه: ئه‌وانه‌ی که بۆمب ده‌هاواییژن و ئه‌وانه‌ی کوشتارگای زانست ده‌که‌ن. ئه‌ملایه ئه‌وانه‌ی که بۆمب ده‌پرژیتته‌سه‌ریان و ئه‌وانه‌ی که له کوشتارگای رحمت ده‌خه‌نه سه‌ریان له لایه‌کی دیکه، ته‌نیا ئه‌مه و به‌س!

سه‌ده‌ی بیستمه لانیکه‌م ئه‌م تایبه‌تییه‌ی هه‌بوو که توانی راستیه‌کان بخاته‌ ناو میشتکی به‌تالی بنیادهم و تیبیگه‌یه‌نی که "قاره‌مانیکی لاهوتی" نییه و "جهسته‌ی خواوه‌ندی و ده‌روونیکی خراب نه‌بوو" ی نییه، به‌ئکوو زه‌ره‌یه‌کی بچووکه له جهسته‌یه‌کی ناپاک و قیزه‌ون، که له خۆیدا سه‌رگه‌ردانه و گرفتاری ده‌ست و پی به‌ستراوی شه‌ری ئه‌به‌دی رانه‌وه‌ستاوه که تیدا حه‌ق به لایه‌نی به‌هیزتره، لایه‌نی به‌هیزتریش هه‌میشه به‌هیز نامینیتته‌وه و راست به‌م هۆیه‌وه هه‌تا هیز و توانا و پاره و یاسا له‌ده‌ستیدا بیته، ده‌بی هه‌موو هیزه‌که‌ی وه‌گه‌ر بخات بۆئه‌وه‌ی زیاتر که‌ک و سوودی لیوه‌بگریته.

(بهختي يار "نازي"، يان مردني خهڪاني ديڪه"

به رهه مي ميشل راشلين

له راستيدا نه مانه له نيژاديڪي تاقانه دان. له بنه ماله يهڪي تڪ به
به رپرساريه تي رهوشي به نسبت ٿيل و ٿايني خيزاني خويان. ده بينن
كه "فرانڪو" له کاتي مردن ته نيا بيري له شتيڪ ده ڪرده وه:
ده ستنيشان ڪردني جيئشينيڪ كه بتواني حڪومه تي توتاليتاري نه وه تا
ده، سي، پهجا سالي ديڪه بهيئته وه و به رده وامي بڪات و نه گهر
متمانه ي به وه بيت كه نه "جيئشينه" ش له کاتي مردني جگه له مه بير له
هيچ شتيڪي ديڪه ناکاته وه، به ويژدانينيڪي نارام چاو له سهر يهڪ ده نيٽ و
به متمانه وه له گهل نه وه يڪه به رپرساري خوي به ته واره تي به رپوه بر دوه
نه م جيهانه به جيديئيت!

"هيتلر وه ڪوو ريڪه ريڪي نوخه جوړيڪ پوليسي و لاتي پيڪهينا كه
بي به دوا داچونه وه و درهنگ ڪردن له سهرتاسه ري نه وه و لاتانه ي كه
ديموڪراسي حاڪم بوو، لاساي ڪرايه وه... ٿور دواگاي ناوهندي له
سهرتاسه ري جيهان پيڪهينا. نازيسم گه رايه وه و نه مجاره بي ترس له
شڪست خواردن. له نه مريڪاي باشور هه تا ٿرله ندا و هه تا جه مسه ري
باڪور و له روڙهه لاته وه هه تا روڙئاوا له هه موو جيگايهڪ نازيسم به خه بهر
هاتوه. له هه جيگه يهڪ كه ده ڪورن، له هه جيگه يهڪ له مل ده دن، له
هه جيگه يهڪ كه ريگه له مروڙه ڪان ده گرن و له هه جيگه يهڪ كه ڪومه ليڪ
خراپڪار ده ست به سهر گيان و مالي ڪومه ليڪ خه لڪه وه ده گرن و نازيسم
سهرمه ستانه سروردي سهر ڪه وتن ده چرن. بو نه وه "روڙه قيامه ته"
چاوه پروانيهڪ له نارادا نه بوو... خوين جوانه. خوينيڪ كه له سهر
پهجه ڪان بتڪيته وه و له هه جيگه يهڪ كه سهر نيڙه يهڪ بچيته ناو گوشتي

زيندوى مروۋ قهكان، نازيسم له سهرخوشى هه وه سبازييه وه به خوى دهله رزيت".

(هه مان كتىب)

روژيك له فهرنسا، له يوگسلاقىا، له ههنگاريا، له پولونيا، له بهلجيكيا و هولهندا و نهرويچ، روژيك له ژاپون، له كوريا و له جهزاير، روژيكى ديكه له قيتنام و كامبوج، له ئيرلهندا، له سهرتاسهرى ئهفريقا و سهرتاسهرى روژههلاتى ناوهراست. ئه مېرؤ ليره و سبهى له شوينيكى ديكه... له هه موو شوينيك تهرم، تهرم، تهرم، تهرم و تهرم....

"يه كه م بهرد كه سيك بيهاويت كه خوى شهرم له تاوان و گونا ههكات!"
ئهم رسته يه له ناو كتىبى پيرؤز هاتووه، له زمانى مهسيح. به لام له كتىبى سياست مهسيحيك بوونى نييه. ليره تهنيا باس له يه هوودى دهكرت و ئه وه يه كه م بهردى تاوانبارى سهرى نه مساوييهك ده شكينيت كه خوى بارى تاوانى رژاندى خوينى سهدان هزار ژن و مندالى بيتاوانى ژاپونى به ئه ستووه گرتووه، به لام "بيريشى لى مه كه نه وه پياوان. كى بينيويه تى كه سى لى پىچينه وه له سهر كه وتووه كان بكات؟"

"له ژور ديدارى نيوه تاريكى زيندان، "رولفه" به له سهره خوى به "يانينگ" ي وت:

- ئيوه وابير ده كه نه وه من له وه رگرتنى ئهم وه كاله ته له م داداگايه چ سووديكم پيده گات؟ من ناچارم له م داداگايه دا هه و ليك بدهم كه ته نانه ت

بیرکردنه وه‌شى، ته‌زوو به جه‌سته‌مدا دینیت! به‌لام ده‌یکه‌م، چونکه به‌هر حال ده‌بی له ژیرکاسه‌که شتیک بۆ نه‌ته‌وه‌ی ئەلمانیا بمینیت‌ه‌وه...
ئەوکات مستیکی خو‌ی به توندی له میله‌ی ژووری چاوپیکه‌وتن "دیدار - موهاجه" دا و هەر ئەمجۆره‌ی فرمیسک پانتایی رووخساری داگرتبوو، قیزاندى:

- ده‌توانم وینه‌یه‌کت له هیرۆشیما و ناگازاکی پی نیشان بده‌م به هه‌زاران هه‌زار ته‌رمی سووتاوی ژن و منداله‌وه!
(دادگای نۆرنبیرگ)
به‌ره‌می: ئەبی مان

سه‌ر و ژیری که‌رباسیکن (جۆریک قووماشى هه‌رزان)، سه‌رکه‌وتوو و دو‌پاو، هه‌ردوو سه‌ر و ژیری که‌رباسیکن، پشت و رووی سکه‌یه‌کن! - تۆ خه‌تات کردوو. هیچ شکیک له‌وه‌دا نییه. به‌لام ئایا من خۆم ریگه‌ی راستم گرتوو ته‌به‌ر؟

ئه‌مريکا که له ۲۰ نه‌وامبه‌ری ۱۹۴۵ تا یه‌که‌می ئۆکتبه‌ری ۱۹۴۶ له نۆرنبیرگ له‌سه‌ر کوورسی دادوه‌ری و کرده‌وه‌ی سه‌رکرده‌کانی حکومه‌تی نازی داده‌نیشیت، چوار مانگ پيش ئەو ریگه‌ی به‌ خو‌ی داوه که فاجیعه‌ی خوینی "هیرۆشیما" (Hieoshima)ی، به‌رله‌وه‌ی ژاپۆن کاتی خو‌به‌ده‌سته‌وه‌دانی هه‌بیئت، له "ناگازاکی" (Nagasaki) دووباره بکاته‌وه بی ئەوه‌ی که بۆ ئەم جینایه‌ته‌ به‌رچاو و ناشکرایه جگه له ساده‌نه‌ندیشی هیچ هۆیه‌کی دیکه‌ی هه‌بیئت.

ئوه‌ی ناشکرایه ئەوه‌یه که فاجعه‌ی هیرۆشیما بۆ ته‌سلیمی بی مه‌رج و ئەگه‌ری ژاپۆن به‌س بوو و دووباره‌کردنه‌وه‌ی له ناگازاکی ته‌نیا هۆکاریکی

هه‌بوو: پیویست بوونی تاقی کردنه‌وه‌ی زۆرداری بۆمبى ئەتۆمى ئەمریکا!
که بۆمبى یه‌که‌مین ئۆرانىۆم بوو و سوپای ئەمریکا پیویستی به‌وه بوو که
ئەنجامی کرداری توانای بۆمبیک که له "پلوتونىوم" بوو له ئەزموونىکی
زیندوودا به‌دهست بیئت!

دوای ئەوه له سه‌رتاسه‌رى جیهان تهنیا و تهنیا باسى هه‌رۆشیمایا کرا و له
پیکه‌ینانى دۆزه‌خ له‌سه‌ر خاك له شه‌شه‌مى ئوتى ۱۹۴۵ و له‌باره‌ی ئەو
کوشتاره‌ى مائۆیرانکه‌رى دیکه به‌شێوه‌یه‌ک بیده‌نگی کرا که ئەمرو دواى
چهنده‌ها سال، ره‌نگه‌ زۆر له ئیوه که ئەم رسته‌یه ده‌خویننه‌وه هه‌چکات
نه‌تانبیستبیت که ریک سى رۆژ دوای ئەو، له به‌ره‌به‌یانی رۆژی نۆه‌مى
ئوتى هه‌مان سال، به ئەمرى ئا‌غای "ترومهن" جارێکی دیکه‌ش دۆزه‌خ
به‌پرووی ئەوانه کرایه‌وه که له‌سه‌ر زه‌وى ده‌ژین: له به‌نده‌رى ناگازاکى! -
چونکه تهنانه‌ت وشه‌نامه‌ی لاروسیش باس له ژمارى مووی لووتى که‌رى
مه‌لاى مه‌شه‌وور ده‌کات که‌چى له‌مباره‌یه‌وه جگه له‌وه‌یه‌که "بۆمبىکی دیکه
خرايه سه‌ر ناگازاکى" ناماژه‌یه‌ک ناکرێ - ناخ، ئەگه‌ر سه‌رکه‌وتن، ئەوا
که‌س لێپه‌چینه‌وه‌تان له‌گه‌ل ناکات!

به‌لام ئەم خسته‌یه، پلانى دۆزه‌خى هه‌رۆشیمایه. "بۆمبى یه‌که‌م". - من
ده‌یگێرمه‌وه تا هۆکارێک بێت بۆ ئەم مه‌به‌سته که بۆ خۆبه‌ده‌سته‌وه‌دانى
ژاپۆن، تهنیا ئەم نواندنه‌ ناوه‌کییه به‌س بوو و هه‌چ پیویستیه‌ک به
دووباره‌ بوونه‌وه‌ی فاجیه‌یه‌کى دیکه نه‌ده‌کرا:

ویرانییه‌کان: (زهره‌ری گیانی)	ویرانییه‌کان: (زهره‌ری ماددی)	خیرایی با و گهره‌طوولی پیکه‌اتو له ته‌قینه‌وه (به کیلومتر له کاترمیردا)	مه‌ودا به مه‌تر له خالی ده‌سپیک (خالئی ناومندی ته‌قینه‌وه)
لناوچوونی هه‌موو شتیك	لناوچوونی هه‌موو شتیك	۸۰۰	۷۵۰
مردنسی ۵۰٪ نهمو کسه‌نه‌ی که واپینه‌چیت له ته‌قینه‌وه‌که رزگاربان بووییت، له‌ماوه‌ی دوو هه‌تا دوازده هه‌فته‌ی دیکه.	لناوچوونی هه‌رچه‌شسه خانوویه‌ریه‌یک به دیواری خشت به به‌ریانی نیو مه‌تری ته‌واو	۴۵۰	۱۲۵۰
سووتانه‌کانی پله‌سی.	لناوچوون و رووخانی ته‌راوی هه‌رچوره بیناییه‌کی بیتونی و خشتی	۳۰۰	۱۶۰۰
سووتانه‌کانی پله‌دوو.	رووخانی جددی بیناکان و نه‌وش‌یایانه‌ی که دول‌تر وه‌ده‌ستکه‌وتن،	۱۶۰	۲۴۰۰
سووتانه‌کانی پله‌یک.	لناوچوونی هه‌رچه‌شسه بانیک و سه‌رووی بیناکان	۸۰	۳۳۰۰

راده‌ی ویرانییه‌کانی سووک هه‌تا نیوه‌تیره‌ی ۱۲۰۰۰ مه‌تر له خالی سفروه ده‌گات.

دادوه‌ره‌کانی لایه‌نخه‌قی دادگای نۆرنبیرگ که له‌سه‌ر کوورسی دادوه‌ری عادیلانه دانیشتن هه‌تا هیلیکی سوور به‌سه‌ر به‌ربلاو بوونی نازیسیم و جه‌نایه‌تی نیرآد په‌ره‌ستانه‌ی نازی ئەلمان‌ی بکیشن، خویان نوینه‌رانی ئەو ولات و حکومه‌تانه بوون که هه‌ریه‌ک له محاکمه‌ی "عه‌دآله‌تی غه‌یری

سیاسی "، له محاکمهی ویزدانى مرۆیى، فایلگه‌لیكى زۆر له قیزه‌وتترن جه‌نایه‌تى ده‌سه‌لاتخووزى و به‌ربلاوبوونى خویمان و نيزادپه‌رستانه‌یان هه‌یه:

فایلی جه‌نایه‌ت و تاوانه‌کانى ئینگلتها له سه‌رتاسه‌رى به‌ریتانیای گه‌وره که "خۆر له پانتایی ولاته‌کانى ژیر ده‌سه‌لاته‌که‌یدا ئاوا نه‌ده‌بووا"

فایلی جه‌نایه‌ت و تاوانه‌کانى فه‌ره‌نسا له ولاته‌ ژیر ده‌سه‌لاته‌کانیدا به‌تایبه‌ت جه‌زایر، که تازه چه‌ند سال دواى رووخانى هیتلیئر، سوپاییه‌کانى بست به بست خاکی ئه‌م ولاته‌یان خسته ژیر چه‌که‌مى تاوانبارى خویمان.

فایلی جه‌نایه‌ته‌کانى ئیستالین، که له خه‌ونى ده‌سه‌لاتخووزى به وسیتنامه‌ی له‌نین که تفى له ده‌سکه‌وته‌کانى سه‌ره‌تای شوپرشى سۆشیاالیستى جیهان کردبوو که ته‌نیا دواى چه‌ند سالیك په‌رده‌ی له‌سه‌ر نمایشى ده‌سه‌لاتخووزى خووى و ئۆردوگای ویچووی نازى لادا.

هه‌روه‌ها فایلی جه‌نایه‌ت و تاوانه‌کانى ئەمریکا که خوینی ره‌شه‌کان و سووره‌کان، ئەه‌وکاتیش وه‌کوو ئەم‌پۆ له‌سه‌ر ده‌ست و داوینیان تازه بوو و هیشتا سى مانگ له قه‌سابى مه‌جنونانه‌ی له هیرۆشیما و ناگازاکی نه‌ده‌گوزه‌را.

که‌واته له سه‌نگسارى سۆزانی سیاسه‌تیک که ئەنجامه‌که‌ی شکست بوو، یه‌که‌م به‌رده‌کان له‌لایه‌ن که‌سانیکه‌وه به‌او‌یزرین که بارى رسواییان سووکتر نه‌بیت. نایه‌تى پیرۆزى ئایینی سیاسه‌ت ئەمه‌یه. ئەگینا ئەگه‌ر "فایشمن" سه‌باره‌ت به تاوانه‌کانى له سیداره‌ ده‌دریت، چ شتیک هۆکارى

کوشتاریی به کۆمه‌لی "دیریاسین"^(٤) له سزا دور ده‌خاته‌وه؟ هه‌روه‌ها کام دادگای نه‌قیب کالی - قه‌سابی گوندی "می لای" له سزا دور ده‌خاته‌وه؟ و تازه کام شی‌ت و بی‌عقل باوه‌ر ده‌کات که له ده‌سه‌لاتخواری به‌فله‌ستین و قیقام، ته‌نیا یه‌کیان گوندی "دیریاسن" یان "می لای" بووه که خوینی بی‌تاوانه‌کانی تینویه‌تی زالامانه‌ی ئەم و لاتە یان ئەم و لاتە دیکه‌ی چاره‌کردووه.

به‌هه‌رحال ئەمە خالی‌ک بوو که به‌پروای من ده‌بوايه بوتريت. به‌لام بابته‌ی دیکه له‌ناو ئەم کتیبه‌دا هه‌یه که به‌داخه‌وه نه‌بوونی کات مه‌جالی ته‌واو بو‌باس کردنی نادات، که بو‌نمونه لی‌کدانه‌وه‌ی رووداوه‌کانه به‌جۆری‌ک که ئاغای می‌رل ده‌یه‌وی به‌تاوانبار نیشاندانی ده‌سه‌لاتدارانی حکومه‌تی توتالیتر، جه‌لاده‌کان و پیاوانی به‌پڕیوه‌به‌ری تاوان به‌بی‌تاوان نیشان بدات. بو‌نمونه له‌به‌شی وتوویژی لانگ و هیملی‌ر و وتوویژ و ده‌قالی لانگ و وولفسلانگ لی‌کدانه‌وه به‌شیوه‌یه‌که که پیده‌چیت لانگ به‌ره‌به‌ره‌ خو‌ی له‌ داوی‌ک گرفتار کردووه! و به‌تایبه‌ت به‌دوباره‌کردنه‌وه‌ی هه‌لسوکه‌وتی هیملی‌ر له‌گه‌ل ئەو "ئیس.ئیس" انه‌ی که کاره‌کانیان به‌باشی به‌پڕیوه‌نه‌به‌ن، واپیده‌چی نووسه‌ر ده‌یه‌وه‌ی ئەوه نیشان بدات که حه‌لقه‌ی ته‌له‌چۆن که‌م که‌م له‌ ملی "گه‌وره‌می" ته‌نگ ده‌بیت، له‌ کاتی‌کدا راستیه‌که شتی‌کی دیکه‌یه و خوینه‌ری کتیب به‌باشی ده‌توانی لانیکه‌م به‌ لی‌کدانه‌وه‌ی ئەو بابته‌ی که من له‌سه‌ره‌تای ئەم نووسینه له‌ ویلیام شایرر هیناومه‌ته‌وه به‌که‌سایه‌تی راسته‌قینه و

^٤ - گوندیک له قیقامی باشوور که هه‌موو خه‌لکه‌که‌ی به‌ نه‌مری نه‌قیبی نه‌مریکی "کالی" کوشدان.

دروستکار که میړل به قاره‌مانی کتیبه‌که‌ی به‌خشیوه، به راستی بابه‌ته‌که
بگات.

هیوادارم له چاپه‌کانی داهاتوی ئەم کتیبه بتوانم تویژینه‌وه‌ی باشت
به‌پړیوه‌ببهم.

ئه‌حمده شاملو

۱۳۵۲

جگه له گه‌وره‌میانی ئەو که‌سانه‌ی که
کوشتن بۆ ئەوان ئیش و کاره
ده‌توانم ئەم کتیبه پيشکەش به کی بکه‌م؟

له كۆتايى شه قامى كاييزر Kaiser سوورپامه وه. سوۆز و بارانى سه هۆلاوى بال و پيى روتى داگرت و به دلپراوكييه وه وه بيم هاته وه كه نهو روژه، شه ممهيه. چهند ههنگاويك كه تا ماله وه مابوو، به راكردن پيوام و خوّم هاويشته ناو مه مپره كه، پينچ نهومي بينايه كه م چوار قادرمه يى به ههنگاويك پيوا و دوو ته قه م له ده رگا هينا .

لخ و لخي ههنگاوانه وه ي مارييا خه پهم ناسييه وه و دلّم هينور بووه. ده رگا كرايه وه. مارييا پرچى لادا و به چاوى پر له سوۆز و ههزه وه سه يري كردم و داهاته وه و به دهنگيكي نزم و به دزي پيى وتم:
- به ده رنگى كه وتووى.

له گه لّ نه م قسه يه، باوكم به رووخساريكي ترسي نه ره وه هاته بهر ده م و به دهنگى چپر چپر وتى: "كات ناسى، گه وره ييه كي نه لمانيه كانه، "ماين هينر"⁽⁹⁾

به پچه پچه وه پرسيم:

- له كو ييه؟

مارييا به هيواشى ده رگاي ماله وه ي داخست.

- له ژوروی کاره. به حسینبه‌کانی دووکانی راده‌گات.
دوایی ووتی:
- ره‌ه‌تیه‌کانتم هی‌ناوه. ئیتر ناچار نی بجیته ژوره‌که‌ت.
- باوکم، پچر پچر قسه‌ی ده‌کرد. ئەو فاریزانه‌ی که له وتاری ئەودا داده‌نریت، له‌مه‌ودا نیشانه‌ی ئەم پچر پچرانه‌یه.

- بۆ چوونه ژوره‌که‌م ناچار بووم له‌به‌رده‌م ژوروی کاری باوکم تیپه‌رم.
چۆکیکم له‌سه‌ر عه‌رد دانا و خه‌ریکی کردنه‌وه‌ی قه‌یتانی پیلاره‌کانم بووم.
ماریا به‌و قه‌لافه‌ته‌گه‌وره‌یه‌ی هه‌ر ئاوا بی‌ جووله‌ وه‌ستابوو. سه‌رم به‌رز کرده‌وه و وتم:
- خاوییه‌که‌م چی لی‌هات؟
- بو‌خۆم ده‌یه‌نم. ده‌بی ژیری ژوره‌که‌شت واکس لی‌بده‌م؟
بلۆزه‌که‌م ده‌ره‌ینا و خسته‌مه‌ لای کو‌ته‌گه‌وره و ره‌شه‌که‌ی باوکم و وتم:
- ده‌ستت نه‌هیشی ماریا.
- سه‌ری راوه‌شان‌د و پرچه‌کانی که‌وتنه‌ سه‌ر چاوی و پالیکی به‌ شانمه‌وه نا.
- بۆ لای چیشته‌خانه‌ی ماله‌وه‌مان ریکه‌وتم، ده‌رگام به‌هیواشی کرده‌وه و له‌ پشت سه‌رم دامخست. دایکم له‌به‌رده‌م قاپشۆره‌که‌ وه‌ستابوو و شتی ده‌شۆرد.
- سلّو دایه.
- رووی تی‌کردم. چاویکی لی‌کردم. سه‌یری کاتژمی‌ری ژوره‌که‌ی کرد و به‌ ترسه‌وه ووتی:
- دره‌نگ هاتوویه‌ته‌وه.

- ئەوانه‌ی كه بۆ دان پي‌دانان هاتبوون، زۆر بوون. دوايش باوكه
"تالر"⁽⁶⁾ رايگرتم.

دووباره خهريكي كارى قاپ شوڤييه‌كه‌ى بوو. به جوڤيک كه ته‌نيا
دهمتوانى پيشتى ببينم. بى ئەوه‌ى سه‌يرم بکات وتى:

- ته‌شت و قاپ و ده‌سماله‌كانتم له‌سه‌ر مي‌ز داناوه. خوشكه‌كانت
كاريان ده‌ست پي‌کردوه، زووكه!

- به‌چاوان دايه.

ته‌شت و قاپ و ده‌سماله‌كانم ده‌ست دايه و رو‌يشتمه‌ناو مه‌مه‌ره‌كه. به
هيواشى هه‌نگاوم ده‌نايه‌وه كه ئاوى ناو ته‌شته‌كه نه‌پي‌ژيڤت.

له ژورى خواردنى خۆراك تپيه‌پريم. ده‌رگا كرابووه. "گيردا و بي‌رتا"
(Gerda, berta) له‌پيش په‌نجه‌ره له‌سه‌ر كوورسى وه‌ستاوون. پشتيان
له‌من كرد. دوايش له‌به‌رده‌م هۆله‌كه تپيه‌پريم و رو‌يشتمه ژورى دايكم.
ماريا چوارپايه‌يه‌كى له‌به‌رده‌م په‌نجه‌ره داده‌نا. له‌عه‌مبار بۆ منى
دو‌زيبووه. چاوم ليني‌کرد و له‌ناو دلمدا وتم "ده‌ستت نه‌هيشيت ماريا"،
به‌لام ده‌مم نه‌كردوه: له‌كاتى شوشتنى شووشه‌كان نه‌مانده‌توانى قسه
بكه‌ين.

دوايش چوارپايه‌كه‌م برده ژورى باوكم، گه‌رامه‌وه به‌شوڤن ته‌شت و قاپ
و ده‌سماله‌كان، رو‌يشتمه سه‌ر چوارپايه‌كه و ده‌ستم كرد به‌خاويڤن
كردنه‌وه‌ى شووشه‌كان.

شه‌منده‌فه‌ريک فيكه‌ى كي‌شا. له‌م رووبه‌پروويه، هيلى ئاسنين له‌ دوکهل و
ده‌نگه‌ده‌نگ پر بوو. له‌ناكاو وه‌خۆم هاتمه‌وه هه‌روه‌كوو ئەوه‌يکه بۆ
سه‌يرکردن له‌ په‌نجه‌ره خوار بوومه‌ته‌وه. به‌ترسه‌وه له‌ناو خۆمه‌وه

⁶ Thaler - كه‌راته، باوك وشه‌يه‌كه كه له‌پيش نارى قه‌شه‌كانه‌وه دي‌ت.

وتم: "خوای گهوره و ميهیره بان، خوايه نهكا له كاتى شوشتنى شووشهكان گوناھيك بكه!"

دوايى دوعايهكم كرد، له ژيړ ليوهكانم خهريكى خویندنهوهى سرودىكى نايينى بووم و بينيم حالم باشتره.

خاوين كردنهوهى شووشهكانى ژوورى باوكم كه كوتاييان پيهات، بۆلای هۆلهكه رۆيشتم. گيردا و بىرتا لهولای مه مهپهكه بوون. تهشت بهدهست بهدواى يهكتر كهوتبوون. دهرويشتن كه پهنجهرهى ژوورى خويان خاوين بكه نهوه.

چوارپايهكهه به ديوارهوهنا و خۆم كيشايهوه قهراغ. لهبهردهم من تپهپرين و من رووم وهرگيپرا. ئهوان لهمن بچووكتر بوون، بهلام بالايان بهرتر بوو و گهورهتر دياربوون.

چوارپايهكهه لهبهردهم پهنجهرهى تهلارهكه (هۆلهكه) دانا. بۆ ژوورى باوكم گهپرامهوه، تهشت و قاپ و دهسمالهكانم له قولنچكيك دانا. دلّم بهخيڙايى ليیدهدا. دهركام داخست و خهريكى سهيركردنى ويتهكان بووم. سى برايهكان، مام، باوك و باپيرى باوكم لهوى بوون. ههموويان رائيد. ههموويان له جلكى تهواو فهرميذا بوون. له ههموويان زياتر ويتهى باپيرم سهرنجى راكيشام كه عهמיד بوو و دهيانگوت من به ئهوه دهچم.

پهنجهرهه كردهوه، چوومه سهه چوارپايهكهه. سۆز و باران هاته ژوورهكهه. من پاسهوانيكى هيلى پيشووى بهرهى شهر، كه وهستاوم و له ناو دللى گهردهلول ناگام له نزيك بوونهوهى دووژمنه. شانويهكه گۆپرا. بينيم له ناو گۆپهپانى سهربازخانهيهك دام و رائيديك ته ميبى كردووم.

رائیده‌که چاوی روون و قه‌لافه‌تینکی تیکسماوی باوکمی هه‌یه. جوان راده‌هستم و به ریژی ته‌واوه‌وه ده‌لیم: "یاوول، هیر‌هاوپیتمان!"^(۷) مؤره‌کانی پشتم سۆزیان پیکه‌وت. قاب و ده‌سمال، هر له خۆیان‌ه‌وه زۆر به‌جووانی له‌سهر شووشه ده‌سووان و هاتووچۆیان ده‌کرد. سه‌یرکردنی بی ره‌حمانه و سه‌ربازانه‌ی بنه‌ماله‌که‌مان به‌هز و چیژه‌وه له‌سهر شان و پشتم هه‌ست پیده‌کرد.

کارم که ته‌واو بوو چوارپایه‌که‌م ده‌ستدایه و بردمه ناو عه‌مبار، گه‌رامه‌وه ته‌شت و قاپ و ده‌سمال هه‌لگرت و چومه چیشتخانه.

دایکم بی ئەوه‌ی ئاو‌ریداته‌وه وتی:

- دایانبنی سهر نه‌ردی، وهره ده‌سته‌کانت بشۆوه!

چومه پیش رووشۆری. دایکم جینگه‌ی کردمه‌وه. ده‌سته‌کانم خسته ناو ئاو، گهرم بوو. باوکم شووردنی ده‌ست و چاوی بۆ ئیمه قه‌ده‌غه کردبوو. به سه‌بری وتم:

- ئەو ئاوه که گهرمه!

دایکم ئاخیکی هه‌لکیشا، ته‌شته‌که‌ی ده‌ستدایه به وتنی ووشه‌یه‌ک هه‌لیگی‌رایه‌وه سهر رووشۆره‌که و شیره‌ی ئاوی کرده‌وه. سابونم ده‌ست دایه. دایکم خۆی کیشایه لایه‌ک و ته‌نیشتاو ته‌نیشت وه‌ستا. ده‌ستی راستی له‌سهر لیوی ده‌ستشۆره‌که دانا‌بوو و چاوی له دۆلابه‌که پرېبوو. ده‌ستی راستیشی ده‌له‌رزی.

شووردنی ده‌سته‌کانم که ته‌واو بوو شان‌ه‌ی بۆ لام دریژ کرد و بی ئەوه‌ی سه‌یرم بکات:

- پرچت شان‌ه‌ بکه.

⁷ - ره‌سته‌ی ئەلمانان! Jawohl Herr Hauptmanen به‌نی جه‌نابی رائید.

رۆیشتمه لای ئاوینه‌ی دۆلابه‌که. دایکم دووباره دهستی به شوڤردنی قاپ و که وچکه‌کان کرده‌وه، هەر له دهنگه‌که‌یه‌وه زانیم.

خۆم له ئاوینه‌دا سه‌یر ده‌کرد و له خۆم ده‌پرسی راستی راستی به باپیرم ده‌چم یان نا. زانینی ئەم مه‌سه‌له‌یه بۆم زۆر گرنگ بوو، چونکه ئەگه‌ر به ئەو چووبام، ئەوا ده‌متوانی دلم خۆش بی‌ت که وه‌کوو ئەو ده‌بم به‌عه‌مید.

دایکم له پشت سه‌رم وتی:

- باوکت چاوه‌پێته.

شانهم له‌سه‌ر دۆلابه‌که دانا و ده‌ستم به‌له‌رزین کرد.

دایکم وتی:

- شانه‌که‌ی له‌سه‌ر دۆلابه‌که دامه‌نی.

دوو هه‌نگاوێک هاته‌پێش، شانه‌که‌ی ده‌ست دایه‌ به‌پێشبه‌نده‌که‌ی خاوینی کرده‌وه و خسته‌یه‌ ناو کشه‌وی دۆلابه‌که. به‌ناو می‌دی سه‌یرم کرد. روه‌ی لیوه‌رگی‌پرام و پشتی تیکردم و گه‌رایه‌وه بۆ شوینی پیشووی واته‌پێش ده‌ستشۆره‌که.

له‌چیشته‌خانه هاته‌ده‌ر و به‌هیواشی به‌ره‌و ژووری کاری باوکم وه‌پێکه‌وتم. له‌ناو مه‌مه‌ره‌که دووباره له‌گه‌ل خوشکه‌کانم روه‌په‌روو بوومه‌وه. زۆر به‌ناپێکی سه‌یریان کردم و هه‌ربۆیه زانیم ئاگاداری ئەوه بوونه‌ته‌وه که بۆ کوی ده‌چم.

له‌به‌رده‌رگای کار وه‌ستام، فشاریکی زۆرم به‌خۆم هی‌نا هه‌تا توانیم پێش سه‌گه‌له‌رزینم بگرم و له‌ده‌رگام دا. باوکم هاواری کرد: "وه‌رنه ژووری!" ده‌رگام کرده‌وه، به‌سته‌مه‌وه و به‌ریکیه‌کی سه‌ربازیانه به‌رامبه‌ری وه‌ستام. هی‌شتا هیچ نه‌بووه که سه‌رمایه‌کی ترسناک خۆی ناوه‌ته‌ ناو جلکه‌کانم و هه‌تا می‌شکی ئی‌سقانم رۆچوووه.

باوڪم له پيش په نجره ريهك كه ڪرابووه، له پشت ميژه كهه دانيشتبوو. پشنتي له من بوو و نه ده جو لايه وه. منيش هر وا به ريكي، بي جو له وه ستام. به هر سو زيكي توندي با، ورده بارانيكيش دهاته ناو ژوره كه. بينيم كه له ژير په نجره وه ڪوو هه وزيكي بچوڪ ناو ڪو بووه ته وه.

باوڪم به دهنگي چپر چپري وتي:

- بگره، دانيشه.

چومه پيشه وه، له سر ڪورسيه ڪي لاي چه پي دانيشتم. باوڪم ڪورسيه ڪي سو پراند و سهيري ڪردم. چاوه ڪاني له هه ميشه زياتر قولا بيان تيڪه وتبوو و رووخساري به جو ريڪ ماندوويي پيوه ديار بوو كه ده ڪرا تاك تاك ماسولكه ڪاني بژميڙي.

چراي بچوڪي سهرميژه كهه هه لڪرابوو و منيش له وه يڪه له تاريخيدا به رامبهه به نه و دانيشتووم زور خوشحال بووم.

- سهرماته؟

- نه خير باوڪه.

- خو ناله رزي؟

- نه خير باوڪه.

ئاگاداري نه وهش بوومه وه كه بوخوشي زور به سهختي پيش له له رزيني ده گريٽ و ده ست و رووخساري رهش هه لگه پابوو.

- شووشه خاوين ڪردنه وهت، ته واو، ڪرد؟

- به لي باوڪه.

- قسه شت، ڪرد؟

- نه خير باوڪه.

به جوڙيڪ ڪه ههر دهتوت لهوي نبييه سهري خوار ڪردهوه و چونڪه نيتر
هيچي نهوت، بهدواي قسه ڪانمدا زيادهم ڪرد ڪه:
- تهنيا دووعايله ڪم ڪرد.

سهري بهرز ڪردهوه و ههر نهوجوره به پچر پچري وتي:
ههول بده، تهنيا، وهلامى پرسياره ڪانى، من بديهوه.
- بهچاوان باوڪه.

دووباره دهستي ڪردهوه به ليپرسينهوه. وابير بڪهينهوه زور گيڙو
ڪهلهه پير. وهڪوو ڪاريڪ بڪهن به خوو:

- خووشڪه ڪانت، قسهيان، ڪرد؟

- نهخير باوڪه.

- ٿاوه ڪانت، رشت؟

- نهخير باوڪه.

- سهيري، ڪولانت، ڪرد؟

بو ساتيڪ زور ترسام:

- نهخير باوڪه.

چاوه ڪانى لهمن پري:

- زور، ٿاگادار به، هيچ، سهيري، ڪولان، مهڪه؟

- نهخير باوڪه.

چاوه ڪانى بهست. راستي راستي دهبي زور پهريشان حال بووييت،
نهگينا ٿاوا به ٿاسانى واز ناهيني.

بيدهنگيهڪ ژورهڪه ي داگرت. قهلافهتي رهق و تهق و بهرزي خوئي لهناو
كورسيه ڪه دا هينا و برد. باران به توندي هاته ژور و ههستم ڪرد چوڪي
چه پم تهر بووه. سهرما ڪاري خوئي ڪردبوو، بهلام نهو شتهي ڪه ٿازاري

ده‌دام سه‌رما نه‌بوو: ترسی ئه‌وه بوو که باوکم ببینی چۆن وه‌کوو سه‌گ ده‌له‌رزم.

- رۆدۆلف (Rudolf)، دهمه‌هوی، قسه‌ت، له‌گه‌ل بکه‌م.
- به‌ئێ باوکه‌.

کۆخه‌یه‌کی جه‌رگه‌ر چوار گۆشه‌ی جه‌سته‌ی له‌زانده‌. دوایی سه‌یرئێکی په‌نجه‌ره‌ی کرد. وامزانی ده‌یه‌وی هه‌ستیه‌ سه‌رپێ و په‌نجه‌ره‌که‌ دا‌بخات، به‌لام په‌شیمان بۆوه و دووباره‌ وتی:

- له‌باره‌ی داها‌توت، رۆدۆلف، دهمه‌هوی، قسه‌ت، له‌گه‌ل بکه‌م.
- به‌ئێ باوکه‌؟

ماوه‌یه‌کی باش له‌ بیده‌نگیدا سه‌یری په‌نجه‌ره‌ی کرد. ده‌سته‌کانی به‌هوی سه‌رما ره‌ش هه‌لگه‌ر ابوون، به‌لام که‌ترین جووله‌ی پینه‌ده‌کردن.

- سه‌ره‌تا، دووعایه‌ک، ده‌خوینین.

هه‌سته‌یه‌ سه‌رپێ. منیش خیرا هه‌ستم. رۆیشه‌ لای وینه‌ی مه‌سیح که له‌ پشت کورسییه‌کی کوورت به‌ دیواره‌وه هه‌لواسرا بوو و له‌سه‌ر ئه‌رد له‌ پێش ئه‌و چۆکی دادا. منیش هاتمه‌ سه‌ر چۆک، هه‌لبه‌ت نه‌ له‌ ته‌نیشتی، له‌ پشت سه‌ری. سه‌لیبی کیشا و خه‌ریکی خویندنی دووعای "باوکی ئیمه"^(A) بوو. زۆر به‌ هیواشی و پچه‌ر پچه‌ر، بی ئه‌وه‌ی ته‌نیا واویکی له‌بیر بکات. دوعا خویندنه‌که‌ی زۆر پچه‌ر پچه‌ر نه‌بوو.

من چاوه‌کانم خسته‌ سه‌ر قه‌لافه‌تێکی بالابه‌رز و شه‌ق و ره‌ق که له‌ پێشم چۆکی دادابوو و وه‌کوو هه‌میشه‌ هه‌ستم ده‌کرد دوعاکه‌م زیاتر له‌وه‌یکه‌ بۆ خودا بی‌ت، ئه‌وا بۆ ئه‌وه‌.

⁸ - Pater Noster، ناوی دووعای مه‌سیحه‌ که زۆر له‌سه‌ر زمانه‌ که به‌م ره‌سته‌یه‌ ده‌ستپێنده‌کات: "باوکی ئیمه‌ که له‌ ناسمانه‌کانی!"

باوكم "ئامین" یكى به‌رزى وت و هه‌ستایه‌سه‌رپى. له پشت میزه‌كه‌ی
دانیشت و وتی:

- دانیشه!

له‌سه‌ر كورسییه‌كى كوورت دانیشتم. می‌شكم ده‌شله‌قا.

چاویكى دوور و دریزى لیكردم و ئەم بیروكه‌یه سه‌یروسه‌مه‌ره‌یه‌م بو
هاته‌پیش كه‌ غیره‌تى ئەوه‌ی نییه‌ قسه‌ بكات.

هه‌ر ئەمجۆره‌ی كه‌ له‌ شه‌ش و بی‌شى قه‌سه‌ كردن و قسه‌ نه‌كردندا بوو.
باران له‌ناكاو وه‌ستا. باوكم كرایه‌وه‌ و منیش هه‌تا كو‌تایی مه‌سه‌له‌كه‌م
خوینده‌وه‌. باوكم هه‌ستا و په‌نجه‌ره‌كه‌ی داخست: خوای بو‌خوی
دوعا‌كردن و عه‌زابدانه‌كه‌ی به‌لاوه‌ به‌س بوو!

باوكم دووباره‌ دانیشته‌وه‌ و وام هه‌ست كرد ئیتر غیره‌تى په‌یدا كردوه‌ و
وتی:

- رۆدۆلف، تو، پیت ناوه‌ته، سی‌زده، به‌ ته‌مه‌نیک گه‌یشتووی كه،
عه‌ق‌لت بگاتى. به‌ گه‌وره‌یى خوا، مندالیكى به‌هوشى، و به‌ ره‌زامه‌مدى
من....

دووباره‌ وتی:

- یان زیاتر، به‌ لوتفی شو‌قیك كه، خواستی خوایی، بو
په‌روه‌رده‌كردنى، تو به‌منى به‌خشى، له‌ قوتابخانه، قوتابییه‌كى باشى.
چونكه‌ من، رۆدۆلف، فی‌رم كردووی كه‌ ده‌رسه‌كانت، هه‌روه‌كوو
شووشه‌كان پاك، ده‌كه‌یه‌وه، به‌ دل‌ه‌وه‌ بخوینی!

بو ساتیک بیده‌نگ بوو و دوایی به‌ ده‌نگیكى بل‌ند، وه‌كوو هاواركردنیک
وتی:

- له‌ناخی دل‌ه‌وه‌!

زانيم كه دهبى شتيك بلييم و به دهنگيكي لاواز وتم:

- بهلى باوكه.

لهوكاتهوه كه پهنجره داخرابوو ههستم دهكرد ژورره كه ساردتر بووه.

- كهواته، دهمهوي، برياريك كه، لهبارهي، داهاتوي تودا، گرتومه،
پيت بلييم.

دوايي وتي:

- بهلام، دهمهوي، هوكاري، بريارهكeshم بزاني، درك بكهي.

بيدهنگ بوو. دهستهكاني ريكووشي و ليوهكاني وهرلرزين كهوتن.

- رۇدۇلف، پيشتر، من، تووشي گوناھيک، بومه!
مات و بيدهنگ سهيرم كرد.

- بۇ ئهويهكه، برياري من، درك پيبكهي، دهبي، ئهمرۇ، گوناھكهمت،
پي بلييم. گوناھ رۇدۇلف! گوناھيكي، ئهوهنده گوره، ئهوهنده ترسناك، كه
هيچكات، ناتوانم، و ناشبي بتوانم، ئوميدهار بم كه خواي گوره، لانيكهم
لهم دونيايهدا، بهمبهخشييت.

چاوهكاني بهست، ليوهكاني زور به توندى دهلهرزين. بهشيويهكه
حالهتي ناوميدانهي ههبوو كه بوغز قورگمي گرت و چهند ساتيك له
لهرزين كهوتم.

باوكم به زهمهوت دهستهكاني ليك جيا كردهوه و ساف لهسهر چوكي
دانان.

- دهبي باش بير بكهيهوه كه بۇ من، چهنده زهمهت و پر له ژانه، كه
خوم، بهم شيويه، لاي تو به خهجالهتي و سهريهژير، دهبينم، خوم بچوك
دهكهمهوه، ئهگهرچي، ژان و رهنجي من، گرنگ نيبه، من، هيچ نيم.

چاوهكاني بهست و دووبارهي كردهوه.

- من، هېچ نېم.
- ئەم رەستەيەى پى خۆش بوو و ھەر جارىك دووبارەى دەكردەوہ خۆم بە ھۆكارى رەنج و ژان و خەفەتى باوكم دەھاتەبەرچاۋ. ھەر دەتگوت من بوومەتە ھۆى ئەوہى باوكم "ھېچ نەبېت".
- چاۋەكانى كردهوہ و رووى لە بۆشايى ژوورەكە كرد.
- من، رۆدۆلف! سەردەمانىك، يان رېكتر بلىم: راست چەند ھەفتە بەر لە، داىكبونى تۆ، ناچار بووم، سەبارەت بە كارەكانم، گەشتىك بكەم.... (بە نفرەتەوہ وتى): بۆ فەرەنسا، بۆ پارىس....
- زۆر ناپرەحت بوو، چاۋەكانى بەست و ھەموو نیشانەكانى چيان لەناو رووخسارىدا خۆيان ھەشاردا.
- پارىس، رۆدۆلف، پايتەختى ھەموو گوناھەكانە!
- لەناكاو لەناو كورسىدا خۆى راست كردهوہ و چاۋەكانى لە من بېرى كە گېرى رقيان - لىدەبارى:
- تىدەگەى؟
- تىنەگەيشتبووم، بەلام سەيركردنەكەى وەخت بوو رووحم لى بستنىت و بە دەنگىكى نزم وتم:
- بەلى باوكە.
- بەدەنگىكى گىراو وتى:
- خواى جىھان، لە كۆتايىدا غەزەب، جەستە و رووحى منى، تاقى كردهوہ.
- چاۋەكانى كز بوونەوہ و بە جۆرىك كە نفرەتيان لىدەبارى وتى:
- نەخۆش بووم، چارەسەر كرام، و چاك بوومەوہ، بەلام رووح، شىفا پەيدا ناكات.

له‌ناکاو به قیزاندنه‌وه وتی:

- روح، نه‌دوبوایه‌ش شیفا په‌یدا بکات!

بێده‌نگییه‌کی دوور و درێژ ژووره‌که‌ی داگرت، دوایی واپیڤه‌چوو
ئاگاداری ئه‌وه بووه‌ته‌وه که من له‌ویم، به‌هزه‌روه‌ه پرسی:

- ده‌له‌رزی.

- نه‌خیر، باوکه.

له‌قه‌سه‌کانی به‌رده‌وام بوو وتی:

- گه‌رهمه‌وه بو ئه‌لمانیا و لای دایکت دانم به‌تاوانه‌که‌م دانا، و بریارم دا
له‌مه‌ودوا، جگه‌ له‌گوناوه‌کانی خۆم، گوناوه‌ی منداله‌کان، و گوناوه‌انی
ژنه‌که‌شم، به‌ئه‌ستۆوه‌ بگرم، و بو ئه‌وانیش هه‌روه‌کوو خۆم، له‌باره‌گای
خوای گه‌وره‌ بپاریمه‌وه و داوای لی‌بوردن بکه‌م.

دوای ماوه‌یه‌که‌ دووباره‌ وه‌قسه‌هاته‌وه و ئه‌مجاره‌ قسه‌کردنه‌که‌ی به
دوعاکردن ده‌چوو، چونکه‌ نیت‌ر پچ‌ر پچ‌ر قسه‌ی نه‌ده‌کرد:

- به‌شیۆه‌یه‌کی فه‌رمی عه‌هدم به‌ده‌رگای خوا کرد که ئه‌گه‌ر خوا
کو‌رپکی دامی له‌ریگه‌ی ئه‌ودا بیکه‌مه‌ خزمه‌تگوزار.

رێک سه‌یری چاوه‌کانی منی کرد:

- ره‌حم و که‌رمی خواش وایکرد که کو‌رپکی پێبه‌خشین.

به‌غیره‌تیکی سه‌یروسه‌مه‌ره‌ جووله‌یه‌کی سه‌یرم کرد: یانی له‌جیۆه‌ به‌رز
بوومه‌وه. بی ئه‌وه‌ی ده‌نگی به‌رز بکاته‌وه وتی:

- دانیشه.

- باوکه....

- دانیشه!

دانیشه‌تم.

- که ته وای بووم تو قسه دهکەیی.
- وتم: "بەچاوان باوکە". بەلام هەر ئەوکاتیش زانیم که کۆتایی بە قسهکانی هات ئەوا لال دەبم و ناتوانم هیچ شتی بلێم.
- له قسهکانی بەردهوام بوو و وتی:
- رۆدۆلف! لهوکاتەوه تو بە ئەمەنیک گەیشتووی، که تووشی، گوناہ بی، من، یەک بە یەک گوناہەکانی تو، بەئەستۆ گرتووه. بۆ تۆ له بارەگای خوا، پاراومەتەوه و داوای لیبوردنم، کردووه، وەکوو ئەوهی گوناہکاری سەرەکی، منم. هەر وەها تا ئەو کاتەیی سەغیری، ئەمکارە دکه مەوه.
- کەوتە کۆخەکردن.
- تووش، رۆدۆلف، لەبەر امبەردا، کاتیکی فتوای قەشایەتیت وەرگرت، لانیکەم ئەگەر تا ئەو رۆژە، ژيام، دەبی تاوان و گوناہەکانی من بەئەستۆ بگری...
- من خۆم جوولاند و ئەو قیزانندی:
- قسهکانم مەبەرە.
- دیسان بە کۆخە کەوت. ئەمجارە کۆخەکەیی جەرگپر بوو که لەسەر میزەکه خواری کردووه و لەناکاو ئەم فکری خستە ناو میشتکم که ئەگەر بمریت ناچار نابم بېم بە قەشە.
- وەکوو ئەوهی فکری منی خویندبیتەوه و وتی: "ئەگەر بمرم..."
- شەپۆلیک شەرمەزاری منی داگرت.
- ئەکەر بمرم، و تووش هیشتا، فتوای قەشایەتیت وەرنگرتبی، یان قەییمی داهاوتوت، هەموو کارەکانم جیبەجی کردووه، مردنی من بارودۆخەکه ناگۆری. تەنانەت دواي مردنیشم، رۆدۆلف، تەنانەت دواي

مردنیشم، ئه‌رکی تو، ئه‌رکی قه‌شایه‌تی تو، ئه‌وه‌یه‌ که، بۆ من، له باره‌گای
خوا، بپارییه‌وه و شه‌فاعه‌تم بۆ بخوازی، و لیم ببوریت.
وه‌کوو ئه‌وه ده‌چوو چاوه‌روانی وه‌لامی من بێت. به‌لام من نه‌متوانی هیچ
شتیک بلیم؟

له قه‌سه‌ کردنی به‌رده‌وام بوو:

- ره‌نگه، رۆدۆلف، جاریوایه‌ ناگاداری ئه‌م، خاله‌ بووبی، که له‌گه‌ل تو،
له خووشک و دایکت، سه‌ختگیرتر بوومه. به‌لام ئه‌مه‌ بزانه، رۆدۆلف. ئه‌مه
درک بکه، که تو، که شه‌خسی تو، مافی ئه‌وه‌ت نییه‌ که.... تیده‌گه‌ی؟
"حه‌قی ئه‌وه‌ت نییه - حه‌ق! - ئه‌وه‌یکه، گوناوی بکه‌ی.

به‌ هه‌یه‌جانه‌وه به‌رده‌وام بوو:

- وادیاره‌ گوناوه‌کانی خۆم، به‌سم نییه، که ده‌بی ئه‌م باره، ئه‌م باره
ناوقه‌دشکینه، هه‌موو جه‌ماوه‌ری ئه‌م ماله، هه‌مووتان به‌ گشتی، به
گشتی! (به‌ تووندی وه‌کو‌خه‌ که‌وت) هه‌موو رۆژیکێ خوا، قورستری بکه‌ن!
هه‌ستایه‌ سه‌رپیی و له ژووره‌که‌دا ده‌ستی به‌ هه‌نگاو نانه‌وه کرد و ده‌نگی
له تووره‌یی ده‌له‌ری:

- ئه‌وه‌ی له حه‌قی مندا، ده‌یکه‌ن، ئه‌وه‌یه، هه‌مووتان زیاتر ده‌مخه‌نه‌ ناو
گونا. هه‌موو رۆژیکێ خوا تیدا قوولتر ده‌بم.

هه‌ر له‌خۆیه‌وه هاته‌ لام. منیش به‌ سه‌رلێشیواوی سه‌یرم ده‌کرد. تا ئه‌و
کاته هه‌چکات ده‌ستی له‌سه‌ر من به‌رز نه‌کردبووه.

له یه‌که‌ هه‌نگاوی من وه‌ستا، هه‌ناسه‌یه‌کی قوولێ هه‌لکێشا،
کوورسیه‌که‌می ده‌ور لیدا و خۆی هاویشه‌ به‌رپیی وینه‌که‌ی حه‌ززه‌تی
مه‌سیح. منیش هه‌ر بی ئه‌وه‌ی ناگام له خۆم بێت هه‌ستامه‌ سه‌رپیی.

هه‌ر له‌وه‌یه‌ وتی:

- له شويئي خۆت بمينه‌وه، په‌يوه‌ندی به تووه نيهه.
- هر به و شيوه له‌سه‌ره‌خوييه كه له‌کاتی دوعا کردن له‌سه‌ره‌خۆ ده‌بوو،
خه‌ريکی خويندنای دوعای "پاتر" بوو.
- ماوه‌يه‌کی زۆر دوعای خويئند، دوايي هات و له‌پشت ميژه‌که‌ی دانيشت و
به‌جوړيک سه‌يري منی کرد که
سه‌رله‌نوی ده‌ستم به له‌رزین کرد.
- هيچ قسه‌يه‌کت هه‌يه بيلی؟
- نه‌خیر، باوکه.
- وابزانم ده‌تويست شتيکی بلی؟
- نه‌خیر، باوکه.
- زۆر باشه، ده‌توانی برۆی.
- هه‌ستامه سه‌رپی و ريک به‌رامبه‌ری وه‌ستام. به ده‌ست ئيشاره‌يه‌کی
ئاسایی پيکردم. سوورامه‌وه و هاتمه‌ ده‌ر و ده‌رگام داخست.
- چوومه ژووره‌که‌م، په‌نجه‌ره‌م کرده‌وه و پرده‌کانم کيشان، چرام هه‌لکرد،
له پشت ميژ دانيشتم و خه‌ريکی مه‌سه‌له‌يه‌کی بيرکاري بووم، به‌لام
نه‌متوانی به‌رده‌وام بم. به‌جوړيک بوغز قورگمی گرت که ده‌توت خه‌فه ده‌بم.
- هه‌ستام و پيالوه‌کانم له‌ژير ته‌خت هينايه‌ده‌ر و خۆم خه‌ريکی خاوين
کردنه‌وه‌يان کرد. له کاتی گه‌رانه‌وه‌م له قوتابخانه تا ئه‌وکاته به ته‌واوی
وشک ببۆوه و دواي ئه‌وه‌ی که ميک واکسم ليدان و به پارچه‌يه‌ک که وتمه
گيانيان. دواي ماوه‌يه‌کی کوورت وه‌کوو ئاوينه ده‌دره‌وشانه‌وه، به‌لام من
ديسانيش خه‌ريکی دره‌وشانه‌وه‌يان بووم. توندتر و توندتر. تا ئه‌وکاته‌ی
شانم له زوی ماندوویی به‌ژان کهوت.

سه‌ری کاتژمير جهوت و نيو، ماریا، زهنگی بچوکی خواردنی شه‌وی به‌دهنگ هیئا. دوا‌ی خواردنی شه‌و نو‌یژی شه‌وانه خویندرا. باو‌کم پرس‌یاری هه‌میشه‌یی لیک‌ردین: هیچ‌کس له‌ماوه‌ی رۆژدا گونا‌هی نه‌کردوه و دواتر خۆ‌ی هاو‌یشته ژوره‌که‌ی خۆ‌ی.

کاتژمير هه‌شت و نيو چوومه ژوره‌که‌ی خۆم و کاتژمير نو دایکم هات و چرایه‌که‌ی کورانه‌وه. منیش له‌ناو نوینوباندا خۆم دريژ کردبوو. بی وتنی یه‌ک وشه و بی شه‌وی سه‌یرم بکات ده‌رگای داخست و من له تاریکیدا به‌ته‌نیا مامه‌وه.

دوا‌ی کاتیکی که‌م، ساف و راست دريژ بووم: قاچه‌کان راست و پیکه‌وه‌نووساو. سپ، چاو به‌ستراو. دوو ده‌سته‌کان له‌سه‌ر سینگم له‌سه‌ر یه‌ک. تازه مردبووم. هه‌موو جه‌ماوه‌ری ماله‌وه، له‌ده‌وری ته‌خت، له‌سه‌ر عه‌رده‌که‌ چۆکیان دادابوو و دوعایان ده‌کرد. ماریا فرمی‌سکی هه‌لده‌وه‌راند، ئەم بارودۆخه‌ ماوه‌یه‌کی زۆری کیشا. ئاخیرییه‌که‌ی باو‌کم هه‌ستایه سه‌رپی، ره‌ش و تیک‌قوماو، به‌هه‌نگاوی شل به‌رپی که‌وت و چووه ناو ژوره سارده‌که‌ی و له‌به‌رده‌م په‌نجه‌ره دانیشت. چاوه‌پوانی وه‌ستانی باران بوو هه‌تا بیبه‌ستیت. وابزانین که ئیتر ئەم کاره سوودی نییه، ئاخ‌ر ئیتر من نه‌بووم که ببه‌قه‌شه یان له باره‌گای خوا‌ی گه‌وره‌دا شه‌فاعة‌تی بو بخوازم.

دووشه‌ممه‌ی دواتر وه‌کوو پيشتر کاتژمير پینج له‌خه‌و هه‌ستام. زۆر سارد بوو و کرکه‌په‌ی په‌رده‌م کیشا، بینیم سه‌ربانی ویستگه‌ی شه‌مه‌نده‌فه‌ر به‌فری گرتوه.

کاترئمیر پینج و نیو له‌گه‌ل باوکم له ژووری خواردن نانی به‌یانیمان
خوارد. که بۆ ژووره‌که‌م گه‌رامه‌وه، له‌ناکاو ماریا له مه‌مه‌په‌که‌ له‌به‌رده‌م
وه‌ستا. له‌وی چاوه‌پروانیی ده‌کردم.

ده‌ستی پان و به‌رینی خۆی له‌سه‌ر شانم دانا و وتی:

- که بۆ ئه‌وی رۆیشتی، له‌بیر نکه‌ی ها!

رووم له‌ لایه‌کی دیکه‌ کرد و وتم:

- به‌چاوان، ماریا.

به‌لام هیچ جووله‌یه‌که‌م نه‌کرد. شانمی ریککوشی و به‌هیواشی وتی:

- "به‌چاوان ماریا" وتن هیچ سوودیکی نییه، ده‌بی برۆی، هه‌ر ئیستا.

- به‌چاوان، ماریا.

تووندتر شانمی ریککوشی و وتی:

- یاللا رۆدۆلف!

به‌ریدام و بۆ لای ئاوده‌ست به‌ریکه‌وتم. وام هه‌ست کرد که نیگای ماریا
قورسای خستووته‌ سه‌رشانم. ده‌رگام کرده‌وه و له‌سه‌ر خۆم دامخست.
کلیلی نه‌بوو و باوکم گۆپی کاره‌باشی کردبووه. روناکییه‌کی که‌م له
پنجه‌ره‌ی ژووریکه‌وه ده‌هاته‌ژوور. وه‌کوو قه‌بر تاریک و وه‌کوو به‌فرگر
سارد بوو.

به‌ له‌رزۆکییه‌وه دانیشتم و به‌ نه‌قه‌ست چاوم خسته‌ عه‌رد. به‌لام هیچ
سوودیکی نه‌بوو، به‌ شاخه‌کانییه‌وه، به‌ چاوه‌ زه‌قانه‌یه‌وه، به‌و لووته
دریژ و لیوه‌ ئه‌ستووهریه‌وه له‌وی بوو. کاغه‌زه‌که‌ی نه‌ختیک زه‌رد ببوو،
چونکه‌ سالتیک ده‌بوو باوکم له‌وی رووبه‌پرووی چالآوه‌که، ریک به‌رامبه‌ر به
چاو، له‌دیواری دابوو.

عاره‌قه له‌سه‌ر مۆره‌ی پشتم تکایه‌وه. له‌ناو دلمدا وتم: "ته‌نیا وینه‌یه‌کی کیشراوه، وینه‌ش خووف و ترسی نییه!" و سه‌رم به‌رز کرده‌وه. شه‌یتان ریك چاوی بریه‌ من و لیوه‌کانی نانه‌جیبی ده‌ستیان کرد به‌ پیکه‌نین. له‌جیوه‌ هه‌ستام. پانتۆله‌که‌م هه‌لکیشا و تیژ خووم هاویشه‌ته‌ ناو مه‌مه‌ره‌که‌وه.

ماریا منی گرت و به‌خۆیه‌وه ریكکوشی، پرسی: - کردت؟

- نا، ماریا.

سه‌ری راوه‌شانند و چاوه‌ به‌سوژه‌ غه‌مگینه‌که‌ی له‌من بری:

- ترسای؟

به‌یه‌که‌ هه‌ناسه‌ وتم: - به‌لی.

- ئی سه‌یرت نه‌کردبا.

خووم پیوه‌نووساند. ترسم له‌وه‌ بوو ئه‌مرم پیبکات دووباره‌ بگه‌ریمه‌وه.

به‌لام ته‌نیا ئه‌وه‌ی وت:

- کوپی ئاوا زه‌به‌لاح!

له‌ ژووری کاریی باوكم ده‌نگی پی‌ها‌ت و ماریا به‌ خیرایی وتی:

- له‌ قوتابخانه‌ بیکه‌ی ها، له‌بیر نه‌که‌ی!

- نا ماریا.

به‌ریدام. رویشه‌تمه‌ ناو ژووره‌که‌م. دوگمه‌کانی پانتۆلم به‌ست. پیلآو و گۆزیم له‌به‌ر کرد، خاوییه‌که‌م له‌سه‌ر میژ هه‌لگرت و له‌سه‌ر چۆکم دانا و له‌سه‌ر کوورسی دانیشه‌تم. ریك وه‌کوو ئه‌وه‌ بوو که‌ له‌ ژووریک‌ی چاوه‌پروانیدا دانیشه‌تم.

دوای ماوه‌یه‌کی که‌م ده‌نگی باوكم له‌ولای ده‌رگا بلند بوو که‌: - شه‌ش و

ده‌ خووله‌که‌، ماین هیر!

باوکم بەجۆرێک ئەم ماین هیڤى دەوت کە دەنگى قامچى دەدا.
ههيشتا ههچ نه بېوو کە بەفرێکى زۆر کۆلانى گرتبوو. باوکم بە جوانى
ههنگاوى دەنايهوه، رێک بەرامبەرى خۆى سەير دەکرد و ههچى نه دەوت.
بە ههموو ههولێکى کە دەمدا سەرم بە زۆرى دەگهيشته شانهکانى.

بى ئەوهى روو وەرگه پرينت وتى:

- قاچت دروست بکه!

قامچم گۆڤى و له ژێر ليوهکانمدا دەستم کرد بە ژماردن: "چەپ....
چەپ....". بەلام ههنگاوهکانى باوکم زۆر دريژتر بوون و ديسانيش قامچ
بە غهلهتى دانا. ئەويش بە پچر پچر وتى:

- وئم، قاچت، راست بکه!

بۆ ئەوهى ههنگاوهکانم بەقهدهر ههنگاوهکانى ئەو بێت بەرادەيهک بەرهو
پيش خوار بوومهوه له ناوقهه دووقهه بوومهوه. بەلام ديسانيش سوودى
نه بوو. دووباره قامچ تیکچوو و سەر و رووخسارى باوکم بينى کە له
توورەبييان سوور ههنگه پراوه.

وهکوو ههيشه ده خوولهک پيش له نوێژگه يشتینه که نيسه.
جیگهيهکمان دۆزيبهوه، چۆکمان دادا و خهريکى دوعا کردن بووين.
دوايى باوکم ههستا و کتیبى دوعاى له پيش خۆى دانا و دانيشت و
دهستى له سەر سينگى خۆى دانا.

ئەمنيش موو بە موو لاسايى ئەوم دەکردهوه.

ههوا سارد بوو، به فر له سەر شووشهکان ده نيشت. من له سهحرايهکى
ساردى سههۆلاوى وهستا بووم. به نفرهتهوه وهکوو دوايىن کهس خهريکى
تيرهاوێژى بووم. سهحرا له ناو چوو. ئيسنا تفهنگ به دهست له ناو
دارستانێکى پڕ له دار بووم. ئازەنى هار به دوام کهوتبوون و بومييهکان

به دوام ده‌که‌وتن. له‌بهر گه‌رما و برسینتی وه‌ته‌گه هاتبووم. له‌بادی سپی قه‌شایه‌تیم له‌بهر بوو. بومییه‌کان رژانه‌سهرم و گرتیانم. به دیره‌کیکه‌وه به‌ستیانه‌وه و لوت و گوی و سیره‌تیا بپریم. له‌ناکا و خۆم له‌قه‌سری قایمقام بینی که ره‌شپۆشه‌کان ده‌ور تا ده‌وریان گرتبوو. سه‌ربازیك له‌ته‌نیشته من گوله‌ی پیکه‌وت و كه‌وت. تفه‌نگه‌که‌یم ده‌ست دایه و ئیستا گولله مه‌هاوی که‌ی بیه‌اوی. به‌جۆریك نیشانه‌م ده‌گرت که هه‌ر باسی مه‌که.

نوێژ ده‌ستی پیکرد. هه‌ستامه سه‌رپی. به‌نییه‌تیکی پاک له‌ناو دلمه‌وه وتم: - "خوايه گیان، کاریك بکه لانیکه‌م بيم به "میسینر"^(٩).
باوکم خوار بووه که کتیبی دوعای له‌سه‌ر ره‌حله‌که هه‌لبگریت. منیش سه‌یری کتیبی ئەوم کرد و به‌بی ئەوه‌ی واویکی جیبه‌یلیم دوعام به‌کو‌تایی هینا.

دوای نوێژ ده‌خوله‌کیك له‌که‌نیه‌سه ماینه‌وه و له‌ناکا و بوغز قورگمی گرت.

وام بیر کرده‌وه که ناکا باوکم من به‌شیوه‌ی قه‌شه‌کانی نافه‌رمی ده‌ربینیت. هاتینه‌ ده‌ر. چه‌ند هه‌نگاوێك که له‌کۆلان به‌ریدا رویشته‌ن خۆم به‌سه‌ر ئەو له‌رزینه زال کرد که هه‌موو جه‌سته‌می داگرتبوو و وتم:
- بی زه‌حمه‌ت باوکه.

بی ئەوه‌یکه سه‌ری بسوورپینی وتی: - یا^(١٠)؟

- بی زه‌حمه‌ت باوکه ریگه‌م بده قسه‌یی بکه‌م.

ماسوله‌که‌کانی شیوه‌لاکی گرز بووه. به‌شیوه‌یه‌کی ناپازی وتی: - یا؟

^٩ - پروپاگه‌نده‌که‌ری ئایینی که بۆ پروپاگه‌نده‌ی ئایینی مسیحیه‌ت بۆ شوێنه‌ دراکه‌وتوه‌کان ده‌چیت.
^{١٠} - Jā، به‌نی به‌ئه‌مانی.

- توخوا باوکه، ریگه‌م پیبده بيم به میسیونر.
زۆر به وشکی ونی:
- هەرچی پینان وتی بیکه، بلی به‌چاوان!
کار ته‌واو بوو. قاجم گۆری و له‌ناو خۆمه‌وه ده‌ستم به ژماردن کرد:
- "چه‌پ... چه‌پ..."
- باوکم له‌ناکاو وه‌ستا و سه‌یری منی کرد:
- هوکاره‌که‌ی چیه‌ی که ده‌ته‌هوی ببی به میسیونر؟
درۆم کرد که: - دژوارتره ئاخرا!
- که‌واته چونکه دژوارتره، ده‌ته‌هوی ببی به میسیونر.
- به‌لی باوکه.
- دووباره به‌ریکه‌وت. بیست هه‌نگاوێک که رویشتین، به هیوری روی
وه‌رگه‌راند و به دوودلی وتی:
- با بزانی.
- چهند هه‌نگاو دوورتر سه‌ر له‌نوی وه‌قسه هاته‌وه:
- که تو، دلت ده‌خوازی، ببی به میسیونر....
- سه‌رم به‌رز کرده‌وه و به‌سه‌یره‌وه سه‌یری کردم، برۆیه‌کانی تیکننا و له
شیوه‌یه‌کی جددی وتی:
- تا ببینم.
- که گه‌یشتینه کۆتایی شه‌قامی "ئشلوش" (Schloss Strasse)
(شه‌قامی قه‌سر) وه‌ستا:
- به‌هیوای دیدار، رۆدۆلف!
- ریک و به‌ریزه‌وه بۆی وه‌ستام و وتم: - به‌هیوای دیدار، باوکه.

نیشاره‌یه‌کی بچووک‌ی کرد. وه‌کوو هه‌میشه گه‌رامه‌وه و پشتم تییکرد، شان‌ه‌کانم هاویشته پشته‌وه و ریگه‌ی شه‌قامی ئشلوشم گرته‌به‌ر. کاتیك پشت سهرم سه‌یر کرد و بینیم باوکم دیار نه‌ماوه، شی‌تانه ده‌ستم به راکردن کرد. ناخر رووداوئیکی سه‌یروسه‌مه‌ره رووی دابوو: بو‌یه‌که‌مجار باوکم نه‌یگوتبوو "نا"!

هر ئه‌و جوّره به راکردن، ئه‌و تفه‌نگه‌ی که له قه‌سری قایمقام له سه‌ربازه برینداره‌که‌م وه‌رگرتبوو و گولله‌م پی‌ ده‌هاویشته لای شه‌یتانی ره‌جیم. هر یه‌که‌م گولله‌ی که هاویشتم لای چه‌پی رووخساری به ته‌وای له‌ناو برد. نیوه‌ی می‌شکی په‌ریه ده‌رگای ئاوده‌ستخانه و چاوی چه‌پی ده‌ره‌ات و به هه‌لواسراوی مایه‌وه، له کاتی‌کدا به ترسه‌وه به چاوی راستی سه‌یری منی ده‌کرد و زمانی له‌ناو ده‌می خویناوی ده‌جوولا. گولله‌ی دووه‌م که هاویشتم وه‌لای راستی کهوت و ئه‌ویشی له‌ناو برد. به‌لام لای چه‌پی به‌خیرایی وه‌کوو خو‌ی لی‌هاته‌وه و ئه‌مجاره چاوی چه‌پی بوو که به نفره‌ت و ترس و له‌رزه‌وه سه‌یری منی ده‌کرد.

له ده‌رگای قوتابخانه تیپه‌پریم. بو‌سلاو کردن له درکه‌وان کلاوه‌که‌م هه‌لگرت و وازم له گولله هاویشتم هینا. زنگیان لی‌دا و چوومه ناو ریزی قوتابیان و باوکه "تالر" هات.

کاترزمیر ده و نیو چووینه سه‌ر ده‌رس، "هانس ویرنیر" (Hans Werner) له ته‌نیشتم دانیشتم. چاوی راستی ره‌ش هه‌لگه‌پرابوو و ئه‌ستووور ببوو. که سه‌یرم کرد به شیوه‌یه‌کی خو‌به‌زل زانین وتی:

– "مینش" (Mensch) (ووشه‌یه‌ک به‌رامبه‌ر به بابه‌گیان، یان برام به زمانی ئه‌لمانی) لی‌دانیکم نه‌وشی گیان کردووه که هر باسی نا‌کری!
به خیرایی به‌رده‌وام بوو:

- کاتی پشوو بوټی ده‌گيرمه‌وه.

سه‌رم وه‌رگيټرا و چوومه ناو کتیب‌که‌م. زه‌نگ که لی‌درا، رویش‌تینه
حه‌وشه‌ی گه‌وره‌کان. به‌فر، زور خلیسکه ببووو. خوټم گه‌یاندده دیواری
نویرخانه و ده‌ستم کرد به ژماردنی هه‌نگاوه‌کانم. له دیواری نویرخانه
هه‌تا دیوار پوټلی نیگارکی‌شانه‌وه ری‌ک سهد و په‌نجا و دوو هه‌نگاو بوو.
ئه‌گه‌ر ئه‌م مه‌ودایه‌م به سهد و په‌نجا و یه‌ک یان سهد و په‌نجا و سی
هه‌نگاو پی‌وابا، ئه‌و ده‌وره حسیب نه‌بوو. هه‌تا ئاخری کات ده‌بوايه چل
ده‌ورم پی‌وابا. ئه‌گه‌ر هه‌لهم کردبا یان بو نمونه هه‌مووی سی و هه‌شت
ده‌ور رویش‌تېام، کاتی پشووی دوايي نه‌ته‌نیا ده‌بوايه دوو ده‌وری باقی
قه‌ره‌بوو بکه‌مه‌وه، به‌لکوو ناچار بووم دوو ده‌وریش سزا بدریم.

ده‌ستم به ژماردنی هه‌نگاو کرد: " - یه‌ک، دوو، سی، چوار " که
له‌ناکاو هانس ویرنی‌ر دم به پی‌که‌نینی موو خه‌نه‌یی هاته ته‌نیشتم، قوټلی
گرتم، منیش کی‌شامه پیش خوټم و قیراندی:

- مینش! نازانی چ لی‌دانیکم نه‌وشی گیان کردوه!

به‌ته‌واوی هه‌نگاوه‌کانم لی تی‌کچوو، ری‌گه‌ی رویش‌توو گه‌رامه‌وه و هاته
قه‌راغ دیواری نویرخانه، له نوپوه به‌ری‌که‌وتم و دیسانیش ده‌ستم کرد به
ژماردن: _ یه‌ک، دوو.....

ویرنی‌ر چاوی به ده‌ست نیشان دا و وتی:

- ئه‌وه‌ی ده‌یبینی؟ شاکاری باوکمه!

حه‌زم کرد بوه‌ستم؟

- لی‌یدای؟

دایه پی‌که‌نین که:

- هه هه! ليدان! ناوى ئهوه نيينه. واباشتره بليى "تيهه لدان!" مينش،
تيهه لدانىكى گيانانه!

به پيكنين و گالته جارييه وه له قسه كانى بهرده وام بوو و وتى:
- ئيستايلى چيم كردوه؟ ها ها ها ها گولدانى چينى ژوورى ميوانم
شكاندبوو....

دوايسى هه ناسه يهك، بى ئه وهى پيكنه نيىت و به خوشيههكى سهير
دووباره ي كردوه:

- گولدانى چينى ژوورى ميوانم شكاندبوو!
له كاتيكدان زور به هيواشى هه نگاهه كانم ده ژمارد به ريكه وتم: "سى،
چار، پينچ...." به لام وازم هينا. زور به لامه وه سهير بوو كه ئه م كووپه
له گهل ئه وهى ليدانىكى باشى پيكنه وتوه، كه چى زور خوشحاله:

- باشه، ئه وكات خوت به باوكت وت؟
- من و وتن؟ واپير ده كه يه وه؟ پيره پياو خوى هه موو شتيكى ناشكرا
كرد!

- پيره پياو.
- باوكم ئيترا!

سهير بوو به باوكى دهوت پيره پياو و واى له م بى حورمه تيبه و له وه
سهيرتر كه ريزيشى له گهل تيكهل ده كرد

- پيره پياو ناشكراى كرد، له و ناكه سانه يه ئه م پيره پياوه، مينش!
به هه رحال هه موو شتيكى ناشكرا كرد!

سهيرى و پيرنيرم كرد. مووه سووره كانى له ژير خور ده بروسكايه وه. له ناو
به فردا، هه ر له جيوه سه ماى ده كرد و به وه چاوه هه لمساوه و
ره شهه لگه راويه وه جينگلى ده هاتى. وه پير هه نگاهه كانم كه وتمه وه كه

به باشی لیمتیکچووبوو. به حالیکې ناخوښ و تاوانبارانه به راگردن بو بن دیواری نویژخانه گه پرامه وه.

ویرنیر که پی به پی من رایده کرد"

- هی! نه وه چیته، بو ئاوا راده که ی، دتههوی له ناو نه وه به فرده دا سهر و گویلاکمان بشکیت.

- بی نه وه ی شتی بلیم له بن دیوار وه ستام و دووباره دستم کرد به ژماردنه وه.

ویرنیر که بی هو دهیویست ههنگاوه کانی خو ی له گهل ههنگاوی من ریځبخت وتی:

- به هه حال پیره پیاو تیه لاندانیکې وای لیدام و بهس وهره سهر به که ن! سهره تا سوځبهت بو، به لام کاتیک به شاپ له قهلمه می پیم دا..... به سهر سوپرمانه وه وه ستام:

- شاپت له قهلمه می پی دا؟

ویرنیر که دهیویست ههنگاوه کانی له گهل ههنگاوی من ریځبخت وتی:
- نه ی چی، میفش؟ نه ویش کاتیک پیره نه مجوره سه گبابه تی دهکات!... دهستی کرد به لیدانی من! چ لیدانیکم نه وش ی گیان کرد!.... هه لیدام، هه لیدام، تا ناخریکه ی ناک ناوتی کردم! نه مه ی وت و دایه بهر پیکه نین:

- به مکاره ی به ته و اوته تی تووره ببوو، ناوی له دم و چاو دا و به نوری کونیاکی له خوارد دام. به سته زمان پیره! به جوریک دهست و پی خو ی وون کردبوو که نهیده زانی چ خو لیک دهکاته سهری!

- دهی، دواپی؟

- دواپی؟ دهی ئیتر، منیش ئیتر نایدوینم.

ئاوای دهم قوت دا:

- نایدوینی؟

- به‌لی، نه‌ی چی؟ ناخر، پیره دوا‌ی نه‌م هه‌موو تیّه‌لدانه هه‌ر تیکه‌لی
کردبوو، دوا‌ی چووّه چیشتخانه و شیرینی‌ه‌کی دوزیه‌وه و پییدام.

- شیرینی پی‌ی دای؟

- هه‌لبه‌ته که پی‌ی دام. تازه گوی بگره بزانه چیم پی‌ی وت! پی‌م وت
"نیستا که ئاوای لیّه‌ت ده‌چم نه‌و گولّدانه‌ه‌کی دیکه‌ش ده‌شکینم!"....

به سه‌رسورمانه‌وه سه‌یریم کرد و وتم:

- نه‌مه‌ت پی‌ی وت، نه‌و چی کرد؟

- پی‌که‌نی.

- پی‌که‌نی؟

- یانی شاگه‌شکه بوو! نه‌وه‌نده پی‌که‌نی که فرمی‌سک له‌چاوه‌کانی
ده‌رژ! نه‌وکات وتی... نه‌تو توخوا گوی بگره بزانه چه‌نده سه‌گبابه نه‌م
پیره‌یه!.... وتی: "فه‌رخه به‌راز! نه‌گه‌ر گولّدانه‌ه‌کی دیکه بشکینی منیش
نه‌و چاوه‌ه‌کی دیکه‌شت کویر ده‌که‌م!"

له‌ خو‌مه‌وه وتم: - ئی، دواتر؟

- من پی‌که‌نیم و دووبه‌دوو ده‌ستمان کرد به‌ یاری و سو‌حبه‌ت کردن.

به‌ ده‌می کراوه سه‌یریم کرد:

- یاریتان کرد؟

- به‌لی که یاریمان کرد!

به‌ خو‌شحالیه‌وه له‌ قه‌سه‌کانی به‌رده‌وام بوو:

- "فه‌رخه به‌راز!"... پی‌ی وتم "فه‌رخه به‌راز!"

له گیلیتی هاتمه‌دهر. حسیبی هه‌نگاوه‌کانم به ته‌واوی لیتیک‌چوو‌بوو، سهیری کاترمیرم کرد: له زه‌نگی پشوو نیو کاترمیریک تیپه‌ریبوو. بیست ده‌ور له چوون و گه‌رانه‌وه‌م وه‌پاش که‌وتبووم که به سزایه‌که‌ی ده‌یکرده چل ده‌ور. که حسیبم کرد بینیم ئیتیر ناتوانم قه‌ره‌بووی به‌که‌مه‌وه. هه‌ستیکی نیگه‌راناوی هه‌موو جه‌سته‌می داگرت و هه‌ستم کرد که یه‌ک دونیا رقم له ویرنیره.

ویرنیر که به‌دوامه‌وه رایده‌کرد وتی:

- چیته؟ بۆ کوئی ده‌چی؟ بۆچی هه‌ر ده‌گه‌رپیته‌وه بن ئەم دیواره؟
وه‌لامیم نه‌دایه‌وه و ده‌ستم کرد به ژماردن. به‌لام ئەو وازی لینه‌ده‌هینانم و وتی:

- راستی، ئەمڕۆ لسه‌ر نوێژ بینیمی. هه‌موو روژی بۆ که‌نیسه‌ ده‌چی؟

- به‌لی.

- وه‌کوو من. ئەی چۆنه‌ هیچکات له‌کاتی گه‌رانه‌وه‌ ناتبینم؟

- باوکم هه‌میشه‌ دوا‌ی نوێژ ده‌ خووله‌ک له‌ که‌نیسه‌ ده‌مینیته‌وه.

- ئیتیر بۆچی؟ نوێژ که‌ ته‌واو بوو بۆچی ده‌مینیته‌وه؟

به‌ تووره‌یی‌ه‌وه وه‌ستام و وتم:

- سه‌باره‌ت به‌ گولدان... دوعاتان نه‌کرد؟

ویرنیر به‌ چاوی گردکراوه‌ سه‌یری کردم و وتی:

_ دوعا! دوعا بۆچی؟ سه‌باره‌ت به‌وه‌ی که‌ گولدانم شکاند؟

دای له‌ قاقای پیکه‌نین. هه‌ستم به‌ سه‌یرکردنیکی سه‌یروسه‌مه‌ره له‌لایه‌ن

ویرنیره‌وه کرد. له‌ناکاو قوولی گرتم و به‌ زۆره‌ملی وه‌ستاندمی و وتی:

- ئەگه‌ر بۆخۆت بتشکاندبا، دوعات بۆی ده‌کرد؟

بە ئاۋمىدىيەۋە ئاگاڧارى ئەۋە بووم كە ديسانىش ژمارى ھەنگاۋەكانم
لى تىكچوۋە.

- بەرمدە!

- ۋەلامى من بدەۋە! بۇ گولڧدان دوعات دەكرد؟

- بەرمدە!

بەرىدام. بۇ بن ديوارى نويزخانە گەپامەۋە. ئەۋىش بەدوامەۋە ھات. بە
رووخسار گرژىيەۋە سەر لەنۋى بەپىكەۋتم. كەمىك شان بە شان و بىدەنگ
لەگەلم بەپىكەۋت، دوايى لەناكاۋ دەستى بە پىكەنن كرد.

- باشە، كەۋاتە ئەمجۆرەيە، ھا؟ ئەگەر ئەتۇ بوايەى دوعات دەكرد!

ۋەستام و بە توورەيىيەۋە سەيرىم كرد:

- ئەمن نا، ئەمن نا، باوكم دوعاى دەخوئند.

ديسانىش بە چاۋى پىر سەيرەۋە سەيرى كردم:

- باوكت؟

دووبارە داى لە قاقاى پىكەنن و ئەمجارە ئىتر پىكەنننى لەرادەبەردەر
بوۋ!

- باوكت؟ ناخەى چەند سەيرە! دوعا كردنى باوكت، بەھۋى تۇ

شتىكت شكاندوۋە!

- خەفە بە!

بەلام ئەۋ نەيدەتۋانى پىش لە خۋى بگرىت:

- واى، چەندە سەيرە، مېنش! ئەتۇ گولڧدانى بشكىنى و ئەۋكات

باوكت دەست بە دوعا كردن بكات! راستى كە رۇڧولف پىرەكەى تۇ

شىتىكى تەۋاۋ عەيارە!

قىزاندم:

- خهفه به!

- شيته ئيدى....

به مشتى گريڊراو به گيانى كه وتم و خوم هاويشته سهري. خوئى دزيه وه و ويستى خوئى بگريته وه، به لام له سهه به فر خليسكا و سهراوين كه وته خواري و قاچيكي كه وته ژير قاچه كهى ديكهى. دهنگيكي وشك هات و قيژيه كهى جهرگپرى ليهاهات و تيزايى ئيسقانى شكاوئى چوئى له ژير پيسته وه هاته دهه.

ماموستا و سئ له كه ره ميرزاكانى قوتابخانه به هئواشى و له سهه ره خو دهستيان كرد به راكردن. دواى ماوهيه كهى كورت و ئيرنيريان له سهه كوورسييه كهى سئ كه سئ دريژ كردبوو و منداله كان دهه رهيان دابوو. نه منيش سه رليشيواو سه يري ئيسكه كه م ده كرد كه چوئى كوون كردبوو. و ئيرنيئر رهنگى به رووخساريه وه نه مابوو. چاوه كانى به سترابوون و ئارام ئارام دهينا لاند.

ماموستا وتى:

- گئلى خه په توله! چيت كردوه؟

و ئيرنيئر چاوه كانى كردوه. منى بينى و پيكه نى و وتى:

- رامكرد، كه وتمه خواري.

- چه نده پيم و توون له سهه نه م به فراننه رامه كه ن؟

و ئيرنيئر وتى: - به عهردى كه وتم.

سهري كه وته خواري و بوورايه وه. زگ زله كان به هئورى به رزيان كردوه و برديان.

ئه‌منيش به‌سه‌ر ليشنيواوي له شويني خۆم وه‌ستا بووم. له گه‌وره‌يي گوناوه و تاوانه‌که‌م له‌پي ده‌رها تبووم. دواي ماوه‌يه‌کي کوورت چوومه لاي ماموستا، به‌ريکي وه‌ستام و وتم:

- بي زه‌حمه‌ت، ريگه‌م پي‌ده‌ده‌ي بچم بابه‌ تالري بي‌ينم؟

ماموستا سه‌يريکي من و سه‌يريکي کاتر مي‌ره‌که‌ي کرد و به‌ جووله‌ي سه‌ر وتي به‌لي.

قادرمه‌ي لاي باکووري قوتابخانه‌ گرت و هه‌ر چوار قادرمه به‌ هه‌نگاويک رويشتم. تريه‌ي دلم زياتر ببوو. که گه‌يشتمه نه‌ومي سييه‌م بو لاي چه‌پ سوورامه‌وه. چه‌ند هه‌نگاويکي ديکه‌م نايه‌وه و له ده‌رگايه‌کم دا.

ده‌نگيکي زه‌لام به‌ هاواره‌وه وتي: - وه‌رنه ژووري!

چوومه ژووري، ده‌رگام داخست و ريک وه‌ستام. بابه‌ تالر له‌نيوان هه‌ريک له دووکه‌لي جگه‌رده‌ا بوو. بو ئه‌وه‌ي دووکه‌له‌که وه‌لانيه‌ت، له‌به‌رده‌م و چاوي جووله‌ي به‌ده‌ستي ده‌کرد.

- ئه‌توي روڊولف؟ چيت ده‌وي؟

- بي زه‌حمه‌ت، بابه، ده‌مه‌وي دان به‌ تاوان دا‌بينيم؟

- ئه‌تو دووشه‌مه‌ممه دانت به‌ تاوانه‌کانت ناوه؟

- گوناوه‌يکم کردوه.

بابه‌ تالر پيش خوي سه‌ير کرد و به‌ ده‌نگيکي نارام وتي:

- ئيستا کاتي نيه‌.

- تکا ده‌که‌م بابه. کاريکي زور خراپم کردوه.

به‌ په‌نجه‌ي گه‌وره‌ي ده‌ستي ريشي خوراند و پرسى:

- چ کاريکت کردوه؟

- بى زه‌حمه‌ت بابە، دەمه‌ه‌وى به‌ شيوه‌ی "دان پي‌دانانى فه‌رمى" پي‌تان بلي‌م.

- بو‌چى هه‌ر ئي‌ستا پي‌م نالي‌ى؟

بي‌ده‌نگ بو‌وم. بابە تال‌ر مزي‌كى قوولى له‌ پي‌په‌كه‌ى دا و بو‌ كاتي‌كى كه‌م سه‌يرى كردم:

- يانى ئەوه‌نده گرنه‌گه‌؟

ره‌نگ و رووم سوور هه‌لگه‌را، به‌لام هيجم نه‌وت.

به‌ پي‌كه‌نيني‌كى له‌سه‌ره‌خۆ كه‌ به‌ ده‌نگيه‌وه‌ ديار بو‌وتى: - باشه‌ گويم لي‌ته‌؟

سه‌يري‌كى پي‌په‌كه‌ى كرد و داينايه‌ سه‌ر مي‌زه‌كه‌ى و له‌سه‌ر كوورسى دانيش‌ت. به‌رامبه‌ر به‌ ئەو به‌چوك داها‌تم و له‌سه‌ره‌تاوه‌ تا كو‌تايى باسى رووداوه‌كه‌م كرد و ئەويش به‌وردى گووى لي‌گرتم. چه‌ند پرسيا‌رى لي‌كردم. وه‌كوو كه‌فاره‌ پي‌يسپاردم بي‌ست جار پا‌تر و بي‌ست جار "ئاوه"^(١) بخوي‌نم و عه‌فووى كردم.

هه‌ستايه‌ سه‌رپي‌ و هه‌ر ئەمجۆره‌ى چاوى تي‌رپبووم، پي‌په‌كه‌ى هه‌لكرد.

- بو‌ئوه‌ بو‌و كه‌ ده‌تويست دانپي‌دانانه‌كه‌ت به‌ نه‌يني‌ بي‌ت؟

- به‌لى‌ بابە.

شانه‌كانى هه‌لاويشت و دوايى چاوي‌كى توندى لي‌كردم و حاله‌تى

رووخسار و ده‌م و چاوى گو‌را:

- هانس وي‌رني‌ر وتى كه‌ خه‌تاي تو‌ بووه‌؟

- نه‌خي‌ر، بابە.

- چى وت؟

^{١١} - يه‌كى له‌ دو‌عاكانى مه‌سيحيه‌كانه‌ خه‌تاب به‌ چه‌زه‌تى مريه‌م.

- وتی به که وتوومه خواری.
- هر نه و جوړه‌ی که چاوی تیږیبووم وتی:
- زوا زوا^(۱۲) که واته ئیستا ته نیا منم نه م رووداوه ده زانم. منیش که نهینی پاریزم و زمانم به ستراوه.^(۱۳)
- پیپه‌که‌ی له‌سهر میزه‌که دانا و به غه زب و نفره‌ته‌وه وتی:
- که له‌ک بازی وردیله! که واته به م شیوه‌یه فیلکت پیکهینا که هم ویزدانت ئاسووده بیټ و همیش ته‌مبی نه‌کرئی!
- به نارچه‌تیپه‌وه قیزاندم:
- نه‌خیر بابه! نه‌خیر! نه‌مجوره نییه. بو راکردن له‌دهست ته‌مبی کردن نه‌بوو! له قوتابخانه هرچهند ته‌مبیم بکن ئاساییه.
- به سهر سوورمانه‌وه سه‌یری کردم:
- که واته بو چیپه؟
- بو نه‌وه‌یه که نامه‌وی باو کم بزانی.
- په‌نجه‌ی برده ناو ریشی و به ده‌نگیکی له‌سهره‌خوتر وتی:
- ئاها، که واته بو‌یه. یانی نه‌وه‌نده له باوکت ده‌ترسیی؟
- دووباره دانیشته‌وه و پیپه‌که‌ی ده‌ست دایه‌وه و بو ماوه‌یه‌ک له بی‌ده‌نگیدا پیپه‌که‌ی کیشا:
- چیت لیده‌کات؟ لیت ده‌دات؟
- نه‌خیر، بابه.
- ده‌یویست پرسیماری دیکه بکات، به‌لام بریاره‌که‌ی گوږی و سهرگرمی پیپ کیشان بو، له کوټاییدا به میه‌یره‌بانیه‌وه وتی:

¹² - SO به‌مانای که واته به زمانی نه‌مانی

¹³ - قه‌شه ناتوانی نهینی نه‌و که‌سه ئاشکرا بکات که نهینی لای باس کرده.

- رۆدۆلف!
- به‌ئى، بابە.
- بە‌مخاله‌شه‌وه و اباشتره پى بلى.
- سه‌رتاپى وه‌له‌زه كه‌وتم.
- ئاخ! نا بابە! باوكم! ئەتۆ تۆ خوا!
- هه‌ستايه سه‌رپى و به سه‌يره‌وه سه‌يرى كردم.
- سه‌يره! چيسته! ئەوه ده‌له‌رزى! خو ناته‌هوى ببورپيه‌وه؟
- شانە‌كانى گرتم و رايوه‌شاندم، دوو زله‌ى سه‌برى لىدام و به‌ريدام. چوو
- په‌نجه‌ره‌ى كرده‌وه و دواى كاتىكى كه‌م لىپرسيم:
- باشتر بووى؟
- به‌ئى بابە؟
- كه‌واته دانیشه.
- به‌قسه‌يم كرد و خویشى له ژوره‌كه ده‌ستى به هه‌نگاوانه‌وه كرد و
- جاروباره‌ش به سه‌يله‌ى چاوى سه‌يرى ده‌كردم و هه‌ر پرته‌پرتى بوو.
- دوايى په‌نجه‌ره‌كه‌ى داخست و زه‌نگ لىدرا.
- نىتر نىستا برۆ، با له وانه‌كانت پاش نه‌كه‌وى.
- هه‌ستام و بۆلاى ده‌رگا به‌پىكه‌وتم.
- رۆدۆلف!
- گه‌رامه‌وه. له پشت سه‌رم وه‌ستا بوو. به ده‌نگىكى نه‌رم وتى:
- له‌باره‌ى باوكيشت، هه‌رچۆنىك هه‌زت لىبوو ئاوا بكه.
- چه‌ند چركه‌يه‌ك ده‌ستى له‌سه‌ر سه‌رم دانا، دوايى ده‌رگاي كرده‌وه و
- به‌ده‌رى نام.
- ئەوشه‌وه كاتىك مارييا ده‌رگاي لى كردمه‌وه زۆر به سه‌برى وتى:

- مامه خوشه ويسته كهت "فرانتس" (Franz) ليريه.
به گهرموگورپى وتم:
- ئونيفورم (جلكى سهربازى) له بهره؟
مامه فرانتس ئه فسهرىكى ئاسايى بوو و وينه كهى له تهنىشت وينهى
ئه فسهره كانى ناو تهلار (هول) نه درابوو. بهم حاله وه من به ته واوى
حهزه وه خوشم ده ويست.
- ماريا به شيوه يهكى جدديانه وتى:
- به لى، به لام تو نابى قسهى له گهل بكهى.
- بوچى؟
- "هير لانگ" (Herr Lang) (ئاغاي لانگ) قه دهغهى كردوو؟
بلوزه كهم ده ره ئينا و هه لمواسى و بينيم بالا پوشه كهى (كوته كهى) باوكم
له شويىنى خوى نه ماوه.
- باوكم له كوييه؟
- چووه ته ده ره وه.
- ناخر بوچى من نابى له گهل مامه فرانتس قسه بكهم؟
- كفرى كردوو.
- چى وتوو؟
ماريا زور به جددى وتى:
- ئيتر نه وه هيچ په يوه ندى به تووه نيه!
- دوايى به شيوه يهكى ترسه وه وتى:
- وتوويه تى كه : كه نيسه ته نيا كه لك و كوله كه و هيچيتر نيه!"
له چيشتخانه دهنگه دهنگى هات. گويم تيز كرد و دهنگى مامه فرانتس م
ناسييه وه.

ماریا وتی: - هەر بۆیه‌ش هێر لانگ قه‌ده‌غه‌ی کردووه که تۆ قسه‌ی له‌گه‌ڵ بکه‌ی.

- ده‌توانم بچم سلۆی لیبکه‌م؟

- ماریا به دوودلیه‌وه وتی: - بی‌شک، به‌حه‌یا بوون هیچ کێشه‌یه‌کی نییه‌.

چوومه چیشته‌خانه. ده‌رگایه‌که‌ی کرابووه، وه‌ستام و ریک راوه‌ستام. مامه فرانتس دانیشته‌بوو. پیکێکی له‌ناو ده‌ست دابوو، قۆبچه‌ی جلە سه‌ربازیه‌که‌ی کرابووه و قاچه‌کانی درێژ کردبووه سه‌ر کورسی و دایکم به بارودۆخیکێ شاد و خه‌تاکار له‌په‌نای وه‌ستابوو.

مامه فرانتس که منی بینێ، به‌ده‌نگیکێ به‌رز وتی:

- ده‌ی. ئه‌وه‌ش جوجه‌قه‌شه! سلۆ جوجه‌قه‌شه!

دایکم به‌شێوه‌یه‌کی ناره‌حه‌ت وتی: - فرانتس؟

- ئه‌ی ده‌بی چی بلیم؟ ئاها: ده‌بی بلیم "گه‌وره‌میی بچکۆله؟ ده‌ی باشه: سلۆ گه‌وره‌میی بچکۆله!

دایکم وتی: - فرانتس!

گه‌پرایه‌وه لای من و نیگه‌رانی ئه‌وه بوو که باوکم له‌ناکاو بیته ژور.

مامه فرانتس وتی: - "واس دان" (Was denn) (ئه‌ی چی)؟

راستییه‌که‌م وت ئیتر، "نیشت وار" (Nicht wahr) (مه‌گه‌ر نا)؟

من هەر به‌شێوه‌ی ریک وه‌ستابووم و سه‌یری مامه فرانتس ده‌کرد.

دایکم زۆر به‌وشکی وتی: - خیرا بچوو بۆ ژورره‌که‌ت!

مامه فرانتس چاویکی تروکاندم: - بابه ده‌قه‌یه‌ک لیبکه‌ری!

پیکه‌که‌ی بۆلای من به‌رز کرد و دووباره چاویکی لیتروکاندم و به

شێوازیکی سه‌یر که من هه‌زم لیبی بوو وتی:

- لیبیگه‌پین جاروباره پیاویکی دروست و حسینی ببینیّت!
دایکم وتی: - رۆدۆلف، برۆ بۆ ژووره‌که‌ت!
بۆ دوایه گه‌رامه‌وه له مه‌مه‌ره‌که‌دا به‌پینکه‌وتم. له پشته‌وه گویم له ده‌نگی
مامه فرانتس بوو که ده‌یوت:
- "ئارمیس کیند" (Armes Kind) (منداله فه‌قیره) قبول ناکه‌ی که
زۆر ناخۆشه ئەم منداله فه‌قیره به زۆره‌ملی بکری به قه‌شه، ئەویش ته‌نیا
سه‌بارت به می‌رده‌که‌ت، له فه‌ره‌نسا....
ده‌رگای چیشته‌خانه ده‌نگی لیبه‌هات و ئیتر هیچم گوئی لی نه‌بوو.
دواپی گویم له ده‌نگی دایکم بوو که پرته‌پرتیکی کرد، که چی نه‌مزانی
چی وت و دووباره گویم له ده‌نگی مامم بوو که وتی: "که‌له‌ک و
کووله‌کیکی بی مانایه و ته‌واو."
چونکه باوکم پریار بوو له کۆبوونه‌وه‌ی باوکانی قوتابیانی قوتابخانه
به‌شداری بکا، ئەو شه‌وه زووتر له شه‌وانی دیکه خواردنمان خوارد. دواپی
خواردنی خۆراک له ژووری خۆراکخۆری چۆکمان دادا و ری‌په‌رسی
دوعای شه‌وانه‌مان به‌ری‌په‌برد، باوکم که دوعای ته‌واو کرد، رووی له بی‌رتا
کرد و وتی:
- بی‌رتا، ئەتۆ گونا‌ه‌یکی گه‌وره‌ت کردووه؟
- نه‌خیر، باوکه.
دواپی رووی کرده گێردا:
- گێردا، تۆ نه‌مرۆ هیچ گونا‌ه‌یکت کردووه؟
- نه‌خیر، باوکه.
- من مندالی گه‌وره‌ی ماله‌وه بووم، هه‌ر بۆیه‌ش منی ده‌هیشته‌وه بۆ
ئاخر که‌س.

- رۆدۆلف، تۆ ئەمرۆ هیچ تاوانیکت نه کردوه؟
- نه خێر، باوکه.
- ههستایه سه‌رپێ و هه‌موومان بێده‌نگ بووین. کاتژمێره‌که‌ی ده‌ره‌ینا،
چاوی له‌ دایکم کرد و وتی:
- هه‌شته، سه‌ری کاتژمێر نۆ ده‌خه‌ون!
- دایکم به‌ سه‌ر ئیشاره‌یه‌کی پێکرد که به‌چاوان. باوکم رووی له‌ ماریا
خه‌یگه‌ کرد و وتی:
- _ هه‌روه‌ها ئه‌تۆ، "مادینه دامه" (Madne Dame) (خاتوونی من)
ماریا وتی: - به‌ئێ ئاغا.
- باوکم به‌ سه‌ر مالاوایی له‌ هه‌موومان کرد، رۆیشته‌ ناو مه‌مه‌ره‌که‌ و
بالاتر پۆشه‌که‌ی له‌به‌ر کرد و کلاوه‌که‌ی له‌سه‌ری نا. ئیمه‌ له‌ جێمان
نه‌جوولاینه‌وه، ئاخ‌ر پێی نه‌وتبووین بجوولین. پێلاو و په‌نجه‌وانه‌ی
ره‌شی له‌به‌ر کرد و بۆ به‌ر ده‌رگای چێشته‌خانه‌که‌ گه‌رایه‌وه و پێی وتین:
- _ "گوته‌ ناخت" (Gute Nacht) (شه‌و خۆش).
- سێ گوته‌ ناخت به‌ یه‌که‌وه‌ وترا و به‌ نه‌ختیک دره‌نگه‌وه، "گوته‌ ناخت
هێر لانگ" ماریا.
- دایکم هه‌تا به‌ر ده‌رگا له‌گه‌ل باوکم رۆیشت، ده‌رگای بۆ کرده‌وه و خۆی
کێشایه‌ قه‌راغ که‌ تێپه‌رێت. هه‌رچی نه‌بی خۆ دایکم شایسته‌ی گوته‌
ناختیکی ناسایی بوو.
- ده‌ خوله‌کیک له‌ رۆیشتنم بۆ ناو جیگه‌وبان تێپه‌ریبوو که‌ دایکم هاته
ژووره‌که‌م. وه‌ستاوو و سه‌یری ده‌کردم، که‌ چاوه‌کانم کرده‌وه و جمگه‌یم
گرت. کاریک که‌ به‌ خێرایه‌ی کاره‌با به‌رپۆه‌چوو، چونکه‌ خێرا رووی
لیوه‌رگیژام و چرایه‌که‌ی کووژانده‌وه. ئه‌وکات بێ وتنی تاکه‌ وشه‌یه‌ک

دهرگای بهست و دهنگی ههنگاوهکانیم له ناو مه‌مه‌ره‌که بیست که دور
دهکه‌وته‌وه.

له‌دهنگی ویکه‌وتنی دهرگای ماله‌وه و دهنگی قوورسی ههنگاوی ناو
مه‌مه‌ر به‌خه‌به‌ر هاتم. تیشکیکی توند به‌چاوم که‌وت. وام هه‌ست کرد که
باوکم له‌ته‌نیشته ته‌خته‌که‌م وه‌ستاوه، به‌لاپۆش له‌به‌ر و کلاو له‌سه‌ر. به
دهستی جوولاندمیه‌وه و به‌ته‌واوی له‌خه‌وه‌ئیس‌تاندیم: له‌راستیدا باوکم
له‌وی بوو. وه‌ستاو، سه‌رتاپی ره‌ش و بی جوولنه و چاوه‌کانی ئاگری
لیده‌باری.

به‌دهنگی ساردوسپر وتی:

- هه‌سته!

چاوم لی‌کرد. له‌ترسان هۆشم نه‌ما.

- هه‌سته.

به‌دهستی داپۆش‌راو له‌په‌نجه‌وانه‌ی ره‌ش، به‌تووره‌یه‌وه به‌تانییه‌که‌ی
له‌سه‌ر لا‌بردم؟

هه‌ر جوړیک بوو له‌ته‌خته‌که‌خزامة خوارێ و داها‌تمه‌وه که‌سه‌رپایه‌کانم
بدۆزمه‌وه، به‌پی بو ژیر ته‌خت به‌ری‌کردن و قیژاندی:

- هه‌ر ئه‌مجۆره وه‌ره!

چووه ناو مه‌مه‌ر و منی خسته‌پیش خوی و دهرگای ژووره‌که‌می
داخست و دوا‌یی به‌هه‌نگاوی قوورس بۆلای ژووری ماریا به‌ری‌که‌وت، به
توندی له‌دهرگای دا و قیژاندی:

- ئا‌وف ئه‌شته‌هه‌ن! (هه‌سته سه‌رپی).

دوا‌یی له‌دهرگای خووشکه‌کانمی دا:

- ئا‌وف ئه‌شته‌هه‌ن!

سه‌ره‌تا هاريا به‌ديار كه‌وت. به‌سه‌ر و گويا‌لاكي پيچراو به له‌ف (بيگودي) و كراسي سه‌وزي گولدار. سه‌يريكي باوكمي كرد كه ته‌واو ره‌شپوش به كاډويك له‌سه‌ر و من كه به پيپه‌تي ده‌له‌رزيم؟

دايكم و خوشكه‌كانم له ژوره‌كانيان هاتنه‌ده‌ر. هه‌موويان به خه‌والوويي تووشي سه‌رسوورمان ببوون.

باوكم گه‌رايه‌ره بو لايمان و وتي:

- كوته‌كانتتان له‌به‌ر بكهن و وه‌رن!

چاوهروانيان بوو، بي ئه‌وه‌ي هيچ شتي بليت، بي ئه‌وه‌ي جووله‌يه‌ك بكات.

ژنه‌كان له ژوره‌كانيان هاتنه‌ده‌ر. باوكم بولاى ژووري خواردن رويشت و ئيمه‌ش به‌دواي كه‌وتين. چرايه‌كه‌ي پيكرد و كاډوه‌كه‌ي له‌سه‌ر هه‌نگرت و وتي:

- دوعا‌يه‌ك ده‌خوينين!

هه‌موومان چووينه سه‌ر چوك و باوكم ده‌ستي به دوعا خويندن كرد. كووره كوورژابووه، به‌لام ئه‌من له‌گه‌ل ئه‌وه‌يكه كراس له‌به‌ر له‌سه‌ر كاشي سارد و سر چوكم دادابوو، به زه‌حمه‌ت هه‌ستم به سه‌رما ده‌كرد.

باوكم وتي "ئامين" و هه‌ستايه سه‌رپي. شه‌ق و ره‌ق، په‌نجه‌وانه له ده‌ست و بي جووله و ديوناسا.

بي ئه‌وه‌ي ده‌نگي به‌رز بكات وتي:

- ئيره "يه‌هوودا"^(١٤) يه‌كي ليه‌.

^{١٤} - يه‌كي له لايه‌نگراني مه‌سيح كه به خيانه‌ت جيگه‌ي ناشكرا كرد و ئيستا له فره‌ه‌نگي مه‌سيحدا به‌ماناي "خائين" ديت.

- هیچکس جوولنه‌ی نه‌کرد. هیچکس سه‌ری به‌رز نه‌کرد و سه‌یری باوکیان نه‌کرد: - گویت لیبوو مارتا؟
- دایکم به‌ده‌نگیکی نزم هه‌روه‌کوو له‌قوولایی چالیکه‌وه‌بیته‌ده‌ر وتی:
- به‌لی، هاینریخ (Heinrich).
- باوکم دووباره‌وتی:
- نه‌مشه‌و، له‌کاتی دو‌عاکردن، هه‌مووتان، گویتان لیبوو، که‌له‌رۆدۆلفم پرسی، تاوانیکی جیگه‌ی، باست کردووه،^(۱۵)
- سه‌یری دایکم کرد و دایکم به‌جوولنه‌ی سه‌ر وتی به‌لی.
- هه‌مووشتان، گویتان، لیبوو. هه‌مووتان، ریک گویتان لیبوو، مه‌گه‌ر نا، که‌رۆدۆلف وتی، "نا"؟
- دایکم وتی: - به‌لی هاینریخ.
- باوکم وتی: - رۆدۆلف، هه‌سته‌سه‌رپی!
- هه‌ستام. له‌تۆقی سه‌رم هه‌تا به‌ری پیم ده‌له‌رزی!
- سه‌یری بکه‌ن!
- دایکم، خوشکه‌کانم، ماریا، هه‌موویان سه‌یری منیان ده‌کرد.
- باوکم به‌شیوه‌یه‌کی سه‌رکه‌وتووانه‌وتی:
- که‌واته، وتی "نا" به‌لام، ئه‌وه‌بزانن، که‌ته‌نیا چه‌ند کاتریمیر، به‌ر له‌وه‌یکه، له‌وه‌لامی مندا، بلی "نا"، کرداریکی کردووه، وه‌حشیانه، که‌مرۆڤ واق، ده‌مینێ.
- به‌ده‌نگی سارد و سه‌ر به‌رده‌وام بوو:
- له‌هاوپۆلیکی لاوازی، خۆی داوه. قه‌له‌می پیی، شکاندووه!

¹⁵ - باوکم هه‌میشه‌په‌ر په‌ر سه‌ی ده‌کرد و قاریزه‌زیاده‌کات به‌مانای ئه‌م وه‌ستانه‌دیت.

ئيتير پيويست به‌وه نه‌بوو كه باوكم دووباره بكاتوره "سهيري بکه‌ن"
چونكه هه‌موويان چاويان له‌من هه‌لنه‌ده‌گرت.

باوكم دهنگی به‌رز کرد و وتی:

- دواتر، ئەم ئازەلە وەحشییە، هاتوو، له‌نیوانمان دانیشتوو،
نانه‌که‌مانی خواردوو، و بی ئەوه‌ی، وشه‌یه‌ك بلیت، له‌گه‌ل ئیمه، دوای
کردوو... دوای کردوو!

رووی له‌ دایکم کرد و به‌ دهنگی‌کی به‌که‌مزانی پیی وت:

- ئەوه‌ش، ئەو کوورپی، كه تو به‌ منت، داوه!

دایکم رووی وەرگێرا.

باوكم به‌ بی رحمی وتی:

- سهيري بکه‌ن!

دایکم سه‌رله‌نوێ سهيري کردم و لیوه‌کانی وه‌له‌رزین که‌وتن.

باوكم به‌ دهنگی‌کی ریك وتی:

- ئەوه‌ش، کوورپیک، که‌ لی‌ره، جگه‌ له‌ چاکه، هه‌چیتري، فی‌ر نه‌کراوه!
ئهو‌کات رووداویکی سه‌یر رووی دا و ماریا زله‌ له‌ ژیر لیوه‌کانی شتیکی
وت.

باوكم خۆی راست کرده‌وه، چاویکی پر له‌ توورپیی لی‌کردین و زۆر
ئارام، ئارام و قوورس و به‌ زه‌رده‌خه‌نه‌وه وتی:

- ده‌ی... ئەگه‌ر که‌ سیك، قسه‌ی هه‌یه، به‌ دهنگی به‌رز، بیلیت!

ئەمن سه‌یری ماریام کرد، سه‌ری دانه‌واندبوو، به‌لام لیوه‌ نه‌ستوو‌ره‌کانی
به‌ ئارامی ده‌کرانه‌وه و به‌ په‌نجه‌ قه‌له‌وه‌کانی کوته‌که‌ی لوول ده‌دا. دوا‌ی
کاتیکی که‌م به‌ سه‌یره‌وه گویم له‌ دهنگی خۆم بوو که‌ وتم:

- دانم به‌ تاوانه‌کانم دانا‌بوو.

باو کم به دهنگیکی سه‌رکه وتوانه قیراندی:

- هه‌واله‌که‌یم هه‌یه!

سه‌یریم کرد و ئه‌ویش به توورپه‌یی له قسه‌کانی به‌رده‌وام بوو و وتی:

- که‌واته ئیوه‌ش بزائن، که ئه‌م عیفریته، دوا‌ی تا‌وانه‌که‌ی، ده‌چی‌ت و یه‌کی له، قه‌شه‌کان، ده‌دۆزیته‌وه، به ده‌غله‌ی، و نیشاندانی، په‌شیمانی، دا‌وای به‌خشینی، لیده‌کات، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا، ئه‌گه‌رچی وشه‌ی، به‌خشین، هیشتا له گو‌ییدا، ده‌نگ ده‌داته‌وه، به‌لام جه‌نایه‌ته‌که‌ی، له باوکی، ده‌شاریته‌وه و به‌م، شی‌ویه، ئه‌و ریزه‌ی که ده‌بی، بو باوکی، دابنیت، داینانیت و، ئه‌گه‌ر من، من که باوکی ئه‌وم، ئاگاداری، تا‌وانه‌که‌ی نه‌بام....

بو کاتیکی که‌م بیده‌نگ بوو و به دهنگی گریانای وتی:

- من که، باوکی ئه‌وم، له‌و کاته‌ی که، له دایک بووه، له روی خوشه‌ویستییه‌وه، به جو‌ریک، گونا‌ه‌کانیم، به ئه‌ستوه‌گرتوه، هه‌روه‌کوو ئه‌وه‌ی، له راستیدا، گونا‌ه‌ی خۆم بووه. بی ئه‌وه‌ی رووح، ئاگادار بیت، مشکولۆزمی ئه‌و، ده‌بووم....

له‌ناکاو ده‌ستی به قیراندن کرد:

- بی ئه‌وه‌ی رووح، ئاگادار بیت، مشکولۆزمه، ده‌بووم!

گه‌رایه‌وه و بی رحمانه سه‌یری دایکمی کرد:

- گویت لیمه، مارتا؟! ... حالی بووی، تیگه‌یشتی، ئه‌گه‌ر له‌ناکاو، ئاگادار نه‌ده‌بووم، که کوورِت، چ گونا‌ه‌یکی، کردوه، منی به‌ده‌به‌خت، ده‌بوایه، له باره‌گای خوای گه‌وره....

به توندی له سینگی خۆی دا:

- بى ئه‌وه‌ی رووحم، خه‌به‌ردار بېت، هه‌تا مردن، بارى بى ره‌حمى، و درۆزنايه‌تى، قورسايى ده‌كرده، سه‌ر شانم!
- ئه‌وكات له‌ناكاو كه‌وته سه‌رچۆك:
- خوايه، ئه‌وكات، چۆن ئه‌گه‌رى ئه‌وه، هه‌بوو، عه‌قوم بكه‌ى، لىم بوورى، بمبه‌خشى؟
- بېده‌نگ بوو و دلۆپ دلۆپ فرميسك به‌سه‌ر رووخساريدا ده‌بارى. سه‌رى له‌نيوان هه‌ر دوو ده‌ستى گرت و خوار بووه و خولايه‌وه هه‌ر ده‌توت مه‌سته و به‌ ده‌نگيكي جه‌رگېر و پر له‌ ناله:
- خودايه، عه‌قوم بكه! خودايه بمبووره! خودايه ببووره!....
- دوايى هه‌ر وه‌كوو ئه‌وه‌ى له‌ناو دلېدا خه‌ريكي دوعا كردن بېت. كه‌م كه‌م ئارامى گرت، سه‌رى به‌رز كرده‌وه و وتى:
- چۆك دابده، و دان به، تاوانه‌كه‌ت بنى، رۆدۆلف!
- چۆكم دادا، ده‌سته‌كانم پي‌كه‌وه جووت كرد، ده‌م كرده‌وه، به‌لام كه‌م‌ترين ده‌نگم لى نه‌هاته‌ده‌ر.
- گوناوه‌كه‌ت، تاوانه‌كه‌ت، داني پيدا بنى!
- هه‌موويان سه‌يرى منيان ده‌كرد. نا ئومېدانه فشارم به‌ خۆم هېنا. سه‌رله‌نوى ده‌م كرده‌وه، به‌لام ديسانيش نه‌متوانى كه‌م‌ترين قسه بكه‌م. باوكم به‌ توندى هاوارى كرد:
- ئه‌وه شه‌يتانه، شه‌يتانه كه‌ ناهيلىت، قسه بكات!
- چاوم له‌ دايمك كرد و له بېده‌نگى، به هه‌موو هيزي‌كه‌وه داواى يارمه‌تيم له دايمك كرد.

ویستی رووم لیوه‌رگیږیټ، به‌لام نه‌یتوانی. ماوه‌یه‌کی زور ئاوا به
چاوزه‌قی سه‌یری کردم. دوايي نیگایه‌که‌ی پر له سه‌یروسه‌مه‌ره‌یی بوو،
رهنګ له رووخساریدا نه‌ما. بی وتنی ته‌نیا وشه‌یه‌ک به‌ربووه خواری.

زور به‌خیرایی ناگاداری ئه‌وه بووم که روویده‌دا: دیسانیش ده‌یویست
لای باوکم به ته‌نیا بمه‌یلټه‌وه!

ماریا جووله‌یه‌کی هاتی، که‌قیژهی توندی باوکم به‌رز بووه:

- مه‌جوولټین!

ماریا بی جووله‌مایه‌وه و دوايي به له‌سه‌ره‌خویی به چوکدا هاته‌وه.
باوکم سه‌یری دایکمی کرد که له‌به‌رده‌م ئه‌وه که‌وتبوو و به جوریک
پارانوه وتی:

- سزا ده‌ست پیده‌کات.

سه‌یری منی کرد و به ده‌نگی‌کی خه‌فه وتی:

- دان به تاوانه‌که‌ت دابنی!

به‌لام وه‌کوو ئه‌وه بوو که شه‌یتان هم‌وو جه‌سته‌ی منی داگرتبی، چونکه
هرچی ده‌مکرد نه‌مده‌توانی لام تا کام هیچ شتی بلټم.

باوکم وتی: ئه‌وه ئیبلیس، شه‌یتانه!

بیټرتا رووخساری له‌ناو دوو ده‌ستیدا شارده‌وه و ده‌ستی به‌گریان کرد.
باوکم وتی: - خودایه! ئه‌گه‌ر سزای خوداییه، ئیمه‌ی گرتووه‌ته‌وه، که
کوورپی من، دوور بخه‌یته‌وه، به‌ده‌ریای ره‌حه‌تت، ریگم پیبده، جاریکی
دیکه، گوناوه‌که‌ی، به‌ئسته‌وو به‌گرم!

رووخساری پر له‌ژان بوو، ده‌سته‌کانی تیکه‌الان و دواتر، ئه‌م وشانه زور
له‌ناریکی له‌کوورگی هاتنه‌ده‌ر:

- خودايه، سه‌بارهت، به شكاني، قاچي هانس ويړنيږ، داواي به‌خشين، ده‌كه‌م.

ئيتر هيچ‌كام له قسه‌كاني كه تا ئه‌وكات وتبوري نه‌يتواني كاريگه‌ري له‌سهر من داښت.

باوكم سه‌ري به‌رز كرده‌وه، نيگاي پر له ناگريني به‌مندا گيړا و وتي:

- دوعا بكه‌ين!

خه‌ريكي خوښندي دوعاي پاتر بوو. ماريبا و خوشكه‌كانم بي چركه‌يه‌ك دره‌نگ ده‌نگي خوښان خسته پال ده‌نگي باوكم. باوكم، سه‌يري مني كرد، ده‌مم كرده‌وه، به‌لام كه‌م‌ترين ده‌نگ له ده‌مم نه‌هاته‌ده‌ر. ئيبليس هم‌وو جه‌سته‌ي مني داگير كردبوو. ده‌ستم كرد به جوولاندني ليوه‌كانم، كه ياني به ده‌نگي له‌سهره‌خو دوعا ده‌كه‌م، له هم‌مانكاتدا فشارم به خوم ده‌يڼا كه بير له وشه‌كاني دوعا بكه‌مه‌وه، به‌لام هم‌موي بي سوود بوو. نه‌مده‌تواني. باوكم سه‌ليبيكي كيښايه‌وه، هه‌ستا و چووه چيښتخانه، په‌رداخيك ناوي هيڼا و رزانديه سهر رووخساري دايكم. دايكم به هيواشي جووله‌يه‌كي هاتي، چاوه‌كاني كرده‌وه و هه‌ستايه‌سه‌ري.

باوكم وتي: - بړون بخه‌ون.

به‌لام كه من ويستم بړوم، به ده‌نگيكي سارد وتي: - ئه‌تونا، "ماين

هيڙ" (Mein Herr) (گه‌وره‌م)!

دايكم بي ئه‌وه‌ي سه‌يرم بكات ئه‌وا چووه ده‌ره‌وه. خوشكه‌كانيش به‌دوايدا. له‌ناو ده‌رگا ماريبا گه‌رايه‌وه، سه‌يري باوكمي كرد و نارام و له‌سهره‌خو وتي:

- قه‌باعه‌ته، عه‌يبه‌!

ويستم هاوار بکه‌م: "ماريا" به‌لام دهنگم نه‌هاته‌دهر. گويم له دهنگی هه‌نگاوه‌کانی بوو که له‌ناو مه‌مه‌ره‌که ليم دوور ده‌که‌وته‌وه، گويم له دهنگی ده‌رگا بوو و من له گه‌ل باوکم به‌ته‌نیا مامه‌وه.

گه‌پرايه‌وه و به‌جوړيک به‌رقه‌وه سه‌يري کردم که وامزانی ليم ده‌دات. به‌دهنگيکی نزم وتی:

- وهره!

باوکم ژووری کاری خوی کرده‌وه. منی پيش خست و ده‌رگای داخست. چرای پينه‌کرد. په‌رده‌ی په‌نجهری کيشا. شه‌ويکی روون بوو و بانه‌کانی ويستمگه‌ی شه‌مه‌نده‌فه‌ر به‌به‌فر داپوشرا‌بوو.

- دوعا بکه‌ين.

له‌ژير سه‌ليب چوکی دادا. منيش له پشت سه‌ری ئه‌و چوکم دادا. دواي کاتيکی که‌م رووی تيکردم:

- دوعا ناکه‌ی؟

چاوم ليکرد و به‌سه‌ر وتم "به‌لی".

- به‌دهنگی به‌رز دوعا بکه!

ويستم بلیم "ناتوانم"، به‌لام ليوه‌کانم وه‌کوو غونچه‌ی نه‌پشکووتوو بوو. ده‌سته‌کانم بو‌قورگم برد، به‌لام که‌مترین دهنگم لی نه‌هاته‌دهر.

باوکم، وه‌کوو ئه‌وه‌ی بيه‌ه‌وی راموه‌شيني شانه‌کانی گرتم، به‌لام وه‌کوو ئه‌وه ده‌چوو ترسی له‌وه هه‌بوو ده‌ستم لی بدات و خيرا به‌ريدام و به‌نفره‌ته‌وه وتی:

- دوعا بکه! دوعا بکه! دوعا بکه!

ليوه‌کانم جوولاند، به‌لام ديسانيش بي سوود بوو.

باوكم چۆكى دادا. نيونيگايهك لاي من و چاوه روونهكانى لهمن بريبوو.
بهه پييهوه دهنگى ئەويش دهرنهدههات.
دواى كاتيكي كهه رووى وهرگهپراندهوه و وتى:
- زۆر باشه، كهواته لهناو دلتدا دوعا بكه!

دوايى گهپرايهوه و دهستى كرد به خویندنهوهى دوعاي "ئافه"⁽¹⁶⁾
ئهمجاره تهنا نهت بۆ جوولاندنهوهى ليوهكانيشم هيچ ههوليكم نهدا.
سهرم بهتال بوو و داغ. ئيتير ههولى ئەوهه نهدا پيش له لهرزيم بگرم.
جار و باره داويى كراسهكهه به كهلهكههوه ريكدهكووشى.
باوكم سههليبيكى بهخويهوه كيشا، گهپرايهوه سهيرى منى كرد و به
دهنگيكي سهركهوتووانه وتى:

- دواى ئەه رووداوه، رۆدۆلف، دهبي ئەمهت، زانيبي، ياني بييشك،
زانيوته، كه، ئەگه ئيستاش، ئەگهري قهشه، بوونت ههبيت، ئيتير، ناتواني
ببي، به ميسيونر... به ياني ئەه شهوه نهخوش كهوتم، بي گوى و بي
هوش كهوتمه ناو جيگهوبان. نه دهمتواني قسه بكهه، لهسهه ئەه تهنيشته
دهيانهينامه ئەه تهنيشته، (رفاده)⁽¹⁷⁾ هيان پيادهدام، ئاويان به زارمهوه
دهكرد، سههوليان لهسهه سهرم دادهنا و تهپ و وشكيان دهكردمهوه.
پهيوهئدى من و بنه مالهكهه بهس ئەوهنده بوو. ئەوهى كه منى خوشحال
دهكرد ئەوه بوو كه كهسم نهदानاسييهوه. ههموويانم وهكوو بازنهيهكى
سپى ناوپر دهديت، بي لووت و بي چاو، بي دهم و بي موو. ئەه بازنانه

¹⁶ دوعايهك كه به وشه‌ى ئافه Ave Maria دهست پيئدكاته.

¹⁷ - پارچهيهك قوماش تهپ دهكهن و لهسهه سههري نهخوشي دادنهين بونهوهى گهرامى تا ميشك تووشى
كيشه نهكاته.

دهاتنه ناو ٿورره ڪم و دهڙوڻيشتن. له هه مانحالد وزهوزيڪيشم گوي
ليدهبوو كه يه ڪجور و بي مانا بوون و زياتر به وزهوزي ميش و مهگهس
دهچوون. بازنهكان ديار نه بوون، تنها هيئي دهوري بازنه ڪم دهبيني و
دهله رزين. نيتر له هيچيان نه دهترسام، نه له بازنهكان و نه له دهنگهكان.

روڙيڪيان به يارمه تي بالنجهكان كه له پشتيان دانابووم، دانيشتبووم و
سهيري بازنه يه ڪم ده ڪرد كه له سهر ليفه ڪم دهجو لايه وه كه له ناکاو
رووداويڪي سهير روي دا، بازنه ڪه رهنكي گرت، سهره تا نه ملا و نه ولا
په له يه ڪي زهردرنگ كه حاله تي سهره ڪيتري هه بوو و واپچوو كه توڙقالي
دهله رزي دوو له ڪهي سوور به چاومه وه نووسا. دوايي، ويته ناشڪراتر بوو
و دووباره تيڪه ل بووه. بو ڪاتيڪي ڪم ئوميدهوار بووم. ويستم سهر
وهرگيپر، ڪه چي بي ئيختيار چاوم له ويته ڪه پريبوو. ويته ڪه به
خيرايه ڪي ترسناڪ ناشڪراتر دهبوو. سهريڪي گهوره پهيدا بوو، به دوو
نهواري سوور له دوولاي و رووخساريڪ به خيرايي دروست بوو: چاوهكان
و لووت و ده ميڪ پهيدا بوو و من له ناکاو خوشڪم بيترام ناسيه وه كه له
ته نيشت ته خته ڪم له سهر ڪوورسي دانيشتبوو و ڪتبي دهخوينده وه.
دلَم به جورِيڪ لييدا ڪه وتم هه ر ئيسا ديته دهر. چاوه وڪانم بهست. ڪاتيڪ
كردمه وه، به لي بيتراي خوشڪم بوو.

ترسيڪ دايجرتم. له سهر بالنجهكان هه ستام و بهر له وه ي بزائم چيم به سهر
هاتووه، له سهره خو، به زهحمهت وتم: - ماري يا، له، ڪوييه؟

بيترتا به سهيره وه چاوي تيپریم، خيرا هه ستايه سهري، ڪتبيبه ڪهي
هاويشته سهر عهرد و به هه راوهووريا و قيرانندن له ٿورره ڪم چووه
دهره وه:

- رُوڊولف قسه ي ڪرد! رُوڊولف قسه ي ڪرد!

ٺهونده‌ي پيٺه‌چوو ڪه دايڪم و بيٽرٽا و ٺه و خوشڪه‌ڪه‌ي ديكه‌م به
هه‌نگاوي بڙوم يان نه‌ڀوم هاتنه‌ ژور و هر ٺه‌وجوره‌ي ڪه به ترسه‌وه
سه‌يريان ده‌کردم، له‌ خوارووي ته‌خته‌ڪه‌م وشڪ بوون.

- رڏولف؟

- به‌ئي.

- ده‌تواني قسه‌ بڪه‌ي؟

- به‌ئي.

- ٺه‌من، دايڪتم.

- به‌ئي.

- منت ناسيه‌وه؟

- به‌ئي، به‌ئي.

به‌ نارح‌ه‌تي و بي‌ خوولقي رووم وه‌رگي‌رايه‌وه و وتم:

- ماريا له‌ ڪوييه؟

دايڪم به‌ په‌شيووي وتي: - رڏشتوه.

دل‌م گيرا و ده‌سته‌ڪانم وه‌له‌رزين ڪه‌وتن. گيانم ده‌رهات هه‌تا پرسيم:

- ڪه‌ي؟

- هر ٺه و رڙه‌ي ڪه‌ تو نه‌خوش ڪه‌وتي.

- بوچي؟

دايڪم وه‌لامي نه‌دايه‌وه. دووباره‌ ده‌ستم به‌ قسه‌ ڪرده‌وه:

- باوڪم ده‌ري ڪرد؟

- نا.

- بوخوي ويستي پروات؟

- ٺه‌ري.

- هەر ئەم رۆژە‌ی كە من نەخۆش كەوتم؟
- ئەرى.
- كەواتە ماریاش منى بە ئەمانى خوا بەجیھىشتبوو. چاوه‌كانم بەست؟
- حەز دەكە‌ی من لە لات بمینمەوه، رۆدۆلف؟
بى ئەوه‌ی چاوه‌كانم بگەمەوه وتم:
- نەخىر؟
- دەنگى بەرپىدارپۆشتم لەناو ژورەكەدا بیست. دەرمانەكان لەژىر تەختەكەم بوون. دایكەم ئاخىكى هەلكيشا و دواىى بە لەسەرەخویى لىم دوور كەوتەوه. دەنگى دەرگام بیست و من توانیم چاوه‌كانم بگەمەوه. لەماوه‌ی هەفته‌كانى داها تودا، هەمووى لەفكرى خىانتكارىى بابە تالر بووم، ئاخىر بە تەواوى ئیمانم لەدەست دا. بوو.
دایكەم رۆژانە چەند جارێك دەها تە ژورەكەم:
- ئەحوالت باشتره؟
- بەئى.
- كتیبى، شتىكت دەوى؟
- نا نەخىر.
- حەز دەكە‌ی خوشكەكانت بىنە لات؟
- نا نەخىر.
بىدەنگىيەك ژورەكە‌ی دادەگرت و دایكەم دەبیوت:
- دەتەهوى بۆخۆم لەلات بمینمەوه؟
- نەخىر؟
- دەرمانەكانى لە خوارەوه‌ی تەختەكەم رىك دەخستەوه، بالنجەكانمى ساف دەكرد و بى نامانج لە ژورەكەمدا بۆ ئەولا و ئەملا دەپۆشیت. لە

نیو پیلوه نیوه به‌ستراوه‌کانم سه‌یرم ده‌کرد. کاتیك ئاوپری ده‌دایه‌وه چاوم له پشستی ده‌کرد و به‌ دل‌ه‌وه داوام لێیده‌کرد كه: "بپرو ده‌ی، بپرو ده‌ی". ریگه‌ی كه ده‌گرت‌ه‌به‌ر و ده‌رۆیشت هه‌ستم به‌ خوش‌به‌ختی ده‌کرد، هه‌ر ده‌توت پالنه‌په‌ستۆی چه‌زی من پالی ده‌نا و ئه‌ویش ده‌رۆیشت.

شه‌ویکیان به‌ر له‌ خواردنی شه‌و هاته‌ ژوره‌که‌م. ناره‌حه‌ت بوو و حاله‌تیکی گوناوه‌کارانه‌ی هه‌بوو. وه‌کوو جاران واینواند كه‌ ده‌یه‌ه‌وی ژوره‌که‌م هه‌لوه‌ژیریت، دوا‌یی بی‌ ئه‌وی سه‌یرم بکات وتی:

- ئه‌مشه‌و چه‌ز ده‌که‌ی چی بخۆی، رۆدۆلف؟

- هه‌ر شتی هه‌موو خواردیان.

چوه‌ لای په‌نجه‌ره‌ و بی‌ ئه‌وه‌ی روو وه‌رگێریت وتی:

- باوکت وتی ئه‌مشه‌و خواردنی شه‌و له‌گه‌ل ئیمه‌ بخۆی.

که‌واته‌ مه‌سه‌له‌که‌ ئه‌وه‌ بوو!

زۆر وشك و بی‌حال و تم: - باشه‌.

- ده‌لێی بتوانی؟

- به‌لی.

هه‌ستام. ویستی یارمه‌تیم بدات، نه‌مه‌یشت. دوا‌یی، بۆخۆم به‌ ته‌نیایی رۆیشتمه‌ ژووری خواردن. له‌ناو ده‌رگا وه‌ستام. باوكم و دوو خوشکه‌کانم له‌سه‌ر میزی خواردن دانیشتبوون.

- سلّو باوکه‌.

- سه‌ری به‌رز کرد، نه‌خۆش و تیکچوو ده‌هاته‌به‌رچاو:

- سلّو، رۆدۆلف.

به‌زده‌هوام بوو و وتی:

- ئه‌حوالت باشه‌؟

- به‌ئێ باوکه.
- دانیشه.
- دانیشتم و ئیتر هیچم نه‌وت.
- خواردن که ته‌واو بوو، باوکم کاتژمێره‌که‌ی ده‌ره‌ینا و سه‌یری کرد و وتی:
- ده‌ی، ئیستا ده‌عا ده‌که‌ین.
- هاتینه سه‌ر چۆک. کلفه‌ت (کرێکاری ئافره‌ت)ی تازه له چیشته‌خانه هاته‌ده‌ر و له‌گه‌ڵ ئیمه‌ چۆکی دادا. ساردیی خشتی ژوره‌که‌ خۆی هاویشه‌ ناو چۆک و جه‌سته‌م.
- باوکم ده‌ستی به‌ خویندنی دوعای پا‌تر کرد. نه‌من بێ ئه‌وه‌ی بچووکترین ده‌نگم لیوه‌بێ جووله‌م خسته‌ لیوه‌کانم. سه‌یری کردم.
- چاوه‌کانی قوول و پڕ له‌ غه‌م و ماندوو بوون. دوعاکه‌ی بپری و به‌ ده‌نگیکی خه‌فه‌ وتی:
- به‌ ده‌نگی، به‌رز دوعاکه‌ت، بخوینه، رۆدۆلف.
- هه‌موو نیگایه‌کان بۆ لای من سوورپان. نیگایه‌کی دووردریژم له‌ باوکم کرد و به‌ هه‌ولێکی زۆره‌وه‌ وتم:
- ناتوانم.
- باوکم به‌ سه‌رسوورمانه‌وه‌ سه‌یری کردم:
- ناتوانی؟
- نه‌خێر، باوکه.
- چه‌ند ساتیکی که‌م سه‌یری کردم و دوا‌یی وتی:
- ئه‌گه‌ر، ناتوانی، به‌ هیواشی، بیخوینه.
- به‌چاوان، باوکه.

دوعا خویندنه‌وه‌ی ده‌ست پیکرده‌وه و منیش دووباره ده‌ستم به جوولاندنه‌وه‌ی لیوه‌کانم کرد. فشارم به خۆم ده‌هینا که بیر له هیچ شتیکی دیکه نه‌که‌مه‌وه.

دوای دوو رۆژ بو قوتابخانه گه‌رامه‌وه. هیچکس له‌باره‌ی رووداو‌که‌هه‌هیچی پی نه‌وتم.

له‌کاتی پشوو‌ی به‌یانیان دووباره چومه‌سه‌ر هه‌نگاو ژماردنی خۆم. شه‌ش جارێک مه‌ودایه‌که‌م پی‌وابوو که که‌سیک له‌نیوان من و خۆر وه‌ستا و سه‌رم که به‌رز کرده‌وه، بینیم هانس وێرنیره.

- سلاو رۆدۆلف.

ئیه‌مالم کرد و به‌دوای کاری خۆم که‌وتم. ئه‌ویش شان به‌شانی من به‌پیکه‌وت. هه‌ر ئه‌مجۆره‌ی که هه‌نگاو‌ه‌کانم ده‌ژمارد، سه‌یریکی قاچه‌کانیم کرد، بلێی نه‌لێی نه‌ختیک ده‌شه‌لی.

- ئه‌من ده‌بی قسه‌ت له‌گه‌ل بکه‌م رۆدۆلف.

وه‌ستام و وتم:

- هیچ قسه‌یه‌که‌م له‌گه‌ل تو نییه.

نه‌ختیک گوزه‌را تا وتی: - "زو" (So) (ئاوا) وه‌کوو ئه‌وه‌بوو که له‌وی به‌بزار بیچه‌قیین.

من دووباره به‌پری که‌وتم و گه‌یشتمه‌ دیواری نوێرخانه. وێرنیر ئیستاش هه‌ر له‌و شوینه‌که‌ جیمه‌یشتوو وه‌ستاوه. بو‌لای به‌پری که‌وتم. نه‌ختیک دل به‌شک مایه‌وه، دوایی له‌سه‌ر پاژنه‌ی پیی سوورایه‌وه و ده‌وریکی لیدا و ریگه‌ی گرت و رویشت.

هه‌مان رۆژ له‌ریزه‌وی قوتابخانه‌ باب‌ه‌ تالرم بینی. بانگی کردم. وه‌ستام و ریک بو‌ی وه‌ستام.

- ئه‌وه تۆی!
- به‌ئێ بابە؟
- پێیان وتم زۆر نه‌خۆش بووی.
- به‌ئێ بابە.
- به‌لام ئیستا باشتری؟
- به‌ئێ بابە.
- له‌ بێده‌نگیدا، باش سه‌یری کردم. واپێده‌چوو ناسینی من به‌لایه‌وه
سه‌خت و دژوار بوو.
- زۆر گۆپاوی.
- له‌ قسه‌کانی به‌رده‌وام بوو:
- ئیستا تۆ چهند سالتە، رۆدۆلف؟
- سیزده‌ سال، بابە.
- سه‌ری راوه‌شاندا.
- سیزده‌ سال! ته‌نیا سیزده‌ سال!
- ریشی خوراند، زلله‌یه‌کی سه‌بری لێدام و رۆیشت. له‌ پشت سه‌ریه‌وه
چاوم لێیکرد. پت و پان و به‌هێز بوو. وام بیر کرده‌وه "ئه‌مه‌ خیانه‌تکاره"
و رقیکی شیتانه‌هه‌موو ناخمی داگرت.
- به‌یانی ئه‌و رۆژه، دوا‌ی ئه‌وه‌ی له‌ باوکم جیا بوومه‌وه و له‌ کۆتایی
شه‌قامی "ئشلوس" سوورپامه‌وه، ده‌نگی پێیه‌کم له‌ پشت خۆم بیست.
- رۆدۆلف!
- گه‌پامه‌وه. هانس وێرنییر بوو. پشتم تێیکرد و به‌پری گه‌وتم. به
هه‌ناسه‌برکیوه‌ وتی:
- رۆدۆلف، قسه‌م پێته‌.

- ته‌نانه‌ت سه‌ريشم نه‌سوڤراند.
- ئاخ‌ر بوچي ئاوا ناحالي روڊوڤلف. ده‌بي قسه‌ت له‌گه‌ل بکه‌م.
هه‌نگاوه‌کانم خي‌راتر کرد.
- ئەتۆ توخوا ئاوا خي‌را مه‌ڤۆ روڊوڤلف، ناتوانم به‌پيي تو ڤروم.
خي‌راترم کرد و ئەو، به‌شه‌له‌شه‌ل و به‌خي‌رايي به‌دوامدا رايکرد.
له‌گۆشه‌ی چاو‌م سه‌يرم کرد و بينيم که له‌ماندوويي سوور هه‌نگه‌ڤاوه و
گۆڤه‌ بووه. به‌هه‌ناسه‌ڤرکي وتي:
- ده‌زانم.... دوای ئەو کاره‌ی که.... من له‌گه‌لتم کرد.... سرووشتييه که
نه‌ته‌هوي.... قسه‌م له‌گه‌ل بکه‌ی.....
له‌ناکاو وه‌ستام:
- ئەو کاره‌ی که تو له‌گه‌لت کردم؟
به‌زه‌حمه‌ت وتي: - من نا.... کار، کاری "ڤيره‌ی" بوو..... "ڤيره‌" بوو
که تو‌ی ئاشکرا کرد.
- به‌سه‌رليشيواوي سه‌يرم کرد:
- که‌واته ئەو روڊيشتوووه رووداوه‌که‌ی به‌هه‌موو که‌س وتوووه؟
وي‌رنير وتي:
- هه‌ر ئەم شه‌وه! هه‌ر ئەم شه‌وه چوووه هه‌مووياني شڤي جنيو کردوووه.
له‌نيوان ئەنجوومه‌نی باوکاني قوتابيان هيري شي کردوووه‌ته باوکت و بابه
تالرو له‌پيش چاوي هه‌مووان ڤري جنيوي کردوون.
- ناوي منيشي هيناوه؟
- ئەه‌ی چي؟ ته‌نانه‌ت وتوويه‌تي "ئه‌گه‌ر هه‌ندي وه‌حشي له‌نيوان
قوتابيه‌کانن، ده‌بي خي‌را له‌قوتابخانه‌ دهر بکريين!"
- قسه‌يه‌کی ناواي کردوووه؟

- وېرنېر نه ختېك به خوښحالى وتى:
- ئهري. به لام نارەحەت مەبە، چونكە بەيانىيەكەى بۇ بەرپۆه بەرى نووسى كە خەتاي بەفر بووه نه خەتاي تۆ و حەز ناكات تۆ سزا بدرى.
- به نارامى وتم: - كەواته ئەمجۆره بووه!
- به نووكى پىلاوه كانم خۆم خەرىكى تاشىنى سەھۆلە كان كرد.
- وېرنېر وتى: - تۆيان تەمبى كرد؟
- نا.
- به دوودلى و بلىم و نه لىم وتى:
- دەى، پى.... (دەيووست بلىت پىرهى تۆ، به لام لەجىگەى خۆى پيش دەمى گرت) باوكت چى؟
- به توندى وتم:
- هيجى پى نه وتم.
- داوى ماوهىەكى كوورت سەرم هەلينا و يەك هەناسە وتم:
- هانس، سەبارەت به قاچت داوى لىبوردن دەكەم.
- نارەحەت بوو و به پەله وتى:
- هيج نىيە، هيج نىيە، خەتاي بەفر بوو.
- ديسان وتم:
- ئيتىر بۇ هەميشە دەلەنگى؟
- به پىكەنینه وه وتى: - ئەى واى، نا! ئەمە..... (بەداوى وشە گەرا) كاتىيە. دەزانى؟ كاتى.
- به حالەتى شادى ئەم وشەيەى دووبارە كرده وه و وتى:
- ماناى ئەوهىە كە بۇ هەميشە ئاوا نامىنمە وه.

به رله وى له بهر هه يوانى قوتابخانه تپه پرين بۆ لاي من سووراپه وه،
پيکه نى و دهستى بۆ لاي من دريژ کرد. سهيرى دهستيم کرد و ههستم
کرد دهستم بهستويه تى. به زهحمه تىكى زۆر وتم.

- توۆقت له گه ل ده کم، به لام دواتر قسه ت له گه ل ناکه م.
به سهيره وه قيزاندى و وتى: - "ئايبير مينش" (Aber mensch) (بابه)
ئهى وه لالا ئيستا ش كه ليم دلگيرى.

- نا. له تو دلگير نيم. هه ر نانمه وه ل له گه ل هيج كه س قسه بکه م.
دهستم به سهبرى و بى ئيراده برده سهروه، دهستم ريککوشى و
به خيراى كيشامه وه. وي رنير، به سهيره وه، له بيدهنگيدا سهيرى ده کردم.
- كورپىكى سهيرى، رۆدولف.

هه ر ئه مجۆره بۆ ماوه يه كى كه م سهيرى کردم، دواى پشتم تى کردم و
ريگه ي خۆى گرت و منيش وه ستام هه تا ليم دوور كه ووته وه، ئه و كات
خۆشم به ريکه وتم و چوومه ناو قوتابخانه.

ته و اوى ئه م رۆژه و سه رتاسه رى هه فته ي دواتر له بير کردنه وه ي ئه م
گفتوگويه دا بووم و له كو تاييدا ناگادارى ئه وه بوومه وه كه جگه له
هه سته خۆم به رامبه ر به بابه تالر هيج شت يكى ديکه نه گۆرا وه. ئيمانم
له ده ست دابوو و زۆر به باشيش له دهستم دابوو.

باوكم يازدهه مى مه ي ۱۹۱۴ مرد، به لام هيج له ريور هسم و داب و
نه ريتى ماله كه مان نه گۆرا. من هه موو رۆژ بۆ نويزى به يانى ده چووم.
دايكم دوو كانه كه ي ئيداره ده کرد و بارودۆخى ئابووريمان باشت بوو.
دايكي شم وه كوو باوكم نفره تى له به رگدرووه كانى كليمى بوو و دوورى
ليده کردن، به لام ئه وه ي زانيبوو كه خۆپاريزى له فرۆشتنى قووماش هيج
هۆكارىكى مه نتيقى نه بوو. له وه بگوزهرى كه دايكم هه ندى نرخه كانيشى

زیاتر کرد. ئەم نرخانه بەرپادەیه‌کی سەیر لە خواری بوون، یان بە رادەیه‌ک
 که بە قەولی مامە فرانتس، مرۆڤ بەم فکەرە داوی که نه‌کا باوکم هەولی
 داوه بە دەستی خۆی مالى خۆی بڤه‌وتینی.

هەشت رۆژ دواى مردنى باوکم، رۆژیک که چوومه ناو کەنيسه، هەستم بە
 دلگراڤییه‌کی زۆر کرد: جینگەى هەمیشه‌یى ئیهمەیان گرتبۆوه. دوو ریز
 دواتر دانیشتم. نوێژ دەستی پیکرد. وشە بە وشە نوێژەکم دەخویند که
 لەناکاو جوړیک پەرت بوون رووی تیکردم. سەرم هەلینا و تاقی بانەکم
 سەیر کرد.

وام هەست کرد که کەنيسه بەشیوه‌یه‌کی زۆر سەیر گەوره دەبی و
 کوورسییه‌کان، پەیکەرەکان، ستوونەکان، بە خیرایی گەوره دەبن. لەناکاو
 وەکوو قوودیه‌ک که دیواره‌کانی خواریت، دیواره‌کانی کەوتن. ئیتەر جگە
 لە سەحرا هیچ نەدەدیت: بیابانیکى وەکوو بیابانەکانی ما، چۆل و هۆل
 و بیدەنگ. دلەراوکی قوورگی گرتم. دەستم بە لەرزین کرد. هەپەشه‌یه‌کی
 ترسناک بەناو هەوادا هەبوو. هەموو شتیێک لە چاوه‌پروانییه‌کی ترسناک و
 شووم سەهۆلی بەستبوو. وەکوو ئەوه‌یکە دویا خراپ دەبوو هەتا تەنیا
 من تیدا بمینمه‌وه.

زەنگیک دەنگی هات. چۆکم دادا و سەرم خوار کردەوه. هەستیێک لە گەرما
 و توانایی لە بەری دەستم خۆی خزانده جەستەم و هەموو شتیێک وەکوو
 پیشووی لیها ته‌وه.

گوزەرا؟

ئەم قەیرانه هەفته‌کانی دیکەش دووباره بۆوه. بەم ئەنجامه گەیشتم که
 هەرکات لە کاروباری هەمیشییه‌م دوور دەکه‌ومه‌وه ئەوا تووشی ئەم
 حاله‌ته دەبم. ئیتەر غیره‌تی ئەوه‌م نەدەکرد که کەمترین جوولەش بکەم.

مه‌گەر ئه‌وه‌يکه به‌ يه‌قینه‌وه‌ بمرزانیبا که‌ جووله‌کانم شیوه‌ی نۆرمالیان هه‌یه‌. کاتیك حه‌ره‌که‌یه‌کم ده‌کرد که‌ حاله‌تی نۆرمالی نه‌ده‌بوو، شتی له‌ ناو قورگم ده‌گیرا. چاوه‌کانم ده‌به‌ست و ئیتر غیره‌تی ئه‌وه‌م نه‌ده‌کرد سه‌یری هه‌یچ شتی بکه‌م. خۆف و ترسم له‌وه‌ بوو که‌ له‌به‌رچاوم هه‌موو شتیك خراپ بیٔ و له‌ناو بجیٔ.

له‌ کاتیکی ئاوادا ئه‌گه‌ر له‌ ژورکه‌ی خۆم بام، خه‌یرا خۆم به‌ کاریکه‌وه‌ خه‌ریک ده‌کرد. بۆنموونه‌ خۆم خه‌ریکی واکس کردنی پیلاره‌کانم ده‌کرد. کۆن کۆن، دوا‌یسی وه‌کوو پيشووی خۆیانی لیده‌هاته‌وه‌. بۆنی واکسم ده‌کرد و دوا‌ی ماوه‌یه‌کی که‌م هه‌ستی حه‌سانه‌وه‌ رووی تیده‌کردم. خۆم له‌ ئاسایش و حه‌سانه‌وه‌دا ده‌دیت.

شه‌ویك، پيش خواردنی نانی شه‌و، دایکم هاته‌ ژوره‌که‌م، منیش خه‌یرا له‌به‌ری هه‌ستام.

- ده‌بی قسه‌ت له‌گه‌ل بکه‌م.

- به‌لی دایه‌.

ئاخه‌یکی هه‌لکیشا، دانیششت. دانیشتن هه‌مان و ماندوویی و شه‌که‌تی رووخساری هه‌مان.

- رۆدۆلف....

- به‌لی دایه‌.؟

رووی وه‌رگه‌ی‌را و به‌ دوو دلییه‌وه‌ وتی:

- ئه‌تۆ ده‌ته‌ه‌وی هه‌ر ئه‌مجۆره‌ هه‌موو رۆژی کاترئمی‌ر پینچ به‌خه‌به‌ر

بیٔت و بجیته‌ نوێژکردن؟

- دل‌پراوکی به‌روکی گرتم. ویستم وه‌لام بدهمه‌وه، به‌لام دهنگم لینه‌هات.
دایکم به‌خه‌یالی خوئی، پیشه‌بندی خوئی راست کرده‌وه و وتی:
- و ابرانم ده‌کری رۆژیک نا رۆژیکیش بو نوێژخانه بچی.
 - حه‌زم ده‌کرد بلیم "نا"
- دایکم له‌گۆشه‌ی چاوی به‌سه‌یره‌وه چاوی لیکردم و دیسانیش به‌ده‌نگی به‌شکه‌وه وتی:
- ماندوو دییته به‌رچاو، رۆدۆلف.
 - ماندوو نیم.
- دوایی، دیسانیش له‌ژیر چاوی سه‌یری کردم و ئاخیکی هه‌لکیشا و بی‌ئوه‌ی سه‌یرم بکات وتی:
- دو‌عا‌ی شه‌ویش.... فکرم کرده‌وه.... هه‌ر که‌س ده‌توانی به‌حه‌زی خوئی له‌ژووری خوئی دو‌عا بکات.
 - نا.
- دایکم، نه‌ختیک له‌ناو کوورسی خوئی هی‌ناوبرد و چاره‌کانی دره‌وشانه‌وه.
بی‌ده‌نگی ژووره‌که‌ی داگرت و دواتر، به‌ده‌نگی خوئی وتی:
- ئاخ‌ر، بو‌خوشت که‌ه....
- وام بیر کرده‌وه که‌ ده‌یه‌ه‌وی بلیت: "خوشت که‌حه‌زت له‌دو‌عا و مو‌عا نییه"، به‌لام ته‌نیا وتی:
- ئاخ‌ر خوشت دو‌عا که‌ت له‌ناو دلت دا ده‌خوینی.
 - به‌لی دایکه.
- سه‌یری منی کرد. من بی‌ئوه‌ی قسه‌یی بکه‌م، ریک وه‌کوو ئه‌وکاتانه‌ی باو‌کم ئه‌م‌ری ده‌کرد وتم:
- به‌هیچ شیوه‌یه‌ک بریار نییه هیچ شتی بگۆزیت.

دوای ماوه‌یه‌کی کوورت ناخیکی هه‌لکیشا و بی وتنی تاکه وشه‌یه‌ک له ژوره‌وه چوو ده‌روه.

شه‌ویکی مانگی ئوت، له ناوه‌راستی خواردنی شه‌و، له‌ناکا و مامه فرانتس هاته مالمان. به رووخساریکی ساده‌وه و له‌ناو ده‌رگاوه به‌شیوازیکی سه‌رکه‌وتوانه هاواری کرد:

- شه‌ر ده‌ستی پیکرد!

دایکم ره‌نگ و رووی له‌به‌ردا نه‌ما و له شوینی خوی هه‌ستایه سه‌رپی و مامه فرانتس وتی:

- پیویست به‌وه ناکات ناوا ره‌نگ و روو به رووخسارته‌وه نه‌می‌نی. به‌س سی مانگ کۆتایی پیدیت، شاد و خوشحال ده‌سته‌کانی ری‌کخشانند و وتی:

ژنه‌که‌م له تووره‌ییان خه‌ریکه خودی خوی بخوات!

دایکم هه‌ستایه سه‌رپی و چوو عاره‌قی ئالبالووی له که‌وه‌نته‌ر ده‌ره‌ینا. مامه فرانتس دانیشت، خوی خسته ناو کوورسییه‌که، قاچه‌کانی به چه‌که‌مه‌وه به‌رامبه‌ر به‌خوی دریز کرد. قویچه‌ی بلوزه‌که‌ی کرده‌وه و سه‌یری منی کرد و سه‌رخۆش و به‌زمخۆش وتی:

- "نا، یونگه!" (Na Junge!) (ده‌ی لاهه) توچی ده‌لیی؟

سه‌یرم کرد و وتم:

- خۆبه‌خشانه به‌شداری ده‌که‌م.

دایکم قیزاندی: - روؤولف!

شه‌ق و ره‌ق، به‌ردنگ و رووخساریکی زه‌رد، شووشه‌ی عاره‌قی ئالبالوو به‌ده‌ست، له‌پیش که‌وه‌نته‌ره‌که وه‌ستابوو.

مامه فرانتس سه‌یریکی منی کرد و قیافه‌یه‌کی جددی به‌خۆوه گرت:

- زۆر باشه، رۆڤدۆلف. خیرا بیرت له ئه‌رکه‌که‌ت کرده‌وه.
- رووی له دایکم کرد و به‌شیوه‌یه‌کی گالته‌جاریه‌وه وتی:
- ئەم شووشه‌یه دابنێ ئیتر، ده‌یشکیینی.
- دایکم شووشه‌که‌ی دانا: مامه فرانتس سه‌یری کرد و به‌ ساده‌ییه‌وه وتی:
- خه‌یالت راحت بی‌ت و پشوویه‌ک بده، ته‌مه‌نی که‌مه.
- به‌رده‌وام بوو که‌:
- هه‌یشتا که‌میکی ماوه. به‌لام تا به‌و ته‌مه‌نه‌ بگات ئەوا شه‌ر کۆتایی پیهاتوو.
- بی ئه‌وه‌ی شتی بلیم هه‌ستام و چومه ژووره‌که‌م و ده‌رگام له‌سه‌ر خۆم داخست و نیستا مه‌گری که‌ی بگری.
- چه‌ند رۆژ دواتر توانیم بو‌ئهو کاتر می‌رانه‌ی که‌ وانهم نییه، وه‌کوو یارمه‌تیده‌ری برانکار دکیش له‌ ریکخراوی مانگی سوور، له‌و گرووپه‌ی که‌ ئه‌رکیان به‌تال کردنی بریندار له‌ شه‌مه‌نده‌فه‌ر بوو، ناوم تۆمار بکه‌م.
- ئهو حاله‌ته‌ قه‌یراناوییه‌م به‌ ته‌واوی له‌ناو چوو. به‌حه‌زه‌وه هه‌وائی شه‌پم له‌ رۆژنامه‌کاندا ده‌خوینده‌وه. ئهو وینانه‌ی که‌ کووژراوی به‌ کۆمه‌لی دووژمنی له‌ گۆڤه‌پانی شه‌پدا نیشان دهدا، له‌ گۆڤاره‌کانم ده‌رده‌هینا و له‌ ده‌روبه‌ری خۆم له‌ دیواری ژووره‌که‌م هه‌لده‌واسین.
- دایکم، گلوپیکێ له‌ ئاوده‌ست دابوو و ئه‌منیش هه‌موو رۆژی به‌یانیان، پيش رویشتمم بو‌ نوێژ، ئهو رۆژنامه‌یه‌ی که‌ دوینی خویندبوومه‌وه، سه‌ر له‌نوی له‌ویشدا ده‌مخوینده‌وه. هه‌موو هه‌وائی کرده‌وه خراپه‌کان و درۆی ناوشه‌پری فه‌ره‌نسییه‌کان بوو بو‌ ئه‌وه‌ی شکست خواردنیان ده‌رنه‌خه‌ن. له‌ نفره‌ته‌وه سه‌رتاپی وه‌له‌رزه‌ ده‌که‌وتم. کاتی‌ک سه‌رم به‌رز ده‌کرده‌وه شه‌یتانم به‌رامبه‌ر به‌ خۆم ده‌دیت که‌ سه‌یری من ده‌کات. ئیتر لینی نه‌ده‌ترسام و

نیگای ئەوم بە نیگا وەلام دەدایه‌وه. مووی خورمایی و چاوی رهش بوو. ناحه‌زی له قه‌لافه‌تی ده‌باری، موو به موو به فه‌ره‌نسییه‌کان ده‌چوو. قه‌له‌می‌کم له گیرفانی پانتۆله‌که‌م ده‌ره‌ینا و به فشه و گالته‌جاری له ژێر وێنه‌که‌م نووسی "دی‌ر تویف‌ل" (Der Teufel) (شه‌یتان) و له سه‌رووی وێنه‌که‌شم نووسی: "دی‌ر فرانتزوزه" (Der Franzose) (فه‌ره‌نسایی).

ده‌ خووله‌ک زووتر له کاتی دیاریکراو ده‌گه‌یشتمه‌ که‌نیه‌سه و جیگه‌م بۆ باوکم ده‌گرته‌وه زادا‌لمعادم له‌ژێر ئانشک داده‌نا و داده‌نیشتم و ده‌سته‌کانم له‌سه‌ر سینگم داده‌نا. به‌هه‌زاران شه‌یتان له‌به‌رچاوم خۆیان نیشان ده‌دا و دۆراو و سه‌رشۆر و بێ چه‌ک به‌کلۆی فه‌ره‌نسه‌وییه‌کان که‌ ده‌ستیان وه‌کوو ته‌سلیم به‌رز کردبووه له‌پیش چاوم ریژه‌ ده‌رۆیشتم. به‌زۆره‌ملی ناچارم ده‌کردن جلکه‌کانیان ده‌ربینن و خوولیکی دیکه‌ بسوورین. ئەوکات بۆلای من ده‌نی‌ردران... ئەمنیش دانیشتبووم، به‌کلۆ و چه‌که‌وه جگه‌ره‌یه‌کم ده‌کیشا. رشاشیکی بریقه‌دار له‌ناو قاچه‌کاندا بوو و هه‌ر ئەوه‌یکه‌ لێم نزیک ده‌بوونه‌وه سه‌لیبیکم ده‌کیشا و ته‌قه‌م لێده‌کردن. خوی‌ن فرقه‌ی ده‌کرد و ده‌په‌رژا. ئەوان به‌ناله‌وه ده‌که‌وتنه‌ خواری. له‌سه‌ر سک بۆ لام ده‌خزان و داوای لێبو‌ردنیان ده‌کرد. به‌زه‌ری چه‌که‌م‌کانم رووخساریانم ورد ده‌کرد و زیاتر ته‌قه‌م لێده‌کردن. به‌لام شه‌یتانیکی زۆری دیکه‌ ده‌رده‌که‌وتن. هه‌ر شه‌یتان بوو که‌ ده‌هاتنه‌ ده‌ره‌وه. شه‌یتانه‌کان به‌ قیزه‌ و ناله‌ناله‌وه ده‌که‌وتنه‌ خواری. هه‌زاران هه‌زار شه‌یتان و منیش به‌ رشاشه‌که‌م ده‌مدوورینه‌وه. دوا‌یی له‌ناکاو هه‌موو شتی‌ک کۆتایی پێده‌هات. ته‌نانه‌ت یه‌کی‌کیشیان زیندوو نه‌ده‌مایه‌وه. هه‌ل‌ده‌ستام و له‌ دوو وشه‌دا ئەمرم به‌ سه‌ربازه‌کانم ده‌کرد هه‌موویان بپۆن. دوا‌یی، په‌نجه‌وانه‌ به‌ده‌ست و چه‌که‌م به‌پێ و خاوی‌ن و پاک بۆ سه‌ر می‌زی ناخواردنی ئەفسه‌ره‌کان

ده‌چووم بۆ ئه‌وه‌ی جاميک کۆنياک بخۆمه‌وه. ته‌نيا بووم، خۆم به‌ دروست و توندرو و هه‌ست پي‌ده‌کرد و زنجيريکی بچووکي زي‌رینم به‌ جمگه‌ی ده‌ستی راسته‌وه‌ بوو.

ئێستا ئیتر به‌هۆی ئه‌رکی "يارمه‌تیده‌ری برانکار دکی‌شی" و قۆلبه‌ستیک که هه‌مبوو، له‌ ویستگه‌ی شه‌مه‌نده‌فه‌ر زۆر ناسراو بووم.

له‌ به‌هاری ساڵی ۱۹۱۵ ئیتر له‌وی نه‌مام: هه‌ر که شه‌مه‌نده‌فه‌ریکی نیزامی (سه‌ربازی) به‌ریکه‌وت خۆم هاویشته‌ سه‌ری و ده‌ستیک منی بۆ لای خۆی راکیشا و ته‌نيا کاتيک به‌ فکری سه‌ربازه‌کان گه‌یشت که حال و روژی من پیرسن که له‌نیوان ئه‌وانه‌دا بووم. مه‌به‌ستی منیان که پرسى پي‌يانم وت دمه‌هوی له‌گه‌ل ئه‌وان بۆ به‌ره‌ی شه‌ر بچم و کاتيک له‌ ته‌مه‌نى منیان پرسى و وتم "پازده‌ سالمه"، له‌ قاقای پيکه‌نينيان دا و فشه‌يان پي‌کردم و به‌ زله و مشت به‌ سو‌حبه‌ت له‌ پشتيان دام. له‌ کۆتاييدا، يه‌کيکیان که هه‌موويان "پيره" بانگيان ده‌کرد وتی به‌هه‌رحال هه‌ر له‌گه‌ل گه‌یشتنمان ده‌تگرن و بۆ مالى ده‌تگه‌ريننه‌وه. به‌لام ره‌نگه‌ بۆم خراب نه‌بی که له‌م ماوه‌یه‌دا بزانه‌ ژيانى سه‌ربازی چۆنه و به‌چاوی خۆم بي‌بينم و تامه‌که‌ی بچيژم. ئاوا بوو که له‌ نیوان خۆيان جيگه‌یه‌کیان بۆ من کرده‌وه و يه‌کيکيشيان له‌ته‌ نانيکی پي‌دام که ره‌ش و بۆن ناخۆش بوو و پيره به‌ پيکه‌نينه‌وه وتی:

- بي‌سر "کا" بروت، ئه‌ل سکاين بروت. (۱۸)

¹⁸ - Besser k. – Brot al skein Brot، نان "کا" باشت له‌ بی نانییه. به‌نديکی پيشينيانى نه‌لمانیه‌کانه.

کا به‌ مانای که‌مپ و نۆردوگا دیت.

به چیژئیکی زۆره‌وه نانه‌که‌م خوارد، دوایی سه‌ربازه‌کان ده‌ستیان کرد به گۆرانی و سرود گوتن. سروده‌کانیان کاریگه‌رییه‌کی به‌هیزیان له‌مندا هه‌بوو.

بوو به‌شه‌و. قولابی ناوقه‌ده‌کانیان کرده‌وه، یه‌قه‌کانیان کرده‌وه و قاچه‌کانیان دریژ کرد؟ له‌تاریکایی ژووری شه‌مه‌نده‌فه‌ر، بوئی چه‌رم و عاره‌قه‌میشکی سه‌ری گرتبووم که له‌وانه‌وه به‌رز ده‌بووه و به‌ناچاری هه‌لمده‌مژی.

سه‌ره‌تای مانگی مارس‌ی ۱۹۱۶ش بو‌جاریکی دیکه‌هه‌و‌لم دا، که‌چی سه‌رکه‌وتنیکی زیاتر له‌جاری یه‌که‌می بو‌من نه‌بوو و هه‌ر له‌گه‌ل‌گه‌یشتم بو‌به‌ره‌ی شه‌ر، گرتیانم و بو‌ماله‌وه به‌پریان کردمه‌وه؟ ئیتر له‌وکاته به‌دواوه هه‌ر له‌به‌ر ده‌رگای ویستگه‌ی شه‌مه‌نده‌فه‌ر پیشیان لیده‌گرتم. له‌نه‌خوشخانه‌شه‌وه ئیتر منیان بو‌به‌تالکردنی برینداره‌کان نه‌نارد، به‌لکوو کاری خزمه‌تگوزاری ناو نه‌خوشخانه‌یان پیسپاردم.

۱۹۱۶

له تهلاری ژماره شهش تیپه‌پریم و بۆلای راست سوورامه‌وه، له ده‌مانخانه که تیپه‌پریم دووباره بۆلای راست سوورامه‌وه. ژووره‌کانی رائیده‌کان له‌م به‌شه‌دا بوو. خیراییم که‌م کرده‌وه. "ریتمایستر"^(۱۹) "گوتتر" (Gunther) وه‌کوو هه‌میشه ده‌رگای ژووره‌که‌ی کراوه بوو و ده‌مزانی که نیستا به قه‌لافه‌تیک که هه‌ر له ته‌پلی سه‌ریه‌وه هه‌تا نووکی پی برینیچ کراو له‌سه‌ر بالنجه‌کانی دانیشتوو و چاووی بریوه‌ته مه‌مه‌په‌که.

له‌به‌ر ده‌رگا تیپه‌پریم و به‌گۆشه‌ی چاو سه‌یرم کرد. به‌ده‌نگیکی بروسکناسا قیزاندى:

- "یونگه" (Junge) (جه‌وان - لاوه - دۆلاب)!

دلم رووخا.

- وه‌ره!

ستل و ته‌لیس و ده‌سه‌مه‌که‌کانم له مه‌مه‌په‌که‌ دانا و چوومه ژووره‌وه.

- جگه‌ره‌یه‌کم بۆ داگیرسینه.

ئه‌من، "هیئر ریتمایستر"؟! (ئاغای ریتمایستر)

¹⁹ - ریتمایستر نه‌قیب له به‌شی سوارکاران.

- به‌ئى، ئەتۆ، "دۆمکۆپف" (Dummkopf) (گۆڤه - ئەحمەق)! مەگەر
کەسى دیکە لەم ژوورەدا هەیه؟

لەم حالەدا هەر دوو دەستی بەرز کردەوه بۆ ئەوه‌ی برینپێچه‌کانى ببینم.
وتە: - "یاوول" (Jawohl) (بەچاوان)، هێر ریتمايستر!
جگەرەم خستە ناو لێوه‌کانى و هەلمکرد. بەدواى یەکدا سى چوار جار
قمى لێدا و وتى:

- "راوس" (Raus) (بیهینه‌دەر)!
زۆر بە جوانى جگەرەکەم لەدەمى هینایه‌دەر و چاوه‌پوان مامه‌وه.
ریتمايستر چاوى گەشایه‌وه و زەرەخه‌نەیه‌کى هاتى. دەمويست بیروپرای
خۆم دەربرم سەبارەت بەم هەموو برینپێچه‌ی که له تۆقى سەریه‌وه هەتا
نووکى پێى کرابوو، پیاویکی زۆر جوان بوو و غیرەت و ورەبەرزى لەناو
پێکه‌نینه‌که‌یدا بەدى دەکرا که مامه فرانتسى بەبیر دەهینامه‌وه.

ئەمرى کرد: - "راین" (Rein)! (داینیوه - ئیره).

جگەرەکەم خستە ناو دەمى و چەند جار هەلمێزى.

- راوس!

جگەرەکەم له دەمى دەرھینایه‌وه. له بێدەنگیدا بەباشى سەیرى کردم و
دواى وتى:

- ناوت چیه؟

- رۆدۆلف، هێر ریتمايستر.

بە خۆشرووییه‌وه وتى:

- ئى، رۆدۆلف، ئەمجۆره‌ی پێدەچى تۆ بە چلمنى "پاول" (Paul) نى،
ئەم گۆیلکە، هەركات جگەرەم بۆ پێدەکا، لانى كەم نیوه‌ی جگەرەکه
دەسووتینى. هەروها جارێك نەبووه بانگی بکەم و لیره‌ بێت.

ئیشاره‌ی کرد که جگه‌ره‌که دانیمه ناو لیوه‌کانی. قمیکی لیذا و وتی:

- راوس!

سهیری کردم.

- له‌کام کوونه‌وه ده‌ریانه‌یناوی بچکۆله؟

- له قوتابخانه، هیئر ریتمایستر!

- که‌واته، ده‌توانی بنووسی؟

- به‌ئی، هیئر ریتمایستر.

- دانیشه نامه‌یه‌ک بو ئه‌سوارانی (سوارکاران) من بنووسه.

به‌رده‌وام بوو و وتی:

- ده‌زانی ئه‌سوارانی من له‌کوین.

- ته‌لاری ژماره هه‌شت، هیئر ریتمایستر.

ره‌زامه‌ندانه وتی:

- زۆر باشه، دایشه.

له پشت میژ دانیشتم. ده‌ستی به وتن کرد و نووسیم. که ته‌واو بوو، نامه‌که‌م برده لای. هه‌ر ئه‌مجۆره‌ی که ده‌یخوینده‌وه سه‌ری راده‌وه‌شاند. دوایی وتی دانیشتم و شتیکی دیکه‌ی پیوه زیاد بکه‌م، که ده‌نگی سه‌رپه‌رستار (نی‌رس) له پشت سه‌رمه‌وه به‌رز بووه:

- تو لی‌ره چی ده‌که‌ی رو‌دۆلف؟

هه‌ستامه سه‌رپی. نی‌رس، بالابه‌رز و زه‌لام، به مووی ساف و زه‌رد، ده‌سته‌کانی له‌سه‌ر سینگی دانا‌بوو و به حاله‌تیکی جددی له‌ناو ده‌رگا وه‌ستابوو.

ریتمایستر گووتر به تووره‌یی سه‌یری نی‌رسی کرد و وتی:

- رو‌دۆلف بو من کار ده‌کات.

نیرس بی ئه‌وه‌ی سه‌یری بکات وتی :

- رۆدۆلف! من ئه‌مرم پیکردی که ته‌لاری ژماره دوازدهه‌م خاویڤن بکه‌یه‌وه. لیڤه ئه‌مر ئه‌مری منه و به‌س!

ریتمایستر گوڤتر که پیده‌که‌نی به نه‌ده‌ب و حه‌یا و ریزه‌وه هاته‌ده‌ر و وتی :

- ماین گندیگه (خاتون)! رۆدۆلف ته‌لاری دوازده خاویڤن ناکاته‌وه. نه ئه‌مپۆ، نه به‌یانی!

سه‌رپه‌رستار ته‌واوبالآ بۆ لای ئه‌و سووپرایه‌وه و وتی :

- "زو" (نا بابه) ... ئی، ده‌توانم هۆکاره‌که‌ی پیرسم هێر ریتمایستر؟

- هۆیه‌که‌ی ئه‌وه‌یه که ئه‌و له‌مپۆوه له خزمه‌ت من و ئه‌سواران دایه‌... به‌لام پاول ئه‌گه‌ر چه‌زتان لیبیڤت، ئه‌و ده‌توانی ته‌لاری ژماره دوازده خاویڤن بکاته‌وه "ماینه‌گنه‌دیکه".

سه‌رپه‌رستار بالآ راست وه‌ستا و زۆر به وشکی وتی :

- هیچ سکا‌لایه‌کت له پاول هه‌یه؟

- دیاره، "ماین گندیگه" له پاول نارازیم. ده‌سته‌کانی زۆر پیسه، به‌لام ده‌سته‌کانی رۆدۆلف خاویڤن. پاول وه‌کوو دیو جگه‌ره داده‌گیرسیڤی، به‌پێچه‌وانه رۆدۆلف به‌ جوړیک جگه‌ره پیده‌کات که پیاو چیژی لیوه‌ده‌گریڤت. ده‌سته‌تی پاول وه‌کوو هی جنۆکه‌کانه، به‌لام رۆدۆلف وه‌کوو مانگ ده‌نووسیڤت. به‌م هه‌موو هۆکاره ماین گندیگه و به‌م هۆیه که ئه‌و هیچکات لیڤه نییه و دیار نییه له‌کام جه‌ه‌نه‌مه، پاول ده‌توانی بپروات و خۆی له‌دار بدات. رۆدۆلف هه‌ر له‌مپۆوه له خزمه‌ت من دایه.

ئاگر له چاوه‌کانی سه‌رپه‌رستار ده‌باری.

- ده‌کرڤی له هێر ریتمایستر پیرسم کی ئه‌م بپیاره‌ی داوه؟

- ئەمن، بۆخۆم.
- سەرپەرستار كە سىنگى بە توندى دەھاتەسەر و دەچوو خوار، قىژاندى:
- ھىر رىتمايىسترا! دەمھەوى يەكجار بۆ ھەمىشە ئەو بەزنى كە لىرە تەنيا من لەسەر ئەركى ئەمانە بېريار دەدەم.
- نا بابە!
- بە پىكەننەو و بە توورپىيەو بە جۆرىك سەيرى سەرپەرستارى كرد ھەر وەكوو ئەو دەچوو رووتى دەكاتەو.
- سەرپەرستار بە دەنگىك كە غەزەبى لىدەبارى و دەلەرزى، وتى:
- ياللا رۆدۆلف، بە دوام كەو، خىرا بە دوام كەو!
- رىتمايىسترا گوتتر بە دەنگىكى ئارام وتى:
- دانىشە رۆدۆلف.
- من سەيرىانم دەكرد. جارېك ئەو و جارېك ئەمىيان و بە دوودلى ما بوومەو.
- سەرپەرستار قىژاندى:
- رۆدۆلف!
- رىتمايىسترا ھىچى نەگوت. ھەر پىدەكەنى، وەكوو ئەو دەچوو كە لەگەل مامە فرانتس سىوېك بىت كە لەناو ھەراستەو دوولەت كراو.
- سەرپەرستار بە دەنگىكى پېر لە كىنە قىژاندى:
- رۆدۆلف!
- دانىشتم. ژنەتەيو لەسەر پارژنەكانى سوورپايەو و لە ژورەكە چوو دەروە.
- رىتمايىسترا بە دەنگىكى بروسكئاسا قىژاندى:

- ديار نىيە ژەنە تيويكى لەندەھۆرى موو زەرد بەم شەق و رەقىيە لەناو جىگە و بان چەند ئازايە! نابى زۆر ئازا بى ھا؟ تۇ چۇن بىر دەكەيەوہ رۇدۇلف؟....

روژىك دواتر سەرىپەستار گۇردرا و من بە تەواوى لە خزمەت رىتمايستر گوتتر و سواركارانى دابووم.

روژىك كە سەر لەبەيانى ژوورەكەيم رىكدەخست، لە پشت سەرمەوہ وتى:

- ھەندى شتم لەبارەى تۇ بىستوہ!

گەرامەوہ. زۆر بە جددى سەيرى دەكردم. شتىك لەناو قورگمدا كۆ بۆوہ.

- وەرە ئىرە.

لە تەختەكەى نزيك بوومەوہ. لەسەر بانجەكانى سوورايەوہ بۇ ئەوہى تەواو رووبەرووى من بىت.

- وابدانم لە كار لە ويستەگە كەلكى بىجىت وەرگرتووہ و دووجار خۇت خستووتە ناو شەمەندەفەرىك كە چووتە بەرەى شەر. راستە؟

- يا، ھىر رىتمايستر.

بۇ كاتىكى كەم لە بىدەنگيدا سەيرى كردم:

- دانىشە!

جگە لەو كاتەى كە نامە بۇ ئەسوارەكان بنووسم، ھىچكات لە پىشى دانەنىشتبووم، دل بەشك مامەوہ.

- دانىشە، دۇمكوف!

كورسىيەكەم كىشايە نزيك تەخت، دانىشتم، تریەى دلم زياتر ببوو.

- جگەرەيەك ھەلگرە.

جگه‌ره‌يه‌كم ده‌ست دايه و بۆ لاي ئه‌وم دريژ كرد، ده‌ستي گيڤرامه‌وه و وتى:

- بۆ خۆت.

شه‌پۆليڤك غرور و خۆ به‌زلزاني دايگرتم. جگه‌ركه‌م نايه ناو ده‌مم و دامگيرساند، چه‌ند قم ليڤدا و كه‌وتمه‌ كۆخه‌كردنه‌وه. ريت مايستر كه سه‌يرى ده‌كردم، ده‌ستي به‌ پيڤكه‌نين كرد. له‌ناكاو به‌خۆى هاته‌وه و وتى:

- رۆڤڤولف! من به‌ ته‌واوى ئاگادارت بوومه. تۆ ئيستا زۆر لاوى. ئه‌وه‌نده توانات نيبه. قسه‌ش ناكه‌ى، به‌لام به‌هۆشى. وانته خويڤندروه و هه‌ر كارىكى به‌رپۆه‌ى ده‌به‌ى، به‌جۆريڤك به‌رپۆه‌ى ده‌به‌ى كه پياو چاوه‌روانه له "ئه‌لمانىيه‌كى باش" به‌رپۆه‌ى ببات، يانى به‌ "كاملى"! ئه‌م رسته‌يه‌ى ريك وه‌كوو باوكم وت و ته‌نانته وام هه‌ست كرد به‌ ده‌نگى باوكم گويم ليڤبوو.

- كه‌واته تۆ كورپيڤكى به‌ غيرته و به‌ هيمه‌تى كه ئاگادارى ئه‌ركيڤتى به‌رامبه‌ر به‌ ئه‌لمانيا.

- يا، هير ريتمايستر.

ده‌ستم به‌ كۆخينيڤكى زۆر كرد.

سه‌يرى كردم و پيڤكه‌نى و وتى:

- ئه‌گه‌ر ناته‌وى جگه‌ره بكيڤشى، مه‌كيڤشه رۆڤڤولف.

- سوپاس هير ريتمايستر.

جگه‌ره‌كه‌م خسته ناو ژيڤر جگه‌ره‌كه‌ و به‌ هپورى و له‌سه‌ره‌خۆيى كوژانده‌وه. "عه‌قيڤ" له‌ بيڤده‌نگيدا سه‌يرى منى ده‌كرد. دوايى ده‌ستي كه

به‌ ته‌واوى برينيڤيچ كرابوو، به‌رزى كرده‌وه و وتى:

- رۆڤڤولف.

- يا، هير ريتمايستر؟
- ئه وهيكه ويستوتته له تهمهنى پازده سالىدا بچى بۇ بهرهى شهپ، زور باشه.
- يا، هير ريتمايستر.
- ئه وهيكه جاريك شكستت خواردوه، به لام سه رهله نوئ دهست به كار بوويته وه زور باشه.
- يا، هير ريتمايستر.
- كار كردن لي ره زور باشه.
- يا، هير ريتمايستر.
- به لام له هه مووى باشت رويشتنه ناو سه واره نيزامه! (سه ربازي ئه سب سوار)
- شله ژام و دهست و پيى خوم وون كرد، هه ستامه سه رپي:
- ئه من، يا، هير ريتمايستر؟
- به توندى قيژاندى:
- دانيشه! كى ئه مرى پيكردى هه ستيته سه رپي.
- به ريكي به رامبه رى وه ستام و وتم:
- ياوول، هير ريتمايسترا
- دانيشتم.
- دواى ماوه يه كى كوورت وتى:
- ئى، له مباره وه چون بير ده كه يته وه؟
- به دهنگيكي له رزوك وه لام دايه وه:
- تكايه، هير ريتمايستر هه وه نده ده زانم كه زور ساده و موعجيزه يه!

به چاويكى پر له غروره وه سهيرى كردم، سهريكى جوولاند و دوو سى
جار دووباره ي کرده وه:

- كه زور ساده و موعجيزه يه!

دوايى به شيويه ي جدى، به لام به موحه به ته وه و به هيواشى وتى:

- زور باشه رۇدولف، زور باشه.

ترپه ي دلم گوى ليده بوو. بيده نكيه ك روويدا و ريتمايستر وتى:

- رۇدولف، من بريارم داوه هر كه برينه كانم ساريژ بوونه وه،
فهوجه كه م پيكيبنم....

به رده وام بوو و وتى:

- بويه كى له جيبهه كانمان.... پيش رويشتنم نيشانه ي سهريازخانه ت
دهدمى، خوت له وي به من بناسينه، باقبيه كه ي خوم چاره ي دكه م.

له توقى سهرم هه تا نووكى پيم وهله رزه كه وت و وتم:

- يا، هير ريتمايستر دوايى، خيرا فكريكى ترسناك هاته ناو ميشكم.
به ته ته په ته وتم:

- به لام، هير ريتمايستر، ئه وان وه رم ناگرن، ئاخر من شازده سالم
ته واو نه كردووه.

ريتمايستر به پيکه نينه وه وتى:

- "ئاخ واس" (Ach Was) (عهجه با)! وا نييه له شازده سالى

ته مهنى مروؤ ناماده يه بو شهر. نه مهش له ياساي گيلانه يان! به لام تو
نيگه رانى هيچ شتيكى مبه رۇدولف، بوخوم جيبه جنى دكه م!

له سه ر بالنجه كان هه ستايه سه رپى. چاوه كانى دهره وشانه وه، روو به
دهرگا هوتا فنيكى كيشنا:

- سلأو، جوانكه له ي من!

ئاوڤم دایه‌وه، په‌رستاره (نیرس) جوان و موو زه‌رده‌که‌ی هاتبوو. ده‌سته‌کانم له رووشۆری ژووره‌که‌دا شووشت و له کردنه‌وه‌ی برینه‌کانی ریتمایستر هاوکاریم کرد. کاره‌که ماوه‌یه‌کی ته‌واوی گرت. له‌م ماوه‌یه‌دا ریتمایستر که هه‌روه‌کوو ئه‌وه له راستیدا حساسییه‌تی به‌رامبه‌ر به ژانی برینه‌کان له‌ده‌ست دابوو، بو چرکه‌یه‌کیش وازی له سو‌حبه‌ت و گالته‌جاری نه‌هینا. نیرسه‌که سه‌ر له‌نووی وه‌کوو مه‌یتیکی مومیایی کراو برینییچی کرد. عه‌قید به‌ ده‌ستی برینییچکراو روومه‌تی نیرسی به‌رز کرده‌وه و به شیوه‌یه‌کی نیوه‌جددی و نیوه سو‌حبه‌ت لیی پرسی که‌ی ده‌یه‌هوی "پریار بدات، "هیرگوت" (خوایه)، که له‌گه‌لی بخه‌وی؟"

نیرسه‌که وتی:

- ئاخ! به‌لام ئاخ‌ر، هیر ریتمایستر، ئه‌من که بریاریکی ئاوام نه‌داوه.
- "عه‌قید" که به‌شیوه‌یه‌کی پیکه‌نیناوی سه‌یری ده‌کرد وتی:
- چۆن مه‌گه‌ر؟ حه‌ز به‌ من ناکه‌ی؟
- کچه‌که به‌ پیکه‌نینه‌وه وتی:
- "دوخ دوخ" (Doch Doch) (بوچی بوچی)! هیر ریتمایستر! ئه‌تۆ پیاویکی زۆر جوانی!
- دوایی به‌ ده‌نگییکی ته‌واو جددی له قسه‌کانی به‌رده‌وام بوو:
- به‌لام ئه‌مکاره‌ گوناوه.
- عه‌قید به‌ بی خوولقی وتی:
- ئاخ واس! گوناوه! چ قسه‌یه‌کی گیلانه‌یه!
- ئیت‌ر تا کو‌تایی کار ددانه‌کانی لیکنه‌کرده‌وه. کاتیک کچه‌که له ژووره‌که چووه‌ده‌ری، به‌ تووره‌یه‌وه رووی له‌ من کرد و وتی:

- گویت لیبوو رۇدۆلف؟ چ كچىكى گىلە! كچ ئەوئەندە جوان بىت و باسى گوناھ و تاوانم بۇ بكات! "ھىرگوت" گوناھ! چ گىلانە! ئەوئە لەو قسە سەيروسە مەرانیە كە "فافیڭ" (Pfaffen) (قەشە) ەكان خستوویانەتە ناو مېشكیان! ئەلمانىيە جوانەكانى ئىمە ئاوا دەخەلەتېن! بەرازە بى شەرەفەكان، پارەیان لى دەستېن، كەچى باس لە گوناھبارى و تاوانبارى دەكەن. تازە ھەرچەند ئەم ئەسپىيانە خوینى ئەمانە زیاتر بمژن، دۇمكوفەكانى ئىمە رازىتر دەبن. ئەسپىڭ، رۇدۆلف، ئەسپى! ئەوانە لە جندۆكەكانىش خراپترن! ئەگەر دەكەوتنە ناو چنگى من، ھىرگوت، رۇڭگارىيانم رەش دەكرد! گوناھ!... "ھەر كە بە دونیا ھاتن، ھەر ھەمان كات گوناھىك بە حسیبى ئىو دەنووسرېت!؟ بەم قسە قىزەونانە ئەلمانىيە باشەكانى ئىمە كەر دەكەن. ئەویش بە ترسەو، ئەوكات ئەم گىلانە بەجۆرىك دەخەرفىڭ كە ئىتر ناویرن بەیەكەوئەش بخەون. لەجىاتى ماچ و مووچ و بەیەكەوئە خەوتن چۆك دادەن و - خوايە چەندە گوئىلكن! - دوعا و نوئىژ دەكەن و لە سىنگیان دەدەن: "خوايە بمانبوورە، ئەى كەرىم! بمانبوورە، ئەى رەحیم!...."

بەجۆرىك لاسایى تۆبەكارىكى دەكردەوئە كە وامزانى بۇ كاتىكى كەم باوكم دەبىنم!

- "دونیر ویتەر"^(۲۰)! عەجیب گىلايەتییەكە! یەك گوناھ، یەك گوناھمان زیاتر نییە رۇدۆلف. باش گوئى بگرە چى دەئیم. ئەو گوناھە، ئەو تاوانە ئەوئەیە كە مرۆڤ ئەلمانىيەكى باش نەبىت. ئەگەر گوناھىك ھەبىت ئەمەيە و بەس! من كە "رىتمایستەر گوتتر" م ئەلمانىيەكى باشم. كارىك كە ئەلمانیا پىم دەئىت، دەيكەم! كارىك كە سەرکردەكانى ئەلمانى پىم دەسپىرن،

²⁰ - (Donner wetter) بروسك! (لېزەدا بەمانای ئەوئەى دىت كە بروسكە لىتان دات).

دهیکه‌م! وهسه‌لام و ته‌واو! ئیتیر دواتر نامه‌وی ئهم ئه‌سپییانه خوینم
بمژن!

له‌سه‌ر بالئجه‌کان خو‌ی ریک‌خست، به‌قه‌لافه‌تیکی به‌هیز بۆلای من
سوورایه‌وه و به‌چاوی دره‌وشاوه که هیچکات ئاوا به‌جوانیم نه‌دیتبوو.
دوای ماوه‌یه‌که‌هزی کرد هه‌ستیت و به‌که‌ک وه‌رگرتن له‌شانه‌کانی من
له‌ژووره‌که‌دا چهند هه‌نگاوێک به‌پیدا رویشت. دووباره‌گالته‌جاری و
سو‌حبه‌تی په‌یدا کردبووه و له‌سه‌ر هیچ و پوچ قاقای لیده‌دا.

- بلی بزایم رو‌دولف، لیره‌له‌بارهی من چی ده‌لین؟

- لیره، له‌نه‌خوشخانه؟

- یا، دو‌مکوپف! له‌نه‌خوشخانه. ئه‌ی واده‌زانی له‌کوین؟

نه‌ختیک پاله‌په‌ستۆم خسته‌سه‌ر ه‌زرم؟

- ده‌لین ئه‌تۆ یه‌که‌قاره‌مانی راسته‌قینه‌ی ئه‌لمانی، هیز ریتمایستر.

- ئاها، ئاها! ئاوا ده‌لین؟ ده‌ی، چیتر؟

- زۆرش به‌تام و شیرینی، هیز ریتمایستر.

- چیتر؟

- ژنه‌کانیش ده‌لین که ئه‌تۆ....

- چی؟

- هه‌ر ده‌بی بیلیم هیز ریت مایستر؟

- بيشك دو‌مکوپف؟

- له‌و زمان لووسانه‌ی که به‌ئاسانی ده‌توانی سه‌رنجیان راکیشی.

- ئاها ئاها! راسته‌ئوه‌یان راسته‌. نیشانیان ده‌دم!

- هه‌روه‌ها.... ده‌لین تۆ پیاویکی به‌هه‌یبه‌تی.

- چیتر؟

- ههروهها دهلئين تو سهريازهكانى خوت زور خوش دهويت.
- ئەمەشيان راست وتوه، وامزانى له گويبيس بوونى ئەم مەسەلەيه زور خوشحال دەبى، بەلام بەپيچەوانە، تىكچوو.
- زور جوانه! چەندە گيلن! "سهريازهكانم خوش دهوى!" ئەوەش لەو ئىحساساتە گيلانەيه. دەبى له هەموو شوينىك عەشق لەناو بچيت! گوئى بگره رۇدولف: ئەمن سهريازهكانم خوش ناوى، بەلكوو ئاگام لىيانە. ئەم دووه جياوازن. ئاگام لىيانە، چونكه سوارچاكي ئەلمانين و منيش زاتىكى سوارەم و ئەلمانيا پيوستى بە سوارەكان هەيه. ئەمە و بەس!
- ئاخىر دهلئين كاتىك "ئريكە چكۆلە" مرد، ئەتۆ نيوهى مووچەكەت بو خيزانى نارد.

ريتمايستر چاويكى داگرت و وتى:

- "يا، يا" (بەلئى، بەلئى) لەگەل نامەيهكى جوان كه بەهەزاران زمانى جياواز باسى چاكهكانى ئەم ئريكە پيسەم كردبوو كه تەنانەت نەيدەتوانى خوى لەسەر ئەسب رابگریت... ئى رۇدولف، بۆچى ئەمكارەم كرد؟ سەبارەت بەوهى ئريكەم خوش دەويست؟ - ئاخ! نەختىك بىر بكەوه رۇدولف! ئەو بەستەزمانە مردبوو: كەواتە ئەو لەناو سوارەكانى ئيمەدا نەمابوو. نا، ئەگەر من ئەمكارەم كرد بو ئەوه بوو كه لەناو گوند، هەموو كەس نامەى من بخويننەوه و بلين: "ئريك ئەلمانىيهكى بەغيرەت بوو وفەرماندەكەشى رائيدىكى ئەلمانىيه".
- وہستا و چاوى لەناو چاوى من برى.

- ئەوه دەرسىكە، وانەيه، تيدەگەى؟ ئەگەر رۆژى بوويتە فەرماندە، ئەمە وەبىر خوت بئەنەوه: پارە، نامە، هەموو ئەم شتانه، كاريك كە دەبى

بیکه‌ی ئەوه‌یه. ریك ئەوه‌یه. وه‌كوو دهرسیك، وانیهك، رۆدۆلف، بۆ ئەلمانیا.

به‌رامبه‌رم وه‌ستا، ده‌سته برینییچکراوه‌کانی خسته سه‌ر شانەکانم و منی بۆلای خۆی راکیشا:

- رۆدۆلف!

- یاوول، هیز ریتمایسترا!

چاوه‌کانی له‌ناو چاوی من بپری:

- جوان گوی بگره!

- یا، هیز ریتمایسترا!

منی به‌خۆیه‌وه ریککوشی و ئەم رسته‌یه‌ی به‌هه‌موو هیزه‌وه، وشه‌به وشه‌وت:

- فور میش گیب‌تس نور ئاینه‌ کیرشه، ئاوند دی هایست دویچلاند^(۲۱)!

- له‌رزیك له‌تۆقی سه‌رم هه‌تا نووکی پیمی داگرت. به‌ده‌نگیکی به‌رز و تم:

- یاوول، هیز ریتمایسترا!

- به‌سه‌رما خوار بۆوه و به‌جۆریك بی‌رحمانه‌به‌خۆیه‌وه ریککوشیم که وه‌ختبوو بمتولینیته‌وه:

- "ماینه‌ کیرش هایست دویچلاند"^(۲۲) دووباره‌ی بکه‌وه!

- "ماینه‌ کیرش هایست دویچلاند"!

- توندتر!

²¹ - Fur mich gibt's nur eine kirche, und die heist Deutschland!

بۆ من ته‌نیا که‌نیه‌سه‌یه‌ک هه‌یه و ئەویش ئەلمانیا‌یه!
²² - Menie Kirsche heist Deutschland! که‌نیه‌سی من ئەلمانه!

به دهنگیكى بهرزتر دووباره‌م كرده‌وه:

- "ماينه كيرش هايست دويچلاند!"

- ماينه كيرش هايست دويچلاند!

- زور باشه رۇدۆلف

به‌ريدام و بى يارمه‌تى من گه‌رايه‌وه بو سهر ته‌خته‌كه‌ى. دواى ماوه‌يه‌كى كوورت چاوه‌كانى به‌ست و ئيشاره‌يه‌كى پيكردم كه برۆم. به‌ر له‌وه‌ى كه برۆم نه‌و جگه‌ره‌يه‌ى كه پيى دابووم خيىرا له‌ناو ژيىر جگه‌ره‌كه ده‌ستم دايه و كه گه‌يشتمه مه‌مه‌ره‌كه خستمه ناو جانتاكه‌م.

نه‌و شه‌وه كه گه‌يشتمه‌وه ماله‌وه، كاتژمير حه‌وت و نيو تيپه‌ريبوو. دايكم و دوو خوشكه‌كانم دانيشتبوون له پشت ميىزى خواردن چاوه‌پرېم بوون. له‌ناو ده‌رگا وه‌ستام و سه‌يريكى نه‌وانم كرد:

- "گوتن ئابند" (Guten Abend) (سلاوى شه‌و).

سه‌ره‌تا دايكم وتى: "گوتن ئابند، رۇدۆلف" و دواى خوشكه‌كانم به‌دواى دايكمدا.

دانيشتم، دايكم سووپى بو كيىشام. كه‌وچكم بو لاي ده‌مم برد و هه‌موويان سه‌يرى منيان كرد.

سوپ كه ته‌واو بوو دايكم قابله‌مه‌يه‌ك په‌تاته‌ى هيىنا و له‌سه‌ر ميىزه‌كه دايىنا. بيىرتا به مۇنه‌وه قاپه‌كه‌ى كيىشايه‌وه و وتى:

- ئاه، ديسانيش په‌تاته؟

سه‌يرم كرد و وتم:

- بيىرتا، له‌ناو سه‌نگه‌ره‌كان ته‌نانه‌ت هه‌موو روژى په‌تاته‌شيان به‌گير ناكه‌وى.

بيىرتا سوور هه‌لگه‌را و وتى:

- ئەتۆ لە كويۆه دەزانی؟ ئەتۆ كە بۆ ئەوى نەرۆيشتووى؟
كەوچكەكەم دانایه سەر مېز و سەيرم كرد و وتم:
- بېرتا، من دووجار هەولم داوه بۆ بەرهى شەپ بچم. قبووليان نەكرد و ئىستاش هەر چاوهپوانم و رۆژانه دوو كاترمير له نەخوشخانەيهك كار دەكەم....
- نەختيك وەستام و زۆر بە تووندى وتم:
- ئەو كارەى كە من بۆ ئەلمانیا بەرپۆهەى دەبەم ئەمەيه... بەلام تۆ بۆ ئەلمانیا چى دەكەى بېرتا؟
- دايكم وتى: - بېرتا، تۆ دەبى شەرم بكەى كە...
قسەكەيم بېرى و وتم: تكا دەكەم دايە.
بىدەنگ بوو، رووم كردە بېرتا و چاوم لە چاوى بېرى و بى ئەهەى دەنگم بەرز بكەمەوه، دووبارەم كردەوه:
- تۆ بۆ ئەلمانیا چى دەكەى بېرتا؟
- بېرتا وەگريان كەوت و ئيتەر تا خواردن كۆتايى پيھات هيچكەس هيچى نەوت.
- كاتيك دايكم دەيويست سفرەكە كۆ بكاتەوه، وتم:
- دايە....
- دووبارە دانىشت. سەيرى كردم و وتم:
- بە باشى بېرم كردووتەوه. رەنگە ئەگەر دوعاى بەكۆمەلى شەوانە تەرك بكەين زۆر باشتەر بىت. هەركەس لە ژوورى خۆى دوعا بكات.
سەيرى كردم و وتى: - ئەتۆ بۆخۆت بووى كە ئەمكارەت قبوول نەكرد، رۆدولف.
- بەلام دواتر بېرم لىيكردەوه.

- له مه و په دوا کاتر میږ حوت له خه وه لده ستم.
- دایکم هیچ جوولیه کی نه کرد، ته نیا نه ختیځ رنگی گورابوو و دسته کانی به رده وام په رداخی له سهر میږ ه لده گرت و دایده نایه وه، به دهنگیکی دودلی وتی:
- کاتر میږ حوت نه ختیځ درنگ نییه روډولف؟
- سه یرم کرد و وتم:
- نه خیر دایکه. یه راست له ماله وه ده چمه قوتا بخانه.
- له سهر "یه راست" پیداکر بووم. دایکم یهک وشهش نه دوا. منیش دوا یی قسه کهم گرت و وتم:
- نه ختیځ هه ست به ماندوویی ده کهم؟
- دایکم رنگی وه کوو خوی لیها ته وه. واپیده چوو نه م رسته یی دوا یی من نه وی له دودلییه که هیئا وه ته دهر و له ژیر باریکی قوورس نازادی کردووه و وتی:
- سروشتییه. بهم هه موو کاره ی که بوخوت جینه جیت کردووه شتیکی سروشتییه که...
- قسه کهیم بری و وتم:
- که واته روون بووه؟
- سهری جوولاند که به لی.
- وتم: - گوته ناخت (Gute Nacht) (شه و خوش).
- سه برم کرد هه تا وه لام له هه موویان وه برگرم و نه وکات چوومه ناو ژووره کهم.
- کتییی هه نده سه م کرده وه و خه ریکی خویندنه وه وانه ی به یانیم بووم. ژور به سه ختی ده متوانی هو شم بینمه سهر خویندن. کتیبم دانا سهر میږ،

پيلاوه‌كانم هه‌لگرت و خه‌ريكي واكسيان بووم. به چه‌ند خووله‌ك ته‌واو بووم. ره‌زامه‌نديم له خۆم بوو و پيلاوه‌كانم دانا، ئاگام لیبوو پاژنه‌كاني له‌سه‌ر هيليك بيت. دوايي له‌پيش ئاوينه‌ی دۆلاب وه‌ستام و وه‌كوو فه‌رمانده‌يه‌كم بينيبیت، خيرا ريك وه‌ستام. كه‌م و زۆر، خووله‌كيك، ئاوا به ريكی وه‌ستام. وه‌ستانه‌كه‌م به‌رامبه‌ر به ئاوينه‌ ريك كرد تا نه‌وه‌ی وه‌كوو سه‌ربازيك ريكوپيک وه‌ستام. له‌ناو ئاوينه‌، چاوم له چاوی خۆم به‌ری و ئارام و له‌سه‌ره‌خۆ، به ريكوپيکی به‌جۆريك كه باوكم دوعايه‌كاني ده‌خويند وتم:

- ماینه كيرش، هايست دويچلاند!

دوايي جله‌كانم ده‌ره‌ينا، راكشام، روژنامه‌م له‌سه‌ر كوورسی ده‌ست دايه و خه‌ريكي خویندنه‌وه‌ی هه‌واله‌كاني شه‌ر بووم. هه‌ر له سه‌ره‌تاوه هه‌تا كۆتايی. كاترْميرى ويستگه‌ی شه‌مه‌نده‌فه‌ر زه‌نگی نوویی ليدا. روژنامه‌م قه‌د كرد و له‌سه‌ر كوورسی دامنا و خۆم خسته ناو ته‌خته‌كه‌م. چاوه‌كانم كرابووه، به‌لام حازر و ئاماده كه ئه‌گه‌ر دايكم بۆ كوژاندنه‌وه‌ی چرا بيته ژووره‌وه خيرا له‌سه‌ر يه‌كيان دابنيم. ده‌نگی ده‌رگای ژووری خوشكه‌كانم گوی لیبوو كه جيره‌يه‌کی بچووكيان لیده‌هات. دواتر هه‌نگاوی سووك كه پيی نايه پيش ژووره‌كه‌م. ده‌نگی ژووری دايكيشم به نۆره‌ی خۆی به‌رز بووه. زمانه‌ی قفله‌كه ده‌نگی ليهاهات. دايكم ده‌ستی كرد به كۆخه كۆخ و دواتر بيده‌نگی ده‌سه‌لاتی شه‌وی به‌ده‌سته‌وه گرت.

بی هیچ جووله‌يه‌ك خووله‌كيکی ديكه سه‌برم كرد. دواتر دووباره روژنامه‌م ده‌ست دايه و خه‌ريكي خویندنه‌وه بووم. كاتيک سه‌يری كاترْميرم كرد، كاترْمير نو و نيو بوو.

روژنامه‌كه‌م دانا و هه‌ستام چرایه‌كه‌م كوژاندنه‌وه.

یه که می نوتی ۱۹۱۶

له سییه مین ههول که بۆ راکردن له ماله وه به ریوهم برد، به لوتفی ریتمایستر گوتر توانیم له ههنگی ب. د ۲۲، له شاری ب. بچمه خزمهتی سهربازی، نهوکات ریگ ته مهنم یازده سال و ههشت مانگ بوو.

وانه کان خیرا به ریوهده چوون. نه من بچوک بووم، به لام قه لافه تیکی به توانام هه بوو و به رامبهر به ماندوویی فیگرگه ئابرومه ندانه بهرگریم ده کرد. خالیکیشم له جووجه سهربازهکانی دیکه زیاتر بوو که چونکه چند سالیکی پیشوو له کیلگهی "میکلیمبورگ" (Mecklembourg) گوزهراندبوو. تا رادهیهک نه سب سواریم ده زانی. به تایبتهت حه زیکی زۆرم له نه سب بوو. نه ته نیا به سواریبوون، به لکوو حه زم ده کرد سهیریان بکه م، پییان رابگه م، بۆنیان بکه م و لییان نزیك ببه وه. له سهربازخانه زۆر به زوویی به حازرخزمهتی ناوم درکرد، چونکه هه میشه ئاماده بووم له جیاتی هاوړپیانم نۆبه تچی ته ویله بم. هه لبهت له م کاره هیچ جوړه شایسته ییهک به دی نه ده کرا: هه ر نه وه نده حه زم ده کرد له گه ل نه سبه کان به ته نیا بم.

شيوه‌ی ژيانی سه‌ربازخانه‌ش بۆ من سه‌رچاوه‌ی كه‌يف و دلخوشی قول بوو. وام بىر ده‌كرده‌وه مانای دسيپلين ده‌زانم، چونكه له مال، هه‌موو كاتمان به دسيپلینه‌وه ژيا بووين. به‌لام ئىستاش زۆر له پاش بووم. له‌مال جاروباره وا ده‌هاته‌پيش كه پيشتر هيج پلانىكت بۆى دانه‌نايىت، به‌لام له سه‌ربازخانه، دسيپلين به ته‌واوى كامل بوو. كه‌يفم به ده‌ست له تفه‌نگ و هردان ده‌كرد. هه‌زم ده‌كرد ژيانى ئاسايى ئيمه‌ش ئاوا چيژى به‌رده‌وامى هه‌بوایه.

به‌يانيان كه بيدارباش (مارشيك تايبه‌ت به هه‌ستان له خه‌و) يان لى‌ده‌دا، يارييه‌كى بچووكم بۆخۆم دروست كردبوو كه به‌ئه‌نقه‌ست نه‌مه‌يشتبوو هيجكام له هاوړييانى ده‌وربه‌رم لى‌ي تىبگه‌ن. بۆ هه‌ستان و ده‌ست و رووشوشتن و جلك له‌به‌ركردن، جووله‌كانم لى‌ك جيا كردبووه، بۆ نموونه بۆ هه‌ستان له خه‌و:

١. لادانى په‌توو له‌سه‌ر خۆم،

٢. به‌رز كردنى پىيه‌كانم له ته‌خت،

٣. دانانى پىيه‌كانم له‌سه‌ر ئه‌رد،

٤. هه‌ستان و راوه‌ستان.

ئه‌م يارييه بچووكه هه‌ستى ره‌وزامه‌ندى و چيژى له‌مندا پىكده‌هينا. له هه‌موو ده‌وره‌ى فيرېيون ته‌نانه‌ت جاريكيش خۆم نه‌دزييه‌وه. ته‌نانه‌ت ئه‌گه‌ر ترسم نه‌بوایه، هه‌موو كار ه ئاساييه‌كانى رۆژانه‌شم وه‌كوو فيرگه‌يه‌ك به‌رپوه‌ده‌برد و ژيانى خۆم به‌شيوه‌يه‌كى سه‌ربازيانه لى‌ده‌كرد.

ريتمايستر گوتتر به‌رده‌وام به شادوومانى پىمانى ده‌وت كه له‌جياتى "شوينيكي دىكه، هيرگوت، بۆ شوينىكي دىكه" ده‌چين و هه‌ندى

سەرباز دەيانوت دلخۆشى ئەو لە راستيدا تەنيا "جۆرېك درۆ و گالتەجارييه" و بى يەك و دوو دەماننېرنە مەيدانى شەپ لە رووسيا. بەلام رۆژيەك سەر لەبەيانى ئەمريان پيكردين كە بۆ وەرگرتنى جلكى تازە بۆ ئەمبار بچين. لەبەر دەرگا ريز بووين و كاتيك يەكەم كەسەكان ئەشيا و جلكەكانيان وەرگرت و گەپانەوه، بينيمان جلكى بە رەنگى خاكى و كالاوى لۆكەيى لەگەئە. هەر ئەو كات وشەيەك هەموو ريزى وەرگرانى جلكى گرتەوه و دوايى لە خۆشحالى و هوتاف ليدان وەكوو بۆمبىك تەقييهوه.

- "توركاي" (Turkei) (توركيا)!

رېتەمايستر گوتت بە پيەكەنينەوه گەيشتى. ملوانكەيەكى شانازى و لياقە كە هەر ئەوكات وەرگرتبوو لە دەورى مىلى دەدرەوشايەوه. سەربازيەكى راگرت و ئەشياكانى وەرگراوى يەك بەدواى يەك نيشان داين و دلنيای كردينهوه كە:

- بۆ هەموويان مارك خەرج كراوه!

كە گەيشتە پانتۆلى كوورت، كردهوه و بەجۆريكى گالتەجاري خستيه سەر پەنجەكانى و سووراندى و پيمانى وت:

- سوپا ئيمە بەشيۆه مىندال دەردىنيت كە ئينگليزيهكان نەتوقينين.

سوراركاران دايان لە قاقاي پيەكەنين و يەككيان وتى:

- مىندالە بچووكەكان دەزانن چۆن راويان بنين!

رېتەمايستر گوتت وتى:

- ياوول، ماين هير (وايه ئاغا گيان)

لە قسەكانى بەردەوام بوو و وتى:

- جاري ئه و ئينگليزيه خويړيانه، كاته كه يان له دوورگه‌ي نيل به خواردنه وه‌ي چا و ياري توپي پي ده‌گوزهرينن، به لام ئيمه، "باي گوت" (به قودره‌تي خوا) نيشانيان ده‌دهين كه ميسر نه چايخانه‌يه و نه ياريگاي توپي پي.

كه گه‌يشتينه قوسته‌نته‌نيه، نه و جوړه‌ي كه و تېوويان ئيمه‌يان بو لاي فه‌لستين نه‌برد، به لكوو ره‌وانه‌ي عيراقيان كردين. له به‌غدا له شه‌مه‌نده‌فر دابه‌زين. گروهه‌كه مان سوارى نه‌سب بوو و له چهند قوناغى كورت كورت به كویره‌دييه كه گه‌يشت به ناوى "فيلاليه" (Fellalieh) كه بيناي دوور و دريژي به قوور دروستكراوى هه‌بوو. نه‌وي سهر بازخانه‌يه‌كي لي‌بوو كه ئيمه‌ش نزيك به دووسه‌د مه‌ترى سهر بازخانه‌ي توور كه كان ئوردومان لي‌دا.

ريك هه‌فته‌يه كه دواي گه‌يشتنمان بو نه‌وي، له كesh و هه‌وايه كه به‌شيوه‌ي سهر سوور هينه‌ر رووناك بوو، ئينگليزيه‌كان دواي بومبارانيكي زور توند له‌گه‌ل داروده‌سته هندييه‌كانيان هيرشيان كرد.

نزيكييه‌كاني نيوه‌رو، "ئونتهرؤفيزير" (Unteroffizier) (عريف يه‌كه‌م) سي كه‌س "شميتز Schmitz، بيكر Becker و من" ي له‌گه‌ل موسلسه‌ليك (رشاش - تفه‌نگيك كه به ريژه‌ي زور گوله ده‌هاوي) هه‌لگرت و مه‌ودايه‌كي زور له‌پيشه‌وه، له لاي راستي گروهه‌كه مان، ئيمه‌ي برده ناو قوولكه‌يه‌كي هه‌شاردراو كه له‌وي هه‌لكه‌نرابوو. رووبه‌پروومان سه‌حرايه‌كي دووردريژ بوو له‌گه‌ل چهند دارستاني بچوك. هيني هيزي هيندووه‌كان كه بو پيشه‌وه ده‌هاتن، ريك به‌رامبه‌ر به ئيمه‌ بوون و به ته‌واوي ده‌بينران.

موسه‌لسه‌له‌كه‌مان سوار كرد و "ئونتهرؤفيزير" به ده‌نگيكي وشك وتي:

- هەر کهس زیندوو مایه‌وه موسه‌لسه‌له‌که له‌گه‌ل خۆی بباته‌وه
ئۆردوگا.

"شمیتز" رووی له من کرد. کۆلمه‌ گۆشتنکه‌ی وه‌کوو ماست سپی بوو.
به هیواشی وتی:

- گویت لیه‌ چی ده‌ئیت؟

- "ئۆنته‌رۆفیزیر" وتی: - بیکرا

بیکر له پشت موسه‌لسه‌له‌که دانیشتن و لیه‌کانی به‌ ددان گه‌ست.
"ئۆنته‌رۆفیزیر" وتی:

- ته‌قه‌ی بکه به‌ چه‌زی خۆت؟

دوای ماوه‌یه‌کی کوورت هەر هاوانه‌ بوو له‌ملا و له‌ولا به‌ عه‌رد ده‌که‌وت و
ده‌ته‌قییه‌وه. بیکر کوژرا و هەر رووخساری پێوه‌ نه‌ما.

"ئۆنته‌رۆفیزیر" به‌ ده‌ستی جووله‌یه‌کی کرد و وتی: - شمیتز!

شمیتز مه‌یتی بیکری بۆ دواوه‌ برد. کۆلمه‌کانی ده‌له‌ری. ئۆنته‌رۆفیزیر
قیژاندى:

- لوس، مینش (خیرا بکه‌ بابه‌)

شمیتز خۆی له پشت موسه‌لسه‌له‌که قایمتر کرد و ده‌ستی به‌ ته‌قه‌ کرد.
که‌ف و عاره‌قه له هه‌ردوو لای ده‌می ده‌پژا.

ئۆنته‌رۆفیزیر له‌لای راسته‌وه دوو سی مه‌تریک له ئیمه‌ جیا بۆوه.

ته‌نانه‌ت ئه‌م زه‌حمه‌ته‌شی به‌ خۆی نه‌ده‌دا که سه‌ری دابنویئیت. شمیتز

هەر ئه‌مجۆره به‌ به‌رده‌وامی جنیوی ده‌دا. ده‌نگی‌کی به‌رز له نزیك ئیمه

هات و بارانیك له زیخ و خۆل رژایه سه‌رمان. کاتیك سه‌رمان به‌رز کرده‌وه،

ئۆنته‌رۆفیزیر بزر ببوو.

شمیتز وتی: - برۆم ببینم.

له‌سه‌ر سینگ خزایه پیشه‌وه. چه‌ند دنک بزما‌ری پاژنه‌ی چه‌کمه‌که‌ی لی‌ببونه‌وه. کاتیکی که‌م تی‌په‌ری، شمیتز گه‌رایه‌وه. گو‌نای ره‌ش ببوو. به ده‌نگیکی پر له گریانه‌وه وتی: - دووله‌ت بووه.

دوایی ده‌نگی هی‌ور کرده‌وه. وایده‌زانی فونته‌روفیزیر گو‌یی لی‌ده‌بی و وتی:

- شی‌ته‌پیاو! ری‌ک له‌ژیر هاوانه‌کان وه‌ستاوه، چو‌نی بی‌ر لی‌ کرده‌وه‌ته‌وه. وایزانیوه ده‌وره‌مان ده‌ده‌ن؟

دوو‌باره له‌پشت موسه‌لسه‌ل دانیشته‌وه. بی‌ ئه‌وه‌ی ته‌قه‌ی بکات یان له شوینی خو‌ی بجوولیت. ده‌نگی تو‌پبارانمان له لای راستی خو‌مان گو‌ی لی‌ده‌بوو. به‌لام له‌و کاته‌وه موسه‌لسه‌له‌که‌مان له‌کار که‌وتبوو، دوژمن کاری به‌ ئیمه‌ نه‌بوو. سه‌یر بوو که‌ ئه‌م گو‌شه‌یه ئاوا ئارام بوو له‌کاتی‌کدا له به‌ره‌کانی دیکه‌ ته‌نیا ئاگر ده‌باری.

شمیتز مشتیک خو‌لی ده‌ست دایه و هی‌شتی له‌نیوان په‌نجه‌کانی برژیت و به‌ نفره‌ته‌وه وتی:

- سه‌بارت به‌وه یه‌کتر ده‌کووژن!

به‌ ئارامی رومه‌تی به‌ موسه‌لسه‌له‌که‌وه نا، به‌لام له‌ جیاتی ته‌قه‌کردن سه‌یریکی منی کرد و وتی:

- ئی. ئیستا ئه‌گه‌ر ئیمه‌....

من سه‌یرم ده‌کرد، خو‌ار ببووه به‌ره‌و پیشه‌وه، کولمه‌ی گو‌شتنی به‌ موسه‌لسه‌له‌که‌وه نووساندبوو و رووخساری بو‌لای من سووراندبوو، وتی:

- به‌هه‌رحال ئیمه‌ ئه‌رکی خو‌مان به‌ ته‌واوی به‌ریوه‌بردوووه.

دوو‌باره وتی: - هیچ ئه‌مریکمان پی‌نه‌دراوه.

دوایی، چونکه‌ من هه‌ر ئاوا بی‌ده‌نگ بووم، به‌رده‌وام بوو:

- ئۇنتەروڤيزىر وتى: ئەوانەى زىندوو مانەوہ موسەلسەلەكە بگەپىننەوہ.

زۆر بە وشكى وتم:

- ئۇنتەروڤيزىر وتى: "ھەر كەس زىندوو ماىەوہ...."

شمىتز بە سەىرەوہ چاويكى لىكردو چاوەكانى گرد بوونەوہ و وتى:

- "يونگە" (Junge) (لاوہ) شىتى مەگەر؟ ھىچ ھۆيەك نىيە لىرە بىمىننەوہ ھەتا يەكىكمان سەقەت بىن.

بى ئەوہى وەلامىكى بدەمەوہ، سەىرم كرد.

دووبارە وتى:

- ئاخىر ئەوہ شىتانەىە! دەتوانىن بگەپىننەوہ بۇ ئوردوگا. ھىچكەس پىمان نالى سەرووى چاوتان برۆيە! كى چى دەزانى ئۇنتەروڤيزىر چى بە ئىمە وتوہ.

كەللە خىرەكەى ھىنايە پىش و دەستى لەسەر قولى من دانا. دەستم كىشايە دواوہ.

وتى: - "ھىرگوت" (Herrgott)! ئاخىر من ژنم ھەيە، سى مندالم ھەيە....

بىدەنگىيەك لەنىوانمان رووى دا، دوايى بە حالەتتىكى بویرانە وتى:

- دەى بەپرى كەوہ! من حەز ناكەم لە ناوقەدەوہ دولەت بىم! ئەمجۆرە غىرەتانە پىشكەش بە "ئۇنتەروڤيزىر" ەكان، لە ئىمە نايات!

ئەوہى وت و وەكوو ئەوہ دەچوو كە دەيەھوى موسەلسەلەكە ھەلبگرىت و دەستى خستە ژىرى. بە خىرايى دەستم لە لاي دەستى ئەو دانا و وتم:

- ئەگەر تو حەز دەكەى دەتوانى برۆى. بەلام من دەمىنمەوہ. موسەلسەلەكەش دەمىننەوہ.

دهستی کیشایه‌وه و به شله‌ژاوی سهیری کردم. زور به وردی وتی:
- "نایپر مینش" (Aber Mensch) (ناخر بابه) راستی راستی ئه‌تو
به ته‌واوی شیئی! ئه‌گهر من بی موسه‌لسه‌ل بگه‌پیمه‌وه تیره‌بارانم ده‌که‌م!
وه‌کوو روژ روونه!

له‌ناکاو چا‌وو‌ی سوور و زه‌ق بوو، جنیویکی دا و مستیکی حه‌واله‌ی
سینگم کرد. خوّم له‌ مسته‌که‌ی دزییه‌وه و ئه‌و به‌ هه‌ر دوو ده‌ستی
موسه‌لسه‌له‌که‌ی گرت و به‌رزی کرده‌وه. من به‌ خیرایی تفه‌نگی لووله
کوورته‌که‌ی خوّم گرت، فیشه‌کم وه‌به‌رنا و نیشانه‌م لییگرت. بی جووله و
به‌ سه‌رسوورمانه‌وه به‌ ته‌ته‌په‌ته‌ که‌وت و وتی:

- که‌واته‌ بلی، که‌واته‌ بلی... که‌واته‌ بلی!...

هه‌ر ئه‌مجوره‌ بیده‌نگ و بی جووله‌ مامه‌وه و لووله‌ی تفه‌نگه‌که‌م روو به
ئه‌و راگرت. به‌ نه‌رمی موسه‌لسه‌له‌که‌ی دانا و له‌ ته‌نیشتی دانیشتی و
رووی وه‌رگیڤا.

تفه‌نگه‌که‌م که‌ هه‌ر ئه‌مجوره‌ روو به‌ ئه‌و بوو، له‌سه‌ر کۆشم دانا و قه‌تاری
فیشه‌کی موسه‌لسه‌له‌که‌م گووپی. شمیتز سه‌یری کردم، ده‌می کرده‌وه،
چه‌ند جاریک چا‌وی لی‌کدا، دوا‌یی بی ئه‌وه‌ی هیچ بلیت، کۆلمه
گۆشتنه‌که‌ی به‌ موسه‌لسه‌له‌که‌وه‌ نا و ده‌ستی به‌ ته‌قه‌کردن کرد. دوا‌ی
چه‌ند چرکه، ها‌وانه‌کان له‌ هه‌موو لایه‌که‌وه‌ وه‌کوو باران رژانه‌ سه‌رمان و
هه‌موو جار خو‌لباران ده‌کراین.

موسه‌لسه‌له‌که‌ دووکه‌لی لی بلیند بوو وتم: - ده‌ست رابگره‌!

شمیتز ته‌قه‌ی راگرت و سه‌یری منی کرد. هه‌ر ئه‌مجوره‌ی که‌ به‌ ده‌ستی
راست تفه‌نگه‌که‌م راگرت‌بوو به‌ ده‌ستی چه‌پ قومومه‌که‌م هه‌لگرت و
ده‌رگا‌که‌م به‌ ددان کرده‌وه و له‌سه‌ر موسه‌لسه‌له‌که‌ به‌تالم کرد. ئاوه‌که‌

وهکوی گلپره‌ی لیده‌هات و جزه جزی لیده‌هات. دوژمن ئیتر ته‌قه‌ی له لای
ئیمه نه‌ده‌کرد.

شمیتر بی ئه‌وه‌ی هیچ بلیت، سهیری منی ده‌کرد. ئاو و ئاره‌قه له هه‌موو
لایه‌کی ده‌می ده‌هاته‌ده‌ر. به ده‌نگیک که شه‌رمه‌زاری پیوه‌دیار بوو، وتی:
- لیمگه‌ری با من برۆم.

به‌سه‌ر وتم: "نا!" لیوه‌کانی به زمان ته‌ر کرد، چاوه‌کانی وه‌رگپرا و به
ده‌نگیکی نزم وتی: - موسه‌لسه‌له‌که هی تو، لیمگه‌ری برۆم.

- ئه‌گه‌ر ده‌ته‌هوی ده‌توانی برۆی، به‌لام بی تفه‌نگ.
ده‌می کرده‌وه و چاوی له من کرد: - عه‌قل له میشتکتدا نه‌ماوه؟ ده‌ی
ئه‌وکات سه‌باره‌ت به تفه‌نگ تیرباران ده‌کریم!

چونکه بیده‌نگ بووم وتی:

- بی تفه‌نگی خۆم بوچی؟

- حه‌ز ناکه‌م بو هه‌لگرتنی موسه‌لسه‌له‌که له پشته‌وه گولله‌یه‌که‌م
لییده‌ی.

سه‌یری کردم و وتی:

- سویند ده‌خۆم که فکریکی ئه‌وتۆم نه‌کردبووه.

چاوه‌کانی وه‌رگپرا و وه‌کوو مندال به ده‌نگیکی نادیار و پر له پارانه‌وه
وتی:

- لیمگه‌ری با برۆم.

قه‌تاریکی دیکه‌م له فیشک هاویشته سه‌ر موسه‌لسه‌له‌که. زمانه‌که‌ی
که‌وت. سه‌ری به‌رز کرد و چاویکی لیکردم و دوایی بی ئه‌وه‌ی هیچ شتی
بلی، ده‌ستی به ته‌قه کرد و دووباره هاوانه‌کان وه‌کوو باران ده‌بارین. به

دهنگيكي وشك له پشت سه زمان دهكه وتن و هموو جاري زيخ و خوئيكي
زوريان به سه ردا ده باراندين.

شميتز به دهنگيكي زور ناسايى وتى:

- زور خراب دانيشتووم.

سه رى به رز كرد و خوئى به هيورى له سه ر سمتى به رز كرد و دوايى هر
دوو ده ستى ديوناسا بو ناسمان به رز كرد و خوئى هاويشته سه ر من.
كاتيك و هر مگيپرا كوونيكي گه وره رى رهش له ناو سينگى بوو و منيش
سه ر تاپي له خوئينى ئه ودا شه لال ببوم.

شميتز زه به لاح و قوورس بوو. گيانم ده رها ت هه تا كي شامه دوايه. كارم
كه ته واو كرد، قومقمه كه م ده ست دايه. قومقمه كه ي بيكريش.
موسه لسه له كه م ئاوپاشى كرد و چاوه رى مامه وه. داغر له وه بوو كه بكرى
ته قه ي پييكري. سه رى شميترم كرد. دريژ دريژ كه وتبوو. چاوه كانى
نيوه به ستراو پارانه وه ي پيوه ديار بوو.

موسه لسه له كه م ده ست دايه و دووسه د مه تر سه رووتر خو م هاويشته ناو
قوولكه يه كى ته سكر و قوولتر، سواري بووم و گونام پيوه نووساند، خو م
به ته نها هه ست ده كرد. موسه لسه له ناو قاچه كانمدا ده بريقيه وه.

هه ستى ره زامه ندى هه موو جه سته مى پر كرد بوو.

نزيك به هه شت سه د مه ترى خو م له ناكاو بينيم هيندييه كان به هيواشى و
ترسه وه به شيويه كى زور سه ير له سه ر عه رد به رز بوونه وه و به هيواشى
له ريزيكي به رامبه ر به من رايانده كرد. قاچه باريك و دريژه كانيانم ده ديت.
له پشت ئه وان ريزيكي ديكه به ديار كه وت و له پشت سه رى ئه وانيش
ريزيكي ديكه. ئه من له ته نيشته وه سه يتره م به سه ر هه موويان هه بوو.
موسه لسه له كه م رووبه پرووى ئه وان گرت و ماشه كه م كي شتا. ته قه م ده ست

پێکرد و له سه‌ره‌تای ریزه‌تا کۆتایی ریز لوله‌ی موسه‌لسه‌له‌که‌م ده‌سووراند و دیسانیش ده‌سووراندوه و دوایی ته‌قه‌م راگرت. رێک ئه‌وکاته بوو که هه‌ستم کرد قوورساییه‌ک به‌شانی چه‌پم که‌وت. که‌وته‌خوار، به‌لام خێرا هه‌ستامه‌وه و دانیشتم. که‌سه‌یری شانم کرد، شه‌لالی خوین ببوو. هه‌ستم به‌تۆزقاله ژانێک نه‌ده‌کرد، به‌لام نه‌مده‌توانی قۆلم بجوولینم. به‌سته‌یه‌کی برینپێچیم به‌ده‌ستی راست گرت، به‌ددا ندراند و ته‌نزیم خسته‌نیوان برین و کراسه‌که‌م. ته‌نانه‌ت ئه‌وکاته‌ی ده‌ستم به‌برینه‌که‌ ده‌که‌وت، دیسانیش هه‌ستم به‌ژان نه‌ده‌کرد. ئیتر به‌باشترم زانی کاتی گه‌رانه‌وه‌یه و ده‌بی موسه‌لسه‌له‌که‌ش له‌گه‌ل خۆم به‌م. له‌گه‌رانه‌وه‌مدا چوار پێنج سواری هندیم بینی که‌ له‌سه‌ر ته‌پۆلکه‌یه‌که‌ له‌ناو دارستانه‌که‌ بی جووله‌ وه‌ستا بوون. نێزه‌کانیان باریک و بلند روو به‌ئاسمان بوو.

به‌ویقاره‌وه موسه‌لسه‌له‌که‌م ئاماده‌ کرد و دروومنه‌وه. دوایی، چه‌ند سه‌د مه‌ترێکی دیکه‌ به‌ره‌و به‌ره‌ی هاوڕێیانم گه‌رانه‌وه، به‌لام وابزانم به‌ر له‌گه‌شتنم بیهۆش ببوم، چونکه‌ ئیتر له‌وی به‌دواوه‌ هیچم به‌بیر نایه‌ت.

دوای چاک بوونه‌وه‌م، نیشانی سه‌لیبی ئاسنینیان به‌به‌ر کردم و ناردیانه‌ به‌ره‌ی شه‌ر له‌فه‌له‌ستین له‌ "برسه‌به" (Birseba)، به‌لام له‌وی زۆر ده‌وامم نه‌هینا، چونکه‌ تووشی نه‌خۆشی مالاریا بووم و خێرا بو‌ ده‌مشق ناردیانم.

له‌نه‌خۆشخانه‌ی ده‌مشق بو‌ ماوه‌یه‌کی باش هۆشم له‌خۆم نه‌بوو. یه‌که‌م بیره‌وه‌ری که‌ به‌بیرم دیت، قه‌لافه‌تی ئافره‌تێکی موو ره‌ش بوو که‌ به‌پرومدا خوار ببۆوه.

دهنگی پیکه نینیک هات که: - باشی، یونگه؟
- "یا، فراولین" (نافره تی بی شوو).
وتی: - "فراولین" نا، بلی "قیرا" (ژنی به میرد). من بو سهربازانی
ئهلمانی قیرام.... باشه، ئیستا ئاگات له خۆت بییت!
دوو دهستی ناسک و زهریف و جوان، به لام بههیز خزانه ژیر ناوقه دم و
بلندیان کردم.
هموو شت تیکه ل و پیکه ل بوو. ژنیک له سهر دهستان منی دینا و دهبرد.
دهنگی هه ناسهیم گوی لی ده بوو و ریک له پیش چاوه کانم دلۆپه
عاره قه کانیم ده بیینی که گهردنی گرتبوو.
ههستم کرد که منیان له سهر تهختیک دانا.
دهنگیکی پیکه نیناوی وتی:
- ئیستا جیبه جی بوو! هاتنه خواری تای نی نی بچکۆله به باش
دهزاین و سهر و جهستهی ده شوین!
ههستم کرد رووت ده بمه وه. دهستیک له سهر جهستم وه جووله کهوت و
به قوماشیکی گهرم مه ساجی دام.
تهر و تازه، به چاوی نیوه کراوه خرامه سهر بالنجه کان. سهرم که
سووراند ملم زور هیشا و ئه و کاته بوو که زانیم له ژووریکی زور بچووک
دام.
- نا، یونگه بارودۆخت باشته؟
- یا، فراولین؟
- قیرا.... بو سهربازه کانی ئهلمانی قیرا.
دهستیکی سوور گهردنی بهرز کردم، بالنجه کانمی ریکخست و به ئارامی
سهرمی خسته سهر بالنجه کان.

- له ته‌نيايى له‌ناو ژوررېكدا دلگران نابى؟ ده‌زانى بۇچى تۇيان هېناو ته ئېره.
- نا، قېرا.
- چونكه شه‌وانه كاتېك كاموس ده‌بينى، به جۇرېك ده‌ست ده‌كه‌ى به هه‌را و هووريا كه ناهيلى كه‌س له ژورره‌كه‌ت به‌سه‌ينته‌وه.
- ده‌ستى كرد به پېكه‌نين و خوار بۆوه كه ليوى مه‌لافه بخاته ژېر دۇشه‌گ.
- پېستى ملى به جۇرېك سوور بېۆوه هه‌ر ده‌توت ئېستا له‌ه‌مام هاتووه‌ته‌ده‌ر، مووه فېره‌كانى ساف كردبوو و گرېيدابوو و بۇنى سابوونى خۇش عه‌ترى لېده‌هات.
- ناوت چييه؟
- رۇدۇلف لانگ.
- زۆر باشه. به‌س به رۇدۇلف بانگت ده‌كه‌م. ئاغاي "دارگون" (سواره) ريگه‌م پېده‌ده‌ن؟
- تكيه، قېرا؟
- تۆ زۆر له‌وه به‌ه‌ياترى كه سه‌ريازيكي سواره بى رۇدۇلف، چه‌ند سالته؟
- شازده سال و نيو.
- "گوت هيم ئيمل" (ئەى خواى گه‌وره)! شازده سال؟
- له‌گه‌ل شه‌ش مانگ.
- به قاقاوه پېكه‌نى.
- نابى ئەو شه‌ش مانگه وه‌به‌رچاو نه‌گرن رۇدۇلف. ئەسلى كار ئەو شه‌ش مانگه‌يه، "نيشت وار" (مه‌گه‌ر نا)؟
- به پېكه‌نينه‌وه سه‌يرى كردم؟

- مندالی کوئی؟
- "باویر"
- مندالی باویری؟ ئاخ! باویرییه‌کان زۆر که‌لله‌ره‌قن! تۆش که‌لله‌ره‌قی
رۆدۆلف؟
- نازانم؟
- دووباره پیکه‌نییه‌وه، پشتی ده‌ستی به رووخسارم داهینا و دوایی به
حاله‌تی جددی و ئاخ کیشان:
- شازده سال ته‌من، سی برین و مالاریا!
به‌رده‌هوام بوو:
- متمانه‌ت به‌خۆته که که‌لله‌ره‌ق نی، رۆدۆلف؟
- نازانم ئییرا.
پیکه‌نی.
- باشه، زۆر باشه که وه‌لام بده‌یته‌وه: "نازانم ئییرا"... ره‌نگه‌ نزانێ که
وه‌لامم دده‌یته‌وه "نازانم، ئییرا"... ئه‌گه‌ر ده‌ترانێ وه‌لامم دده‌یه‌وه
"ئه‌ری ئییرا" یان "نا ئییرا". ئاوا نییه.
- به‌لی ئییرا.
دای له قاقای پیکه‌نین.
- "به‌لی ئییرا"... ده‌ی باشه زۆر بلێی به‌سه! هه‌ر ده‌لێی تای زیاد
ده‌بی. دووباره ره‌نگ و رووت سوور هه‌لگه‌را رۆدۆلف. خواحافیز تا
ئه‌مشه‌و، نی نی بچکۆله!
- چه‌ند هه‌نگاوێکی به‌ره‌و ده‌رگا نایه‌وه و دوایی به‌ده‌م پیکه‌نینیه‌وه
گه‌رایه‌وه ووتی:
- پیم بلێ رۆدۆلف، کێ بووه که لیتداوه جمگه‌ی پیت شکاندووه؟

هه‌ستام. دلم ده‌یویست له سینگم بێته‌ده‌ر. په‌ریشانخال سه‌یرم کرد. به
خیرایی خووی گه‌یانده‌ ته‌خته‌که‌م و وتی:

- سه‌یره! چیت لی‌هات؟ ئه‌ی وای! بگره‌ راکشی! چ مانایه‌کی هه‌یه. تو
ئه‌و قسه‌یه به‌ به‌رده‌وامی له کاموسه‌که‌تدا دووباره‌ ده‌که‌یته‌وه... باشه
ئیت، بگره‌ راکشی² بخه‌وه رو‌دو‌لف!

شانه‌کانی گرتم و سه‌ره‌نووی ناچاری کردم رابکشیم. دوایی یه‌کێک
دانیشه‌ سه‌ر لیوی ته‌خته‌که‌م و ده‌ستی له‌سه‌ر ناوچاوانم دانا و ده‌نگێک
وتی:

- "نا" (ده‌ی) باشت‌ر بوو... به‌ من چی تو‌ قاچی ده‌ هزار که‌سه‌یش
بشکینی؟

ژووره‌که‌ وازی له سووران به‌سه‌رسه‌رمدا هه‌لنه‌ده‌گرت و بینیم ئه‌وه‌ی
له‌سه‌ر لیوی ته‌خته‌که‌م دانیشه‌توه، خودی قی‌رایه. قی‌را به‌ پیستی سوور و
مووی ب‌لند و بوونی سابوونی عه‌تری؟ سه‌رم سووران‌د که‌ باشت‌ر ببینم،
به‌لام له‌ناکا و که‌وته‌ ناو مژیکي سوور و وون بوو.

- قی‌را؟

- به‌لی؟

- ئیوه‌ن؟

- منم. بو‌ خووم، مندالی خراب! منم، قی‌را... باشه، ده‌ی بگره‌ بخه‌وه.

- ئه‌و پییه‌ی شکا خه‌تای من نه‌بوو، قی‌را، خه‌تای من نه‌بوو. خه‌تای
به‌فر بوو.

- ده‌زانم، ده‌زانم، هزار جار وتوته‌وه. ئیت‌ر نارام بگره‌ و بخه‌وه.

هه‌ستم کرد دوو ده‌ستی گه‌وره‌ جمگه‌کانی به‌ تووندی گرتووم؟

- ئەم مه‌سه‌له‌یه ئیت‌ر به‌سه، وا تان ده‌چیته‌وه سه‌ر.

- خه تاي من نه بوو فيرا.
- ده زانم، ده زانم.
- ههستم به دوو ليوى فينك كرد كه له بن گويم ده ليين:
- خه تاي تو نه بوو، گويت لييه؟
- به لي.
- يه كيك دهستي خسته سهر ناوچاوانم و بو ماوه يه كي زور له وي مايه وه.
- ئيستا ئيتر بخوه رۆدولف.
- وام ههست كرد كه كه سيك ليوى ته ختمى گرتووه و ده جيووليين ته وه.
- دهنگيكت وتى:
- "نا!" و من چاوه كانم كرده وه.
- ئيوهن فيرا؟
- ئه رى، ئه رى. باشه ئيستا بيدهنگ به.
- يه كيك ته خته كه م ده جيووليين.
- هيچ نيه.
- بوچى ته خته كه م ده جيووليين؟
- به سه رمدا خوار بووه و بونى سابوونه عه ترييه كه ي له ناو لووتمدا مايه وه.
- ئيوهن فيرا؟
- منم، نى نى بچكو له.
- توخوا نه ختيك له لام بمينه وه.
- دهنگيكي پيكه نيناوى ئاشكرام بيست. دوايى ره شايى لاچوو، سوزيكي سارد منى به خويه و گرت و گيل و گيژ مامه وه.

- ڦيرا، ڦيرا، ڦيرا!
دهنگيک له دووره‌وه بيست:
- يا، يونگه؟
- گونا‌ه‌ی من نه‌بوو.
- نا نا، "ماين شفچين" (Mein Schafchen) (به‌رخه بچکۆله‌که‌ی من) گونا‌ه‌ی تو نه‌بوو. ئيتر وازی لیبينه!
دهنگيکی قوورس و توند گوئی داگرتم:
- ئيتر وازی لیبينه!
منيش به رهامه‌ندييه‌یکی ته‌واو له‌ناو دلی خوڤدا وتم:
- ئه‌وه ئه‌مر و فه‌رمانه!
پيش چاوم ره‌ش بوو، دوايي چرپه‌چرپيکی تيکه‌لاوم بيست و کاتيک که چاوم کرده‌وه بينيم ژوره‌که‌م تاريکی تاريکه و يه‌کی که نه‌مده‌تواني بيبينم له‌ژير پايه‌ی ته‌خته‌که‌م ده‌جوولايه‌وه. به‌ دهنگيکی به‌رز هاوارم کرد:
- ئه‌وه‌نده ئه‌م ته‌خته مه‌جوولينه‌وه!
بيده‌نگيه‌کی قوورس هاته‌پيش و دوايي، باوکم سه‌رتاپا ره‌شپوش له نزيك ته‌خته‌که‌م خوی ده‌رخست، چاوی قوول و دره‌وشاوه‌کانی له‌چاوی من بری و پچر پچر وتی:
- رو، دولف! هر ئه‌مجوره، که هه‌ی، هه‌سته، و وه‌ره!
به‌خي‌رايي و بی ئه‌وه‌ی که‌م‌ترین جووله‌ بکات، له‌به‌رچاومون بوو ته‌نيا ره‌شاييه‌کم له ئه‌و بينی. قاچه‌کانی دريژ و باريک بوو. بينيم هيندوويه‌که و له‌گه‌ل ئه‌وان ده‌ستی به راکردن کرد. من له قه‌راغ ته‌خته‌که‌م دانيشتبوم و موسه‌لسه‌ليک له‌ناو قاچه‌کاندا بوو و ته‌قه‌م له ريزی هيندوووه‌کان

ده کرد که رایانده کرد. موسه لسه له که له سه ر دوشه گه که هه لده به زیه وه و له ناو دلما ده موت: "که واته هیچ سهیر نییه که ته خته که ده جوولی" چاره کانم کرده وه. قیرا له پیشم وه ستابوو. روونا کایی خور ژوره که ی پر کردبوو.

وتم:

- ده بی نه ختیک خه وتیم.

- نه ختیک!

دوایی پرسى:

- برسیته؟

- به لی قیرا.

- باشه، باشه، تایه که ت که م بووه ته وه. دوینی شه ویش تا به یانی که بهرنامه ت هه بوو؟

- دوینی شه و، مه گهر به یانی داهاتوو؟
پیکه نی:

- نا، به یانی دانه اتوو... چون بیر ده که یه وه؟ خور هه له ی له کاتدا کردوو.

بو سهیر کردنی خواردنی من وه ستا و که ته واو بووم سینییه که ی هه لگرت و به سه رمدا خوار بووه که ته خته که م ریکب خاته وه. مووه کانی ساف کردبوو و بوئی خوشی عه تر و گهردنی سووریم که بیینی، ده ستم خسته ناو گهرده نی.

هیچ هه ولیکی نه دا که خوی رزگار بکات. هه ر ئه وه نده رووخساری بو لای من وه رگیرا و سه یری کردم:

- ئی. ئه وه ش له هه ل سوو که وتی سوار چاکیکی ئه لمانی!

که‌مترین جوولم نه‌کرد. هر ئه‌مجوره سه‌یری ده‌کردم. دوا‌یی
پیکه‌نینه‌که‌ی خوارده‌وه و به‌ده‌نگی نزم و سه‌رزنشته‌وه وتی:

- نی نی گیان، ئه‌تۆش ئاوا؟

له‌ناکاو حاله‌تیکی غه‌ماوی و حه‌زینی په‌یدا کرد. هه‌ستم کرد ئیستا
شتیک ده‌لیت که ده‌بی وه‌لامی بده‌مه‌وه و خیرا ده‌ستم له‌گه‌رده‌نی
کرده‌وه. به‌پشتی ده‌ست روومه‌تی نه‌وازش کردم، سه‌ریکی جوولاند و
وتی:

- سروشتیه.

به‌ده‌نگیکی نزم وتی:

- دواتر.

به‌حالته‌تیکی حه‌زینه‌وه زه‌رده‌خه‌نده‌یه‌کی هاتی و رویشته.

سه‌یری رویشته‌که‌یم کرد. هه‌لسووکه‌وتی خۆم به‌لاوه سه‌یر بوو. تازه
کار له‌کار ترازاو و ریگه‌ی گه‌رانه‌وه‌م نییه. هه‌رچی ده‌مکرد و ده‌مکراند
نه‌مه‌توانی ئه‌وه بزانه‌م که هیچ حه‌زم له‌مکاره هه‌یه یان نا.

نیوه‌پۆ قیرا روژنامه و نامه‌کانی ئه‌لمانای بو هی‌نام. یه‌کیان له‌لایه‌ن
دکتۆر "فۆگیل" هوه بوو که ده‌یوت سی مانگی ته‌واو به‌دوامه‌وه بوو.
هه‌والی مردنی دایکی پیدام و نامه‌یه‌کی دیکه سه‌باره‌ت به‌م مه‌سه‌له‌یه
له‌لایه‌ن خوشکه‌کانم بی‌رتا و گیردام به‌ده‌ست گه‌یشته. نامه‌یه‌ک به
ده‌ستخه‌تی قرژال و بۆق، ته‌واو غه‌له‌ت و په‌له‌ت.

دکتۆر فۆگیل له‌نامه‌که‌یدا ئاگاداری کردمه‌وه که قه‌یه‌می ئیمه‌ی
به‌ئه‌ستوو‌یه و خوشکه‌کانمی به‌ژنی مامه فرانتس سپاردوو و بو
دووکانه‌که‌ش که‌فیلیکی دۆزیوه‌ته‌وه. به‌لام له‌باره‌ی خۆم، له‌راستیدا درک
به‌نه‌ته‌وه‌په‌رستی من ده‌کات، به‌لام له‌گه‌ل ئه‌مه‌ش نووسیبووی که

راکردنی من له ماله‌وه دایکمی تووشی غهم و په‌ژاره‌یه‌کی زۆر کرد که بيشک بووه‌ته هۆی خراپتر بوونی بارودۆخی دایکم و ههر بۆیه‌ش کۆچی دوايي کردووه و ئومید‌ه‌واره که ئه‌رکه‌کانی به‌ره‌ی شه‌ر به‌ باشت‌رين شيوه به‌رپۆه ببه‌م و له کاتی ته‌واو بوونی شه‌ر ئه‌رکی دیکه‌م پيسپيردراوه که ده‌بی به‌رپۆه‌يان ببه‌م.

نامه‌کانم به‌ جوانی قه‌د کرد و خستنه‌ ناو جانتاکه‌م. دوايي رۆژنامه‌کانم کرده‌وه و هه‌موو ئه‌و باب‌ه‌تانه‌م به‌ وردی خوینده‌وه که باسی به‌ره‌ی شه‌ر له‌گه‌ل فه‌رهنسای کردبوو. ته‌واویانم کرد و دووباره‌ خستنه‌ نيوان نه‌واریک که به‌ده‌وریانه‌وه پيچرا‌بوو و له‌سه‌ر کورسی ته‌نیشته‌ خۆم دامنان. ئه‌وکات ده‌سته‌کانم له‌سه‌ر سينگم خسته‌ سه‌ریه‌ک و له‌ په‌نجه‌ره‌وه ته‌ماشای خۆرم کرد که له‌سه‌ربانی ته‌خته‌کان راده‌کشا. شه‌و داها‌ت.

له‌گه‌ل ڤی‌را خه‌وتم.

بۆ به‌ره‌ی شه‌ر له‌ فه‌له‌ستین گه‌رامه‌وه، دووباره‌ بریندار بووم و بووم به‌ شارنشین و نیشانی شانازیم پي‌به‌خشرا و له‌ گه‌رانه‌وه‌م له‌گه‌ل ئه‌وه‌یکه ته‌مه‌نم که‌م بوو، به‌لام پله‌یان پي‌به‌خشییم و پي‌یان ده‌وتم "پله‌دار".

دواتر ده‌سته‌ی "گونتۆ" خرایه‌ پال هه‌نگی سییه‌می سواره‌نیزام که فه‌رمانده‌که‌ی عه‌میدی تورک "ئه‌سه‌د بیگ" بوو، له‌ هیرشیکي پي‌چه‌وانه بو‌سه‌ر قه‌لای "السط" که عه‌ره‌به‌کان به‌ فی‌ل و فه‌رته‌نه و ده‌غه‌لبازی ته‌سلیمی ئینگلیزییه‌کانیان کردبوو به‌شداری کرد.

شه‌رێکی کوشنده‌ بوو. هاتینه‌خواری و به‌ عه‌رده‌وه‌ نووساین و دواي چل و هه‌شت کاتر می‌ر شه‌ری تاک به‌ تاک له‌ کۆتالییدا توانیمان قه‌لایه‌که وه‌رگیرینه‌وه.

به‌یانی روژی دواتر و به‌دهنگه ده‌نگی‌کی به‌هیز له‌خه‌و راپه‌ریم. له خێوه‌ته‌که‌م هاتمه‌ده‌ر، خۆر کویری کردم. پالم به دیواریکه‌وه‌دا و نه‌ختیک مرۆلکه‌کانم کرده‌وه. کۆمه‌لێکی سپی و سه‌یرم بینی، جه‌ماعه‌تیکی به‌یه‌که‌وه‌نوساو له‌ عه‌ره‌به‌کان که‌ بی جووله و خامۆش سه‌ریان به‌رز کردبووه. ئەمنیش سه‌رم به‌رز کرده‌وه و چل که‌سیک له‌ عه‌ره‌به‌کانم بینی به‌ شاله‌وه که‌ له‌سه‌ر شانەکانیان لوولی خواردبوو له‌ خۆره‌تاویک که‌ له‌ پشته‌وه‌ پێیان که‌وتبوو به‌ شیوه‌یه‌کی سه‌یر خۆیان هه‌لداویشته و گیانیان هه‌دا. هه‌روه‌کوو ئەوه‌ ده‌چوو که‌ به‌ پێه‌تی بۆ ئەو که‌سانه‌ سه‌ما ده‌کن که‌ بۆ ته‌ماشاکردنیان کۆ بوونه‌ته‌وه. دواتر که‌م که‌م جووله‌کانیان هیواشتر بوو، بی ئەوه‌ی به‌ ته‌واوی نه‌مینی. هه‌ر ئەمجۆره‌ به‌ ده‌وری خۆیاندا ده‌سوورانه‌وه و ده‌خولانه‌وه، به‌جۆریک که‌ جاریابوو هه‌موو رووخساریان به‌دیار ده‌که‌وت و جاریابوو نیوه‌ی رووخساریان.

چه‌ند هه‌نگاوێکم نایه‌وه. سه‌یبه‌ری خانوویه‌که‌ له‌سه‌ر عه‌رد چوارگۆشه‌یه‌کی دروست کردبوو. که‌ چومه‌ ناو چوارگۆشه‌که‌، هه‌ستم به‌ فینکاییه‌کی دلنشین کرد. چاوه‌کانم به‌ ته‌واوی کرده‌وه و ته‌نیا ئەوکاته‌ بوو که‌ توانیم ته‌نافه‌کان (په‌ته‌کان) ببینم.

سه‌لیمان، دیلمانجی تورک، نه‌ختیک له‌دواتر وه‌ستابوو و ده‌سته‌کانی له‌سه‌ر سه‌ینگی دانا‌بوو. قه‌لافه‌تی بیزاری و نا‌ره‌زایه‌تی لێده‌باری. چومه‌ لای و له‌سه‌یداره‌دراوه‌کانی نیشان دام. برۆکانی له‌سه‌ر لووته‌ دنوک هه‌لۆیه‌که‌ی تیکنا و وتی:

- ها، ئەوانه؟ شوپشیه‌یه‌کانی "ئه‌میر فه‌یسه‌ل"ن.

من هه‌ر ئەمجۆره‌ سه‌یرم ده‌کرد.

- سه ردهسته کانی که قه لای "السط" یان ته سلیمی ئینگلیزییه کان کرد. تۆله یه کی زۆر بچووکه "ماین فرۆیند" (دۆستی به پڕین). گه ورهه "جه مان" پاشا" له راستیدا زۆر به خشه ندهیه! کاری دروستتر نه وه بوو که هه موویان له دار بدرین!

- هه موویان؟

سه یریکی کردم و هه موو ددانه سپییه کانی ده رخت:

- هه موو عه ره به کان، هه موویان!

له وکاته وه هاتبوومه تورکیا، مردوویه کی زۆرم بینیبوو. به لام ئه م له دار دراوانه ههستیکی نفره تاوی له مندا پیکهینابوو. پشتم تیکردن و رویشتم. شهو، "ریتمایستر گوتر" منی بانگ کرد. له ناو خیمه که ی له سهه کورسییه کی بچووکه دانیشتبوو. ریک وه ستام و سلۆم کرد. ئیشاره ی کرد ئازاد بوهستم و بی ئه وه ی هیچ شتی بلی به ردهوام بوو له یاری کردن به خه نجه ریکی عه ره بی که دهسته که ی زیو بوو و له ناو ده ستیدا ده یهیناو ده یرد.

دوای کاتیکی کهم رائیدی سینه م "فون ریترباخ" یش گه یشتی. پیاویکی بالابه رز و زۆر لاواز به برۆی ره شی دریزه وه. ریتمایستر دهستی له گه ل لیدایه وه و بی ئه وه ی سه یری بکات وتی:

- ئه مشه و مه عموریه تیکی مه ترسیدارم بو ئیوه هه یه رائید. تورکه کان ده یانه وی به مه بهستی تۆله هیرش بکه نه گونده یکی ئه م نزیک یانه. گونده یکه که خه لکه که ی له کاتی چوونه ده ری توورکه کان له ناوچه رووی خوشیان به ئینگلیزییه کان نیشان داوه.

له سیله ی چاوی سه یریکی "فون ریترباخ" ی کرد و به بی خولقی وتی:

- به‌بروای من ئەم مەسەلەیه پەيوەندی تەنیا بە خودی تورکەکانەوه
هەيه، هەرچەند ئەوان حەز دەکەن لەم تۆلە سەندنەوه‌يه‌دا بەشدار بێن.

فون ریترباخ برۆکانی هەلاویشت. ریتمايستر بەوپەری بى حەوسەلەیی
هەستايە سەرپى و دوو هەنگاوێک لەناو خێوہتەکەدا رویشت و گەرايه‌وه
و وتى:

- هيرگوت، ئەمن بۆ ئيرە نەهاتووم کە شەر لەگەل عەرەبەکان بکەم!
فون ریترباخ هيجی نەوت. ریتمايستر لە هەنگاوانانەوه بەردەوام بوو و
دوايى بۆلای ئيمە سوورايەوه و بە خۆشروويەوه وتى؟
- گوێ بگرن رائييد. ئيوە سى کەس لەگەل خۆتان هەلدەگرن. لەگەل
ئەو رۆدۆلفە بچکۆلەى خۆمان کە ليرە نامادەيه و تەنیا کارێک کە دەيکەن
دەورەدانى گونڊەکەيه.

فون ریترباخ وتى:

- لە خزمەت دام، هير ریتمايستر!
ریتمايستر خەنجەرى عەرەبى دەستدایە نەختیک بەخوارى سەيرى فون
ریترباخى کرد.

- ئەو فەرمان و ئەمرانەى بە ئيوەم کردووه ئەمانەن: دەورەگرتنى
گونڊەکە و بەرگرى کردن لە تىپەرپوونى ياغيیەکان. ئەمە و بەس.

فون ریترباخ برۆکانى هەلينا و وتى:

- هير ریتمايستر....

- يا؟

- ئەگەر ژنەکان ويستيان لەنيوان ئيمە تىپەرن؟
ریتمايستر بەشيۆه‌يه‌کى ناره‌زامەندانە سەيرىکى کرد، بۆ کاتيکى کەم
بيدەنگ بوو، دوايى بە دەنگيکى وشک وتى:

- له فرمان و نه‌مردا نه‌هاتووه چييان لېبکه‌ن.
- فون ريترباخ چه‌نه‌گه‌ی هه‌لاويشت و قورقورۆچکه‌يم بيینی که له‌ناو مليدا سه‌روخواری ده‌کرد.
- ئايا ژن و منداله‌کانيش ياغين هير ريتمايستر؟
عه‌ميد هه‌ستا و به‌ ده‌نگيکی بروسکناسا وتی:
- هيرگوت، لويټنانت! (رائيد) جاريك پيم وتن که ئەم مه‌سه‌له‌يه له‌ناو ئەم نه‌مردا نه‌هاتووه!
- پرسياړيکی دیکه هير ريتمايستر: ئەگه‌ر ياغييه‌کان بوخويان ويستيان تپه‌پن، چی؟
- ئەمريان پيېکه‌ن بگه‌رپه‌وه.
- ئەگه‌ر نه‌گه‌رانه‌وه؟
ريتمايستر قيرژاندي:
- لويټنانت! ئيوه سه‌ربازن يان نا؟
فون ريترباخ له‌ناکاو کاريکی کرد که چاوه‌پروانی ليی نه‌ده‌کرا: يانی پيکه‌نی. دوایي به‌ ده‌نگيکی زور تال وتی:
- بيشک سه‌ربازين.
- ريتمايستر ده‌ستی جوولاند. فون ريترباخ به‌ سه‌لابه‌ته‌وه سلأوی دايه‌وه و رويشته‌ ده‌ره‌وه. له‌ ته‌واوی ماوه‌ی گفتوگوکه، ته‌نانه‌ت ئەو کاته‌ی که ريتمايستر وتی: "ئون زرن کلاي نم رۆدولف" (رۆدولفه‌ بچکۆلانه‌که‌ی ئيمه‌)، رائيد فون ريترباخ منی شايسته‌ی ئەوه‌ نزانى که تاکه‌ جاريکيش سه‌يری من بکات.
- ريتمايستر که به‌ چاوه‌کانی رويشتنی سه‌ير ده‌کرد به‌ پرته‌بو له‌وه وتی:

- ئاخ، رۇدۇلف! ھاوار لە دەست ئەو نەجیبزادە دېھاتیانە! ئەو بەر و
ژیانە، ئەو قیس و ئیفادانە و ئەو ویزدانە نەعلەتییە مەسیحیانەیان!
ھەربینە لەم رۆژانەدا کلکی ئەو بەناو نەجیبزادانمان گرتن و بەدرەمان
نان.

ئەمن پلانەکم بۆ سەربازەکانم شی کردەو و نزیك کاتریمیر یازدە ی شەو
رائید فون ریترباخ ئیشارە ی دا کە بەرپیکەوین. ھەوا زۆر بەسەیری روون
بوو.

چارەگە کاتریمیریک بە غارەغاری ئەسپ دوور کەوتینەو، سلیمان کە
پەیوھندی ئیمە ی لەگەل گروپی تورک ریکدەخست خو ی گەیانە ئیمە و
ئاگاداری کردینەو کە نزیك دەبینەو و ئەو لە بەشەکە ی خو ی جیا بۆو
کە ئیمە رینوینی بکات و راستی دوا ی چەند خوولەکیک چەند پەلە ی
سپی لەمانگەشەو دا بەرچاومان کەوت و یەکەمین خانووەکانی گووندمان
بینی.

فون ریترباخ ئەمری پیکردم کە لەگەل سەربازەکانم ریگە ی رۆژەلات
بگرمەبەر و خویشی لەگەل دەستە یەکی دیکە لە سەربازەکان ریگە ی
رۆژئاوای گرتەبەر و لەماوہ ی چەند خوولەک، دوا ی دابەش کردنی
سەربازەکانم، لەملا یە ی گووندەکە خۆم گەیانە دەستە ی دووھەم.

تەنانەت چوارپنیەکیش پیمان نەوہری.

چەند خوولەکیک چاوەری ماینەو. دەنگی ھیرشی تورکەکان کە لەلای
باکوورەو دەھات زەوی دەلەرزاند. بیدەنگییەکی قوورس پەیدا بوو.
فەرمانیکی ئاشکرا ئاسمانی دہری و دەنگەدەنگی نالی ئەسبەکان
ھەلسایەو. ھورا و ھوتافی وەحشیانە بەرز بۆو، دەنگی دوو گوللە ی
تفەنگ ھات و یەکی لە سوارکاران لە لای چەپی من بە دەنگیکی نزم وتی:

- دهستيان پيكرد.

هه‌را و هورپايه‌كان بران. گولله‌يه‌كى ديكه له شويئيكي پهرت دهنگى هات و هه‌موو شتى خوي هاويشته پال بيده‌نگيه‌وه.

دراگونيك خوي گه‌يانده من و هاواري كرد:

- هير، ئونتهرؤفيزير (Her Unteroffizer) (مه‌وه‌ن) به ئه‌مرى رائيده: هه‌موومان له به‌شى باكوور!

به‌رده‌وام بوو كه:

- توركه‌كان گونده‌كه‌يان به هه‌له‌ گرتوه.

به پيچه‌وانه‌ى ئه‌م شويئه‌ى پيده‌ها‌تبووين، گه‌پايه‌وه و سه‌ربازه‌كانم كو كردوه. فون ريترباخ له ريگاي سه‌ره‌كى گونده‌كه له‌گه‌ل سليمان خه‌ريكي گفتوگو‌يه‌كى توند بوو. له چهند مه‌ترى ئه‌وان وه‌ستام. فون ريترباخ شه‌ق و ره‌ق له‌سه‌ر ئه‌سه‌به‌كه‌ى دانيشتبوو، رووخساري بي ره‌نگى له‌ژير مانگه‌شه‌و ديار بوو و به‌ مؤرهمؤر سه‌رتاپي سليمانى سه‌ير ده‌كرد. له‌ناكاو ده‌نگى به‌رز بووه، من گويم ليى بوو كه ده‌ليت:

- ناين! ناين! ناين! (نه‌خير)

سليمان به‌ خياريى كاره‌با رويشت و دواى ماوه‌يه‌كى كوورت له‌گه‌ل رائيديكى تورك گه‌پايه‌وه كه بالا و قه‌لافه‌تيكى گه‌وره و قه‌له‌وى ئه‌سه‌به‌كه‌ى هه‌بوو و به‌ ته‌واوى ديار بوو كه ئازه‌لى به‌سته‌زمان له‌ژير لاشه‌ى قوورسى گياني ده‌رده‌چيت.

رائيدى تورك شمشيره‌كه‌ى ده‌ره‌ينا و له‌كاتيكد له‌پيش خوي ده‌يجوولاند خيتابه‌يه‌كى ته‌واوى به‌ زمانى توركى وت. فون ريترباخ به‌ جوړيك بي جووله له‌سه‌ر جينگه‌ى خوي وه‌ستابوو هه‌ر ده‌توت په‌يكه‌ره.

کاتیڤ رانییدی تورک قسه‌کانی ته‌واو کرد، ده‌نگی سلیمان توند و خیرا به‌زمانی ئەلمانی به‌رز بووه.

ئه‌من گویم له‌مانه‌ بوو:

- رانیید... قه‌ولی شه‌ره‌ف... به‌ شمشیره‌که‌ی... نه‌ یه‌ک گوندی باش....

ئه‌وکات فون ریترباخ سلوویکی وشکی دا و بۆلای ئیمه‌ هات. نزیکى من بووه و زۆر به‌ساردی وتی:

- هه‌له‌ روویداوه، به‌رپیکه‌وین.

ئه‌سه‌به‌که‌ی ته‌واو نزیک به‌ ئەسبى من بوو و بینیم ده‌سته‌ بلنډ و ره‌شه‌ سووتاوه‌کانی ده‌له‌زى. دواى ماوه‌یه‌کی کوورت وتی:

- ئیوه‌ بکه‌ونه‌ پیشه‌وه. ئەم سلیمان‌ه‌ ریگه‌تان نیشان ده‌دات.

وتم: - تزوبه‌فل، هی‌رلویتنانت؟

راست به‌رامبه‌ر به‌خۆی سه‌یر کرد و له‌ناکاوه‌ به‌ تووره‌یه‌وه‌ قیزاندى:

- جگه‌ له‌مه‌ "تزوبه‌فل، هی‌رلویتنانت" هی‌چ شتیکی دیکه‌ نازانن بلین؟

نیو کاترزمیریک که‌ به‌ راکه‌راکه‌ی ئەسب دوور که‌وتینه‌وه‌، سلیمان ده‌ستی به‌ به‌رزایی سینگی من بلنډ کرد، کاتیڤ وه‌ستاین وتی:

- گوی بگرن، ده‌نگی سه‌گ دیت.

به‌رده‌وام بوو:

- ئەمجاره‌ بی‌شک گوندی یاغییه‌کانه‌.

دراگونی‌کم نارد که‌ رانیید ناگادار بکاته‌وه‌ و هه‌مان پلانی پیشوو به‌رپوه‌چوو، به‌لام ئەمجاره‌ له‌گه‌ل وه‌رینی توندی سه‌گه‌کان. سه‌ربازه‌کان

هه‌رکامه‌ له‌ شوینی خۆیان وه‌ستان. بی‌ خوولق و بی‌ده‌نگ بوون.

شتیکی سپی زور بچووک له‌ناو ماله‌کان دیاربوو. دراگونه‌کان جووله‌یه‌کیان نه‌کرد، به‌لام هه‌ستم کرد دل‌ه‌راوکی و ترس سه‌رتاپیی ریزیانی گرتوو.

سپیی، به‌دهنگی سهره‌وه لیمان نزیك بۆوه و وه‌ستا. سه‌گیك بوو و له‌کاتی‌کدا هه‌نگاوه‌نگاو پاشه‌کشیی ده‌کرد. کلکه‌جووله‌ی کرد و به‌رامبه‌ر به‌ئیمه‌ دانیشتن و به‌بۆن کردنه‌وه ده‌ستی به‌وه‌پین کرد.

له‌مه‌مانکات ده‌نگی چوارنالیك، ته‌قاندنی گولله‌یه‌ک له‌بیده‌نگی و قیزه‌ی ژنیك به‌رز بۆوه: ده‌نگی "ها! ها! ها!" ی تیزی جهرگپر که کو‌تایی نه‌بوو. دوا‌ی ماوه‌یه‌کی کورت له‌هه‌رلاوه ده‌نگی ته‌قه‌ی تفه‌نگ بوو که به‌رز ده‌بۆوه. ئه‌وکات رووناکییه‌کی توند ئاسمانی روون کرد و ده‌نگه‌ ده‌نگ و گریان و ناله‌ ناله‌ به‌ ئاسمان گه‌یشتن و ئه‌سبه‌کان ده‌ستیان به‌ بی‌قه‌راری کرد.

سی‌سه‌گ به‌راکردن له‌گوند درکه‌وتن، به‌خیریایی بۆلای ئیمه‌هاتن و ریك که گه‌یشتنه‌ به‌رده‌م ئه‌سبه‌کانی ئیمه‌، وه‌ستان. یه‌کیان کوونیکی پانی خویناوی له‌سه‌ر شانی بوو. ده‌ستیان به‌وه‌پین کرد و وه‌کوو مندالان ناله‌ نالیان بوو. دوا‌یی، له‌ناکاو غیره‌تیکی به‌خۆی دا و وه‌کوو تیریك خۆی هاویشته‌ نیوان ئه‌سبی من و "بۆرکیل" (Burkel) و ئه‌م دوو سه‌گه‌که‌ی دیکه‌ش ریگه‌ی ئه‌ویان گرته‌به‌ر. له‌سه‌ر زینی ئه‌سب سوورام بۆئه‌وه‌ی بزانه‌ بو‌ کوی ده‌چن: چه‌ند جارێك خۆیان هه‌لاویشتن و دوا‌یی وه‌ستان، له‌سه‌ر کلکیان دانیشتن و چه‌په‌چه‌پی مه‌رگیان گوئی فه‌له‌کی که‌ر کرد.

"ها! ها! ها!" يه‌كي ناخۆش به‌رز بۆوه. دووباره بۆ ئه‌ولا گه‌رامه‌وه. له‌لای گوند ده‌نگی گريان و رۆرۆ به‌رز ده‌بۆوه و گولله‌يه‌كي زۆر به‌سه‌رماندا تپپه‌ری.

سه‌گه‌كان له‌ پشت سه‌رمان ده‌وه‌رين و ئه‌سه‌به‌كان له‌ ژيئر ئيمه‌ بيقه‌راری خۆيان نيشان ده‌دا.

سه‌رم بۆلای راست وه‌زگپرا و وتم:

- بۆركيئل، گولله‌يه‌ك به‌اوی و ئه‌م سه‌گانه‌ دوور بخه‌وه.

- له‌ خۆيان بده‌م، "هيئر ئۆنته‌رۆفيزيئر؟"

به‌ تووره‌بپه‌وه وتم:

- هه‌لبه‌ت كه‌ نا. سه‌گی زمان به‌ستراو.... گولله‌ی هه‌وايي دركه‌ن.

بۆركيئل گولله‌يه‌كي هاويشت.

گروپيئك تارمايي سپي، به‌راکردن له‌ گوند به‌ده‌ر كه‌وتن و سه‌راوژيئر بۆلای ئيمه‌ رايانکرد. ده‌نگيكي زۆر تيژي ژنيك به‌رز بۆوه. له‌سه‌ر زيني ئه‌سب خۆم راست کرده‌وه و به‌ عه‌ره‌بي هاوارم کرد:

- بپۆ!

تارمايي‌ه‌كان وه‌ستان، گه‌رانه‌وه، چونكه‌ دوودل بوون كه‌ هيئرشيان كرايه‌سه‌ر. تيغه‌ی شمبيئرەكان دره‌وشانه‌وه. و.....والسلام.

ئيس‌تا له‌ سی مه‌تری ئيمه‌ بي جووله‌ ديار بوون، جيگه‌يه‌كي زۆر كه‌ميان گرتبوو.

لای راستی من گپيكي شيني بچووك ده‌ست و رووخساری دراگون يكي روون کرد. کاتژميئرەکه‌ی سه‌ير ده‌کرد و كه‌ بينيم هيچ كي‌شه‌يه‌ك له‌ ئارا‌دا نپه‌، هاوارم کرد:

- ده‌توانن جگه‌ره‌ بکيشن.

دهنگيڪ به خوشحالييه وه وهلامى دايه وه:

- "شونين دانك" (Schonen Dank) (زور سوپاس).

خالى سوورى بچوڪ هه موو ريزى سه ريزانى داگرت و ميشكه كان
حه سانه وه.

قيزه و گريانه كان به جورىكى جهرگر دووباره بووه كه وه پرينى
سه گه كانى داپوشى. كه س نه يده توانى دهنگى ژن و پياو له ناو نه م هه موو
گريان و رورويه دا جيا بكا ته وه. دهنگيڪ كه دههات يهك "ها! ها! ها!
تيژ و لهه مانكاتا ئاشكرا بوو كه به رور دهچوو.

هيوريهك په يدا بوو و بوركيل وتى:

- هير نونته روفيزير، سهير كه ن!

قه لافه تيكي بچووكى سپى له سه راوژيره وه بولاى نيمه دههات. به لام
دوودل بوو.

دهنگيڪ بيمنه تانه وتى: - سه گه.

سپياى به هيواشى دهجو لايه وه. وهكوو منداليك كه بگريت. له سه ر
وردكه به رده كان به لادادههات و به هيورى و به ترسه وه بو پيشه وه
دههات. جاريك به ربووه و چه ند مه تريك خلور بووه، به لام دووباره
هه ستايه وه. سيبه رى ماليك كه وته سه رى و به ته واوى ونى كرد، به لام له
ناكاو له مانگه شه و هاته دهر.

گه يشته نيمه، كوره منداليك بوو پينج شهش ساله، كراسيكي له بهر بوو
و پيه تى، به برينيكي خوينساوى مليه وه. وه ستابوو و پيشى له
به ربوونه وهى دهگرت. به ترسه وه سه يري نيمه ي دهكرد و به دهنگيكي
به رز دهستي به هاوار كرد:

- بابيه! بابيه!

دواى وتنى چەند جار "بابە" بە روو كەوتە خوار.
بۆركىل لە ئەسبەكەى ھاتەخوار و لە تەنیشت ئەو چۆكى دادا.
ئەسبەكەى چەند ھەنگاويك كشاىەو، بەلام من توانيم لغاوەكەى بگرم.
بانگم كرد: - بۆركىل!

وہلامىكم نہبیست. بى ئەوہى دەنگم بەرزتر بگم دووبارە بانگم كرد: -
بۆركىل!

ھەستا و بۆلاى من ھات و لە تەنیشت ئەسبەكەم وھستا. كەللەى
چوارگۆشەى لە مانگەشەودا برىقەى دەدا. سەیرم كرد و وتم:

- كى رىگەى پىداى دابەزى؟
- ھىچكەس، "ھىر ئۇنتەرۇفیزىر".
- ئەمن فەرمانم پىداى دابەزى؟
- "ناين، ھىر ئۇنتەرۇفیزىر".
- ئەى بۆچى ئەمكارەت كرد؟
- نەختىك بىدەنگ بوو و وتى:
- وامزانى كاریكى باش دەكەم، "ھىر ئۇنتەرۇفیزىر".
- نابى و ابزانى، دەبى گویراىەل بى بۆركىل.
- لێوەكانى بە ددان گەست و بىنیم كە عارەقە لە چەنەگەى دیتەخورا. بە
زەحمەت وتى:

- "یا، ھىر ئۇنتەرۇفیزىر".
- سزا دەدرىی، بۆركىل.
- بىدەنگىبەك پىكھات. ھەستم كرد سەربازەكان ھەموویان گوئیان بۆ ئەم
بىدەنگىبە تىژ كردهوہ و وتم:
- سوار بن.

بۆركىل بۇ كاتىكى زۆر سەيرى كردم. عارەقە سەروچاوى داپۆشيبوو.

وتى:

- "ھىر ئۇنتەرۆفېزىر"، منىش منداللىكى ئەو تەمەنەم ھەيە.

- سوار بن بۆركىل!

جلەوى ئەسبەكەى لەمن وەرگرت و سوار بوو. كاتىك كە تىپەرى، بينىم رووناكى جگەرەيەك ھىللىكى روونى لەناو شەودا پىكھىنا و بە برىقەيەكى بچووك وئەردى كەوت. دووھەم جگەرە و ديسان جگەرەيەك و ديسانىش جگەرەيەكى دىكە. لە سەرووى رىزەوہ ھەتا كۆتايى. ھەستم بەوہ كرد كە سەربازەكان نەفرىنم دەكەن.

لە كاترەمىرى راحەتباش دواى خواردىنى نانى نيوەرۆ سليمان وتى:

- دواى شەر، ئىمە بە تەواوى عەرەبەكان دەسپىنەوہ. ھەر بەم شىوہيە كە ئەرەبىيەكانمان سەپىيەوہ و رىك بەو ھۆيەشەوہ.

تەنانەت لەژىر خىوہتىش گەرماى خۇر تەحەموول نەدەكرا. لەسەر ئانىشكەم خوار بوومەوہ و ھەر ئەوكات بەرى دەستەكانم عارەقەى كرد.

پرسىم:

- سەبارەت بە كام ھۆكار؟

سليمان خىرا بە شىوہيەكى خۇ بەزلزانيەوہ وتى:

- لە توركيا، جىگەى عەرەبەكان و توركەكان جياوازە.

راست دانىشتن و لەناكاو لە قاقاي پىكەنىنى دا و وتى:

- ئەوہ رىك ئەو مەسەلەيە كە فەرماندەى ئىمە دەيويست رائىد فون

رىتر باخ تىبگەيەنىت. بە خۇشبيەوہ رائىدى ئيوہ توركى نازانى....

نەختىك بىدەنگ بوو.

- چونکه نابې له وه تیگه‌یشتبې که کاتیک گوندی یاغییه کانمان له‌ناو برد، گوندی عه‌ره‌به‌کانیشمان وه‌کوو ناو‌خواردن له‌ناو برد.

من به دهمی کراوه سه‌یریم کرد و ئه‌ویش له قاقای پیکه‌نینی دا. پیکه‌نینیکی تیژ و ژنانه. شانہ‌کانی هه‌لد‌اویشت و وه‌کوو جو‌للانه ده‌جوو‌لایه‌وه و هه‌رکات بو پی‌شسه‌وه ده‌گه‌رایه‌وه هه‌ر دوو ده‌ستی به تووندی له زه‌وی ده‌دا.

که‌م که‌م هی‌ور بو‌وه. جگه‌ره‌یه‌کی پی‌کرد، دوو‌که‌لیکی دوور‌دریژ له لووتی هاته‌ده‌ر و وتی:

- بوونی دیلمانجیکی باش، له‌مجوره جیگایانه‌یه که به‌که‌ک دیت.

دوای نه‌ختیک بی‌ده‌نگی و بیر‌کردنه‌وه وتم:

- خو‌ئاخر ئەم گونده گونا‌ه‌یان نه‌بوو؟

هه‌والی نه‌وه‌م نییه که دوایی فه‌رمانده‌ی تورکه‌کان چو‌ن باسی ئەم مه‌سه‌له‌یه‌ی بو فه‌رمانده‌ی ئی‌مه کرد‌وه. زانینیشی گرنگ نه‌بوو، چونکه فه‌رمانده‌که‌مان دوای دوو روژ به‌شیوه‌یه‌کی زو‌ر گیلانه و له‌به‌رچاوی من خو‌ی به کوشتن دا. واپی‌ده‌چوو هه‌ر به نه‌نقه‌ست وای‌کردبې، ئاخر ئەم روژه جوانترین ئونی‌فو‌رمی خو‌ی له‌به‌ر کرد‌وو و هه‌موو نیشانه‌کانیشی به سینگییه‌وه هه‌لو‌اسی‌بوو.

بردیانه‌وه ناو خپوه‌ته‌که‌ی، به‌دوای ریتمایستر گونترم نارد و خوشم له‌گه‌ل عه‌ریف "شرادر" لای مه‌یته‌که‌ی مامه‌وه. دوای چه‌ند کاتر می‌ریک ریتمایستر هات. له‌ژیر ته‌ختی سه‌فه‌ری ری‌ک وه‌ستا، سا‌لوی کرد، شرادری بو‌ده‌روه نارد و رووداوه‌که‌ی له من پرسى و داوای لی‌کردم به وردی رووداوه‌که‌ی بو‌بگی‌رمه‌وه. برۆکانی تی‌کنا و کاتیک قسه‌کانی من ته‌واو بوو له‌ناو خپوه‌ت به‌رده‌وام هاتوو‌چو‌ی ده‌کرد و به‌رده‌وام له پشته‌وه

دهسته‌کانی پیکه‌وه‌ده‌نا و ده‌یک‌رده‌وه. دوایی وه‌ستا و به‌قه‌لافه‌تیکی
نارازی سه‌یری مه‌یته‌که‌ی کرد و له‌ژیرلیو و تی:

- کی وایده‌زانی ئەم گێله...؟

به‌یانی ئەم‌پۆژه سه‌ریازه‌کان سیلاح و فیشه‌کی ته‌واویان هه‌نگرت و
ریتمایستر نوتقیکی کورتی کرد که به‌بروای من نوتقیکی باش بوو و به
تایبته‌ت بو و ره‌ی سه‌ریازان به‌سوودم زانی. هه‌رچه‌ند نه‌ختیک زیاتر
له‌وه‌یکه فون ریتر باخ شیایوی بوو، باسی کرد و به‌شایسته‌یی یادی کرد.

نۆزدەى سېپتەمبەرى ۱۹۱۸

ئىنگلىزىيەكانى دەستيان بە ھېرشىكى زۆر توند كرد بەرەى شەپ
تېكشكا. توركەكان بۆلاى باكوور رايانكرد.

ئىمە لە دىمەشق ماينەو، بەلام حەسانەوھمان سەخت و كوورت بوو و
دووبارە ناچار بووين ھەتا حەلەب پاشەكشە بكەين.

سەرھتاي ئۆكتوبەر گروپەكەمان بۆ "ئادانا" (Adana) گوازاىەو، نزيك
خەلىجى ئەسكەندەرون و چەند رۆژىك لەوى ماينەو بى ئەوھى ھىچ
كارىكى بكەين. تەنيا سەلىمان سەبارەت بە نىشاندانى ئەم ھەموو
فېداكارىيەى كە لەكاتى پاشەكشە لەخۆى نىشان دابوو نىشانىكى
سەلىبى ئاسنىنى پى بەخىرابوو.

نزيك كۆتايى ئۆكتوبەر، لە گوندەكانى دەوروبەرى ئادانا نەخۇشى وەبا
پەيدا بوو و كەم كەم تەواوى ناوچەى ادگرت و رۆژى بىست و ھەشتەمى
ئۆكتوبەر رېتەمايستر گونترى لەماوھى چەند كاترەمىر لەپى دەرھىنا.

ئەم مردنە بۆ قارەمانىك كۆتايىەكى حەزىن و پىر لە غەم و پەژارە بوو.

من "ریتمایستر گوتتر" م ده‌په‌رست. له سایه‌ی ئەو بوو که توانیم بێمه ناو سوپا. ئەمرۆژە و رۆژەکانی دواتر زۆر تووشی سەرسووڕمان بووم که مردنی ئەو هیچ کاریگەرییەکی ئەوتۆی لەمندا نەکرد. کاتیکی بیرم لەم مەسەلەیه دەکردەوه بەم ئەنجامە دەگەیشتم که مەسەلە‌ی زانینی ئەوه‌یکه ئەوم خۆش دەوی یان نا، ئەوە‌نده جیگە‌ی باس و بەلامه‌وه گرنگ نەبوو هەتا ئەوه‌یکه بۆ نمونە ئی‌رام خۆش دەوی.

شەوی سی و یەکەمی ئۆکتۆبەر هەوایی ئەوه‌مان پێگە‌یشت که تورکیا له‌گەڵ "ئانتینت"^(٢٢) (Antente) بۆندی دوورکەوتنەوه له شەری وازوو کردەوه.

سلیمان به سەرشوێری به منی وت:

- تورکیا تەسلیم بووه و بە‌محاله‌شەوه ئەلمانیا ئیستاش شەپ دەکات. فەرماندە‌یی گروپی گوتتریان به نه‌قیب فون ریکۆف دا‌بوو و رۆیشتن بۆ وه‌تن دەستیپێکرد. به‌ تێپه‌ر‌بوون له ولاته‌کانی بالکان، ئارم ئارام رینگه‌ی ئەلمانیا‌مان گرتە‌بەر. سە‌فه‌ریکی زۆر سەخت و دژوار بوو، چونکه هیچ جلیکمان جگه له جلیکی تەنک نە‌بوو و سەر‌ماش زۆر له‌وه زیاتر بوو که دە‌بوا‌یه له‌م وه‌رزە‌دا هە‌بی. هە‌ربۆ‌یه‌ش تە‌له‌فاتیکی (کوشته و بریندار) زۆرمان دا.

رۆژی دوا‌زده‌هەمی نوامبەر، له مە‌قدونیه، به‌یانیه‌کی باراناوی، کاتیکی له گوندیکی وێران که شەوی پێشوو له‌وی پشوو‌مان دا‌بوو دە‌چووینه‌ده‌ر، نه‌قیب فون ریکۆف فەرمانی دا بوه‌ستین و سە‌ربازە‌کان روو به‌ چه‌پی

²³ - ناوی یه‌کیتییه‌که که له‌نیوان یۆگسلافیا و چکسلۆفاکیا و رزمانی پێکهات هەتا متمانه‌ی عه‌مدنامه‌کان که دوا‌ی شەری گه‌وره ئیمزا ده‌کرین، رابگرن.

جاده ريز بن و و بوخوشی له لایه کی دیکه وه نه وهنده بو دوايه رویشته ههتا سه ر و بنی ریزه که ببینیت. ماوهیه کی زور بی نه وهی هیچ شتیکی بلیت هه ر به م شیوهیه مایه وه و هه ر له وی وه ستا. کز ببووه و له سه ر نه سبی سپی به ئونیفورمی درای په له یه کی روونی پیکهینابوو. دوايي سه ری به رز کرده وه و جووله یه کی بچووکي به دهستی چه پی دا و به دهنگیکی زور نزم وتی:

- ئەلمانیا ته سلیم بوو.

به شیکی زوری سه ر بازه کان گوئیان لی نه بوو. دوو داییه ک پیکهات و پسکه پسک له ملا و له ولای ریزی سه ر بازان دهستی پیکرد و فون ریکوف به دهنگی هه میشه یی هاواری کرد:

- "روه" (Ruhe) (بیدهنگ).

بیدهنگی جاده ی داگرت و نه و قسه که ی دووباره کرده وه، زور به زحمهت و به رزتر له جاری پيشوو دووباره ی کرده وه:

- ئەلمانیا ته سلیم بوو.

ئه وکات له رکیفی دا و خوئی گه یانده سه ره تاي ريز و ئیتر جگه له ته قه ته قی سمی نه سه به کان هيجیتر به گوئی نه ده گه یشت.

من راست رووبه پرووی خۆم سه یر کرد. وه کوو نه وه بوو چالینکی ره شی گه و ره له بهر پیم ده می کردووه ته وه. دواي چه ند خووله کیك دهنگیك به رز بووه:

ئیمه ده جنگین

ئيمه فەرەنسا داگیر دەکەين.

بەشیک له دارگونەکان وەحشیانە دەستیان بە خويندنه‌وه‌ی سرود کرد.

باران توندتر بوو.

سمی ئەسبەکانیش ئاھەنگیکى نارێكى پیکهینابوو و لەناکاو بەجۆریک
بایەکە ساردی کرد و بارانیک باری کە سرودەکە لاواز بۆوه، تیکەلاو بوو،
بلاو بۆوه و لەناو خۆیدا مرد.

دوای ئەوه بە جۆریکی لیھات کە بریا هەر لە سەرەتاوه ئەم سرودە
نەعلەتییه‌مان نەخويندبۆوه!

۱۹۱۸

لە ئەلمانیا بەشەكەى ئىمە لەم ناوەندە بۆ ئەم ناوەندە بەرپىدەكرا بى
ئەوھى كە كەس بزانى كى بەرپرس و فەرماندەى ئىمەيە و مفەوھن
"شرادر" بەمنى وت:

- ئىتر كەس پىويستى بە ئىمە نييە. گرپەكەى ئىمە كۆتايى
پىھاتوھ؟

لەكۆتايىدا گەيشتىنە شارى دەسپىك، يانى بە شارى ب. گەيشتىن، لەوى
خىرا سىلاھەكانيان لىستاندىن بۆ ئەوھى نان و خۇراكامان نەكەويتە
ئەستۆيان. جلكە مەدەنييەكانيان پىداينەوھ. پارەيەكى كەميان پىداين و
وھرەقەى ھاتووچۆيان لەدەستى ناين كە بتوانين بۆ سەر مال و ژيانمان
بگەپىينەوھ.

بەرەو شارى "ھ" سواری شەمەندەفەر بووم. لەناو ژوورەكەى
شەمەندەفەر، لە تىشەرت و پانتۆلىك كە ئىستا زۆرىش بۆم كوورت ببۆوھ،
خۆم زۆر پى سەير بوو. ھاتمە ناو رىرەوھەكەى ناو شەمەندەفەر وھستام.
چاوم بە پىاويكى رەشى زەبەلاھى بالابەرز كەوت كە سەرى تراشيبوو و
شانە گەورەكانى نەختىكى ماوو دروومانى جلكەكانى لەبەريەك

هه‌لوه‌شيني. کاتيک ئاوپرى دايه‌وه، بينيم شرادره. سه‌يريکى منى کرد،
لووته شکاوه‌که‌ی به پشتى دهستى سرييه‌وه و له قاقای پيکه‌نينى دا.
- ئاها، ئه‌تۆي؟ ئه‌وه چييه له‌بهرت کردووه! خۆت وه‌کوو کوورپان
ليکردووه.

- ئه‌تۆش وه‌کوو من.

سه‌يريکى به‌ژن و بالای خۆي کرد و وتى:

- ئه‌منيش وه‌کوو تۆ.

برۆ ره‌شه‌کانى له‌ هيلکى راست و ئه‌ستور له‌سه‌ر چاوه‌کانى
که‌وتبوون. بۆ ماوه‌يه‌کى کوورت سه‌يرى کردم و رووخسارى تیکچوو:
- حال و روژى جووتیک ته‌لخه‌کى (که‌سيک که خه‌ک وه‌پيکه‌نين
ده‌خات) سه‌يروسه‌مه‌ره‌مان هه‌يه.

مستيکى ره‌وانه‌ی شووشه‌ی شه‌مه‌نده‌فه‌ره‌که کرد و وتى:

- ئه‌تۆ بۆ کۆي ده‌چي؟

- شارى ه.

فيتوويه‌کى لي‌دا و وتى:

- وه‌کوو من، باوک و دايکت له‌ويين؟

- ئه‌وان مردوون، به‌لام قه‌ييم و خوشکه‌کانم له‌ويين.

- ئي، ده‌ته‌هوى چي بکه‌ي؟

- نازانم.

ته‌پلى به‌ شووشه‌ی شه‌مه‌نده‌فه‌ر لي‌ده‌دا و هيچى نه‌وت. دوایى
جگه‌ره‌يه‌کى له‌ناو به‌رکى ده‌ره‌ينا و دووله‌تى کرد و له‌تيکى به‌ من دا.
به‌ ده‌نگيکى چه‌زين وتى:

- ده‌بينى؟ ئيمه‌ لي‌ره‌ زياده‌ين، نه‌ده‌بوايه‌ بگه‌ريينه‌وه.

بېدەنگىيەك رووى دا. دوايى وتى:

- فەرموو، با نمونەيەكت بۆ بلىم، موو زەردىكى بچكۆلەنە لەم ژوورەيە. (بە دەست ژوورەكەى خۆى نیشان دام) ناسك و جوانە. رىك بەرامبەر بە من..... باشە: بەجۆرىك سەيرى دەكردم ھەر دەتوت سىندەم (دەستى بە توندى بۆلای ئەرد برد).

- وەكوو لەتىك پيسايى! سەلىبى ئاسن و ھەموو شتەكان! وەكوو لەتە پيسايىەك!

بەردەوام بوو و وتى:

- ھەر بۆيە لەوى ھاتمە دەرەوہ.

دووكەلى جگەرەى دايە دەرەوہ، سەرى بۆلای من خوار كردهوہ و وتى:

- دەزانى لە بەرلىن خەلك چى بەو رائىدانە دەلىن كە بە ئۇنىفۆرمەوہ لە كۆلان و شەقامەكان دەيانىنن؟ (سەيرى كردم و بە دەنگىكى پەر لە رق و كىنە وتى):

- سەرشانەكانيان لىدەكەنەوہ. (مەبەست نىشانەى پلەى سەربازىيە)

شتىك قورگى گرتم. وتم: - بەراستىتە؟

سەرىكى راوہشانە. بۆكاتىكى كەم بېدەنگ بووين و ئەو دووبارە سەرلەنوى پرسى:

- باشە، ئىستا دەتەوى چى بكەى؟

- نازانم.

- باشە بزەنم چ كارىك دەزانى؟ (بى ئەوہى رىگەم بدات وەلامى بدەمەوہ بەپىكەنىنەوہ وتى):

- ھىچ نازانم! باشە بۆخۆم مەگەر چ كارىك دەزانم و چىم لەدەست دىت. ھىچى! ئىمە تەنيا دەتوانىن شەر بكەين و كەسىش ئىستا پىويستى

به شه‌ر نييه. باشه.... ئەگەر حەز دەکەي با پیت بلیم: ئیمه بیکارین.
(جینیویکی دا) - بەلام چ باشتر! هیرگوت، ئەمن حەز دەکەم هەموو تەمەنم
بیکاره بمینمەوه هەتا بۆ کۆماریی له‌عنه‌تی ئەوان کار بکەم!

دەسته پان و بەرینه‌کانی له پشت سەری دانا و سەیری رووبە‌رووی
خۆی کرد. دوایی لاپەرە کاغەزیک و قەلەمیک له‌ناو بەرکی دەرھینا و
پالی به شووشه دا و هەندی شتی لی نووسی و دریزی کردە لای من:
- هانی، ئەوه ئادەرسی منه. ئەگەر نازانی بۆ کوی بچی، ئەوا یەك
راست وەرە لای من. زیاتر له ژووریکم نییه، بەلام هەمیشه بۆ هاوڕییه‌کی
کۆنی گروپی گوتتر جینگەم هەیه.

- بروات ئەوه‌نده هەیه که ژوورەکەت له شوینی خۆیه‌تی؟
وه‌پیکە‌نین کەوت و وتی:

- ئۆه! ئەوه‌که به - لی! و بەردەوام بوو:
- خاوه‌ن ماله‌کەم بیوه‌ژنه.

له شار یەك راست بۆ مائی مامه فرانتس رۆیشتم. هەوا تاریک ببوو و نم
نم باران دەباری. کۆتم نەبوو و سەرتاپی تەر بووم.
ژنی مامه فرانتس دەرگای بە‌پروومدا کردەوه؟
- ئۆه، ئەوه ئەتۆی، وەرە ژووری.

ئەم رسته‌یه‌ی به‌جۆریک وت که هەر وه‌کوو دوینیکه‌یش منی بینیه.
ژنی بوو دریز و خوینتال به نەختیک سمیل‌هوه و په‌شمیکی ره‌ش له‌سەر
گۆناکانی. له‌ژیر چرای مەمەری مالیان زۆر پیرتر له‌جاران هاته به‌رچاوم.
- خوشکه‌کانت لی‌ره‌ن.

- مامه فرانتس له‌ کوییه؟

زۆر به‌ سەیری چاوی تی‌پریم و به‌ ده‌نگیکی ناخۆش وتی:

- له فەرەنسا كوژرا.
- بەپەله پيپهوه زياد كرد كه:
- پيلاوهكانت له پي دەريينه. هه موو شوينيكت پيس كرد.
- وه پيش كهوت و دەرگای چيشتخانهى كردهوه. هەر دوو خوشكهكانم لهوى خەريكى جلك دوورين بوون. دەمزانى ئەم دووه خوشكهكانى منن، بەلام بە زەحمەت توانيم بيانناسمەوه.
- ئامۆژنم وتى: - وەرە ژورى.
- كچهكان هەستان و هەر ئەمجۆره بى جووله، سەيرى منيان دەکرد.
- ئامۆژنم وتى:
- براتانه رۆدولف.
- هاتنه پيش و بى ئەوهى تاكه وشەيهك بلين يەك يەك دەستيان لهگەل ليدامهوه و رويشتنهوه سەر شويني خويان دانيشتن.
- ئامۆژنم وتى:
- دەى، بگره دانيشه، خەرج هەلناگرى!
- دانيشتم و خوشكهكانم چاويان تپريبوم. ئەوان هەميشه نەختيك بەيهك چوونه و ئيستا ناسينهوهيان بو من زور سەخته. دووباره دەستيان بە دوورين كردهوه و جاروباره بەدزى سەيرى منيان دەکرد.
- ئامۆژنم پرسى: - برسيتە؟
- دەنگى وا پينهدهچوو بەدلهوه بلى.
- نەخير ئامۆژن.
- ئيمه نانمان خواردوو، بەلام ئەگەر تۆ برسيت بيت...
- سوپاس ئامۆژن.
- دووباره بيدهنگى ژورەكهى داگرت و ئامۆژنم وتى:

- به لآم سهر و بهريكي سهيروسه مه رت ههيه رۆدۆلف!
- خوشكه كانم سهريان هه لينا و به وردى سهريان كردم؟
- نه وه هه مان نه و جلكانه ن كه له كاتى رۆيشتم له بهرم بوون.
- ئامۆژنم نه مه‌ي بيست و سهريكي لى راوه شاندم و خهريكي كاره كانى بوو.
- وتم: - نه يانويست ئۆنئيفۆرمه كه مان له بهر بيست، و ههريۆيه ش لينا نستاندينه وه.
- دواى بيدهنگيه كي كه م، ئامۆژنم وتى:
- ئى، كه واته تۆش هاتيه وه!
- به لى ئامۆژن.
- خوشكه كانت گه وره بوونه.
- به لى ئامۆژن.
- رهنگه ليره هه ندى شت به جوړيكي ديكه ببيني، ئاوايه، ژيان له راستيدا دژواره، ئيتر هيچمان نيهه بيخوين.
- دهزانم.
- ئاخىكى هه لكيشا و سه رگه رمى كاره كه ي بوو. خوشكه كانم سهريان داخستبوو و بى نه وه ي هيچ بلين ده رزيان ليدهدا. ماوه يه كي زورى كيشنا، له ناكاو هه ستم به وه كرد كه ئامۆژنم نه ختيك تي كچوو، ئاخه ده بوايه له باره ي دايمك شتيك بليم و هو كاري نه خوشيه كه يم ده پرسى و سه باره ت به مردنى پرسيارم ده كرد. نه وكاته خوشكه كانم ده گريان و ئامۆژنيم چيروكيكي غه مين بو ده گپرامه وه و بي شك منى به تاوانبارى سه ره كي ده زانى، يانى له چيروكه كه ي ئاوا ده رده كه وت كه من هو كاري مردنى دايمكم.

ئاخرييه‌كه‌ی وه‌زمان هات و وتی:

- ئی، پیاویکی چه‌نه‌باز و زۆربلی نی رۆدۆلف.
 - نا، ئامۆژن.
 - هه‌روه‌کۆو ئه‌وه‌ ناچی که دوو سالیکی له‌ مال و که‌س و کارت دوور بوویه.
 - بۆچی ئامۆژن وانیم، ریک دوو سالی ته‌واو.
 - واپیناچیت ئیمه‌ت ئه‌وه‌نده‌ خو‌ش بویت.
 - وا نییه‌ ئامۆژن.
- شتیک له‌ قورگمدا خر بۆوه. وام هه‌ست کرد "ئیترا کاتییتی" و له‌ژیر میز مسته‌کانم ریکده‌کووشی و وتم:
- ده‌مویست ریک لیتان بپرسم که.....
- ژنه‌کان هه‌ر سیکیان سه‌ریان له‌سه‌ر کار هه‌لپری و چاویان له‌ من کرد. قسه‌که‌م بپری. له‌ چاوه‌پروانیاندا شتیکی ترسناک و له‌ هه‌مانحالا شاد هه‌بوو که‌ منی راگرت. نازانم چۆن له‌جیاتی "چۆن دایکم مرد" ریک وتم:
- مامه‌ فرانتس چۆن مرد.
- بیده‌نگییه‌کی قورس پیکه‌ات و خوشکه‌کانم ئامۆژنمیان سه‌یر کرد.
- ئامۆژنم به‌ ده‌نگیکی سارد وتی:
- باس له‌ و پیاوه‌ پیس و خراپه‌ مه‌که‌، وه‌کۆو هه‌موو پیاوه‌کان ته‌نیا فکر و بیری شه‌ر، به‌رده‌وام
- شه‌ر و به‌دوای شه‌ر که‌وتن بوو.
- دوای ئه‌و قسه‌یه‌ له‌سه‌ر جیگه‌م هه‌ستام.
- ئامۆژن سه‌یری کردم و وتی:
- ئاوا به‌ زوویی ده‌رۆی.

- به‌لی.
- بۆ مانه‌وه هيچ شويئيكت پيدا كرده‌وه؟
به درۆ و تم: به‌لی.
- ئه‌ويش هه‌ستايه سه‌رپي:
- چ باشتر، ئييره زۆر بچووكه. له‌وه بگوزهرين، خوشكه‌كانتيشت ليهرن. به‌لام بۆ يهك دوو شه‌وان ده‌مانتواني بسازين.
- سوپاس نامۆژن.
- به چاويكي تاوانبارانه سه‌يري سه‌ر و بارودۆخي كردم و وتي:
- بالاپۆشت نيهه (كۆت)
- نا نامۆژن.
- بيري كرده‌وه و وتي:
- راهه‌سته، و ابزانم كۆتيكي كۆني مامت ماوه.
- رۆيشت و من و خوشكه‌كانم به تهنيا ماینه‌وه. بي ئه‌وه‌ی سه‌ريان به‌رز بكن، خه‌ريكي دوورين بوون، يهك به يهك سه‌يريانم كرد و وتم:
- كامه‌تان بيترتايه؟
- منم.
- ئه‌وه‌يکه وه‌لامی دامه‌وه چنه‌گه‌ی به‌رز كرده‌وه. چاوه‌كانمان پينك كه‌وت و ئه‌و بيده‌رنگ روي و هرگيپرا. واپيده‌چوو له‌ناو بنه‌ماله‌دا به جۆريكي باش باسي منيان نه‌كردوه.
- نامۆژنم گه‌رايه‌وه:
- ها ئه‌وه‌يان تاقی بكه‌وه.

كۆتئىكى سەوز، كۆن، پيس و بۆ من زۆر فاش و گەورە بوو. وەبىرم
نەدەھاتەوہ كە مامم ھىچكات ئەو كۆتەى لەبەر كردبئت. مامە فرانتس
ھەميشە جوان پۆش بوو.

- سوپاس ئامۆژن.

كۆتەكەم بە شانم دادا.

- دەبى بۆخۆت بچووكى بكەيتەوہ.

- بەلى ئامۆژن.

- ئىستاش باشە، دەزانى؟ ئەگەر ئاگات لىى بئت ماوہىەكى باش
دەتوانى لەبەرى بكەى.

- بەلى ئامۆژن.

پئدەكەنى. رووخسارىكى خو بەزلزان و دئسۆزى بەخوئەوہ گرتبوو.
ھەرچى نەبى كۆتئىكى پئدابووم. لەبارەى داىكمدا ھىچم نەوتبوو و لەگەل
ئەوہى ئەو كۆتئىكى پئدابووم. ھەموو تاوانەكان بەئەستۆى خووم بوون.

- رازى؟

- بەلى ئامۆژن.

- ئەى ھەزت لە كوئىك قاوہ نىيە؟

- نەخىر ئامۆژن.

- ديسانىش دەتوانى كەمىك بمىنئتەوہ ئەگەر ھەز دكەى رۇدۇلف.

- سوپاس ئامۆژن، ھەتمەن دەبى برۆم.

- بئرتا و گئردا ھەستان و ھاتن دەستيان لەگەل لئدامەوہ.

ھەردووکیان نەختىك لەمن بەرزتر بوون.

ئامۆژنم وتى: ھەركات وىستت دەتوانى سەردانمان بكەى و بمانبىنى.

له ناو ده رگاي چيشتهخانه له نيوان هه رسي ژن وه ستابووم. سه رشانه ي
 كوته كه له سه ر شاننه كانم هه لواسرابوو و دهسته كانم له قولييدا ون ببوو.
 له ناكاو هه رسي ژنم به بالابه رز بييني. يه كيان سه ري وه رگيپرا و هه ستم
 به وه كرد كه له سه ر عه ردي نين، به لكوو وه كوو عه ره به كانى به دار
 هه لواسراوى "السط" له نيوان زه وي و ئاسمان ده جوولينه وه. دوايي
 رووخساريان ون بوو، ديواره كانى چيشتهخانه له ناو چوون. چولگه يه كي
 سارد و دوورودريژ هاته به رچاوم كه له رووبه ردا بي وينه بوو، تا چاو
 تواناي هه بوو جگه له هه لواسراوه كان هيجم نه ده بييني و بي وه ستان به
 ده وي خوياندا ده سووران و دوايي نه ده بييران.

دهنگيكتى وتى:

- گويت لى نه بوو؟ ده ليم هه ركات ويستت ده توانى سه ردانمان بكه ي.
 وتم "سوپاس" و خيرا به ره و ده رگا به ري كه وتم. كوته كه ئه وه نده دريژ
 بوو كه نه ختيكى مابوو به ر پيم بكه ويئت.

خوشكه كانم له وي مانه وه و به لام ناموژنم به ري كردم و وتى:

- به يانى ده بي بچى دكتور فوگيل بييني. هه ر به يانى زوو. نه كا نه چي

رؤدولفا

- نا ناموژن.

- ئى، به هيواي دي دار رؤدولف.

- ده رگاي كرده وه. ده ستى له ناو دهسته كانى مندا وشك و سارد بوو.

- وتت سه باره ت به كوته كه خوشحالي ها.

- زور.... ناموژن.... سوپاس.

خوم له كولاندا بينييه وه. ده رگاي به خيرا يى به ست و دهنگيم بيست كه
 له ژوره وه داخست. له پشت ده رگا مامه وه و گويم له دهنگى پي گرت

که بهرهو تاریکی دهچوو. ریځ وهکوو نهوه بوو که له ماله وهوم. ټاموژنم ده دیت که درگای چیشتهخانه دهکاته وه، داده نیشیت، کراسه که هله دگریت و ته نیا تکه تکی کاترمیر ده بیسریت. دواي که میځ ټاموژن چاویځ له خوشکه کانم دهکات و به جوولاندنی سهری ده لیت "ته نانه ت وشه یه کیش له باره ی دایکی نه دوا!" نه وکات خوشکه کانم ده ست به گریان دهکن. ټاموژنم دلنه واییان ده داته وه و هر سیکیان به یه که وه هه ست به ناخوښی دهکن.

شه ویکی سارد بوو. باران به نهرمی دهباری. ریځم به باشی پینه ده زانی و بو دوزینه وهی نه و ټادره سهی که شرادر پییدابووم ناچار بووم نیو کاترمیریک له شه قام بسوریمه وه.

له درگام دا و دواي ماوه یه کی کورت ژنیک هاته بهر درگا. به خووه و زه لام بوو و مه مکی پر و گه وره ی هه بوو.

- "فراون لپیمان!"

- منم، ده مویست "فونته رو فیزیر شردار" ببینم.

کوته که ی سهیر کردم و زور به وشکی پرسی:

- بوچی.

- هاوړپیه کی نهوم.

- هاوړپیه کی نهوی؟

به باشی سهیری کردم و وتی: - وهره ژووری.

چوومه ژوور. دووباره سهیری کی کوته که ی کردم - به دوام بکه وه.

مه مه پریکی دوورودریژمان پیوا. له درگای ژووریکي دا و بی نه وهی

چاوه پروان بیت درگای کرده وه و وتی:

- یه کی له هاوړپیکانته. "هیر شردار".

- شردار ڪه ٿاڪه ڪراسيڪي له بهر بوو، به شله ڙاوي ٿاوري دايه وه:
- ڪه واته توڻي! ڇ زوو! وه ره ڙوري! ميشڪت چاڪ ڪار دهڪات ها! ...
 - ٺهه ڪوتهي! ٺهه جلته له ڪوي دزيوه. دهه وه ره ڙوري دهه! "فراو لپيمان" پيڪه وه ٺاشنا بن: "ٺوٺهه روفيزر لانگ" له گروپي "گوتتر" ٺهه ٺامانيه ڪي قاره مان، "فراو لپيمان"!
 - فراو لپيمان سهريڪي جو لاند، به لام دهستي له گهل ليئه دامه وه.
 - شردار به شاديه ڪي بي سههه تا وتي:
 - دهه وه ره ڙوري! ده وه ره دهه، "فراو لپيمان"! ... به لام سههه تا ٺهه جله دهه ربيته! ههه ٺهه مجوره باشتره! ... "فراو لپيمان"! "فراو لپيمان"!
 - فراو لپيمان به پرته پرت وتي:
 - يا، "هيئر شردار"!
 - "فراو لپيمان"، منت خوش دهه وي يان نا؟
 - ناخ! ٺهه وه ڇ قسه يه ڪه، "هيئر شردار"! ٺهه ويه له به ردهم هاورپيڪه ت!
 - ڇونڪه ٺهه گهر منت خوش دهه وي، سههه بارهت به من وه ڪوو ڪارهه با دهه ڇي بيره و نانه مرهه بايه ڪم بو ديني، ... ههه رڇي دهه ست ڪهوت. بو ٺهه پياوه قاره مانه بينه. بو من و بو خوتان "فراو لپيمان"! ههه ٺهه ت ٺهه گهر من به شايسته بزاني و خواردني ٺهه مشهوت له گهل من بڇوي.
 - بروڪاني نه ختيڪ تيڪنا و چاويڪي لي داگرت و دهه ست خسته ناوقه دهه و به فيتو ليدان سههه مائه ڪي له گهل ڪرد.
 - "فراو لپيمان" به قاقا و پيڪه نينه وه عيشه وهه ڪه هات و وتي:
 - ناخ! "هيئر شردار"! من ٺيتر پيرتر له وهم ڪه سههه ماي والس بڪم!
 - ٺوٺو مبيلي ڪون ٺيتر ڪيشي نه ماهه. ليم تيگهه يشتي؟

شرادر وتی:

- چي، پير! كهواته ئه‌و په‌ندی پيشينياني فېره‌نسه‌وييه‌كانت نه‌بيستوه....

شتيكي له گويي سريواند كه ژنه‌كه له قاقاي پيكنه‌نيني دا و به خوښييه‌كي له‌راډه‌به‌ده‌ر گه‌يشت.

شرادر به‌ريدا و وتی:

- دوايي، گوي بگره "فراو لپيمان"، بۇ ئه‌م قاره‌مانه دوشه‌گيكيش بيته. ئه‌مشه‌و ليړه ده‌خه‌وي.

- "فراو لپيمان" پيكنه‌نيني بري و ليوه‌كاني ريكوشي:

- ليړه؟

- ده‌ي باب، ئه‌م مندا‌له يه‌تيمه، خو ناتواني له قه‌راغ شه‌قام بخه‌وي، "فراو لپيمان" خو ده‌بي پياو خزمه‌تيكي به‌رامبه‌ر به قاره‌مانيكي ئه‌لماني له‌ده‌ست بيت!

ژنه نيوجواني تيكنه و شرادر قيژاندي:

- "فراو لپيمان"! "فراو لپيمان"! نازانم ئه‌گه‌ر بلي "نا" چ به‌لايه‌كت به‌سه‌ر دينم!

باوه‌شي پيدا‌كرد و وه‌كوو په‌ر به‌رزي كرده‌وه و له‌ناو ژوور ده‌ستي كرد به‌گالته‌جاري و هوتاف كيستان:

- ئيستا گورگه ده‌يخوا! ئيستا گورگه ده‌يخوا!

ژنه‌ش كه له خوښيان پنده‌كه‌ني وه‌كوو كچان نازي بۇ ده‌كرد و وتی:

- واي! واي! مه‌گه‌ر شيت بووي "هيتر شرادر"؟ مه‌گه‌ر شيت بووي؟

شرادر له‌سه‌ره‌خو داينا (نه‌ختيك تووره ديار بوو) وتی:

- لوس، ماین شاتز! لوس ماینه لیبه! لوس! (خیرابه گهنجینه‌ی من، خیرا که عه‌شقی من! خیراکه).

ناخ، ته‌نیا سه‌باره‌ت به‌رووی گوولی تو "هیر شرادر"! کاتیك له‌ده‌رگا ده‌چوو ده‌ری، شرادر گۆنای گرت و وتی:

- ئامان! "هیر شرادر"!

پیکه‌نینی به‌به‌غبه‌غو ده‌چوو و له‌مه‌په‌ر ده‌ورودریژه‌که‌دا ده‌ور که‌وته‌وه.

دوای ماوه‌یه‌ک گه‌پایه‌وه. بیره‌مان خواردوه له‌گه‌ل نانی چه‌وریی به‌راز. شرادر وای له "فراو لیپمان" وایکرد "شناپس" (جۆریك عاره‌ق) یشمان بۆ بینیت و دووباره‌ خواردمانه‌وه و دووباره‌ خو‌ش بووین و شرادر به‌رده‌وام قسه‌ی ده‌کرد و بیده‌نگ نه‌بوو. بیوه‌ژنه‌ رووخساری زیاتر کرایه‌وه و زیاتر وه‌کوو به‌غبه‌غوو ده‌یخویند. نزیك کاتژمی‌ر یازده‌ شرادر هه‌لیگرت و وون بوون و دوای نیو کاتژمی‌ریك به‌ته‌نیا گه‌پایه‌وه به‌مشتیك جگه‌ره‌وه. به‌قه‌لافه‌تیکی ناته‌واو نیوه‌ی جگه‌ره‌کانی هاویشته‌ سه‌ر دۆشه‌گی من و وتی:

- ده‌ستایان ده‌یه. به‌هه‌رحال پیاو ده‌بی له‌حه‌ق ئەلمانیه‌کی قاره‌مان خزمه‌تی بکات که له‌ده‌ستی دیت!

ئیسواری روژی دواتر سه‌ردانی دکتۆر "فۆگیل" م‌کرد. ناوه‌که‌م به‌ خزمه‌تکاره‌که‌ی وت. رویشته‌ و گه‌پایه‌وه‌ که: "دکتۆر تا چه‌ند خووله‌کی دیکه‌ ده‌تانبینی."

سی چاره‌گه‌ کاتژمی‌ر چاوه‌پوانی بووم. واپی‌ده‌چوو دوای شه‌پ کاروباری دکتۆر گرتوویه‌تی، ژوره‌که‌ی به‌جۆریك رازابۆوه‌ که‌ سه‌ره‌تا نه‌مناسییه‌وه.

به‌هه‌رحال خزمه‌تکار گه‌رايه‌وه و منی بو ژووری کاری دکتۆر برد. دکتۆر فۆگيل له‌پشت میزیکي گه‌وره‌ی رووت دانیشتبوو. مووه‌کانی سپی کردبوو. به‌لام هه‌ر به جوانی و ریکوپیکي جارانی بوو.

سه‌یریکی کۆته‌که‌ی کردم، ئیشاره‌ی پیدام بچمه‌پیش، دهستی به ساردی ویدام و داوای لیکردم دانیشتم. به‌ری هه‌ر دوو دهستی خسته سه‌ر میزه‌که و وتی:

- ئی، رۆدۆلف، تۆش هاتییه‌وه.

- یا، هیز دکتۆر "فۆگيل".

ماوه‌یه‌کی زۆر سه‌یری کردم. دهست و له‌ناوقه‌د بو سه‌ری بی جووله بوو. قه‌لافه‌تیکی سه‌یر و پر هیزی هه‌بوو، (به‌قسه‌ی باوكم قه‌لافه‌تیکی وه‌کوو "ئیمپراتۆری رۆما")، به‌لام رووخساری جوانی هه‌بوو که چاوه بچووه‌کانی له‌ژیر ئه‌م رووخساره‌دا ده‌ره‌وشایه‌وه و به‌رده‌وام خه‌ریکی سه‌یرکردن بوون.

به‌دهنگی وشک وتی: - لیتناگرم و گلنیت لیناکه‌م، رۆدۆلف.

نه‌ختیک وه‌ستا و سه‌یری کردم و دووباره دهستی به‌قسه‌ کرده‌وه:

- نا رۆدۆلف گلنیت لیناکه‌م، که‌س ناتوانی ئه‌و کاره‌ی که تۆ کردت به‌تاوان بزانی. هه‌ست به‌و به‌رپرسیاریه‌ی که ده‌یکه‌ی "زۆر قوورسه".

هیچیت له‌باره‌یدا نا‌ئیم. له‌وه رابردوو، له‌باره‌ی "راکردنت" و کاردانه‌وه قه‌ره‌بوو نه‌کراوه‌که‌ی، هه‌ر شتیکم که به‌میشکیدا هات بۆم نووسی؟

به‌رووخساریکی حه‌زینه‌وه سه‌ری به‌رز کرد و له‌قسه‌کانی به‌رده‌وام بوو.

- هیوادارم ئه‌و شته‌ی پێویست بووه وتبم.

به‌هیواشی دهستی راستی به‌رز کرد:

- رابردوو رابردوو. ئیستا ده‌بی بیر له‌داهاتووت بکه‌یته‌وه.

به حاله تى جدديه وه سهيرى كردم، و ايزانم چاوه پروانى وه لام بوو. به لام من لام تا كام هيچم نهوت. سهبر سهري بۆ پيشه وه خوار كرده وه، وه كووه وه ده چوو كه هه موو هوشى وه گهر بخت:

- تۆ به ته واوى ئاگادارى ويست و داخوازيه كانى باوكتى. ئىستا "ئهمينى" ئه ومنم. بۆ ئه وهى باوكت خاترجه م بيت، ئه وا به لىنيم پييدا وه كه له روى رهوشتى و ماددى هه موو شتيكت بۆ داين بكه م.

سهري بهرز كرد و ريك چاوى له چاوى بريم:

- ئىستا ده بى پرسيارىكت لى بكه م رۆدولف. ده ته وى ريز له ويست و داخوازيه كانى باوكت بگرى؟

له بيده نكيه كه هاته پيش به په نجه كانى چهند ته قهيه كى له ميژه كه هينا و منيش به سه پراحه ته وه وتم: - "نا!"

دكتور فوگيل بۆ كاتىكى كه م چاوه كانى ويكنان، به لام ته نانه ت ماسوولكه يه كيش له رووخسارى وه جووله نه كه وت. به ده نكيكى زور جددى وتى:

- به لام رۆدولف، وه سيئى مردوو پيرۆزه.

هيچ وه لامىكى ئه م قسه يه م نه دايه وه.

دووباره وه قسه هات و وتى:

- هه ر ئه مجوره ي كه ئاگادارىيى، باوكت له م بواره دا "سوئند" ي خوار دبوو.

چونكه من هيچم نهوت، به رده وام بوو و وتى:

- سوئنديكى پيرۆز.

هه ر به م شيويه بيده نگ مامه وه. دواى ماويه كه ديسان وه قسه كه وت و وتى:

- تو بئی رهحم و دل سهخت بوویه رۆدۆلف، شك له وهدا نییه که ئه وه نهنجامی تاوانه کانتیه. به لام خوۆت بهم نهجامه دهگه‌ی که له راستیدا "خودا" چ شته‌هایه که دهکات. چونکه له هه‌مانکات که به نییه‌تی سزای تو له دلتدا چی پیکنده‌هینا، له راستیدا ده‌مانیکیش بو ده‌دهکته ده‌نییری و بو تو به و په‌شیمانی بارودۆخیکی باش پیکندینی.

دووباره دوای بیده‌نگیه‌ک وتی:

- کاتی‌ک که تو دایکت به جیه‌پشت رۆدۆلف، دوکان به باشی کاری ده‌کرد و بارودۆخی نابوو‌ریتان باش بوو... یان ده‌توانین بلین بو ئیوه بهس بوو. له‌گه‌ل مردنی دایکت که سیکم بو دوکانه‌که گرت. پیاویکی کریکاری باشه که کاتۆلیک و به ئیمانیه. هیچ شک و گومانیکیشی پیوه‌نانووسی، دووره له‌م قسانه. به لام له راستیدا کار خراپه و دوکانه‌که ئیستا ته‌نیا خه‌رجی خوشکه‌کانت ده‌دات و بهس.

ده‌سته‌کانی خسته‌سه‌ر سنگی و وتی:

- من تا ئیستا دلم بهو بارودۆخه‌ناریکه سووتاوه، ئه‌وه‌ی ئه‌م‌رۆ ده‌بیینم ئه‌وه‌یه که ئه‌وه‌ی دلم به‌حالی سووتاوه به خۆپایی بووه، به‌لی رۆدۆلف، خواستی خوا چ کاریک که ناکات و خواستی خوا به‌لای من زۆر روون و ئاشکرایه: "ریگه‌ت پی نیشان ده‌دات" رۆدۆلف!

نه‌ختیک بیده‌نگ بوو و سه‌یریکی کردم و به‌ده‌نگیکی به‌رزتر وتی:

- تو ده‌بی بزانی رۆدۆلف که ئیستا یه‌ک ریگا، ته‌نیا یه‌ک ریگات له‌پیشه. ئه‌ویش خویندن له زانکۆیه. یانی ئه‌وه‌یکه له به‌شی ئیلاهیات بو‌رسه‌یه‌کی قه‌شایه‌تی وه‌ربگری و مه‌سه‌له‌ی خورد و خۆراکیشته‌ چاره‌ی دیت. هه‌رچی له‌وه زیاتر پیویستیت هه‌بوو، پیشاوپیش من به ئه‌ستووی ده‌گرم.

چاوه شینه‌کانی له‌ناکاو دره‌وشانه‌وه و چاوه‌کانی له‌سه‌ریه‌ک دانا. دوایی هه‌ر دوو دهستی به‌جوانی خسته‌سه‌ر میزه‌که و چاوه‌ره‌ری مایه‌وه. سه‌یری قه‌لافه‌ته بی کاریه‌یه‌که‌م کرد و له‌ناکاو پر به‌دله‌وه نفره‌تم لی په‌یدا کرد.

ئاوی ناو ده‌مم قووت دا و وتم:

- ناتوانی ب‌ره‌پاریه‌کم پیشاوپیش بدهیتی که له به‌شیک دیکه جگه له ئیلاهیات بخوینم.

له‌هه‌مانحاله‌دا که ریگه‌ی به‌خوی دها نیوچه پیکه‌نینیک بکات وتی:

- رۆدۆلف! رۆدۆلف! چۆن ده‌توانی پرسیاریکی ئاوا بکه‌ی؟ چۆن ده‌توانی داوام لی بکه‌ی یارمه‌تیت بده‌م که سه‌رپیچی له وه‌سیتی باوکت بکه‌ی، له کاتیک که من ئەمینی دوایین وه‌سیتی ئەوم؟
- که‌واته هیچ شتیک نه‌ماوه له‌باره‌یدا قسه بکه‌ین.

هه‌ستام، به‌رووخۆشی وتی:

- دانیشه، رۆدۆلف، قسه‌کانم ته‌واو نه‌بووه.

دانیشتم، به‌ناهه‌نگیکی پر له‌په‌ژاره‌وه غه‌مه‌وه وتی:

_ تۆ له‌وپه‌ری لاویتی و سه‌رکه‌شی دای رۆدۆلف، ناته‌ه‌وی ئیشاراتی خوا که بۆتۆ نازل ده‌کری بیینی. هه‌رچه‌ند ئەو ئیشاراتانه زۆر روون و ئاشکران: به‌خراب کردنی مال و به‌هه‌ژار گه‌یانندی تۆ ده‌یه‌وی تاکه ریگا، ئەو ریگایه‌ی که حه‌زی لییه‌تی، بییوی، ریگه‌یه‌ک که باوکت بۆتی هه‌لب‌ژاردوو نیشانت دهادات....

هیچ وه‌لامیکم به‌و قسانه‌ی نه‌دایه‌وه. ده‌سته‌کانی له‌سه‌ر سینگی هاویشه‌سه‌ریه‌ک و بۆ پیشی خوار بۆوه و چاوه‌کانی به‌قوولی له‌من بری و وتی:

- تۆ باش دهنانى كه ئه وه رِيگه ي تۆ نيهه؟
دوايى دهنكى هينايه خوار و به نهرمى و به سۆزه وه وتى:
- ئه وه نده متمانته هيه كه بۆ قه شايه تى دروست نه كراوى؟ خۆت
تاقى بكه وه رۆدۆلف. هيج شتى له ناخدا نيهه كه تۆ بۆ ژيانى قه شايه تى
بيات؟
- سهرى سپى و جوانى به رز كرده وه و وتى:
- هيج بۆ قه شايه تى وه سوه سه نه بووى؟
دواى ماويهك وتى:
- باشه كه وه لّام ناده يه وه، رۆدۆلف! ئه وكات هه موو بىر و هۆشت
ئه فسهرى بوو، به لّام خۆت كه دهنانى ئيتر سوپاي ئه لمانيا نه ماوه. كه واته
جوان بىر بكه وه بزانه ئيستا ده توانى چى بكه ي. من كه سهر له بارودۆخى
تۆ دهرناهيئم و لّيت تيناگه م.
- بيدهنگ بوو و چونكه بينى هيج وه لّاميك ناده مه وه به بى حه وسه له يى
دووباره ي كرده وه:
- هيج لّيت تيناگه م. چى پيش له قه شه بوونى تۆ ده گرى؟
وتم: - باوكم.
- دكتور فوگيل هه تا بن گوئى سوور هه لگه را و چاوه كانى بريقه يان دا و
هه ستايه سه رپى و هاوارى كرد: - رۆدۆلف!
ئه منيش هه ستامه سه رپى، به دهنكي خه فه وتى:
- بپۆ له بهرچاوم ون به!
- ته واوى مه وداى ژوره كه م له ناو كۆته كه مدا پيوا. گه يشتبوومه بهر ده رگا
كه گويم له دهنكى بوو:
- رۆدۆلف!

گه پاره‌وه. له پشت میزه‌که‌ی دانیشتبوو و به‌ری هەر دوو دهستی له‌سه‌ر دانا‌بوو. توانیبوو‌ی دووباره رووخساری ریکبختا‌وه:

- به‌جوانی بیر بکه‌وه. هه‌رکات ویستت ده‌توانی بگه‌ریتته‌وه. پیشنیاره‌کانی من وه‌کوو خویان ده‌میننه‌وه.

ها‌تمه‌ ده‌ری، له‌ کۆل‌ندا بارانیکی ته‌زوو ساردی سه‌هۆلاوی ده‌باری. یه‌قه‌ی کۆته‌که‌م هی‌نایه‌سه‌ر و بیرم کرده‌وه: "باشه، والس‌لام، ئە‌مه‌ش به‌ ته‌واوی کۆتایی پیهات."

بی ئاما‌نج به‌ریکه‌وتم. ئوتۆمبیلێک ریمخشا و شوفیره‌که‌ جنیویکی به‌ناوکی وه‌نوساندم. که‌ به‌خۆم ها‌تمه‌وه‌ بینیم وه‌کوو سه‌ربازێک ریزه‌ی به‌یانی باش ده‌رۆم، ئە‌ویش له‌ناوه‌پراستی جاده‌که‌. چومه‌وه‌ پیا‌ده‌رۆ و به‌رده‌وام بووم له‌ ریکردن.

گه‌یشتمه‌ گه‌ره‌کیکی قه‌ره‌با‌لغ. پۆلیک کچ به‌ده‌م پیکه‌نینه‌وه‌ له‌به‌رده‌م تیپه‌رین و بو‌ بینینی کۆتکه‌م ئاو‌ریان دایه‌وه. لۆریه‌کی سه‌رناوه‌له‌ تیپه‌ری. پر له‌ سه‌رباز و کریکار بوو که‌ جلی شینیان له‌به‌ر بوو. هه‌موویان تفه‌نگیان به‌ده‌سته‌وه‌ بوو و قۆلبه‌ندی سووریان به‌ستبوو. سه‌روودی نه‌ته‌وه‌ییان ده‌خوینده‌وه. له‌نیو‌ خه‌لکیشه‌وه‌ چه‌ند که‌سیک له‌گه‌لیان خوینده‌وه. پیاویکی لاواز به‌ سه‌ری رووت و رووخساری ئە‌ستووربوو له‌ ته‌نیشتم تیپه‌ری. جلکی یه‌که‌رنگی "فیلدگراو" (جلکی سه‌ربازی) له‌به‌ر بوو که‌ سه‌رشانه‌کانی درابوو، واپی‌ده‌چوو پله‌ی سه‌ربازییه‌که‌یان لیکردیته‌وه.

لۆریه‌کی دیکه‌ تیپه‌ری، پر له‌ کریکار که‌ تفه‌نگه‌کانیان به‌رز کردبووه‌ و ده‌یانجوولانده‌وه‌ و هوتاف و هورایان ده‌کیشا.

- هر بژی لیبکنیخت! (Liebknecht) ("کارل" لیبکنیخت ریبهری شوپرشگیرانی ئەلمانیا (۱۹۱۹-۱۹۱۲).

جهماوه بهیه که وه دهیانقیژاند:

- لیبکنیخت، لیبکنیخت!

ئیسنا ئیتر جهماوه بهشیویهک زۆر ببوو که نه مده توانی ههنگاو بنیمه وه. شتیك وه کوو گیزه لووکه، منی بردایه وه که قۆلی ئەمه ی ته نیشتم گرت و وتم: - ببورن؟

پیاوه که سهری بهرز کرده وه، پیری پیر بوو، به لام جلی جوان و ریکی له بهر بوو و له رووخساری غم و خهفته دهباری.

وتی: - "کاینه ئورزاخه" (گرنگ نییه).

جهماوه ره که به ره و پیش رویشتن. سه ره نوێ که وتمه وه سه ره پیره پیاوه که و پرسیم:

- لیبکنیخت کییه؟

به دوودلی سهیری کردم، ده ور به ری سهیر کرد و بی ئەوه ی هیچ بلیت سهری نایه خواره وه. دوایی دهنگی ته قه هات. په نجه ره کان هه موویان به ستران و خه لک ده ستیان به را کردن کرد.

جهماوه منیشیان به ره و پیش برد. لای راستم چاوم به کۆلانیك كهوت. خۆم کیشایه قه راغ و چوومه ناو کۆلانه که و تیمته قاند، ئەویش به را کردن. پینج خووله کیك که تیپه ری خۆم له که لین و کونی کوچه کانی گه ره کیکی نه ناسراو به ته نیایی بینیه وه. سه ره تایی کۆلانیك گرت و به ریکه وتم. باران وه ستابوو. یه کیك هاواری کرد:

- هوی! له گه ل تۆمه فه رخه جووله که!

سهرم وهرگيڤرا. ده مه‌تر ئه‌ولاتر، له‌ناو كۆلانیكى باريك كه له‌م كۆلانه جيا ده‌بووه، پۆليك سهربازم له‌گه‌ل سهرده‌سته‌يه‌ك بينى.

- هوى له‌گه‌ل تو‌مه.

- من؟

- ئه‌رى، تو!

به‌ده‌نگيكي پر له‌رق و كينه هاوارم كرد:

- من جووله‌كه نيم!

"ئۆنته‌رۆفيزير" وتى:

- "ئاخ واس!" ته‌نيا جووله‌كه ده‌توانى كۆتيكى ئاوا له‌به‌ر بكات!

سهربازه‌كان كه سه‌يرى منيان ده‌كرد، دايانه به‌ر قاقاي پي‌كه‌نين. له تو‌وره‌بيان ده‌له‌رزيم.

- پيتان ده‌لیم حه‌قتان نيه‌ه پيم بلين جووله‌كه!

ئۆنته‌رۆفيزير وتى: - هوى، يواشت، "كيرل" (Kerl) (كوپه)! واده‌زانی به‌رامبه‌ر كى وه‌ستاوى؟ وهره پيشى هه‌ويه‌كه‌تم نيشان ده‌.

رۆيشتمه پيش، له دوو هه‌نگاوى ئه‌و وه‌ستام، سهربازانه به‌رامبه‌رى ريك بووم و وتم:

- ئۆنته‌رۆفيزير لانگ، د. ب. له‌شكرى ۲۳، به‌شى ئاسيا.

ئۆنته‌رۆفيزير برويه‌كاني تي‌كنا و وشه‌يه‌كى وت: = ناسنامه و هه‌ويه‌ت.

هه‌ويه‌م بۆ راداشت. ماوه‌يه‌كى زۆر به‌ دوودلى سه‌يرى كردن.

- ده‌بى ببورى دراگون! گوناوه‌كه وه‌بائى كۆته‌كه‌ته، خۆت ده‌زانی كه قه‌لافه‌تيكى گالته‌جارانه‌ت به‌خۆوه گرتووه. بى بگره و به‌رده

"ئسپارتاكيستى" (Spartakiste) (حزبى شوپرشى ئه‌لمانيا).

- ئى، كيشه نيه‌ه.

- ليرە چى دەكەى؟

- دەگەرېم.

سەربازەكان پېكەنېن و يەكيان وتى: - ئىستا كە كاتى پياسە كردن نىيە!

" ئۇنتەرۇڧىزىر" ىش وتى: - راست دەكات، بگەرېوۋە بۇ مالى. ھەر ئىستا رەنگە بگەرە و بگۆژە پەيدا بىت.

سەيرىم كرد. ھەر دوو رۆژ لەمەپېش بوو منىش ئۇنىڧۇرمم لەبەر بوو، بە كەسانىكەوۋە كە ئەمرم پىدەكردن و فەرماندەيەك كە ئەمرى پىدەكردم.

ھاۋارى جەماۋەرەكەم وەبىر ھاتەوۋە و پرسىم:

- دەتوانى پىم بلىنى "لىبگنىخت" كىيە؟

سەربازەكان لە قاقاي پېكەنېن دا و " ئۇنتەرۇڧىزىر" بە دەم پېكەنېنەوۋە وتى:

- عەجىبە! سەيرە! نازانى؟ لەكام كۈنەوۋە ھاتوۋىتە دەرى؟

- لە توركىيا.

" ئۇنتەرۇڧىزىر" وتى: - ئەھا، راستە!

سەربازىكى قولەرەشى وردىلە وتى: - "لىبگنىخت" ئىمپراتورى نوۋىيە!

ھەموۋىيان پېكەنېن و قاقايان لەسەرم لىدا. دوایى موو زەردىكى بە قەلافەت سەيرى كردم و بە سەبرى و بە زاراۋەى "باۋىر"ى (بەشىك لە ئەلمانىا) وتى:

- "لىبگنىخت" پىسكەيەكە كە بوۋەتە ھۆى ئەوۋەى ئىمە ليرە بىن.

" ئۇنتەرۇڧىزىر" بە پېكەنېنەوۋە سەيرى كردم و وتى:

- ياللا، بگەرېوۋە بۇ مالتان.

سەربازە قولە رەشە كورتەبالاكە وتى:

- نه‌گهر "ليپکنيخت" ت بينی، پيی بلی ئيمه چاوه‌پروانی ئه‌وين!
تفه‌نگه‌که‌ی له‌هه‌وادا سووراند. هاوړيکاني له‌گرمه‌ی پيکه‌نينان دا،
پيکه‌نينی سه‌ريازی، توند و شاد.

ليیان دوور که‌وتمه‌وه، ئيتر ده‌نگی پيکه‌نينيان نه‌ما و دلم گيرا. ئيستنا من
غه‌یری سوپایی بووم. ته‌ختيکی تيکشکاوم له‌ ژووری "شرادر" هه‌بوو.
بيکار بووم و هه‌موو پاره‌که‌م ئه‌وه‌نده‌ بوو که‌ بتوانم هه‌شت روژيک زگم به
تيري رابگرم.

گه‌يشتمه‌ ناوه‌ندی شار و له‌ جمووچولي سه‌ير تووشي سه‌رسوورمان
هاتم. دوکانه‌کان به‌سه‌ترابوون، به‌لام کولانه‌کان پر بوون. هاتووچوو به
سه‌ختی روي ده‌دا. هه‌ر ده‌تگوت که‌س باکی له‌وه نيه‌ه که‌ ده‌ خووله‌ک
پيشتر ته‌قه‌ کراوه. بي ئيختيار بو پيشوه‌ بردرام که‌ له‌ناکاو بارودوخه‌که
تيکچوو. ژنيک ريک له‌ ته‌نيشت من تپه‌پري. پيکه‌نی. ده‌می کراوه‌ی کراوه
بوو، به‌ جوړيک که‌ ده‌متوانی پوک و ددانه‌کانی ببي‌نم. ددانه‌کانی زور
گه‌وره‌ بوون. ترس سه‌رتاپيی گرتم. قه‌لافه‌تی ئه‌وانه‌ی تیده‌په‌رين
به‌رده‌وام ده‌گورا و جييان ده‌گورا و ده‌هات و گه‌وره‌ و گه‌وره‌تر ده‌بوون و
دوايی له‌پيش چاوم نه‌ده‌مان و له‌ناکاو، وه‌کوو مشتیک بازنه‌ گرد ده‌بوون:
چاوه‌کان، لووت، ده‌م، ره‌نگ و روو، هه‌موويان له‌ناو ده‌چوون و جگه‌ له
بازنه‌ هيچيان لی نه‌ده‌ما، ئه‌م بازنانه‌ گه‌وره‌ و گه‌وره‌تر ده‌بوون، وه‌کوو
له‌رزانه‌ ده‌له‌رزین و بولای من ده‌هاتن. ديسانيش گه‌وره‌تر ده‌بوون،
وه‌رووخسارم ده‌که‌وتن و له‌ ترسان و نفره‌ته‌وه‌ وه‌له‌رزینيان ده‌خستم.
ده‌نگيکی وشک به‌رز ده‌بووه‌ و هه‌موويان ديار نه‌ده‌مان. دواتر بازنه‌يه‌کی
ديکه، شل و به‌ره‌نگی شیری، له‌ ده‌ هه‌نگاوی من په‌يدای ده‌بوو، ريک بو
لام ده‌هات و پان و گه‌وره‌ ده‌بوو. چاوه‌کانم به‌ست. وه‌ستا. له‌ ترسان

وشك ببوم. ده‌ستېك ئه‌وكمى رېكده‌كووشى واپنده‌چوو ده‌يه‌ه‌وى
بمخنكىنى. ته‌رى عاره‌قه ببوم و به توندى هه‌ناسه‌م هه‌لده‌كيشا.
كه‌م كه‌م ئارام بوومه‌وه، رووبه‌رووى خوّم هه‌لبژارد و بى ئه‌نجام
به‌رېكه‌وتم. هه‌موو شت بى ره‌نگ و وون بوو.

له‌ناكاو بى ئه‌وه‌ى بوخوّم بمه‌ه‌وى و راست وه‌كوو ئه‌وه‌ى يه‌كېك
قىزاندى "بوسته!" وه‌ستام. به‌رامبه‌رم ده‌رگايه‌كى به‌ردىن بوو.
قه‌لافه‌تېكى ناشىرىن و ناحه‌ز په‌يدا بوو و پرسى: - چيت ده‌وى؟
ده‌وربه‌رى خوّم سه‌ير كرد. هه‌موو شت وه‌كوو خه‌ونىكى ناخوش
ده‌چوو. به‌ ده‌نگىكى بېگانه له‌خوّم وتم: - ده‌مويست بابه قالىر ببينم.
- ئه‌و ئيتىر لېره نيه‌ه.

دووباره‌م كرده‌وه: - ئيتىر لېره نيه‌ه؟

- نا!

- من شاگرديكى پيشووى ئه‌وم.

ده‌نگه‌كه وتى: - منيش هه‌ر وام بىر ده‌كرده‌وه. راوه‌سته بزاتم، ئه‌تۆ
هه‌مان كوورپه بچكۆلانه نى كه له ته‌مه‌نى شازده سالى خۆبه‌خشانه چووه
سه‌ربازى؟

- به‌لى هه‌وم.

ده‌نگه‌كه وتى: - له شازده سالى!

بېده‌نگيه‌كه هاته‌پيش. هه‌موو شت بى قه‌باره و به ره‌نگى خاك و خوّل
بوو. وه‌كوو ئه‌وه ده‌چوو سه‌رى پياوه‌كه وه‌كوو ده‌بده‌به له‌سه‌ر من
هاتووچۆى ده‌كرد. دووباره ترس هه‌موو له‌شى داگرتم. چاوه‌كانم
سووراندوه و وتم: - ده‌كرى بيم نه‌ختېك بسوورپيمه‌وه.

- به‌لى ده‌كرى. مندا له‌كان له‌سه‌ر پۆلن.

وتم: "سوپاس" و چوومه ژووری. له ههوشه‌ی منداان و دوا‌ی‌ی گه‌وره‌سالان تیپه‌ریم و له کۆتاییدا گه‌یشتمه "هه‌وشه‌ی خۆم". به هیواشی نه‌ختیک هه‌نگاوم نایه‌وه و کورسیه‌کی به‌ردینم بین‌ی. هه‌مان کورسیه‌ی که "ویرنیر" یان له‌سه‌ر خه‌واند. بۆئه‌وه‌ی پی‌ی نه‌که‌وم، به ده‌ووریدا سووپامه‌وه و له رۆیشتن به‌رده‌وام بووم. دوا‌ی‌ی سووپامه‌وه و پاژنه‌کانم به دیواره‌وه‌نا. هه‌نگاوم نایه‌وه و ده‌ستم کرد به ژماردن. ماوه‌یه‌کی زۆر تیپه‌ری. وه‌کوو ئه‌وه بوو که گیانله‌به‌ریکی دل‌سۆز و به‌توانا ژیر هه‌نگلمی گرتووه و به لای‌ی لای‌ی ده‌مجوولین‌ی.

ریک کاتیک که چه‌ند "فینگ" (Pfennig) "سکه‌ی ئەلمانی" زیاتر له‌ناو به‌رکمدانه‌ما‌بوو، "شرادر" له کارگه‌یه‌کی بچوک که که‌وه‌نته‌ر و دۆلابی فافۆنی دروست ده‌کرد، بۆ هه‌ردوو‌کمان ئیشی دۆزیه‌وه. "شرادر" بۆ به‌شی ره‌نگکاری ناردا که له ئەنجامدا رۆژانه نیو لیتر شیر ی بی‌چه‌وریشی ده‌درا‌یه.

ئهو ئیشه‌ی من ئیشیک ی ئاسان بوو. ده‌رگای قه‌فه‌سه‌کانم یه‌ک به‌یه‌ک هه‌له‌ده‌گرت و سوومبه‌یه‌کی پۆلایینم به‌چه‌کووچک ده‌خسته‌ناو کوونه‌که‌یان. چکووچیکم له‌سه‌ری سوومبه‌که‌ ده‌دا که بچینه‌خوار و دوو چکووچی دیکه‌م له‌ته‌نیشتی ده‌دا بۆئه‌وه‌ی نه‌ختیک شل بیت. لینگه‌ی ده‌رگا‌کانم چوارچوار له‌سه‌ر میزی کارگه‌ ده‌چنی و ئیشی هه‌رکامه‌ته‌واو ده‌بوو پالمه‌دان بۆ خوار ی و قیتم ده‌کردنه‌وه. ئیشی هه‌ر چوار لینگه‌ی ده‌رگا که ته‌واو ده‌بوو ده‌م‌بردن و به‌پایه‌یه‌کی دیکه‌مه‌وه‌ده‌نان.

چونکه‌ ده‌رگا‌کان نه‌ختیک قوورس بوون، سه‌ره‌تای ئیش دانه‌ دانه‌ ده‌م‌بردن. به‌لام کاتژمی‌ریک که تیپه‌ری "مایستر" (Meister)

(سه‌رکارگر) ئەمری پیکردم بۆ ئەوەی که کات کهم بگیریت دەبی جوت جوت بیانبه‌م و منیش به گویم کرد. کیشه‌ی ئیشه‌که‌ش هه‌ر لی‌روه ده‌ستی پیکرد. ئەو کریکاره‌ی که ده‌رگاکانی ده‌خسته‌ سه‌ر قه‌فه‌سه‌که‌وه، پیر و پاتالیک بوو به‌ناوی "کارل" (Karl) زۆر به‌ کاوه‌خۆتر له‌من بوو، چونکه‌ دوا‌ی ئەوه‌ی ئیشه‌ی ده‌رگاکان ته‌واو ده‌بوو، ده‌بوا‌یه‌ قه‌فه‌سه‌ قوو‌رسه‌کانیش بگوازیته‌وه. بیانگوازیته‌وه سه‌ر عاره‌بانه‌یه‌که‌ که پێی ده‌بردرانه‌ به‌شی ره‌نگ کردنیان. که‌واته‌ کاتیک من خیراییم په‌یدا کرد، ئەو ده‌رگایانه‌ی که له‌به‌رده‌ستی من تیپه‌ریبوون له‌ پیش "کارل" مانه‌وه. مایستر که‌ چاوی پێیان که‌وت به‌ پیره‌ی وت خیراتر و تیژتر بجوو‌لێت. ئەویش هه‌ولێ خۆی دا، به‌لام هیچی پینه‌کرا. دوا‌ی ئەوه‌ هه‌رکات ده‌رگای نویم بۆ ده‌برد، مۆپه‌یه‌کی ده‌کرد و به‌ پرته‌بۆله‌ ده‌یوت: "لانگسام، مینش، لانگسام" (هیواشتر، بابه، هیواشتر)، به‌لام من ناچار بووم هه‌رجاره‌و جوتیک ده‌رگا ببه‌م و نه‌مه‌زانی چۆن ده‌کری هیواشتر کار بکه‌م. دوا‌یی ئەو لینگه‌ ده‌رگایانه‌ی زۆر ده‌بوون که له‌به‌ر ده‌م "کارل" ده‌مایه‌وه که دیسان مایستر هات و به‌ ده‌نگیکی وشک هه‌ره‌شه‌ی خیرایی له‌ "کارل" کرد. "کارل" ئاهه‌نگی ئیشه‌که‌ی خیراتر کرد، سوور بووه‌ و ئاره‌قه‌ له‌ چه‌وت به‌ندی جه‌سته‌ی ده‌هاته‌ده‌ر، به‌لام بی سوود بوو. کاتیک فیکه‌ی کۆتایی ئیش لێدرا، هیشتاش زۆر له‌پاش بوو.

ده‌ست و رووخسارم له‌ ده‌ستشۆره‌کان ده‌شورد و "کارل" ی پیر له‌ ته‌نیشتم بوو. "پروسی" یه‌کی (به‌شیک له‌ ئەلمانیا) ره‌نگ گه‌نمی بوو و په‌نجا سالیکێ تیپه‌راندبوو، وتی:

- له‌به‌ر ده‌رگا چاوه‌پروانم به‌، هه‌ندی قسه‌م پیته‌.

بهسهر وتم باشه، كۆتهكهم له بهر كرد و وهرهقهى ئيشم به چاودير دا و له نهردهكان تپيهپریم. "كارل"ى پير چاوهپریم بوو. ئيشارهيهكى پيندام بو ئهوهى بهدواى كهوم. دوو سى خوولهك له بئدهنگيدا روښتين تا ئهوهيكه وهستا و رووى تىكردم.

- گوى بگره "يونگه"، من هيچ دوزمنايهتيم له گهل تو نيهه، بهلام ناوا نابى، تو دهبيتته هوى ئهوهى ئيشهكهى من عهيب و كهموكوپرى پيوهديارى بى.

چاوى له من برى و دووبارهى كردهوه.

- دهبيتته هوى كهموكوپرى و عهيب و عارى ئيشهكهم. ئيترسهنديكا ناتوانى بهرگریم ليڤكات.

من بئدهنگ مامهوه و ئهويش له قسهكانى بهردهوام بوو.

- وازانم تيناگهى چيت پى دهليم. دهزانى ئهگهر عهيب و كهموكوپرى له ئيشهكهمدا پيكيبت، چيم بهسهر ديت.

- نا.

- سهههتا چهند جار هوښدار، غهرامه و له كۆتاييدا دهردهكریم!

- من لهوى نه سهرى سیرم و نه بنى پيواز. تهنيا ئهوكارهى كه مايستر پييسپاردم، ئهوا ئهتجامم دا.

سهرتاپى سهيرى كردمهوه و وتى:

- يهكم جارتته له كارگهيهك ئيش دهكهى؟

- بهلى.

- پيشتر چى؟ له كوى بووى؟

- لهناو سوپا.

- وهكوو خو بهخش.

- به‌ئى.
- سه‌رىكى راوه‌شانده و وتى:
- كه‌واته گوى بگره. ده‌بى زور به هيواشى ئيش بكه‌ى.
- ناخر له‌وه سه‌برتر ناتوانم. بوخوتان كه بينيت....
- قسه‌ى بريم كه: - جارى به من مه‌ئى "بوخوتان" نه‌وه ئيتري چ جوره قسه كردنيكه. دواتر، بارودوخم زور باش بوو له‌گه‌ل نه‌وه هاورپيه‌ى پيش تو ئيشى ده‌كرد. نه‌ويش نه‌مرى پيكرابوو جووت جووت ده‌رگاكان بيئي.
- پيپيكي ره‌شى پيكره كه له كوئيان وه‌كوو ددانه مشكى ليها‌تبوو.
- له‌وه چكوشانه‌ى كه ده‌يانوه‌شيئي، چه‌ند له ئاسنه‌كان به نارىكى ده‌چنه‌ژوور و ده‌بى ده‌ريانبيئيه‌وه؟
- ژماردم و وتم: - له هه‌ر پازده بيستيان، يه‌ك دانه.
- كاتت ده‌گرئت مه‌گه‌ر نا؟
- به‌ئى.
- ئى، ئيستا گوى بگره. تو بو ده‌ره‌ينانه‌وه‌يان كاتت به‌سه‌ر ده‌چى وايه؟
- به‌ئى
- به‌يانى له هه‌ر ده دانه‌يان يه‌كيان به‌خراپى بخه ناو كوونكه‌ى و ده‌ريانبيئيه‌وه.
- تووشى سه‌رليشيووى ببوم.
- وتى: - ئيستا ليم تيگه‌يشتى؟
- به شك و گومانه‌وه وتم: - ده‌ته‌وى وا بنويتم كه له ده ده‌رگا يه‌كيان خراپ بووه و ده‌بى سه‌رله‌نوئى چاكي بكه‌مه‌وه.

به دهنگیکی رهمانه‌ندانه وتی: - که‌واته تیگه‌یشتی! به‌لام ئەمه هه‌مووی نییه. نه‌ختیک ده‌بی خۆت زیاتر بخافلینی. تیگه‌یشتی! ئەوکات ده‌بینی که منیش وه‌پاش ناکه‌وم. ئەگه‌ر هه‌ر له به‌یانیه‌وه ئاوا نه‌که‌ی، ئەوا وه‌کوو ئەمرو که پینچ قه‌فه‌سه‌مان زیاتر برده ره‌نگکاری، ئەوا ده‌بی هه‌موو روژی دووباره‌ی بکه‌ینه‌وه، یانی کاریکی زیاتریان لیمان ده‌وی.

سه‌رتاپی گویم گرتبوو و وتم: - کاریکی ئاوا له‌ده‌ست من نایه‌ت. شانه‌کانی هه‌ل‌و‌یشته‌ و وتی: - بیر له مایستر مه‌که‌وه، یونگه. ئەو هاو‌پیه‌ی پیش تو کاری ده‌کرد، پینچ سال به‌م شیوه‌ مایه‌وه و هه‌چ‌که‌س تیغه‌گه‌یشته.

- من هه‌چ کی‌شه‌یه‌کم له‌گه‌ل مایستر نییه و ئەوه‌نده‌ش حسینی لیناکیشم.

"کارل" ی پیر به سه‌یره‌وه چاویکی لیکردم و وتی: - که‌واته بۆچی ئاوا ناکه‌ی.

راست سه‌یری چاوه‌کانیم کرد و وتم: - ئەمه "خه‌رابکارییه".

"کارل" ی پیر سوور هه‌لگه‌را و چاوه‌کانی له تو‌په‌یه‌ی دره‌وشایه‌وه.

- که‌واته باش گوئ بگره یونگه، ئیتر ئیره له‌ناو سوپا نیت! خه‌رابکاری، خوشکی خه‌رابکاری! من کریکارم و له هه‌موو ته‌مه‌نمدا هه‌چ کاریکی خراپم نه‌کردووه.

مایه‌وه و ئیتر نه‌یتوانی هه‌چ بلێت. پیه‌یه‌که‌ی به‌جۆریک له‌ناو ده‌ستی راستیدا ریکووشی که په‌نجه‌کانی سپی هه‌لگه‌را. دوا‌ی ماوه‌یه‌ک سه‌یر کردنی من به هیوری وتی:

- ئەوه "خه‌رابکاری" نییه یونگه، "هاوکاری"یه.

وه‌لام نه‌دایه‌وه. له قسه‌کانی به‌رده‌وام بوو که:

- بیری لیبکوهه، له سوپادا فرمانده هیهه و هیچیت. به لام لیره کریکاریکی زوری لییه و نه‌گه‌ر ئاگامان له یه‌کتر نه‌بیئت نه‌وا هیچکات کریکار ناحه‌سیته‌وه و ناکری ناوی کریکاریش له یه‌کتر بنیین.
- ديسان ماوه‌یه‌ک سه‌یری کردم و دوایی سه‌ریکی جوولاند و وتی:
- باش بیری لی بکوهه یونگه. به‌یانی به‌دیار ده‌که‌وی که لیم تیگه‌یشته‌وی یان نا.
- پشتی تیکردم و رویشت.
- بو مائی "فراو لپیمان" و شرادر که خه‌ریکی تاشینی ردینی بوو چوومه‌وه. شرادر هه‌موو ئیواران ردینی ده‌تاشی.
- که چوومه ژور، بوتلی نیو لیتری شیری بی چه‌وری که له کارگه‌ی پییان دابوو، له‌سه‌ر میژ بوو. هیشتا نیوه بوو.
- شرادر به تیغه‌وه (مووس) ئاوپی دایه‌وه و ئیشاره‌یه‌کی کرد و وتی:
- هه‌لیگره، هی تویه.
- بوتله‌که‌م سه‌یر کرد. شیره‌که‌ی بۆر ببوو، به‌لام به‌هه‌رحال شیر بوو. سه‌رم سووران و وتم:
- نا، گه‌وره‌م، شرادر!
- ئیتر من نا‌یخۆمه‌وه.
- نیوه جگه‌ره‌یه‌کم له به‌رکم ده‌ره‌ینا و دامگیرساند: - نا شرادر. ئەمه شیری تویه. بو تو له حوکمی ده‌رمان دایه.
- شرادر تیغه‌که‌ی به‌رز کره‌وه و هاواری کرد:
- ئەتۆ گیانی من گوی له‌م گیله‌ پیاوه بگره! مه‌گه‌ر نه‌موت "ئیترا ناخۆمه‌وه"؟! یاللا! هه‌لگره و بیخۆوه، دو‌مکوپف!
- گرنگ نییه.

به پرته بۆله وتى: - كەللكەرى خراپ، باواریای له عنەتى!
دوایی له ناوقە دەوہ بۆ سەرىنى رووت كرد، خوار بۆوہ و ھەر ئەمجۆرەى
لە ناو تەشت خەرىكى شۆردنى دەست و دەم و چاوى بوو، دەستى به
فیکەلیدان كرد.

دانیشتم و جگەرەكەم كیشا. بوتلى شیر لە بەرچاوم سەمای دەكرد.
بەجۆرىكدانیشتم كە ئیتر چاوم پىی نەكەوئت.

شراڤر بە خاوى سینگ و پشتى وشك دەكردەوہ، پرسى:

- "كارل" ی پیر چ ئیشیکى پى بووی.

لە سەرتاوه بۆم گىپرایەوہ. كە تەواو بووم سەرىكى ھەلاویشت و دەستى
بە پىكەنن كرد.

ھاواری كرد: - ئاخ، كەواتە ئاوا، كەوہنتەرە زیادەكانى ناو كارگەى
رەنگكارى ئیشى "كارل" ی پیر نییە، ئیشى رۆدۆلفى بچكۆلانە بوو!
كراسەكەى لەبەر كرد و بى ئەوہى بیخاتە ناو پانتۆلەكەى دانیشت.

- تۆش رىك ئەو كارە دەكەى كە "كارل" ی پیر پىی وتوویە.

- نەخیر بەھىچ شىوہ ئەم بېيارەم نەداوہ.

سەیرى كردم و ھىلىكى رەش لە برۆكانى كەوتە سەر چاوەكانى:

- بۆچى ئەم بېيارەت نەداوہ؟

- چونكە بۆ ئەو ئیشەى كە دىكەم، مووچە وەردەگرم، منیش ئەركم
ئەوہیە كە ئیشەكەم بە رىكوپىك و بە دروستى ئەنجام بەدم.

شراڤر وتى:

- بە.....لى! تۆ ئیشەكەت باش بەرپۆوہدەبەى، ئەوانیش مووچەت

پىدەدەن! ھىچ ئەوہت لىكداوہتەوہ رەنگە ئیشى تۆ ببیتە ھۆى ئەوہى

"كارل" ی پیر ئیشەكەى لە دەست بەدات و لە كارگە بیخەنە دەرەوہ؟

به نووكى په نجه كانى چهنه زهر پېكى له مېزه كه دا و دووباره وتى:

- نه وهى روون و ناشكرايه نه وهيه كه "كارل" ى به سته زمان ناتوانى
بچيته لاي مايستر و بليت "له گهل" نه و هاورپيهى پيش روډولف پينچ
سالى ته و او فيلمان كردووه و كلاومان له سهر تو و كارگه ناوه بويه
ئيشه كه ناوا بو!"

چاوى له من برى و چونكه بينى هيچ ناليم دووباره وه قسه هاته وه و
وتى:

- "كارل" ى پير به فيل كردن توانيوه تى نه مكاره به دهست بينى،
نه گهر ناكات لى نه بيت دهفته تى، دهفته تى و دهره كرى روډولف.

- هيچ كارېكم له دهست نايهت.

لووته شكاهه كه ى به پشتى دهستى خوراند:

- نه گهر وه دهرى نين، نه وكات كوورپه كانى كارگه به چاويكى باش
سهيرى تو ناكهن.

- هيچ كارېكم له دهست نايهت.

- بوچى، له دهستت ديت.

بيدهنگيهك هاته ناراه و دوايى وتم:

- من ئركى خوم بهرپوه ده بهم.

شرادر به جورېك دهرپه رى كه به لامه وه سهير بوو و بو يه كه مجار بهم
شيويه بينيم. قيراندى:

- ئه ركت....! دهته هوى بزانى ئه ركى تو چييه؟ به روژانه پينچ
كه وهنته زياتر دروست بكرى، تا بابه زاكه (خاوهنى كارگه) پاره يه كى
زياترى به دهست كه وى و بيانخاته ناو به ركى و هر ئيستاكش نه وهنده
تيدايه كه وهخته له پريان به قى. هر نه مرو بابه زاكه ت بينى سوارى

مارس دیسه‌که‌ی ده‌بوو! به‌و لووته سووره نه‌عله‌تییه‌ی که‌وه‌کوو لووتی به‌راز ده‌چوو! به‌و زگه زله‌یه‌ی! ئه‌وه باش بزانه که ئه‌و هیچکات له‌سه‌ر ته‌ختی خراب ناخه‌وی! ئه‌و شیره‌ی که ده‌یخاته ناو قاوه‌که‌ی، شیر ی بی‌ چه‌وری نییه. ئه‌وه باش بزانه و گویتی لی‌ باخنه. ئه‌و ئه‌رکه نه‌عله‌تییه‌ی تو، لی‌مگه‌ری با پی‌ت بلیم مانا‌که‌ی چیه‌ی رۆدۆلف: برسیتی و تینویه‌تی هه‌رچی زیاتری "کارل" ی پیر و به‌سته پاره‌ی زیاتر بو‌ بابه‌ زا‌که. نه‌ختیک سه‌برم کرد بو‌ئه‌وه‌ی که‌میک له‌ تووره‌ی که‌م بیته‌وه و ئه‌وکات وتم:

- ئه‌وه به‌ من چی که خۆم بخه‌مه ناو ئه‌م مه‌سه‌له‌یه؟ بو‌ من روونه. متمانه‌یان پیکردووم و ئیشیکیان پی‌ سپاردووم. ئه‌رکه‌که‌شم ئه‌وه‌یه که به‌ باشترین شیوه ئیشه‌که‌م راپه‌رینم. هه‌ر ئه‌مه و به‌س. شرادر به‌ سه‌رلیشیواوی چند هه‌نگاوئیک نایه‌وه و دوایی گه‌رایه‌وه لای میزه‌که.

- "کارل" ی پیره‌پیاو، پی‌نج مندالی هه‌یه دوای بی‌ده‌نگییه‌ک، خیرا و به‌ وشکی و بی‌ ئه‌وه‌ی سه‌یری بکه‌م، وتم:

- ئه‌وه‌یان هیچ په‌یوه‌ندییه‌کی به‌ ئیمه‌وه نییه. شرادر مستیکی له‌ میزه‌که دا و هاواری کرد:

- "دونیرویتر" (هه‌ی سه‌رلیشیواو) ئیتر به‌ دیتنت ده‌رشیمه‌وه. هه‌ستامه سه‌رپی و ده‌سته‌کانم خسته ناو به‌رکی کوته‌که‌م و وتم:

- ئیستا که به‌ دیتنت ده‌رشییه‌وه، خۆ ده‌توانم برۆم. شرادر سه‌یریکی کردم و خیرا به‌سه‌ر تووره‌ییدا زال بوو و به‌شیوه‌ی جارانی وتی:

- به‌گیانی خۆم رۆدۆلف، جاروباره ده‌لیم نه‌کا له‌سه‌رت دا.

لیوه‌کانی کراسه‌که‌ی خسته ناو پانتۆله‌که‌ی، رۆیشت و نان و چه‌وریی به‌راز و بیرهی هیئا و هه‌موویانی دانا‌یه سهر میژ و به سهرخۆشییه‌کی گالته‌جارانه وتی:

- "زوتیش! زوتیش" (به‌ره‌و میژ).

دانیشتم. پاروویه‌کی دروست کرد و دای به من و پاروویه‌کیشی بوخۆی دروست کرد و خه‌ریکی خواردنی بوو. ته‌واوی کرد و په‌رداخیک بیرهی بوخۆی تیکرد و نیوه جگه‌ره‌یه‌کی داگیرساند و تیغه‌ی چه‌قوویه‌که‌ی نوشتانده‌وه و خسته‌یه ناو به‌رکی. حاله‌تیک‌ی په‌ژاره و ماندووی هه‌بوو. که‌میک که تیه‌په‌ری وتی:

- فه‌رموو! نه‌وه‌ش ژیا‌نی غه‌یری سه‌ربازی! نه‌وه‌یه ئیتر... پیاو تا ته‌پلی سه‌ری ده‌چیته ناو پیسای‌ی و یه‌کی نییه ریگه‌یه‌کی نیشان بدات. به پیاوی بلی ده‌بی چی بکات! هه‌مووی خۆتی که ده‌بی بریار بده‌ی! که بیرم له قسه‌کانی کرده‌وه، بینیم راست ده‌کات.

رۆژی دواتر که چوومه سه‌ر ئیش، کاتیك له‌به‌رده‌م "کارل" ی پیر تیه‌په‌ریم، به ده‌مه‌وه پیکه‌نی و به ده‌نگیک‌ی بریا‌نه وتی: - نا، یونگه! (یا‌للا لاهه).

سلاوم لییکرد و چوومه پشت میژی کار، چۆکه‌کانم هیژی ئیشیان نه‌بوو و ئاره‌قه له شانم ریگه‌ی پشتمی بری. چوار لینگه ده‌رگام هه‌لگرت، به‌لام دلم بو کار نه‌ده‌چوو. چکوچ و ئامرازه‌کانی دیکه‌م ده‌ست دایه و دستم به ئیش کرد.

خۆم ده‌خافلاند و کاتیك یه‌که‌م چوار لینگه ده‌رگام برده لای "کارل"، دووباره پیکه‌نی و له‌بن گویم وتی:

- نه‌مجۆره (زۆر باشه، یونگه).

سور هه‌لگه‌رام و وه‌لامیکم نه‌دایه‌وه.

به‌هه‌رحالّ دیسانیش نه‌ختیک به‌هیوری ئیشم ده‌کرد و کهم کهم ئومیده‌وار ده‌بوو که ئیتر له‌مه‌و به‌دوا ئاوا ئیشه‌که راپه‌رینم. کاتژمی‌ریکی پی نه‌چوو که ئاسنه‌ بچووکه‌کان که ده‌بوایه‌ بیانخه‌مه‌ ناو لۆلای ده‌رگا، به‌ جوړیک ریگ بر‌دران که بی که‌ک وهرگرتن له‌ چکوچیش ده‌چوونه‌ ناو کوونه‌که. ده‌مویست بیر له‌ قسه‌کانی "کارل" و مندال‌ه‌کانی بکه‌مه‌وه، به‌لام نازانم له‌ناکاو به‌ خیرایی ئیشه‌کانم راپه‌راند، زۆر خیرا و خیراتر له‌ روژی رابردوو، وه‌کوو مه‌کینه‌یه‌ک.

کاتژمی‌ریکی پینه‌چوو که یه‌کیک هاته‌ لای میزه‌که‌م. سه‌رم به‌رز نه‌کرد. ته‌نیا ده‌ستی‌کم بینی که به‌ ده‌رگا‌کان کهوت و له‌ناو ده‌سته‌که‌دا پیپیکی بچووکی ددان ره‌شم بینی. پیپ دوو ته‌قه‌ی له‌ ده‌رگا هی‌نا و ده‌نگی "کارل" م گوی لی‌بوو که وتی: "چیته‌؟" له‌به‌رچاوی ئه‌و سومبه‌که‌م خسته‌ ناو کوونه‌که و به‌ده‌ستم پالمدا. بی هیچ کیشه‌یه‌ک روچوو. ده‌رم هی‌نایه‌وه و خسته‌مه‌ ناو کوونی ده‌رگایه‌کی دیکه، دیسان بی هیچ زه‌حمه‌ت و گرفت روچوو. بی ئه‌وه‌ی سه‌رم به‌رز بکه‌مه‌وه، پالمدان و بردمنه‌ لای ده‌رگا‌کانی دیکه. ئه‌و ده‌سته‌ی که پیپه‌که‌ی گرتبوو، هه‌ر له‌وی بوو. له‌رزینیکی سووکی هه‌بوو و دوا‌یی، له‌ناکاو هیچ شتی له‌وی نه‌ما. گویم له‌ ده‌نگی پی بوو که دوور ده‌که‌وته‌وه.

مه‌کینه‌کان کارگه‌ گه‌وره‌که‌یان ده‌له‌رزاند. بی ماندوو بوون ئیشم ده‌کرد. چالاک بووم و به‌تال. به‌ زه‌حمه‌ت هه‌ستم به‌وه‌ ده‌کرد له‌ویم. عاره‌بان‌ه‌ی به‌شی ره‌نگاری به‌ چغه‌چغه‌ هات. تایه‌کانی ده‌یانچریکاند. ئه‌وکات بینی کریکاری سه‌ر عاره‌بان‌ه‌که به‌ ده‌نگی به‌رز به‌سه‌ر "کارل" ی پیری قیراند:

- تو چیته‌؟ زا‌که‌ پولی خیرات به‌ تو نادات؟

بیده‌نگیه‌ک رووی دا. من هه‌روا سه‌رم داخستبوو. ته‌نیا ئه‌وه‌نده‌م بیینی
که پیپی "کارل" به‌رز بووه و منی نیشان دا.

دوای ماوه‌یه‌ک دیسان تایه‌کانی عاره‌بانه سه‌رله‌نوی به‌چیغه‌چیغ که‌وت.
سیبه‌ریک له‌سه‌ر میزی من تیپه‌ری و ده‌نگی مایستر، به‌توو‌په‌یی له‌ناو
مه‌کینه‌کان بیسرا که:

- هیچ نازانم ئیوه چیتانه... خه‌وتوون؟

"کارل" به‌ ده‌نگیکی به‌رز وتی که:

- ته‌نیا ده‌ خووله‌ک لای من راوه‌سته، خۆتان ده‌بینن که من خه‌وتووم
یان نا!

سیبه‌ر له‌سه‌ر میزی کاری من تیپه‌ری و ده‌نگی "کارل" ی پیرم بیست که
له‌ژیر لیوه‌کانی جنیو ده‌دات. دوای نیو کاتژمیر مایستر گه‌پرایه‌وه، به‌لام
ئه‌مجاره‌ توانیم گوئی له‌ قسه‌کان بگرم.

دوایی، ماوه‌یه‌کی زۆر هه‌ستم کرد که "کارل" ی پیر چاوی له‌من
هه‌لناگریت. خیرا چاویکم لیکرد: ئیتر سه‌یری منی نه‌ده‌کرد و پشتی
له‌من کردبوو. پشت سه‌ری سوور بوو، مووه‌کانی به‌ ئاره‌قه‌ ته‌ر بیوون و
شیتانه ئیشی ده‌کرد. ئیستا به‌ ریژه‌یه‌ک ده‌رگای له‌لایه‌ که هه‌ر ناتوانی
بجوولی.

فیکه‌ی نیوه‌رۆ لیدرا. مه‌کینه‌کان وه‌ستان و ده‌نگه‌ده‌نگ کارگه‌ی پر کرد.
چووم ده‌ست و با‌لم بشۆم. وه‌ستام هه‌تا شرادر هات و پیکه‌وه به‌ره‌و
چیشته‌خانه ریکه‌وتین، زۆر غه‌مین و توو‌په‌ دیار بوو بی ئه‌وه‌ی سه‌یرم
بکات وتی:

- کوو‌په‌کانی به‌شی ره‌نگکاری چه‌قویان لیبده‌ی دلۆپه‌ خوینیکیان لی
نایه‌ت.

دهرگای ژووری خواردنم کرده‌وه، بلغه بلغ و دهنگه دهنگ له‌ناکا و پرا. هه‌ستم کرد هه‌موویان سهیری من ده‌کن. چاوم له هیچکەس نه‌کرد و راست بو لای میزیکێ به‌تال رویشتم. شرادریش به‌دوام کهوت و دهنگه دهنگ و قیژه و هه‌را دهستی پیکرده‌وه.

هۆلی نان خواردن رووناک و خاوین بوو و کۆمه‌لیک میزی بچووکێ لی دانرابوو به‌رهنگی سوور که له‌سه‌ر هه‌ر کامه‌یان ده‌سته‌یه‌ک میخه‌کی ده‌ستکرد دانرابوو.

شرادر له‌ته‌نیشتم دانیشتم و دوا‌ی نه‌ختیک، کریکاریکێ لاوازی درپژ که بیستبووم ناویان ناوه "کاغه‌زه جگه‌ره" له‌سه‌ر میزی رووبه‌روو هه‌ستا و هات رووبه‌رووی ئیمه دانیشتم. شرادر سه‌ری به‌رز کرد و سه‌یریکی کرد. "کاغه‌زه جگه‌ره" به‌ده‌ست سلوویکی لی‌کرد و بی ئه‌وه‌ی شتی‌ک بلیت یان ته‌نانه‌ت سه‌یری لای ئیمه بکات خه‌ریکی خواردنی نانه‌که‌ی بوو. ژنیکی کریکار به‌کوپ و ئیستکانه‌وه هات و ئاوی گه‌رمی بو تیکردین. پیاوه‌که سه‌ریکی بو سوورپاند، تازه زانیم بو ناویان ناوه کاغه‌زه جگه‌ره. کابرا زور پان و به‌رین بو، به‌لام که له‌ته‌نیشته‌وه سه‌یرت ده‌کرد، وه‌کوو ئه‌وه ده‌چوو هیچ به‌ریناییه‌کی نییه. من هه‌ر سه‌یری سه‌رووی ئه‌وم ده‌کرد و خواردنه‌که‌م ده‌خوارد: له‌سه‌ر دهرگای رووبه‌رووی من، له‌ناوه‌پراستی دیواره‌که، په‌له‌یه‌کی گه‌وره‌ی چوارگۆشه‌ بوو که ره‌نگیکێ توندتری هه‌بوو. سه‌یری ئه‌م په‌له‌یه‌م ده‌کرد و جاروباره‌ش چاوم له‌شرادر ده‌کرد. سه‌ری داخستبوو و خواردنه‌که‌ی ده‌خوارد. هیلی ره‌شی بروکانی پیش چاوه‌کانی گرتبوو.

"کاغه‌زه جگه‌ره" وتی: - یونگه!

سه‌یرم کرد. چاوه‌کانی بی ره‌نگ بوو. بزه‌ی ده‌هاتی.

وتی: - یه‌که‌م جاره له کارگه ئیش ده‌که‌ی؟

- به‌ئی.

- پی‌شتر چیت ده‌کرد؟

له‌جووری قسه‌کردنی دیار بوو که خوئی ده‌زانی‌ت.

- مفه‌وه‌زی سوارکارانی سوپا بووم.

- وتی: "مفه‌وه‌ز" و فیتوویه‌کی راداشت.

شرادر سه‌ری به‌رز کرده‌وه و زۆر به وشکی وتی: - وه‌کوو من.

کاغه‌ز جگه‌ره پی‌که‌نینی‌کی ئاراسته‌ کرد و به‌هر دوو ده‌ست کوپه‌که‌ی گرت. سه‌رم به‌رز کرده‌وه و سه‌یری‌کی په‌له‌ی گه‌وره و چوارگۆشه‌ی سه‌ر دیوارم کرد. ته‌قه‌ی کرانه‌وه‌ی چه‌قووی شرادرم گوی لیبوو و له‌ جوولنه‌ی ده‌ستی زانیم خستیه‌ ناو به‌رکی.

کاغه‌زه جگه‌ره وتی: - یونگه! ئه‌م "کارل" پیره‌ هاو‌پیه‌کی باشه، هیچ‌که‌س حه‌ز ناکات لی‌ره ده‌ربکری.

سه‌یرم کرد و دووباره به پی‌که‌نینی‌ک که توورپه‌یی لیده‌باری سه‌یری کردم و له‌ناکاو حه‌زی‌کی زۆر هاته ناخمه‌وه که کوپه‌ پر له‌ چایه‌که‌ی هه‌لگرم و له‌ رووخساری بدهم.

کاغه‌زه دیوار بی ئه‌وه‌ی واز له پی‌که‌نینی بی‌ئی وتی:

- ئه‌گه‌ر لی‌ره ده‌ربکری، گوناوه‌که‌ی وه‌بالی تویه.

په‌له‌ی چوارگۆشه‌ی سه‌ر دیوارم سه‌یر کرد و به‌م به‌روایه‌ گه‌یشتم که پی‌شتر وینه‌یه‌کی لیبوو و له‌خۆم پرسى بوچی هه‌لیانگرتوو. شرادر ئه‌نشکی‌کی تی‌کووتام و ده‌نگی خۆم گوی لیبوو که: - مه‌به‌ست؟

کاغه‌زه دیوار وتی:

- زۆر ساددهيه... ئەو کاره‌ی که "گارل"ی پير پیتوتوی به‌پێوه‌ی ده‌به‌ی.

شرادر به نوکی په‌نجه‌کانی له میزه‌که‌ی دا و منیش وتم:

- نا!

شرادر وازی له ته‌پیل لیدان هینا و به‌ری هەر دوو ده‌ستی له‌سه‌ر میزه‌که دانا. من سه‌یری کاغه‌زه جگه‌ره‌م نه‌ده‌کرد به‌لام هه‌ستم ده‌کرد وه‌کوو پيشووتر هەر پیده‌که‌نی.

به هیواشی وتی: - پيساييه‌کی غه‌ریب و نامۆی!

له‌ناکاو له هه‌موو شت گه‌یشتم. ئەو شته‌ی که له‌وێ هه‌لیان گرتووه، په‌رده‌ی وینه‌ی کیشراو نه‌بوو، به‌لکوو وینه‌ی "قه‌یسه‌ر" بوو. (نازناوی پاشاکانی ئەلمانیا)

گرمه‌یه‌ک به‌رز بۆوه و بیده‌نگیه‌کی مه‌رگناسا ته‌لاره‌که‌ی داگرت. شرادر له جیگه‌ی خۆی ده‌رپه‌ری و قۆلی منی گرت. هاواری کرد: - شیت بوویه! کاغه‌زه جگه‌ره وه‌ستابوو و رووخساری به قۆلی خاوین ده‌کرده‌وه: به‌ئێ کویه چایه‌که‌م به سه‌رو چاوی دادابوو..

کاغه‌زه جگه‌ره سه‌یری منی کرد، چاوه‌کانی در بپوون. کورسییه‌که‌ی وه‌لانا و بۆ لای من هات. له جیگه‌ی خۆم نه‌جوولام. قۆلی شرادر دووجار به‌خیرایی له‌پیش من هاتوو چوو. دوو ده‌نگی وشک هات. کاغه‌زه جگه‌ره که‌وته خواری. هه‌موویان له جیگه‌ی خۆیان هه‌ستان. هاواریکی خه‌فه به‌رز بۆوه. وام هه‌ست کرد که ده‌رگای هۆله‌که به‌پرووی ئیمه‌دا داخرا. جووت ده‌ستی شرادرم بینی که ده‌سته‌ی کورسییه‌کیان گرت. ده‌نگی

"گارل"ی پيرم گوی لیبوو:

- لییان گه‌رین با برونه‌ ده‌ره‌وه.

له‌ناكاو هه‌تا به‌رده‌رگا كۆلانیك كرایه‌وه و شرادر قۆلی گرتم و منی به‌دوای خۆیدا كیشا.

له‌ناو ئاوده‌ست شرادر ده‌ست و بالی خۆی شورد. به‌ندی په‌نجه‌کانی غه‌رقی خۆین بوون. قوونه جگه‌ره‌یه‌کم داگیرساند و شرادر که ئیشه‌که‌ی ته‌واو بوو بۆم راداشت. چه‌ند قمی لیدا و پییدامه‌وه. فیکه‌ی کارگه به‌رز بۆوه، به‌لام به‌ر له‌وه‌ی له‌ ئاوده‌ست بچینه ده‌روه، نه‌ختیک له‌وی ماینه‌وه. شرادر ریگه‌ی خۆی خوار کرده‌وه، بۆ ئه‌وه‌ی هه‌تا کارگه له‌گه‌لم بیئت. ده‌رگام کرده‌وه و به‌ سه‌رسوورمانه‌وه له‌ جیگه‌ی خۆم وشك هه‌لاتم. له‌ناو کارگه ته‌نانه‌ت بالنده‌ش بالی لینه‌ده‌دا!

شرادر سه‌یری منی کرد و سه‌ریکی راوه‌شانند. چوومه شوینی خۆم و دوایی شرادریش رویشت.

چار لینگه‌ی ده‌رگام هه‌لگرت و له‌سه‌ر میزه‌که دامنا و خه‌ریکی ئیشی خۆم بووم. دوایی دوو دوو بردمنه نزیك شوینی "کارل" ی پیر و له‌ویم دانان. کاتر میرم سه‌یر کرد، ده‌ خوله‌کیك له‌ کاتی ئیش لایدا بوو. ته‌لاری کارگه بیده‌نگ و کویر بوو، که‌سی تیدا نه‌بوو.

ده‌رگای ته‌لاره‌که کرایه‌وه. هایستر سه‌ری هینایه ژوور و هاواری کرد: - ئیداره.

چکوچ و که‌ره‌سته‌کانی دیکه‌م دانایه سه‌ر میز و بۆ ده‌ری رویشتم. له‌به‌ر ده‌رگای ئیداره شرادرم بینی. به‌ هیواشی منی وه‌پیش خۆی دا. ده‌رگام کرده‌وه. یه‌کیك که‌ لووتی زیاتر وه‌کوو لووتی مه‌یمون ده‌چوو، له‌وی وه‌ستا بوو و هه‌ر ئه‌مجۆره‌ی که‌ ده‌سته‌کانی ریگده‌خشانند، سه‌یری نه‌کردین.

چووینه پیش، به‌ پیکه‌نینیکی بچووک وتی: - ئیوه درکران!

شرادر وتی: - بۆچی؟

- "کرده‌وه‌ی زۆره‌ملانه دژ به هاوکار".

برۆکانی شرادر هاتنه سه‌ر چاوه‌کانی: - به‌و خیراییه؟

لووت مه‌یموون به توورپه‌یه‌وه وتی: - شوپرای کریکاران: درکرانی خیرا،
یان وازه‌ینان له ئیش و کار.

- زاگه‌ش ترساوه له‌وه‌یکه کارگه دابخری.

- یا، یا، "هیرزاگه" ش ته‌سلیم بووه.

دوو پاگه‌تی له‌سه‌ر میز به‌ره‌و ئیمه‌ خلیسکاند: - ئەمه‌ش حسیب‌تان.

رۆژیک و نیو. (دووباره‌ی کرده‌وه) - یا، یا، "هیرزاگه" ش ته‌سلیم بوو.

سه‌یریکی ده‌وربه‌ری خۆی کرد و ده‌نگی هینایه‌ خوار و وتی:

- تو وایر ده‌که‌یه‌وه هه‌مان رۆژگاری باشی پیوویه؟

دوایی هه‌ر به‌م ده‌نگه‌وه وتی: - به‌هه‌رحال، له‌ ده‌م و فلچی کاغه‌زه
جگه‌ره‌ت داوه‌ خۆ؟

شرادر وتی: دانه‌یه‌ک نا، به‌لکوو دوو دانه!

لووت مه‌یمونه‌ جارێکی دیکه‌ ده‌وربه‌ری خۆی سه‌یر کرد و به‌ هیواشی
وتی:

- هه‌ی نه‌وشی گیانی بی‌ت و چاویکی له‌ شرادر داگرت.

- تا قورگ چووینه‌ته‌ ناو پیسایي! ئەوه‌ش حال و رۆژمانه: هه‌تا قورگ
چووینه‌ته‌ ناو گوو!

شرادر: - نای چیت وت.

لووت مه‌یموونی دووباره‌ چاویکی داگرت و وتی:

- که‌واته‌ ئیستا نه‌ختیک بوه‌سته‌ هه‌تا ببینی. ئەوانه‌ بۆ هه‌میشه‌ له
سه‌روو نامینه‌وه‌ ده‌بینی!

شرادر: - هەر بژی!

له‌ناو كۆلان هه‌مان بارانی سه‌هۆلای هه‌شت رۆژ پيش ده‌باری و وه‌ستانی نه‌بوو و پيش‌سوازی لیده‌کردین. چه‌ند هه‌نگاوێك له‌ بیده‌نگیدا رۆیشتین و من وتم:

- تۆ ناچار نه‌بووی خۆت تیکه‌لاو بکه‌ی.

شرادر وتی: - وازبینه‌ ئیتر.

به‌ پشستی ده‌ستی لووته‌ شكاوه‌که‌ی خوراند.

- ئەگه‌ر له‌ من ده‌پرسی، ئاوا زۆر باشت‌ر بوو.

بو‌ژووری ئەو رۆیشتین. دوا‌ی ماوه‌یه‌کی كوورت گویمان له‌ هه‌نگاوه‌کانی "فراو لیپمان" بوو که له‌ مه‌مه‌رکه‌وه‌ ده‌هات. شرادر چووه‌ ده‌روه‌ و ده‌رگای له‌ پشت خۆی پێوه‌دا.

سه‌ره‌تا ده‌نگی قاقا و پیکه‌نین، ده‌نگی مَلچه‌ مَلچ و به‌غبه‌غو. دوا‌یی له‌ناکاو ده‌نگی "فراو لیپمان" به‌رز بووه‌.

- ناین! ناین! ئیتر وه‌ ئامان هاتووم. ئەگه‌ر هه‌ر له‌ ئیستاوه‌ تا هه‌فته‌یه‌ك ئیشتان په‌یدا نه‌کرد، ئەوا ده‌بی‌ هاو‌رپیه‌که‌ت به‌روات.

گویم لیبوو، شرادر سویندی ده‌خوارد و له‌ کۆتایی گویم له‌ ده‌نگی ئەو بوو که :

- که‌واته‌ منیش ده‌پۆم.

بیده‌نگیه‌ك رووی دا و "فراو لیپمان" ماوه‌یه‌کی زۆر به‌ هیواشی سرته‌سه‌رتی بوو. دوا‌یی له‌ناکاو به‌ توو‌ره‌یی هاواریکی کرد و به‌ ده‌نگیکی به‌رز هاواری کرد.

- زۆر باشه‌، زانیم "هیر شرادر" ئیوه‌ش ده‌پۆن!

شرادر هاته‌وه ژوور و ده‌رگای به توندی له‌پشت سه‌ری خۆی پیوه‌دا. وه‌کوو چه‌وه‌نده‌ر سوور ببۆوه و چاوه‌کانی توورپه‌ییان لیده‌باری. له‌سه‌ر لیوی ته‌ختی خه‌وتن دانیشته و منی سه‌یر کرد.

- ده‌زانی ئەم سی‌حریازه نه‌عه‌له‌تییه چی پی و تم؟

- گویم لیبوو.

هه‌ستایه سه‌رپی و ده‌سته‌کانی بو ئاسمان به‌رز کرده‌وه:

- ژنه‌تیوی شیته! ژنه‌تیوی شیته! ته‌نانه‌ت مافی داوینی پیاویش راناگریته!

ئەم سو‌حبه‌ته‌م به‌دل نه‌بوو، وام هه‌ست کرد ره‌نگم گوپا. شرادر له‌ژیر چاوه‌وه سه‌یری کردن و قاقایه‌کی لیدا و کراسه‌که‌ی ده‌ره‌ینا و فلچه‌که‌ی ده‌ست دایه و به‌فیتوو لیدان خه‌ریکی سابوون لیدان له‌ رووخساری بوو. دوا‌یی تیغی ده‌ست دایه و وازی له‌ فیتوو لیدان هینا و ده‌ستی به‌ تراشینی ردینی کرد.

دوای خووله‌کیک، تیغ به‌ده‌ست ئاوپی دایه‌وه. رووخساری به‌که‌فی سابوون داپۆشرا‌بوو. وتی:

- راستی، وابزانم سه‌بارته به‌ ژنان، هه‌ر هه‌چ هه‌ستیکت نییه؟

چاوه‌پوانی ئەم پرسیاره نه‌بووم. هه‌ر ئاوا سه‌رسه‌ری وتم: - "نا". به‌لام دوا‌یی به‌ دل‌ه‌پاوه‌کییه‌وه به‌یرم کرده‌وه که ئیستا ده‌ست ده‌کات به‌

گالته‌جاری و پرسیاری دیکه!

شرادر وتی: - بوچی؟

- نازانم.

سه‌رله‌ نو‌ی ده‌ستی به‌ تی‌هه‌لسوونی که‌ف کرده‌وه.

وتی: - یا، یا، به‌لام به‌هه‌رحال تا‌قیت کردووه‌ته‌وه. نیشت وار؟

- به‌ئى، جارێك له دهمشق.
- شرادر وتى: - ئى، ئەنجام؟
- شرادر كه بينى من هيچ وه‌لامێكم نه‌دايه‌وه له قسه‌كانى به‌رده‌وام بوو و وتى كه:
- ياللا بابە، ئەمجۆره وه‌كوو شاماسى مردوو له‌سه‌ر كوورسى وشك مه‌به! وه‌لام به‌ده‌وه ده‌ی! ئاخ‌ر جارێك به‌ باشى وه‌لام به‌ده‌وه و دوو وشه قسه‌ بكه! ئەمكاره چيژى پي‌به‌خشى؟ ئا يان نا؟
- ئه‌رى.
- ده‌ی، دوایى؟
- جووله‌يه‌كى توندم كرد و وتم: - ئەوه‌نده پي‌م خو‌ش نه‌بوو كه دووباره‌ی بكه‌مه‌وه.
- تيغه‌كه به‌ رووخساريه‌وه وشك بوو: - ئاخ‌ر بو؟ ژنه‌تيوه ناشيرين بوو؟
- ئوه، نا!
- بو‌نيكى ناخوشى لي‌ده‌هات.
- نا.
- ده‌ی بابە قسه‌ بكه! ره‌نگه جوان نه‌بووه؟
- به‌ئى جوان بوو.
- شرادر به‌ پي‌كه‌نينه‌وه: - جوانيش بوو، ئەى كي‌شه له چيدا بوو؟
- بي‌ده‌نگيه‌ك رووى دا.
- وتى: - ده‌ی، ياللا، قسه‌ بكه، بي‌ئى بو‌چى؟
- به‌ ئيفاده‌وه وتم: - ئى، ده‌بوايه به‌رده‌وام قسه‌ی له‌گه‌ل بكه‌م. ئەوه ماندووى ده‌كردم.

شرادر سهيري كردم. چاو و ده‌مي گرد بووه و له‌ناكاو له قاقاي پيکه‌نيني دا و وتي: - هيرگوت! راستي راستي كه شاماسييه‌كي سهير و سه‌مه‌ري، روڊولف.

له‌ناكاو گريكي سووتينه‌ر هه‌موو جه‌سته‌ي داگرتم، وتم: - خه‌فه به، بيده‌نگ شرادر.

شرادر كه پيشتر وه‌پيکه‌نين كه‌وتبوو هاواري كرد:

- ئاخړ، فشه و گالته و سهيري روڊولفا ده‌ته‌هوي راستيت پييليم؟ زورچار لاي خوم بير ده‌که‌مه‌وه كه باشتر نه‌بوو به قسه‌ي باوكت كردبا و بباي به قه‌شه؟

مستيم له ميژه‌که‌ دا و نه‌راند: - بيده‌نگ به شرادرا

دواي ماوه‌يه‌ك شرادر گه‌رايه‌وه شويني خوي و ئانشكي به‌رز بووه و ديسانيش خش و خشي تيغ به‌رز بووه.

"فراو ليمان" ناچار بوو ئه‌وه هه‌فته‌يه له‌سه‌رمان به‌وستي كه خوي مو‌له‌تي پيدا‌بووين. دوو روژ دواي دركراني ئيمه له كارگه، شرادر وه‌كوو گيژه‌لوو كه خوي هاويشته ناو ژوور و شيتانه هاواري كرد: "لوس، مينش، لوس! بو سوپاكانی نازاد"⁽²⁴⁾ خه‌لك وه‌رده‌گرن!

سي روژ دواتر، به چه‌ك و سيلاحه‌وه شاري ه‌مان به‌جيه‌يشت.

"فراو ليمان" بو‌مان گريا. ئيمه‌ي هه‌تا ويستگه‌ي شه‌مه‌نده‌فه‌ر به‌رپر كرد و له‌سه‌ر سه‌كوو ده‌سه‌ره‌ي مالاوايي بو‌راوه‌شاندين و شرادر له پشت

24 - له‌كاته‌دا نه‌لمانايي شكست خواردو له چه‌ك و سيلاح داماندرابوو، به‌لام چونكه له‌ناكاو ئينگليزييه‌كان بو‌رووخاندني حكومه‌تي نوئي يه‌كيني سوقيه‌ت پيويستيان به هيزي نه‌لمانيا پيدا كردبوو و به‌ناوي "فه‌وجه‌كاني نازاد" (سوپاكاني نازاد) به چه‌ك و سيلاح خويان ناماده‌ي شه‌ر له‌گه‌ل بلشويكه‌كان كرد. له‌مه‌رده‌مه‌دا هيشتا سوپاي سوور پيكنه‌هاتبوو.

شوووشه‌ی په‌نجه‌ری شه‌مه‌نده‌فهر وه‌ستابوو و وتی: - به هه‌موو شیتایه‌تییه‌که‌ی کچیکی خراب نه‌بوو.

من له‌سه‌ر کوورسی دانیشتبووم. شه‌مه‌نده‌فهر به‌ریکه‌وت. سه‌یریکی ئونیفورمه‌که‌مم کرد و نه‌و هه‌سته‌م هه‌بوو که بو جاریکی دیکه بو ژیان گه‌راومه‌ته‌وه.

ئیمه‌یان نارده "گرنټس شوټز" (پاسه‌وانانی سشوټقه‌کانی رۆژئاوای ئەلمانیا) که له "و" بوون و ته‌حویلی "روسباخ" یان داین. خو‌شمان له "ئوبیرلویتنانت"^(٢٥) روسباخ هات.

بالابه‌رز و باریک بوو به مووی بۆز که به‌شی پیشه‌وه‌ی رووت‌ر بوو. وه‌کوو ملازمیک خو‌ی وشک نیشان دهدا، به‌لام له هه‌مانحالدا به پیاویکی باش ده‌چوو.

له بی سه‌بریان خو‌ینی خو‌یکی ده‌خواردوه و ته‌نانه‌ت هی ئیمه‌ش. له "و" هیچ ئیشیکمان نه‌بوو: چاوه‌روانی ئەمر و فه‌رمان بووین و هیچ هه‌والیکیش له ئەمر و فه‌رمان نه‌بوو.

جاروباره ئەوه‌ی له "لیتوانی" ده‌گوزه‌را ئاگادار ده‌بووین و چه‌سوودیمان به سوپای نازادی ئەلمانیا ده‌هات که له‌گه‌ل بلشویکه‌کان شه‌ریان ده‌کرد.

کو‌تایی مانگی مه‌ی ئاگادار کراین که "ریگا" یان داگیر کردوه و بو یه‌که‌م جار ناوی ملازم "لئو ئالبرت شلاگیت‌ر" مان بیست که پیشاوپیشی هه‌ندی سه‌رباز یه‌که‌م که‌س بووه که چووه‌ته ناو شار.

²⁵ - ملازم یه‌که‌م له په‌له‌ی سوپای ئەلمانیا.

داگیرکردنی ریگا دوایین کاری به‌رچاوی "بالتیکومر" (سوپای نازادی ناوچه‌ی بالتیک" بوو. یه‌که‌م شکسته‌کان ده‌ستیان پیکرد و روسباخ فیل و پلانی ئینگلته‌رای بو ئیمه شی کرده‌وه:

- تائه و کاته بلشویکه‌کان دوورگه‌کانی بالتیک‌یان هه‌بوو، ئینگلته‌را له‌گه‌ل چه‌ک کردنی ئە‌لمانیا چاوه‌کانی له‌سه‌ر یه‌ک دانابوو و بوونی سوپاکانی نازادی ئە‌لمانیای له‌لیتوانی به‌لاوه‌ گرنگ نه‌بوو و حکومه‌تی بی چه‌کی ئە‌لمانیاش به‌نۆره‌ی خو‌یان چاویان به‌ست. به‌لام له‌گه‌ل جووله‌ و بزواتی بلشویکه‌کان، ئینگلیزه‌کان بینیان که‌ بالتیکومر پیشیل کردنیکی ئاشکرایه به‌په‌یمانی چه‌ک کردنی ئە‌لمانیا و "سه‌رکرده‌کانی فیدرالی ئە‌لمانیا" له‌ژیر گووشاری ئینگلته‌را ناچار بوون بالتیکومره‌کانیان بو‌یته‌وه. وا دابننن که‌ ئە‌وان نه‌گه‌رانه‌وه. مه‌سه‌له‌ی خو‌ش و سه‌یر ئە‌وه‌یه که‌ بالتیکومره‌کان بوون به‌گروه‌کانی خو‌به‌خشی روسیای سپی و ته‌نانه‌ت له‌ناکاو ده‌ستیان کرد به‌خو‌یندنه‌وه‌ی گو‌رانی به‌زمانی رووسی.....

قاقای پیکه‌نین به‌رز بووه و شرادر له‌پیکه‌نینی زور ده‌سته‌کانی له‌رانی ده‌دا.

دوای ماوه‌یه‌ک به‌سه‌رسوورمانه‌وه هه‌والی ئە‌وه‌مان بو هات که‌ سه‌رکرده‌کانی فیدرالی ئە‌لمانیا "دیکتاتی ورسای"یان (په‌یماننامه‌ی زۆره‌ملی ورسای) ئیمزا کردووه. به‌لام روسباخ له‌مباریه‌وه لام تا کام هیچی به‌ئیمه نه‌وت. واپی‌ده‌چوو ئە‌م هه‌واله‌ هه‌ر هیچ په‌یوه‌ندییه‌کی به‌بارودۆخی ئە‌و نه‌بوو. هه‌ر ئە‌وه‌نده‌ی وت که‌ ئە‌لمانیای راسته‌قینه له‌"واپمار" (ناوه‌ندی ویلایه‌تی تورینگ له‌ ئە‌لمانیا) نییه. هه‌ر شوینیک ئە‌لمانیی به‌غیره‌ت له‌شه‌رکردن به‌رده‌وام بی‌ت، ئە‌وا ئە‌وی ئە‌لمانیایه.

به‌داخه وه هه‌والی یه‌ک له یه‌ک ناخۆشترمان له بالتیکومره‌کان پیگه‌یشت. ئینگلته‌را "لتونیایی" و "لیتوانیییه‌کان" ی دژ به ئه‌وان پڕ چه‌ک کردبوو. زی‌ره‌که‌ی وه‌کوو شه‌پۆل داگیرکه‌ر و زۆر بوو و هی‌زی ده‌ریاییه‌که‌شی له به‌رده‌م ریگا ناماده‌ی شه‌ر کرابوو و بو هی‌رش کردنه‌ سه‌ر هی‌زه‌کانی ئی‌مه ئالای لتوانیان به‌رز ده‌کرده‌وه.

ناوه‌پراستی مانگی نه‌قامبه‌ر روسباخ وتی بالتیکومره‌کان ئەم شانازی‌یه‌یان پێداوین که بو‌ هاوکاریان بچین. دوا‌یی نه‌ختیک وه‌ستا و پرسیا‌ری لیک‌کردین: - ئایا به‌لامانه‌وه گرن‌گه که سه‌رکرده‌ بی‌ چه‌که‌کانی فیدرا‌لی ئەلمانیا به‌ چاوی "شو‌پ‌رشی - یا‌غی" سه‌یرمان بکه‌ن ی‌ن نا؟ هه‌ندیکیان پیکه‌نین و روسباخ وتی که هی‌چکه‌س ناچار ناکات و هه‌ر که‌س چه‌زی لیبیت، ئە‌وا ده‌توانی‌ بمی‌نیت‌ه‌وه.

هی‌چکه‌س نا‌هاو‌پێیه‌تی نه‌کرد و هه‌موویان مانه‌وه. روسباخ سه‌یری کردین و چاوه‌ شینه‌کانی له‌ خو‌شیا‌ن بریقه‌یا‌ن ها‌ت. به‌رێکه‌وتین و حکومه‌تی ئە‌لمانیا هی‌زیکی نارده‌ بو‌ئ‌ه‌وه‌ی پێشمان لیب‌گری‌ت. و‌ابزاین بو‌ ئە‌م پلانه‌ که‌سانیک‌ی خراپی هه‌لب‌زارد‌بیت: ئە‌وانیش ها‌تنه‌ ریزی ئی‌مه و دوا‌ی ما‌وه‌یه‌ک یه‌که‌م رو‌وبه‌رو‌وبو‌ونه‌وه‌ رو‌وی دا. ده‌سته‌کانی لیتوانی که‌وتنه‌ شه‌ر له‌گه‌ل ئی‌مه که‌ له‌ما‌وه‌ی تاکه‌ کات‌زمیریک‌دا گیس‌کمان لیدان. شه‌و له‌ خاکی لیتوانی ئۆردومان لیدان و به‌مشپۆه‌یه‌ سه‌روودمان خو‌یند:

ئیمه‌ دوا‌یین ئە‌لمانین

که‌به‌رامبه‌ر به‌ دو‌ژمن

ما‌وینه‌ته‌وه‌!

ئه‌مه، سرودى بالتیکومره‌کان بوو. چهند مانگیك بوو له‌به‌رمان کردبوو، به‌لام ئه‌وشه‌وه بوو یه‌که‌مجار هه‌ستم کرد که‌مافی چپینی ئه‌م سروده‌مان هه‌یه.

دواى چهند روژ ده‌سته‌ی روسباخ به‌کردنه‌وه‌ی ریگه‌یه‌ک له‌نیوان لیتوانییه‌کان گه‌یشته "تورنسبی‌رگ" (Thorensberg) و پادگانیکى ئه‌لمانی رزگار کرد که ده‌وره درابوو، به‌لام ریك دواى ئه‌م شه‌ره پاشه‌کشه ده‌ستى پیکرد.

له‌ناو قووپ و چلپاوه‌کانى کورلاند (Courlande) به‌فریکى قوورس ده‌ستى به‌بارین کرد و سوژى به‌سته‌له‌ک هی‌رشى هی‌نا. شه‌و و روژ شه‌رمان ده‌کرد. نازانم ئه‌گه‌ر ملازم "فون ریتر باخ" ئیمه‌ی ئاوا ده‌دیت چو‌نى بیر ده‌کرده‌وه که ریك هه‌مان پلانمان دژ به‌لیتوانیه‌کان هه‌یه که تورکه‌کان دژ به‌عه‌ره‌به‌کان به‌ری‌وه‌یان ده‌برد.

گونده‌کانمان ده‌سووتاند، مه‌زرا و ماله‌کانمان تالان ده‌کرد، داره‌کانمان ده‌برى، له‌نیوان چه‌کدار و غه‌یری چه‌کدار، ژن و پیاو، سه‌غیر و که‌بیر هیچ جیاوازییه‌کمان دانه‌نا: هه‌ر که‌س لیتوانایى بوایه، ئه‌وا سزای مردن بوو. کاتیك ده‌گه‌یشتینه گوندیک و خه‌لکه‌که‌یمان ده‌کوشت، مه‌یته‌کانمان ده‌خسته ناو چالیك و چهند قومبه‌له‌مان تیدا ده‌ته‌قاندنه‌وه. دواى شه‌و هه‌موو ئه‌شیا و که‌ره‌سه‌ی ماله‌کانمان ده‌هی‌نایه ناوه‌راستى حه‌وشه و ئاگرى شادیمان پینده‌کرد و گپى ئاگر و رووناکی له‌سه‌ر به‌فر خو‌ی ده‌گه‌یانده ئاسمان.

شرادر به‌هی‌واشى پى ده‌وتم:

- هیچ حه‌زم له‌م بارودوخه نییه!

وه لآمىم نه ده دايه وه. ئەشيا و كه رسته‌ی ماله كانم سه‌ير ده‌کرد كه چۆن له‌ناو ئاگردا ده‌سووتان و هه‌ستم ده‌کرد ئەمانه هه‌موويان راستىيه‌كن و ته‌نيا سه‌بارت به‌وه‌يكه ده‌توانم بسووتىنم و ويران بكه‌م، بوونيان هه‌يه. گروپى روسباخ كۆمه‌ليك سه‌ربازى جه‌نگاوهرى لى كوزرابوو و به‌رده‌وام پاشه‌كشهى ده‌کرد.

سه‌ره‌تاي مانگى نه‌قامبه‌ر نزيك "ميتاو" (Mitau)، له دارستانىك شه‌ر و پيكدادان ده‌ستى پيكرد و دوايى ليتوانييه‌كان وازيان له هيرش كردن هينا. گه‌رده‌لوولى شه‌ر بۆ كاتىكى كه‌م ئارامى گرت كه زۆر به‌كه‌مى گويمان له ده‌نگى گولله‌يه‌ك ده‌بوو. شرادر هه‌ستا و پالى وه داره سنه‌وبه‌ريك دا. پيده‌كه‌نى، به‌لام له ماندووييان هيرى له‌به‌ر برابوو. كلوكه‌ى بۆ پشته‌وه برد و وتى:

- هيرگوت! ئەم تۆزقاله ژيانه‌م پى ناخوش نيبه‌!

هه‌ر ئەوكات به هيرى به‌ره‌و پيش خوار بۆوه، به سه‌يره‌وه چاويكى ليكردم، به نه‌رمى به‌چوك داها، سه‌رى بۆ خواره‌وه داكه‌وت و ته‌واو بالا به‌ربۆوه.

له ته‌نيشتى چۆكم دادا و خسته‌مه سه‌ر پشت، كوئىكى بچوك له‌ژير سينگى چه‌پى بوو و چه‌ند دلۆپ خوين له‌سه‌ر كراسه‌كه‌ى.

هه‌ر ئەوكات فه‌رمانى هيرش درا. ده‌ستمان به هيرش كرد. ليدان و پيكدادان ته‌واوى ئەم رۆژه به‌رده‌وام بوو. دوايى گه‌راينه‌وه و شه‌و له‌وى ماينه‌وه. هه‌ندى له سه‌رباز كه بۆ ناشتن و چاره‌سه‌رى برينداره‌كان له‌وى مابوونه‌وه پييان وتم كه قه‌بريكيان بۆ شرادر هه‌لكه‌ندوو، به‌لام سه‌بارت به‌وه‌يكه سه‌هۆلى به‌ستوو، هه‌ر به دانيشته‌وه ژيرخاكيان كردوو.

لۆحه‌ی ئاسنینه ئه‌ویان پێدام. له‌ناو قوولایی به‌ری ده‌ستم بریقه‌دار و سارد بوو.

رۆژه‌کانی دوا‌یی و له‌هه‌مانحالدا که پاشه‌کشه‌مان ده‌کرد، به‌رده‌وام بیرم له‌ شرا‌در ده‌کرده‌وه. جاری‌وابوو ده‌هاته‌ ناو خه‌وم که نائومیدانه‌ ده‌یه‌ه‌وی هه‌ستیه‌ سه‌رپێ و خۆلی سه‌هۆلای سه‌ر قه‌بره‌که‌ی لادات. به‌لام به‌محاله‌ شه‌وه له‌وه‌یکه له‌گه‌ل من نه‌مابوو، هه‌ستم به‌ ئازار نه‌ده‌کرد.

بالتیکومره‌کان له‌ گروپی بچوک بچوکدا گه‌یشته‌ پروس‌ی رۆژه‌لات. کۆماری ئه‌لمانی رازی بوو سه‌باره‌ت به‌وه‌یکه بو سه‌روه‌ری ئه‌لمانی شه‌رمان کردوه و عه‌فومان بکات و لی‌مان ببووریت و وه‌کوو که‌سی ئاسایی ناردیانی نه‌ شاری "س" و بارودۆخ وه‌کوو شاری "و" لیه‌اته‌وه. هیچ کاری‌کمان نه‌بوو و ده‌ست له‌سه‌ر ده‌ست چاوه‌پروان ده‌بووین تا ئه‌وه‌یکه له‌ناکاو، ریک وه‌کوو ئه‌وه‌یکه قه‌ره‌بووی ئه‌و بیکارییه‌کان له‌کاردا بیت، رۆژیکیان شه‌ر رووی دا: مه‌عه‌ده‌نجیه‌کانی (ئه‌و پیاوانه‌ی له‌ ناو دلی چیا له‌ زیر و مز و ده‌گه‌رین). "روه‌یر" (روباریک له‌ ئه‌لمانی) له‌سه‌ر پلان و قسه‌ی جووله‌که و سپارتاکه‌کان وازیان له‌کار هینا، وازه‌ینانه‌که وه‌کوو شو‌رش بوو و ئیمه راسپێردراین که شو‌رشه‌که سه‌رکووت بکه‌ین.

سپارتاکسته‌کان چه‌کی سووکیان پێبوو، زۆر بو‌یرانه شه‌ریان ده‌کرد و له‌ شه‌ری کۆلان به‌ کۆلانی‌ش زۆر ئازا بوون. به‌لام شه‌ره‌که‌یان شه‌رپێکی نائومیدانه‌ بوو. ئیمه توپ و هاوانه‌مان هه‌بوو. سه‌رکووت کردنی‌ک به‌شیوه‌ی بی ره‌حمانه رووی دا. هه‌رکه‌س قۆلبه‌ندیکی سووری له‌لای دۆزرا‌بوه، ئه‌وا بی یه‌ک و دوو تیربارانمان ده‌کرد.

له‌نیوان سپارتاکیسته‌کانی ده‌ستبه‌سه‌رکراودا، له همپالکییه‌کانی سوپای ئازادیش کهم نه‌بوون که پروپاگه‌نده‌ی جووله‌که‌کان له‌ریگا به‌ده‌ری کردبوون.

ئاخیرییه‌کانی مانگی ئاقریل، له "دوسلدروّف" (Dusseldorf)، له‌نیوان گروپیکی دوازه‌که‌سیی کریکاره‌کانی سوور که ئاگاداریان به‌من سپێردرابوو، "هینکیل" (Henchkel) ناویکم په‌یدا کرد که له تورنسبیرگ (Thorensberg) و "میتاؤ" (Mitau) شان به‌شانی من شه‌ری ده‌کرد. له‌گه‌ل هاورییه‌کانی شانی به‌ دیواره‌که‌وه وه‌ستابوون، برینپیچی سه‌ری له‌ خویندا شه‌لال بوو و رنگ و روی نه‌بوو. هیچ قسه‌یه‌که‌م له‌گه‌لی نه‌کرد و نه‌مه‌توانی ئه‌وه بزانه‌م که منی ناسیوه یان نا. ملازم به‌ مۆتۆریکه‌وه گه‌یشتی و هاته‌ خوار و بی ئه‌وه‌ی بیته‌ پیشه‌وه ده‌سته‌ی ئاماده‌ کرد. کریکاره‌کان ئارام و خامۆش و ده‌ستیان له‌سه‌ر چۆک و به‌قه‌دی دیواره‌وه دانیشتبوون. ته‌نیا چاره‌کانیان زیندوو بوو که سه‌یری ملازمیان پیده‌کرد.

من بۆ لای ملازم رامکرد و ئه‌مره‌که‌یم وه‌رگرت. ملازم لیوه‌کانی به‌ ددان گرت و وتی: - وه‌کوو جارن.

پیم گه‌یاند که یه‌کی به‌ کوورده‌کانی بالتیکیش له‌وییه. له‌ژیر لیو جنیویکی دا و پرسى کامه‌یانه. نه‌مویست به‌ ده‌ست نیشانی بده‌م، وتم: ئه‌وه‌ی که سه‌ری برینپیچ کراوه.

سه‌یری کرد و به‌سه‌بری وتی: - ئه‌ی هوار، ئه‌وه که "هینکیل" ه! دواى ماوه‌یه‌کی کوورت سه‌ریکی با‌دا و به‌ خیرایی وتی: - چه‌یف! سه‌ربازیکی ئاوا باش!

ئه‌وکات سواری مۆتۆره‌که‌ی بوو، هه‌لیکرد و ریگه‌ی گرت و رویشت.

کریکاره‌کان سهیری رویشتنه‌کیان کرد. له پیچی کۆلان که پیچایه‌وه و وون بوو، بی ئه‌وه‌ی چاوه‌روانی فرمانی من بن، هه‌ستانه سه‌ریی. وایزان هه‌موو شتیکیان ده‌زانی.

دوو له سه‌ربازه‌کانم له پیش ده‌سته دانا، دوویانم له ته‌نیشته و خوشم له پشته‌وه. هینکیل له دوایین که سه‌کان بوو، ریک له پیش من. فرمانی ریکه‌وتنم دا و ده‌سته وه‌ری که‌وتن.

کریکاره‌کان چهند مه‌تریک به هه‌نگاوی ناریک رییان کرد. دوایی بینیم دوو سی له کریکاره‌کان، له کاتی‌کدا پییان ده‌گۆری و ئاهه‌نگی هه‌نگاوه‌کان شکا. هه‌ستم پیکرد که ئه‌نقه‌ستی که له‌ئارا دایه. ئه‌وه سه‌ربازه‌ی ته‌نیشته راست، هه‌ر له‌حالی ری رویشتندا بۆ لای من سوورایه‌وه و به چاو رای منی ویست. شانه‌کانم هه‌لایشت. پیکه‌نی و ئه‌ویش به نۆره‌ی خۆی شانی هه‌لایشت و گه‌رایه‌وه.

هینکیل له ده‌سته خۆی جیا کرده‌وه و ئیستا ریک له‌به‌رچاوی من به‌ریدا ده‌رویشت. ره‌نگی له‌به‌ر نه‌ما‌بوو و ریک به‌رامبه‌ر به‌خۆی چاو لیده‌کرد. دوایی گویم لی‌بوو که یه‌کیک زۆر به‌سه‌بری قسه ده‌کات. سه‌رم سووراند، بینیم لی‌وه‌کانی هینکیل ده‌جوولی. نه‌ختیک خۆم لی نزیک کرده‌وه، چاویکی خیرای لیکردم و دووباره لی‌وه‌کانی جوولاند و له قسه‌کانیدا گویم لی‌بوو که:

ئیمه دوایین ئه‌لمانین

که‌به‌رامبه‌ر به‌ دوژمن

ماوینه‌ته‌وه!

هه‌ستم کرد ژیرچاو سه‌یرم ده‌کا.

نه‌ختیک لیی دوور که‌وتمه‌وه.

چهند مه‌تریکی دیکه‌مان پیوا. له گۆشه‌ی چاومه‌وه سه‌ری هینکیلم بینی که به حاله‌تی عه‌سه‌بیه‌وه بلند ده‌بی، نه‌ختیک پيش ئیمه و لای راست سه‌یر ده‌کات. سه‌یری ئه‌و شوینه‌م کرد که چاوی لیده‌کرد، به‌لام جگه له کۆلانیکی ته‌سک شتیکی دیکه‌م نه‌بینی. هینکیلم دیسانیش مه‌ودای خوی له‌گه‌ل ئیمه زیاتر کرد. ئیستا دواتر له من بوو و هر به‌و ده‌نگه ناخۆشه‌ی دیوت:

ئیمه دواین ئەلمانین

که‌به‌رامبه‌ر به‌ دوژمن

ماوینه‌ته‌وه!

نه‌مه‌دته‌وانی خۆم رازی بکه‌م که نه‌گه‌ر شتیکی پیده‌لین ئه‌وه‌بیته‌ یان توندتر بروت یان هه‌ناسه‌ی بپیت.

ریک له‌و کاته‌دا ئوتۆمبیلکی کۆن به‌ ده‌نگیکی زۆر و ته‌قه ته‌ق له‌لای چه‌پی ئیمه تیپه‌ری و منیش بی ئیختیار رووم وه‌گی‌را. ریک ئه‌وکاته ده‌نگی هه‌نگاو له‌لای راستی من په‌یدا بوو. هینکیلم رایده‌کرد و ئیتر گه‌یشتبووه کۆلانه‌ باریکه‌که. تفه‌نگم به‌ شانمه‌وه‌نا و ئاگرم دا: دووبار سه‌رمه‌قولاتی لیدا و به‌پشته‌وه‌ که‌وت.

هاوارم کرد:

- بوسته!

ده‌سته وه‌ستا.

بۆلای هینکیلم رامکرد. هه‌موو گیانی ده‌له‌رزی و ریک سه‌یری چاوه‌کانی منی ده‌کرد.

بی ئه‌وه‌ی تفه‌نگه‌که به‌شانمه‌وه‌ نیم له‌ یه‌ک مه‌تری نیشانه‌م گرت و ته‌قه‌م کرد. گۆله‌که به‌ عه‌رد که‌وت.

دوو مه تر ئه ولاتر ژنيك له مائيكه وه هاته دهر. شله ژا و واق ما و به چاوى زهقه وه له نيوان دهرگا وشك بوو.

دوو گوللهى ديكه م هاويشت. پيى نه كهوت. ئارهقه پشت ملهى داگرتبوو و دهسته كانم به توندى دهله رزين. هنكل چاوى له چاوم هه لئه دهگرت. ئيتر لولهى تفهنگه كه م له سهر برينيچى سهرى دانا و له ژير ليوه مه وه وتم:

- "فرزاي هونگ، كاماراد" (ببووره هاوپرى) و ماشه م كيشا. قيژهيه كى جهرگپر گويمي كه پر كرد. سهرم وهرگيپرا. ژنه كه، ههر دوو دهسته كانى به په نجه وانهى ره شه وه له پيش چاوى گرتبوو و شيخانه دهگريا.

دواى شه په كانى "روهير" يش، له "سيلزى عليا"⁽²⁶⁾ له شهر له گهل پولونيابه كه به شداريمان كرد كه دژ به ئيمه هه ستابوونه وه و به هاوكارى "ئنتانت"⁽²⁷⁾ هه وليان دها ئه و ملك و زهويانهى كه به بپراوى دهنگى گشتى به ئه لمانيا درابوو، لييبستيننه وه. فهوجه كانى ئازاد (سوپاي ئازاد)، پاشه كشهيان به ئه وباشه كان كرد و هيليكى نوئى سشوق ديارى كرا و دانيان به ئيمه دانا. - كهواته "دواين پياوانى ئه لمانيا" له سهر هيچ و پوچ شه پريان نه كردبوو.

²⁶ - سيلزى (Silesie) (به پولونى سلاسك (Slask)) و به ئه لمانى (Schlesien) ناوچه يه كى ناوه ندى ئه وروپا و نيستا به شينك له خاكى پولونيابه كه رووبارى "ئوزر" (Oder) له مرى تينه په رى. له 1919 كه رووداوى ئه م به شه له كتيبه كه دا هاتوو هه نديك له به شى باكوورى ئه م ناچه يه (كه ناوه ندهى برسلو بوو) درا به پولونيا و باقبيبه كى و مكووو پاريزگاي سيلزى عليا له ژير دهسه لائى ئه لمانيا مايه ره كه شارى ئوپلن ويلايه ت نشينه كه ي بوو. له 1904 به ولاره سهرتاسه رى ناوچه ي سيلزى جگه له به شينك كه هى چكسلافاكيا بوو، خرايه ژير سوخته ي پولونيا. ئه م ناوچه يه سه رچاوه يه كى باش بو به ردى خه لووز له جيهان دايه و هه ربويه ش ناوچه يه كى گرنگى نابورويه. له لايه كى ديكه ناوچه يه كى جووتيارى ده وله مه مده كه زياتر گه م و چه وه نده رى لى ده پويت و كانزاي وه كوو مز و نيكلى هه يه.

²⁷ - مه به ست "په يماننامه ي سه غير" ه كه بريتى بوو به په يماننامه ي نيوان يوگسلافا، چكسلاواكيا و رومانيا بوو به پريوه برندنى په يمانه كانى كه دواى شه رى يه كه مى جيهانى به سترابوو.

به محاله شه وه ئه وهنده تينه پهرى كه هه والمان پيگه يشت "كوومارى
ئه لمانيا" وه كوو ريژلينان و پيزانين له ئيمه كه له سشوڤه كانى روژه لاتى
ولات بهرگريمان كردبوو و شوڤشى سپارتاكيسته كانمان سهركووت
كردبوو و دوو له سىي "سيلزى" مان بو ئه لمانيا پاراستبوو، هه موومانى
وه كوو زبل دهخاته ناو كو لان!

فاتيجهى "فهوجه كانى ئازاد" خویندرا بوو. نافه رمانه كان دهستبه سه ر و
هه ره شه ي زيندانيان ليده كرا.

بو شارى "ه" گه رامه وه و تفهنگ و ئه جيزه كانيان لى سه ندمه وه و
ئه شيا كانى خويمان پيدامه وه، ته نانه ت كوته كه ي مامه "فرانتس" يش.

چوومه لاي "فراو لپيمان" و مردنى شرادرم پى راگه ياند. زور گريا و بو
خه وتن هيشتميه وه. به لام روژه كانى دواتر خووى به وه گرت كه جار و باره
دههاته ژووره كه م و باسى شرادرى ده كرد. قسه كانى كه ده كرد
فرميسكه كانى وشك ده كرد، ماوه يهك بى ئه وه ي شتى بلى ده مايه وه و
دوايى له ناكاو دهستى به پيكه نين ده كرد و دهستى به ناز و عيشوه
ده كرد. دوايى گره وي له گه ل من ده كرد كه زور له من به هيژتره و ئه گه ر
ملانى (زورانبازي) بگريين بى يهك و دوو پشتم له عه رد ده دات و چونكه
ده يدیت من نامه وي ملانى له گه ل بگرم دهستى ده خسته ناوقه دم.

شه ويكيان شوشيك عارهق و چه ند بيره ي هينا. من ته واوى ئه و روژه
به دواي ئيشدا گه رابووم. دلّم گيرابوو و زور ماندوو بووم. "فراو لپيمان"
رويشت و نه ختيك گوشتى هينا و له نيوان هه ر دوو پارووه نان،
په رداخه كانى من و خووى پر ده كرد له عارهق و بيره. خواردنه كه م كه ته واو
كرد، دهستى كرد به قسه كردن له باره ي شرادر و گريان و عارهق
خواردنه وه، و ئه وهنده ي پينه چوو پيشنيارى كرد كه به يه كه وه ملانى

بگرین. دهستی خسته ناو ناوقه دم ههردوو کمان به عهرد کهوتین. نه مرم پینی کرد له ژوره کهم بجیته در. شیتانه دهستی به پیکه نین کرد. دهیویست تیمبگه یینی که مافی نه وهم نییه نه مری پیکه م و به سه ریدا بقیزینم. دیسانیش ملانی دهستی پیکرده وه. دیسانیش دهستی به عاره ق خوار دنه وه کرد: په رداخی منی پر ده کرد، هوپر هوپر ده گریا، باسی میرده کوچ کرد وه که ی کرد، باسی شرادر و کریچییه که پیش شرادر هه یبوو. یه کبین قسه ی ده کرد که نه لمانیا "کاپوت" (له ناو چوو) ه، هه موو شت کاپوته، ئاین و ئیمانیش کاپوته، ئیتر رهوشتیک نه ماوه و مارک، ته نیا پاره. نه وه همیشه هه موجوره به که لکم هاتوه، به لام من که سیکم که دلم نییه. شرادر حهقی بوو که دهیگوت نه که سم خوش دهوی و نه هیچ شتی و هه ر نه دوو سی روزه بیانوم پیده گریت و ده مخاته ناو کولان. نه وانه ی که وت، چاوه کانی زهق بوون و له نا کاو دهستی به قیزاندن کرد که:

- "راوس، ماین هیئر، راوس" (بو دهر وه ئاغا گیان بو دهر وه)؟

هه پای کردمی بو نه وه ی لیمبدا ت. جنجریکی لیدام و گه ستمی. جاریکی دیکه که وتینه نه رد و به جوریکی منی به خو یه وه کوشی که نزیک بوو بخنکیم.

سه رم سوورا. وامزانی چهند کاتر میره که له گهل نه م دیوه خه ریکی ملانیم، هه ر وه کوو کامووسیک. ئیتر نه متوانی نه وه بزانه که که یه و له کویم. له نا کاو تووره ییه کی شیتانه م په یدا کرد. هی رشم کردی، که وتمه سه ری، دامه بهر مست و پیلاقه.

به یانی زوو، کاتی بانگدانی که له شیر، وه کوو دزان خیرا له مال چومه در و به ره و شاره کهم خوم هاویشته ناو شه مه نده فهر.

۱۹۲۲

له‌شاری "م" زۆر ئىشى جۆراوجۆرم كرد: كرىكارى، كار له كارگه، پىشخزمه‌تى، رۆژنامه‌فرۆشى..... به‌لام هيجيهك له‌م كارانه ده‌واميان نه‌بوو و دواى چه‌ند رۆژ كار كردن ده‌چوومه‌وه رىزى دووردرىژى بىكارانى ئەلمانى. له‌ناو نانه‌واخانه‌كاندا خه‌وتم. كاترئىرم به‌ بارمه‌ دانا و فىرى برسيتى بووم.

له‌ به‌هاري سالى ۱۹۲۲ به‌ختىكى گه‌وره‌ روى تىكردم. توانيم وه‌كوو كرىكارىكى سه‌ره‌تايى له‌ كارگه‌يه‌كى بيناسازى بۆ پرديك ئىش بدۆزمه‌وه كه پىشنيار ده‌كرا سى مانگ بكىشى. له‌م سى مانگه‌دا متمانه‌م به‌وه هه‌بوو كه ئەگه‌ر نرخى مارك له‌وه‌ى كه هه‌يه زياتر دانه‌به‌زى، ئەوا ده‌توانم ژه‌مىك نا ژه‌مىك سكمى پى تىر بكه‌م.

سه‌ره‌تا ئىشم به‌تال كردنى زيخ له‌ عاره‌بانەى شه‌مه‌نده‌فه‌رى بوو. ئىشىكى پر له‌ زه‌حمه‌ت بوو، به‌لام هه‌رچيه‌ك بى ده‌مانتوانى له‌نيوان هه‌ر دوو به‌تال كردنى زيخ پشووويه‌ك بده‌ين. به‌داخه‌وه دواى دوو رۆژ منيان بۆ بىتۆنرئىژىك گواسته‌وه و هه‌ر له‌ يه‌كه‌م كاترئىرى ئىشكردن به‌

دلہراو ڪيڙيوه لهخوم پرسى كه ئايا من تواناي نهوهم هيه كه لهم كارهدا
بهردهوام بم يان نا؟

زيخان بو من دينا و دهيانخسته پشت ئوتومبيليك و ئيمه چوار كهس
بي پسانهوه به پيمره (بيل) زيخهكه مان دهكرده ناو بوريهكي مارپيچي
گهوره كه زيخ و چيمهنتوي بهيهكهوه دهگه يانده ناو تيكه لكرهيك.
مه كينه ي بيتونپريژ به بردهوامي دهسوورا و دهبوايه بي پسانهوه خوراكي
بدهيني. كاتي خوراندني سه زمان نه بوو. هر كه سر و گويلاكي مارپيچه
ئاسنه كه پهيدا ده بوو هايستر به سه زماندا ده يقيرئاند.

هه ستم ده كرد له نيوان ددانه كاني چه رخي هكي بي ره حمدا گيرم كردوه.
مه كينه هكي كاره بايي له سر سه زمان هاره هاري بوو و هاورپيه كه كه
ئاگاداري كاري مه كينه كه بوو، ناوي "زيبيرت" (Siebert) بوو.
جاريه جار كيسه هيك چيمهنتوي دست ده دايه، ده يدپراند و ده يخسته ناو
زاركي مه كينه كه و هر نهوكات ته پوتوزي چيمهنتو سر و گويلاكي ئيمه ي
داده پوشي و دم و چاوماني پر ده كرد. بي پسانهوه بيلمان ليده دا،
هموو جه ستم زاني ده كرد و چو كه كانم به ردهوام ده له رزين. بو كاتيكي
كه ميش نه مانده تواني پشويه كه بدين.

مايستر فيكه هكي ليذا و يه كيك له ژير ليوه كاني وتي:

- دوازه و پينج خوله كه، ناپياوه ديسانيش پينج خوله ك كلاوي
له سر ناين. بيله كه م هاويشته خوراي و به لاتلهات چهند ههنگاويكم
نايه وه و خوم هاويشته سر ته پولكه هيك له زيخ.

زيبيرت وتي: - ته واو ني، كرل؟

- ته واوي ته واوم.

خواردنه‌که‌م له‌ناو د‌سروکه‌یه‌ک پیچا‌بووه: نان و نه‌ختیک پیوی به‌راز. د‌هستم کرد به جووتن. هه‌م برسیم بوو و هه‌میش د‌لم ژانی ده‌کرد. چۆکه‌کانم زور پیس ده‌له‌رزین.

زیبیرت هات و له‌ته‌نیشتم دانیشتم. پیاویکی دریژ و لاواز بوو. لووتیکی دریژ و نووک تیز و لیوی قه‌یتانی و چاو بولبولی بوو.

ده‌نگیک به‌رز بووه‌که: - زیبیرت! ده‌بی به‌مایستر بلیی که نیوه‌پرو یانی لیوه‌پرو.

زیبیرت به‌پیکه‌نینه‌وه‌وتی: - ئه‌ری "پیسته‌لیمو"، یا.

له‌دوو‌ه‌نگاوی مندا قسه‌یان ده‌کرد، به‌لام ده‌نگیان زور دوور ده‌هاته به‌رگویم.

- ناپیاوه‌کاترژمیره‌که‌ی ده‌درینی و ده‌لیت: "ریک نیوه‌پرویه، ماین هیر".

سه‌رم به‌رز کرده‌وه، خور له‌ژیر هه‌ور هاته‌ده‌ر و ریک وه‌بیتۆن‌پریژ که‌وت. بیتۆن‌پریژ که‌له‌چهند هه‌نگاوی من بوو. نوی نوی. به‌ره‌نگی سووری روون. له‌ته‌نیشتم ئه‌و تریله‌یه‌کی بچوک له‌سه‌ر هیلی ئاسنین وه‌ستابوو و له‌سه‌ر ئه‌رده‌که، پیش تریله‌که، بیله‌کان له‌ناو ته‌پۆلکه‌ی چیمه‌نتۆ چه‌قین‌رابوون. ئه‌ملای مه‌کینه‌ی بیتۆن‌پریژ، په‌تی نه‌قاله‌بوو که چیمه‌نتۆ ئاماده‌کراوه‌که‌ی بۆ سه‌ر پرد ده‌برد.

د‌لم ژانی ده‌کرد، گوئییه‌کانم ده‌زرینگانه‌وه و هه‌موو ئه‌وانم به‌تارمایی و ناته‌واو ده‌بینی و له‌هه‌مانحالیشدا نام ده‌جووت.

له‌ناکاو هه‌ستم کرد ترسیک جه‌سته‌م داده‌گریت. چاوه‌کانم هاویشته‌خواری، به‌لام ئیتر دره‌نگ ببوو. تریله و بیتۆن‌پریژ و چیمه‌نتۆ و بیله‌کان به‌را‌ده‌یه‌ک بچوک بوونه‌وه که وام هه‌ست ده‌کرد بۆ یاری منالانه‌دروست

كراون و به خيرايبهكى شيتانه له ئاسمان وون بوون. بوشاييهكى سه رئييشه پهيدا بوو: پيشتى سهر و پيش روو و له دهورووبه رم جگه له بوشايى و له ناو ئه م بوشاييه دا جگه له "چاوه پروانى" هيچ شتيكى ديكه ي تيدا نه بوو. واپيده چوو رووداويكى بى رحمانه، شتيكى مه ترسي دارتر له مردن ده بى روو بدات.

دهنگيك به گويم گه يشت. چاوم به دهسته كانم كهوت: دهستم به يه كه وه قفل بيون. هه ر ئه مجوه ي كه چاوم به دهستمه وه بوو، به دهنگيكى له سه ره خو دهستم به ژماردن كرد: "١، ٢، ٣، ٤...." شتيكى وه كوو فيم گرت و هه موو شتيك به شيوه ي گرييه ك ليك كرايه وه. له ته نيشت خو م، لاي راست، گو يى گه وه ي زيبيرت م بينى. يه كيك ده يوت:

- "دون نروت تر" (هه ي بمر يت) ده زانى ئه و ناپيا وه چى ده كات؟
پيش نيوه رۆ كا ترميره كه ي پينج خوله ك وه پاش ده خات. بو چى ئه مه ي به روو ناهينى؟

دهنگه كه به گويم ده گه يشت، به لام زور به نارپكى ده متوانى ته ركيز بكه م و لى تيبگه م.

- ئاخ، ئه گه ر ژنم نه ده بوو و كچه كه شم به نه خو شى له سه ر دهستم نه ده مايه وه!....

دانيشتبوون و سه يرم ده كردن. گوشارم بوخوم ده ميننا بوئه وه ي ناوه كانيانم بير بيته وه. "زيبيرت"، "پيست ه ليمو" و هوگو". ئه و بچوكوله رهنگ زه رده ي موو خورمايه ي كه له ته نيشتيانه ناو ي چيه؟

زور به توندى رشامه وه. به ته واو ي دريژ كه وتمه خو ارى. گويم لى بوو يه كيان وتى:

- بيشك ده بى شتيكى بخوى، نيشت وار؟

- يا، يا..
- گويم دهگرت. زور به زهحمهت هوشي خوم ڪو دهكردهوه. دهرسام نهڪا بيدهنگ بن.
- خواي گهوره نهدهبوايه سڪ و گهدهي دابا به ئيمه نهلمانويهگان!
- يان نهگهر پييدهداين، دهبوايه به زيخ و چيمهنتوش تير ببائين، وهڪوو نه مهڪينه نفرتييه.
- يهڪيان داي له قاقاي پيڪهنين. منيش چاوهگانم بهست و لهناو دلندا وتم:
- نهري. بچڪولهڪه ناوي "ئيدموند" (Edmund) ه.
- چوڪهگانم دهلهرزين.
- حالت خوش نيهه. ڪرل؟
- چاوهگانم ڪردهوه. لووت دريژيڪي نووڪ تيز بهسهرمدا خوار بووه.
- زيبيورت. نه مه زيبيورت بوو. ههولم دا پيڪهني و ههستم ڪرد نهو توپڪلهي ڪه له نارقه و چيمونتو لهسهر رووخسارم پيڪهاتووه، ورد بوو.
- باشم.
- بهردهوام بووم و وتم: - "دانڪي شون" (Danke Schon) (سوپاس).
- زيبيورت وتي: - ناساييه!
- پيسته ليموش پيڪهني.
- دووباره چاوهگانم بهست. فيڪهيهڪي دوورودريژ ههواي دري. نهختيڪ تيپهري. ههموو شتيڪ پاك بووه و ههستم ڪرد يهڪيڪ شانهگانم دهجووليني.
- دهنگي زيبيورت بوو ڪه: - ياللا وهره!
- لهسهر پي لهرزوڪهگانم وهستام و بيلاهڪه م دهست دايه و به زهحمهت وتم:

- نازانم. خووله‌کينک پيشتر زۆر باش بووم ها!
پيشته ليمۆ وتی:
- ئاخ واس! خو بو زۆره‌ملى نيه. جهسته‌ی مرۆڤ پيويسىته به
خۆراکه! چهند رۆژ بوو بيکار ده‌گه‌پرای؟
- مانگيک.
- هه‌ر ئه‌وه‌يه که وتم: له‌ بى خۆراکيه. ئه‌م مه‌کينه نه‌عه‌تیهه بيه‌نه.
ئه‌ویش ئه‌گه‌ر شتێکى نه‌خه‌ته ناو سکی، ئه‌وا کار ناکات، به‌لام، مینش!
پيپرا ده‌گه‌ن! زۆر به‌باشی له‌خواردی ده‌ده‌ن! ئاخ کوئیک پاره‌ی پيپراوه.
زيبيتر قوئى چه‌پی هینايه‌خوار و خورخوری مه‌کينه به‌رز بووه. لوله‌ی
مارپيچی گه‌وره له‌ژيپ پيپه‌کانمان ئارام ئارام ده‌ستی به‌ سووران کرد.
"پيشته ليمۆ" بيئه‌که‌ی له‌ناويدا به‌تال کرد و به‌ نفره‌ته‌وه وتی: - بگه‌ره،
قووتی ده‌ به‌لا!
- ئيدمۆند وتی: - بگه‌ره، خوشکی...!
- "پيشته ليمۆ": - قووتی ده، قووتی ده!
- ئيدمۆند وتی: - قووتی ده و به‌ته‌قه!
- بيئه‌کان به‌ تووره‌يه‌وه، وه‌کوو باران زيخيان تیده‌کرد. بيم کرده‌وه:
"ئيدمۆند"، ئه‌رى، ناوی ئيدمۆنده". بيئه‌نگيه‌که‌ رووی دا. سه‌يریکى
"پيشته ليمۆ" م کرد.
- پشتی ده‌ستی به‌ناوچاوانی داهینا و دوايى ده‌ستی به‌ عه‌رد داهینا. به
ده‌نگيکی تال وتی: - ئاخ واس! ئه‌وه‌ی ده‌ته‌قی ئيمه‌ين. ئه‌رى!
- قوله‌کانم هيچ هيزيکیان نه‌مابوو. هه‌رجار که بيئه‌که‌م هه‌لده‌گرت هه‌ستم
ده‌کرد به‌رده‌بمه‌وه. قوولايه‌که‌ په‌يدا بوو و ئيتر هيچ گوئى لى نه‌بوو. به
دلگيرایى له‌ خۆم پرسى: "يانى ئيستاش قسه‌ ده‌که‌ن؟"

"پیسته لیمو" وتی: - هوگو... .

گویم لیده‌بوو، به لام حه‌زم نه‌ده‌کرد لیان تی‌بگه‌م.

- مه‌کینه‌یه‌کی بیتون‌ریژ چه‌ندی دینی؟

هوگو تفیکی هاویشته: - من که نایکرم.

زیبیرت که کیسه‌یه‌ک چیمه‌نتوی ده‌دراند. هاواری کرد: - دوو هه‌زار
مارک!

تۆزی چیمه‌نتۆ بالی گرت، دایپۆشین و من ده‌ستم کرد به کوخه کوخ.

"پیسته لیمو" وتی: - ئی، ئیمه بایی چه‌ندین؟

- یانی به پاره‌ی کاش و نه‌قد؟

- ئه‌ری؟

بیده‌نگیه‌ک رووی دا (به‌لام ئایا راستی راستی بیده‌نگی بوو؟ یانی
راستی راستی ئه‌وان قه‌سه‌یان نه‌ده‌کرد؟)

- بیست فنیک!

ئیدمۆند وتی: - نرخ‌ی ئیمه هه‌ر ئه‌وه‌نده‌یه.

"پیسته لیمو" بیله‌که‌ی به توور‌ه‌بیه‌وه روکرد: - به زمانه‌وه.

- به زمانه‌وه، چی؟

- نرخ‌ی بنیاده‌م زۆر هه‌رزانه.

من به ده‌نگی‌کی خنکاو دووباره‌م کرده‌وه: "نرخ‌ی بنیاده‌م زۆر زۆر

هه‌رزانه" و دوایی له‌ناکاو هیچم گوی لی نه‌بوو.

بیله‌که‌م روچوواند، به شتی‌ک که‌وت، ده‌سته‌که‌ی له‌ده‌ستم ده‌رچوو، ریک

که‌وته‌م خواری، سه‌رم که‌وته‌ پشته‌وه و خۆر کوژایه‌وه.

یه‌کی وتی: - هه‌سته، "هیرگوت نوخ مال" (وای خوایه دووباره)

چاوه كانم كرده وه، هه موو شتى تىكه ل تىكه ل بوو. رووخسارى زهرد و بیرهنگى "پىسته ليمؤ" له بهرچاوم سهماى ده كرد.

- ئه وهش ماىستر، ده ههسته!

دهنگىك وتى: - دهتهاويته دهره وه، بهدەرت دەنى!

هه موويان شيتانه بيليان لیده دا. سهيرم ده كردن، به لام نه مده توانى بجووليم.

زيبيرت وتى: "زور باشه" و دهستى چه پى بهرز كرده وه. مه كينه له خورپه خورپه كردن وهستا و "پىسته ليمؤ" به هيواشى له تهنيشتم دانيشت. له پشت سهري زيخ وهناله هات و من، چه كمه رهش و بريقه داره ي ماىستم له بهرچاوم بينى.

- ئه وه چ باسه؟

دهنگى زيبيرت هات و وتى: - وهستانىكى به ناچارى.

ئيدمؤند دانيشت و به پچه پچه وتى: - پشتى تىبكه. رهنگت وهكوو كه چ سپيه.

- دووباره؟

- به لى، دووباره.

- ئشنل، مينش، ئشنل!

- هه مووى دوو خوولهك.

بيدهنگيهك رووى دا. ديسان زيخ وهناله كهوت و هوگؤ له ژير ليو وتى:

- پيسكه، خوڤرى، ترن!

دهنگى زيبيرت وتى: - ياللا ئه مه ي قووت بده! و "شناپس" ي كرده

قورگم.

هۆڭۆ وەدەنگ هات كه: - زيببیرت گيان، منيش ههست به بيهيزی ده‌كه‌م.

- مشتیک چيمه‌نتۆ به قوزه‌لقورت بکه.
زۆر به زه‌حه‌مت خۆم به‌رز کرده‌وه.

"پيسته ليمۆ" وتی: - باشی؟
سه‌رم جوولاند که به‌لی.

وتم: - باشه که وه‌ستانیکي به‌ناچاری هاته‌پيش، ديسانيش جيگه‌ی شوکره.

هه‌موويان دايان له قاقای پيکه‌نين. به سه‌يره‌وه يه‌ك به يه‌کیانم سه‌ير کرد.

"پيسته ليمۆ" هاواری کرد: - يونگه، تۆ که له مايستريش گيلتری!

سه‌يري زيببیرتم کرد و وتم: - تۆ ئه‌م کاره‌ت کرد؟

"پيسته ليمۆ" رووی له زيببیرت کرد و به شيوازيکی گالته‌جاری دووباره‌ی کرده‌وه:

- تۆ ئه‌م کاره‌ت کرد؟

پيکه‌نينه‌کان توندتر بوون. زيببیرت به ليوه قه‌يتانييه‌که‌يه‌وه زه‌رده‌يه‌کی هات و سه‌ری جوولاند.

زۆر به وشکی وتم: - نه‌ده‌بوایه ئاوات کردبا!

پيکه‌نينه‌کان بران. هۆڭۆ و ئيدمۆند و پيسته ليمۆ سه‌يري منيان کرد.

"پيسته ليمۆ" که واپيده‌چوو پيش له توورهيی خوی گرتووه:

- ئه‌گه‌ر به بیل دهمدا له دهموو لووتت و خوشکتتم ده‌کرده‌ بووک،

ئه‌وکاته چی؟ ديسانيش هه‌له‌م کردبوو؟

ئيدمۆند وتی: - گوو لووله!

ديسان بېدهنگى. زيبيرت وتى: - باشه ئيتىر. حه قىيتى. ئەگەر حكومەت و ياسايەكى بەكەلكهاتوومان هەبا، پيويستيمان بەمكارانە نەبوو. "پيسته ليمو" وتى: - حكومەت و ياسا! دەزانى ئەو حكومەت و ياسايەى تۆ لە كويم داختم؟

زيبيرت هەر ئەمجۆرەى كە منى سەير دەکرد. دای لە قاقای پيگەنين: - ياللا، خيراکە! نابى تەنانەت يەك خوولەكيش بوەستين: رەنگە خاوەنكار تووشى زەرەر بىت.

زيبيرت كە هەر ئەمجۆرە سەيرى منى دەکرد وتى: - چاك بوويتەو، كرال؟

- سەرم جوولاند. قولى چەپى هينايە خوار. خوړخوړى مەكينە بەرز بوو و لوولەى مارپيچى گەورە بە هيورى لەژير پيمان دەستى بە سووران کرد.

رۆژەكانى دواتر قەيرانى من زياتر بوون، بەلام گۆرانكارىيەكى ئەوتۆ پيگنەهات: شتەكان هەر ئەمجۆرەى بوون مانەو، ئيتىر ئەم بوشايىيە پەيداي نەبوو. بەلكوو تەنيا چاوەروانىيى، تەنيا چاوەروانىيەك روى تىكردم. كاتيك مروۋ گوى لە ئۆركيسترايەك دەگرى و دەنگى تەپلى گوى ليدەبى، لەم دەنگە خفەيەى تەپلەكەدا شتيكى سيحراوى و هەرەشەنامين، شتيكى بەشكو هەيە. - باشە، ئەوەى من هەستم پييدەکرد شتيكى ئاوا بوو: سەرتاسەرى رۆژ بۆ من پىر بوو لەم دەنگانەى تەپل. دوايى، شتيكى بى رحمانە رادەگەيەندرا، ئەوكمى ئازار دەدا و ئەوكات چاوەرپى دەمامەو و بە دلەراوكيىەكى شيتانە چاوەروانى شتيكم دەکرد كە نەدەهات. دەنگى تەپلەكان دەوستان، هەستم دەکرد لە كامووسينك دەهاتمەدەر و لەناكاو ئيتىر واپيدەچوو دونياى راستەقىنە نىيە.

واپیده‌چوو له‌پشت سه‌ری من هه‌موو شتیکیان گۆپیه‌وه. هه‌ر شته‌ی رووبه‌ندیکی له‌خۆی دابوو. ده‌وروبه‌ری خۆم سه‌یر ده‌کرد و ترس و دوودلی ناخی پر ده‌کردم. خۆریک که وه‌بیله‌که‌م ده‌که‌وت، فیل بوو، زیخ فیل بوو، چیمه‌نتۆ فیل بوو. هه‌موو شتیکی درۆ بوو و له‌پشت ئه‌م هه‌موو درۆیانه مانایه‌کی بی رحم و تووره هه‌بوو. هه‌موو شتیکی دژ به‌من ده‌ستیان وه‌ده‌ستی یه‌ک دابوو. بیده‌نگیه‌کی قوورس ده‌هاته‌پیش. که سه‌یری هاو‌پیه‌کانم ده‌کردم و لووتیان ده‌جوولا، به‌لام ته‌نانه‌ت وشه‌یه‌کیشیانم نه‌ده‌بیست. و‌بزانین که ئه‌وان به‌ئه‌نقه‌ست لیوه‌کانیان ده‌جوولاند و ده‌نگیان ده‌رنه‌ده‌هینا هه‌تا من به‌شک و گومان بکه‌وم که شتی بوومه. دلم ده‌یویست به‌سه‌ریاندا بقیرینم که "ویستی ئیوه‌م خویندوه‌ته‌وه، ناجسنه‌کان!" - به‌لام هه‌ر که ده‌م ده‌کرده‌وه له‌ناکاو ده‌نگیک به‌گویمدا ده‌ستی به‌قسه‌کردن ده‌کرد. ده‌نگیک که خه‌فه‌بوو و پچر پچر. ده‌نگی باوکم.

رۆژانه هه‌شت کاتژمیر بیلیم لیده‌دا. ته‌نانه‌ت شه‌وانه‌ش له‌خه‌ودا بیلیم لیده‌دا و پیمه‌په‌کاریم ده‌کرد. زۆربه‌ی شه‌وان خه‌وم ده‌بینی که خه‌ریکم به‌بیل لیدانه‌وه، به‌لام نه‌به‌خیرایی. ئاسنی سپی و بریقه‌داری مارپیچ ده‌هات، مایستر به‌نه‌په‌نه‌ر ده‌یقیرژاند. منیش هه‌ر ئه‌مجۆره‌ی که ده‌ستم له‌سه‌ر بیله‌ نادیاره‌که‌ بوو له‌ته‌پرای ئاره‌قه‌ به‌خه‌به‌ر ده‌هاتم. - جاریو‌ابوو به‌خۆم ده‌وت: "بزانه‌ چیت به‌سه‌ر هاتوه: بیلێک! بیلێکی ئه‌تۆ!"

جاریو‌ابوو بیرم ده‌کرده‌وه ئه‌گه‌ر له‌رۆژانی بیکاری ده‌متوانی ئه‌وه‌نده‌ خۆراکه‌ی که ئیستا هه‌مه‌، ئه‌وکاتیش هه‌مبیت، چه‌ند باش ده‌بوو و ده‌متوانی پیه‌وه‌بچاریم. به‌لام به‌داخه‌وه‌ ناچار بووم بۆ په‌یدا‌کردنی پارووه‌ نانێک رۆژانه هه‌شت کاتژمیر ئیشی سه‌خت و دژوار بکه‌م. یانی

بونیهم به دره چوونی گیانم به هیژ بکه‌م بۆ مانه‌وه‌م. به‌م شیوه‌یه به‌یانی تا شه‌و به‌ ئومیدی چاره‌سه‌رکردنی برسیتی ده‌بوایه بیل لیبده‌م و جگه له‌وه‌یکه برسیت به‌م، شتیکی دیکه‌م به‌گیر نه‌ده‌که‌وت.

چه‌ند روژیک که به‌م بارودوخه‌وه تیپه‌ری بپیارم دا که خۆم بکووژم. بپیارم دا هه‌تا روژی شه‌مه‌ش سه‌بر بکه‌م، چونکه بۆ خورد و خوراکم پارهم له‌ زیبیرت قه‌رز کردبوو و ده‌مویست پیش مردنم پاره‌که‌ی بده‌مه‌وه. روژی شه‌مه‌ گه‌یشت. قه‌رزه‌که‌م دایه‌وه و ئه‌وه‌نده‌م پاره بۆ مایه‌وه که ئه‌گه‌ر زۆر به‌ برسیتی رامباردا تهنیا سی روژی پی ده‌ژيام، به‌لام بپیارم دا هه‌ر ئه‌مرۆژه هه‌مووی خه‌رج بکه‌م و بۆ دوایین جار به‌ حه‌زی خۆم بخۆم. سواری تراموايه‌ک (شه‌مه‌نده‌فهری ناو شه‌قام) بووم و به‌ر له‌وه‌ی بۆ ژووری خۆم بچم، چه‌وری به‌راز و نان و پاکه‌تیک جگه‌ره‌م کړی.

پینج نهومی بینایه‌که‌م چوومه‌سه‌ر، ده‌رگای ژووره‌که‌م کرده‌وه و وه‌بیرم هاته‌وه که وه‌رزی به‌هاره. خۆر، ئه‌ویش دواي پینج مانگ، بۆ یه‌که‌مجار له‌ په‌نجه‌ره‌ی بچوووک که کرابوو، خۆی هاویشته‌بووه ژووره‌که‌م. سه‌یریکي ژووره‌که‌م کرد: دۆشه‌گیکی دروستکراو له‌ کا که له‌سه‌ر چوارته‌خته‌یه‌ک که‌وتبوو، میژیکي سپیدار، ته‌شتیک و که‌وه‌نته‌ریک. دیواره‌کان له‌ پیسیان ره‌ش هه‌لگه‌رابوون. شوردبووم، به‌لام بی سوود بوو، ده‌بوايه بیانکړینم. له‌م روویه‌شه‌وه هه‌ولم دابوو، به‌لام هیژ و توانام ئه‌وه‌نده‌نه‌بوو که بتوانم دیواره‌کان سپی بکه‌مه‌وه.

پاکه‌ته‌که‌م له‌سه‌ر میژ دانا، ژووره‌که‌م گیسک لیدا و دواي ته‌شته‌که‌م پر له‌ ئاو کرد و سه‌ر و سه‌فایه‌کم به‌ رووخسارم به‌خشی. سه‌رله‌نوی چوومه‌ ده‌ره‌وه، ئاوی پیسی ته‌شته‌که‌م رشت و گه‌رامه‌وه. ده‌ سانتي مه‌تریک ته‌قه‌لی دۆشه‌گه‌که‌م کرده‌وه و ده‌ستم خسته‌ ناوی و ده‌مانچه‌که‌م ده‌ره‌ینا.

قوماشه‌کانی دهوری "ماوزر" م (جۆریک ده‌مانچه‌ی ئەلمانی) لێکرده‌وه، ده‌راغه‌که‌یم سه‌یر کرد و به‌ ئاماده‌یی له‌سه‌ر می‌زه‌که‌م دانا، می‌زه‌که‌م کیشایه‌ پێش په‌نجه‌ره‌ که‌ به‌ ته‌واوی خۆر لێببات و دانیشتم.

نانه‌که‌م کرده‌ هه‌شت پارچه‌ و له‌سه‌ر هه‌ر پارچه‌یه‌که‌ نه‌ختیك پییوی به‌رازم دانا. بئ هیچ پله‌یه‌که‌ ده‌ستم کرد به‌ جووتنی پارووه‌کان، هه‌ر ئه‌مجۆره‌ له‌حالی جووتن سه‌یری له‌ته‌ نانه‌کانم ده‌کرد که‌ چنیبوونم. هه‌رجار که‌ یه‌کیانم هه‌لده‌گرت باقی نانه‌کانم ده‌ژمارد. خۆر له‌سه‌ر ده‌سته‌کانم ده‌دره‌وشا و گه‌رمای له‌سه‌ر رووخسارم هه‌ست پێده‌کرا. کراس له‌به‌ر دانیشتبووم و بیرم له‌ هیچ شتیك نه‌ده‌کرده‌وه‌ و له‌وه‌یکه‌ سه‌رم له‌ناو ئاخوور دایه‌، خۆشبه‌خت بووم.

خواردنه‌که‌م که‌ ته‌واو بوو، ورکه‌کانی سه‌ر می‌زم کۆ کرده‌وه‌ و خسته‌ ناو زه‌رفه‌ کۆنه‌که‌ی مره‌با که‌ له‌جیاتی زیل‌دان که‌لکم لێوه‌رده‌گرت. دوایی ده‌سته‌کانم شوشت و چونکه‌ سابوونم نه‌بوو به‌ ئومیدی ئه‌وه‌یکه‌ چه‌وریان نه‌می‌نیت، ماوه‌یه‌کی زۆر له‌ناو ئاودا شوشتم. بیرم له‌وه‌ کرده‌وه‌ "زۆرت شو‌ردوو و ته‌نک بوونه‌ته‌وه‌، نه‌ختیکی دیکه‌ ئه‌گه‌ری ئه‌وه‌ هه‌یه‌ ئێسکی ده‌ستت بشکی!" نازانم چی بوو چه‌زم کرد به‌هۆیه‌وه‌ پێبکه‌تم.

ده‌سته‌کانم به‌ کراسیکی کۆنی دپاو وشک کرده‌وه‌ که‌ به‌ بزما‌ریک دا‌کرا‌بوو. ئه‌ویشتم له‌جیاتی خا‌ولی بۆ وشک کردنه‌وه‌ی ده‌ست و ده‌م و چاو‌م که‌لک وه‌رده‌گرت. دوایی گه‌رامه‌وه‌ پشت می‌ز، جگه‌ریه‌که‌م دا‌گیرساند و رویشتمه‌ ده‌م په‌نجه‌ره‌ و وه‌ستام.

خۆر له‌سه‌ر بانه‌کانی رووبه‌رووم ده‌دره‌وشایه‌وه‌. قمی‌کم له‌ جگه‌ره‌ دا و نه‌ختیك له‌ دووکه‌له‌که‌م له‌ ده‌م دوور کرده‌وه‌ و عه‌تره‌که‌یم به‌ چه‌زه‌وه‌

هه‌لمیسی: هه‌ستامه سه‌ریپی. بو یه‌که‌مجار پییه‌کانم به‌هین هاتنه به‌رچاو. له‌ناکاو خووم له‌ ناو فیلمیکدا بیینی: له‌پیش په‌نجه‌ره وه‌ستابووم و جگه‌ره‌م ده‌کیشا و سه‌ربانه‌کانم سه‌یر ده‌کرد. بریار وابوو که جگه‌ره‌که ته‌واو بوو ده‌مانچه‌که هه‌لبگرم و له‌سه‌ر که‌له‌ی سه‌رمی دابنیم و به‌ هه‌موو شتیک بلیم: "ترحیو"

دوو ته‌قه‌یه‌ک وه‌ده‌رگا که‌وت. سه‌یریکی ده‌مانچه‌که‌م کرد که له‌سه‌ر میزه‌که بوو، به‌لام به‌رله‌وه‌ی بتوانم بیشارمه‌وه، ده‌رگا کرایه‌وه و زیبیرت هاته ژووره‌وه، له‌نیوان ده‌رگا وه‌ستا و به‌ده‌ست سلأوی کرد. خیرا چوومه پیش و له‌نیوان نه‌و و میزه‌که وه‌ستام.

وتی: - خو موزاحیمت نیم؟

- نا.

- هاتوم سلأویکت لی بکه‌م.

وه‌لامیم نه‌دایه‌وه. ماوه‌یه‌کی که‌م چاوه‌پروان مایه‌وه، دوایی ده‌رگای به‌ست و هه‌نگاوێک هاته‌پیش.

- نه‌و ژنه‌تیوه‌ی خاوه‌ن ماله‌که‌ت کاتیک له‌تۆم پرسی، زور به‌لایه‌وه سه‌یر بوو.

- ئاخ‌ر هیچ‌که‌س نایه‌ته‌ لای من.

وتی: - "زو" (که‌واته‌ بو‌یه).

پیکه‌نی. لووتی نووک تیژی دریژ بوو و گوی گه‌وه‌رکانی گه‌وره‌تر هاتنه به‌رچاو. هه‌نگاوێکی دیکه هاته‌پیش و چاوێکی له‌ ژووره‌که کرد، برۆکانی تیکنا. دوایی سه‌یریکی منی کرد و چووه‌ لای په‌نجه‌ره‌که.

ئه‌منیش ده‌وری میزه‌که‌م لیدا و له‌نیوان نه‌و و ده‌مانچه‌که وه‌ستام. ده‌سته‌کانی خسته‌ ناو به‌رکی و سه‌ربانه‌کانی سه‌یر کرد.

- هر چييهكت نهبي، خو هوات ههيه لانيکهه.
- ئهري.
- له من بهرتر بوو. چاوهکانی من ريک ملی سهير دهکرد.
- زستان نهختيک سارد دهبيت، نيشت وار؟
- نازانم، دوو مانگ زياتر نيهه ليهره.
- لهسهر پانييهکانی سووپا و رووی لهمن کرد. نيگاکانی لهسهرم تيپهپرين و پيکهنينهکهی بری.
- وتی: - ئهلو!
- من جوولهيهکهه کرد. به ئارامی به بهری دهستی لايدام و دهمانچهکهی ههنگرت.
- بهپهله وتم: - ناگات ليی بييت، پره.
- به توورهيی سهيري کردم: دهمانچهکهی گرت و چاوی له دهراغهکهی کرد و چاوی لهچاوی من بری و وتی:
- لهگهله ئهههشدا، زمانهکهشی کراويه.
- بيدهنگييهک ژورهکهی داگرت.
- وتی: - خووت بهوه گرتووه که دهمانچهيهکی پر لهسهر ميژهکههت دابنيی؟
- وهلاميم نهدايهوه. دهمانچهکهی دانا و چوو لهسهر کوورسی دانيشت و منيش دانيشتم.
- بوچی ههموو پارهکههت دامهوه که لييت وهرگرتبووم؟
- ههز ناکهه بهکههس قهرزدار به.
- دهتوانی نيوهی بگهريينيهوه، نيوهشی ههفتهی داهاتوو. پيم وتبووی که خيرا پيوستيم پيی نيهه.

- حەز ناكەم بە كەس قەرزدار بێ.
- چاوی لەچاوم بېری و بە پێكەنینه‌وه وتی: - زوا حەز ناكەي قەرزدار بێ و ئیستا ئەو پارەیه‌ی كە هەتە تەنیا بەشی نان و خۆراكي سێ رۆژت دەكات و هەفتەش حەوت رۆژە، ماین هێرا!
- هیچ وەلامیكم نەدایە‌وه. نیگای بەسەر میژەكەدا تێپەری، لەناكاو برۆكانی تیكنا و لیۆه‌كانی باریكتر بوون:
- بە جگەرە دەكری دوو رۆژ.
- پاكەتەكەي دەست دایە و بە وردی سەیری كرد و فیتووویەكي راداشت:
- حەز ناكەي بە سەختی بیگوزەرینی.
- وەلامیم نەدایە‌وه و بە تەشەرە‌وه وتی:
- ناكا كەسێك بەراتیك، میراتیك، شتیكي بۆ بەجی هیشتووی؟
- سەرم وەرگەراند، سەیری شوینە هەلۆه‌شاوێكەي دۆشەگم كرد و بە دەنگیكي توند وتم:
- هیچ كام لەم قسانە پەيوەندیان بەتۆوه نییه.
- "گەویس ماین هێرا" (بیشك، ئاغا)، پەيوەندی بە منەوه نییه.
- كاتیك سەرم بەرز كرده‌وه، چاوی لە من بوو.
- رێك ئاوايه و درووسته. پەيوەندی بە منەوه نییه. تۆ دته‌هوی هەرچۆنێك بێ هەموو قەرزەكەت بەدیتە‌وه: پەيوەندی بە منەوه نییه.
- پارەكەت بەشی دوو سێ رۆژ دەكات و ئەمەشیان پەيوەندی بە منەوه نییه. جگەرەي ملیۆنەرەكان دەكیشی، ئەمەشیان پەيوەندی بە منەوه نییه. دەمانچەیه‌كي پڕ لەسەر میژەكەت دادەنیی، ئەوەشیان پەيوەندی بە من نییه!

چاوى له سههر چاوم هه لئه ده گرت. سههرم وهر گيپرا، به لام ديسانيش قوورسايى سهير كردنه كه يم ههست پيڤه كرد. وهكوو نهوه دهچوو باوكم سهيرم بكات. ههر دوو دهستم برده ژير كوورسى و چۆكه كانم ريكووشين و به نيگه رانييه وه به خووم وت، نهكا له ناكاو دهست به له رزين بكم!

بيڤه نكيه كى زور پيدا بوو و زيبيرت به توورپه ييه وه وتى:

- تو دهتههوى خوت بكوورژى.

پاله په ستويه كى زورم له سههر بوو و به هه رحال وتم:

- په يوه ندى به خوومه وه ههيه.

هاته پيش و به ههردوو دهست يهقهى گرتم و له سههر كوورسى بلندي كردم و رايچله كانم و نه راندى:

- پيسكه، دهتههوى خوت بكوورژى!

چاوه كانى ئاگريان تيبه رده دام. رووم وهر گيپرا، دهستم به له رزين كرد.

به دهنگي كى له سههر خو وتم: - په يوه ندى به خوومه وه ههيه

ههه ئه مجورهى كه رايده چله كاندم، هاوارى كرد: ناين! په يوه ندى به تووه نييه! ئهه ئه لمانيا چى ليديت؟

سههرم داخست و وتم: - ئه لمانيا كارى ته واوه.

ههستم كرد په نجه كانى زيبيرت كراسه كه م به رده دهن. زانيم ههه ئيستا چى روو ده دات: قولى راستم به رز كرده وه، به لام ئيتر درهنگ بيوو: دهستى به ته واوى هيژه وه له سههر رووخسارم هاته خوار. ليڤانه كه به راديهك توند و قوورس بوو كه هاوسه نكيه له دهست دا. دهستى چه پى زيبيرت ديسانيش به روكى گرتمه وه و زلله يه كى گيانه نههى ديكه ي ليدام. دوايى به جورىك پاليدام كه كه وتمه سههر كوورسييه كه.

روومه تم دهسوتایه وه. سهرم دهسوورا. بیرم له وه کرده وه که هر ئیستا که
ههستم و خوئی بهاویمه سهری، به لام له شوینی خوم نه جوو لام. خووله کیک
تیپه ری. زیبیرت له پیشم وه ستابوو. چه زیکی خوش سه رتاپیی داگرتم.
هاواری کرد: - پیسکه!

جووت دهسته کانی خسته ناو بهرکی و له ژوره که دا دهستی به
ههنگاوانانه وه کرد و به قیزه قیز وتی: - ناین! ناین! ناین!
دوایی چاوه کانی که ناگریان لیده باری له من کرد و دیسانیش به
هاواره وه وتی:

- تو! تو! تو! تو که روژیک یه کی له شه پرکه ره کانی فهوجه کانی نازاد بوویه!
به جوژیک به تووره یی گه رایه وه که وتم هر ئیستا که خوم دههاویته سه:
- گوئییه کانت به باشی بکه وه! ئه لمانیا کاری ته واو نه بووه! ته نیا
جووله که کان ناوا ده لین که ئه لمانیا ئیتر کاری ته واو بووه! شه پر ئیستاش
به رده وامه، تیده گه ی! ته نانه ت دوای نه م هه موو گهنده لکاریه ی "دیکتاتی
ورسای"، شه پر هر به رده وامه!

دوو باره شیخانه له ناو ژوره که دا دهستی به ریپیان کرد.
قیزاندی: - هیرگوت، ناخر، نه وه وه کوو روژ روونه!
به دوای وشه کان ده گه را، ماسوولکه کانی شوپلاکه ی به رده وام لیده دا!
مشته کانی گری کرد بوو. له نا کاو به قیزاندنه وه: - وه کوو روژ روونه!
وه کوو روژ روونه!

روژنامه یه کی له بهرکی دهره یناو وتی:
- فهرموو! من پیایوی نوتق و وقار خویندنه وه نیم، به لام لیره دا
نووسراوه.

روژنامه ی نایه ناو چاوه کانی من:

- "ئه‌لمانیا تاوانی شه‌ر ده‌داته‌وه!" به‌م ئه‌نجامه گه‌یشتوون.....
ده‌یانسه‌وی هه‌موو به‌رده‌خه‌لوورزه‌که‌مان لی‌بستینن! ئیستا به‌م ئه‌نجامه
گه‌یشتوون! بگره سه‌یری بکه! لی‌ره نووسیویانه. به‌خه‌تیکی پان و به‌رین
و بریقه‌دار! پلانیان ئه‌وه‌یه که ئه‌لمانیا له‌ناو ببه‌ن!

له‌ناکاو تا بنانگوی سوور هه‌نگه‌را و ده‌نگی به‌رز کرده‌وه و وتی:

- ئه‌وکات توی پیسکه. ده‌ته‌هوی خۆت بکووژی!

رۆژنامه‌که‌ی له‌ده‌ستی چه‌پیدا ده‌جوولاند و دای به‌ده‌م و چاوی مندا.
هاواری کرد: - فه‌رمۆ! بیخوینه‌وه! بیخوینه‌وه! به‌ده‌نگیکی به‌رز
بیخوینه‌وه!

به‌په‌نجهی له‌رزۆکه‌وه ناوه‌ندی بابه‌تیکی نیشان دام و منیش ده‌ستم کرد
به‌خویندنه‌وه:

- "نا، ئه‌لمانیا شکستی نه‌خواردوو....."

زیبیرت به‌قیرزه‌هه‌رای کرد: - هه‌سته سه‌رپی! هه‌ی پیسکه! کاتیک
باسی ئه‌لمانیا ده‌که‌ی، هه‌سته سه‌رپی!

هه‌ستامه سه‌رپی: - "ئه‌لمانیا شکستی نه‌خواردوو، ئه‌لمانیا
سه‌رده‌که‌وی. شه‌ر کۆتایی پینه‌هاتوو. به‌لام کیشه‌یه‌کی دیکه
هاتوو ته‌پیش. سوپا بلاو و فه‌وجی ئازاد تیکچوو، به‌لام هه‌ر پیاویکی
ئه‌لمانی، ده‌بی بی ئۆنیفورم، ئیستاش ده‌بی خۆی به‌سه‌ربازیکی ئه‌لمانی
بزانیت. هه‌ر پیاویکی ئه‌لمانی ده‌بی زیاتر له‌پیشوو به‌غیره‌ت و به‌وره
بی‌ت و بیر له‌شکست نه‌کاته‌وه. هه‌رکه‌س له‌م دو‌خه‌دا بیری له‌نه‌ته‌وه
نه‌کرده‌وه، شه‌وا وه‌کوو شه‌وه ده‌چی خیانه‌تی به‌نه‌ته‌وه‌ی کردوو.
هه‌رکه‌سی ته‌سلیمی نا‌ئومیدی بی‌ت، وه‌کوو شه‌وه ده‌چی له‌ده‌ست دو‌ژمن
را‌ده‌کات. ئه‌رکی هه‌ر تاکیکی ئه‌لمانی ئه‌وه‌یه که سه‌بارت به‌نه‌ته‌وه و

سهبارت به خويى ئهلمانىي خوى له ههر كوييهكه، بمينيتهوه، شهپر
بكات و بمریت!

زيبيرت هاوارى كرد:

- "دون نروت تر" (ههى مردهشور بتبات) ههر دهليى ريك ئەمهيان
بوئۆ نووسيوه!

شهرمهزار و سهرنهوى، سهيرى رۆژنامهكه دهكرد. راستى دهوت:
ئهمهيان بو من نووسيوو.

زيبيرت وتى: - قسهى تيدا نيهه! تو سهربازى! ئيستاش سهربازى! واز
له ئونيفورم بيئه! تو بى ئونيفورميش سهربازى!

دلم وه تهپه تهپ كهوت. ههر ئەمجوره به وهستاوى مامهوه. بى جووله
بووم. زيبيرت به وردى سهيرى كردم، دوايى پيگهنى و شادى له
رووخسارى دهبارى. دهستى هاويشته سهر شانەكانم و شهپوليكي گهرم
هاته ناو دهمارهكانمهوه. وهكوو شيتهكان قيراندى: - قسهى تيدا نيهه!

به دهنگيكي نزم وتم: - يهك خوولهك ليگهپرئ.

وتى: - خوايه، لهناكاو بى هيژ نهكهويته خواري؟

- تهنيا يهك خوولهك.

دانيشتم، سهرم گرتە ناو دهستهكانم و وتم: - شهرمهزارم زيبيرت.

پشووويهكى قوولم دا و حهسانهويهكى خوش ههموو جهستهى داگرتم.

زيبيرت به نارەحهتیهوه وتى: - ئاخ واس!

پشتى تيكردم و جگهرهيهكى ههنگرت و دايجيرساند و چوو بهر
پهنجهره. بيدهنگيهيهكى زور هاتهپيش. من ههستامه سهريى و چوومه
پشت ميژ دانيشتم و به دهستيكي لهرزوكهوه ههلمگرت، بهدواى ناوهكهى

گه‌پرام: "فولکشیر بئوباختر" (رؤژنامە‌ی ئۆرگان‌ی حزبی ناشنال سۆشیا‌لیست بوو).

له‌یه‌که‌م لاپه‌ره‌یدا کاریکاتوریک به‌رچاوم که‌وت. ئەم کاریکاتورە "جووله‌که‌کانی نیۆنه‌ته‌وه‌یی" له‌کاتی "خنکاندن‌ی ئەلمانیا" نیشان دەدا. رووخساری جووله‌که‌کانم یه‌که‌ به‌دوای یه‌که‌ سه‌یر کرد و له‌ناکاو، وه‌کوو ئەوه‌بوو زه‌ربه‌یه‌کیان لێ‌دام. لێ‌دانیک که‌ تووندییه‌کی سه‌رسوورپه‌ینه‌ری هه‌بوو: ئەم قه‌لافه‌ته‌م ناسییه‌وه! ئەو چاوه‌ به‌پۆرگانه، ئەم لووته‌ درێژە، ئەو روومه‌ته‌ شانە، ئەم هه‌موو هیلانە‌ی پڕ له‌ نفره‌ته‌وه. تا ئەوکات زۆر جار ئەم تاییه‌ته‌ندیانم له‌م وینه‌یه‌دا دیبوو که‌ باوکم له‌ده‌رگای ئاوده‌ستی دابوو. شوقیک‌ی رووناک که‌وته‌ ناو دلمه‌وه. هه‌موو شتی‌کم تا کۆتایی خوینده‌وه. حه‌قم بوو نفره‌تم لێ‌ی بی‌ت. ته‌نیا هه‌له‌م ئەوه‌ بوو که‌ بپوام به‌ قه‌شه‌کان په‌یدا کردبوو که‌ ئەو تارماییه‌کی نادیاره‌ و جگه‌ له‌ وێرد و دوعا، جگه‌ له‌ ناله‌، ته‌نانه‌ت به‌ خیراتی‌ش پاک نابێ‌ته‌وه‌ و ناکرێ‌ به‌سه‌ریدا زال‌ بی. به‌لام ئیستا به‌ ته‌واوی ده‌یناسم. شتی‌ک بوو راسته‌قینه‌ و زیندووی زیندوو که‌ ده‌کرا له‌ هه‌ر کۆلانی‌ک و شه‌قامیک‌ بیبینی و له‌گه‌لی رووبه‌پروو بیته‌وه. شه‌یتان، شه‌یتان نه‌بوو، جووله‌که‌ بوو.

له‌جی‌گه‌ی خۆم هه‌ستام. له‌رزیک‌ له‌ تۆقی سه‌رمه‌وه‌ هه‌تا نوکی‌ پیم‌ی داگرت. جگه‌ره‌ په‌نجه‌کانمی ده‌سووتاند. هاویشتمه‌ دووره‌وه‌ و ده‌سته‌ له‌رزۆکه‌کانم هاویشتمه‌ ناو به‌رکم. رویشتمه‌ پێش په‌نجه‌ره‌ و هه‌ناسه‌یه‌کی قوولم‌ کی‌شا. قوولی‌ زی‌بی‌رت به‌ قوولی‌ من وه‌نووسابوو و هه‌ستم‌ ده‌کرد که‌ هی‌ز و تاقه‌تی ئەو دێ‌ته‌ ناو جه‌سته‌ی من. ئەو هه‌ر دووده‌ستی هاویشتمه‌وه‌ سه‌ر نه‌رده‌کانی په‌نجه‌ره‌. نه‌ سه‌یری ده‌کردم و نه‌ ده‌جوولاً. لای چه‌پی من، خۆر له‌ ده‌ریایه‌که‌ خوی‌ن ده‌نیشت. گه‌رامه‌وه‌، ماوزم

دهست دايه، قۆلم به‌قه‌دهر رووخسارم به‌رز كرده‌وه، زۆر به هيواشي نيشانهم له خۆر گرت.

زيببېرت وتى: ده‌مانچه‌يه‌كى باشه.

دهنگى نهرم و دۆستانه بوو.

به هيواشي وتم: - "يا، يا!" و ماوزره‌كه‌م له‌سه‌ر مي‌زدانا. دواى ماوه‌يه‌كى كوورت كه هه‌لمگرته‌وه، قۆنداغه‌كه‌ى له‌ناو ده‌ستما قوورس و خۆمانه بوو و حاله‌تيكى قوورس و پته‌و و راسته‌قينه‌ى هه‌بوو و كي‌شه‌كه‌ى له‌ناو قوولاى ده‌ستما ده‌نيشت.

له‌ناو دلما و تم: - "من سه‌ريازم. ئۆنئيفۆرم هه‌ر ناوى. من سه‌ريازيكي نه‌لمانيم."

به‌يانى نه‌مرۆژه يه‌كشه‌مه‌ممه بوو. بۆ چوونم بۆ ئيداره‌ى هه‌ويه و جنسيه ناچار بووم تا كۆتايى رۆژى كاريى دوشه‌مه‌مه سه‌بر بكه‌م.

فه‌رمانبه‌ريك كه ردينيكى بزانه و چاويلكه‌يه‌كى ده‌وره ئاسنى له‌چاو بوو، له پشت مي‌زيكى ئيدارييه‌وه قسه‌ى له‌گه‌ل پياويكى موو سپى ده‌كرد. وه‌ستام تا قسه‌كانيان ته‌واو بوو.

و تم: - بى زه‌حمه‌ت ده‌مويست ده‌ستكاري ناسنامه‌كه‌م بكه‌م.

فه‌رمانبه‌رى چاويلكه ئاسنين بى ئه‌وه‌ى سه‌يرم بكات پرسى: - يانى چچۆره ده‌ستكارييه‌ك؟

- وازه‌يتان له‌كه‌نيسه.

هه‌ردوو‌كيان به‌يه‌كه‌وه سه‌ريان به‌رز كرده‌وه. دواى ماوه‌يه‌كى كوورت فه‌رمانبه‌ره ردين بزنييه چاو به‌هينه‌كه‌كه بۆ لاي هاوكاره‌كه‌ى سوپرا و به‌هيواشي سه‌ريكى جولاند و دوايى سه‌يرى منى كرده‌وه:

- خۆتان وابه‌سته به‌چ فرقه‌يه‌ك راگه‌ياندبوو؟

- کاتۆلیک؟
- ئیستا ئیتر کاتۆلیک نی؟
- نه‌خیر.
- ئیستا ده‌تانه‌وی بچنه‌ سه‌ر چ ئایینیك؟
- هیچ.
- فه‌رمانبه‌ره‌که سه‌یرئیکى پیاو سه‌ر سپییه‌که‌ی کرد و سه‌رئیکى بۆ راوه‌شانند.
- ئەه‌ی بۆچى له سه‌رژمئیرى ئەم دوايیه‌دا خۆتان به ئایینی کاتۆلیکه‌وه راگه‌ياندوه؟
- من سه‌رژمئیرى نه‌کراوم.
- بۆچى؟
- چونکه له کورلاند بووم. له‌ناو فه‌وجى ئازاد.
- پیاوه سه‌ر سپییه‌که خه‌تکیشیكى (راسته - راسته) هه‌لگرت و به سه‌برى داى له‌به‌رى ده‌ستى.
- فه‌رمانبه‌ر وتى: - ئەه‌مکاره سه‌داسه‌د دژى یاسایه. ده‌بوايه پيشتر راتگه‌ياندبا، ئیستا کۆلیك هاتووچۆ و کيشه‌ی تايبه‌ت به‌خۆی هه‌یه.
- ئاخ‌ر فه‌وجه‌کانى ئازادیان سه‌رژمئیرى نه‌کردوه.
- فه‌رمانبه‌ره‌که سه‌رئیکى راوه‌شانند و وتى:
- من ئەمه به‌سه‌رووترى خۆم راده‌گه‌یه‌نم. قه‌بوول ناکه‌ن. سه‌رژمئیرى ده‌ستوورئیکى هه‌مه‌لایه‌نه‌یه. ته‌نانه‌ت پیاوانى فه‌وجه‌کانى ئازاديش ده‌گریته‌وه و ده‌بى سه‌رژمئیرى بکړین.
- بێده‌نگییه‌ک رووى دا.
- وتم: من سالى ۱۹۱۶ سه‌رژمئیرى کراوم.

فهرمانبهر سه‌يرىكى منى كرد و شووشه‌كانى چاويلكه‌كه‌ى بريقه‌يان دا:

- باشه، ئەى ئەوكات بۆچى خۆت به كاتۆليك ناساندوه؟

- باوك و دايكم منيان بهم شيويه ناساندوه.

- چەند ساله بووى؟

- شازده سال.

ديسان سه‌يرى منى كرد: - كه‌واته ئىستا بيست و دوو سالته؟

ئاخىكى هه‌لكيشا و بۆلاى هاوكاره‌كه‌ى چوو و هه‌ردوو‌كيان سه‌ريان راوه‌شاندا.

ئەوكات وتى: - ئى، كه ئىستا ئيتر كاتۆليك نى؟

- نه‌خىر.

چاويلكه‌كانى بۆ سه‌ر ناوچاوانى برد: - بۆچى؟

وام هه‌ست كرد كه بهم پرسىاره پيى له گليمى خۆى زياتر راده‌كيشى. توند و وشك وتم:

- بيروباوه‌رى فه‌لسه‌فيم گۆراوه.

فهرمانبهره‌كه‌ رووى له هاوكاره‌كه‌ى كرد و له‌ژيئر ليوه‌كانى وتى:

"بيروباوه‌رى فه‌لسه‌فى گۆراوه؟"

پياوه سه‌ر سپييه‌كه‌ برۆكانى برده سه‌ره‌وه، ده‌مى نيوه كراوه و سه‌رى له چه‌په‌وه بۆ راسته‌وه ده‌ستى به راوه‌شاندا كرد. فهرمانبهر بۆ لاى من

سووپرايه‌وه و وتى:

- زۆر باشه، كه‌واته بۆ ده‌رچوون له كه‌نيسه هه‌تا سه‌رژمىرى داها‌توو چاوه‌رى به.

- هه‌ز ناكه‌م دوو سال چاوه‌رى بم.

- بۆچى.

- چونکه بینی من وه لآم نه دایه وه وه کوو کۆتایی گفتوگۆکه وتی: - دیاره
نیتر، هیچ کاریک نییه که خیرایی هه بیئت.
- بینیم که ده بی بۆ خیراییم شیوه‌ی ئیداری بده می. ئه وه بوو که وتم:
- ئیستا که پابه‌ندی ئاین نیم، هیچ هۆیه‌ک نابینم بیهۆ تا دوو سالی
دیکه خه‌رجی ئەم ئاینه بدهم.
- فه‌رمانبه‌ر له‌سه‌ر کوورسییه‌که‌ی هه‌ستا و سه‌یریکی هاوکاره‌که‌ی کرد و
به سه‌یری چاوی له‌من بری:
- "زیخر، زیخر، ماین هیئر" (هه‌لبه‌ت، هه‌لبه‌ت، ئاغا)، تۆ دوو سال
مه‌خارجی ئاین ناده‌ی، به‌لام یاسا وای نووسیوه....
- نه‌ختیک وه‌ستا و په‌نجه‌ی ئیشاره‌ی رووی له‌من کرد و وتی:
- ئه‌و غه‌رامه‌یه‌ی که ده‌کریی، زۆر له‌ باج و مه‌خارجی ئاین زیاتره!
- له‌سه‌ر کوورسییه‌که‌ی دانیشه‌وه و به‌ چاویکی سه‌رکه‌وتوانه سه‌یری
کردم، پیره سه‌ر سپییه‌که زه‌رده‌یه‌کی هاتی.
- به‌ ده‌نگیکی وشک وتم: - هه‌مووی به‌ ته‌واوی دده‌م.
- فه‌رمانبه‌ر، چاویکی له‌ژێر چاویلکه‌کانی تیپریم. لیوه‌کانی به‌ددانی
کووشی و هاوکاره‌که‌ی سه‌یر کرد و دوا‌یی خواربووه و له‌ناو که‌شه‌ویکدا
سی نوسخه‌ی چاپی هینایه‌ده‌ر و له‌پیش منی دانا، یان باشتره بلیم بۆی
هاویشتم.
- لاپه‌ره‌کانم هه‌لگرت و زۆر به‌جوانی پریم کرده‌وه. که ته‌واو بووم له‌پیشیم
راگرت. سه‌یریکی کردن و نه‌ختیک بی‌ده‌نگ بوو و بروکانی تیکنای و به
ده‌نگیکی به‌رز خویندیه‌وه.
- "کنفسیونس لوس ئابره‌گه‌ لوی بیگ" (خواپه‌رست، به‌لام بی
وابه‌سته‌بوون به‌ هه‌رجۆره فرقه‌یه‌ک). ریک ئه‌وه‌یه که ده‌تانه‌وه‌ی؟

- به‌ئێ.

سه‌یریکی هاوکاره‌که‌ی کرد:

- بیروباوه‌ری فه‌لسه‌فیتان ئه‌مه‌یه؟

- به‌ئێ.

لاپه‌ره‌کانی قه‌د کرد و وتی: - زۆر باشه.

سه‌ریکم به‌ ریزه‌وه‌ بۆی دانه‌واند. ته‌نانه‌ت شایسته‌ی ئه‌وه‌ی نه‌زانیم که سه‌یریشم بکات. له‌سه‌ر پانه‌که‌نم سوورامه‌وه‌ و بۆلای ده‌رگا رویشتم. له‌ پشته‌وه‌ گویم لیوو که ده‌لیت:

- یه‌کیکی دیکه‌ هاته‌ ناو حسیبی ئه‌م فیرقه‌بازیه‌ تازه‌یه!

له‌ناو کۆلان "فولکیشر بنو‌باخ تر"م له‌ به‌رک ده‌ره‌ینا و نیشانه‌که‌م دۆزیه‌وه‌. ریگه‌که‌ی نه‌ختیک دوور بوو، به‌لام ده‌بوایه‌ هه‌ر بچم.

که‌م تا زۆر سی چاره‌گه‌ کاتر می‌رم پیچوو. به‌ته‌واوی وه‌هه‌ناسه‌پرکی که‌وتبووم. رۆژی پیشت به‌ ناچاری چاوپۆشیم له‌ خواردنی نان کردبوو. نیوه‌رۆ، زیییرت خواردنه‌که‌ی له‌گه‌ل نیوه‌ کردبووم و چهند مارکیکیشی به‌ قه‌رز دابوومی. له‌ کارگه‌ که‌ هاته‌ ده‌ری له‌ته‌ نانیکم کړیبوو، به‌لام ئیستا دووباره‌ برسیتی پیوه‌ده‌دام و پییه‌کانم بی هیز ببوون.

ئیداره‌ی حزب له‌ نه‌ومی یه‌که‌می بیناکه‌ بوو. زه‌نگم لیدا. ده‌رگا نیوه‌ کرایه‌وه‌ و لایکی جوانکه‌له‌ له‌ولاوه‌ سه‌ری هینایه‌ ده‌ری. چاوه‌کانی بریقه‌یان ده‌هاتی.

- فه‌رموو، چ کاریکتان هه‌یه؟

- ده‌مه‌هوی له‌ناو حزب ناو‌نووسی بکه‌م.

دهرگا، له‌وه‌یکه هه‌بوو زیاتر کرایه‌وه. له‌پشت سه‌ری ئه‌م کوورپه لاوه، کوورپکی دیکه‌م بیینی که له‌به‌رده‌م په‌نجهره وه‌ستا‌بوو و تیشکی خۆر سه‌ری سوور کرد‌بوو.

چه‌ند چهرکه‌یه‌ک تیپه‌ری هه‌تا لاوه‌که سوورپایه‌وه و به‌په‌نجه‌ی ئیشاره‌یه‌کی بچووکی دا و وتی: - کیشنه نییه.

دهرگا به‌ته‌واوی کرایه‌وه و چوومه ژووری، ده لاویک که کراسی قاوه‌بیان له‌به‌ر بوو سه‌یریان کرد‌م. لاوه‌که‌ی یه‌که‌م ده‌ستی گرت‌م و زۆر به‌حه‌یا و سۆزه‌وه پێی وتم:

- تکایه، فه‌رموو له‌گه‌ل من وه‌زه.

منی بۆ‌لای میژیککی بچووک برد و داواکارییه‌کی چاپی پێدام که پری بکه‌مه‌وه. که ته‌واو بوو بۆ‌لای ئه‌وم درێژ کرد، وه‌ریگرت و لئولی دا و له‌نیوان میزه‌کان رویشته‌کو‌تایی ته‌لاره‌که. رویشتنی گیاندار و خۆش بوو. گه‌یشته‌ ده‌رگایه‌کی ره‌ش و له‌وی وون بوو.

ده‌وربه‌ری خۆم سه‌یر کرد. ته‌لاریکی گه‌وره و روون بوو و به‌میژی گه‌وره و دوو چاپگه‌ر، که له‌چا‌ولیکردنی یه‌که‌مدا وه‌کوو ئیداره‌یه‌کی تیجاریی ده‌هاته‌به‌رچاو. هه‌رچه‌ند حال و هه‌وا‌ی ئیداره‌ی نه‌بوو.

لاوه‌کان هه‌موویان کراسی قاوه‌یی، ناوقه‌دبه‌ندی ته‌سمه‌شه‌مشیری به‌ ناوقه‌دیان و چه‌که‌میان له‌پێی بوو. جگه‌ره‌یان ده‌کیشا و به‌یه‌که‌وه ده‌دان. یه‌کیکیان رۆژنامه‌ی ده‌خوینده‌وه. ئه‌وانیتر کاریکی ئه‌وتۆیان نه‌ده‌کرد، به‌لام پینه‌ده‌چوو بی‌کاریش بن. وه‌کوو ئه‌وه ده‌چوو چاوه‌روان بن.

هه‌ستام و وایچوو که هه‌ستانم جه‌وه‌که‌ی گوپی. سه‌یریکی لاوه کراس قاوه‌بییه‌کانم کرد. وام هه‌ست کرد که هیچیان ناگایان له‌من نییه، له‌گه‌ل ئه‌وه‌ش ده‌مزانێ که بچووکت‌ترین جووله‌ی من له‌چاوی ئه‌وانه‌وه وون نابێ.

رؤیشتمه لای په‌نجره و ناوچاوانم به‌شوشه وه‌نا و بۆ‌یه‌ک چرکه وام هه‌ست کرد که ریخۆله‌گه‌وره‌م له برسان ریخۆله‌بچووکه‌که‌م ده‌خوات.

- که‌ش و هه‌وایه‌کی باشه، نیشته‌وار؟

سه‌رم سوورپانده‌وه: لاوه‌موو سووره‌که‌له‌به‌رده‌مم وه‌ستابوو، ئه‌وه‌نده‌نزیك که نانشکی له‌ناو سکمدا بوو. ده‌می هه‌تا بنانگۆی کرابۆوه و رووخساریکی هاوړیانه‌ی هه‌بوو، به‌لام چاره‌کانی جددی بوون. وتم: "یا" و سه‌یری شه‌قامم کرد. له‌م خواره، له‌پیا‌ده‌پۆ، لایکی کراس قاوه‌یی که جینگه‌ی چه‌قوو رووخساری به‌قاش کراوه‌یی هینشتبۆوه، له‌م لاوه‌بۆ ئه‌ملا هه‌نگاوی ده‌نایه‌وه. کاتیك هاتمه‌بنکه‌ی حزب، نه‌مدیتبوو. له‌مبه‌ری شه‌قامیش دوو کوورپه‌لاو له‌به‌ر ده‌رگای دووکانیک دانیشتبوون و جاروباره سه‌یری هاوړییه‌که‌یان ده‌کرد.

ئیتر ئه‌مجاره‌گه‌ده‌م ده‌یچریکاند و وام هه‌ست ده‌کرد می‌شکم به‌تاله. وام بیر کرده‌وه ئه‌گه‌ر دانیشتم، ئه‌وا حال‌م باشتر ده‌بی، به‌م فکروه‌ه له‌سه‌ر پانیه‌کانم سوورپامه‌وه و هه‌ر ئه‌وکات و گوړینی پاله‌په‌ستۆی که‌ش و هه‌وام هه‌ست پی‌کرد.

یه‌ک به‌یه‌ک لاوه‌کانم سه‌یر کرد: هیچیان چاویان له‌من نه‌ده‌کرد. هه‌لی دانیشتم بۆ نه‌په‌خسا، له‌ناکاو ده‌رگا ره‌شه‌که‌له‌وبه‌ری ته‌لاره‌که‌کرایه‌وه و لاوه‌قۆزه‌که‌هاته‌ده‌ری و خۆی به‌خیرایی خسته‌لایه‌ک و سه‌ر و گوێلاکی پیاویکی ته‌مه‌ن نزیك به‌چل ساله‌و پان و به‌رین په‌یدا بوو. لاوه‌کان، ته‌ق و تووق پانیه‌کانیان لیک ده‌دا و قۆلی راستیان به‌رز ده‌کرده‌وه. پیاوه‌خه‌په‌که‌ش ده‌ستی به‌رز کرده‌وه و هه‌ر له‌وی له‌ناو ده‌رگا وه‌ستا و چاویکی دووردریژی له‌من کرد. واپی‌ده‌چوو بیر ده‌کاته‌وه بۆئه‌وه‌یکه‌منی له‌کۆی بینیه‌وه. سینگی په‌رھیزی له‌ژێر کراسه‌که‌ی دیار

بوو، پرچى زۆر زۆر كەم كوردبۆۋە و چاۋەكانى لەناو پۆرگى چاويدا وون
ببوون.

هاتەپېش. هەنگاۋەكانى قوورس بوون. كە گەيشتە دوو هەنگاۋيم، دوو
لە لاۋەكان لەوانى دىكە جيا بوونەۋە و دەورەيان دام.

- فرىدى؟

لاۋە قۆزەكە پانىيەكانى لىكدا:

ياۋول، ھىر "ئۆيېرش تورم فورم"؟ (لە پلەكانى حزى نازى، بەرامبەر بە
ملازم يەكەم)

- داۋاكارى.

فرىدى داۋاكارىيەكەى بۆ دريژ كرد. ئۆيېرش تورم فورم داۋاكارىيەكەى
لەناو دەستە پان و پۆرەكەى گرت و پەنجەى ئىشارەى دەستەكەى دىكەى
خستە سەر؟

- لانگ.

رىك ۋەستام و وتم:

- ياۋول، ھىر ئۆيېرش تورم فورم.

داۋاكارىيەكەى خویندەۋە، داۋايى سەرى بەرز كرد و سەيرى منى كرد.
بە دەنگىكى خەۋالۋىەۋە وتى:

- لە كوى ئىش دەكەى؟

- كارگەى بيناسازى "لینگن فرز".

- لە ھاۋرپىيەكانت كەس لەناو حزبدا ناۋنووسى كردوۋە؟

- ۋابزانم، يەكيان؟

- شكت ھەيە؟

- نەخىر. بەلام فولكىشر بئوباخ ترى دەخویندەۋە.

- ناوى چييه؟
- "زيبيرت"
- ئۇيۇرۇش تورم فورر رووى كرده فرىدى ؟ يانى تەواوقەد رووى تىكرىد.
وەكوو ئەوۋە دەچوو مىلى بە شانەكانىەوۋە دووراوۋە.
- لىيبكۆلەوۋە!
- فرىدى لەپشت مىزىك دانىشت و لەناو فايلىكدا گەرا و ئۇيۇرۇش تورم
فورر چاۋەرۋان مايەوۋە.
- لە توركياش بوۋىە؟
- يا، ھىر ئۇيۇرۇش تورم فورر.
- لەگەل كى؟
- ھىر رىتمايستر "گوتتر".
- فرەدى ھەستايە سەرپى:
- زيبيرت ناوى نووسيوۋە.
- پەنجەكانى لەسەر داواكارىيەكەى من جوولاند: - ئاھا! سوپاي ئازاد!
(لەناكاو حالەتى خەوالوۋىي لە رووخساريدا نەما) - لەگەل كى؟
- ئۇيۇر لويت نانت "روسباخ".
- ئۇيۇرۇش تورم فورر پىكەنى، چاۋەكانى لەناو قوۋلايى رووخساريدا
برىقەى دا و وتى:
- لە بالتىك؟ لە روھىر؟ يان لە سيلزى عليا؟
- ھەر سىكىان.
- "گوت" (زۆر باشە).

دەستىكى ھاويشتە سەر شانم. دوو لاوھكە كە دەورەيان دابووم،
رۇيشتنەو شويىنى خۇيان دانىشتن. ئۇيۇرش تورم فورم، سوورايەو لاي
فرىدى:

- ھەويەى كاتىي بدەنى.

وھكوو پىشوو دووبارە خەوئوويى ھاتەو رووخسارى و وتى:

- سەرھتا بە "ئىس. ئاي" (گروپى زەربەت) ناوت دەنوسرىت، دوايى
ئەگەر زانيان بەكەلك دىيى و بەنسبەت "فورم" (پىشەوا) سويندى
وھفادارىت خوارد پلەى "ئىس ئا"ت پىدەدەرىت. بارودۇخى ئابوورىت
دەگاتە ئەوئندە ئۇنىفۆرمى پى بىرى؟

- بەداخەو ئەخىر.

- بۇچى؟

- بە ھەموويەو ھەفتەيەك دەبى ئىشم پەيدا كردوو.

ئۇيۇرش تورم فورم تەواوقە لافەت بۇلاى پەنجەرە سوورا:

- "ئۇتو" (Otto).

لاو پىچ سوورەكە گەپرايەو و نەختىكىش دەلەنگى. پارژنەكانى لىكدا.
رووخسار و ئىسقانى كە پىر بوو لە پەلەى سوور، بە پىكەننەو رووى
تىكرىن.

- ئۇنىفۆرمى "ھاینرىخ"ى بدەيە.

پىكەننىنى ئۇتو ئەما، رووخسارى تىكچوو و بە پەژارەو وتى:

- ئۇنىفۆرمى ھاینرىخ بۇ جەستەى ئەو زور فشە.

ئۇيۇرش تورم فورم شانەكانى ھەلاويشت و وتى: - تەسكى دەكاتەو.

ژوورەكە لە دەنگ كەوت. ئۇيۇرش تورم فورم سەيرىكى لاوھكانى كرد و

بەدەنگىكى قوورس وتى:

- ئەندامىكى فەوجى ئازاد ئەو مافەى ھەيە كە ئۇنىفۇرمى ھايىرخ لەبەر بىكات.

فريدى ھەويەكى قەدكراوى بۆلای دريژ كىرد. ئۇيۇرش تورم فورم كىردىھە، سەيرى كىرد و بەستىيەھە و دريژى كىردە لاي من و وتى:

- جارى بۆتۆ، فەرمان، مانەھە لەو كارگەيە كە ئىشى لى دەكەي. زۆر خۇشحال بووم كە بە تۆ بانگى كىردم.

- ئادەس و نىشانەى مالت بدە بە ئۆتۆ. ئۇنىفۇرى ھايىرىخت بۆ دىنىت.

ئۇيۇرش تورم فورم لەسەر پاژنەكانى سوورا، بەلام راي گۇپرا و دووبارە رووى تىكىردمەھە و وتى:

- ئەندامىكى فەوجى ئازاد، بيشك سىلاحيك، دەمانچەيەكى دەبىى ھەبى؟

- دەمانچەى ماوزر.

- لەكويت شار دووھەتەھە؟

- لەناو دۇشەگەكەم.

شانە پىرھىزەكانى ھەلاويشت:

- مىندالانەيە.

بە تەواوى رووى سووراندەھە لاي لاوھكان، چاويكى لىداگرتن و وتى:

دۇشەگەكانى لە كا دروست كراو، لاي "شوپو" (پۇلىسى نىگابان)، ئەھەندە نەينى پارىز نىين.

لاوھكان لە قاقاي پىكەنىنيان دا، بەلام بۇخوى ھەر رووخسارىشى ويك

نەھات. پىكەنىنەكان كە كۇتاييان پىھات، ديسان وتى:

- ئۆتۆ! فىرى بىكە چۆن بىشارىتەھە.

فرىدى لە قۇلى دام:

- متمانەت بە ئۇتۇ ھەبى. دەمانچەكەى خۇى بەجۇرىك دەشارىتەوہ كە ئىتر خۇيشى پىينازانىتەوہ.

لاوكان ديسان پىكەنىنەوہ و ئەمجارە، ئۇبىرش تورم فورىش ھەر پىكەنى. دواى مى فرىدى خستە ناو پەنجەكانى و چەندجار بۇ پىشەوہ خوارى كردەوہ و بە ھەر خواركردنەوہىەك بە زمانى فەرەنسى وتى:

- "پوتىت كاناى! پوتىت كاناى!" (ھەى خەپەتۆلە).

فرىدى دەستى كرد بە سووران بە دەورى خۇى، بەلام بۇ رزگار بوونى ھەولكى نەدەدا.

ئۇبىرش تورم فور بەردەوام دەيوت: - پوتىت كاناى! پوتىت كاناى! رووخسارى حالەتى جەلتەى پەيدا كرد. دواى فرىدى بە پالەپەستۆيەك ھاويشتە باوہشى ئۇتۇ. بە جۇرىك كە ھاوسەنگى ئۇتۇ تىكچوو و نزيك بوو بەربىتەوہ.

لاوكان دەستيان بە پىكەنىن كردەوہ.

ئۇبىرش تورم فور ھاوارى كرد: - "ئاختونگ" (رىك بوەستن - ئاگادار بن).

ژوورەكە لە دەنگ و جوولە كەوت. دەستى لەسەر شانى من دانا و قەلافەتى وەكوو بەرد قوورس بوو. وتى: - خۇبەخش بۇ ئىس. ئاى!

نەختىك بىدەنگ بوو. منىش رىك بەرامبەر ئەو راوہستام.

- فور، چاوہروانى فيداركارى لەرادەبەدەرى تۆيە!

وتم: - ياوول، ھىر ئۇبىرش تورم فور!

"ئۆییرش تورم قورر" شانی منی به‌ردا، هه‌نگاوێک بو پشته‌وه چوو، به حاله‌تی ریک وه‌ستا، قوڵی راستی به‌رز کرد و به‌دهنگی توند و قوورس هاواری کرد:

- "هایل هیتلیر"^(٢٨)

لاوه‌کان وه‌کوو به‌رد وه‌ستان، به قوڵی به‌رز کراوه‌وه و دوایی هه‌موویان به‌یه‌که‌وه له‌یه‌ک کاتدا به‌دهنگی به‌رز و قوورس هاواریان کرد: - هایل هیتلیر!

هاواریان به‌هیزیک تهاو له‌سینگی مندا دهنگی دایه‌وه. هه‌ستم به‌هیوریه‌کی پر له‌ئاسووده‌یی کرد. ریگه‌ی خۆم په‌یدا کردبوو و ئیستا راست و روون له‌پیش پیم بوو. ئه‌رك، له‌هه‌ر کاتیکی ژیا‌نی مندا ده‌یتوانی چاوه‌پروانیم لی‌بکات.

هه‌فته‌کان و دوایی مانگه‌کان تیپه‌رین. له‌گه‌ل ئیش و کاری دژوار و قوورسی بئۆنرپژێ و دابه‌زینی به‌رده‌وامی نرخ‌ی مارك و برسی‌تی، خۆشبه‌خت بووم. شه‌و هه‌ر که کارگه‌م جیده‌هیشت زۆر به‌په‌له ئۆنیفورمه‌که‌م له‌به‌ر ده‌کرد و خۆم ده‌گه‌یانده‌ ناوه‌ندی "شتورم" (گروپی زه‌ربه‌تی) و ژیا‌نی راسته‌قینه‌م ده‌ستی پیده‌کرد. دژایه‌تی و مملانی له‌گه‌ل کۆمۆنیسته‌کان بی‌پشوو و بی‌پسانه‌وه بوو: ئیمه‌ کۆبوونه‌وه‌کانی ئه‌وانمان تی‌ک ده‌دا و ئه‌وانیش کۆبوونه‌وه‌کانی ئیمه‌. ئیمه‌ ناوه‌ندی زه‌ربه‌تی ئه‌وانمان داگیر ده‌کرد و ئه‌وانیش هی ئیمه‌. هه‌فته‌یه‌ک نه‌بوو که شه‌ر و پی‌کدا‌انمان له‌نیوان نه‌بی‌ت. واپیده‌چوو که هی‌چ‌کام له‌دوولا چه‌کدار نه‌بووین، زۆر به‌که‌می له‌شه‌ر و کیشه‌کاندا گویمان له‌گولله

²⁸ - (Heil Hitler). بژێ هیتلیر - دروشمی نازییه‌کان و ئه‌لمانیه‌کان له‌سه‌رده‌می ده‌سه‌لاتداری هیتلیر، که له‌جیاتی وشه‌ی وه‌کوو سلاو و بژێ و مالاوا به‌کار ده‌هات!

دەبوو. ھايئىرخ كە من بىوم بە خاۋەنى ئۇنىفۆرمەكەى، بە گوللەيەك كوزدابوو ئەۋىش رىك بە دلئى كەوتبوو و من ناچار بووم دوو كوونى سەر كراسە قاۋەييەكەم كە جىگەى گوللە بدورمەو.

يازدەھەمى ژانويە بو شوپشگىرانى حزبى بە شيۋەى ميژوويەكى بيۋىنە دەرات. (۲۹)

حكومەتى پوانكارە فەرمانى داگىركردنى روھىرى دا. ئەو گروپپىكى ساددەى ئەندازيارانى بو ئەۋى نارد. گروپپىك ئەندازيار لەگەل شەست ھەزار سەربازى چەكدار، بەپىي دەنگو و پروپاگەندەى ئەۋكات، ئەم گواستنەو سەربازىيە تەنيا بە مەبەستى ئاشتى و سولج بوو. لە ناكاورق و كىنەيەكى پىر لە نفرەت وەكوو مەشخەلىك سەرتاسەرى ئەلمانىاي داگرت.

فورر بەردەوام و لەھەر رېۋرەسمىكدا رايدەگەياند كە داسەپيوراۋنامەى ورساى رەزامەندى ھاوپەيمانان پىكناھىنى و درەنگ يان زوو ھەتا تىرى خەلاس لە مېشكى ئەلمانىا نەدەن، واز ناھىنن. رووداۋەكە نىشانى دا كە

²⁹ - بەھۇى دابەزىنى خىراى مارك ، حكومەتى كۆمارى ئەلمانىا كە ئەيدەتۋانى قىستە قورسەكانى غەرامەتى شەپە دۇپراۋەكەى خۇى بە ھاوپەيمانان بدات. لە كۆتايى سالى ۱۹۲۲ داۋاي لە ھاوپەيمانان كرد مۇلەتتىكى پىبىرئىت، بەلام "پوانكارە" سەرك كۆمارى فەرەنسا بە سەرسەختىيەكى تەۋاۋە ئەم داۋاكارىەى رەت كىردەو و چونكە دەبوۋا بە ئەلمانىا بابەتى سزا، دار و سووتەمەنى بە فەرەنسا بدات، نەيتۋانى لەكاتى خۇى قىستەكانى بدات و ھىزەكانى فەرەنسا نارچەى "روھىر" يان داگىر كرد. (۱۱ ژانويەى ۱۹۲۲) ئەلمانىا كە بە لەدەستدانى روھىر ھەشتا لەسەدى خەلووزى بەرد و پۇلاى لەدەست دابوو، بە چۆك داھات و ئابوورپىيەكەى بە تەۋاۋى خەوت. حزبى ئازى گۆرەپانىكى بەربلو و نامادەى بو خۇنۋاندن و پروپاگەندە بەدەست ھىنا و زۆربەى كرېكارەكانى بۇلاى خۇى راكىشا كە بەھۇى بىكاربوونىان مانىان گرتبوو. شەپى چرىكى و پارتىزانى دەستى پىكرد، ھەرچەند فەرەنسىيەكان بە تەۋاۋى ھىزەۋە سەركوتيان دەكردن، بەلام كەمترىن ئەنجاميان بەدەست نەھىنا. بەلام دىسانىش ئابوورىيە ئەلمانىا بە بارودخىك گەبىشت كە نرخی دۆلارى ئەمىرىكى لە حەوت ھەزار مارك لە سەرەتاي ۱۹۲۲، لەماۋەى دە مانگ بە چوار مىليار و تا دوو مانگ دواتر بە چەندىن ھەزار مىليار مارك گەبىشت. لەراستىدا ھەرزاتر لە كاغەزى رەش. ھىتلېر خەلكى ئەلمانىاي ھان دا كە حكومەتى كۆمارىش لەسەرەتاۋە نەدەبوۋا بە جىتتە ژېر بارى قورسى ئەم غەرامە و سزايە. خەتاكەى خستە سەر شانى حكومەتى كۆمارى و بە دەسلەتلىك گەبىشت كە ھىچكات بېرىشى لىنەكردبوو.

حەق بە ئەو و خەڵک گروپ بە گروپ روویان لە حزب دەکرد، بەجۆرێک کە لە ماوه‌ی مانگیک ئەندامه‌کانی ژمارێکیان نیشان دێدا کە هەتا ئەم رۆژه بێ وێنه بوو و فاجیعه‌ی ئابووریی به‌شیوه‌یه‌ک هێرشی کرده و لاته وێرانبووه‌که‌ی ئیমে، هه‌ربۆیه‌ش به‌شیوه‌یه‌کی "موعجزه‌ئاسا" خه‌بات خیراتر له‌وه رووی دا کە بیرمان لێی ده‌کرده‌وه. ئۆبیرش تورم فورر زۆر جار به‌ پێکه‌نینه‌وه ده‌یوت:

- ئەگەر رێک له‌ رووبه‌روویه‌وه سه‌یری بارودۆخه‌که‌ بکه‌ین، به‌م ئەنجامه ده‌گه‌ین کە حزب ده‌بی پهیکه‌ریکی سه‌رۆک کۆمار پوانکاره‌ دروست بکات. ماوه‌یه‌کی نه‌کیشتا کە هه‌والمان پێگه‌یشت به‌رگرییه‌ک کە فه‌ره‌نسا له‌ ناوچه‌ی روهیئر له‌گه‌ڵی رووبه‌روو بوته‌وه ئەوه‌نده‌ش کە ئیمپراتۆر "کونو" (له‌سالی ۱۹۲۲ هه‌تا ۱۹۲۹ بوو به‌ ئیمپراتۆری ئەلمانی) هه‌ول دهادت به‌ ده‌نگۆ و هه‌راوه‌وریا خۆی پی به‌زل بزانی، بی مایه‌ و بی به‌ها نه‌بوو: له‌ شه‌مه‌نده‌فه‌ره‌کانی باره‌ه‌لگر که‌ خه‌لووزیان له‌ ئەلمانیا بو‌ فه‌ره‌نسا ده‌گواسته‌وه به‌رێژه‌یه‌کی زۆر خرابکاری رووی دهاد. هه‌ر پرد بوو تیگده‌شکا و شه‌مه‌نده‌فه‌ر بوو له‌ هیل ده‌چووه‌ده‌ر.

له‌ هه‌لسه‌نگاندنی ئەم خرابکاریانه‌ له‌گه‌ڵ ئەم هه‌موو مه‌ترسیه‌، ململانی و پیکدادانی به‌رده‌وام له‌گه‌ڵ کۆمونیسته‌کان ئیتر جیگه‌ی باس نه‌بوو. ئەمه‌شمان ده‌زانی کە حزب به‌پیی گروپه‌ نه‌ته‌وه‌پرسته‌کانه‌وه‌ رۆلی کاریگه‌ر له‌ به‌رگری و رووبه‌رووبوونه‌وه‌ی "روهیئر" ده‌بینیت و ئیمه‌ سی کەس بووین - یانی زیبییرت، فۆتۆ و من که‌ هه‌ر له‌ یه‌که‌م رۆژی داگیرکردن داوامان کرد کە به‌نه‌ینی بو‌ ناوچه‌ی داگیرکراو له‌لایه‌ن فه‌ره‌نساوه‌ بچین. بوونی ئیمه‌ له‌ شاری "م" پێویست بوو و ده‌بوايه‌ له‌وی بمینینه‌وه‌ و من وه‌کوو ئەوکاته‌ی کە له‌گه‌ڵ سه‌ربازانی فه‌وجی ئازاد له‌شاری "و" بی

چالاکي پالم دابووه، سهرله‌نوئی هه‌ستم کرد که له قوژینی سهربازخانه‌یه که له شاریکی ئارام خه‌ریکی رزینم و هه‌رچه‌ند که‌سانیک هه‌بوون سه‌باره‌ت به‌سه‌به‌رزی ئەلمانیا و ئیمه له به‌ره‌کانی شه‌ر گیانیان ده‌دا.

ئه‌وه‌ی بیسه‌بری منی ده به‌رامبه‌ر کرد ئه‌وه بوو که به‌دیار که‌وت زۆریه‌ی هاو‌پرییان و فه‌رمانده‌کانم له فه‌وجه‌کانی ئازاد له به‌ره‌ی شه‌ر ناویکی باشیان درکردبوو. به تایبه‌ت "لئو ئالبیرت شلاگیتر".

ناوی شلاگیتر بو هه‌ر سه‌بازیکی کۆنی فه‌وجه‌کانی ئازاد حوکمی وشه‌یه‌کی سیحراوی هه‌بوو.

ئه‌و قاره‌مانی ریگا بوو. بیباکی و غیره‌ت و به‌جه‌رگ بوونی ئه‌و له‌پرا‌ده به‌ده‌ر بوو. هه‌ر شوینیک که به‌ره‌ی شه‌ری لیبوو، ئه‌و شه‌ری تیدا کردبوو. له سیلزی علیا سی جار هیزه‌کانی پۆلۆنی ده‌وره‌یان دابوو و هه‌ر سی جار بویرانه‌ رزگاری ببوو. گویم لیبوو که له روه‌یر هی‌رش کردنه‌سه‌ر هیلی ئاسنینی به‌ کاریکی ئاسان زانیوه و له‌به‌رچاوی فه‌ره‌نسه‌وییه‌کان ده‌ستی له خرابکاری داوه و پرده‌کانیشی ویران کردوه. به‌ سو‌حبه‌ت ده‌یانوت که به‌ ئەنجامیکی "ته‌واو ئاشتیخوازانه" ده‌ست له‌م خرابکاری و ویرانکارییه‌ ده‌دا!

بیست و سییه‌می مانگی مه‌ی، هه‌والیکی ترسناک هه‌موو شاری "م" ی داگیر کرد:

دوا به‌دوای ته‌قاندنه‌وه‌ی پردیک له هیلی ئاسنینی "دوئیسبۆرگ" بو "دوسلدۆرف" فه‌ره‌نسه‌وییه‌کان شلاگیتر یان گرتووه و تیربارانیان کردوه.

چه‌ند روژ دواتر له‌لایه‌ن گروپیک وه‌ته‌ن په‌ره‌ست که له‌گه‌ل حزب له‌په‌یوه‌ندیدا بوون و ئەندامه‌کانی پیکه‌اتبوون له سهربازانی "روسباخ"،

ئاگادار کراینه‌وه که "والتر کادو" ناویک، جاسوسی له شلاگیتز کردووه و شوینه‌که‌ی به فه‌ره‌نسییه‌کان راگه‌یاندووه و من و دوو که‌سی دیکه هه‌لبژێردراین که بچین و وه‌لامی ئەم تاوانه‌ی بدهینه‌وه.

به دارستانیکی نزیک "پ" کادومان گرت و ئەوه‌نده به دارده‌ست و گوپال له سه‌ر و می‌شکمان دا هه‌تا له‌وی گیانی ده‌رچوو و مه‌يته‌که‌مان خسته ناو چالێک. پۆلیس مه‌یتکه‌ی دۆزیه‌وه و ئیمه‌یان دادگایی کرد و ده‌سال زیندانیان بو من و هاو‌پێیانم بریه‌وه.

مینیان بو زیندانی "د...." به‌پێکرد. باری خۆراکییه‌که‌ی خراپ بوو، به‌لام له قۆناغی بێکاری روژانی له‌وه دژوارتریشم بینیبوو، به‌لام به‌م یارمه‌تی و ئەشیا‌یانه‌ی که حزب بو‌ی ده‌ناردم، که‌م یان زۆر بارودۆخی سکم باشت‌ر بوو. ئیشی من له‌م زیندانه به‌ زۆری دورینی جلکی سه‌ربازی به‌ مه‌کینه‌ی به‌رگ‌دووری بوو. به‌رامبه‌ر به‌م هه‌موو کاره سه‌ختانه که کردبووم، شتیکی ئاسایی بوو. له‌لایه‌کی دیکه‌وه ده‌بوا‌یه ئەه‌کاره له ژووره تاکه که‌سییه‌که‌ی خۆم به‌رپۆه به‌م و هه‌ر ئەوه‌یکه ده‌متوانی به‌ ته‌نیا‌ی خۆم سه‌رگه‌رمی کار بکه‌م، ئەوا زۆر باش بوو.

چاروباره له کاتی پشوو گویم لێده‌بوو که هاو‌پێیانی زیندانی له‌ده‌ست نیگابانه‌کان وه‌زائە هاتوون. هه‌لبه‌ت حه‌ق نه‌بوو ئەوانیش به‌ ته‌واوی خه‌تابار بزانی. هه‌رچه‌ند په‌یوه‌ندی من له‌گه‌ل ئەوان زۆر خو‌ش بوو. هه‌لبه‌ت خۆم که‌سیکی بێده‌نگ و له‌سه‌ره‌خۆ بووم. ده‌نگم بو داخوازییه‌ک به‌رز نه‌ده‌کرده‌وه و هه‌ر کاریکی پێیان ده‌سپاردم، ئەوا ئەه‌نجام ده‌دا.

له‌ لاپه‌ره‌یه‌ک که له کاتی هاتنم بو زیندان پرم کردبو‌وه، خۆم به "کنف‌سیونس لوس ئاب‌ر گوتگه لوی بیگ" ناساندبوو. ئەوه‌بوو زۆر به‌لامه‌وه سه‌یر بوو که کاتیک بینیم قه‌شه‌یه‌کی پرۆتستانی بو دیتنم

هاتوو. ئەو سەرەتا لەو هیکە ئەرکی ناینیم بە تەواوی پاشگۆی خستوو، لێم توورە بوو. دوایی ویستی ئەو بزانێ که رووم لە چ ناینیک کردوو و کاتیک زانی فرقه‌ی کاتۆلیک بوومە، ههستی به حه‌سانه‌وه کرد. ئەوکات لێپرسیم که هه‌ز ده‌که‌م "کتیبي پیرۆز" بخوینمه‌وه؟ و چونکه وه‌لامی به‌لێم دایه‌وه نوسخه‌یه‌کی پێدام و رویشت. دواي مانگیك کليلى قفلى ژوره‌که‌م سووپا و دیسانیش بابە قه‌شه‌ هاته‌وه. له‌به‌ری هه‌ستام. لێپرسیم کتیبکه‌م خویندوو ته‌وه یان نا؟ وتم: - به‌لی. ئەوکات لێپرسیم ئایا له‌و جه‌نایه‌ت و تاوانه‌ی که کردوومه، په‌شیمانم؟ پیم وت هیچ په‌شیمانیه‌ک له‌ئارادا نییه، چونکه ئەم "کادو" یه‌ خائین به‌ نیشتمان بوو و ئیمه به‌ عه‌شقی نیشتمان له‌ناومان بردوو. پێسی وتم ئیعدامی خائینه‌کان ته‌نیا کاری حکومه‌ته. بی دهنگ مامه‌وه، چونکه نه‌مه‌ده‌توانی له‌م بارودۆخه‌دا پێیبلیم که چ برۆیه‌کم له‌باره‌ی کۆماریی "وايمار" وه (حکومه‌تی ئەلمانی) هه‌یه. و ابرانم ئەو بو‌خۆی مانای بیده‌نگی منی زانی و چه‌ند ئایه‌تیکی خویند و رویشت.

ئەوه‌یکه وتبووم خوشم له‌ خویندنه‌وه‌ی کتیبی پیرۆز هاتوو، درۆ نه‌بوو: کتیب پێداگر بوو له‌م هه‌موو ئەو شتانه‌ی که باوکم، ریتمایستر گوتتر و حزب له‌باره‌ی جووله‌که‌کان له‌ گویان خویندبووم. ئەوانه مرۆڤگه‌لیک بوون که هیچ کاریکیان به‌دل نه‌بوو مه‌گه‌ر له‌ به‌رژه‌وه‌ندی ئەوانه‌وه بێت. قه‌ومیك بوون که له‌رووی ناینه‌که‌یانه‌وه هه‌ولی قیزه‌وتترین فیلیان ده‌دا، قه‌ومیك که له‌ ژيانى سرووشتی خۆیان نارێکتترین مرۆڤ بوون و ته‌نیا بیریان له‌ شه‌هوت ده‌کرده‌وه. له‌ راستیدا خویندنه‌وه‌ی ئەم چیرۆکانه به‌لامه‌وه ئەوه‌نده‌ش بی ناخۆشی و بی کێشه‌ نه‌بوو. ئەو چیرۆکانه‌ی که

زياتر باس له نزيكبوونهوه‌ی به زۆره‌ملى له‌گه‌ل خوشك و دايك و
تيدابوو و ئه‌ويش به ناشياوترين شيوه و دهربريني ناحه‌زترين وشه.
سالى سييه‌مى ژيانم له زينداندا رووداويكى باش و خوش رووى دا:
نامه‌يه‌كم پيگه‌يشت.

نامه‌كم به‌هه‌ز و ده‌ستى له‌رزۆكه‌وه خوينده‌وه: ئيمزاي دكتور
"فۆگيل"ى له ژيڤر بوو.
"رۆدۆلفى ئازيز"

ئه‌گه‌رچى به‌حه‌قى ده‌زانم دواى ئه‌و تاوانه‌ى كه كردووته، به‌هيچ
شيوه‌يه‌ك لي‌ت نه‌پرسمه‌وه، به‌لام ديسان كه بير ده‌كه‌مه‌وه، سه‌باره‌ت به
باوكت نه‌ته‌نيا له‌و به‌دبه‌ختيه‌ى كه تنيكه‌وتووى و حه‌فته، به‌هيواي خوا
بته‌يلمه‌وه، به‌لكوو ده‌بى جنيوه‌كانت له‌بير بكه‌م و ده‌ستى رزگاريت بۆ
دريژ بكه‌م.

سى ساله‌ كه خوا قوورسايى ده‌ستى له‌سه‌ر تو داناوه‌ كه به‌خۆت
بيته‌وه و ئيتر له‌وه زياتر بۆ تاوان و جنايه‌ت كه‌لك له‌ ئازادى وه‌نه‌گرى.
باش ده‌زانم ئه‌م سى ساله‌ بۆ تو وانه‌يه‌كى باش بووييت. به‌راهى
پيوست هه‌ستت به‌ په‌شيمانى كردبى و به‌ سزاي تاوانه‌كانت گه‌يشتبى.
من نازانم گوناوه‌كه‌ت چى بووه. تو به‌ پچراندنى هه‌موو په‌يوه‌نديه‌كانت
له‌گه‌ل من هه‌ولت داوه‌ كار و كرده‌وه‌كانت له‌ من بشاريته‌وه. به‌لام خوا
ده‌زانى چ ژيانىكت هه‌بووه‌ كه له‌ كۆتاييدا تووشى پياو كوشتن بوويه.
كاتيك بير ده‌كه‌مه‌وه كه ژيانى تو چ عه‌يش و نو‌ش و مه‌ترسى و جه‌نايه‌تى
به‌ دوروبه‌رى خۆت به‌خشيوه، دلم پڤ ده‌بى له‌ غه‌م و خه‌فته. به‌هه‌ر حال
هه‌ميشه‌ ئه‌وشته‌ى كه لاوى سالم له‌ ريگه‌ به‌ده‌ر ده‌كات، ئه‌وا هه‌وا و
هه‌وه‌سه، ئه‌ويش قيزه‌وتترين جوړه‌كه‌ى؟

به‌لام ئیستا ئیتر رۆڤولفی ئازین، تۆ به سزای سه‌ختی خۆت گه‌یشتوی. حه‌قی خۆت و خۆشت باش ده‌زانی. وای دابنێین که خوای گه‌وره هه‌میشه تۆ ده‌خاته ژێر سایه‌ی رحمه‌تی به‌خشینی خۆی.

بیشک تازه ئه‌گه‌ری ئه‌وه نییه که نییه‌تی پاکی ئه‌و پیاوه به‌سته‌زمانه بیته ئاراهه و ئه‌و تاوانانه‌ی که تۆ کردووتن، پێش به ویست و حه‌زه به‌جییه‌که‌ی باوکت ده‌گرن. به‌لام ریگه‌یه‌کی ساده‌تر هه‌یه که تۆ بتوانی قه‌ره‌بووی ئه‌م هه‌موو گونا‌هانه‌ت بکه‌یته‌وه. ریگه‌یه‌ک که جگه له دلێکی په‌شیمان و نییه‌تیکی پاک بۆ خزمه‌ت به‌ خوا، هه‌یچ شتیکی دیکه‌ی پێویست نییه.

ئیستا خیری تۆ ته‌نیا له‌وه دایه و باوکیشته له دنیا‌ی دیکه نیگه‌رانی تۆیه و ئه‌گه‌ر زیندوو بایه، بیشک جگه له‌مه هه‌یچ بپاریکی دیکه‌ی نه‌ده‌دا. "ئه‌گه‌ر په‌شیمانی، ئه‌وجۆره‌ی که من هیوادارم، ئیشالاً چاوه‌کانی کردوویه‌ته‌وه و ئه‌گه‌ر ئاماده‌ی بی ئه‌م خۆ به‌زلزانییه وه‌لا نیی و خۆت له‌م هه‌موو تاوان و گونا‌هانه‌ دور بکه‌یته‌وه، شک و گومان مه‌که که ده‌توانم زیندانییه‌که‌ت بۆ که‌م بکه‌مه‌وه. هه‌لبه‌ت بی لیکۆلینه‌وه له‌م بواره ئه‌مه باس ناکه‌م. ئاگادار بوومه‌ته‌وه که ئه‌و کووره تاوانباره که له‌گه‌ل تۆ تووشی ئه‌م تاوانه بوو، چه‌ند مانگی‌ک له‌مه‌وبه‌ر بنه‌ماله‌که‌یان توانیویانه زیندانییه‌که‌ی بۆ که‌م بکه‌نه‌وه و ئه‌مه‌ش ده‌بیته پێشه‌کییه‌کی زۆر باش و ئه‌گه‌ر به‌م ئه‌نجامه بگه‌م که سزا توانیویه‌تی دلێ بی رحمی تۆ نه‌رم بکات، بیشک ده‌توانم هه‌ولێکی باشت بۆ بده‌م و ئه‌تۆ به‌ رامی و په‌شیمانییه‌وه بۆ باوه‌شی بنه‌ماله‌که‌ت بگه‌رێنمه‌وه.

هه‌یچ په‌یامێکم له ئامۆژن و خووشکه‌کانت پێ نییه. هه‌لبه‌ت تیده‌گه‌ی که ئه‌م ژنه نه‌جیبانه ئیستا حه‌ز ناکه‌ن به‌هه‌یچ شیویه‌ک ئیشیان به

تاوانباريڪي وهڪوو تو هه بيٽ. به لام ناگاداري نه ناميه هه و بيٽڪ دهست به دوعان و دهپارينه وه كه په شيماني له سه ر دلٽ ڪاريگه ر بيٽ و نه وه ريڪ نه و شته يه كه منيش له ناخي دل وه بوٽوي ده خوازم.

"دكتور فوگيل"

سي مانگ دواي به دهست گهيشتنن نامه كه ده رگاي تاكه كه سيم له زيندان ڪرايه وه و سه رنيگابان سه رباريڪي له دوا نارده بووم و هاته ژووري، سهيريڪي ڪردم و به دهنگه زه به لاهه كه ي وتي:

- بو خزمهت به پريوه بهر! "ئشنل" (خير).

مني وه پيش خوي دا، نيگابان ده رگاي به ست و سه رنيگابان هاواري ڪرد:

- ئشنل! مينش، ئشنل!

هه نگاوه ڪانم خير اتر ڪرد. مه مه ره ته سڪ و تاريكه ڪان ڪوٽايان نه ده هات. چوڪه ڪانم ده له رزين.

سه رنيگابان يه ڪي له ڪونه پله داره ڪان بوو. به هه نگاوي ڪيشراوه ده هات و جهسته ي راست راده گرت. سميله گه وره ڪاني سپي و شهق و رهق بوون. له من بالابه رزتر بوو و هه ر هه نگاويڪي به قه ده ر دوو هه نگاوي من بوو. نه ختيڪ هه نگاوه ڪاني سست ڪرده وه و له ژير ليوه ڪاني وتي:

- ده ترسيي، دراگون؟

- نه خير، جه نابي سه رنيگابان.

چهند هه نگاويڪي ديڪه رويشتنين. هه ستم ڪرد سهيرم ده ڪات. نه ختيڪي ديڪه رويشتنين و دووباره وتي:

- نايه وي بترسيي. خو ئيشيڪي خراپت نه ڪردوهه. نه گه ر ئيشيڪي خراپت ڪردبا من ناگادار ده ڪرام.

- وتم: سوپاس، جه‌نابی سه‌رنیگابان..
- ديسان هه‌نگاوی سست کرده‌وه و له‌ژیر لیو وتی:
- گوی بگره من چیت پی ده‌لیم دراگون. لای هی‌ر دیرکتور (جه‌نابی به‌پۆه‌به‌ر) ئاگات له ده‌مت بی‌ت. له‌و پیاوانه‌یه که زۆر که‌له پره
- نه‌ختیک ده‌نگی نزمتر کرد:
- نه‌ختیک..... بلین و نه‌لین..... نه‌ختیک.....
- نه‌ختیک بۆلای من خوار بۆوه و وتی:
- یانی، له‌و بگوزه‌ریین، نه‌ختیک شته.....
- دوو‌باره هه‌نگاوی شل کرده‌وه و ده‌نگی نه‌ختیک به‌رز کرده‌وه و وتی:
- که‌واته زۆر ئاگات له خو‌ت بی‌ت و ته‌نیا وه‌لامی ئه‌و پرسیا‌رانه‌ی بده‌وه که پێویست بی‌ت.
- سه‌یرم کرد، چاویکی دیکه‌ی لی داگرتم و به‌رده‌وام بوو:
- ئاخ‌ر، له‌گه‌ل ئه‌و، باش گویت بکه‌وه! پیاو نازانی ئه‌و وه‌لامه‌ی که ده‌یداته‌وه ده‌بی چی بی‌ت.
- هه‌ر ئه‌مجۆره چاوم لیده‌کرد. وه‌کوو که‌سیکی زانا سه‌ری جوولاند.
- دوایی وه‌ستا و ده‌ستی له‌سه‌ر قۆلی من دانا:
- بۆ نموونه، فه‌رموو، نموونه‌یه‌کی ئه‌وه‌تا: تو و ابیر ده‌که‌یه‌وه قسه‌یه‌کی شیتانه‌ت کردووه. ئی؟ به‌لام له‌ناکاو لایه‌نی به‌رامبه‌رت زۆریش که‌یفی به‌ قسه‌که‌ت دیت و دوایی وتی: - ئیستا پێچه‌وانه‌که‌ی.....
- دوو‌باره به‌رپیکه‌وت. ماوه‌یه‌کی زۆر سمیله‌کانی کیشا و دوایی وتی:
- که‌واته باشه، به‌هه‌رحال ئاگات له وه‌لامه‌کان و ده‌مت بی‌ت، دراگون!
- وتم: - سوپاس، جه‌نابی سه‌رنیگابان.

مه‌مه‌پړيكي دوورودريژي ديکه. له دوو ده‌رگاي به‌دواي يه‌کدا تيپه‌پرين و ده‌نگي ته‌فه ته‌في چاپگه‌رم به‌گوي گه‌يشت. سه‌رنيگابان وه‌پيش که‌وت، خوي ريک‌خست و له ده‌رگايه‌کي دا که ره‌نگي سوور بوو و چووه ژووره‌وه. ريک وه‌ستا و به ده‌نگيکي توند وتي: - زينداني لانگ ناماده‌يه، هير ديرکتورا!

ده‌نگيک وتي: - بيهينه ژووري!

سه‌رنيگابان مني هاويشته پيش خوي. ژووره‌که زور رووناک بوو و زوري سپياي ديوارکان له چاوي ددا. ماوه‌يه‌کي پيچوو هه‌تا به‌پړيوه‌به‌رم بيني. له پيش په‌نجه‌ره‌يه‌کي گه‌وره وه‌ستا بوو و کتيبيکي سه‌وزره‌نگي به‌ده‌سته‌وه بوو. کوورته‌بالا، تيکسماو و ره‌نگ زهره‌د بوو. ناوچاواني پان و له پشت چاويلکه‌ي دهوره زيپرينيدا چاوه‌کاني زهق بوون و ده‌بريقانه‌وه. سه‌رتاپي سه‌يريکي مني کرد و وتي: "لانگ؟" و نارچه‌تبيبه‌ک هه‌موو رووخساري گرته‌وه.

سه‌رنيگابان به به‌ري ده‌ستي که له‌سه‌ر شاني من بوو، به هيواشي پاليکي دام و دوايي گووشاري ده‌ستي راگيرا. خوم له يه‌ک مه‌تري ميژه‌که بيني و سه‌رنيگابانپيش لاي راستم. له پشت ميژ، ديوار له عه‌رده‌وه هه‌تا ميچ پر له کتيب بوو.

به‌پړيوه‌به‌ر به ده‌نگه تيژه جيغ جيفويه‌که‌ي وتي: - ناخ ناخ!

دوايي هه‌ر له‌و شوينه که ليي وه‌ستا بوو، کتيببه سه‌وزه‌که‌ي هاويشته سه‌ر ميژ. کتيببه‌که له‌ولاي ميژه‌که‌وه که‌وته خواري. سه‌رنيگابان هات هه‌ليبگريته‌وه که به‌پړيوه‌به‌ر به ده‌نگيکي به‌رز وتي: - به‌وه‌سته!

چاوه‌کاني، لووتي، ناوچاواني، ده‌مي، هه‌موويان وه‌جووله که‌وتن. به چالاکييه‌کي بي وينه په‌نجه‌ي بولاي سه‌رنيگابان راداشت و وتي:

- من بوومە ھۆى ئەوھى بکەوئتە خواری. کەواتە، ئەرکى خۆشمە
ھەلیگرمەوہ... تىگەيشتى؟

سەرنىگابان وتى: - تىگەيشتم، ھىردىرکتور

بەپړۆبەر بە (شىلانگ) سۆندەيەکەوہ خۆى گەياندە ميژ، کتیبىكى
ھەلگرت و لە لای ژيړجگەرەيەكى دانا کە پەر بوو لە قونکەجگەرە. دوایى
شانەکانى راست کردوہ، سەيړىكى منى کرد، راستەيەكى (خەتکيش -
مەستەرە) دەست دایە کە لەسەر ميژەکە بوو و ھەستايەسەرپى و لە
ژورە ئىدارىيەکەى دەستى بە ريکردن کرد:

- کەواتە، ئەم پياوہ لانگە!

بىدەنگىيەك رووى دا و لەناکاو سەرنىگابان ھەر لەخۆوہ رووى لەمن کرد
و بەسەريدا قىژاندم:

- ياوول، ھىردىرکتورا

بەپړۆبەر لە پشت سەرى من وتى: لانگ، من ليړە ھىچ شکايەتيکم لە تۆ
ھەيە کە ھىر دکتور فۆگيل نووسيوہتى.

لە دەنگيک کە بەگويم دەگەيشت بەم ئەنجامە گەيشتم کە راستەکەى لە
شتيک دەدات.

- شکايەتى کردوہ کە تۆ وەلامى نامەکەت نەداوہتەوہ کە
روونووسەکەى لای منە.

ئاوى ناو دەمم قووت دا و وتم: - ھىردىرکتورا! دکتور فۆگيل ئىتر
قەيىمى من نييە. ئىتر من گەرە بوومە و کەبىرم.

ئىستا لەپيش من بوو؟ راستەکەى جوولاندەوہ؟ مۆپەيەكى کرد و وتى:

- ئايا ئەوہ دەبىتە ھۆى ئەوھى وەلامى نامەکەى نەدەيتەوہ؟

- ناین، هیئر دیرکتور! هویه که ی ئه وه یه که من حهن ناکهم هه رچی ئه و وتی، منیش پیی بلیم به چاوان.
- به لام ئه گهر به باشی لیی تیگه یشتیم ئه و نامه یه ی که دکتور فوگیل بوئوی نووسیوه، نامه یه که، ئه گهر بتوانم بلیم، زور باش و سه رنج راکیشه. باوکت حهنی ده کرد تو ببی به قه شه؟
- یا، هیئر دیرکتور.
- بوچی؟
- بو له دایک بوونم منی نه زر کردبوو.
- چهند زهریه ی یه که به دوا ی یه کی راسته و لافاویک له "ئاها، ئاها" و دوا یی به رده وام بوو:
- ئه توش حهنه له مه نه بوو؟
- ناین، هیئر دیرکتور.
- له پشت سه رمه وه - لای باوکت باس کردبوو؟
- باوکم رای منی وه رنه ده گرت؟
- ئاها، ئاها، (له به رده می من) ئه وه ده بیته هوی ئه وه ی بیته کنفسیونس لوس؟
- ناین، هیئر دیرکتور.
- که واته هویه راسته قینه که ی چییه؟
- وام بیر کرده وه که ئه و قشه یه ی که لای ئه و دانم به تاوانم نابوو، خیانه تی پیکردووم.
- به سونده که ی چهند لیدانیکی ئاراسته ی میزه که کرد:
- له م بیر کردنه وه به شکده، تاوانه کانی تو ی لای کی ئاشکرا کردبوو؟
- لای باوکم.

له پشت سهرى من:

- به پرواى تو ئەم مەسەلەى راست بوو؟
- ناين، هو ديركتور، راست نەبوو، بەلام زور درەنگ ئەمەم زانى.
- هەر له پشت سهرى من بوو و وتى:
- بەلام ئيمان و متمانه تان نەگەرايه وه؟
- ناين، هير ديركتور.

تەقە تەقى راستە لەسەر مېز و لەناكاو قيرژاندى:

- زور باشە!
- سۆندەكەى بە توندى له پشت سهرى من له شتىكى تەختەى دا:
- سەرنىگابان!
- سەرنىگابان بى ئەوهى بگەریتە وه، وتى: - ياوول، هير ديركتور؟
- زور باشە!
- ياوول، هير ديركتور.

ريك رووبە پرووى من بوو:

- له نامەكەى دكتو فوگيل دا خوینمە وه كه
- به نووكى پەنجەكانى لاپەرەيهكى هەلگرت و له خوئى زور دوور راگرت،
وهكوو ئەوه دەچوو بېزى لیدەكات
- ئەگەر تو بچیتە ژیر بارى بیروپايهكانى، ئەوا دەيههوى بەخششت بو
وه بگریت و زیندانیهكەت كەم بكریتە وه، تو بلیى ئەم كارەى پى
بگریت؟
- بيشك، هير ديكتور، دكتور فوگيل پياویكى به ميشكه و ههروهها
زور شتى.....
- پیکەنین و پیکەوتنى راستە له لاپەرەكه و هاویشتنى سۆندەكه.

- ئی، که‌واته، دکتور فوگیل پیاویکی به‌میشکه؟ باشه پیم بلی ئەم دکتوره له چ شتی‌کدا پیاویکی به‌میشکه؟
- له پزیشکیدا، هیر دیرکتور.
- زوا!
- له پشت سه‌ری من:
- هیچ بیرت له‌وه نه‌کرده‌وه و ابنوینی که خوت داو‌ته ده‌ست دکتور و داوی ئەوه‌ی عه‌فوی بو‌وه‌رگرتی، ئەوا بیخه‌يته ژیر پی و له‌بیر خوتی به‌ریته‌وه؟
- ناین، هیر دیرکتور. بیرم له شتیکی ئاوا نه‌کردووه‌ته‌وه.
- ئی، نیستا چی؟ نیستا رات به‌رامبه‌ر به‌م مه‌سه‌له‌یه چییه؟
- ئەم کاره ناکه‌م.
- ئاخ، ئاخ.
- رووبه‌رووی من سه‌ری راسته‌که‌ی دانایه سه‌ر میژ:
- بوچی؟
- ماوه‌یه‌کی باش بیده‌نگ مامه‌وه. سه‌رنیگابان به‌ده‌نگیکی جددی وتی: - "وه‌لامی هیر دیرکتوری بده‌وه!" به‌ریوه‌به‌ر راسته‌که‌ی ده‌ست دایه و به‌توندی وتی: "کاتی بده‌یه!" بیده‌نگییه‌که هه‌روا به‌رده‌وام بو.
- نازانم.
- به‌ریوه‌به‌ر بروی تی‌کنا. لیوه‌کانی ریککوشی. چاویکی توند و تیژی له سه‌رنیگابان کرد؟ راسته‌که‌ی له په‌یکه‌ریکی سه‌ر میزه‌که‌ی کوتا و داویی به‌خیرایی ده‌ستی به‌هاویشتنی سۆنده کرد.
- جگه له دکتور فوگیل که‌سیکی دیکه شک ده‌به‌ی که داوی به‌خشینت بو‌بکات؟

- نائين، هيئر ڊيرڪٽور.
- له پشت سهرم: - ٺاڱاداري ٺهوه ههه ڪه له بارودوخي ٿودا، عه فوو و بهخشين دهتواني نيوهه سزاکهت ڪهم بڪاتهوه. ٺهوکات لهجياتي ده سال پيئج سال زينداني دهڪيشي.
- ٺههم نهدهزاني هيئر ڊيرڪٽور.
- بهمحالهشوه دهتهوهي پيئج سال زياتر له زيندان بمينيتهوه و وا نيشان نهدهه ڪه خوت دهخهيه بهر ويست و داخوازي دڪٽور ٿوگيلهوه؟
- يا، هيئر ڊيرڪٽور.
- بوچي؟
- ٺههڪاره، ماناڪهه فريودانه.
- رووبهپرووي من. به حالهتيڪي جدهه. راسته روو به من و چاوهڪاني له چاوي من بهري: - ٺيستا به چاوي هاوريههڪ سهيري دڪٽور ٿوگيل دهڪهه؟
- نائين، هيئر ڊيرڪٽور.
- ريز و حورمههه ٻو دادههني؟
- بيئشڪ نهخير، هيئر ڊيرڪٽور. بهمحالهشوهه پياويڪي زور تيگهيشتويه.
- ٺيستا "پياوي تيگهيشتوو" بهلاوه نيين. لانگ، ڪوشتهه ڊورٺمني نيشتمان، شهعهه ريگههه پيدراوه؟
- بيئشڪ، هيئر ڊيرڪٽور.
- درو ڪردن ڪردن چي؟
- بيئشڪ، هيئر ڊيرڪٽور.
- قيژهوترين فريودان و ڪلاو لهسهرنان؟

- بیٚشك، هیږ دیرکتور.
- به‌محال‌شه‌وه هز ناکه‌ی دکتور څوگیل فریو بده‌ی؟
- ناین، هیږ دیرکتور.
- بوچی؟
- ئەم دووه به‌یه‌که‌وه جیاوازن.
- بوچی ئەم دووه به‌یه‌که‌وه جیاوازن؟
- نه‌ختی‌کم بیر کرده‌وه و وتم: - چونکه لیږه تهنیا من له گوږیم.
- به‌ده‌نگی‌کی تیژ و سه‌رکه‌وتووانه "ئاها، ئاها" ی کرد. راسته‌که‌ی
- هاویشته سه‌ر میږ، قوله‌کانی له‌پیش سینگی هاویشته سه‌ریه‌ک و
- حاله‌تی‌کی ره‌زامه‌ندانه‌ی به‌خویه‌وه گرت و وتی: - لانگا تو پیاویکی
- مه‌ترسیداری.
- سه‌رنیگابان سه‌ری وه‌رگیږا و جددیانه سه‌یری کردم.
- ده‌زانی بو پیاویکی مه‌ترسیداری؟
- ناین، هیږ دیرکتور.
- چونکه شه‌رافه‌تمه‌ندی.
- چاویله‌که‌ی ده‌وره ناسنه‌که‌ی بریقه‌یه‌کی دا و به‌دوای قسه‌کانیدا هاته‌وه
- که: - پیاوه شه‌رافه‌تمه‌نده‌کان هه‌موویان مه‌ترسیدارن. تهنیا مروڅه
- ده‌غل و نادرسته‌کان بی‌کیشه و بی‌زه‌رن. هویه‌که‌ی ده‌زانی،
- سه‌رنیگابان؟
- هه‌لبه‌ت، هیږ دیرکتور، هز ده‌که‌م بزائم.
- چونکه خه‌لکی ده‌غل و نادرست تهنیا سه‌باره‌ت به‌به‌رژه‌وه‌ندی و
- قازانج هه‌ول ده‌دن. به‌واتایه‌کی دیکه، هه‌وله‌کانیان "ره‌زیلانیه".

دانیشت و هه‌ردوو دهستی خسته سه‌ر دهسکی کورسی و سه‌رله‌نوی
حاله‌تیکی سه‌ختکۆشانه و خۆشی په‌یدا کرد.

وتی: - لانگ، زۆر خۆشحالم که ئەمه نامه‌یه‌ی دکتۆر ڤوگیل (به نووکی
په‌نجه‌کانی نامه‌که‌ی به‌رز کرد) وایکرد که تۆ باشت ب‌ناسم. ئیستا ئەگه‌ری
ئه‌وه زۆر که‌مه که ئەم دکتۆره تیگه‌یشتوووه کاریکت بۆ بکات، به‌لام من، به
په‌چه‌وانه....

هه‌ستایه سه‌رپه‌ی، به خه‌یرایی خۆی گه‌یاند هه‌ر ریزی کتبه‌کان. یه‌کیانی
کیشایه‌ده‌ر و له کاتیگ پشتی له‌ملايه کردبوو، وتی:

- بۆ نمونه من ده‌توانم سه‌باره‌ت به هه‌لسووکه‌وتی باشت، داوای
عه‌فوو و به‌خشینت بۆ بکه‌م.

به خه‌یرایی و چالاکی مه‌یمونیک سوورایه‌وه، وه‌کوو یاريزانانی شه‌مشیر
راسته‌که‌ی به‌ره‌وپرووی من راگرت. چاوه‌کانی بریقه‌یان دا و له‌ناکاو به
ده‌نگی تیزێ قه‌زاندی:

- ئەمکاره‌ش ده‌که‌م.

کتبه‌که‌ی دانا. چوو هه‌ شوینی خۆی. چاوه‌کانی به‌رز کرد و له‌ناکاو بی
وازی له رووخساری باری و وتی: - زایندانی به‌ن! (دهستی کرد به
هاوارکردن) - "ئشنل! ئشنل! ئشنل!" (زوو، زوو، زوو).

سه‌رنیگابانیشت به ده‌نگی به‌رز وتی: - "لوس" (بجوولێ).

هه‌ر به راگردن منی برده ده‌ره‌وه‌ی ژوو‌ره‌که.

به‌رپه‌وه‌ به‌ئینیه‌که‌ی برده‌سه‌ر، ده‌بوايه دیسانیش دوو سالی دیکه له
زیندان بمینه‌وه.

له سالی ۱۹۲۹ به‌دیار که‌وت نیوه‌ی زیندانییه‌که‌م به‌خه‌راوه و داوی
په‌نج سال زیندانی ته‌واو نازاد کرام.

قه‌لهو بېووم و نه‌مجاره جلکه‌کانم به بهرم ته‌سك بوون. ديسانيش جیگه‌ی شوکر بوو که کاتیک له زیندان نازاد کرام، تیشکی هاوین نه‌شکابوو و هه‌وا نیوه‌گرم بوو. چونکه بهم بارودوخمه‌وه ناچار نه‌بووم کوته‌که‌ی مامم له‌بهر بکه‌م.

جگه له‌و پاره‌یه‌ی که له نیشی زیندان به‌ده‌ستم هینابوو، ناسنامه‌یه‌کی کاتیان پیدام بوو نه‌وه‌ی بتوانم بوو شاری "م" بگه‌ریمه‌وه.

له‌ناو شه‌مه‌نده‌فر، کاتیک به‌بیر ژوره تا که که‌سییه‌که‌م له زیندان که‌وتمه‌وه، مچوورکیک به هموو جه‌ستم داهات و سه‌یر بوو که بیرم ده‌کرد. له‌ناو ریږه‌وه‌که وه‌ستا‌بووم و له پشت شووشه‌وه سه‌یرم ده‌کرد. کیلگه‌کان ریژه ده‌رؤیشتن و له‌ژیر خوږ به‌هیواشی شه‌پولیان ده‌خوارد و بیرم له‌وه ده‌کرده‌وه که: "نازادم".

بیرکردنه‌وه له نازادی به‌لامه‌وه سه‌یر بوو. به‌تایبته دوا‌ی هه‌موو لیکدانه‌وه‌کان ده‌مبینی که نازادییه‌که‌م له نامه‌که‌ی نه‌و ده‌زانم.

دوا‌ی ماوه‌یه‌ک گه‌پرامه‌وه دانیشم. ده‌سته‌کانم به به‌تالی له‌دوولای جه‌ستم هه‌لواسرابوون. خووله‌که‌کان یه‌ک به‌دوا‌ی یه‌ک تیده‌په‌رین. نیت هر چه‌کس نه‌بوو پیم بلیت چی بکه‌م. دنم گیرابوو. سه‌رله‌نوی بوو ریږه‌وه‌که گه‌پرامه‌وه. دووباره له پشت شووشه سه‌یری ده‌ره‌وه‌م کرد. مه‌زرای پر له گه‌نم و جو جوان بوون. با که به‌سه‌ریاندا تیده‌په‌ری، پیلوی بچووکي ده‌خسته‌سه‌ر. ریک وه‌کوو پیلوه‌کانی سه‌ر ده‌ریا.

له زیندان پینج جگه‌ره‌یان پیدابووم، بی نه‌وه‌ی جگه‌ره داگیرسینم، بوو شوینی خووم گه‌پرامه‌وه و داوا‌ی ناگرم له گه‌شتیاریک کرد و دووباره هاتمه‌وه بوو ریږه‌وه‌که.

جگه‌ره هيچ تاميكي نه‌بوو. چهند قمم ليدا، شوشه‌م كيشايه خواري و تا نه و جيگه‌يه ده‌ستم ده‌گرت، فرېم دا. بايه‌كه گه‌راندپه‌وه و داي له ده‌رگاي ژووره‌كه و نه‌ختيك له ناگره‌كه‌ي بلاو بووه. دوايي شوشه‌كه‌م كيشايه‌وه سه‌روه و سه‌رله‌نوي چاوم له كيگه‌كان كرد. نه‌ولاي كيگه‌كان شيناوردكي سه‌وز بوو، به‌لام هيچ نه‌سبيكم تيدا نه‌دي.

دواي ماوه‌يك وه‌بیر حزب كه‌وتمه‌وه و هه‌ستم به‌خوشبه‌ختي كرد.

حزب پریاری دا که من بۆ ماوهیهک بجه سیّمه وه و پشوو بدهم و له ئیلخی (مووچه، مهزرا، کینلگه) موقهدهم "بارون فون یهزریتس" کاریکی بۆ پهیدا کردم که نزیك شاری و.... له ویلایهتی پومرانی ملکیکی زۆری مهبوو. کاری نوی، به تهواوی سهرزیندووی کردم. ئازّه له کان جوان بوون و شوینی نوی و کارگهی نوی، مهقهدهم فون یهزریتس ئهگه رچی کاربه دهست نهبوو، به لام هه ر به "هیئر فورست" (جه نابی موقهدهم) بانگیان دهکرد.

بالا بهرز و لاواز بوو به رووخساریکی پر له چرچولووچی و چه نهگه یهکی دریژ که راستی راستی سهیر بوو و بهم چه نهگه یه وه زۆر به ئه سب دهچوو. مندا له خزمهتکاره کان، ناویان نابوو "دهمولووت پۆلایین" و من هیچکات نه مزانی که ئه م نازناوه یان سه بارهت به چه نگی یان سه بارهت به چاوه کانی پیداوه. چاوه کانی له سه ره تادا هیچ شتیکی ناریکیان نه بوو، به لام کاتیکی فون یهزریتس له ناکاو هه لیده گی پرا نه وه بۆلات، واپیده چوو که له ناکاو کلیلی گلۆپ پیده کریت و زۆر سهیر بوو.

سی مانگی تهواو بوو که له لای ئه و ئیشم دهکرد و ته نانهت بۆ جاریکیش قسه ی له گه له من نه کردبوو و وام بیر ده کرده وه که رهنگه سه بارهت

به‌وه‌یه‌که پیاوی جینگه‌ی متمانه‌ی ئه‌و منی له‌وی دامه‌زاندووه ره‌نگه هه‌چ من ناناسی. تا روژیک دوانیوه‌رو که من ته‌ک و ته‌نیا له‌ناو چیمه‌نی‌کدا مابوومه‌وه و ده‌مویست په‌رژینه‌که‌ی چاک بکه‌مه‌وه له پشته‌وه گویم له ده‌نگی غاری ماینه‌که‌ی بوو. ده‌نگیک وه‌کوو چه‌قنه که به هه‌لمژینی زمان و ره‌هاکردنی به‌رز ده‌بیته‌وه و له‌ناکاو ماینه‌که له‌به‌رده‌م من وه‌ستا - باریک و بلند - ماسوولکه‌یی، جوان و خوش خه‌ت و خال.

- لانگ!

راست بوومه‌وه و به‌ جووله‌یه‌ک که ریک به‌رامبه‌ری وه‌ستام، ماینه‌که گویی قووت کردن. "فون یه‌زریقتس" ده‌ستی به‌ملی داهینا و بی‌ئه‌وه‌ی سه‌یری من بکات، وه‌کوو ئه‌وه‌ی که‌سیک قسه له‌گه‌ل من بکات وتی:

- له مارینتال زه‌وییه‌کی بچووکم هه‌یه. پاک به هیوای خوای فریدراوه...

بی‌ده‌نگ بوو و من چاوه‌روان مامه‌وه. به‌جوړیک که هۆشی له لایه‌کی دیکه‌یه و ریک وه‌کوو که‌سیک که‌به‌ده‌نگی بلند خه‌ریکی بیر کردنه‌وه‌یه وه‌ده‌نگ هات که:

- بیرم له‌وه کردووه‌ته‌وه که نه‌گه‌ر زه‌وییه‌که بتوانی گیایه‌کی باشمان بداتی، ره‌نگه بکری چه‌ند ئه‌سبیک له‌وی به‌ره‌للا بکه‌ین.

نووکی قامچییه‌که‌ی هینایه‌خوار و له‌سه‌ر گویی ماینه‌که‌ی دانا و به‌نه‌رمی دوا:

- سه‌رده‌می باوکم چه‌ند ئه‌سبیک لی‌بوو، به‌لام که‌س ئاماده نه‌بوو له‌سه‌ر زه‌وییه‌کان بمینیتته‌وه... دوورکه‌وته‌یه. هه‌موو لایه‌کی ئاوه. غه‌م و په‌ژاره له‌ خانووه‌که‌ی ده‌باری. له زه‌وییه‌که‌شی هه‌روا. ده‌بی هه‌موو

شتيکي سهرله نوئ چاک بکريته وه. تهنانهت زهوی و خاکه که شى ده بی
دووباره و سهرله نوئ به دست بيته وه....

نووکي قامچيه که ی بهرز کرده وه و سهيریکی منی کرد:

- تیده گه ی؟

- یاول، هیرئو بییرست.

دوای ماره یه کی کوورت رووی له من وهرگپرا و ئاسووده ی کردم:

- بیرم له تو کردو وه ته وه.

به نووکي قامچيه که ی پشتی گوئی خوراند و زور به وشکی وتی:

- مهرجه کانی ئه وه یه: سهره تا دوو که ست دده می و هه ول دده ی

هه موو شتيک چاک بکه یته وه. ئه و مووچه یه ی لییره وهریده گری، له ویش

دده دریتی. ئه گهر کاره کانت به ته واوی به ریوه برد، له وی دهمینیته وه و

منیش چهند ئه سب ده خمه ئه وی. له هه مانحالدا به رازیکی می و چهند

مریشک و که له شیر و دانه ویله ت دده می. له خویدا ده بیته مهرایه کی

کشت و کالی. ههرچی توانیت له چاندن و به راز و مریشک و دوو

دارستانه که ی زهوییکه به دست بیینی بو خوت بیت. راوه که شى هی خوت.

به لام ئه وه بخه ناو گویت: له وکاته وه که ده ستت به کار و ئیشی خوت کرد،

یه ک فلووسیشنت ناده می! تیگه یشتی؟ تهنانهت یه ک فلووس!

وتم: - یا، هیرئو بییرست.

بیده نگییه ک روویدا و ئه و به ده نگیکی ئارام وتی:

- مه لی "یا". ئه سبیکي هه لبره و برؤ سهيریکی ئه وی بکه، کاتیک

بینیت، ئه وکات بلی "یا".

- ههر ئیستا هیرئو بییرست؟

- هەر ئیستا. ههروه‌ها به "گینۆرگ" بلی جوتیک چه‌کمه‌ت بداتی،
پیوستیت پیی ده‌ییت.

ده‌ستی پيشووی خوار کرد و ماینه‌که بۆ هه‌وا به‌رز بۆوه.
بۆ ماله‌وه گه‌رامه‌وه و به گینۆرگم وت که فون یه‌زریتس ده‌منیریت بۆ
مارینتال.

گینۆرگ چاوه‌کانی کز کرده‌وه و چه‌ند جار سه‌یری کردم و سه‌ری لی
راوه‌شاندم و دوایی به سه‌رسورمانه‌وه وتی:

- که‌واته ئه‌و که‌سه ئه‌تۆی؟

پیکه‌نی و ددانه‌کانی به‌دیار که‌وتن و حاله‌تیکي به‌ته‌مه‌تری پیبه‌خشی:
- ئای پیاویکی فیلبازه ئه‌و پیره! له‌سه‌ر ئه‌سبیکي باش گره‌وی
کردوه.

به‌دوای چه‌که‌کان که‌وت. کاتیک ده‌مویست تاقیان بکه‌مه‌وه به ده‌نگیکي
نزم وتی:

- هیچ دلێ خۆت خۆش مه‌که. جینگه‌یه‌کی په‌رتی پیسه. ئه‌گه‌ریش
زانیت ناتوانی ریکیبخه‌ی، هه‌رله‌خۆته‌وه به‌لینی مه‌ده!

له ئیلخی هه‌تا مارینتال ده کیلۆمه‌تر ریگه بوو، ئاسمه‌ان په‌له هه‌وریکی
تیدانه‌بوو، به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌یکه له مانگی سیپته‌مه‌به‌ردا بووین هه‌وا
سه‌خت ده‌یگه‌ستین (سارد بوو) له‌ناو گوند ریگه‌ی زه‌وییه‌که‌م پرسى و
سى چوار کیلۆمه‌تری دیکه‌م بېرى له جادده‌یه‌کی پر له‌گول و رووه‌ک که
زیاتر به‌خلنگ داپۆشرا‌بوو. نه‌ خانویه‌که‌م بینى و نه‌ کینگه‌یه‌ک. هه‌موو
شت به‌یار و وه‌حشى ده‌هاته‌به‌رچاو.

جاده‌که به په‌رژینیکی له‌دار دروستکراو گه‌یشت و کۆتایی پیهات. له
ئه‌سبه‌که‌م هاتمه‌خوار و له سپیداریکم به‌سته‌وه. ئه‌گه‌رچی هه‌شت رۆژیک
بوو که باران نه‌باریبوو، به‌لام زه‌وی ته‌ر و نماوی بوو.

چهند هه‌نگاوێک رۆیشتم هه‌تا توانیم خانووه‌که بدۆزمه‌وه.

بانه‌که‌ی به‌ته‌واوی رووخابوو. نه‌ده‌رگا و نه‌په‌نجه‌ره‌ی نه‌بوو. له‌نیوان
به‌رد و خشت و دار و ته‌نانه‌ت له‌عه‌رده‌که‌شی رووه‌ک رووابوو.

به‌ده‌وریدا سووپامه‌وه و به‌ره‌و ته‌ویله رۆیشتم: بانه‌که‌ی وه‌کوو خۆی
بوو، به‌لام دیواریکی رما‌بوو.

گینۆرگ نه‌قشه‌یه‌کی له‌زه‌وییه‌کان پی دابووم و منیش بی هیچ په‌له‌یه‌ک
سه‌ردانی هه‌موویم کرد.

دارستان، هه‌ندی قه‌له‌مه و چناری باریک و ته‌ر بوو. جگه‌ له‌دارستانه‌که
که‌ده‌کرا بو سووته‌مه‌نی و راو که‌لکی لیوه‌ر‌بگیریت، ئیتر هیچیتری
لینه‌بوو که‌پیاو بتوانی گلیمی خۆی پی له‌ناو درکیشتیت. ده‌کرا
به‌شیکیشی بکیندری، هه‌ر ئاوا سه‌یریکم کرد: پارچه‌ ئه‌ردنکی زیخاوی
بی که‌ک. دوا‌یی دارستانیکی بچووک که‌وه‌ستام تیدا سه‌د قه‌له‌مه‌یه‌کی
جوان و باریک و راستم ژمارد. دوا‌ییش مه‌رت‌ه‌ع (شیناوه‌رد) ده‌ستیان
پیده‌کرد: له‌سه‌ر یه‌ک پینچ پارچه‌ چیمه‌ن بوو که‌ به‌ په‌رژین له‌یه‌ک جیا
کرا‌بوونه‌وه. سی دانه‌یان پر بوو له‌جه‌گه‌ن و دوویانیش که‌ کویره‌ر‌پیه‌کی
پر له‌قوور و چلپاو بو ئه‌وی ده‌گه‌یاندی، بی که‌ک له‌وی که‌وتبوو. له‌گه‌ل
ئه‌وه‌ی چه‌که‌مه‌ له‌پی بوو، به‌لام پیویست به‌وه‌ نه‌ده‌کرا پی بنیمه‌ ئه‌وی و
خۆم قوور‌پاوی بکه‌م.

کویره‌ریم گرت و گه‌رامه‌وه. دوا‌ی چاره‌گیک ریپیان به‌به‌ندئاویک
گه‌یشتم و تازه‌ له‌وه‌ حالی بووم که‌ تیدا رووی داوه: ئاوبه‌نده‌که‌ ده‌بوا‌یه

پر له ئاو بیټ، به لّام لافاو به ننداوه که‌ی له گهلّ خو‌ی بردبوو. ئاو دوو چیمه‌نه خراپبوو که‌ی گرتبووه و دوا‌ی ریگه‌ی بو ئه‌وانی دیکه‌ش په‌یدا کردبوو. هه‌رچه‌ند له شوینیک ته‌پۆلکه گلێک پیشی گرتبوو، به لّام تازه کار له کار ترازابوو.

خۆم رووت کرده‌وه و چوومه ئاو به ننداوه‌که. ئاوه‌که‌ی زۆر سارد بوو و ته‌ه‌زاندمی! هه‌ناسه‌یه‌کی قوولم هه‌لکیشا و چوومه ژیره‌وه. دوا‌ی ماوه‌یه‌کی کوورت دیواری به ننداوه‌که‌م دۆزییه‌وه. چوومه سه‌ری، ئاو هه‌تا چۆکم هات. به پی‌ی توانیم رووی دیواره‌که بدۆزمه‌وه و خیراتر هه‌نگاو بنیمه‌وه.

ئاو ره‌ش بوو و قورپا‌ی. ناگام له‌خۆم بوو له شوینی رووخانی دیواره‌که جیپیم به‌تال نه‌بی و نه‌که‌ومه ئاو ئاوه‌که. له راستیدا هیشتا هه‌تا نیوه‌ی دیوار نه‌گه‌یشتبووم که ناچار بووم مه‌له بکه‌م هه‌تا سی‌ چوار مه‌تر ئه‌ول‌تر بگه‌مه قه‌لشی ئاو دیواره‌که. دووباره پی‌م نایه‌وه سه‌ر دیواره‌که و گه‌یشتمه که‌ناری به ننداوه‌که. جگه له‌م رووخاوه، رووخاو و شکانی دیکه‌ی تیدانه‌بوو.

له‌ئاو هاتمه‌ده‌ر و بو‌گه‌یشتن به جلکه‌کانم که له‌وبه‌ری به ننداوه‌که بوون، به‌راکردن به ننداوه‌که‌م ده‌ور لیدایه‌وه. ددانه‌کانم پیک ده‌که‌وتن. چه‌ند جارێک هه‌تا جمگه‌ی قاچم چووه ئاو ئاو. به لّام بای پیکهاتوو له راکردنم وشکی کردم‌ه‌وه و کاتی‌ک جلکه‌کانم له‌به‌ر کرده‌وه، ئیتر جه‌سته‌م ته‌پراییی نه‌ما.

به‌رامبه‌ر به ئاوبه‌نده‌که، له‌سه‌ر به‌ردی‌ک دانیشتم. خۆر ئیتر ده‌یویست بیته‌خوار. سه‌گله‌رز ده‌له‌رزیم و هه‌ستم به ماندوویی و برسیتی ده‌کرد.

پيخۆريکم پيښوو و له بهر کم هينايه دهر و ههر ئه مجۆره‌ی که ئاوبه‌نده‌که‌م سه‌ير ده‌کرد، ده‌ستم کرد به خواردن پيخۆره‌که.

له‌شکه‌ريک جه‌گه‌ن ده‌وری ئاوبه‌نده‌که‌يان گرتبوو. له‌لای رۆژئاوا، هه‌روړيکی ره‌ش به‌رز بووه، ئه‌مه‌ش له‌ خۆره‌که..... له‌ناکاو تاريکی داها. بۆنی نم و خراپی زه‌وييه‌که ده‌هات و هه‌مو شت د‌ل‌گرانی و ترسی به‌دواوه بوو، دوايی خۆر هه‌وری کوون کرد و خۆی به‌سه‌ر ئاوه ره‌شه‌که داگيشا و له‌ قوولايی چيمه‌ندا ته‌پ و مژيکی پيکه‌ينا.

ئو به‌رده‌ی که له‌سه‌ری دانيشتبووم هه‌تا نيوه‌ی له‌ ئاودا گيری کردبوو. ده‌روبه‌رم هه‌موو شت سارد و ليچقاوی بوو. وام هه‌ست کرد له‌ ئوقيانووسيکی پر له‌ قوور و چلپاو رۆچومه.

که گه‌يشتمه‌وه ماله‌وه، گيئۆرگ جله‌وی ئه‌سه‌به‌که‌ی گرت و وتی:

- پيره له‌ ژووری کار چاوه‌په‌يته، خيراکه!

دوايی چاويکی ليکردم و به‌سه‌بری وتی:

- ئی. رات چييه؟ زستان، ئه‌وی. ها؟

له‌ ژووره‌که‌ی داريکی زۆر له‌ئاگرداندا ده‌سووتا و فون يه‌زريتس که پيپيکی دريژي به‌ده‌سته‌وه بوو له‌به‌رده‌م ئاگره‌که دانيشتبوو يان درووستتر بلیم له‌ناو کوورسييه‌که‌يدا پالی دابوو: به‌ دوو لينگی ناو چه‌که‌مه خۆی دريژ کردبوو. سه‌ری وه‌رگي‌را چاوه‌ شينه‌کانی له‌من بپری و هاواری کرد: - ده‌ی؟

ريک وه‌ستام و وتم: - يا!

هه‌ستا و له‌سه‌ر هه‌ردو لينگه دريژه‌کانی وه‌ستا. زۆرم پی سه‌ير بوو: تا ئه‌وکاته ته‌نيا له‌سه‌ر ئه‌سب بيني‌بووم.

- به‌ باشی بيرت کرده‌وه؟

- ياوول، هيرئويپرست.
- دهستی به ريگردن كرد و بهردهوام پيپه‌كه‌شي ده‌كيشا.
- به دهنگيكي نه‌رمتر وتی: - پيتوابی ده‌توانی؟
- ياوول، هيرئويپرست، به‌مه‌رجيك بتوانم به‌ندئاوه‌كه چاك بكه‌مه‌وه.
- چوارمه‌تری به‌ندئاوه‌كه ناو بردوويه‌تی.
- له‌ناكاو وهستا و به‌باشی سه‌یری كردم:
- له كوئوه زانیت قه‌لشه‌كه‌ی چوار مه‌تره؟
- روت بوومه‌وه چوومه ناو ئاوه‌كه.
- شكانی ديكه‌ی نييه؟
- ناین، هيرئويپرست.
- دووباره دهستی به هه‌نگاوانانه‌وه كرد.
- كه‌واته به‌و خراپييه نييه كه من بېرم ده‌كرده‌وه.
- وهستا و به دهسته‌ی پيپه‌كه‌ی بنانگويی خوراند.
- كه روت بوويه‌وه چوويته ناو ئاوه؟
- يا، هير ئويپرست.
- به ره‌زامه‌ندييه‌وه سه‌یری كردم:
- زۆر باشه. تو یه‌كه‌م كه‌سی كه ئاوا بېرت كردووه‌ته‌وه!
- دانیشته. پيپه‌كانی پيکه‌وه جووت كرد و دريژي كردنه پيش خوی.
- ئی، دواتر؟
- دواتر، هير ئويپرست، ده‌بی ئاوی چيمه‌نه‌كاني خوارووی جاده‌
- بگريپت و وشك بگريته‌وه. ئه‌و سييه‌ی ديكه، هه‌رئه‌وه‌يكه خاوين
- بگريته‌وه و چال و قولكه‌كاني بگريپت به‌سه.
- خانوو و ته‌ويله چی؟ ده‌توانی بوخوت چاکیان بكه‌يته‌وه؟

- یاوول، هیئرئویبیرست.
- بیدهنگییهک پیش هات. ههستا و پالی وه ئاگردانهکه دا و وتی:
- ئیستا باش گوی بگره.
- یاوول، هیئرئویبیرست.
- چهند ئهسب لهوی بوون و نهبوونهکهی بۆ من فشهیه. ههر به حسیب نایهت. ئهو شتهی بهلامهوه گرنکه (نهختیک وهستا و خۆی هاویشته سهه ههر دوو پیی) و بهردهوام بوو: - ئهوهیه که پارچهیهک له زهوی ئهلمانیا چاک و پاک بکریتهوه و ئاوهدان بیئت و بنهمالهیهکی ئهلمانی لهوی بژیت. تیدهگهی؟
- خیرا وه لامیم نه دایهوه. له وشهی "بنهماله" سۆزیک هاته ناو دلمهوه. مهگهر بریار نه بوو زهوییهکه بهمن بسپییری؟
- بیسه برانه دووبارهی کردهوه: - تیدهگهی؟
- وتم: - یاوول، هیئرئویبیرست.
- زۆر باشه. له به یانییهوه دهست به کار دهبی. گینۆرگ، پیاو و پینداویستییهکانت بۆ دابین دهکات. که واته کار ته واوه؟
- یاوول، هیئرئویبیرست.
- زۆر باشه. به لام له بیرت بیئت! له و کاتهوه که لهوی مایهوه ئیتر یهک فلوو سیکت نادهمی! ته نانهت ئهگهر له برسان بمری، دیسانیش تاکه فلوو سیکت نادهمی. ههر به لایهکی خراپتریشته به سهه بیئت، دیسانیش فلوو سیکت نادهمی!
- سالیکی ته وای کیشا ههتا توانیم ئه وکارهی قبوولم کردووه به ئه نجام بگهیهنم. ته نانهت له ناو ئه رتهش و سوپاش کاریکی ئاوا زهحمهت و سه ختم نه دیتبوو. ژیانم له بارودخیکدا تیپه پری که بپوام بهم هه موو نازاره

نه‌ده‌کرد. سه‌د ره‌حمه‌ت به‌ حال و بارودوڅی ناو کورلاند: پیاو خوو به
 گه‌رما و سه‌رماوه‌ ده‌گری، خوو به‌ قووړ و چلپاو ناگری!
 به‌ندئاوی نفره‌تی له‌ ناوی بردین. هیشتا کونی‌کمان نه‌ده‌گرت، قه‌لشیکی
 دیکه‌ی تیده‌بوو. تازه له‌ سه‌ره‌تای مانگی ئوکتبه‌ر گه‌رده‌لول دواي
 گه‌رده‌لول هه‌لده‌ستا و کو‌تایی پینه‌ده‌هات. به‌یانی تا شه‌و، له‌ حالیکدا که
 له‌ چوک له‌ ناو به‌ندئاو و له‌ چوک بو سه‌ری له‌ ژیر باران بووین، خه‌ریکی کار
 و ئیشی به‌رده‌وام بووین. ته‌نیا شه‌وه‌کان جه‌سته‌مان وشک ده‌بووه له‌سه‌ر
 خشته‌پرسی ژووړ له‌ ناو کورتانی ئه‌سبه‌کان ده‌حه‌ساینه‌وه. بانی ژوره‌که‌م
 چاک کردبووه، به‌لام دووکه‌لکی‌شی ژوره‌که‌ ئه‌وه‌نده به‌ خراپی
 دووکه‌له‌که‌ی ده‌برده‌ دهره‌وه که ناچار بووین له‌نیوان سه‌رما و خه‌فه‌بوونی
 ناو دووکه‌ل یه‌کیان هه‌لبژیرین. به‌محاله‌شه‌وه به‌ندئاوه‌که‌مان چاک
 کرده‌وه، هه‌رچه‌ند چاک کردنه‌وه‌که‌ی ئاسایی دیار بوو و ده‌بوايه له‌وه
 به‌دوا هه‌میشه‌ ناگامان لیی بی‌ت.

له‌گه‌ل پیاوه یارمه‌تیده‌ره‌کانیش گرفتمان لی په‌یدا بوو. گلايه و
 گازنده‌یان له‌ یه‌کتر هه‌بوو و کاری یه‌کتیان قبول نه‌بوو. تکام له‌ فون
 یه‌زیتس کرد بو تاقی کردنه‌وه‌ی یه‌کیان بباته‌وه لای خووی و دواي
 ئه‌وه ئیتر هیچ کی‌شه‌یه‌کمان نه‌ما. کریکاری‌کی‌شیان بوناردم که له‌وی
 تووشی نه‌خووشی به‌ردی زراو هات و ناچار بووم بینیرمه‌وه. بوخووشم
 نه‌خووشی مالاریام گرت، به‌لام به‌ که‌می و چه‌ند روژیک که‌وتم و نه‌متوانی
 له‌ ئیش کردن به‌رده‌وام بم. دوو جاریش ئه‌وه‌نده‌ی نه‌ما بوو له‌ ناو قووړ و
 چلپاودا بخنکیم. به‌هه‌رحال ئه‌و روژه داها‌ت که له‌دواي فون یه‌زیتس
 بنیرم که بارودوڅی زه‌وییه‌که‌ی ریکوپیکه‌.

كاتيک دەمويست بچمه ژووری کاریی فون یه‌زريتس، توشی بابە ویلهلم هاتم. بە دەست ئیشاره‌یه‌کی دۆستانه‌ی پیکردم که بەلامه‌وه سه‌یر بوو و له‌بیرم چوو وه‌لامی بده‌مه‌وه. بابە ویلهلم یه‌کی له‌ خاوه‌ن کاره‌کانی فون یه‌زريتس بوو و خاوه‌ن کاره‌کان هه‌میشه‌ خۆیان له‌ کریکار و خزمه‌تگوزار و کارداري ته‌ویله‌کان به‌جیا ده‌زانی و ته‌نانه‌ت نه‌وه‌نده زه‌حمه‌تیان به‌خۆیان نه‌ده‌دا دوو وشه‌ له‌گه‌ل ئەم جوړه‌ که‌سانه‌ بدوین.

فون یه‌زريتس له‌ناو کوورسیه‌که‌یدا پالی دابوو و پیه‌ دریزه‌که‌ی له‌ناو ده‌ستیدا بوو و قاچه‌ چه‌که‌پۆشه‌که‌ی له‌پیش خۆی دریز کردبوو. لای راستی، له‌سه‌ر میزیکي بچوک شه‌ش په‌رداخ‌ی گه‌وره‌ی بیره‌ و شه‌ش پیکي بچووکي پر له‌ شپانس چنرابوو.

- ته‌واو بوو هیڤر ئۆبیرست.

فون یه‌زريتس پیکيک شناپسی به‌ ده‌ستی راست گرت و وتی: - گوت! هه‌ستایه‌ سه‌ریی و پیکه‌که‌ی بۆلای من دریز کرد. وتم: - "دانکه‌ شون، هیڤر ئۆبیرست". دانه‌یه‌کیشی بۆخۆی ده‌ستدایه‌ و یه‌ک قم هه‌لیدا و په‌رداخیک بیره‌ی هه‌لگرت و نه‌ویشی به‌دوایدا خسته‌ خواره‌وه.

شپانس‌ه‌که‌ی خۆم که‌ ته‌واو کرد، پیکه‌که‌م له‌سه‌ر میزه‌ بچووکه‌که‌ دانا، به‌لام فون یه‌زريتس ئیتر بیره‌ی پی نه‌دام. ده‌ستیکی به‌ لیوه‌کانی داهینا و وتی:

- که‌واته‌، کاره‌که‌ت ته‌واو کرد.

- یا، هیڤر ئۆبیرست.

چاویکی لیکردم، رووخساری پر چرچولووچی بوو و حاله‌تیکی فیلزانانه‌ی به‌خۆیه‌وه گرت و هه‌ر نه‌مجۆره‌ی که‌ پشتی ده‌ستی له‌ژیر چه‌نه‌گه‌ دریزه‌که‌ی ده‌سوورانده‌ وتی:

- ناین، ناین، هیشتا به ته‌واوی کوتایی پینه‌هاتوه، کاریکی دیکه ماوه که ده‌بی به‌ریوه‌ی به‌ی.
- کام کار، هیئرئویپرست؟
چاوه‌کانی دره‌وشانه‌وه:
- که‌واته تو کوتاییت پیهینا. نیشتوار؟ مال ناماده کراوه و ده‌توانی بجیته ناوی؟
- یا، هیئرئویپرست.
- ئەمجۆره، هیچ شتیکت نییه، نه سفره‌یه‌ک، نه قاپ و قاچاخیک، ده‌ته‌وی ئاوا بجیته ناوی؟ گریوت له‌گه‌ل ده‌که‌م که بیرت له‌م شتانه نه‌کردبووه.
- ناین، هیئرئویپرست.
- باشه، که‌واته ده‌بینی هیشتا ته‌واو نه‌بووه.
ژیڕ چه‌نه‌گه‌ی خوراند و ده‌ستی به‌ پیکه‌نین کرد:
- ده‌بی بو کپینی هه‌موو ئەوانه پاره‌ ده‌ی. ره‌نگه پاره‌ت هه‌بی، نیشته وار؟
- ناین، هیئرئویپرست.
- به‌ سه‌یره‌وه‌ وتی: - واس، واس؟ پاره‌ت نییه؟ پاره‌ت نییه؟ ئاوا که‌ نابی دوستی من، ئەمجۆره که‌ هه‌ر نابی. بو کپینی ئەشیا پیویستیت به‌ پاره‌ هه‌یه.
- من که‌ پاره‌یه‌کم نییه، هیئر ئویپرست.
- دووباره‌ ده‌ستی به‌ راوه‌شان‌دنی سه‌ری کرد که‌:

- نيته؟ "شاده شاده" (حهيف - به داخه وه) نه بوونی پاره، يانی نه بوونی ئه شيای مال و هه ر ئاوا به ناسانی، نه بوونی ئه شيای يانی نه بوونی زهوی و مهزرا!

سهیری منی کرد، چاوی لیکردنه که ی جدیدانه بوو و خۆم زۆر به دلگرا نی هاته بهر چاوی.

- به لاهه وه ئه وهنده سهخت و دژوار نییه که له ناو جل و کورتانی نه سبدا بخهوم، هه ر ئۆبیرست.

به شيويه کی گالته جار یه وه پیکه نی و وتی:

- يانی که من، مقهدهم بارون فون یه زریتس، که سیکم، ریگه بدهم کریچییه که له جیگه یه کی خراب بخهویت. ناین، ناین، ماین فوریندا بی ئه شيای ماله وه یانی ئیتر بیر له مهزرا و زهوی مه که وه، ته واو!

به ناجسنییه وه سهیری کی کردم و له قسه کانی بهردهوام بوو که:

- که واته ده بی نی هیشتا ئیشه که کۆتایی پینه هاتوه، هیشتا ئیشیک ماوه که ده بی ئه نجامی ده ی.

- چ ئیشیک هه ر ئۆبیرست؟

خوار بووه و پیکیک شناپسی هه لگرت و یه ک پیک هه لیه اویشت، له سه ر میزه که داینا یه وه، په رداخیک بیره شی هه لگرت و به دوا ی ئه ودا نار دیه خواری؟ دهنگی کی له زمانی ده رهینا و چاوه کانی بریقه یان هاتی:

- زه ماوه ند بکه ی.

به دهنگی له رزۆکه وه، به ته ته په ته وتم:

- به لام، هه ر ئۆبیرست، من هه یچ هه زم له ژن هه نان نییه.

رسته که م ته واو نه کرد بوو که رووخساری گۆرا و هاواری کرد:

- واس، حەزت لە ژن هینان نییه؟ قەباعەتیش شتیکی باشه! حەز دەکە ی کرێچی بی و ئەوکات ناتەهوی ژن بیینی؟ وادەزانی بەرامبەر بە کی وەستاوی؟

- "فرزای هونگ" (بمبووره) هیرئۆبیرست، ئەمن هیچ حەزم لە ژن هینان نییه!!!

قیژاندی: - چی؟ (دەستەکانی بە ئاسمان بەرز کردەوه) ئەمجۆره وەلام دانەوه و وتنی "نا"، ئەویش بەمن! بە مقەدەمیکی ئەلمانی و سەرۆتر لە تۆ! بە من که، تۆم لە قووڕ و چلپاو دەر هیناوه!
چاوه‌کانی بە توورەیی لەمن بیری:

- لانیکه‌م بیر لەوه ناکەیه‌وه که روژیک نەخۆش بکه‌وی؟

- ناین، هیرئۆبیرست.

- هیرگوت، ناکا تۆش وەکوو ئیمه‌ بی؟ ... لەوشته...

بە توندی وتم: - ناین، هیرئۆبیرست.

لەناکاو دەستی بە قیژاندن کرد: - ئە ی چیتە، ئە ی چیتە؟

وەلام نەدایه‌وه. چاویکی دووردریژی لیکردم وداویی بە دەستە ی پپ پشنگویی خوراند و وتی:

- کهواته بارودۆخت ئاسایی و عادیه، مه‌گەر نا؟

تەنیا سه‌یریم کرد؟

- مه‌به‌ستم ئەوه‌یه که انشالله خۆیه‌خته نی؟ هه‌موو شتیکت له‌سه‌ر شوینی خۆیه‌تی.

- هه‌لبه‌ت، هیرئۆبیرست، هیچ عەیب و که‌موکۆریه‌کم نییه.

- ده‌توانی مندالت بییت، ئەویش بە زۆری نیشته‌ وار؟

- وابزانم ده‌توانم، هیرئۆبیرست.

له‌ناکاو له قاقای پيکه‌نينی دا:

- "وابزانم" يانی چی ها؟

دهست و پيی خۆم ون کردبوو و وتم:

- مه‌به‌ستم ئه‌وه‌یه که هیچکات تاقیم نه‌کردووته‌وه که ئایا ده‌توانم ببم به باوک یان نا، هیئرئۆبیرست.

پیه‌که‌ی به‌رامبه‌ر به من گرت و پر به دل پيکه‌نی.

- هه‌رچی نه‌بی، خۆ وه‌کی دیکه تاقیت کردووته‌وه؟

- یا، هیئرئۆبیرست.

قیژاندی: چی؟!؟

بو ماوه‌یه‌کی زۆر پيکه‌نی. پيکه‌نینه‌که‌ی ئارام بووه و دوابه‌دوای پيکه‌نینه‌که‌ی پيکیک شناپس و په‌رداخیک بیره‌ی هه‌لاویشت، ره‌نگ و رووی سوور هه‌لگه‌را و به چاوی دره‌وشاوه سه‌یری منی کرد و هاواری کرد:

- راه‌هستی بزاتم! ده‌بی بۆم روون بکه‌يته‌وه، وتت چه‌ند جار؟

- دووجار، هیئرئۆبیرست.

- هه‌ردوو جاریش له‌گه‌ل که‌سیک؟

- ناین، هیئرئۆبیرست.

به ترسیکی ساخته پیه‌که‌ی بۆلای ئاسمان به‌رز کرد:

- ئه‌ی وای! تۆ راستی راستی ئه‌و شته‌ی.... چی پیده‌لین؟... باشه، ئه‌وه‌نده گرنگ نییه! ... وابزانم پيی ده‌لین "دون ژوان".... که وتت له‌گه‌ل هه‌ر کامه‌یان جاریک؟ جاریک! هاهاها.... بیچاره ژنه‌کان! چ به‌لایه‌کیان به‌سه‌رت هیئاوه؟

به منه‌من و به ته‌ته‌په‌ته وتم:

- یه‌که میان زوری دهوت. دووه‌میشیان خاوه‌ن ماله‌که‌م بوو.
- فون یه‌زریتمس که دووباره به په‌له پی‌که‌که‌ی پر ده‌کرده‌وه و په‌رداخیک بیره‌ی هه‌نده‌دا، هاواری کرد: - سه‌یره! ژنه‌تیوی خاوه‌ن مال؟ زور به‌تامه! لانی که‌م پی‌ویستی به له‌ده‌رگالی‌دانی که‌س ناکات و هه‌رکات ویستت له‌ژیر سه‌رته!
- به‌ده‌نگیکی له‌رزوکه‌وه وتم:
- ده‌ی باشه. منیش ری‌ک ترسم له‌وه بوو. ترسم له‌وه بوو که
- خووی پی‌وه بگری.
- به‌جوری‌ک له‌قاقای پی‌که‌نینی دا وه‌کوو نه‌وه ده‌چوو که نایه‌ه‌وی هیچکات واز له پی‌که‌نینی بی‌نی؟ خو‌م گرت‌ه‌وه و وتم:
- هی‌رئوبی‌رست، گونا له خو‌م نییه که گه‌رموگوپ نیم.
- سه‌یری منی کرد و واپیده‌چوو شتیکی به‌فکر‌دا هات‌بی. پی‌که‌نینه‌که‌ی بری و به‌رووخساریکی ره‌زامه‌ندانه وتی: -
- ئاها، ده‌مویست نه‌وه بلیم: گه‌رم مه‌زاج و گه‌رموگوپ نی. وشه‌که نه‌مه‌یه. له "میینه" روو وهرده‌گیری. به‌لی، زور نه‌سیبشم بینیه‌وه نه‌مجوره‌ن.
- پالی به‌ئاگردانه‌که‌دا، پی‌په‌که‌ی پی‌کرد و به‌قه‌لافه‌تیکی ره‌زامه‌ندانه سه‌یری منی کرد و دوا‌ی کاتیکی که‌م وتی: - به‌م حاله‌شه‌وه نازانم بوچی حه‌ز ناکه‌ی زه‌ماوه‌ند بکه‌ی و ژن بی‌نی.
- به‌سه‌رلیشیاو‌ی سه‌یریم کرد و وتم:
- ئاخ‌ر، هی‌رئوبی‌رست، و‌ابزانم.....
- نه‌ها!!!!!! بی‌هو واده‌زانی و شکت هه‌یه! کاتی‌ک ژنی‌کت هی‌نا، له ماوه‌ی پی‌نج سال‌دا ده‌توانی پی‌نج مندالت بیت. نیشتمان هیچ شتیکی

جگه له وه له تو ناوی! ناین، ناین، هیچکام لهم قسه قورانە‌ی که باست
کردن نابیتە هۆی ئەوه‌ی ژن نههینی.

به‌م قسانه‌وه سه‌یری چاوه‌کانی منی کرد
رووم وه‌رگێرا و وتم:

- ئەمه بیروپرایه. هیرئۆبیرست.

پیه‌که‌ی بۆلای ئاسمان به‌رز کرد و هاواری به‌رز بۆوه که:

- واس! بیروپرا! تازه ئاغا بۆ من بووه‌ته خاوه‌نی بیروپرا! باش گوی
بگره! ئیستا که باس له بیروپرا ده‌که‌ی، منیش دوو بیروپرا ده‌خمه ناو ئەم
که‌له گه‌چ تیکراوه‌ت: یه‌که‌میان ئەوه‌یه که هه‌ر ئەلمانییه‌کی باش ده‌بی
توو تۆرمه‌ی هه‌بی، دووه‌میشیان له هه‌ر زه‌وی و ملکیدا بوونی ژنیک
پیوسته! "ستیم راتس" (راسته).

چونکه بینی من هیچ وه‌لامیکم نه‌دایه‌وه نه‌راندی: - ستیم راتس؟

- یاوول، هیرئۆبیرست!

له راستیدا به‌شیوه‌ی گشتی حه‌ق به‌ئه‌و بوو.

وه‌کوو ئەوه‌ی کۆتایی به‌گفتوگۆ و وتووێژه‌که دینی، وتی:

- زۆر باشه، که‌واته کێشه نه‌ما.

بێده‌نگیه‌ک رووی دا، وتم:

- ناخر، هیرئۆبیرست، ته‌نانه‌ت ئەگه‌ر ده‌مویست ژن بینم، خۆتان که
ده‌زانن، لێره من که‌س نانا‌سم که...

له‌سه‌ر کوورسییه‌که‌ی پالی دایه‌وه و لینگه درێژه چه‌که‌پۆشه‌کانی بۆ
پیشه‌وه درێژ کرد: - غه‌می ئەوه مه‌خۆ، بۆخم بیرم له‌وه‌ش کردوه‌ته‌وه.

واق مام. رووی له لایه‌کی دیکه کرد و له هه‌مانحاله‌دا وتی: - بێشک وا بیر

مه‌که‌وه که ده‌ستی فلانه ژنه بگرم و بیهینمه ناو مه‌زرا که له تو‌ی بی....

پياويکم بۆ دروست بکات که ناچار بی خۆت له‌ناو کحولدا بخنکيئي و ليگه‌پيئي ئەسبه‌کانی منيش بتۆپن؟ ... خۆشت ئەوه باش ده‌زانی ئەمه مه‌حاله که له ژياندا ده‌ست له کارێکی ناوا بدهم.

سووتووی پيپه‌که‌ی له‌ناو ئاگردا ته‌کاند و سه‌ری به‌رز کرده‌وه:

- ئەو کچه‌ی که بۆتۆم ديارى کرده‌وه، "ئيلزى" يه (Elsie).

- وه ته‌ته‌ په‌ته‌ که‌وتم و وتم: - ئيلزى؟ کچى بابه‌ ويله‌لم؟

- مه‌گه‌ر ئيلزى يه‌کى ديه‌که له‌م ده‌ورو به‌ره‌ ده‌ناسى؟

- به‌لام پييم وانييه ئەو منى بویت هيرئۆبیرست!

- بييشک تۆى ده‌وييت.

- چاوه‌کانى ريککوشين و به‌ چاويکى کپيارى سه‌يرى کردم و وتى:

- هه‌رچه‌ند بالای تۆ نه‌ختيک له‌ بالای ئەو کوورتتره. ئەوه‌ش قسه‌يه‌که.

به‌لام ئەوه‌نده‌ش ناحه‌ز نى. چوار شانه‌ و خرپ و پرى... ئى، هه‌لبه‌ت ئەو

نه‌ختيک بۆتۆ دريژه. به‌لام چ باشتر: تۆ به‌ سينگ و ژيربالی پرت، ئەويش

به‌ لينگى دريژه‌وه... تۆ و تۆره‌مه‌ی ريکوپيتان لى وه‌پاش ده‌که‌وى....

ئى نه‌ختيک بىرى ليپه‌که‌وه!

ده‌ستيکى به‌ چه‌نه‌گه‌ دريژه‌که‌ی داهينا و به‌رده‌وام بوو:

- ... دوو نيژاد که تیکه‌ل ده‌بن، مرۆڤ هه‌چ نازانى چى ديتته‌ پيش.

بۆنمونه هه‌چ سه‌ير نيه‌يه که منداله‌کان ته‌نيا به‌تۆ بچن و له‌ کۆتاييدا

چييان لى ده‌رچى؟ ... سينگ و ژيربالی به‌هيژ، به‌لام قاچه‌کان کوورت،

وه‌کوو مراوى!

دوايى، هه‌ستايه سه‌رپي و له‌ قسه‌کانى به‌رده‌وام بوو که:

- به‌لام باسه‌که ئەمه نيه‌يه و له‌مه رابویرى بۆ نيش کردن له‌سه‌ر زه‌وى

ده‌ست و پيى کوورت باشتره... نا، ئەو شته‌ی به‌ حسيب ديت نيژاده و

به‌س. ئیوه هەر دووکتان ئەلمانین و ئەلمانی باشیش له ئیوه دەبیئت.
تەنیا ئەمە گرنگه! هەر ئەوەندە ئسلاوه پیسانه‌مان به‌سه که له"
پومرانی"ن!

بی‌ده‌نگییه‌ک ژووره‌که‌ی داگرت و ریک وه‌ستام، ئاوی دەم قووت دا و
وتم:

- له راستیدا، هیرئۆبیرست، من چه‌زم له پیکه‌ینانی ژیا‌نی هاوسه‌ری
نییه.

به‌ دەمی کراوه سه‌یری کردم. دوایی ده‌ماره‌کانی ناوچاوانی ئەستور
بوون. نه‌ختیک به‌م شیوه‌یه مایه‌وه، بی‌ ئەوه‌ی بتوانی هیچ شتی بل‌یئت و
له‌م کاته‌دا چاوه‌ شینه ترسناکه‌کانی له‌من بریبوو. ئەوکات له‌ناکاو
نه‌راندی که:

- دو، گو‌تفردام تس ئارش لوخ؟ (تۆ، نه‌نیر نه‌می نه‌عه‌تی).
هه‌ر‌ای کرده لام و یه‌قه‌ی گرتم و شیتانه رایتله‌کاندم.
ده‌یقیر‌اند:

- ئەشیای مال، ئەشیای مال، ویله‌می پیر ئەشیای مال‌یشت پیده‌دات.
به‌ریدام. پیپه‌که‌ی هاویشته سه‌ر می‌زه‌که، ده‌سته‌کانی له‌پشت سه‌ریدا
قفل کرد. دوایی گه‌رایه‌وه لای من و هاواری کرد:

- "دو! لومپ" (تۆی بی‌ سه‌روپی) من مه‌زرایه‌کت پیده‌ده‌م، من کچیکت
ده‌ده‌می! ئەوکاته تۆ....

به‌جو‌ریک هاته‌لام که وامزانی ئیستا لی‌مده‌دات. هاواری کرد:

- "دو شواین" (تۆی په‌ست) تۆ چه‌زت له ژن هینان نییه؟ ئەویش
دوای ئەم هه‌موو چاکه‌یه‌ی له‌گه‌ل تۆم کردوه؟

- هه‌لبه‌ت، هیر ئۆبیرست، من تا ماوم چاکه‌ی تۆم له‌بیر ناچی!

قیژاندی: - بیده‌نگ به.

دوایی هیژشیکی دیکه‌ی عه‌سه‌بی رایچله‌کاند و هه‌ر ئه‌مجۆره‌ی که له‌ملا‌ی ژووره‌که بو ئه‌ملا‌ی ژوور هه‌نگاوی ده‌نایه‌وه و به‌ مست له‌ سینگی خو‌ دده‌ا، به‌ پرته‌پرت وتی: - ئه‌وه‌نده غیر... هت.... دده‌اته... به‌ر... خو‌ی.... له‌به‌رچاوی ئه‌فس.... هر.... یکی.....

گه‌یشه‌ کۆتایی ژوور، سوورا و نه‌راندی: - ئه‌ش.... یای.... ما... ئت... بۆلای من هات و مستیکی له‌به‌رچاوم جوولاند و وتی: - ده‌ستیک ته‌ختی خه‌وتن له‌ دار به‌لووت، میژیکی ژووری خواردن، که‌وه‌نته‌ریکی سپی، شه‌ش کورسی هه‌سیری، چوار جووت مه‌لافه‌..... گویت لێیه‌؟

مه‌لافه‌! ئه‌تۆ که‌ به‌ هه‌موو ته‌مه‌نت چه‌ند قووماش نه‌بی نه‌تبووه. هه‌یچ نه‌بی له‌سه‌ر یه‌که‌ ده‌بیته‌ شه‌ش سه‌د مارک! ئه‌وکات کچیکیش سه‌رانه‌! به‌لام تۆ...! حه‌قت ئه‌وه‌یه‌ لیت بده‌م و به‌ شه‌ق له‌م ده‌رگایه‌ بتنیرمه‌ ده‌ری. چ "ئیس ئا بی چ ئیس ئا نه‌بی! هه‌ر بو ئه‌وه‌ ده‌بی له‌ کووچه‌ و کۆلانه‌کاندا بتۆپی! وه‌کوو به‌ره‌لایه‌کان بزێ! تیده‌گه‌ی، تیتته‌لده‌ده‌م! سه‌یریکی ترسناکی لیکردم. وه‌کوو روژ بو من روونه‌ که‌ ئه‌وه‌ی ده‌یه‌هوی ده‌بی ئاوا بی و چۆکه‌کانم وه‌له‌رزین که‌وتن.

هه‌ر ئه‌مجۆره‌ی که‌ سه‌یری ده‌کردم وتی:

- "دا شلاگ دوخ ئاینر" (پیاو به‌ دانیشه‌ته‌وه‌ش ئه‌گه‌ری که‌وتنی هه‌یه‌) سه‌یریکه‌ ده‌ستی ره‌ت له‌سینگی ئیلزی دده‌ات. جانوله‌یه‌کی به‌و جوانی و خاوینه‌! بارکیشین که‌ ده‌توانی به‌قه‌ده‌ر دوو پیاو ئیش بکات!... تازه‌، جگه‌ له‌مه‌ ئه‌شیای مایشت پیده‌ده‌م! تۆ وه‌کوو باوکی ئه‌وی! ده‌ی باشه‌ ئیتر، هه‌مووتان به‌یه‌که‌ ده‌چن! به‌ من بلی که‌ بو وه‌رگرتنی ره‌زامه‌ندی باوکی ناچار بووم تیروپه‌ر لیده‌م... هیژگوت! مه‌زرایه‌کی ئاوا ریک و

پيكم بۆ پيکهينناوی که به‌قه‌دهر مووچه‌ی سی کرێکاری باش بۆ ماوه‌ی سالیکی لیبی سهرف کراوه. تازه باسی ئەشیا و که‌رهسته‌ی به‌کارهاتوو ناکهه. ... نامه‌وی باسی ئەو فیداکاریانه بکهه که بۆتۆ کردوومه. "شواینهوند" (سه‌گی پیس)! مه‌زایه‌که به‌تۆ ده‌دهم، ئەم هه‌موو ئەشیا و که‌رهسه‌ی مالت ده‌دهمی و تۆی هه‌رامزاده‌ش ره‌تیان ده‌که‌یته‌وه؟ له‌ناکاو ئارام بۆوه و به‌ ده‌نگیکی وشک وتی:

- هه‌ج تیناگه‌م، هه‌ر هه‌ج پیویست به‌وه ناکا یه‌ک و دووت له‌گه‌ل بلیم. دوو هه‌نگاو چوو به‌شته‌وه، بالای راست راگرت و ده‌نگی وه‌کوو قامچی دای به‌ گویم: - ئونته روفیت زیر!

سه‌ربازانه راست راوه‌ستام و وتم: - یاوول، هه‌رئوبیست.

- ده‌بی ئەوه‌ت له‌بیر بیست که سه‌ربازیکی ده‌بی بۆ ژنه‌ینان ئیزن له‌ فه‌رمانده‌که‌ی وه‌ر بگریت.

- یا، هه‌رئوبیست.

به‌ ده‌نگیکی هیواش و له‌سه‌ره‌خۆ وتی:

- "ئونته روفیت زیر!" من ریگه‌ت پیده‌دهم له‌گه‌ل "ئیلزی بروکر" ژبانی هاوسه‌ری پیکبینی. (به‌ ده‌نگیکی بروسکناسا به‌رده‌وام بوو) ئەوه‌ش بزانه که ئەمه ئەمریکی سه‌رووی خۆته!

دوایی پشتی تیکردم، ده‌رگایه‌یکی بچووی کرده‌وه که له‌لای ئاگردانه‌که بوو و بانگی کرد:

- ئیلزی، ئیلزی!

وتم: - ئاخر، هه‌رئوبیست...

که‌رایه‌وه و نیگایه‌کی توندی تیپریم: ئەو چاوانه چاوی باوک بوون. شتیکی ئەوکمی گرت و ئیتر نه‌متوانی هه‌ج شتی بلیم.

ئیلزى هاته ژوورى. فون يه زريتس زله يه كى سه برى له سمته كانى دا و
بى ئه وهى رووى وه رگيريت چوو ده ره وه.
ئیلزى به سه ر ساوويكى ليكردم، به لام ده ستى نه هينايه پيشه وه. راست و
بى جووله له تهنيشت ئاگردانه كه وه ستا. نه ختيك كه تپه پرى سه رى به رز
كرده وه و سه یرى منى كرد، خوّم پى كه م و بچوك هاته به رچاو.
بيده نگیيه كى زور له ژوره كه حاكم بوو.
وتم: - ئیلزى... ده توانم به ئیلزى بانگت بكم.
- هه له بت.

بينيم نه ختيك سينگى به رز بووه. ده ست و پى خوّم ون كرد و سه یرى
ئاگرم كرد: - ئیلزى ده مه وهى بلیم كه... نه گهر كه سيكى ديكت خوش
ده وى پيوست به وه ناكا به لئيمان بده يتى.
وتى: - ئیره خو كه سى ديكه ی لى نييه (دوايى كه بينى من هيچ نالیم،
به رده وام بوو) تازه وا بير بكه ينه وه كه نه ختيك دوور له خه لك ژياوم و
گیله كه مه.

نه ختيك جوولایه وه.
وتم: - شتيكى ديكه... نه گهر منت خوش ناوى و به كه سيكى باشم
نازانى، ديسانيش وا باشتره به لئيمان نه ده يه ی.
- من كه توّم پى خراپ نييه.

سه رم به رز كرده وه. نه ده كرا هيچ له رووخسارى تپيگه ی. سه رله نووى
سه یرى ئاگرم كرد و به شه رمه زارييه وه وتم: - من نه ختيك ورديله م.
به توندی وتى: - ئەم شتانه به لامه وه گرن نييه. بيشك ئەو كارانه ی
له وى كرووتن زور چاوگر و گرنگن. مه به ستم سه ر مه زايه.

شەپۆلێك له متمانە و بېروا بەخۆبوون دایگرتم. "كچێكی ئەلمانی" بوو، "كچێكی ئەلمانی راستەقینە" بالابەرز و ورەبەرز و بە متمانە. بۆ قسە كردن چاوەپوان مایه‌وه و دووبارە من شتی بلێم.

وتم: - متمانەت بە خۆت هه‌یه كه منت ناخۆش ناوی؟

راست و بێ پێچ و پەناو وتی: - نا، نەخێر. هه‌یچ ناخۆشم ناوی.

ئاگره‌كانم سه‌یر ده‌كرد و ئیتر نەمدەتوانی هه‌یچ بلێم و له‌ناكاو شتیكم به‌ مێشكدا هات كه "ئەگەر بمه‌ه‌وی هی خۆمه" و هه‌رچی ویستم نەمتوانی ئەوه بزانی كه خۆشیم لێی دیت یان نا، سه‌رم به‌رز كرده‌وه و سه‌یریم كرد. ئارام، بێ ئەوه‌ی چا و لێكبنی سه‌یری ده‌كردم. كه‌لله‌م له‌كار كه‌وتبوو. ئەوكات بێ ئێرا ده‌ستم درێژ كرد و داوه‌ پرچیكی زه‌رد كه له‌ ته‌نیشته‌ گویی هاتبووه‌ خوار، بۆ شوینی خۆی گه‌راندمه‌وه. زه‌رده‌یه‌کی هاتی و سه‌ری خوار كرده‌وه و روومه‌تی به‌ ده‌ستی من وه‌نووساند.

ئەوه‌نده‌م زانی ئەوه‌ی ده‌بوايه‌ ببیت، ئیتر روویدا.

سالی یه‌كه‌می ژیان له‌ كێلگه‌ و سه‌رزه‌وی وه‌كوو شیشێك تێپه‌ری كه له‌ كه‌باب بگوزه‌ری! ئەگەر ئەم بپه‌ پاره‌یه‌ی كه له‌ لایه‌ن پووری به‌ "ئیلزی" نەگه‌یشته‌با، پێمانه‌بوو بتوانین له‌وی بمینینه‌وه. به‌م‌حاله‌شه‌وه، شه‌ش مانگ تینه‌په‌رپیوو كه‌ ناچار بووم فاتیه‌ی دارستانه‌كه‌ بخوینتم.

كه‌واندنی داره‌كانی دارستان به‌م زوویه، بۆ ئیمه‌ حوكمی له‌ت له‌ت بوونی جه‌رگمانی هه‌بوو. چونكه‌ به‌م‌كاره‌ ئەوه‌نده‌ پاشكه‌وته‌ی هه‌مانبوو له‌ده‌ست رۆیشته.

به‌لام نیگه‌رانیی گه‌وره‌مان بێ پاره‌یی نەبوو. ژيانی ناو مه‌زرا و كێلگه‌، هه‌روه‌ها خوودی مه‌زرا و ژيانی ئیمه‌ی ژن و می‌رد، به‌سته‌ به‌ به‌ندناوه‌كه‌ هه‌بوو و ناگاداریی كردن له‌ به‌ندناوه‌كه‌ مانای ركبه‌ری بۆ مانه‌وه‌ هه‌یه.

هر ڪه باران نه ختيڪ بهردهوام دهبوو، ٽيمه به نيگه رانيه وه سهيري يه ڪترمان ده ڪرد. نه گهر شهو و نيوه شهو گه رده لولويڪ بهاتبايه، ناچار بووم هه ستمه سهري ۽ چه ڪمه ڪان له پي ۽ بڪم و فانوس هه لگرم و برومه لاي به ننداوه ڪه و بزائم بارودوخه ڪه چونه.

جاري وابوو ريڪ له ڪاتي خويدا ده گه يشتم، دوو سي ڪاترمير له ناو ٽاو و چل ۽ چلپاو ده خولامه وه و هه وٽم ده دا به هه رچي له به رده ستم دايه پيش له رومالي ٽاو ڪه بگرم. يه ڪ دوو جار ڪه نه متواني به ته نيا پيش له لافاوه ڪه بگرم، ناچار ده هاتمه وه مال ۽ يارمه تيم له " ٽيلزي " وه رده گرت. له گهل ٽه وه ي دوو گيان بوو له ته خته ڪه ده هاتمه خوار و له گه لم ده ڪوت و بي ٽه وه ي بچو ڪترين نارحه ته له خوي نيشان بدات هه تا به يان و ٽه و ڪاته ي ڪه باران ده وه ستا، شان به شاني من ڪاري ده ڪرد و ٽه و ڪاته ي ڪه خور هه لده هات تواناي ٽه وه مان نه ده بوو خومان له قوور و چلپاو بي نينه ده ري بو ٽه وه ي بي نينه وه مال ۽ له بهر ٽاگر خومان وشڪ بڪه ينه وه.

به هار، " فون يه زريٽس " سه ردان يڪي ڪردين. له به رهي ٽه سب و مه زرا هيچي نه دوزيه وه ڪه په نجه ي له سه ر دابتي. دواي ٽه وه ي به ده عوه تي ٽيمه هات و دانيشت و په رداخيڪ بيرهي له گهل ٽيمه خوارده وه پرسيا ري لي ڪردم هه ز ده ڪم نه ندامي تي " بوند دي ر ٽا تمانن " (Bund der Atamanen) وه ر بگرم يان نا؟ هه روه ها شي ڪرده وه بزواتي ڪي سياسيي ڪه له بواري نوي ڪردنه وه و پاڪسازي و چاڪسازي ڪشت و ڪال و جووتيا ري ٽه لمانيا چالاڪي هه يه.

له راستیدا پیشتریش وشه‌ی بۆندم بیستبوو و دروشمه‌که یانی "بلوت، بۆدین، ئوند، شوپرت"³⁰ وه‌کوو کورتکراوه‌یکی ئایدیالی ئه‌و ئایینانه‌ی خستبووه ژیر کاریگه‌ری که عافییه‌تی ئه‌لمانیا وابه‌سته به‌وانه. له‌گه‌ل ئه‌وه‌ش وه‌لامی "فون یه‌زریتس" م دایه‌وه که ئه‌ندامی حزبی ناشنال سۆشیالیستم و نازانم که ده‌توانم ئه‌ندامی‌تی بۆند وه‌ربرگم یان نا.

ئه‌وه‌ی که گوێ لیبوو ده‌ستی به‌ پیکه‌نین کرد. مقه‌ده‌م سه‌رانی ئیس. ئای ناوچه‌که‌ی یه‌که به‌ یه‌که ده‌ناسی و ئه‌گه‌ر ده‌یوت حزب ریگه ده‌دات، ئه‌وا قسه‌کانیم قبول بوو. له‌وه بگوزهری، ئه‌مه‌شه‌م ده‌زانی که خۆی ئه‌ندامی حزبه، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا ئه‌ندامی‌تی بۆند کاریکی باش بوو، چونکه جوتیاران هیشتا له‌ ئه‌ندامبوونیان له‌ناو حزبی‌کدا دوودل بوون. له کاتی‌کدا به‌نسبه‌ت کۆبوونه‌وه‌کانی میژوویی که به‌ وشه‌ی "بۆند" (ریکخراوه) ده‌هات، حه‌ساسیه‌تیان نیشان ده‌دا.

به‌م شیوه‌یه منیش قبولم کرد و ئه‌وه‌نده پینه‌چوو که فون یه‌زریتس داوای له‌من کرد به‌ریوه‌به‌رایه‌تی "ریکخراوی جوتیاری" گوند به‌ئه‌ستۆه بگرم. چونکه وه‌رگرتنی ئه‌م به‌رپرسایه‌تیه له‌لایه‌ن ئه‌ندامی‌کی بۆند گرنگ بوو. ته‌نانه‌ت به‌ میشکیشمدا نه‌هات که ئه‌م به‌رپرسایه‌تیه وه‌رنه‌گرم و ره‌تی بکه‌مه‌وه. چونکه ئه‌و ئه‌م متمانه‌یه‌ی پیدام که بۆ چالاکی سیاسی له‌ناو لاهه‌کان له‌سه‌ر من حسیی کردوو و تیم راده‌بینیت. له‌ لایه‌کی دیکه‌وه شیوه‌کاری من وه‌کوو په‌لداریکی پیشووی سوپای نازاد بۆ ئه‌و له هه‌مو شتی‌ک گرنگتر بوو.

³⁰ - (Blut, Boden und schwert) (خوین، خاک و شه‌مشیر)

هاوین داهاات و كەش و هه‌وا باش بوو. به‌ندئاوه‌كه‌ه‌وازى له‌ئه‌زىه‌ت و ئازاردانمان هه‌ينا و توانيم كاتىكى زياتر بو‌ئهركى نويم دابنيم.

گروپىكى بچوك له‌وانه له‌گوند بوون كه‌دژايه‌تيان ده‌كرين كه‌سه‌ره‌تا هه‌رچى ده‌مانرست ده‌يانكرده‌وه‌به‌خوورى. به‌لام كاتىك من توانيم گروپىك لاوى نه‌ترسى بى‌ميشك له‌دهورى خوم كو‌بكه‌مه‌وه، شيوه‌ى "زه‌ربه‌لېدان"م به‌رامبه‌ر به‌ئه‌وان به‌كار هه‌ينا كه‌له‌حزب و له‌سوپاى ئازاد فيرى ببوم و دوای چه‌ند زه‌ربه‌ى گيانانه و به‌دوای يه‌كدا دژايه‌تيان بوو به‌نان و سه‌گ خورم كردن. ئه‌وكاته‌بوو كه‌به‌حه‌زى خوم توانيم ئامانجه‌كانى سياسى به‌گووى لاوه‌كان بگه‌يه‌نم. دوایى توانيم به‌هه‌لبژاردنى چه‌ند كه‌س له‌نيوان ئه‌وان گروپىكى باشى سواركاريم پىكبېنم كه‌ئهم هه‌له‌ى بو‌من ده‌ره‌خساند هه‌ركات له‌گونده‌كانى دىكه‌كىشه‌يه‌كه‌بو‌بو‌ئند به‌اتبايه‌پيش، ئه‌وا خيرا خوم ده‌گه‌ياندى و تىكه‌لاوى كيشه‌كه‌ده‌بووم. له‌ئه‌نجامدا، ئهم سواركارانه به‌جوړىك راهي‌نران كه‌بو‌شه‌رىكى گه‌وره‌ته‌نيا پيوستيان به‌چه‌ك و تفه‌نگ هه‌بوو. له‌گه‌ل ئه‌وه‌ش من متمانه‌م به‌وه‌هه‌بوو كه‌ئهم تفه‌نگانه له‌شوئنىك بوونيان هه‌يه و هه‌ر ئه‌وه‌يكه‌"سپىده‌ى ئه‌لمانيا"سه‌ر ده‌ريئى، ئه‌وا چه‌سه‌ره‌تى هه‌بوونيانمان ناميئى.

قوورساى "ئىلئى"ى زور ماندوو ده‌كرد. بو‌ئه‌وه‌ى به‌ئيشه‌كانى رابگات له‌راستيدا خوى راده‌كىشا. رووخسارى له‌به‌ريه‌كه‌ده‌چوو و به‌هه‌نه‌هه‌كه‌وت.

شه‌وىكى دوای خواردنى نان له‌پيش ئاگردانى ژورى چيشته‌خانه دانيشته‌بووم و پىپه‌كه‌م پر ده‌كرده‌وه‌(ئه‌وه‌نده‌نه‌بوو كه‌ده‌ستم به‌كىشانى پىپ كردبوو). ئه‌ويش له‌ته‌نيشت من له‌سه‌ر كوورسيه‌كى

کوورت دانیشتبوو و شتیکی ده‌چنی که، له‌ناکاو سه‌ری له‌ناو ده‌سته‌کانیدا شارده‌وه و هق هق ده‌ستی به‌گریان کرد.

به‌له‌سه‌ره‌خویی و سۆزه‌وه و تم:

- زۆر باشه، ئیلزی؟

هق هقی دووبه‌رامبه‌ر بوو، هه‌ستام و ئاگریکم خسته‌سه‌ر توتنه‌که‌م. پێپ که‌ داگیرسا به‌هیوری له‌پیش ئاگردانه‌که‌ جوولاندم بۆئه‌وه‌ی پۆلوه‌ ئاگره‌که‌ بکه‌وی.

گریانی ئیلزی وه‌ستا. گه‌رامه‌وه‌ سه‌ر جیگه‌م و چاویکم لێی کرد. گۆنای وشک کرده‌وه و ده‌سه‌ره‌که‌ی کۆ کرده‌وه و خسته‌ی ناو پێشبه‌نده‌که‌ی و خه‌ریکی چینه‌که‌ی بوو.

به‌سۆزه‌وه و تم: - ئیلزی.

چاوه‌کانی له‌من بپری.

- پیم نالیی چیه‌؟

- ئوه، هیچم نییه.

بی ئه‌وه‌یکه‌ هیچ شتیکی بلیم، سه‌یرم کرد. دووباره‌ وتی: - هیچم نییه. به‌لام ده‌مزانی هه‌ر ئیستایه‌ و ده‌ست به‌گریان ده‌کاته‌وه. هه‌ر ئه‌مجۆره‌ سه‌یرم کرد و زانی که‌ چاوه‌پێی وه‌لامی ئه‌وم، چونکه‌ دوا‌ی نه‌ختیک بی ئه‌وه‌ی سه‌ری هه‌لبینی یان واز له‌ چینی بینی وتی:

- وایزانه‌م تۆ هیچ له‌ من رازی نی. ته‌نیا ئه‌وه.

به‌توندی و تم: - ئاخ‌ر ئه‌وه‌ چجۆره‌ بیر کردنه‌وه‌یه‌که‌ ئیلزی! بۆخۆت باش ده‌زانی هیچ هۆیه‌کی نییه‌ من تۆ سه‌رزناشت بکه‌م.

وه‌کوو منداڵان لووتی هه‌لکیشایه‌وه‌ و دوا‌یه‌ ده‌سه‌ره‌که‌ی له‌ به‌رکی پێشبه‌نده‌که‌ی ده‌ره‌ینا و فینی کرد و وتی:

- ئۆه، سهبارەت بە ئيش، خۆم دەزانم ھەر كاريكى لەتوانام بىت ئەوا بەرپۆھى دەبەم. بەلام مەبەستم ئۆھ نەبوو.

ئۆھەندە وەستام ھەتا خۆى وەقسە ھات. بى ئۆھى سەر بەرز بکاتەوہ وتى:

- تۆ زۆر لە من دوورى.

ھەر ئەمجۆرە سەيرىم کرد تا ئۆھى سەرى بەرز کرد و چاوى لە چاوم بپرى.

- دەتھەوى چى بلىى " ئىلزی "؟

- تۆ ئۆھەندە بىدەنگى رۆدۆلف كە....

قسەكەيم ھەلسەنگاند و وتم:

- ئاخەر ئەتۆش كە زۆربلى نى و بە كەمى دەدوىى، ئىلزی.

ئەو شتەى دەيچنى لەسەر چۆكى دانا، پالى دايەوہ كورسييهكەى و جەستەى ھىنايە پيش بۆ ئۆھى سكى نازارى نەدات و وتى:

- من سەيرى تۆ دەكەم، كە بىدەنگم دەبينم تۆ ھىچ قسە ناكەى.

بە مېھىرەبانىيەوہ وتم:

- من زۆر چەنەباز نيم، تەنيا ئۆھ.

بىدەنگىيەك پەيدا بوو و ئۆھ وتى:

- ئاخ رۆدۆلف، مەبادا وا بىر بکەيەوہ گلەيىم لىتە، تەنيا چونكە

پرسىت ويستم ھۆيەكە بزانى.

لە سەير كردنەكەى دەست و پىنى خۆم ون کرد. سەرم دانواند و چاوم

بپىه پىپەكەم.

- ئى، ھۆيەكەى بلى، ئىلزی.

وتى: - راستىيەكەى، ئەۋەندەش سەبارەت بە قسە نەكردنت نىيە،
رۇدۇلف....

نەختىك ۋەستا. ھەناسەى بەرزىم بىست. بە ھەيەجانەۋە لە قسەكانى
بەردەوام بوو كە:

- خوا دەزانى كە چەندە دورى، رۇدۇلف! جاريوايە لە پشت مىز
دانيشتوۋى و بەجۇرىك بە چاۋى ساردەۋە سەيرى بۇشايى دەكەى كە
ۋاير دەكەمەۋە بۇتۇ گرنىگ نىم.

"چاۋە ساردەكانم" شرادريش چەند جاريك باسى چاۋى ساردى
منى كرىبوو. بە ھەۋلىكى زۆرەۋە وتم: - سرووشتم ئەمجۆرەيە.

ۋەكوو ئەۋەى گويى لە دەنگى من نەبوويىت: - ئاخ، رۇدۇلف! ئەگەر
دەتزانى ھەستى ئەۋەيكە لە تۇ جيام چەندە بۇ من مەترسىدارە! تەنيا
بەندئاۋ و ئەسبەكان و مەزرا و ملك گرنىگە. جاريوايە كە دەچىتە تەويلە و
لاى ئەسبەكان دەمىنيەۋە بەجۇرىك بەحەزەۋە سەيرىان دەكەى كە ۋاير
دەكەمەۋە تەنيا ئەۋانن كە تۇ خۇشت دەۋىن و عاشقىانى.

زۆرىم لەخۇم كرى كە پىيكەنم: - ئۆ، ۋاز بىنە بابە، ئەۋ قسە گىلانەيە
چىيە كە تۇ دەيانكەى؟ بىشك تۇم خۇش دەۋى، تۇژنى منى.
سەيرى منى كرى. چاۋەكانى پىر لە فرمىسك بوون: - راستى منت خۇش
دەۋى؟

- دەى، ھەلبەت كە خۇشم دەۋى ئىلزي، ئەۋە سرووشتىيە.
بە سەيرەۋە و بۇ ماۋەيەكى زۆر سەيرى كرىم، لەناكاۋ خۇى بە ملىمەۋە
كرى و روومەتى ماچباران كرىم. لىيگەپام ھەرچى ھەزى لىيە بيكات،
دوايى سەرىم لەسەر سىنگم دانا و دەستم بە پىرچى داھىنا. بى ئەۋەى

بجوولی، خوئی به‌منه‌وه وه‌نوساندبوو. به‌لام دواى ماوه‌یه‌کی کوورت که وه‌خۆم هاتمه‌وه بینیم ته‌نیا ئەو شته‌ی بیرى لى ناکه‌مه‌وه ئەو بوو.

که‌میک له له‌دایکبوونی کوورده‌که‌م تیپه‌پریبوو که روژیک سه‌رو گوئیلایى کارداریکى فون یه‌زریقس به‌ئسه‌به‌وه په‌یدا بوو و هه‌والی ئەوه‌ی هینا که ئەربابه‌که‌ی خیرا منى ویستوو. ماینه‌که‌م زین کرد و رویشتم. ئەو ماینه زۆر به‌خیرایی غاری ده‌برد. ده‌کیلومه‌تری هه‌تا ئیلخیم خیرا بری و له‌ده‌رگای ئیشی فون یه‌زریقس دا و ده‌نگی مقدمه‌ به‌رز بووه که "وه‌ره ژووری! و چوومه ژووری".

دووکه‌لی توندی جگه‌ره‌ی به‌رگ ئەوکه‌می گرت و به‌زه‌حمه‌ت توانیم ئەو ده‌که‌سه‌هه‌ بینم که له‌ ده‌وری میزی فون یه‌زریقس. ده‌وری که‌سیک به‌ ئونیفورمی "ئیس. ئیس" یان دابوو. ("ئیس. ئیس" پۆلیسی ئەمنیه‌تی ئەلمانیاى هیتلیر).

ده‌رگام به‌ست و ریک وه‌ستام و سلّوی سه‌ربازیم دا.

فون یه‌زریقس وتی: - لیره‌ دانیشه‌.

ئیشاره‌ی به‌ کورسیه‌کی پشت خوئی کرد.

دانیشتم. گفتوگو و وتووێژه‌وکان ده‌ستیان پیکرده‌وه. سه‌یریکى پیاوه‌کانی ئاماده‌بووم کرد هه‌موویانم ناسییه‌وه. خاوه‌ن ملکى ئەو ده‌وروبه‌ره‌ بوون و هه‌موویان ئەندامی بۆند بوون. به‌لام ئەو ئەفسه‌ره‌ی "ئیس. ئیس" که‌ قه‌لافه‌تی مقده‌م لێیده‌شاردمه‌وه و نه‌مده‌ویرا بۆ دیتنى خوار بېمه‌وه، ته‌نیا ده‌ستیم ده‌بینی بچووک و گوشتن له‌سه‌ر میزه‌که‌، به‌رده‌وام له‌ هاتووچۆدا بوون و ده‌که‌وتنه‌ سه‌ر یه‌ک.

خاوه‌ن ملکىک راپۆرتیکى سه‌باره‌ت به‌ پیشکه‌وتنى بۆند پیشکه‌ش کرد و باسی ژمارى باوه‌رپیکراوى ئەندامانى کرد. راپۆرته‌که‌ی ئەو که‌ ته‌واو

بوو، وتووێژیکى گهرموگووڤ دهستى پيكره. دوايى دهسته بچكۆله
گۆشتنهكه له مێزه‌كه‌ى دا و بێدهنگى به‌رقه‌رار بوو و زانيم كه ئیستا
"ئیس. ئیس" هه‌كه قسه ده‌كات.

دهنگى خه‌فه و بى ئاهه‌نگ بوو. به‌لام زۆر ئاسايى قسه‌ى ده‌کرد. بى هيج
جووره دوودلییه‌ك و بى وه‌ستان. ريك وه‌كوو ئه‌وه‌ى له رووى كتیبيك
بخوینیته‌وه. ئاماژه‌ى به بارودۆخى سیاسى و لات كرد. باسى به‌خت و
شانسه‌كانى حزبی كرد بو‌گه‌يشتن به ده‌سه‌لات و داواى له ئەندامانى
بو‌ند كرد كه به‌رژه‌وه‌ندى تايبه‌تى ناوچه و به‌رژه‌وه‌ندى كه‌سى له‌بیر
بكه‌ن بو‌ ئه‌وه‌ى بتوانن زیاتر له جاران چالاکیان له‌گه‌ل سهرانى ناشنال
سۆشیاالیست هه‌بیت. دواى ئه‌وه وتووێژیکى كه‌م كرا و دوايى
به‌شداربووانى كۆبوونه‌وه‌كه هه‌ستانه‌سه‌رپى و له‌ناكاو غلبه‌ غلب و ده‌نگه
ده‌نگ ده‌ستى پيكره و بوو به بازاری شام.

فون یه‌زريتس به منى وت: - لیڤه بمینه‌وه ئیشم پیته.

به چاو به‌دواى "ئیس. ئیس" ده‌گه‌رام له‌كاتی‌كدا هه‌ندى له ملكداره‌كانى
ئهم ده‌رقه‌ره ده‌وره‌یان دا‌بوو، بو‌لاى ده‌رگا ده‌چوو. جارێك كه سه‌رى
سووراندوهه بینیم چاویلکه‌یه‌كى په‌نسى به‌چاوه‌وه‌یه.

فون یه‌زريتس وتى كۆلكه‌یه‌ك له ئاگر باویم و به‌قسه‌یم كرد.

ده‌رگا ده‌نگى هات و بێدهنگى ژوو‌ره‌كه‌ى پر كرد و سه‌رم كه به‌رز كرده‌وه
ئه‌فسه‌رى "ئیس. ئیس" م بینى كه بو‌لاى من دیت. گه‌لاى به‌لووتم له‌سه‌ر
یه‌قه‌ى بینى و ناسیمه‌وه. "هیملیڤر"⁽³¹⁾ بوو. پانییه‌كانم لی‌كدا و قۆلم به‌رز
كرده‌وه. دلم به‌خیرایی لی‌یده‌دا.

³¹ - HENRICH HIMMLER، خاوه‌ن جووجه‌خانه‌یه‌ك كه به چاویلکه په‌نسییه‌كه‌ى وه‌كوو به‌رئۆه‌به‌رى
قوتابخانه ده‌چوو و له قوتابخانه‌ى هونهرى موخ شه‌له‌ى مونیخ دیبلۆمى كشت و كالى وه‌رگرت.

فون يه زيرتس وتی: - ئەوه "لانگ" ه.

ئارام ئارام گاردی (پاسه‌وان) ی تايبه‌تی هیتلیئر - یان ره‌شپۆشه‌کانی "ئیس. ئیس" ی پیکده‌هینا، ئەو له‌ژیر ده‌ستی "روهم" فه‌رمانده‌ی گشتی "ئیس. ئا" و "ئیس. ئیس" دا کاری ده‌کرد و له‌ ده‌روه‌ی شوینی له‌دایک بوونی کرا به‌ به‌ریوه‌به‌ری گشتاپۆی پروس و خیرا پۆلیسی مه‌ترسیداری پیکهینا که له‌ژیر چاودیری ئەودا بن. هه‌ر له‌م ساله‌دا دوا‌ی ئەوه‌ی توانی ره‌زامه‌ندی هیتلیئر پیکبینی که روهم ده‌یه‌هوی دژ به‌ئەو پلان بگيریت و ده‌یه‌هوی کوده‌تا بکات، فه‌رمانی له‌ هیتلیئر وه‌رگرت که سه‌رکووتیان بکات و زیاتر له‌ ده‌ه‌زار که‌سیان لی بکووژیت. به‌م شیوه‌یه‌ توانی پۆلیسیکی ترسناک پیکبینی. ژیرده‌ستانی ئەو به‌جوړیک ترسیان خستبووه‌ ناو دلی خه‌لک، به‌ تايبه‌ت جووله‌که‌کان که بۆ نمونه له‌کاتی شه‌ر زیاتر له‌ سه‌د هه‌زار له‌ سه‌رمایه‌دارترین جووله‌که‌کانی قه‌نا هه‌موو سه‌روه‌ت و سامانی خۆیان پیبه‌خشیه‌تا ته‌نیا مال و مندالی خۆیان بۆ ولاتیکی دیکه‌ بگوازنه‌وه. ده‌زگای ترسناکی هیملیئر به‌ جیگرایه‌تی "هایدریش" و "نایشمن" بوو به‌ ریکخراویک که ئه‌رکیان له‌ناو بردنی میلیونه‌ها مرۆڤه بوو. ئەم به‌دناوه‌ که بوو به‌ خاوه‌ن ده‌سه‌لاتی کوشتن و ژيانی هه‌شتا ملیۆن ئەلمانی و دوو به‌رامبه‌ر خه‌لکی دیکه، له‌سالی ۱۹۴۳ له‌ خیتابه‌یه‌کی سپری و مه‌حره‌مانه‌دا به‌ ئەفسه‌رانی خۆی وت: "ئەوه‌ی به‌سه‌ر رووسییه‌ک یان چه‌کسلوفاکییه‌ک دیت، به‌هیچ شیوه‌یه‌ک بۆمن گرنگ نییه. ئەوه‌یکه ده‌ه‌زار ژنی رووسی له‌کاتی هه‌لکه‌ندنی خه‌نده‌کی دژه‌ ده‌بابه‌ له‌ ماندوویان بمرن، ته‌نیا ئەوه‌نده به‌لاموه‌ گرنگه‌ که خه‌نده‌کی دژه‌ ده‌بابه‌ بۆ ئەلمانیا کۆتایی پیه‌اتی!" - هیملیئر، له‌ شه‌وی خۆبه‌ده‌سته‌وه‌دانی ئەلمانیا له‌ رینس، له‌ حکومه‌ت درکرا، چونکه

دەرياسالار دونىتس "جىڭرى پېشەوا" وايدەزانى دورخستنهوهى ئەو دەتوانى رەزامەندى ھاوپەيمانان پىكىبىنى! ... ھىملىر ھەتا ۲۱ى مانگى مەى ۱۹۴۵ لە ناوچەى فلنسىبۇرگ سەرگەردان بوو و لەم رۆژەدا، لەكاتىكدا سىملى خۆى تاشىبوو و قوماشىكى رەشى بەچاوى خۆپەوه نابوو و ئونىفورمىكى سەربازى ئاسايى لەبەر بوو، لەگەل يازدە كەس لە ئەفەسەرەكانى "ئىس. ئىس" بەرىكەوت ھەتا لە بەرەى شەرى ئەمىرىكا و ئىنگلتەرا بگوزەرى و خۆى بە شوپىنى لەدايك بوونى خۆى بگەيەنى. بەلام لەنيوان ھامبورگ و بىرمرھاون لە پازگايەكى ئىنگلتەرا رىگەيان لىگىرا. ئەويان ناسىبەوه و لەگەل ئەوهى رووتيان كردهوه نەوهوكوو ژەھىرىكى پىبىت، ھەربۆيەش زۆر بەجوانى گەرايان و پشكنيان، بەلام تۈانى كەپسولىكى سىانور لەژىر پووكدىا بشارىتەوه. بەلام لە رۆژى ۲۳ى مەى كە ئەفسەرىكى ئىنگلىزى ئەمىرى بە پزىشكىكى خۆيان كرد ناو دەمى بگەپىت، ھىملىر تۈانى كەپسولەكە بە ددانى خۆى بشكىنىت و لەگەل ئەم ھەموو ھەولە بۆ نەمردنى، لەماوهى ۱۲ خولەكدا خۆى كووشت و بەم شىوہىە خۆى لە سىدارەدانى سزا و تاوان رزگار كرد. ھىملىر وەلامى سلاوى منى دايەوه. دوايى كۆتە چەرمىيە رەشەكەى كە لەسەر كوورسىيەكە بوو، ھەلىگرت و لەبەرى كرد. قوبچەكانى بەرىكى بەست. يەك بە يەك ھەتا دوايىن قوبچە. ناوقەدبەندەكەى رىك كرد و پەنجەوانە رەشەكانى پۆشى. رووى لەمن كرد و سەرى بەلامەوه خوار كردهوه و سەرى كردم. ھىچ شتىكى لى تىنەگەيشتم. وتى: - تۆ لە سىدارەدانى "كادوو" (KADWE) بەشدار بووى، وايە. ياول، ھىر....

به په له وتی: - پلهی من مهلی و دوایی به رده وام بوو - پینج سال له زیندانی داخاو زیندانی بووی؟

- یا.

- پيش نه ویش له تورکیا بووی؟

- یا.

- باوکیشته که نییه؟

- نه خیر....

- به لام دوو خوشکت ههیه که میردیان کردووه؟

نه ختیگ دوو دل مامه وه و وتم: - ناگام له میرد کردنیان نییه.

فون یه زیتس، به پیکه نینه وه وتی: - ها! ها! حزب ناگای له هه موو شتی ههیه!

بی نه وهی پیکه نینی پیوه دیار بی یان تۆزقالیگ سه ری بجوولینی به رده وام بوو که: - که واته خوشحالم پیت بلیم هه رده و خوشکت شوویان کردووه و دوایی وتی:

- نیوه له گروهی خوتاندا دهسته یه کی چریکی بوندتان پیکه نیئاوه....

- یاوول.

- نه وه... زور.... (بی نه وهی هویه کی هه بی نه ختیگ وه ستا) نه وه بیروکه یه کی زور باشه. پيشنیارت پیده ده م که چالاکیته له م بواره دا زیاتر بکه و هه له نیسته وه نه م نه رکه ت پیده سپیرم که له په یوه ندی له گه ل سه رانی بوند و حزب، نه سواران (سوارکاری شه ر) پیکه نیئن.

له حالی قسه کردندا، سهیری سهرووی منی کرد و وام هه ست کرد که نه وشته ی پیم ده لیت نه وا له رووی نوو سراوه یه کی سه ر سه ری من ده یخوینی وه.

نه ختیک وهستا و من وتم: - یاوول. و ئەو دووباره وهقسه هاتهوه:
 - حهق ئەوهیه که به سوارهکانی خۆتان بلین بهم نزیکانه دهن به
 "سوارکارانی ئیس. ئیس" و له روی دهروونییهوه ئامادهیان بکهن.
 زۆریش ئاگاتان لهوه بیته که کهس له ئەوان نابێ ئەم دیداره‌ی ئیمه بزانی
 و ئاگاداری بن. ئەمه ده‌بی له‌نیوان خۆمان و به‌پرسیانی بۆند بمینیتتهوه.
 به‌ری هه‌ر دوودهستی له‌سه‌ر کۆته‌که‌ی دانا و په‌نجه‌کانی خسته‌ ناو
 ناوقه‌ده‌نده‌که‌ی.

- خالی زۆر گرنگ ئەوهیه که سواره‌کان به‌ ریکوپیکی و وردبینانه
 هه‌لبژێرن. له‌روی جه‌سته‌یی، پاکی نه‌ته‌وايه‌تی و بر‌وای ئایینیش من
 ئاگادار بکه‌نه‌وه. ده‌بی پیش له‌و که‌سانه‌ بگیریته‌ که بر‌وایه‌کی زۆریان به
 ئایینه‌وه هه‌یه. ئیمه هه‌یچ پیوستیمان به‌و که‌سانه‌ نییه‌ که له‌ روی
 ئایینییه‌وه به‌رده‌وام له‌گه‌ل ویزدانی خۆیان کیشته‌یان هه‌یه.
 فون یه‌زریتس له‌ قاقای پیکه‌نینی دا.

هه‌میلێر هه‌ر به‌م شیوه‌یه‌ مایه‌وه. سه‌ری به‌ لای راسته‌وه ناوبوو و سه‌یری
 ئەم خاله‌ نادیاره‌ی ده‌کرد. وه‌کوو ئەوه‌ده‌چوو که به‌ سه‌بر و
 حه‌وسه‌له‌یه‌کی ته‌واو چاوه‌پروانی ئەوه بوو فون یه‌زریتس پیکه‌نینه‌ بی
 کۆتاییه‌که‌ی بپری تا ئەو بتوانی قسه‌کانی له‌وشوینیه‌ی که پچراوه، ده‌ست
 پیکاته‌وه.

فون یه‌زریتس هه‌ر به‌ پیکه‌نینه‌وه نه‌راندی که: - ناین! ناین! ئیمه
 پیوستیمتان به‌و که‌سانه‌ نییه‌ به‌رده‌وام به‌ربه‌ره‌کانی له‌گه‌ل ویزدانی
 خۆیان ده‌که‌ن.

له‌ قسه‌کردن وهستا و هه‌میلێر خیرا له‌ قسه‌کانی به‌رده‌وام بوو که:

- ههروه‌ها پێویسته له رووی رهوشتهوه زۆر له‌سه‌ر پیاوه‌کانتان ئیش بکه‌ن. ئه‌وان ده‌بی ئه‌م خاله‌ بزانه‌ که "ئیس. ئیس" یه‌ گه‌ر ئه‌مریان پێکرد که دایکی به‌ ده‌سته‌کانی خۆی بکووژیت، ئه‌وا بێ یه‌ک و دوو ده‌بی ئه‌مکاره‌ بکات!

نه‌ختیک وه‌ستا و قوبچه‌ی په‌نجه‌وانه‌ ره‌شه‌کانی به‌ست. هه‌ر لینگه‌ په‌نجه‌وانه‌ سی قوبچه‌ی هه‌بوو، ئه‌و هه‌ر سی قوبچه‌ی دوو په‌نجه‌وانه‌که‌ی به‌ست. دوا‌ی سه‌ری به‌رز کرده‌وه‌و له‌پشت شووشه‌ی چاویلکه‌کانی سه‌یریکی کردین:

- بو دوا‌ین جار پیتان ده‌لیم که ته‌واوی باس و رووداوه‌کانی ئه‌م دانیشتنه‌ ده‌بی به‌ شاراوه‌یی بمینیته‌وه‌. (دووباره‌ نه‌ختیک بیده‌نگ بوو):
- ته‌نیا ئه‌مه‌ و به‌س.

سا‌وویکی سه‌بارزانه‌م دا و ئه‌ویش زۆر به‌ ریکی وه‌لامی دامه‌وه‌ و له‌ نیداره‌ چوه‌ ده‌ره‌وه‌،

دوا‌ی کوورپه‌که‌م دو کچمان به‌دوونیا هاتن و هه‌ستم ده‌کرد باری ئه‌رکه‌کانم قوورستر بووه‌. ئیژنی و من به‌ سه‌ختی ئیشمان ده‌کرد، به‌لام دوا‌یی به‌م ئه‌نجامه‌ گه‌یشتین که ئه‌م مه‌زرا قوو‌ر و چلپاوییه‌ ته‌نیا نانیکی بخۆ نه‌مره‌مان ده‌داتی و بو داها‌توو نه‌ ئیمه‌ ده‌توانین هیچ ئومیدیکمان پێی بیت و نه‌ منداله‌کان. ئه‌گه‌ر ئه‌سه‌به‌کان هی خۆمان بان، یان فون یه‌زری‌تس ئیمه‌ی، هه‌رچه‌ند که‌میش له‌ قازانچ و سوودی ئیلخی به‌شدار کردبا، به‌ جو‌ریک ده‌مانتوانی بزوی خۆمان په‌یدا بکه‌ین. به‌لام ئه‌وه‌ی له‌ به‌راز و مریشک و سه‌وزه‌کاری وه‌ده‌ست ده‌که‌وت ئه‌وه‌نده‌ نه‌بوو که کویره‌ بلێ شیفایه‌، یان به‌یانی که‌ منداله‌کان گه‌وره‌ بوون بکری تیدا به‌ باشی په‌روه‌ده‌ بکری، بی ئه‌وه‌ی موحتاج بن.

بەم حالەشەوه بیرم لەوه نەدەکردەوه که لەسەر کارکردن بەردەوام نەبم. بەلکوو بەپێچەوانە، زۆر بە حەزەوه ئیشم دەکرد و تەنانەت چێژم لێی وەرده‌گرت. لەسەر ئەم بېروایە بووم که دیسانیش بژیوی ژیا‌نمان دا‌بین دەکات.

ئەم هەستە بوو که ئی‌لزی نە‌یه‌توانی درکی پێبکا، چونکه ئەو هەمیشە لە مەزرا و زهوی ئەمجۆ‌دا ژیا‌وه. بە‌لام من ژیا‌نیکی دیکەم بووه و جاروباره شه‌وانه خه‌وی ترسناکم دە‌دیت که فون یه‌زیتس که هەر ئەمجۆ‌ری کاتی ژن هی‌نان حەزم نە‌دە‌کرد ژن بی‌نم، دە‌ری دە‌کردم و دووباره بی‌کار و بی‌په‌نا دە‌مامه‌وه، بە پێی لەرزۆ‌که‌وه و بە سکی برسێیه‌وه له کوچه و کۆ‌لانه‌کانی شاری "و" سەرگه‌ردانم. بە لە‌رزه لە‌رز و تە‌ری نارە‌قه له‌خه‌و راده‌په‌ریم و تە‌نانەت دوا‌ی هه‌ستان له‌ خه‌ویش ماوه‌یه‌کی پێ‌ویست بوو هه‌تا به‌خۆم بی‌مه‌وه که له مەزرا و لە‌ناو ژووری خۆ‌م و ئی‌لزی له‌تە‌نیشتم راکشاه.

رۆژ دا‌ده‌هات. بە‌نا‌ژ‌ه‌له‌کان راده‌گه‌یشتم، بە‌لام سه‌بارهت به‌ خه‌ونه‌که ئازارم ده‌چیشت. ئە‌وه‌کات بیرم ده‌کرد‌وه که فون یه‌زیتس نا‌چیته ژێ‌رباری ئە‌وه‌یکه ئی‌زن‌نامه‌یه‌کم پێ‌دات و هەر ئە‌م‌پ‌رۆ به‌یانی کلکمان ده‌گریت و له مەزرا و م‌ل‌که‌که‌ی خۆی دەرمان ده‌کات.

جاری‌وابوو ئە‌م مه‌سه‌له‌یه‌م له‌گه‌ل ئی‌لزی‌ش باس ده‌کرد و سه‌ره‌تا ده‌یوت مه‌حاله فون یه‌زیتس کاریکی ئا‌وامان له‌گه‌ل بکات، چونکه بی‌شک هی‌چ‌که‌سی به‌گیر ناکه‌وی ئا‌گای له ئە‌سه‌به‌کانی بی‌ت و بچیته ژێ‌رباری ئە‌و بارو‌دۆ‌خه سه‌خته‌ی که لهم چه‌ند سا‌له‌دا تووشی بووینه. بە‌م قسانه وه‌ری ده‌دامی، بە‌لام له‌ کۆ‌تاییدا ئە‌وه‌نده‌م وت و وت وت، ترس ئە‌و‌یشی دا‌گرت تا ئە‌و جی‌گه‌یه‌ی ب‌ریاری دا له هه‌موو شتی‌کدا خه‌رجییه‌کان که‌م بکاته‌وه و

پاشه‌که‌وتیکمان هه‌بیّت بۆ ئه‌وی بتوانین روژیک مه‌زرایه‌کی بچوک بکړین و تیییدا بجه‌سیینه‌وه.

"پاشه‌که‌وت کردن" به‌م بېره‌ پاره‌یه‌ی که به‌ده‌ست ئی‌مه ده‌که‌وت وایکردبوو له‌سه‌ر سکه‌یه‌کی ره‌شیش حسینب بکه‌ین و ته‌نانه‌ت واز له‌ زۆر شتی پئویست بی‌نین. به‌محاله‌شه‌وه بېریاریمان دا و هه‌ر له‌م روژه‌وه بۆ ئی‌مه و منداله‌کان ریجیمیکی خۆراکی پیکهات که سه‌ختی ئه‌و به‌رنامه‌ خۆراکییه‌ له‌را‌ده به‌ده‌ر بوو. سی‌ سالی ته‌واو ته‌نانه‌ت یه‌که‌جاریش پاره‌یه‌کی ئه‌وتۆمان خه‌رج نه‌کرد.

ئه‌وه روون و ئاشکرایه که ژیانیکی زۆر ناخۆشمان تیپه‌راند، به‌لام به‌محاله‌ و به‌ هه‌رچه‌شنه که موکوپییه‌ک، ته‌نانه‌ت کاتیکی ناچار بووم چاوپۆشی له‌ توتن بکه‌م، له‌ فکری ئه‌وه‌ی که که‌م که‌م له‌ ئامانج نزیک ده‌بین و روژیک دادی زه‌وی تایبه‌ت به‌ خۆمان هه‌بیّت و له‌ کو‌تاییدا به‌ متمانه‌یه‌کی ته‌واو به‌خۆمان بلّین که ئیتر سه‌باره‌ت به‌ برسیتی ئازار ناچیزین، چیژیکی زۆرم وه‌رده‌گرت.

ئیلزی ده‌یدیت که ری‌خراوی گوندییه‌کان و بۆند کاتیکی زۆر له‌ من ده‌گرن و له‌ کو‌تاییدا، چونکه نه‌مه‌ده‌ویست کاروباری مه‌زراش وه‌پاش که‌وی له‌وه‌یکه سه‌ری سال و بنی سال بی‌ پسانه‌وه ئیشم ده‌کرد، پرته پرته و نه‌قه نه‌قی په‌یدا بوو. له‌لایه‌ک، خۆشم زۆر جار هه‌ستم به‌ قورسایي ئه‌رکه‌کانم ده‌کرد و لای خۆم دانم به‌وه داده‌نا که وه‌کوو جارمان له‌ چالاکی و جهموجۆلی سیاسی چیژ وه‌رناگرم. هۆکاره‌که‌ی ئه‌وه نه‌بوو که غیره‌ت و نه‌ته‌وه‌په‌رستی و وه‌فاداری من به‌نسبه‌ت فورر که‌متر له‌ خه‌لکانی دیکه‌یه‌، به‌لکوو چه‌زی کړینی زه‌وییه‌کی بچوک و دروست کردنی خانوویه‌ک بۆ مال و منداله‌کانم به‌جۆریک هه‌ولنی گه‌یشتنی زیاتر ده‌کردم که جاریوابوو

پشوووم له‌وه ده‌خواردوه که بزواتی سیاسی و چالاک‌ی روژانی رابردوووم کاریگه‌ری له‌سه‌ر ژیانی کۆمه‌لایه‌تی من داناوه.

بۆ نموونه وه‌کوو روژ بۆ من روون بوو که نه‌گه‌ر له فه‌وجه‌کانی نازاددا شه‌رم نه‌کردبا بیان له گروپی "ئیس. ئا" رکابه‌ری و ململانیم نه‌کردبا و بیان کادوووم نه‌کوشتبا، هیچکات فون یه‌زیتس و هیملی‌ر بیریان له‌وه نه‌ده‌کرده‌وه که من بۆ بووند بیان پیکهینانی سوارکارانی "ئیس. ئیس" هه‌لبژێرن. جاریابوو ئه‌م بیروکه‌یه به میشکمداتیده‌په‌ری که له رابردوویدا شتیکی زۆرم له سه‌ر به‌روای سیاسی داناوه و له داها‌تووشدا ده‌بی شتیکی زۆری له‌سه‌ر دابنیم و پاشه‌که‌شه له سیاسه‌تیش ناکری و به‌م شیوه‌یه رهنه‌گه ئیمکاناتی ژیانیکی ئاسوده و ئارام بۆ خۆم و که‌سوکارم بکه‌ویته مه‌ترسییه‌وه.

به‌ره‌هه‌حال روژ نه‌بوو که شه‌ر له‌گه‌ل هزر و هۆش و رابردوی خۆم نه‌که‌م. به‌وه ده‌گه‌یشتم که ئه‌م بیرکردنه‌وه‌یه هۆکاری خۆ به‌زلزانی من و به‌هیچ شیوه‌یه‌ک ناتوانم بۆ ژیانی ئاسایی بگه‌ریمه‌وه.

به‌لام خالی سه‌یر و سه‌مه‌ره ئه‌وه بوو که وره‌به‌ری و بیرکردنه‌وه له رابردوی باوکم بوو که ده‌متوانی به‌سه‌ر ئه‌مجۆره بیرکردنه‌وه‌یه‌دا زال بم. له راستیدا به‌خۆم ده‌وت: "نه‌گه‌ر باوکم غیره‌تی ئه‌وه‌ی په‌یدا کردبا به‌رامبه‌ر به‌خوایه‌ک که بوونی نه‌بوو، له هه‌موو شت بگوزه‌ریت، منیک که به‌روام به‌ ئیمانیکی دیار و ئاشکرا هه‌یه، ئه‌ویش له‌ناو مروغیکی دروستکراو له ئیسقان و گوشت، ریک ده‌بوایه خۆم به هۆیه‌کی پته‌وتر فیدای ئیمانم بکه‌م، بی ئه‌وه‌ی له فیداکردنی به‌رژه‌وه‌ندی و نه‌گه‌ر پیویست بیت گیانی خۆم، بگوزه‌ریم.

له گهل ٺهه هموو بيرڪرڊنهوه و شهر له گهل رابردوو رووداويڪي سهير له ٿاڦريلو سالي ۱۹۳۲ پيش هات.

له ماوهيهڪي پيشترهوه بههوي پروپاگهندهي ناسنگريڪ بهناوي "هيرتزلڊ" كه رهنگه سهبارت به هينز و تاقهتي زوري خوي يان گالتهجاري و يان ساددهيي قسهڪاني لاي جووتياران كهسايهتي و دهسهلاتيڪي زوري ههبوو. پيشكهوتنهڪاني بوندي گوندي دراوسيمان به تهواوهتي وهستابوو. ٺهه نيشانهي له بوندي گرت، به ٺاشڪرا گالتهي به سهرڪردهڪاني بوندي دهڪرد و بهشيوهي گشتي قسهي ههلوهشانندنهوه و درڙه نهتهوايهتي دهڪرد.

بوندي ناوچه كه تواناي بهستني زماني ٺهوي نهبوو، مني بو يارمهتي خواست. سهرداني بهرپرسهڪانم كرد و دهسهلاتي تهواوم لي وهگرتن. تهلهيهڪم بو هيرتزلڊ دانايهوه و خسته ٿير دهستي خوم. دوازه كهس له لاوهڪاني من گوپال بهدهست كهوتنه گياني. ناسنگر وهڪوو شير شهري دهڪرد و دووياني لهپي دههينا. ٺهوانيتر كه كهوتني دوو هاوپريهڪهيان بيني، خوين بهري چاوياني گرت، کاتيڪ كه من چوومه پيشي، كار له كار ترزابوو، هيرتزلڊ به سر و ميشڪي پرڙاوهوه به عهدهوه مهلاس ببوو.

لهم بارودوخدها خو شاردنهوه نهدهڪرا و سهرڪردهڪاني حزب و بوندي وههول كهوتن و پوليسيش رووداوهڪهي به ههند نهگرت. چهند شايهدمان پهيدا كرد كه وتيان: شهر و ليدانيڪ بووه له حالهتي مهستي لهسر كچيڪ روي داوه و فايهكه چووه ناو فايهڪاني ٺهرشيڦ ڪراو.

پوليس، دوو مانگ پيش ٺهه رووداوه لهبارهي هاوپريهڪي "ٺيس. ٺا" كه تووشي ڪيشهيهڪي ٺهوتو ببوو، سهختيهڪي زوري نيشان دابوو و شيوهي ٺارامي گهل ٺيمه، له راستيدا بو دهسهلاتي شڪومهندي "فور"

دهگه‌پرایه‌وه که پازده روژ پیشتر له هه‌لبژاردنی سه‌رۆک کۆماری به ئه‌نجامیکی دره‌وشاوه و به چوارده ملیۆن ده‌نگ له‌پاش "لیوا هیندنبورگ" بوو! ئه‌وه بوو که بیرم کرده‌وه ئه‌گه‌ر مردنی هی‌رتزفلد پیش هه‌لبژاردن بوایه، شک له‌وه‌دا نه‌بوو که پۆلیس ئاوا به ئاسانی وازی له ئیمه نه‌دهینا. تا ئه‌و جیگه‌یه‌ی له کۆتاییدا ده‌بوایه بچمه زیندان. تا ئه‌و جیگه‌یه‌ی په‌یوه‌ندی به منه‌وه بوو دیسانیش ئاماده بووم بۆ به‌رژه‌وه‌ندی بووند و حزب فیداکاری بکه‌م، به‌لام به نینگه‌رانییه‌وه له‌خۆم پرسى ئه‌وکات ژنه‌که‌م و سى مندالنه‌که‌م له ملک و مه‌زرای خه‌لك چیان به‌سه‌ر دیت. به هیچ شیوه‌یه‌ک نه‌دبوایه چاوه‌پروانى یارمه‌تیم له‌بابه ویله‌یلم مه‌بیته، بۆخۆشم باش فون یه‌زریتسم ده‌ناسى که ئه‌و له‌سه‌ر قسه‌ی خۆی بوو که هه‌ر به‌لایه‌کی به‌سه‌رتان بیته چاوه‌پروانى ئه‌وه نه‌بن یارمه‌تیتان بده‌م. ئه‌ویش ئه‌وه نه‌بوو پى بنیته پیش و باریک له‌سه‌ر شانى ژن و مندالنه‌کانم هه‌لگریت.

ئیلزى باش ئاگاردى ئه‌وه بوو که من شتی‌که‌م و به‌رده‌وام پرسىاری لیده‌کردم، به‌لام من به دروستى وه‌لامیم نه‌ده‌دايه‌وه. که‌چى له راستیدا سه‌باره‌ت به‌م بواره‌ی هاتووته‌پیش، دلم پر له‌خوین بوو. جارى وابوو بیرم له‌وه ده‌کرده‌وه چى ده‌بوو له گۆشه‌ی شاریکى دوورکه‌وتوو بام و که‌س ئاگای له رابردوى سیاسى من نه‌بوايه و له‌ئه‌نجامدا سه‌رکرده‌کانى حزب لیمبگه‌رین و بۆخۆم ئیش بکه‌م! — به‌لام به‌م ئه‌نجامه ده‌گه‌یشتم که ئه‌مجۆره بیرکرده‌وانه بۆمن زۆر مندالانه‌یه. دۆزینه‌وه‌ی کار له ئه‌لمانیا له‌و سه‌رده‌مه‌دا کاریکى سه‌خت و دژوار بوو و بۆخۆم له هه‌موو که‌س باشترم ده‌زانى که ئه‌گه‌ر که‌سیکی وه‌فادار نه‌بام و هه‌موویان ئاگادارى وه‌فادارى و ئازایه‌تى من نه‌بان، ئه‌وا حزب منى به فون یه‌زریتس

نه‌ده‌سپارد و نه‌گه‌ری ئه‌وه نه‌بوو فون يه‌زريتس ده‌ست و با‌لی من بگري‌ت و به‌متمانه‌يه‌کی ته‌واوه‌وه ئه‌م شوينه‌م پي‌ بسپيريت.

به‌هه‌رحال تو‌انيم، بي‌ کيشه و گرفت گروپي‌ک له‌ سواراکان پي‌کبي‌نم که هيملي‌ر ئه‌مري پي‌کردبووم. به‌ ره‌زامه‌ندی ئه‌وان منيش فایلي‌کی ئه‌نداميتي "ئيس. ئيس" م بو‌ دروست کرد و بو‌ هيملي‌رم نارد. ئه‌م فایلانه کاتي‌کی زوريان لي‌گرتم و زه‌حمه‌تي‌کی زورم پي‌وه کيشان. به‌ تايبه‌ت له‌ وه‌رگرتني شه‌جه‌ره‌نامه‌ی هه‌ر يه‌ک له‌ پالي‌وراوه‌کان، چونکه ده‌مزان‌ی حزب له‌ هه‌لبزادني ئه‌نداماني "ئيس. ئيس" گرنگی زور به‌ باري ني‌ژاد و نه‌ته‌وه‌په‌رستي ده‌دات و بو‌خوم له‌ وه‌زاره‌تی ناوخو‌ باري که‌سي‌تی ئه‌وانم وه‌رگرت. هه‌ر‌بو‌يه له‌ کو‌تاي‌ی راپورته‌که‌مدا ئاماژه‌م به‌وه کرد که به‌ شایسته‌م نه‌زانی فایلي خو‌شم له‌گه‌ل فایلي ئه‌وانه به‌رپي‌که‌م، چونکه باش ده‌زانم له‌رووی جه‌سته‌يه‌وه بارودو‌خي‌کی باشم ني‌يه. "ئيس. ئيس" له‌سه‌ر ئه‌وه پي‌داگر بوو که ده‌بوايه ئه‌نداماني "ئيس. ئيس" ده‌بي‌ بالايان که‌متر له‌ مه‌تریک و هه‌شتا سانتي مه‌تر نه‌بي‌ت و لانيکه‌م بالای من زور له‌وه که‌متر بوو.

ري‌ک رو‌ژي دوا‌زده‌ی ديسه‌مبه‌ر بوو که وه‌لامی هيملي‌رم به‌ده‌ست گه‌يشت. پالي‌وراوه پيشنيارکراوه‌کانی قبو‌لکرد و ري‌ز و پي‌زانيني سه‌باره‌ت به‌ ماندووبوونم ئاراسته‌ کردم و ئه‌مه‌شی نووسي‌بوو که سه‌باره‌ت به‌ من هي‌چ کيشه‌يه‌ک ني‌يه و به‌ په‌له‌ی "ئوبيرشار فورد" (په‌له‌يه‌کی "ئيس. ئيس") به‌رامبه‌ر به‌ مفه‌وه‌زی سوپا و ئه‌رته‌شه‌) وه‌رده‌گيريم.

له‌پيش مي‌زی چيشته‌خانه وه‌ستا‌بووم، هي‌له‌کانی نامه‌ی هيملي‌ر له‌به‌رچاو‌م سه‌مايان ده‌کرد. ژيانم به‌ ته‌واوه‌تی مانايه‌کی نو‌يي په‌يدا کردبوو.

مردم هه‌تا ئی‌لزی تێگه‌یانده‌ که وه‌رگه‌رانی من له "ئیس. ئیس" چه‌نده‌ بۆ من گه‌نگه‌ و تا چ راده‌یه‌ک خۆشبه‌ختی بۆ من له‌گه‌ڵه‌ و بۆ یه‌که‌مجار له‌ ژبانی هاو‌به‌شیماندا له‌سه‌ر ئەم مه‌سه‌له‌یه‌ قسه‌مان له‌یک توند هات، به‌ تاییه‌ت سه‌باره‌ت به‌وه‌یه‌که‌ من بۆ کڕینی ئۆنیفۆرم له‌م پاره‌یه‌م هه‌لگه‌رت که‌ به‌م هه‌موو به‌دبه‌ختیه‌ پاشه‌که‌وتمان کړدبوو.

ئیلزی بیانوی هینایه‌وه‌ که "ئیس. ئیس" سوپا نییه‌ و ئەوان مووچه‌ و پارهم پیناده‌ن، له‌وه‌ بگوزهریین که‌س نه‌یده‌زانی که‌ سه‌رکه‌وتنی حزب مسۆگه‌ره‌ و ئەگه‌ر به‌ جوانی چاوم بکه‌مه‌وه‌ بۆخۆشم ده‌بینم له‌ هه‌لبه‌ژاردنی دوا‌ی هه‌لبه‌ژاردنه‌که‌ی سه‌رۆک کۆماری ریژه‌یه‌کی زۆر له‌ ده‌نگه‌کانی که‌م بووه‌ته‌وه‌.

که‌ قسه‌کانی گه‌یشته‌ ئیره‌، زۆر به‌ توندی قسه‌کانیم بپری، چونکه‌ نه‌مه‌توانی ریگه‌ بده‌م که‌ ته‌نانه‌ت بۆ ساتیکی که‌میش سه‌رکه‌وتنی حزب بخاته‌ ژیر شک و گومان و دوودلییه‌وه‌.

ئهو سه‌رکه‌وتنه‌ی که‌ ئەم رۆژه‌ به‌ ئیمان‌ه‌وه‌ باسم لییده‌کرد، زۆر زووتر له‌وه‌ به‌ده‌ست هات که‌ به‌ئومیده‌وه‌ باسم لییده‌کرد.

مانگیک له‌ کیشه‌که‌مان تینه‌په‌ریبوو که "فور" بوو به‌ گه‌وره‌ترین پله‌ی رایش و دوا‌ی چه‌ند هه‌فته‌ حزب هه‌رجۆره‌ دژایه‌تییه‌کی یان تیکده‌شکاند یان له‌ناوی ده‌برد هه‌تا له‌سه‌ر کورسی ده‌سه‌لات دانیشته‌.

۱۹۳۴

له مانگی ژۆنهن فه رمانیک به دهستی من گه یشتت که له گه ل سوارکارانم بو شاری "س" بچم که له وی ریژه برۆین و بمانبینن. ریوره سمی ریژه له کۆلانه رازاوه کان به ئالای سه لیبی شه کاوه وه، به پیی پیلان و به ریکوپیکی له نیوان هوتاف و خوشی و چه پله ریزانی ناماده بووان به ریوه چوو.

هیملیژ دواي نه وه یکه به شیوه یه کی وردبینانه هه موو سوارا کارنی بینن، وتاریکی پیشکەش کرد که زۆر به قوولی کاریگه ری خسته ناو من. له راستیدا نه وه ی که نه و باسی کرد زۆر له وه پیشتر وه کوو هه موو نه ندامانی "ئیس. ئیس" له گه لی ئاشنا بووم. به لام بیستنی نه و وتاره له ناو نه م خه لکه پر خرۆشه و له ریوره سمیکی ناوا پرشکو، نه ویش له زمانی "رایشس فورر" (گرنگترین پله له ئیس. ئیس) به رامبه ر به فه ریق له سوپا) وه کوو پیداکرییه ک له سه ر راستییه کی رووناک بوو.

رایشس فورر زۆر بویرانه و پرشکو وتی:

- "نه م سه رکه وتنه هیه شتیك ناگۆریت و نابی بارودۆخی ده روونی و رووحی کراس ره شان هیه گۆرانکارییه ک پیکبینی. "ئیس. ئیس" هکان له رۆژه کانی رووناک و بی ته نگ و چه له مه شدا هه ر به م شیوه یه ده میننه وه

که له بارودۆخی گهردرهلول و گێژهلووکه‌دا بپوون: "ئه‌و سه‌ربازانه‌ی که ته‌نیا به‌ وێژدان و شه‌رپه‌فه‌وه‌ خزمه‌ت ده‌که‌ن."

به‌رده‌وام بوو و وتی:

- له‌ هه‌موو قو‌ناغه‌کان، له‌ سه‌رده‌می دووره‌وه‌ پیاوانی "تووتونی" (ئه‌لمانییه‌کانی دووسه‌د ساڵ پێش زاین) به‌ملاوه‌، شه‌رپه‌ف وه‌کوو دوایین ئارمانی هه‌ر سه‌ربازیك بووه‌. به‌لام له‌و سه‌رده‌مدا زانیارییه‌کی ئه‌وتۆ له‌سه‌ر شه‌رپه‌ف نه‌بوو و هه‌ر بۆیه‌ش له‌ هه‌لبژاردنی ریگه‌ی شه‌رپه‌ف ته‌ممه‌دانه‌ تووشی گرفت ده‌بوون.

رایشس فورر وتی:

- به‌ شانازی ده‌زانی که‌ بلیت "بو‌ پیاوانی ئییس. ئییس" ئیتر کیشه‌یه‌کی ئه‌وتۆ له‌ ئارادا نییه‌: پیشه‌وای ئیمه‌ "ئه‌دولف هیتلیر" جاریك بو‌ هه‌میشه‌ شه‌رپه‌فتی "ئیس. ئیس"ی به‌ راشکاوی دیاری کردوه‌. ئه‌و دروشمی گروپه‌ هه‌لبژێردراوه‌که‌ی به‌م شیوه‌یه‌ به‌یان ده‌کات: "شه‌رپه‌فی تو، وه‌فاداری تو‌یه‌!"...

که‌واته‌ له‌مه‌وبه‌دا هه‌موو شت زۆر ساده‌ و روون و ئاشکرایه‌. ئیتر هه‌یچجۆره‌ مه‌سه‌له‌ی وێژدانی بو‌ ئیمه‌ نایه‌ته‌پێش، ته‌نیا ئه‌وه‌ به‌سه‌ که‌ تاك وه‌فادار بی‌ت و به‌ واتایه‌کی دیکه‌: گو‌پرایه‌ل بی‌ت! ئه‌رکی ئیمه‌، ئه‌رکی تایبه‌تی ئیمه‌، گو‌پرایه‌لییه‌ و ته‌واو. به‌ لوتفی ئه‌م ئیتاعه‌ت و گو‌پرایه‌لییه‌ بێشك هه‌یچکات هه‌له‌ ناکه‌ینه‌وه‌ و هه‌میشه‌ ریگه‌ی راست ده‌گرینه‌به‌ر و ئه‌سلی سه‌روه‌ری ئه‌لمانییا، ئه‌لمانییا سه‌رووتر له‌ هه‌مووان له‌ رۆژه‌کانی باش و خراپدا ده‌خه‌ینه‌به‌رچاو.

دواى كۆتايى هاتنى وتاره كه، بهرپرسهكانى حزب و فهراندهكانى
"ئىس. ئىس" چوونه بهردهم هيمليئر. من له كه مى پلهى خۆم ئاگادار بووم
و كاتيك بينيم ته نيا منى بانگ كرده لاي خۆى، زۆر بهلامه وه سهير بوو.
له ته لاريكى شارهوانى له پشت ميژيكي بهتالى گهوره وهستا بوو.
- "ئوبيرشارفورر" لانگ" تو له كووشتنى كادوو به شداريت كرد،
مه گه نا؟

- ياوول، هير رايشتس فورر.
- پيشتر له توركيا بووى؟
- ياوول، هير رايشتس فورر.
- به پلهى مفهوزى؟
- ياوول، هير رايشتس فورر.
- باوك و دايكت مردوون؟
- ياوول، هير رايشتس فورر.
- وام ههست كرد كه گيژ و سه رليشيوام. هيمليئر ژيانى منى له بير بوو،
به لام نه وهى له بير نيبه كه خزمه تيكيشم پييكرد بييت.
- دووسال پيش له مالى موقه ده م "بارون فون يه زريتس" تو م بينى؟
- ياوول، هير رايشتس فورر.
- موقه ده م باروون فون يه زريتس له گه ل تو وه كوو كريچيهك
هه لسوكه وت ده كات؟
- ياوول، هير رايشتس فورر.
- چاويلكه كانى دره وشانه وه و به دهنگيكي وشك وتى: - پيشتر يش
هه موو نه مانه م ليپرسيووى؟
- به ته ته په ته وه وتم: - ياوول، هير رايشتس فورر.

چاوه‌کانی له پشت چاویلکه‌وه نازاری دام.

- وات دهزانی ئیتر له بیرم کردوو.

به‌دووداییه‌وه وتم: - یاوول، هیڤ رایشس فورر.

- به هه‌له‌دا چووی!

دلم دهستی به لی‌دانیکێ توند کرد. به جۆریك ریك وه‌ستام که ماسوولکه‌کانم وه‌ژان که‌وتن و به ده‌نگیکێ له‌رزۆک وتم: - هه‌له‌م کرد، هیڤ

رایشس فورر!

به میه‌یڤه‌بانیه‌وه وتی: - سه‌ربازیک هیچکات نابێ له‌باره‌ی فه‌رمانه‌که‌یدا شک و گومانی هه‌بیت.

دوایی بی‌ده‌نگیه‌که‌ رووی دا. له خه‌جاله‌تیانه‌وه وشک ببووم. گرنگ نه‌بوو که شک و گومانی من شتیکی بێ مانایه یان نا. ئه‌وه‌نده بوو که من شکم کردبوو. وه‌ی جارنم نه‌ما‌بوو و بێ وه‌یسی جیگه‌ی خۆی له ده‌مار و ریشه‌ی مندا خۆش کردبوو: غیره‌تم وه‌به‌ر خۆم نابوو و به شکوه‌ سه‌یری فه‌رمانده‌ی خۆمم کردبوو.

رایشس فورر به وردی سه‌یری کردم و به‌دوای قه‌سه‌کانیدا رو‌یشت و وتی: - ئیتر ئەم بواره دووباره نه‌بیته‌وه!

- ناین، هیڤ رایشس فورر.

بی‌ده‌نگیه‌کی دیکه هاته‌پیش و ئه‌و به ساده‌یی و به‌سۆزه‌وه وتی: - ئیتر هه‌ر باسیشی ناکه‌ین.

ئه‌منیش به جه‌سته‌یه‌کی له‌رزۆکه‌وه به‌وه گه‌یشتم که دیسانیش متمانه‌م پیده‌کات.

سه‌یری رایشس فوررم کرد. هه‌ستیکی پر له متمانه هه‌موو جه‌سته و ناخی داگرتم.

رايشس فورر چاوه ساردهكان له سهرووى سهرى من بېرى وهكوو
 نهوهدهچوو كه دهيههوى شتيك لهرووى نووسراوه بخوئنيتهوه و وتى:

- ئۆبېرشارفورر! پهيوهئدى لهگهه چالاكويهكانى تو له پلهى
 نهئداميكي "ئيس. ئيس" نه وهلهى به من داوه كه متمانهيهكت پى
 بكه. خوئشالم كه به تو دهئيم نهه بېروايه، بېروايهكى گرنگه. تو ئارام،
 هيور و پوزهتيقى. تو گوپرايهئى و لهه بوارانهى كه ئازادى تهواوت
 ههبووه، داهيئانت ههبووه وهيئى تهشكيلاتيت دهرخستووه. بهتاييهت،
 لهه بواره كه فايلى كهسهكانى خوئت بو من نارد، جيگهه پيئزانينه. نهه
 فايلانه نيشانهه سهءاقت و راستيى و ئيمانى راستهقينهه ئهئمانى
 بوئته. (بهدهنگيكي بلئدتر وتى): - "ئيره بزوندهره ئشتركه ئيست دى
 پراكسيس!" (خالى بهرچاوى كهسايهتى تو، كردهوهيه).

چاوهكانى بو پيش خوئ سوراند و بهردهوام بو: - خوئشالم كه پيئتان
 بئيم قوئاغى زيندانى ئيوه دهتوانى بو "ئيس. ئيس" بهسوود بيت.
 چاوهكانى دووباره له شوئنى سهرووى سهرى من بېرى و بى دوودلى و
 بى پسانهوه، بى نهوهى بو ساتيكيئش بو دوزينهوهى وشهيهك بهوهستى
 وتى:

- حزب له ناوچه جياجياكانى نهئمانيا دهيههوى ئوردوگا دروست
 بكات كه ئامانجى باش كردن و پهروهدهكردنى جهنايهتكارانه. ههروهها
 ناچار دهبين دوزمنانى حكومتهه ناثنال سوشيايستيش لهه
 ئوردوگايانهه دا زيندانى بكهين بوئوهه ي له نفرهت و توورپهه
 هاوشارپهكانيان له نهماندا بن. لهمبارهشهوه ئامانج ئامانجىكى
 پهروهدهيهه. يانى ورهيان بگهريئينهوه دوخى پيشوو و ئيانىكى
 ئاسايان پى ببهخشين. من دمههوى هه له دهسپيئكا و لهرووى

ئىدارەى (كنساتراسيونس لاگىر^(۳۲)) داخاۋ) پلەيەكى باشت پىدەدەم. مووچەى پلەت وەردەگىرى و لەگەل ئەوەش چاومان لىت دەبى و ھەرەھا خانوو و سووتەمەنى و خۇراكىشت دابىن دەكرى و بنەمالەكەشت لەگەل خۆت دەبەى. نەختىك بىدەنگ بوو و ەقسە ھاتەو - ژيانىكى خىزانى تەواو ئەلمانى، وابزانم دەتوانى بۆ ھەر "ئىس. ئىس" يك كە لە "كەى ئىل" يك پلەى ئىدارى ھەبىت، ئەوا كەسايەتتىكى بەنرخ لەرووى رەوشتى و ئەخلاقى دەبىت. (چاويكى لەمن كرد) - كەواتە نابى وەكوو ئەمريپكردينك وەرىبگىرى. ئەو تەنيا پيشنىارە و قبول كردن و رەت كردنەووى پەيوەندى پە خۆتەو ھەيە. بۆخۆم وا ھەست دەكەم كە ئەزموونى تۆ وەكوو زىندانىيەك و كەسايەتتەكەت بۆ حزب بەسوودە و لە بەرژەوەندى حزبدا دەبىت. ھەر بۆيەش دواى ئەم ھەموو خزمەتە

³² - ئۆردوگا كە ەلامتەكەى (KL) ە و (بە كورنكراوھى "كەى ئىل") پياو كوژەكانى نازى لە سەرتاسەرى ئەلمانىا دەستيان بە دروست كردنى ئۆردوگا كەردبوو بۆ مرۆڤ كوژى. پياوكوژەكانى دەستيان لە جەنابەتى وا دەدا كە بەشئووى گشتى قىزەونترىن و غەبىرى مرۆڤايەتتىرەن لاپەرەى ميژووى مرۆبىيان پىكەئنا. ئەم ئۆردوگايانە بەرەبەرە بوون بە كوشتارگە كە ئەوانەى دەھىنران، دوو رىگەى چارەنوسى وەكوو يەكتريان ھەبوو: ئەگەر مندال يان پىر بوون و تواناى كارىان نەدەبوو ھەر لە يەكەم كاترئىمىرى ھاتنىان بۆ ژوورى غاز دەنىردران و دەكوژان و دوايى لە ئاگردانى تايبەت دەكرانە خەلووز، ئەگەرەش ھىزى كارىان ھەبوايە دەيانتوانى لە بارودۇخىكى زۆر خراپ ئىش بكەن بۆ ئەووى نەكوژرەن. لە كۆتايىدا ھەر كە توانايان لەدەست دەدا، ئەوا رىگەى گروپى يەكەمیان دەگرتەبەر. كە جياوازيەكەى تەنيا يەك يان دوو مانگ زياتر نەبوو. گرىگرتىن ئۆردوگاگان ئەمانە بوون: پاپن بورگ، نوين گامە، راونس بروك، زاخ زن ھاوژىن، بىرگن بىلزن، دورا نورداھووزن، بوخن والس، لندسبىرگ، داخاۋ لە ئەلمانىا، ناتزوويلر لە فەرەنسا. ماوت ھاووزن لە نەمسا. فلوسن بورگ، ترەزىنشتات، گروس رۆژن لە چىكسلفاكيا، شتوتھوف، شلم نو، ترىبلىنكا، زوبى بور، مايدانك، بلزك، پلاس تزوف و ئاوش وىتس لە پۆلۇنيا كە تىدا بە مليون كەس بە بى رحمانەترىن شىوہ بەدار ھەلئاسران، تىرباران كران، بە غاز خنىكران و يان وەكوو بەرازى تاقىگەكان تاقىكردنەووى مەترسىدارى زانستى و پىزىشكىان لەسەر بەرپۆھچوو و لە كۆتايىدا كوژان.

شايسته‌یه‌ی كه به حزبت كردوه، ده‌یهیلّمه‌وه بۆخوت بریار بده‌ی و
ئه‌گهر ههر شتیكت هه‌یه ده‌توانی بیلی.

نه‌ختیك دوودل مامه‌وه و به‌لام وتم:

- هیئر رایشس فورر، ده‌مه‌وی پیتان بلیم كه من به‌پیی به‌لگه‌نامه‌ی
نووسراوه بۆ ماوه‌ی ده سال ده‌بی له‌خزمه‌ت بارون فون یه‌زریتس دابم.

- ئەم به‌لیننامه‌یه دوولایه‌نه‌یه؟

- ناین، هیئر رایشس فورر.

- كه‌واته تۆ ئازادی و ده‌توانی وازی لیینی.

- ناین، هیئر رایشس فورر.

- كه‌واته پیموانییه به‌رۆیشتنی تۆ له‌وی، هیچ شتیك له‌کیسه‌ی تۆ
كه‌م بیته‌وه.

- ناین، هیئر رایشس فورر، به‌لام به‌مه‌رجیك هیئرفون یه‌زریتس ریگه‌م
پیبدا.

نیوچه پیکه‌نینیکی هاتی و وتی: - له‌م رویه‌وه متمانه‌ت هه‌بی. به
باشی بیر بکه‌وه و له‌ماوه‌ی هه‌شت رۆژدا وه‌لامم بده‌وه. (به‌سه‌ری

نینووکه‌کانی چهند جاریك له‌میژه‌که‌ی دا) ئه‌وه‌نده و به‌س.

به‌ریه‌ره‌کانیم کرد، به‌که‌می ریژم گرت و هاتمه‌ده‌ره‌وه.

هه‌تا سبه‌ی شه‌و بۆ لای منداله‌کان نه‌گه‌رامه‌وه. کاتیك گه‌یشتمه‌وه

منداله‌کان خه‌وتبوون. له‌گه‌ل ئیلزی نانی شه‌ومان خوارد و دوایی

پیه‌که‌م پر له‌ی توتن کرد و له‌حه‌وشه‌ له‌سه‌ر کوورسی دانیشتم. هه‌وا

خۆش و شه‌و زۆر روون بوو.

دوای ماوه‌یه‌کی کورت ئیلزێش هاته لام. پيشنياره‌که‌ی هيمليرم بۆ باس کرد و قسه‌کانم که ته‌واو بوو سه‌يريم کرد. هه‌ر دوو ده‌ستی به‌ رێکی خستبووه سه‌ر چۆکی و سه‌ریشی راست و بێ جووله‌ راگرتبوو.

له‌قسه‌کانم به‌رده‌وام بووم و وتم: - له‌سه‌ره‌تادا بارودۆخی ئابوورییه‌که‌ی زۆر لێره‌ باشتر نییه، جگه‌ له‌وه‌ که کار و ئیشی تو‌ که‌مه‌تر ده‌بیته‌وه.

بێ ئه‌وه‌ی سه‌ری بجوولینی وتی: - باسی بارودۆخی من نییه.

وتم: - کاتیك بيم به‌ ئه‌فسه‌ر، بارودۆخمان زۆر له‌وه‌ باشتر ده‌بی.

- یانی پله‌ی ئه‌فسه‌ری وه‌رده‌گری.

- هه‌لبه‌ت. ئیستا من له‌ کۆنه‌ حزبییه‌کانم و خزمه‌تی قو‌ناغی شه‌پیشم بۆ حسیب ده‌کری.

ئیلزێ سه‌ری وه‌رگه‌رانده‌ لای من و بینیم به‌ سه‌یره‌وه‌ چاو م لیده‌کات:

- ئه‌فسه‌ری هه‌ر ئه‌وه‌یه‌ که هه‌میشه‌ جه‌زت ده‌کرد هه‌تبی‌ت، مه‌گه‌ر نا؟
- راسته.

- که‌واته‌ دوو دلێت له‌ چیه‌؟

- پیه‌که‌م پیکرد و وتم: - ئه‌وه‌نده‌ پێی دلخۆش نیم.

- به‌ چیه‌وه‌ دلخۆش نی؟

- زیندان زیندانه، ته‌نانه‌ت بۆ زیندانبانیش.

ده‌سته‌کانی له‌سه‌ر یه‌که‌ دانا و وتی: - ئی، که‌واته‌ روونه، ده‌بی پيشنياره‌که‌ی ره‌ت بکه‌يته‌وه.

وه‌لام نه‌دایه‌وه‌ و دوای ماوه‌یه‌کی کورت ئیلزێ وه‌قسه‌ هاته‌وه‌:

- یانی ئه‌گه‌ر بلیی نا، رایشس فورر لیت دلگران ده‌بی؟

- بيشك نا، کاتیك فرمانده‌یه‌ك هه‌لبه‌ژاردنه‌که‌ ده‌خاته‌ ئه‌ستوی سه‌ربازی خۆی، هه‌ر بریارێك بدات لێی دلگیر نابێ.

- ئىلنى زۆر بە جوانى سەيرى منى دەکرد و منىش لىم پرسى: - ئەى تۆ؟
ئەم كارەى منت پى خوش دەبى؟
- بى كەمترىن شك و گومانەوہ وتى: - نا. پىم خوش نىيە. تۆزقائىكىش
پىم خوش نابى. (خىرا قسەكەى قۆستەوہ) و وتى: - بەلام تۆ كە
ھىچكات بىرورپاى منت وەرنەگرتوہ و ھىچ حسىبىكم بۆ ناكەى.
چەند مژى توندەم لە پىپەكە دا، دوایى خواربوومەوہ مستىكم وردكەبەرد
ھەلگرت و دەستم كرد بە ھەلاويشتنى.
- رايىشس فورر پىيوايە كە حزب لە "كەى ئىل" كە باشتر دەتوانى
سوود لە من وەربگرت.
- كەى ئىل
- كونسانتراسيونس لاگىر.
- لە كوئوہ ئەم پروايەى پەيدا كردوہ.
- لە و جىگەوہ كە پىنج سالى تەواو لە زىندان بوومە.
- ئىلنى پالى بە كوورسىيەكە دا وسەيرى بەرامبەرى خۆى كرد: - بوونى
تۆش لىرە بەسوودە.
- زۆر بە نارامى وتم: - بىشك، لىرەش سوودم ھەيە.
- ھەروہا ئەوكارەى كە دەيكەى حەزت لىيەتى.
- بۆ چەند خولەكك بىرم لە قسەكانى كرددوہ و وتم: - ئەوہ
وہەرچاوا ناگرم، ئەگەر بوونى من لە كەى ئىل لە بەرژەوہندى حزب دا
بىت، بى مەعتەل بوون دەبى بچمە كەى ئىل؟
- ئاخىرەنگە بوونى تۆ زياتر لە بەرژەوہندى حزب دا بىت.
لە جىگەى خۆم ھەستام: - رايىشس فورر وا بىر ناكاتەوہ.

وردكه بهردهكانم يهك بهدواى يهك بۆ لاي چالاو دههاويشت و پيپهكهه بۆ بهتال كردنى خهلووز له چكمهكهه دا و بۆ ناو ژوورى گهپامهوه. دهستم كرد به رووت بوونهوهوه و دواى نهختيگ ئيلزى ش هات. درهنگ بو، زۆر ماندوو بووم، بهلام خهوم ليينهدهكهوت.

بهيانى نهمرۆژه، دواى خواردنى نانى نيوهپۆ، بهرلهوهى بچيىت و قاپهكان بشوات و مندالهكان بخهويى؟ من لهبهر پهنجهرهى نيوهكراوه لهسهه كوورسى دانيشتم و پيپهكهه داگيرساند. پشتى ئيلزى لهمن بوو و تهقه تهقى شوڤردنى قاپهكانم بهگوى دهگهيشت. بهرامبهه به من دوو سپيدارى ليبوو كه خوڤيان پييدهكهوت و دهرهوشانهوه. دهنگى ئيلزىم بيست كه پرسى: - ئاخيرييهكهى چ بريارىكت دا؟

بۆلای سووپامهوه، تهنيا پشتيم بينى: لهسهه قابشوڤهكه خوار ببۆوه. وتم: - نازانم.

بينيم كه پشتى خوار بوتهوه.

قاپهكان به نهرمى تهقه تهقيان بوو و منيش لهناو دلمهوه وتم: - "زۆر نيش دهكات و خوڤى زۆر ماندوو دهكات."

سههه سوپانم و سهههلهنوى چاوم له سپيدارهكان بپرى.

ئيلزى دووباره وهقهسههات و وتى: - بۆچى ناچيته ناو سوپا؟

- "ئيس. ئيس. هيچكات بۆناو سوپا ناچى."

- لهناو ئيس. ئيس ناتوانى پله وهربگرى؟

- نازانم. رايشتس فورر لهمباريهوه هيچ قسهيهكى نهكرد.

دوايى بيدهنگيههك رووى دا و من وتم: - لهناو سوپا بۆ ئهوهى كهسيك

بتوانى پلهى باش وهربگرى، پيويسى به پهروهردهكردنيكى باش ههيه.

- لهناو ئيس. ئيس چى؟

- له ناو ئىيس. ئىيس زياتر بارودۇخى جەستەيى وە بەرچاۋ دەگىرئىت
لەگەل ئەزمونەكەي.

بۇلاى سوورامەۋە و لە قسەكانمدا بەردەوام بووم: - "ماينە بزوندە رە
ئىستركە ئىست دى پراكسىس" (تايبەتمەندى بەھىزى كەسايەتى من،
كردەۋەمە).

پارچە قوماشىكى لەسەر بزمار ھەلگرت و خەرىكى وشككردنەۋەي
قاپەكان بوو. سەرەتا لە قاپەكان دەستى پىدەكرد و يەك بە يەك لەناو
كەۋەنتەركە دەيچنن.

- بۇچى ھەزناكەي بۇ "كەي ئىل" بچى؟

لەپشتمەۋە گويم لە دەنگى ھاتوۋچۇي دەبوو. سەرپايە (نەعلە) ھەكانى لە
قاچى دەرھىنابوو و بەھيورى لە ژورەكە ھاتوۋچۇي دەكرد.
بى سووراندى سەرم، وتم: - چونكە ئەۋى زىندانە ئىتر. ھەرۋەھا غارە
غارى ئەسب و ماينىشى لى نىيە.

ئىلنى وتى: - ھاۋار لە دەست ئەم ئەسب و ماينانەي تۇ؟

نەختىك ۋەستا و وتى: - خانوۋشت پى دەدەن؟

ئەرى. سوۋتەمنىش. خورد و خۇراك و لانيكەم بۇ بنەمالەي من. پاداشت
ۋ ئەمشتانەش. توش دەتوانى بۇخۇت بە ئاسوودەيى جەسئىتەۋە و
دانىشى.

ئىلنى وتى:

- ۋاى، چ باشە!

بۇلاى سوورامەۋە. لەپىش كەۋەنتەركە ۋەستا بوو. پىشتى لە من بوو.

- ئىلنى زۆر بە ماندوۋيى دەتبىنم.

- روۋى تىكردم و خۇي راست كردهۋە:

- بۇخۇم وا ههست دهكهم كه سهلامه‌تى سهلامه‌تم.
- بۇ بارودۇخى پيشووم گه‌رامه‌وه. خۇرگىرى په‌نجه‌ره نيوه‌ى سپيدارى لاي راستى شارده‌بووه.
- ئىلنى دووباره وتى:
- له كه‌ى ئىل هه‌لسووكه‌وتى خراب له‌گه‌ل زىندانىيه‌كان ده‌كرى؟
به‌ ده‌نگىكى وشك وتم:
- بيشك نا. له حكومه‌تى ناشنال سۇشئاليست، ئىتر نه‌مجۇره كارانه ناكرى. "كه‌ى ئىل" ه‌كان نامانجى په‌روه‌رده‌بيان هه‌يه.
- قشقه‌له‌يه‌ك خۇى به‌ قوورسى هاويشته سهر چلوكى سپيداره‌كه.
- په‌نجه‌ره‌كه‌م زياتر كرده‌وه بۇ نه‌وه‌ى باشتر ته‌ماشاي بكه‌م. ده‌ستم شووشه‌كه‌ى پيس كرد و دلم به‌ پيسايى شووشه‌كه‌ چلكن بوو. به‌ ده‌نگىكى به‌رز وتم:
- باوكم هه‌ميشه‌ هه‌زى ده‌كرد ببيتته‌ نه‌فسهر. هه‌رچه‌ند قبووليان نه‌كرد. ئاخ‌ر نه‌و ناره‌حه‌تى سيبه‌كانى هه‌بوو.
- له‌ناكاو ته‌مه‌نى دوازده‌سالى خۇم به‌بىر هاته‌وه: خه‌رىكى خاوين كرده‌وه‌ى شووشه‌كانى ته‌لارى مالمان بووم و جاروباره‌ش سه‌يرىكى وينه‌ى نه‌فسه‌ره‌كانم ده‌كرد. وينه‌كان له‌ چه‌په‌وه بوو راست، به‌پىي ته‌مه‌نه‌وه ريز كرابوون. مامه‌ فرانتس له‌نيوانيان نه‌بوو. مامه‌ فرانتس‌يش زور هه‌زى لىبوو ببيتته‌ نه‌فسهر، به‌لام نه‌وه‌نده‌ى ده‌رس نه‌خويندبوو.
- رۇدولف....
- ده‌نگى پيوه‌ده‌رانى ده‌گارم بيست.
- بوونه‌ نه‌فسه‌ر ئاره‌زووى له‌ميژينه‌ته، "نيشت وار" (مه‌گه‌ر نا؟)
به‌ بى وازى وتم: - به‌لام نه‌ نه‌مجۇره، نه‌ له‌ناو ئوردۇگادا.

- ئی، که‌واته قېوولی مه‌که!
ده‌سره‌که‌ی دانایه سه‌ر پېشتی کوورسییه‌که‌م. نه‌ختیک سوورپامه‌وه و
بینیم ئیلزی له‌ژیرچاو سه‌یرم ده‌کات. چونکه هیچم نه‌وت، دووباره‌ی
کرده‌وه:

- که‌واته قېوول مه‌که.

له جیگه‌ی خۆم به‌رز بوومه‌وه.

- رایشس فورر وایر ده‌کاته‌وه بوونی من له "که‌ی ئیل" به‌سوودتره.
ئیلزی کیشه‌وی میزه‌که‌ی کرده‌وه و که‌وچک و چه‌تاله‌کانی ده‌چنی.
ته‌نیشتاوته‌نیشت دایده‌نان بۆئه‌وه‌ی بکه‌ونه ناو یه‌کتر. ماوه‌یه‌کی که‌م له
بیده‌نگیدا سه‌یری ئیش کردنیم کرد. دوا‌یی ده‌سره‌که‌م له‌پېشت کوورسی
هه‌لگرت و په‌له‌ی سه‌ر شووشه‌که‌م پاک کرده‌وه که به‌ ده‌ستم پیس ببوو.
سی رۆژی دیکه‌ش تیپه‌ری و رۆژیک دوانیوه‌رۆ نامه‌یه‌کم بۆ رایشس فورر
نووسی که پېشنیاره‌که‌م قېوول کرده‌وه. به‌رله‌وه‌ی نامه‌که‌ی لاک و مۆر
بکه‌م، دامه ئیلزی بۆئه‌وه‌ی بیخوینیته‌وه. به‌ وردی و به‌ له‌سه‌ره‌خوویی
خویندیوه‌ و خسته‌ی ناو پاکه‌ت و له‌سه‌ر میزه‌که‌ی دانا.
نه‌ختیک دواتر وه‌بیرم هاته‌وه که ده‌بی بچمه مارینتال
(MARIENTAL) و ماینه‌که‌م نال بکه‌م.

له داخا و زه‌من زوو و ئارام تیپه‌ری.

ئۆردوگا ته‌شکیلاتیکه‌ی نمونه‌یه‌ی هه‌بوو. زیندانییه‌کان ئیلتزامیکه‌ی
باشیان هه‌بوو و ئەمنیش هه‌ستم به‌ حه‌سانه‌وه و ره‌زانه‌ندییه‌کی بی وینه
ده‌کرد، رابردووی سه‌ربازخانه‌م به‌ده‌ست هینا‌یه‌وه.

له سی‌زده‌هه‌می سیپته‌مه‌بری ۱۹۳۶، نزیک به‌تیپه‌رپوونی دوو سال کار و
ژیانی ئیمه له که‌ی ئیل، به‌ خو‌شحالی ته‌واو په‌یه‌که‌ی دیکه‌م وه‌رگرت و

بووم به "ئوتترشتورم فورر" (پله‌ی ملازم دووه‌هم). ئیتیر دوای وهرگرتنی ئەم پله‌یه زۆر خیراتر پله‌م وهرده‌گرت. له ئۆکتبه‌ری ساڵی ۱۹۳۸ پله‌ی "ئۆبیرشتورم فورر" م (ملازم یه‌که‌م) وهرگرت و ژانویه‌ی ۱۹۳۹ش به پله‌ی "هاوپ تشتورم فورر" ی (نه‌قیب) گه‌یشتم.

ئێستا ده‌متوانی بو خۆم و بنه‌ماله‌که‌م داهاتوویه‌کی باش دابین بکه‌م. له ساڵی ۱۹۳۷ "ئیلزی" کوورپکی دیکه‌ی بوو که به‌ناوی مامه فرانتسم کرد. به‌م کوورپه‌وه ژماری منداله‌کانمان گه‌یشته چوار مندال. گه‌وره‌که‌یان "کارل" ته‌مه‌نی هه‌ت ساڵ بوو. دووه‌میان "کاترینا" پینچ ساڵه و سیهه‌میشیان "هیرتا" چوار ساڵه بوو.

که بووم به ئەفسه‌ر، له‌جیاتی نیوه قیلایه‌ک که هه‌مانبوو و جیگه‌مان زۆر ته‌سک بوو، بووینه خاوه‌ن قیلایه‌کی ته‌واو و زۆر باشت و خوشتر ده‌ژیان. مووچه‌ی ئەفسه‌ریشم ریگه‌ی خه‌رج کردنی پی دهام، ئیتیر ناچار نه‌بووم وه‌کوو ساڵانی پیشوو سکمان به برسیتی بیلینه‌وه و ترسی دوا رۆژمان نه‌بوو و به‌هه‌زی خۆمان ده‌مانخوارد و خه‌رجمان ده‌کرد.

چه‌ند مانگ دوای ئەوه‌ی به پله‌ی سه‌روانی گه‌یشتم، هیزه‌کانی ئیمه چوونه ناو خاکی پۆلۆنیا و من هه‌ر ئەو رۆژه داوام کرد بو به‌ره‌ی شه‌ر بنیردریم.

ریک دوای هه‌شت رۆژ، به‌یاننامه‌یه‌ک له‌لایه‌ن رایشس فورر به‌ ده‌ستم گه‌یشتم. ئەو ستایشی ئەو ده‌سته ئەفسه‌رانه‌ی کرد که له‌ گه‌ی ئیل ئەرکی ئەسته‌می حزبایه‌تی به‌رپه‌وه‌ده‌بن و یان خۆبه‌خشانه چوونه‌ته به‌ره‌ی شه‌ر له‌گه‌ل پۆلۆنیا. ئەوه‌شی تیدا باس کردبوو که رایشس فورر ناتوانی ته‌شکیلات تیکبده‌ت و چیتیر بیاننیریت و هه‌ربۆیه‌ش داوای له ئەفسه‌ره‌کان کرد که له داهاتووشدا داوای ئالوگۆر له شوینه‌کانیاندا

نەكەن و رینگەى پېبدەن كە بۇخۆى بۇ "واڤن ئىس. ئىس" كەسانىكى باش و بەتوانا ھەلبېژىرېت كە شايستەى ئەم شوینانەن.

تا ئەوجىگەى پەيوەندى بە منەو ھەبوو، نەدەبوایە بۇ داھاتو ھىچ ئومىدىكم ھەبىت. تا ئەوكاتە پىنج سالىك بوو كە لە ئۆردوگا بووم و ھەموو پلەكانىم پرىبوو و بەباشى لە ھەموو شتىك دەگەيشتم و ھەربۆیەش ئومىدىكى كەم ھەبوو بۆئەو ھى بۇ بەرەى شەپ بەرېبكرىم. بەمحالەشەو كاتىك كە بىرم لەو ھاوپرىيانەم دەكردەو كە لە بەرەى شەپن و دەجەنگن، زۆر بە سەختى دەمتوانى درك بەم پىشە ئىدارەىيە بكەم كە چوار پىنج سال بوو تىيدا گرفتار ببووم.

پۆلۇنيا، ھەر ئەمجۆرەى چاوەروانى لىدەكرا، بە خىراىى رامالدىرا و شەپ كۆتايى پىھات.

بەھارى ۱۹۴۰ داھات. لە ھەموو شوین باس باسى "ھىرشى بروسكئاسا" (تاكتىكى ئەرتەشى ھىتلىر لە شەپرى دووھى جىھانى) دەكرا. فورر لە سەرەتاي مانگى مەى، نوتقىكى گرنكى لە "رايشتانگ" دا (پەرمانى شۆراى نەتەوھى ئەلمانىا) فەرموو. ئەو لەو خىتابەىيەدا رايگەياند:

- ئىستا كە پۆلۇنيايەك لەئارادا نىيە و "دانقرىگ" بۇ ناو باوھشى داىكى وەتەن گەراوھتەو، ئىتر دىموكراسىيەكان ھىچ ھۆيەكيان نىيە لەگەل رايىش (ئىمپراتۆر) لەسەر مەسەلەكانى ئەوروپا دژايەتى بكەن. ئەگەر ئەوان نايانەھوئى بە برايانە و ئاشتىانە بىنە پىش، بۇ ئەو دەگەرپىتەو كە سەرورە جوولەكەكانىان دژايەتى ئەم ھەولەيان دەكات. - ئەنجام روونە: رىكخراوى جىھانى يەھوود و ابىر دەكاتەو كە كاتى ئەو ھاتوو دژ بە رايىش يەكبگرن و حزبى ناشنال سۆسىالىسىمىش روومان

بەكن. ئەلمانیا لەم مەلانییەدا ناچارە بۆ جاريكی ديكە ريسك بكات و بەدوای چاره‌نووسی خۆی بکەوێت. بەلام ئەگەر ديموكراسیەكان ريكخراوی جیهانی یه‌هوود پييان وایه سەرژمیری ۱۹۱۸ ئیتر دەتوانی دووبارە بێتەوه، بيشك بەسەختی تووشی خۆفريوی بوونه:

رايشی سيبه‌م بە ئیراده‌یه‌کی به‌هيز و به پالپشتی ئیوه سەربازانی ئەلمانی ئاماده‌یه پی بنیته گۆره‌پانی ئەم مەلانییە!

فورر بە گەوره‌یی و شكۆه رایگه‌یاند كه :

- دوورژمناوی حکوومه‌تی ناشنال سۆشیا‌لیزم خیرا و به توندی ته‌مبێ ده‌کرین، بەلام جووله‌که‌کان، له هەر شوینیک ریکرمان بن و بیانی‌نین، یان به‌ده‌ستمان بکهن، ئەوا له‌سەر لاپه‌ره‌ی رۆژگار پاکیان ده‌که‌ینه‌وه!

سی رۆژ دوای ئەو نوتقه فه‌رمانیکم له رایشس فورر ئیس. ئیس به‌ده‌ست گه‌یشته كه بۆ ریکخستن و گۆرینی سەربازخانە‌ی پيشووی تۆپچیانی پۆلۆنی به ئۆردوگای راگرتنی نه‌سیران بۆ پۆلۆنیا بچم.

ئەم "که‌ی ئیل"^{۳۲} ه‌ نوێیه ده‌بوايه ناوی قه‌لایه‌کی نزيك خۆی به‌ناوی "ئاوش ويتس"^(۳۳) ی لى بنریت.

³³ - ویلیام ل. شایرر میژووناس به تیروته‌سه‌لی باسی "پنکهاتن و له‌ناوچوونی رایشی سيبه‌م "هیتلیر" ده‌کات و له‌باره‌ی ئەم ئۆردوگایه کوشتارگه‌یه‌دا ده‌نوسیت: "له بیست و یه‌که‌می فیه‌ری ۱۹۴۰، ریحارد گلوکس چاودیری گشت ئۆردوگا زۆره‌ملیه‌کان ه‌والی ئەوه‌ی به هیتلیردا كه له‌کاتی سەردان و گه‌شته‌کانیدا له نزيك کراوکووی باشووری پۆلۆنیا شوینیکی باشی بۆ ئۆردوگا دۆزیوه‌ته‌وه. ئاوش ويتس شوینیکی دورکه‌وته بوو به دوازه‌ که‌س جه‌ماهر كه چەند کارگه‌ی تیداوو و پيشووتر سەربازخانە‌ی سواراکارانی نه‌مسا بووه. ئیش خیرا ده‌ستی پیکرد و ئاوش ويتس به‌شيوه‌ی فه‌رمی وه‌کوو ئۆردوگای کار و ئیشی زۆره‌ملی ده‌ستی به‌کار کرد بۆ زیندانیانى سیاسیی که ئەلمانیه‌کان ده‌یانویست به توندوتیریه‌کی تايه‌ت ه‌ئسووکه‌وتیان له‌گه‌ل بکهن. له به‌هاری ۱۹۴۰ بۆ به‌رپۆه‌به‌رایه‌تی ئۆردوگای نوێ و پیکه‌نناتی کريکاري گه‌یاندنی کۆيله، گروپیک له پیاوخرایان و شه‌ره‌نگیزانی ئیس. ئیس که "یۆزیف کرامیر" و "رۆدۆلف فرانئتس ه‌وس" شیان له‌گه‌ل بوو. ئەم ه‌ۆسه پیاو‌کووژنکی مه‌حکوم به

بپيارم دا جارى ئىلنى و مندا له كان هەر له ئوردوگای داخاو به‌ئيمه‌وه و خۆم له‌گه‌ل "ئۆبیرشتورم فورر زیتسلیر" و "هاوپت شار فورر بېنز" (به‌رپوهبه‌رى ئىدارى) و شوپفیریک به‌رپى كه‌وتم. نيوه‌ی شه‌و گه‌يشتینه ئاوش ویتس. له خانوویهك كه‌ داگیر كرابوو خه‌وتین و به‌يانیه‌كه‌ی ئوردوگای پيشووم سه‌یر كرد.

سى كیلومه‌تریک له قه‌لادور بوو، به‌لام كه‌ی ئیل ده‌بوايه زۆر زیاتر له سه‌ربازخانه‌ی پۆلۆنییه‌كان په‌ره‌ی پېبدری و به‌هه‌رحال ده‌بوايه "لاگیر" یكى (ئوردوگا) دیکه له‌و نزیکیانه دروست بکریت كه‌ ته‌نانه‌ت "بیرکیناوی" یش (ئوردوگای كوشتارى به‌ كۆمه‌لى یه‌هۆدییه‌كان) له‌خۆوه بگریت. ده‌وروبه‌رى هەر دوو ئوردوگا، ناوچه‌یه‌كى پان و به‌ربلاوى نزیك به‌ هه‌شت سه‌د هیكتار له‌ خاوه‌نه‌كانیان داگیر كرابوو و یان كشت و كالى تايبه‌تى تیدا بکری یان كارگه‌ی تیدا دروست بکری.

سه‌رتاسه‌رى ناوچه‌كه‌م له‌ملاوه بۆ ئه‌ولا بینى. وه‌كوو به‌رى ده‌ست ساف بوو، جگه له‌وه‌یه‌كه‌ چهند قوڵكه‌ ودارستانى بچووکی تیدابوو. ریگه‌كانى زۆر خراب بوون و دیار نه‌بوون و زۆرجار ریگه‌كان ده‌پچران. تاك تاك خانوویهك دیار بوو كه‌ له‌م ده‌شته رووته‌نه‌دا به‌رچاو ده‌كه‌وتن. ئەم ماوه زۆره‌ی كه‌ له‌م ده‌شته‌دا خه‌ریكى گه‌ران و سه‌یر كردنى بووم، رووحله‌به‌ریكم نه‌دیت.

ئێعدام بوو كه‌ پینج سال له‌ زیندان مایه‌وه. ئەو زۆریه‌ی ژيانى دواى ئەوه‌ی بالغ بوو، سه‌ره‌تا له‌ زیندان و دواى بوو به‌ زیندانجان و له‌ ۱۹۴۶ به‌ ته‌مه‌نى چل و شه‌ش سالى له‌ دادگای نورنبیرگ له‌ره‌یه‌كه‌ له‌ ئوردوگای ئاوش ویتس چاودیری كوشتنى دوو ملیۆن و نیو كه‌س بووه، ستایشى خۆی ده‌كرد.

ئوتۆمبىلەكەم راگرت و بە تەنبايى چەند سەد مەترىكم پىۋا بۆئەۋەى پىيەكانم ۋە جوولە بکەون. كەش و ھەۋايەكى بى تامى ھەبوو كە بۆنى بالندەى منداربووى لىدەھات و بىدەنگىيەكى قوورس سەرتاسەرى ئەۋى گرتبوو. خۆر ھاوتەرازى خاك بوو و ھىلىكى رەشى پىكھىنابوو كە بە زەحمەت دەتتوانى لە چەند شویندا چەند دارىك ببىنى. بەپىيچەۋانەى ئەم ۋەرزە ئاسمان لەخوار و ھەۋا بارانى بوو و پارچە ھەۋرىك ئاسمانيان گرتبوو. تا ئەو جىگەيەى چاۋ كارى دەکرد ھىچ گيانلەبەرىك نەدەژيا و نەدەبىنرا. سەھرايەكى ساف و بەربلاۋ، دەشتىكى ۋەكوو بەرى دەست. بۆلاى ھاۋرپىيان گەرامەۋە. لە سۋاربوونى ئوتۆمبىل ھەستم بە خوشى كرد.

مىروستان ئۆردوگاكانى پۆلۇنيان ويران كەردبوو. يەكەم كارم ئەۋە بوو كە دەبۋايە خاۋىن بکرىنەۋە. دو كارگە لە ھامبورگ بىرىكى زۆر دەرمانى مىرو كوژيان بۇ ناردم. كارپىكردنى ئەم دەرمانە زۆر خراپ و مەترسیدار بوو و ھەر بۆيەش دوو كرىكارى لىزانىشىان لەگەل ناردبوو، بۇ ئەۋەى كارى لەناۋبردنى مىروستان و جالجالۆكە و مشك و بۇخۆيان بەرپۆھببەن. كروپىك كۆماندۆى پىكھاتوو لە ئەسیرەكانى پۆلۇنيشىان پىدام بۇ ئەۋەى دىرەك بچەقىنن و تىلدروو بكىشن و پىداۋىستىيەكانى دىدەۋانى ھەردوو ئۆردوگا دروست بکەن. ھەرۋەھا دەبۋايە دوو شوینى جىاۋاز بۇ ۋەرگرتنى يەھوودىەكان و ئەسىرانى بەرەى شەر پىكبھىنن.

دۋاى ماۋەيەك گروپەكانى ئىس. ئىس گەيشتن و سەربازخانەكانيان داگىر كرد. يەكەم قىلاكانى ئەفسەران دروست كرا و لە ھەمان رۆژ كە لەشكەركىشى پر لە شانازى ئەلمانىا بۇ فەرەنسا كۆتايى پىھات، يەكەم

گروپ له زيندانىانى يه هووديش گه يشتن و ئەوانيش پييان سپيڤدرا
ئۆردوگاي تايبەت بەخۆيان دروست بکەن.

له مانگى ئوت توانيم ئيلىزى و مندالەكان بۆلاى خۆم بيىم.

قيلاي ئەفسەرەكان پىشتى له ئۆردوگا و روويان له قەلاى ئاوش ويقتس
دابوو، كەنيسه و دوو بورجى زۆر باشكۆي هەبوو كە زۆر بەرز بوون. له
دەشتيكي ئاوا بەربلاو و يەك دەست، ئەم دوو بورجه هەر له دوورەوه ديار
بوون و هەربۆيهش خانووهكانم بەرهو ئەوي دروست كردن.

خانووهكان له دار دروست كرابوون و جيگەيان زۆر بوو و تەنانەت هەر
خانويەى باغچەيەكى بچووكيشى تيدا بوو.

ئيلزى لەم شوينه زۆر خوشحال بوو و بەتايبەت ئەم خانووبەرە بەجۆريك
ساز كرابوو كە بەردەوام ئاوى گەرمى هەبوو و هەر كە خانووهكەم
پيشكەشى كرد، زۆر خوشحال بوو و توانى له گوندى ئاويش ويقتس
قەرەواشيک (خزەمەتگوزاريك) پەيدا بکات و منيش بۆ بەرپۆهبردنى كار و
ئيشى سەخت دوو زيندانيم لەژيەر دەستى نا.

بەپيى فەرمانى رايشتس فورر ئەركى ئەوهم پيسپيڤدرا بوو كە جگە له
دروستكردنى ئۆردوگا، ئەو زەلاو و ئاوه ماوهكانى دەورووبەرى رووبارى
"ايش زل" وشك بکەم بۆ ئەوهى بە كەلكى كشت و كالى بيىن و بکريىن بە
كىلگە. بەخيىرايى زانيم كە دەبى ئەو هەول و كارانەى كە بۆ فون يەزريقتس
بەرپۆه بەردووه، ليىرە بەشيۆهيهكى بەربلاوتر دەبى بەكارى بەرم و ئەگەر
بە بەندئاويك پيش له ئاوهكانى ايش زل نەگرم، بەهيچ شيۆهيهك بە
زلكاوكيشى ناتوانم بە ئامانج بگەم.

چهند پروژیه‌کم داپشت و به‌یارمه‌تی ئامیر و ئەشیای دەستی که ئاماده‌م کردبوون، پلانیکی باشم ریکخست و رایشس فورم ئاگادار کرده‌وه که بو به‌ریوه‌بردنی ئەمکاره پیوستیم به سی سال هیه.

دوای چوار رۆژ رایشس فورم وه‌لامی دامه‌وه که‌یه‌ک سال کاتی پیداویم. رایشس فورم، ئیس. ئیس. هکانی به‌سزای که‌مترین تاوان ته‌مبی ده‌کرد، ئەویش به‌تووندترین شیوه و ته‌نانه‌ت ئیعدامی‌شی ده‌کردن و منیش ئاگاداری چاره‌نووسی خۆم بووم که ئەگەر له‌کاتی خۆیدا نه‌توانم ئەرکی پی‌سپێردراو به‌باشترین شیوه به‌ریوه‌به‌رم، ئەوا چ چاره‌نووسی‌کم دوی. جل و به‌رگ و ئەشیای تایبه‌تی خۆم هه‌لگرت و رۆیشتم له‌وی مامه‌وه. شه‌و و رۆژ کارم له‌زیندانییه‌کان ده‌کیشا. کوشتن و مردن له‌ناو ئەواندا بواریکی ترسناکی پی‌که‌ینا، به‌لام به‌خۆشییه‌وه ئەم مه‌سه‌له‌یه که‌مترین که‌مه‌رخه‌می له‌ئیمه‌دا پی‌کنه‌هینا، چونکه زیندانی نوی جیگه‌ی زیندانییه‌ مردووه‌کانی ده‌گرتوه.

ئیس. ئیس. هکانی منیش تا مردن خویان ته‌رخانی ئەم ئیشه کرد: زۆربه‌ی ئەوانیش له‌بچووکترین که‌مه‌رخه‌میدا پله‌یان که‌م ده‌کراوه و دوو له "شارفور" (عریف) هکانم به‌هۆی که‌مه‌رخه‌می تیرباران کرد.

له‌کو‌تاییدا، بیست و چوار کاتر‌میر پیش کو‌تایی کاتی دیاریکراو پروژیه‌که ته‌واو بوو. رایشس فورم بو‌خۆی بو‌کردنه‌وه‌ی ئوردوگایه‌که‌هات و به‌رامبه‌ر به‌ئفسه‌رانی که‌ی ئیل و تاریکی خوینده‌وه و له‌کو‌تاییدا سوپاس و پیزانیینی خۆی ئاراسته‌ی ئیمه کرد که به‌م شیوه‌یه ئەم پروژیه گه‌وره‌مان کو‌تایی پی‌هیناوه و وتی: - حکومه‌تی ناشنال سۆشیالیست شه‌ره‌که‌ی ده‌باته‌وه و چونکه له‌به‌ریوه‌بردنی پروژیه و پلانه‌کانیش وه‌کوو

هه‌وله‌کانی ئابووری روژی بنه‌په‌تی "یانی که‌ک وهرگرتن له‌کات" به‌باشی ده‌ناسیت.

ده‌روژ دوای سه‌ردانی رایشس فورر فه‌رمانی وهرگرتنی پله‌یه‌کی سه‌رووتر "ئشتورم بان فورر" (رائید)م وهرگرت.

به‌لام به‌دبه‌ختانه به‌ندئاوه‌که تووشی کاردانه‌وه‌ی به‌په‌لیی بوو که له‌کاری بیناکردنی به‌په‌یوه‌مان بردبوو.

ریک دوو هه‌فته دوای سه‌ردان و کردنه‌وه‌ی ئوردوگا له‌لایه‌ن هیملیر بارانیکی زور له‌هه‌موو ناوچه‌که‌دا باری، وایش زل سیلاویکی بی پیشه‌که‌ی کرد و به‌شیکی له‌و هونه‌ره شکۆمه‌نده‌ی به‌ته‌واوی له‌گه‌ل خوی گیسک لیدا و بردی. پیویست بوو سه‌رله‌نوی داوای پاره و ئامیر و ئامراز بکه‌ین بو ئه‌وه‌ی ده‌ست به‌کار بینه‌وه و له‌گه‌ل ئه‌مه‌ش ده‌بوايه بو باشتر و پته‌وترکردنی کاره‌که‌مان سه‌ر له‌نوی ده‌ست پینکه‌ینه‌وه.

که‌ی ئیلی "بیرکیناو - ئاوش ویتس" وه‌کوو شاریکی دیئوئاسای لیها، له‌گه‌ل ئه‌وه‌یکه ئوردوگایه‌که روژبه‌روژ گه‌وره‌تر ده‌بوو، به‌لام سه‌باره‌ت به‌هینانی هه‌موو روژه‌ی زیندانییه‌کان دیسانیش جیگه‌مان که‌م بوو.

نامه له‌ دوای نامه بوو که بو ریکخراوی ئیس. ئیس. م ده‌نارد که ئاهه‌نگی ناردنی زیندانییه‌کان هیواشتر بکات. پیم راگه‌یاندن که نه‌ بو ئه‌م هه‌موو زیندانیانه هۆلی داپۆشراوم هه‌یه و نه‌ خواردمه‌نیشم بو خواردنیان هه‌یه. هه‌موو نامه‌کانم بی وه‌لام ده‌مانه‌وه و ناردنی زیندانی هه‌روا به‌رده‌وام بوو. له‌ ئه‌نجامدا، لاگیتر تووشی بارودۆخیکی زور مه‌ترسیدار بوو. نه‌خۆشییه‌کان مالمویرانکه‌ر بوون. هیچ ئامرازیکم بو به‌ره‌رکانی له‌گه‌ل نه‌خۆشییه‌کان نه‌بوو و ریژه‌ی مردن به‌خیرایی زیاتر ده‌بوو. به‌رامبه‌ر هاتنی شه‌مه‌نده‌فه‌ره‌کان که پر بوون له‌ زیندانی، بی توانا ببوم.

چرايه‌کی پایه‌دار ژوره‌که‌ی نيوه رووناك كردبوو. رایشس فورر بیجولّه وه‌ستابوو و رووخساری له تاریکی دابوو. جوولّه‌یه‌کی که‌می به دهستی راستی دا و وتی: - فهرموون دانیشن، تکایه.

دانیشتم. بازنه‌ی رووناکی چرايه‌که نیشته سهر رووخسارم و وام هه‌ست کرد که رووپۆش له‌سهر رووخسارم لادراوه!

له‌وکاته‌دا زه‌نگی ته‌له‌فۆن وه‌ده‌نگ هات. هیملیئر ته‌له‌فۆنه‌که‌ی ده‌ست دایه و به دهستی دیکه‌ی ئیشاره‌ی پی کردم ههر له‌و شوینه بمینمه‌وه. گویم لیبوو که رایشس فورر له‌باره‌ی که‌سیک به‌ناوی وولفس لانگ و هه‌روه‌ها له‌باره‌ی که‌ی ئیلی "ناوش ویتس" قسه‌ ده‌کات. هه‌ستم به شه‌رمه‌زاری کرد که گویم له‌ قسه‌کانی ئه‌و راگرتوو و وازم له‌ گوئیگرتن هینا. چاوه‌کانم داخست و خۆم خه‌ریکی سه‌یر کردنی ئه‌شیاکانی ده‌وروبه‌رم کرد و وام نواند که سه‌رگه‌رمی سه‌یر کردنم.

هاندی ته‌له‌فۆنه‌که دانرا و ده‌نگیکی وشکی لی دهره‌ات. سه‌رم به‌رز کرد و هیملیئر خیرا وتی:

- ئشتورم بان فورر! خوشحالم له‌وه‌ی پیته‌ بلیم که گروپن فورر گوئرتس (عه‌قید گوئرتس) چاودییری ئۆردوگاگان، له‌باره‌ی چالاکیه‌کانی ئیوه‌ وه‌کوو فه‌رمانده‌ی ئۆردوگا، راپۆرتیکی باشی له‌باره‌ی تو به‌ من داوه. له‌لایه‌کی دیکه‌ ناگادار بوومه‌وه که نامه‌یه‌کت سه‌باره‌ت به‌وه ناردوو که ده‌ته‌ه‌وی به‌شیوه‌ی خۆبه‌خشانه بجیته به‌ره‌ی شه‌ر.

- راسته، هیئر رایشس فورر.

- ئایا ناردنی ئه‌م نامه‌یه‌ت بۆ هه‌ستی وه‌ته‌ن په‌ره‌ستانه بگێرمه‌وه یان ماندوو بوونت له‌ که‌ی ئیلی "ناوش ویتس"

- بيشك ههستی نهتهوه په‌رستانه‌ی منه، هیز رایشس فورر.
- له‌م روویه‌وه خو‌ش‌حالم. مه‌سه‌له‌ی گو‌رینی شوین و نه‌رکی تو جینگه‌ی باس نییه و من تو‌م بو به‌رپوه‌بردنی چه‌ند پرۆژه‌یه‌ک و پلانیک ده‌ویت و مانه‌وه‌ت له "ئاوش ویتس" مسوگه‌ره و له به‌رژه‌وه‌ندی نه‌ته‌وه‌که‌ت دایه.
- بی‌ده‌نگیه‌ک روى دا و دواى وتى: - ئەم بابەتەى كە ئیستا له‌گه‌لت باسى ده‌که‌م، مه‌حره‌مانه‌یه، سرپه‌یه. داواتان لیده‌که‌م به شه‌ره‌فتان سویند بخۆن كه له‌باره‌ی ئەودا بی‌ده‌نگیه‌کی ته‌واو بکه‌ی و هه‌یج كه‌س لیت نه‌زانیت.
- سه‌یریکی كردم.
- له ئیس. ئیس. دا زۆر باب‌ه‌تی نه‌ینی هه‌بوو. نه‌ینی پاریزی گرنه‌ترین نه‌رکی ئیمه‌ بوو كه پینه‌ده‌چوو بو نه‌ینی راگرتنی هه‌ر شتیك سویندیکی دووباره بخۆینه‌وه.
- هه‌میلێر دووباره وتی: - ده‌بی ئاگادار بن كه ئەم مه‌سه‌له‌یه ته‌نیا مه‌سه‌له‌یه‌کی نه‌ینی ئیداری نییه، به‌لكوو تاییه‌ته و نه‌ینییه‌کی گرنگی حكومه‌یه!
- له تاریکیدا نه‌ختیک چوه‌ دواوه و به‌ ده‌نگی‌کی جددی وتی:
- ئشتورم بان فورر، چه‌ز ده‌که‌ن به شه‌رافه‌تی ئەفسه‌ری ئیس. ئیس. تان سویند بخۆن كه له‌م نه‌ینی و رازه‌ له‌گه‌ل هه‌یج گیانله‌به‌ریك نه‌دوین؟
- بی هه‌یج دو‌دلییه‌ک وتم: - وه‌کوو ئەفسه‌ریکی ئیس. ئیس. به شه‌رافه‌تم سویند ده‌خۆم.

دوایسی ماوه یه کی کوورت وتی: - ئاگادارت دهکه مه وه که نابیی ئەم نهینییی لای هیچکەس بدرکینی، تەنانەت ئەفسەریی فەرماندەت "گروپن فورر گوئرتس"!

خۆم لە بارودۆخیکی خراپدا دیت. لە کاتی کدا کاروبارەکانی ئۆردوگا پەيوه ندى بە رایشس فورر بوو، غەیری سرووشتی نەبوو ئەگەر ئەو فەرمانیکی راستەوخۆم پێبەدات که لە ریگەیی گوئرتس هوه نەبوویت، بە لکۆو بە پیچەوانه، تووشی سەرسوورمان هاتم که ئەم مەسەلەیه بی ئاگاداری ئەو ئەنجام بەدات.

وابزانم هیملیئر فکری منی خۆیندەوه و وتی: - نابیی تووشی سەرسوورمان بی. ئەمە بە هیچجۆریک بەمانای بی متمانهیی بە "گروپن فورر گوئرتس" چاودییری ئۆردوگا گانەوه نییه، ئەو بيشك ئاگادار دهکریتهوه. بۆخۆم لە کاتیکی باشدا ئاگاداری دهکه مه وه.

رایشس فورر سەری جوولاند و خوارووی رووخساری لە ژێر رووناکی چرا روون بوو. لێوه باریکەکانی که دەورووبەریان بە پاکی تاشرابوون، بە ددانەکانی ریککوشران.

بە شەرمەزارییه وه وتی:

فورر فەرمانیکی سەبارەت بە "چارەسەری کۆتایی جوولەکهکانی ئەوروپا" دهکردوه. ئیوه بۆ بەرپۆه بێردنی ئەم ئەرکه هەلبژێردراون.

من سەیریم کرد و بە دەنگیکی وشک وتی:

- بێدەنگی، بە لām خو دەربازبوون لە دەست جوولەکهکان شتیکی تازه نییه.

- ناین، هیز رایشس فورر. تەنیا لەوه یکه منیان هەلبژاردوه تووشی سەرسوورمان هاتووم...

قسه‌ی منى بېرى: - هۆكارى ئەم هەلبژاردنه ده‌زانى. ده‌بېته هۆى سه‌ربلنديتان. فورر وابير ده‌كاتوه كه ئەگەر ئيمه "هەر ئيستا" جووله‌كه‌كان له‌ناو نه‌به‌ين، دواى ماوه‌يه‌كى كوورت ئەوان ئەلمانيا له‌ناو ده‌به‌ن. كه‌واته مه‌سه‌له‌كه ئاواى ليديت، يان ئەوان، يان ئيمه.

به ده‌نگيكي بويرانه و توند وتى:

- ئشتورم بان فورر! ئايا له‌وكاته‌ى كه لاوه‌كانى ئەلمانى له‌گه‌ل بلسئويزمه‌كان شه‌ر ده‌كه‌ن، ئيمه حه‌قى ئەوه‌مان هه‌يه بيلين نه‌ته‌وه‌ى ئەلمانيا له‌گه‌ل مه‌ترسييه‌كى ئاوا گه‌وره رووبه‌روو بېته‌وه؟ به بى شك و دوودلى وتم: - ناين، هير رايشتس فورر.

به‌رى هەر دوو ده‌ستى ريك له‌سه‌ر ناوقه‌ده‌به‌نده‌كه‌ى دانا و به‌ رهامه‌ندييه‌وه وتى: - ته‌نانه‌ت يه‌ك ئەلمانى نادۆزريتته‌وه كه جگه له‌وه وه‌لاميكي ديكه بداته‌وه.

بيده‌نگيه‌ك رووى دا. دوايى چاوه‌كانى بېريه سه‌ر شوينيكي سه‌رووى من و وه‌كوو ئەوه ده‌چوو بابه‌تيك له‌رووى نووسراوه ده‌خوينيتته‌وه و وتى: - من كه‌ى ئيلى "ئاوش ويتسم" وه‌كوو شويني پرۆژه‌كه هەلبژاردوه و خۆشت وه‌كوو به‌رپۆبه‌ره‌ى كه‌ى ئيلى "ئاوش ويتس" هەلبژاردوى، چونكه چوار هيلى ناسنين له‌وى به‌يه‌كه ده‌گه‌ن و بۆ هاتوچوو باشترين شوينه و له‌به‌رده‌ستتر دايه. هه‌روه‌ها ناوچه‌يه‌كى په‌رته، جه‌ماوه‌ريكي كه‌مى هه‌يه و (ده‌نگى هينايه خوار و چاوى له‌ چاوى من بېرى) خۆشت به‌هۆى توانايى بى وينه له‌كاروبارى ته‌شكيلاتى (نه‌ختيك له‌ تاريكيدا جوولته‌ى كرد و به‌رده‌وام بوو) ئەو ويژدانه پاكه‌ى كه هه‌ته، هەلبژاردووى. ده‌بى ئەوه بزاني كه ئيستا له پۆلونيا سى نۆردوگاي كوشتن خه‌ريكي پرۆژه‌كه‌ن: "بيلزيك"، "ويلزيك" و "تريبيلينكا". ئەم

ئوردوگايانه جيگه‌ی رهامه‌ندی نيين. يه‌كه‌م ئه‌وه‌يکه بچووکن و شوپيني گه‌وره‌کردنيان نيينه، دووه‌م له‌رووی ريگه و بانيش باش نيين، سيه‌هم شيوه‌ی چالاكييان کامل نيينه. به‌پيني راپورتیک که له‌لايه‌ن فرمانده‌ی ئوردوگاي "تريبلينکا" به‌ده‌ستم گه‌يشتووه، له‌ماوه‌ی شه‌ش مانگ نه‌يتوانيوه زياتر له‌هه‌شتا هه‌زار جووله‌که له‌ناووبات. (رايشس فورر نه‌ختیک بيده‌نگ بو) - ئه‌وه ئه‌نجاميکی خراپه.

نه‌ختیک وه‌ستا و دووباره له‌قه‌كاني به‌رده‌وام بوو و وتی: - له‌ماوه‌ی دوو روژ "ئوبيرشتورم بان فورر وولفسلانگ" (موقه‌ده‌م دووه‌م وولفسلانگ) سه‌ردانت ده‌کات و باس له‌گرنگ بوونی هي‌نان و بردنی زيندانيه‌کان له‌مانگه‌كاني داهاتوودا ده‌کات. دواي ديتنی ئه‌و بو "لاگير تريبلينکا" ده‌چی و سه‌يري شيوه‌ی له‌ناو بردنی جووله‌که‌کان ده‌که‌ی و به‌رنامه‌يه‌کی باش بوخوت داده‌پيژي. له‌ماوه‌ی چوار هه‌فته‌دا، ريك چوار هه‌فته پرۆژه‌يه‌کی ميژووي به‌پيني ئه‌رکی پيسپيردراو ده‌ده‌يته من. به‌ده‌ستی راست نيشاره‌يه‌کی بچووکي پيکردم.

له‌سه‌ر جيگه‌م هه‌ستام.

- هيچ کيشه‌يه‌ک له‌ئارادا هه‌يه؟

- ناين، هي‌ر رايشس فورر.

- زور باشه، (زور جددي، به‌لام بي ئه‌وه‌ی ده‌نگي به‌رز بکاته‌وه وتی)

- "داس ئيست ئه‌ين به‌فل ديس فوري‌رس!" (ئه‌وه فرماني پيشه‌وايه) له ئيستاوه ئه‌رکی قوورسي به‌پيوه‌بردنی ئه‌م فرمانه به‌ئسته‌وي تويه.

ريک وه‌ستام و وتم: - ياوول، هي‌ر رايشس فورر!

له‌بيده‌نگي ژووره‌که‌دا، ده‌نگي خوم به‌لاوازي هاته‌به‌ر گوي.

رێك وه‌ستام و پانییه‌كانم لێكدان و ئه‌ویش ره‌تی رێزه‌كه‌ی دامه‌وه. وه‌رسووپامه‌وه و بۆ لای ده‌رگا به‌رێكه‌وتم، هه‌ر كه‌ له‌ بازنه‌ی رووناكایی چراكه‌ به‌ده‌ر كه‌وتم تاریكایی ژوره‌كه‌ داگیرتم وه‌ستم به‌ سه‌رمایه‌کی زۆر كرد.

هه‌ر ئه‌م شه‌وه‌ به‌ شه‌مه‌نده‌فه‌ر گه‌رامه‌وه. له‌ناو شه‌مه‌نده‌فه‌ر و له‌و سه‌ربازانه‌ی كه‌ بۆ به‌ره‌ی شه‌ر له‌گه‌ل رووسیا به‌رێده‌كران، سه‌رم سووپ ما‌بوو. سه‌ره‌تا ژووریكم دۆزیه‌وه، به‌لام ئۆبیرشتورم فوررێك هه‌ستایه سه‌رپێ و جیگه‌ی خۆی پێدام. سه‌باره‌ت به‌ هێرشێ ئاسمانی چراكانی ناو ژوره‌كانی شه‌مه‌نده‌فه‌ر رووناكییه‌کی ئه‌وتۆیان نه‌بوو و په‌رده‌كانیان به‌ ته‌واوی كێشما‌بوو. دانیشتم. شه‌مه‌نده‌فه‌ر له‌ناكاو هه‌لكه‌نرا و به‌ هێوری و به‌ ده‌نیگی‌کی پڕئازار به‌رێكه‌وت. هه‌ستم به‌ ماندوویی ده‌كرد، به‌لام خه‌وم لێ نه‌ده‌كه‌وت.

به‌یانی داها‌ت و توانیم سه‌رخه‌ویك بشكێنم. له‌ سه‌فه‌ره‌كه‌مدا هه‌رچه‌ند شه‌مه‌نده‌فه‌ر به‌رده‌وام و زوو به‌ زوو ده‌وه‌ستا. جا‌ریو‌ابوو شه‌مه‌نده‌فه‌ر دوو تا سی كاتر می‌ر ده‌وه‌ستا و دوایی زۆر به‌ هیواشی به‌رێدا ده‌پۆیشت، دیسان ده‌وه‌ستاوه و دیسانیش به‌رێده‌كه‌وته‌وه. نزیك نیوه‌رۆ خواردن و قاوه‌ی گه‌رم دا به‌ش كرا.

رۆیشتمه‌ رێپه‌وه‌كه‌ بۆئه‌وه‌ی جگه‌ره‌یه‌ك بكێشم. ئۆبیرشتورم فورر كه‌ جیگه‌ی خۆی پێدا‌بووم به‌ حا‌له‌تی دانیشتوو له‌سه‌ر جا‌نتا سه‌فه‌رییه‌كه‌ی خه‌وی لێكه‌وتبوو. به‌خه‌به‌رمه‌ینا و وتم نۆره‌ی تۆیه‌ له‌ شوینی خۆت بخه‌وی. له‌خه‌و هه‌ستا و خۆی ناساند و چه‌ند خوله‌كێك به‌یه‌كه‌وه قسه‌مان كرد، له‌ كه‌ی ئێلی "بوخون والد" پله‌ی به‌رێوه‌به‌رایه‌تی هه‌بوو و له‌سه‌ر داواكاری خۆی به‌رێیان كرده‌بوو بۆ "وا‌فن ئیس. ئیس" و ئیستا

ده‌رۆيشت بۆ رووسيا و ده‌بوايه خۆی به به‌ره‌ی شه‌ر ناساندبا. ليم پرسى رازييه؟ به پيکه‌نينه‌وه پيى وتم:

- يا، زيڤر (به‌لى، زۆر).

بالا به‌رز و موو زه‌رد و خووش قه‌لافه‌ت بوو و به‌ژن و بالا يه‌كى بار يكي هه‌بوو. واپيده‌چوو بيست و دوو ساليك له ته‌مه‌نى تپيه‌پاندبى. له كۆمه‌لكوژى پۆلۆنيا به‌شدارى كردبوو و بريندار ببوو و دواى هاتنه‌ده‌رى له نه‌خوشخانه بۆ كه‌ى ئيلى "بوخن والد" گوازابۆوه كه زۆرى پى ناخووش بوو و بى‌واز و له‌خۆى بيزارى كردبوو. ديويست بېروات و خۆى راتله‌كينييت و شه‌رى بكات. جگه‌ره‌يه‌كه‌م پييدا و به زۆى ناردمه شويته‌كه‌ى خۆى بۆئه‌وه‌ى به‌سه‌يته‌وه.

شه‌مه‌نده‌فه‌ر خيڤايى وه‌رگرت و گه‌يشته سيلزى. بينيني ئه‌و سرووشته جوانانه كه بۆ من ئاشنا بوون، به‌رى دلپان گرتم. شه‌ره‌كانى "فه‌وجه‌كانى نازاد" له‌گه‌ل سووكه‌له‌كانى پۆلۆنيم وه‌بىر هاته‌وه به فرماندايه‌تى روسباخ. چ شه‌رپيگمان كردبوو. چ ده‌سته‌يه‌ك بويين و چ بينه و به‌ره‌يه‌گمان هه‌بوو. منيش ته‌نيا چه‌زم له شه‌ر بوو. ئه‌وكات ته‌مه‌نم بيست سال بوو و زۆر به‌لامه‌وه سه‌ير بوو كه هه‌موو ئه‌و رۆژانه تپيه‌پرين و ته‌نيا بيه‌وه‌رييه‌كانى ماون كه پييان دلخووش بم. ئاى له‌و رۆژانه!

له ويستگه‌ى ئاوش ويتس ته‌له‌فونم بۆ ئۆردوگا كرد كه ئوتۆمبيليكم بۆ بنيرن. كاتژمير نۆ بوو. له نيوه‌پۆوه بۆ ئه‌ملايه هيجم نه‌خواردبوو و هه‌ستم به برسيتى ده‌كرد.

دواى پينج خووله‌ك ئوتۆمبيله‌كه گه‌يشت و منى بۆ ماله‌وه برده‌وه. چىراى ژوورى خه‌وى منداله‌كان هه‌لبوو. زه‌نگى ده‌رگام لييدا و ده‌رگام به

کلیلی خوّم کرده‌وه. کلاوه‌که‌م له‌سه‌ر میزه‌که دانا و بو ژووری چیشته‌خانه
رؤیشتم. زه‌نگم لی‌دا و خزمه‌تکار که هات، پیّم وت هرچی هه‌مانه بیهینی.
په‌نجه‌وانه‌کانم دانه‌که‌ندبوو. هینامنه‌ده‌ر و گه‌پرامه‌وه لای کلاوه‌که
دایانینیم، که‌چی ده‌نگی پییه‌کم بیست. سه‌رم که گه‌پرانده‌وه، فی‌لزی‌م
بینی که له قادرمه‌کان دیته‌خوار. منی که بینی پیی سه‌یر بوو. سه‌یریکی
کردم و ره‌نگی زه‌رد هه‌لگه‌پرا و پالی به دیواره‌وه دا. به ده‌نگیکی نزم وتی:

- نه‌وه ده‌پوئی؟

به‌سه‌رسوورمانه‌وه وتم:

- ده‌پوّم؟

- بو به‌ره‌ی شه‌ر؟

رووم لی‌وه‌رگی‌پرا و وتم:

- نه‌خیر.

به ته‌ته‌په‌ته که‌وت و وتی: به‌پراست؟ به‌پراست؟ که‌واته نارپوئی؟

- نه‌خیر

- ره‌نگ و رووی له خوشیان کرایه‌وه. هه‌ر چوار قادرمه‌ی به هه‌نگاوێک

بپری و خوئی له باوه‌شی من هاویشته.

وتم: - نه‌وه‌نده سه‌ختی مه‌گره!

هه‌ر نه‌مجوره روومه‌تی ماچ باران ده‌کردم. پیده‌که‌نی و فرمیسک له

چاوه‌کانی ده‌باری.

پرسی: - که‌واته نارپوئی؟ یانی نارپوئی؟

- نا.

سه‌ری به‌رز کرد و به هه‌ستیکی پر له شادی و خوشی وتی: - "گوت

زای دانک" (خوایه شوکرت).

رقیځکی نادیار و بی ناو هه‌موو جهسته‌ی داگرتم. قیزاندم: - خه‌فه به!
دوایی به خیرایی له‌سه‌ر پانییه‌کانم سووڤام، پشتم تیی کرد و بو ژووری
نانخووری رویشتم.

خزمه‌تکار سفره‌ی پان کردبوو و قاپه‌کانی چنیبوو.
دانیشتم.

دوای ماوه‌یه‌کی کوورت ئیلزی هاته ژووری، له‌ته‌نیشتم دانیشتم و
سه‌یری نان خواردنی منی کرد. خزمه‌تکار که چوو ده‌روه به سوژ و
عه‌شقه‌وه وتی: - هه‌لبه‌ت. نه‌وه درک ده‌که‌م که بو ئه‌فسه‌ریک زور سه‌خت
و ناخوشه که له‌به‌ره‌کانی شه‌ر نه‌بی‌ت و نه‌ینیرن.

سه‌یریم کرد و وتم: - گرنگ نییه ئیلزی. سه‌باره‌ت به خووله‌کیک پیشتتر
بمبووره. ته‌نیا نه‌ختیک ماندووم.

بی‌ده‌نگییه‌ک هاته‌پیش. بی‌ئه‌وه‌ی سه‌رم به‌رز بکه‌مه‌وه خواردنه‌که‌م
خوارد. بینیم ئیلزی سفره‌که‌ی کیشا و چینیکی تیکه‌وت و به‌به‌ری ده‌ست
سافی کرد. به‌شیوه‌یه‌کی بلیم و نه‌لیم وتی: - ناخ! هاوار له‌ده‌ست ئه‌م
دوو روژه، روڤولفا...

وه‌لامیم نه‌دایه‌وه و ئه‌و له‌قسه‌کانی به‌رده‌وام بوو که: - که‌واته رایشس
فورر تووی بو به‌رلین خواست که ته‌نیا ئه‌مه‌ت پی‌بلیت که نابی بو به‌ره‌ی
شه‌ر بچی؟

- نا.

- ئه‌ی چ کاریکی پی‌بووی؟

- کاری ئیداری.

- گرنگن؟

- به‌لی، زوریش.

سه‌رله‌نووی سفره‌که‌ی کیشا و به‌متمانه‌وه وتی: - به‌هه‌رحال، گرنگ نه‌و مانه‌وه‌ی تو‌یه.

هیچ وه‌لامیکم نه‌دایه‌وه. دوایی دیسانیش وتی: - به‌لام خۆت ده‌تویست برۆی، نیشنت وار؟

- وام بیر ده‌که‌رده‌وه ئه‌رکمه، به‌لام رایشس فورر واییر ده‌کاته‌وه بوونی من لی‌ره به‌سوودتره.

- بوچی ئاوا بیر ده‌کاته‌وه؟

- ده‌لیت من توانایی پیکهینانی ته‌شکیلاتم هه‌یه و له‌ ویرژدانی وه‌خه‌به‌رها‌تووی ئه‌لمانیم لانه‌م؟

ئیلزی به‌زه‌وقه‌وه پرسسی: - شتیکی ئاوا‌ی وت؟ وتی "ویرژدانی وه‌خه‌به‌رها‌تووی ئه‌لمانی"؟

به‌سه‌ر ئیشاره‌یه‌کم پیکرد: "ئه‌ری".

هه‌ستامه‌ سه‌رپی و ده‌سه‌ری سفره‌م به‌ریکی قه‌د کرد و دامنا‌یه سه‌ر شوینی خۆی.

دوو رۆژ دواتر، هه‌ر ئه‌مجۆره‌ی که رایشس فورر وتبووی، ئۆبیرشتورم بان فورر وولفسلانگ" بو دیتنم هات. پیاویکی قه‌له‌وی رووخسار سووری موو زه‌ردی زیندوودل بوو و به‌حه‌زه‌وه بانگه‌یشتی ئیلزی قبول کرد و خواردنی نیوه‌رۆی له‌گه‌ل ئیمه‌ خوارد.

دوای خواردنی نانی نیوه‌رۆ جگه‌ره‌یه‌کی به‌رگم بو راداشت و له‌گه‌ل خۆم بردم بو "گومان‌دان‌تور" (ناوه‌ندی فه‌رمانده‌یی) و له‌ ئیداره‌ دوو به‌ دوو ماینه‌وه. کلاو کاسکی‌تکه‌که‌ی له‌سه‌ر میزی نووسینی من دانا و دانیشنت و پییه‌کانی دریژ کرد و رووخساری گرد و پیکه‌نیناوی تیکچوو.

له شيوه‌یه‌کی فهرمی وتی: - ئشتورم بان فورر، ده‌بی ئەمه بزانی که رۆلی من ته‌نیا و ته‌نیا ئەمه‌یه که له‌نیوان تو له‌گه‌ل رایشس فورر په‌یوه‌ندییه‌کی وتاری پیکینم. یانی ئەم په‌یوه‌ندییه به‌ شیوه‌ی نووسراوه‌ نابێ. له‌م قوناغه‌دا ته‌نیا چه‌ند شتیکی کورتم پییه که پییتی بلیم. رایشس فورر له‌سه‌ر دوو خال پینداگره. یه‌که‌م: بو شه‌ش مانگی یه‌که‌م ده‌بی کاره‌کان به‌جۆریک به‌رپوه‌بچن که ژماریان به‌ پینج سه‌د که‌س بگات. ده‌ممه‌ کرده‌وه، به‌لام ئەو جگه‌ره‌ی به‌رگی له‌ناو ده‌می هینا و برد و به‌خیرایی وتی: - "ئاینن مومنت، بیته" (تکایه نه‌ختیک سه‌بر بکه). ئیوه له‌ هه‌ر کۆمه‌لیکی هاورد‌دا له‌ناو خه‌لکه‌که ئەم که‌سانه جیا بکه‌نه‌وه که توانای کار کردنیان هه‌یه و بیانخه‌نه ناو کارگه و کشت و کال و له‌ زه‌وییه‌کانی "بیرکیناوه - ئاوش ویتس" و کاریان پێ بکه‌ن. ئیشاره‌م کرد که ده‌مه‌وی قسه‌ بکه‌م، به‌لام ئەو دووباره جگه‌ره‌که‌ی جوولاند و به‌دوای قسه‌کانیدا وتی:

- خالی دووه‌م: له‌باره‌ی هه‌ر کاروانیک جووله‌که که ده‌گاته ده‌ستت و به‌که‌لک ئیش و کار نایه‌ن و ده‌خرینه‌ ناو پرۆژه‌ی تایبه‌ته‌وه، لیستیک ئاماده‌ ده‌که‌ی و ده‌یده‌یه‌ ده‌ست من و ته‌نانه‌ت نابێ روونوسی ئەم لیسته‌ش لای خۆت هه‌لبگری. به‌واتایه‌کی دیکه‌وه خۆشتان ده‌بی له‌ ژماری کووژرانی ئەم پرۆژه‌یه هه‌تا کۆتایی بی ناگا بن و نابێ له‌ ژماره‌که‌ی بزانی.

وتم: - هیچ نازانم، چون شتیکی ناوا به‌رپوه‌ده‌چیت. هه‌ر ئیستا خۆتان له‌ ژماری پینج سه‌د هه‌زار که‌س ده‌دوان.

به‌ بی‌ وازی جگه‌ره به‌رگه‌که‌ی جوولاند که: - "بیته! بیته" (تکایه!) تکایه) ژماری ئەو پینج سه‌د هه‌زار که‌سه‌ی که من وتم، تایبه‌ت بوو به‌ هه‌ر

دوو به‌ش، به تواناكان و بى تواناكان. هر شه‌مه‌نده‌فه‌ريك كه ده‌گاته نوردوگا، تو ليكيان جيا ده‌كه‌يته‌وه. كه‌واته نه‌مجوره نازانى بى تواناكان كه جيا ده‌بنه‌وه و ده‌خرينه ناو پرۆژه‌كه‌وه، چەند كه‌سن. قسه‌ی ئيمه‌ش له‌سه‌ر نه‌وانه.

بيريكم كرده‌وه و وتم: - نه‌گەر به دروستى تيگه‌يشتيم، من له هر شه‌مه‌نده‌فه‌ريك كه ده‌گاته ئيره، ژمارى بى تواناكان كه ده‌خرينه ناو پرۆژه‌ی له‌ناوبردن، بيانخه‌مه ناو خسته‌يه‌ك و به ليست بيانده‌مه تو، به‌لام ئەم ره‌قه‌م و ژماره‌يه لای من نه‌ميننه‌وه و له‌ئه‌نجامدا بوخوشم زانياريه‌كى ئەوتۆم له‌و كه‌سانه نه‌بيت كه ده‌خرينه ناو پرۆژه‌كه‌وه.

جگه‌ره‌ی به‌رگه‌كه‌ی به نيشانه‌ی به‌لى جوولاند و وتى: - به ته‌واوى له قسه‌كانى من گه‌يشتووى. به‌پيى فه‌رمانى رايشس فور، ئەم ژماره گشتيه‌ ته‌نيا ده‌بى من بيزانم و به‌س. به واتايه‌كى ديكه، كو كردنه‌وه‌ی ئەم ژمارانه‌ی كه تو بۆمى ده‌نيري ته‌نيا ئه‌ركى منه و نه‌وه‌ش په‌يوه‌ندى به‌راو بروبۆچوونى رايشس فورره‌وه هه‌يه و به‌س. ئەو شته‌ی كه من ده‌توانم ئيستا پيى بليم، ته‌نيا ئەمه‌يه والسلام!

بيده‌نگيه‌ك هاته‌پيش و من وتم: - ده‌توانم سه‌باره‌ت به خالى يه‌كه‌م باسى شتيك بكه‌م؟

جگه‌ره‌ی به‌رگى خسته ناو ده‌مى و زور به‌ كوورتى وتى: - بيته!

- كاتيک باس له پينچ سه‌د هه‌زار كه‌س له شه‌ش مانگ ده‌كه‌ى، يانى مانگانه چل و هه‌شت هه‌زار كه‌س و هر بيست و چوار كاترژمير يانى ته‌سويه‌ى دوو هه‌زار و هه‌شت سه‌د كه‌س، ئەمه ره‌قه‌ميكى زور گه‌وره‌يه.

جگهره‌ی له ده‌می هینایه‌ده‌ر و هه‌ر ئه‌و ده‌ستیشی به‌رز کرده‌وه: -
کاتی‌ک که باس له پینچ سه‌ده‌ه‌زار که‌س ده‌که‌م، هه‌ر دووکیان ده‌گریته‌وه
و به‌ تواناکانیشتی له‌ناو سکی دایه، به‌ توانا و بی‌ توانا ده‌گریته‌وه.

له‌مباره‌یه‌وه فکری‌کم کرده‌وه و وتم: - به‌پروای من ئه‌مکاره‌ ته‌نیا نه‌ختی‌ک
کاره‌که وه‌پاش ده‌خات. به‌پیی ئه‌و ئه‌زموونانه‌ی له‌ لاگی‌ر کوماندا‌نت
به‌ده‌ستم هیناوه، ماوه‌ی مامناوه‌ندی ئه‌و کاته‌ی زیندانییه‌که به‌که‌ئکی کار
دی‌ت، هه‌مووی سی‌ مانگه. دوا‌ی ئه‌وه، ئه‌ویش ده‌چیته‌ پال "بی‌
که‌ئکه‌کان". که‌واته ئاوا‌ی دابنیین که له‌ هه‌ر باریکی پینچ هه‌زار که‌سیدا
دوو هه‌زار که‌سیان توانای کارکردنیان هه‌یه، بی‌شک ئه‌م دوو هه‌زار
که‌سه‌ش دینه‌وه ناو پرۆژه‌که و ناچارین ئه‌وانیش له‌ناو به‌رین.

- "که‌ویس" (هه‌لبه‌ته - بی‌شک)، به‌لام لانیکه‌م له‌م ناوه‌دا ئه‌م هه‌موو
کاته‌تان پاشه‌که‌وت کردووه و تا ئه‌و کاته‌ی ژووره‌کان و ئامیره‌کان به‌
ته‌واوی ئاماده‌ی پرۆژه‌ نه‌بن، ئه‌وا ئه‌م هه‌له بو‌ ئیوه زۆر به‌نرخه.
جگهره‌که‌ی دانا‌یه ناو لیوه‌کانی و پی‌ی راستی هاویشته سه‌ر پی‌ی
چه‌پی.

- ئه‌مه‌ش ده‌بی‌ بزائن که دوا‌ی شه‌ش مانگه‌ی یه‌که‌م، ئاهه‌نگی نار‌دنی
یه‌هوودی‌ه‌کان به‌شیوه‌یه‌کی به‌رچاو ده‌چیته‌سه‌ر.
زۆر به‌ سه‌یری چاوی‌کم لینی‌کرد. پی‌که‌نی و دووباره‌ خو‌ی تی‌کسماند و
رووخساری پی‌که‌نیناوی پی‌شووی په‌یدا کرده‌وه.

وتم: - ئاخ‌ر ئه‌مه له‌ توانا به‌دووره و ئه‌گه‌ری جیبه‌جی‌ کردنی نییه!
پی‌که‌نینه‌که‌ی قوول‌تر بوو. هه‌ستا و ده‌ستی کرد به‌ له‌به‌رکردنی
په‌نجه‌وانه‌کانی. رووخساریکی شاد، به‌لام جد‌دیانه‌ی به‌خو‌یه‌وه گرت و
وتی:

- "ماين ليبيير" (ئازيزم) ناپليون وتويه‌تى كه "ئەگەرى نيبه، وشه‌يه‌كى فەرهنسى نيبه". له سالى سى و چوار به‌ملاوه هه‌ولئى ئيمه ئه‌ويه كه به جيهان بسه‌لمينين ئەم وشه‌يه ئەلمانيش نيبه. (سه‌يرىكى كاترئيره‌كه‌ى كرد). زۆر باشه، و ابزانم كاتى ئەوه هاتوو به‌مگه‌يه‌نيتە ويستگه‌ى شه‌مه‌نده‌فه‌ر.

كلاره كاسكىته‌كه‌ى هه‌لگرت.

هه‌ستام. وتم: - "هئر ئوييرشتورم بان فورر، بيتە" (تكايه‌ جه‌نابى مقه‌ده‌م).

رووى تىكردم: - يا؟

ده‌مويست ئەوه بلنم كه ئەم كارە له رووى فننیه‌وه ناكرى.

رووخسارى تىكنا. به‌ ده‌نگىكى سارد وتى: - ريگه‌ بده. بارى فه‌نىى ئەم چالاكييه‌ ته‌نيا په‌يوه‌ندى به‌ تۆوه‌ هه‌يه. هه‌چ په‌يوه‌نديه‌كى به‌ منه‌وه نيبه. ده‌بى درك به‌وه‌ بكه‌ى كه بيشك به‌هه‌چ شيوه‌يه‌ك په‌يوه‌ندى به‌ منه‌وه نيبه. كه‌واته‌ تكات ليده‌كه‌م له رابردووشدا له‌مباره‌وه هه‌چ شتىك به‌ من مه‌لئى و ته‌نانه‌ت پرسيشم پى مه‌كه. من ته‌نيا بير له ژمار و ره‌قه‌م ده‌كه‌مه‌وه و ته‌نيا ئەمه‌شيان له‌ژيئر ده‌سه‌لاتى من دايه. رۆلى من ته‌نيا و ته‌نيا تايه‌ت به‌ ئاماره!

رۆژى دواتر له‌گه‌ل "ئوييرشتورم فورر" زىتسلير" (به‌رامبه‌ر به‌ پله‌ى ملازمى سويا) بو ئوردوگاي قريبلينكا رويشتم. ئەم ئوردوگايه‌ له باكوورى رۆژه‌لاتى وه‌رشۆ، له نزيك رووبارى بوگ بوو. فه‌رمانده‌كه‌ى "هاويتشتورم فورر" (نه‌قيب) "ئشمولده" بوو. چونكه‌ ئەو نه‌ده‌بوايه به‌هه‌چ شيوه‌يه‌ك له‌ پرۆژه‌ى تايه‌ت به‌ ئاوش ويتس شتىك بزاني، وولفسلانگ ديدارى منى وه‌كوو چاودير به‌ ئەو ناساندبوو. به‌ ئوتومبيل

بۆ ویستگه‌ی شه‌مه‌نده‌فر به‌دوامدا هات. پیاویکی مامناوه‌ندی تیکسماوی موو ره‌ش بوو به‌ نیگای بۆش و به‌تاله‌وه.

له‌ هۆلی چیشته‌خانه‌ی ئەفسه‌ران پیشوازی لی‌کردین و زۆر داوای لی‌بووردنی کرد که ژنه‌که‌ی به‌ هۆی ژان و ئازار ناتوانی میوانداریمان لی‌ بکات. خواردنه‌که‌ی خو‌ش و به‌تام بوو، به‌لام بۆخۆی جاروباره پاروویه‌کی ده‌خسته‌ ناو ده‌می، وابزانم ئەویش سه‌باره‌ت به‌ ریزگرتن له‌ ئیمه‌ ئەمکاره‌ی ده‌کرد. ده‌نگی ماندوو دیار بوو و بی‌ رهنگ، پیده‌چوو بۆ ده‌ربڕینی هه‌ر وشه‌یه‌ک ده‌یه‌وی گیان بدات. که‌ قسه‌ی ده‌کرد هه‌ر ئەمجۆره به‌رده‌وام لی‌وه‌کانی به‌ زمانی ته‌ر ده‌کرد.

داوای خواردنی نانی نیوه‌رۆ قاوه‌یان پیداین. داوای ماوه‌یه‌کی کوورت ئشمولده و من سه‌یری کاترژمیره‌که‌ی خو‌مان کرد و وتی: - بۆ شی کردنه‌وه‌ی چالاکی تایبه‌ت شی کردنه‌وه‌یه‌کی زۆری ده‌ویست. هه‌ر بۆیه‌ش ویستم خو‌تان بێن و به‌ چاوی خو‌تان له‌ نزیکه‌وه‌ کاره‌کانی ئیمه‌ ببینن. ئەمجۆره‌ باشت‌ر حسینی کاره‌که‌تان دیته‌ ده‌ست.

زیتسلیر بی‌ جووله‌ مایه‌وه‌ و به‌ خیرایی سه‌یری منی کرد.

وتم: - هه‌لبه‌ت. فکریکی زۆر باشه‌.

ئشمولده لی‌وه‌کانی ته‌ر کرده‌وه‌ و به‌ داوای قه‌سه‌کانیدا چۆوه‌ و وتی: - کاته‌که‌ی کاترژمیر دوویه‌.

چهند خووله‌کیکی دیکه‌ قسه‌مان کرد. ئشمولده و من سه‌یری کاترژمیری خو‌مان کرد. پینچ خووله‌کی مابوو بۆ کاترژمیر دوو، هه‌ستامه‌ سه‌رپی و ئشمولده‌ش به‌ هیوری و له‌سه‌ره‌خۆیی هه‌ستا. زیتسلیر خۆی له‌سه‌ر کوورسی هیناوبرد و وتی: - ببوورن، من هیشتا قاوه‌که‌م ته‌واو نه‌کردوو.

چاوم له كووپى قاوهكەى كرد، تەنانەت ھەر دەستيشى لى نەدابوو.
پيىم وت: - كه قاوهكەت خواردەو، خۆت به ئيمه بگهينه.
بەسەر قبوولپى خۆى راگه ياند و كەلله بى موويهكى سوور ھەلگەپرا و
چاوى لەمن دزىهوه.

ئشمولدە خۆى كيشايە قەراغ بوئەوھى من تىپەرم:

- دوور نىيە. خۆ بەرپىدارپويشتن ناپەھەتت ناكات؟

- بەھىچ شيوەيەك؟

كەش و ھەوا خۆش بوو و خۆر لە رووخسارى ئيمەى دەدا. لەنيوان ئەم
ريگەيەى كه لى تىدەپەرين دوو ھيليان كيشابوو و بە بەرىنى دوو كەس
كه شانە بە شانە پيگەوھ بپون.

ئوردوگا بە تەواوى بەتال بوو، بەلام كه لەپيش سەرىپوشەكان تىدەپەرين،
ھەرا و ھووريا و بلغەبلغيان لى بەرز دەبوو و رووخسارىكى زۆرم
لەپشتى شووشە دەبىنى. تىگەيشتم كه زىندانىيەكانيان بە خىرايى پيش
كاتى ديارىكراو خزاندووھتە ناو سەرىپوشەكان. ھەروھا لەوھ گەيشتم كه
ئەگەرچى ئوردوگايەكە زۆر بچوكتەرە لە ئاوش ويتس، بەلام بورج و
نىگابانەكانى دووبەرامبەر زياترە. ھەروھا ئەوھ زانى كه تىلدپرووھكانى
دەورى ئوردوگا كارەباى لىبەستراوھ. پايسەى بەرز كه تىلدپرووھكانى
ليھاآبوو، سەرووى بۆلاى ژوورى ئوردوگا خوار كرابوو و تەنانەت بە
جۆرىك بوو كه كەسيكى شارەزا لە ئاكرۆباتيش نەيدەتوانى لى تىپەرپيت.
رووم لە ئشمولدە كرد و وتم: - كارەباكەى بەردەوامە؟

- شەوانە بەلى، بەلام رۆژانە كاتيك كيشە و ھەرا دروست دەبىت ئەوا
كارەباى لىدەبەستين.

- كيشەشتان بو دىتەپيش؟

- زورجار.

ئشمولده لیوه‌کانی تهر کرده‌وه و به ده‌نگی‌کی نه‌رمی بی‌هست به‌رده‌وام بوو که: ده‌زانن؟ هه‌موویان ده‌زانن که چ چاره‌نووسی‌ک چاره‌پرییانه؟ بیرم له قسه‌که‌ی کرده‌وه و وتم: - نازانم چون ناگادار ده‌کرینه‌وه و ده‌زانن.

ئشمولده برۆکانی تی‌کنا و وتی: - له‌راستیدا پرۆژه‌که زور نه‌ینییه. به‌لام هه‌موو زیندانییه‌کانی ئوردوگا ناگادارن و ته‌نانه‌ت جاریوییه‌ ئه‌و که‌سانه‌ش ده‌زانن که تازه ده‌گه‌نی.

- جا ئه‌وان له کوپوه ده‌زانن؟

- له "گیتتو"ی وهرشۆ. (ناوچه‌ی تاییه‌ت به‌یه‌هوودییه‌کان)

- هه‌موویان؟

ئشمولده سه‌ری خوار کرده‌وه لای من: هه‌موویان. به‌پروای من ته‌نانه‌ت له گیتتوش که‌سانیک هه‌ن که ده‌زانن. ئوردوگا زور به‌وهرشۆ نزیکه.

دوای دوایی‌ن سه‌رپۆش گوپه‌پانیکی به‌ربلاوی لی‌بوو. دوایی، کیش‌کچییه‌کی چه‌کدار ده‌رگایه‌کی دروستکراو له داری له ئیمه‌ کرده‌وه و چوینه‌ ناو جاده‌یه‌کی خیزرپۆشکراو که له چه‌پ و راسته‌وه به‌تیلدپرو ته‌نرابوو. دوایی گه‌یشتینه‌ ده‌رگایه‌کی دیکه که ده‌سته‌یه‌ک ئیس. ئیس. ناگاداریان لی‌ی ده‌کرد. پيش ئه‌م دیواره به‌چه‌ند بیتۆن گیرابوو. دیواره‌که‌مان که دور لی‌دایه‌وه، سه‌رپۆشیکي دورودرپۆشیک به‌رامبه‌ر به‌ ئیمه‌ بوو که کولانه‌کانی به‌ته‌واوی و به‌ جوانی داخرابوون و سی له ئیس. ئیس. هکان به‌سه‌گ و موسه‌له‌سلی ده‌ستی پارینگاریان لی‌ده‌کرد و ده‌وره‌یان دابوو.

یه‌کییکان هاواری کرد: - ئاخنونگا (خه‌به‌ردار- ریک بوه‌ستن)

ئیس. هکان ریځ وهستان و ئوتتر شتورم فورر (بهرامبهر به ملازم سیی سوپا) هاته پینش و ریوره‌سمی ریزلینانی به‌پړوه‌برد. مووی رهش و رووخساریکی چوارگوشه و چاوی پر له خوماری هه‌بوو. ده‌وروبه‌ری خوم چاویک لی‌کرد. دوو ریز تیلدپرووی کاره‌با لی‌دراو، سه‌رپوشه‌که‌ی ته‌نیبوو. له پشتی تیلدپرووه‌کان دار و دره‌ختی سنوبه‌ر پینشی گرتبوو.

ئیس. ئیس. کان کشانه‌وه و نیمه‌ش بولای سه‌رپوشه‌کان چووین. ده‌رگا‌که‌ی له داریکی سه‌خت و موحکه‌م دروست کرابوو که به ناسن روکه‌شیان کردبوو و به قفلکی ناسنی قوورس به‌سترابوو. به‌شی سه‌رووی کولانه‌یه‌کی خری تیدابوو که به شووشه‌ی پان و به‌رین و سه‌خت گیرابوو. ئشمولده دوگمه‌یه‌کی سووراند که له‌ناو دیواره‌که‌دا بوو. هه‌ولنی دا قفله‌که‌ی بکاته‌وه که نه‌یتوانی و ئوتترشتورم فورریک به راکردن هات و یارمه‌تی دا.

ده‌رگا کرایه‌وه و چووینه ناو سه‌رپوشه‌که. وام هه‌ست ده‌کرد که ئیستا به‌سه‌رماندا ده‌رپوخیت. میچه‌که‌ی نه‌وه‌نده له‌خواری بوو که ده‌کرا ده‌ستی له‌سه‌ر دابنیی. سی گلوپ که به ته‌ل پاریزگاری ده‌کران، رووناک‌ی ژوره‌که‌یان پیکده‌هینا. هیچی له‌ناودا نه‌بوو. لای دیکه‌شی ده‌رگایه‌کی هه‌بوو که بو پشنتی بیناکه ده‌کرایه‌وه، به‌لام ئه‌م ده‌رگایه‌ په‌نجه‌ره بچووکه‌که‌ی نه‌بوو.

ئشمولده وتی: - په‌نجه‌ره‌کان شووشه‌یان نییه. هه‌ر ئه‌مجوهری که ده‌بینن، به ته‌واوی (لیوه‌کانی ته‌ر کرد): - ناوپرن و له ده‌روه‌را ده‌به‌سترین.

له تەنیشت شه‌به‌که‌ی گۆپه‌کان کونیکم بینی به پانتایی پینج سانتی مه‌تر.

ده‌نگه ده‌نگی ده‌ورلیدان هات وهاوار و قیزه و چریکه و خیراخیرا گه‌یشته گویم و سه‌گه‌کانیش ده‌ستیان به وه‌رین و حه‌په حه‌پ کرد. **ئشمولده وتی: بوخویانن.**

که‌وته‌پیش و هه‌رچه‌ند کلاوه‌که‌ی چه‌ند سانتی مه‌تریکی مابوو به میچی سه‌رپۆشه‌که بکه‌وی، به‌لام له کاتی ریکردن دیسانیش سه‌ری ددزیه‌وه. کاتی‌ک له سه‌رپۆشه‌کان چووینه ده‌ره‌وه، ریزی زیندانییه‌کانیش به راکردن به‌ره‌و ئیمه ده‌هاتن. ئیس. ئیس. و سه‌گه‌کان شان به‌شانی زیندانییه‌کان رایانده‌کرد. قیزه و هه‌را له‌گه‌ل حه‌په حه‌پی سه‌گه‌کان تیکه‌ل ببوو و گوئی که‌ر ده‌کرد. توژ و غوباریکی زۆر به‌ریکه‌وت و ئیس. ئیس. ه‌کان ده‌ست به‌کار بوون.

که ریکهران و توژ و خۆله‌که‌ نیشت، توانیم زیندانییه‌کان باشتربینم. له‌نیوانیاندا چه‌ند که‌سیکی ته‌ندروست و ساغی تیدابوو، به‌لام به‌شی زۆر ریزی زیندانییه‌کان له ژن و منداڵ پیکهاتبوو. هه‌ندی له ژنه‌کان مه‌لو‌تکه‌ی شیره‌خۆریان له‌باوه‌شدا بوو. گشت زیندانییه‌کان جلکی مه‌ده‌نیان له‌به‌ر بوو و هیچ‌کامیان مووی سه‌ریان کوورت نه‌بوو.

ئشمولده وتی: - و‌بزانم هیچ کیشه‌یه‌کمان له‌گه‌ل ئەمانه نابێ، چونکه هه‌ر ئیستا گه‌یشتوون.

ئیس. ئیس. ه‌کان زیندانییه‌کانیان به ریزی پینج ریکخست. **ئشمولده به ده‌ست ئیشاره‌تیکی دا و وتی:**

- "بیته" (تکایه) هیر ئشتورم بان فورد.

بۇلاى تەپۈلگە يەكى دەستكرد رۆيشتين. بەمشيۋە يە ھەم لىيان دور
دەكە وتينەۋە و ھەميش سەبارەت بە سەراۋژىرىيەكە باشتەر و ھەموويان
بە يەكەۋە دەبىنران.

دوو ھاوپت شارفورر و شارفورريك خەرىكى سەرزىمىرى زىندانىيەكان
بوون. ئوتتر شتورم فورريش لەپيش ئىمە ۋەستابوو. جوولەكە يەكى
زىندانى كە جلكى رى رى زىندانىانى لەبەر بوو و سەرى تراشرابوو، لاي
راست و نەختيك لەدواتر ۋەستابوو. زىندانىيەكە قۇلبەندىكى لە قۇلى
چەپى بەسترابوو.

يەكى لە دوو ھاوپ شارفوررەكان بە پاكەپاكە ھاتە پيش ئوتتر شتورم
فورر و ريك ۋەستا و ھاوارى كرد: - دوو سەد و چوار! ئوتتر شتورم فورر
وتى: - چوار كەسى كۇتايى ريز يىننە دەرەۋە، بيانبەنە ناو
سەرىپۇشەكان.

رووم لە ئشمولده كرد و پرسىم: - بۇچى ئەمكارەت كرد؟

- بۇئەۋەى قەۋەتى دل بىت و جورىك دلدانەۋە بۇ زىندانىيەكان.

ئوتتر شتورم فورر وتى: - "دۆلمىتچرا" (دىلمانچ - ۋەرگىر - موترجم)

زىندانىيەكەى قۇلبەندى لەدەست بوو ھەنگاۋىك چوۋەپيش و ريك
ۋەستا و رووى لە ريزى زىندانىيەكان كرد و بە زمانى پۇلۇنى وتى: -
سى كەسى كۇتايى زىندانىيەكان (دوو ژن و پياۋىك كە كلأۋىكى رەشى
نووشتاۋەى لەسەر بوو) بى ھىچ كىشە يەك لە ريزەكە جيا بوونەۋە.

چوارەمىنيان كچىكى دە سائە بوو. شارفورريك قۇلى گرت و ھەر ئەۋكات
ژنىك لەناو ريزى زىندانىان خۇ بۇلاى ھاويشت و كچەكەى لە چىنگ
ھىنايەدەر و بە سىنگى خۇيەۋە كووشى و دەستى بە ھاوار و قىژاندن

کرد. دوو ئیس. ئیس. چوونه پیش و پرته بۆله و هه‌راهه‌را له هه‌موو ریزه‌که به‌رز بۆوه.

ئوتتر شتورم فورر دوودل مایه‌وه.

ئشمولده هاواری کرد: - له منداڵه‌که‌ی گه‌رین!

ئیس. ئیس. هه‌کان گه‌رانه‌وه شوینی خویان. ژنه جووله‌که‌که بی ئه‌وه‌ی درک به‌وه بکات که چی روی داوه سه‌یری دوورکه‌وتنه‌وه‌ی ئه‌وانی ده‌کرد و هه‌ر به‌مجۆره که‌که‌ی به‌ سینگییه‌وه ری‌کده‌کووشی.

ئشمولده وتی: - دۆلمیتچرا به‌م ژنه بلی که فه‌رمانده ری‌گه‌ ده‌دات که‌که‌ی له‌لای بمینیتته‌وه.

زینداننیه‌که که قۆلبه‌ستی له قۆل بوو، رسته‌یه‌کی دوور و دریزێ به‌ زمانی پۆلونی به‌ ژنه‌که وت و سه‌یریکی من و ئشمولده‌ی کرد. دوایی رووخساری گیراوی به‌ پیکه‌نینیک کرایه‌وه و به‌ هاوار شتیکی به‌ ئیمه وت.

ئشمولده بی سه‌برانه پرسى: - ئه‌و چی ده‌لیت؟

دۆلمیتچر بۆلای ئیمه گه‌رپایه‌وه و روو به‌ ئیمه ری‌ک و سه‌ربازانه وه‌ستا و به‌ زاراوه‌ی ئه‌لمانی پیمانی وت: - ده‌لیت ئیوه زۆر باشن و سوپاستان ده‌کات.

ئشمولده شانەکانی هه‌لاویشته. سی زیندانی که بۆلای سه‌رپۆشه‌که ده‌بردان، به‌ دوای شارفورریک له‌پیش ئیمه تیپه‌رین. دوو ژنه‌که بی ئه‌وه‌ی ئاوڤ بدنه‌وه تیپه‌رین، به‌لام پیاوه‌که سه‌یریکی ئیمه‌ی کرد، دوودل مایه‌وه و دوایی کلاوه ره‌شه تیکنووشتاوه‌که‌ی به‌ جووله‌یه‌کی سه‌یروسه‌مه‌ره له‌سه‌ر هه‌لگرت. دوو سی زیندانی وه‌پیکه‌نین که‌وتن و ئیس. ئیس. هه‌کانیش ده‌ستیان به‌ پیکه‌نین کرد.

ئشمولده خوار بۆۈە لاي من: - وابزانم كارهكه بى ھەرا و كيشه كۆتايى پيىبت.

ئوتتر شتورم فورر روى له دۆلميتچر كرد و به ماندوهويى وتى: -
وهكوو ھەميشه.

دۆلميتچر ھەنگاويك چووھ پيش و ريك وھستا و به زمانى پۆلۆنى قسەى كرد.

ئشمولده ديسان خوار بۆۈە لاي من و وتى:

- پييان دەلييت جلکهکانيان دەريينن و بيانگەن به چەند كۆگايەك.
دياننييرين بۆ شۆردن بۆ ئەوھى ھيچ بەكتەرييەك له جلکهکانياندا نەميئي
وتا ئەوكتەى بۆيان دەھينيئەوھ، دەبى لەناو سەرپۆشەکاندا بمنيئەوھ.
ھەر كە دۆلميتچر قسەکانى تەواو بوو، دەنگە دەنگ و بۆلە بۆل و
ھەراوھوريا له ھەموو ريزەكە بەرز بۆۈە. بۆلای ئشمولده گەرامەوھ و
سەيريم كرد. سەريكى بۆلای چەپ و راست جوولاند و وتى: - ئەمە
شتيكي ئاساييە. تەنيا كاتيک گرفت و كيشەكە گەورە بوو، ئەوا دەبى روو
له توندوتيز بکرى.

ئوتتر شتورم فورر دەستى بۆلای دۆلميتچر بەرز کردەوھ و دۆلميتچر
سەرلەنوى دەستى به قسەکردن کردەوھ. دواى ماوھيەكى كوورت، سەرھتا
چەند ژن دەستييان بۆ خۆ رووت کردنەوھ كرد و دوايى كەم كەم ھەموويان
جلکهکانى خۆيانم دەرھيئا و يەك دوو خولەك تپپەرى ھەتا پياوھەکان به
شەرمەوھ خۆيان رووت کردەوھ. سى چوار ئيس. ئيس. له ريزى خۆيان
جيابونەوھ و يارمەتى مندالەکانيان دا بۆئەوھى خۆيان رووت بکەنەوھ.

سه‌یری کاتژمیرم کرد. دوو و نیو بوو. سوورپامه‌وه لای ئشمولده و وتم: لوتف بفرموون یه‌کی له‌دوای ئوییرشتورم فورر زیتسلیر بنیرن، و ایزانم ریگه‌ی وون کردووه.

ئشمولده ئیشاره‌یه‌کی به شارفوریک کرد و نیشانه‌کانی زیتسلیری پیدای و شارفورر به راکردن لیمان دوور که‌وته‌وه.

بۆنی ناخۆش و قوورسی زیندانییه‌کان ئه‌وی پی کردبوو. زیندانییه‌کان، له‌راستیدا پیس و پلتۆخ و چلمن بی جووله له‌بهر خۆر وه‌ستابوون. چه‌ند له‌کچه‌کان له‌رووی رووخسار و ریکوپیککی له‌ش و لاریان به‌راستی جوان بوون.

ئوتتر شتورم فورر ئه‌مری پیکردن بۆئه‌وه‌ی بچه‌ ناو سه‌رپۆشه‌کان و به‌ئینی پیدان کاتیك هه‌موویان چوونه ژووره‌وه، ئه‌وا په‌نجه‌ره‌کانیشیان بۆ بکاته‌وه. دوایین که‌س که‌ چووه ژوور، ئوتتر شتورم فورر بۆخۆی ده‌رگا قوورسه به‌لووته‌که‌ی به‌ست و ئالقه‌ریزه ئاسنه‌که‌شی پیداکرد و خیرا سه‌ر و گویلاکی چه‌ند که‌سیکیان له‌پشت په‌نجه‌ره‌ پیدای بوو.

زیتسلیر گه‌یشتی. وه‌کوو چه‌وه‌نده‌ر سوور و ته‌ری ئاره‌قه بوو. ریک وه‌ستا:

له‌ خزمه‌ت دام، هیئر ئشتورم بان فورر.

به‌ ده‌نگیککی وشک وتم: - بۆ ئه‌وه‌نده‌ ده‌نگ گه‌یشتی؟

سه‌باره‌ت به‌ ئشمولده‌ش وتم: - وون ببووی؟

- به‌لی، وون ببووم، هیئر ئشتورم بان فورر.

ئیشاره‌یه‌کم پیکرد و زیتسلیر لای چه‌پی من وه‌ستا.

ئوتتر شتورم فورر فيكه‌يه‌كى له گيرفانى هينايه‌ده‌ر و دووجار تىي فيكاند. بئده‌نگيه‌ك بوو و دوايي، مه‌كينه‌ي ئوتۆمبيل ده‌ستي به‌كار كرد. ئيس. ئيس. ه‌كان ته‌سمه‌ي موسه‌لسه‌له‌كانيان هاويشته‌ سه‌ر شانيان.

ئشمولده‌ وتى: - بيته، هير شتورم بان فوررا
رؤيشته پيشي. ئيس. ئيس. ه‌كان بو‌دوايي رؤيشتن و ئيمه‌ ده‌ورمان له بينا‌كه‌ دا. زيتسلي‌ر له‌پشت سه‌رى من به‌ري‌كه‌وت.
لؤرييه‌ك، به‌جؤري‌ك وه‌ستا‌بوو كه‌ پشتي ري‌ك به‌ بينا سه‌رداپوشراوه‌كه‌ وه‌نووسا‌بوو. سه‌ري‌كي سؤنده‌يه‌ك له‌ ئيگ‌زؤرزي لؤرييه‌كه‌ به‌سترا‌بوو و سه‌ره‌كه‌ي ديكه‌شى خرابؤيه‌ ناو كوونه‌كه‌ي سه‌رس سه‌رپوشه‌كه‌. مه‌كينه‌ي لؤرييه‌كه‌ كاري ده‌كرد.

ئشمولده‌ وتى: - غازي مه‌كينه‌ له‌ كوني ته‌نيشت چ‌راي ناوه‌پراسته‌وه ده‌چيته ژووري.

نه‌ختي‌ك گو‌يي له‌ ده‌نگي مه‌كينه‌ي لؤري راگرت، برؤيه‌كاني تي‌كنا و بو‌لاي شو‌في‌ره‌كه‌ به‌ري‌كه‌وت. منيش به‌دوايدا چ‌ووم. ئيس. ئيس. جگه‌ره‌يه‌كي به‌ليوه‌وه بوو و له‌پشت سووكان دانيشت‌بوو. چ‌اوي كه‌ به ئشمولده‌ كه‌وت، جگه‌ره‌كه‌ي له‌ ده‌مي ده‌ره‌ينا و بو‌لاي ده‌ره‌وه خوار بو‌وه.

ئشمولده‌ وتى: - ئه‌وه‌نده پي له‌ به‌نزين مه‌ني!

ده‌وري مه‌كينه‌كه‌ كه‌م بو‌وه.

ئشمولده‌ رووي له‌من كرد و وتى: - به‌نزينه‌كه‌ هه‌تا كو‌تايي پال ده‌دات كه‌ زووتر كو‌تايي پي‌ييت. ئه‌نجامه‌كه‌ي ئه‌وه‌يه‌ كه‌ له‌جياتي ئه‌وه‌ي زيندان‌يييه‌كان خه‌ويان لي بكه‌وي، خه‌فه‌ ده‌بن و ده‌خنكي‌ن.

بو‌ني‌كي ناخوش ده‌هات.

دهوروبه‌ری خۆم سه‌یر كرد و جگه له بیست زیندانییه‌ك كه جلی ری
رییان له‌به‌ر بوو و به ریزی دوو كه‌سی وه‌ستابوون، كه‌سم نه‌دیت. لاو
بوون به ردینی تراشراو و به‌هیز دهاتنه به‌رچاو.

ئشمولده وتی: - "سوندر كۆماندۆ" نه (كۆماندۆی تاییه‌تن) کاری
ژیرخاك كردنی مه‌یته‌كان ئه‌ركی ئه‌وانه‌یه.

هه‌ندیکیان تیکسماو و وه‌رزشوان بوون. جووری ریك وه‌ستانیان ه‌یچ
كه‌موكووپیه‌کی نه‌بوو.

- جووله‌كه‌ن؟

- بی‌شك.

زیتسلیڤر بۆ پيشه‌وه خوار بۆوه و وتی: - ئه‌وكات به‌جۆریك یارمه‌تی
ده‌دن كه... پیاو به زۆر باوه‌ری ده‌بی!

ئشمولده به‌ حاله‌تیکي ماندوو شاننه‌كاني هه‌لاویشت: - لیڤه هه‌موو
شتی ئه‌گه‌ری هه‌یه. (رووی له من كرد): - بیته، هیڤر ئشتورم بان فور...
به‌دوای كه‌وتم. له بیناكه‌ دوور كه‌وتینه‌وه. هه‌رچی دوورتر ده‌پۆیشتین
بۆگه‌ن زیاتر ده‌بوو. نزیك به‌ سه‌د مه‌تریكمان پیوا، هه‌تا گه‌یشتینه
چالیکي پان و زۆر قوول. به‌ سه‌دان مه‌یت له‌ سی ریز له‌وی له‌سه‌ریه‌ك
چنرابوون. زیتسلیڤر له‌ناكاو پیی تیکچوو و پشتی له‌ مه‌یته‌كان كرد.

ئشمولده وتی: - کی‌شه‌ی گه‌وره، مه‌یته‌كانن. كه‌میکی دیکه‌ بگوزه‌ری،
ته‌نانه‌ت زه‌ویمان نامینی بۆئه‌وه‌ی چال و قوولكه‌ی تیدا هه‌لكه‌نین.
هه‌ربۆیه‌ش ناچارین قوولكه‌ی ئاوا قوول هه‌لكه‌نین و لیڤه‌پین هه‌تا به
ته‌واوی پر ده‌بن و ئه‌وكات سه‌ریان داده‌پۆشین. هه‌رچه‌ند به‌م حاله‌شه‌وه
دوای ماوه‌یه‌کی دیکه‌ زه‌ویمان ده‌ست ناكه‌وی.

چاوه‌کانی به ده‌وروبه‌ری خۆیدا سوپراند. برۆکانی تیکنا و به ده‌نگیکی پر له ناره‌حه‌تی وتی: - له راستیدا مه‌يته‌کان ده‌ست و پیمان ده‌گرن. (ئه‌وکات بیده‌نگییه‌ک هاته‌پیش): - بیته، هیر ئشتورم بان فورر....

نه‌ختیک سووپرایه‌وه، لینگه‌پام ئشمولده نه‌ختیک پیش که‌ویت و خۆم گه‌یانده زیتسلیر. رهنگ به روویه‌وه نه‌ما‌بوو. به ده‌نگیکی وشک له‌ژیر لیو وتم: - تکا ده‌که‌م به‌سه‌ر خۆتدا زال به!

خۆم گه‌یانده ئشمولده. مه‌کینه‌ی به نه‌رمی خوره‌خوری بوو. که گه‌یشتینه نریک سه‌رپۆشه‌که، ئشمولده چوو له‌ی شوفیره‌که و ئیس. ئیس. سه‌ری خوار کرده‌وه. ئشمولده وتی: - ئیستا پی له‌سه‌ر به‌نزین دانی.

سووپرانی مه‌کینه له‌ناکاو خیرا بوو و سه‌رپۆشی تانکه‌ره‌که وه‌له‌رزه که‌وت.

ده‌وری بینا‌که‌مان لیدا. ئیستا ئیتر زیاتر له ده ئیس. ئیس. له‌وی نه‌بوون.

ئشمولده وتی: - چه‌ز ده‌که‌ن سه‌یریکی بکه‌ن؟ هه‌لبه‌ته.

بۆلای ده‌رگا رویشتین و له کونیکێ گرد سه‌یری ژوره‌وه‌م کرد. زیندانییه‌کان له‌ویدا که‌وتبوونه سه‌ر یه‌ک. رووخساریان ئارام بوو. جگه له چاوه‌کانیان که ئیستاش کراوه بوو، واپی‌ده‌چوو هه‌موویان خه‌وتوون. سه‌یری کاتژمیرم کرد: سی و ده‌ خوله‌ک بوو. رووم کرده ئشمولده. وتم: - که‌ی ده‌رگا‌کان ده‌که‌نه‌وه؟

- کاته‌که‌ی له‌ گۆرانکاری دایه. هه‌مووی په‌یوه‌ندی به‌ پله‌ی هه‌واوه هه‌یه. ئه‌گه‌ر وه‌کوو ئه‌م‌رۆ هه‌وا وشک بی، زۆر به‌ خیرایی کۆتایی پیدیت.

- ئشمولدهش له كونه‌كه‌وه ناو ژوورپي سهر كرد.
- ته‌واوه؟
- چؤن ده‌زاني؟
- له ره‌نگي پيست: ره‌نگيان له رووخساردا نه‌ماوه. ياني ته‌واو.
- تا ئيستا هيچ تووشي هه‌له بوونه؟
- سه‌ره‌تاي كار، به‌ئي. په‌نجه‌ره‌كانم كه ده‌كرده‌وه، هه‌نديكيان ده‌زيانه‌وه. ناچار يووم سهر له‌نوئي ده‌ست پييكه‌مه‌وه.
- په‌نجه‌ره‌كان بؤچي ده‌كه‌نه‌وه؟
- بؤئه‌وه‌ي هه‌وا بچيته ژووره‌وه و زؤندير كؤماندؤه‌كان بتوانن بچنه ژووره‌وه.

جگه‌ره‌يه‌كم داگيرساند و وتم: - دوايي چي روو ده‌دات؟

- زؤندير كؤماندؤه‌كان مه‌يته‌كان ديئنه‌ ده‌روه و ده‌يانبه‌نه پشت بينا‌كه. ده‌سته‌يه‌كيان باري لؤربيان ده‌كهن و لؤربيه‌كه ده‌يانبات به‌تاليان ده‌كاته ته‌نيشت قوولكه‌كان. ده‌سته‌يه‌كي ديكه مه‌يته‌كان له قوولايي قوولكه و چاله‌كاندا ده‌چينن. ده‌بي زؤر به ريكي بچندين بؤئه‌وه‌ي تا ده‌توانن جيگه‌ي كه‌مريان پي بگيرن. دواي ماوه‌يه‌كي ديكه بؤ به‌سته زه‌وييه‌ك مه‌عتل ده‌بم. (روي له زيتسليڤر كرد و وتي): - هه‌ز ده‌كهن سهر بكن.

زيتسليڤر دوو دل مايه‌وه، چاوه‌كاني به خيڤايي له چاوي من برى. دوايي به ده‌نگيكي لاواز وتي: - هه‌لبه‌ته.

له كوونه گرده‌كه‌وه سهرپيكي ژووره‌كه‌ي كرد و هاواري كرد:

- ئه‌وانه كه رووتن!

ئشمولده وتى: ئيمه ئەرمان پيكراره جلكه كانيان داگير بگهين. ئهگەر به جلكه وه بيانخنيين، ئهوا داكه ندى جلكه كانيان كاتيكي زوري دهوي. زيتسليئر له كوونه كه وه سهيريكي كردن. به دهستي راستى پيش چاوى تاريك كرد بؤئه وهى باشتربيني.

ئشمولده وتى: - ههروهه كاتيكي كه شوفييره كان زياتر پي له به نزين بنين ئهوانه بهر له مردن تووشى خهفه بوون دهبن و ئازارى زور وادهكات بؤئه وان ناخوشتربيت. ئهگەر جلكيان له بهر بيت زور بؤئه وان ناخوشتره. زيتسليئر كه ههه له كوونه كه وه سهيري دهكردن وتى: - چ رووخساريكي ئاراميان ههيه!

ئشمولده روى له من كرد و پرسى: - ههه دهكهن ههتا كوئايى چالاكيبه كه ببينن؟

- ئيتير هيج سوويكي نيبه، خوئ كه هه مووت بؤ باس كردووم. گه پاره وه، ئشمولده پيى خوئ له گهه پيى من هه ماههنگ كرد. چه ند مه تريك كه رويشتين گه پاره وه و وتم: - زيتسليئر، ئيوهش نايه ن؟ زيتسليئر وازى له كوونه شووشه ييه كه هينا و به دواى ئيمه كه وت. ئشمولده سهيري كاتر مييره كهى كرد و وتى: - شه مه نده فهره كه تان كاتر مييريكي ديكه بهرئ دهكه وي. رهنگه كاتى ئه وه مان هه بي شتيكي فينك بخوينه وه.

سهرم داخست و باقى ريگه مان له بيدهنگيدا پيوا. له ژورى بچووكى خواردن بوتليكي شه رابى "رين" (Rhin) و كه ميك شيريني وشك چاوه روانمان بوو. هچ ئيشتيى خواردنم نه بوو، به لام شه رابه كه م به دل بوو.

دواى ماوه يهك وتم: - بؤچى تيرباران نه كرئين؟

ئشمولده وتى: - ههم گران ته‌واو ده‌بى و ههم كاتى ده‌وى و ههميش پيويستى به خه‌لكى زۆره. بهم حاله‌شه‌وه ئه‌گهر لۆرييه‌كان خراپ بن، ئه‌مكاره ده‌كه‌ين.

- ديتته پيش؟

- زۆر جار. ئه‌مانه چهند لۆرى په‌ككه‌وته‌ن كه له رووسه‌كان گيراون. كاريكى زۆريان ليكي‌شراوه و ئه‌شياشيان ده‌ست ناكه‌وى. جاروباره‌ش به‌نزيمنان ده‌ست ناكه‌وى و كه‌وگيره‌كه وه بن قابله‌مه ده‌كه‌وى. جاريوايه به‌نزينه‌كه خراپه و غازه‌كه‌ى تا ئه‌و راده‌يه پيويسته ژه‌هي‌راوى له‌كار ده‌رنايه‌ت.

پي‌كه‌كه‌م له‌ناو ده‌ستدا سووراند و وتم: - كه‌واته به‌ بپرواي تو ئه‌مشيوه‌كاره شي‌وه‌يه‌كى باش و به‌ متمانه‌وه نيه‌يه. نه‌ختيك بيده‌نگ بوو.

- نه‌خير، نيه‌يه.

- زيتسلي‌ر وتى: - به‌هه‌رحال لانيكه‌م "مرۆڤايه‌تتبه": مرۆڤه‌كان خه‌ويان ليده‌كه‌ويت، والسلا. زۆر به‌ ئارامى ده‌مرن. ئاگاتان لنيان بوو رووخساريان چهند ئارام بوو؟

- ئشمولده شانە‌كانى هاويشه‌ سه‌ره‌وه: - ئه‌وكاتانه‌ى كه‌ بوخوم له‌وى بم (زيتسلي‌ر زۆر به‌سه‌رليشي‌واوى سه‌يرى كرد و ئشمولده له‌ قسه‌كانى به‌رده‌وام بوو): - بوخوم كه‌ له‌وى بم، ناهي‌لم شوقي‌ره‌كان زۆر پى له‌سه‌ر به‌نزين دابنين.

من وتم: - ناكري له‌جياتى لورييه‌ك، دوو لۆرى دابننى كه‌ به‌يه‌كه‌وه غاز بده‌ن؟ ئه‌مجۆهر كاره‌كان خي‌رايى زياتريان پى نابه‌خشري؟

ئشمولده وتى: - نهخير. من ده ژوورى غازى دوو سەد كەسىم ھەيە، بەلام ھىچ كات چوار لۆرىم نەبووھە كە بە باشى ئىش بكەن. ئەگەر بۆ ھەر ژوورىك لۆرىيەك وەبەرچا و بگرم، ھەر نيو كاتژمير دەتوانم غاز لەخواردى ھەشت سەد كەس بدم. ئەگەر دوو لۆرى بۆ ژورىك تەرخان بكەم، ئەوا ئەگەرى ئەو ھەيە لە ھەر چارەكە كاتژميرك چوار سەد كەس دەمىنى كە دەبى ئەوانىش لەناو ببەم. بەم ئەنجامەش گەيشتووم كە ھىچكات لۆرى نويم پى نادەن.

دواى ماوھەيەكى كوورت من وتم: - دەبى رىگەيەكى باشتەر و ساددەتر بدۆزىتەوھ. غازىكى خنكىنەر، وەكوو سالىھەكانى ھەقدە^(۳۴).

ئشمولده وتى: - نازانم ئىستاش لەم غازانە دروست دەكەن يان نا. لەم شەپەدا بەكارىان نەھىناوھ. (پىكەكەي ھەلاويشت و بۆ لاي مېزەكە رويشت كە دووبارە پىرى بكاتەوھ) - لە راستىدا مەسەلەي گىرنگ، مەيتەكان نىين، بەلكوو ژىرخاك كىردنىانە. من ناتوانم خىراتر لە بەرھەمەننىان، مەيتەكان ژىرخاك بكەم. ژىرخاك كىردنىشيان لەراستىدا كاتىكى زۆرى پىويستە. (قمىكى نۆشى و بەدواى قسەكانىدا رويشت كە): - ئەنجامى كار و چالاكى من لە بىست و چوار كاتژميردا، ھىچكات بە پىنج سەد مەيت ناگات. (سەرى جوولاند و بەردەوام بوو): - بىشك رايىشس فورر حەقى ئەوھى ھەيە ئەم ئەنجامە بە ھىچ بزانى. لەلايەكى

³⁴ - مەبەست سالى ۱۹۱۷يە، سالىك پىش كۆتايى شەپى جىھانى يەكەم، كە ئەلمانىا لە گۆرەپانى شەپدا غازى خنكىنەرى بەكار دەھىنا. دوايى بەكارھىنانى ھەموو جۆرە غازىك لە بەرھەكانى شەپ رىگەي لىگىرا ھەتا ئەم دوايىيە كە ئەمريكا لە شەپەكانى قىتنام كەلكى لە غاز وەرگرت.

تەننەت مندالىكى دە سالىھەش خىرا دەزانى كە لەمناوھدا گىرقتىك ھەيە.

ديڪه وه، منيش نه متوانيوه لوري نوي به دهست بينم، نه مش له خويدا
 ڪيشه يه. جاروباره له گهل شورشييه ڪانيش رو به پروو ده بينه وه. ناگاتن
 لييه، نه وان ده زانن ڪه چ شيويڪيان بو ليندراوه. جاريوايه رووراست
 سه ريپيچي له چوونه ناو سه ريپوشه ڪان ده ڪن. ته نانهت جاريوايه
 هيرشمان ده ڪه نه سهر. هه لبهت نه وان ههر له شويئي خويان فاتيهه و
 ڪاريان خيراتر ده ڪه ين، به لام به ههر حال نه مش هه مووي ڪيشه ڪاني
 ئيمهن.

بيدهنگيهه ڪ رووي دا و پيڪيڪم خوارده وه و وتم: - به پرواي من نه گهر
 ڪاره ڪه ده گاته شورش، هويه ڪه ي بوئه وه ده گه رپيته وه له رووي
 ده روونييه وه به باشي ناماده ناڪرين. ئيوه پييان ده لين "ده مانه وي"
 نه سپي جليڪه ڪانتان بڪوورين و له م ماويه دا ده بي له ناو سه ريپوشه ڪه دا
 بميننه وه. "له راستيدا نه وان باش ده زانن ڪه له هيچ شويئيڪي دونيادا
 نه مه ره سمه نييه. ياني به م مانايه ڪه ڪاتيڪ جليڪه ڪانيان بو خاوين
 ده ڪه نه وه، و اباشتره خوشيان خاوين بينه وه. جليڪي خاوين ڪراوه
 هيچڪات له بهر ڪه سيڪ ناڪه نه وه ڪه خوي پر له ئسپييه. هه موو ڪه س نه مه
 ده زاني.

ئشمولده وتي: - هه لبهت، هير ئشتورم بان فور، نه مه خاليڪي زور
 گرنگه. به لام مه سه له ي گه وره... (پيڪه ڪه ي يه ڪجاره ڪي هه لدايه سه ره وه و
 داينايه سه ميژه ڪه و وتي): - به لام ڪيشه ي گه وره ي ئيمه مه يته ڪانن.
 (چاويڪي ماناداري ليڪردين و وتي): - بوخوتان ده بينن.

به هيوري و زور به وشڪي وه لاميم دا يه وه: - ماناي تانه و ته شهرتان
 نازانم. من ته نيا بو وه رگرتني زانياري هاتووم.

ئشمولده سهری وەرگیڤرا و وتی: - هه‌لبه‌ته، هیئر ئشتورم بان فورر. لیکنده‌وه‌ی خوشم هه‌ر ئه‌مجوره‌یه. به خراپی بۆ منیان باس کردبوو. دوا‌ی بیده‌نگییه‌کی دووردریژ زیتسلیر له‌ناکاو پرسى: - ناکری لانیکه‌م واز له ژنه‌کان بینن؟ ئشمولده سهریکی راوه‌شاند و وتی: - له راستیدا ریڤ ژنه‌کانن که ده‌بی له‌ناو بچن. چۆن ده‌کری نیرژادیڤ له‌ناو بپریت، که چی مینه‌کانیان بمینه‌وه؟

زیتسلیر وتی: - راسته، راسته. هه‌ر باسی مه‌که، زۆر زۆر ترسناکه. سه‌یریم کرد، قه‌لافه‌تی داچه‌ماوی ریڤ داشکابۆوه. جگه‌رکه‌ی له‌ناو دوو په‌نجه‌ی ده‌ستی راستی ده‌سووتا و دووکه‌لی ده‌کرد.

ئشمولده بۆ جاریکی دیکه‌ چووه لای میزه‌که و پیکیکی دیکه‌ی پر له شه‌راب کرد.

ته‌واوی هه‌فته‌ی داها‌تووم به‌ دل‌ه‌پرواکیی پر له ترس و خوفه‌وه تیپه‌راند. به‌ره‌م و کاری بیست و چوار کاتژمیری تریبلینکا پینچ سه‌د مه‌یت بوو. ئی ئاوش ویتس ده‌بوایه به‌پیی به‌رنامه‌ سی سه‌د هه‌زار جووله‌که‌ی سوتینراو بیست. ئه‌وپه‌ری هه‌تا چوار هه‌فته‌ی دیکه‌ ده‌بوایه پرۆژه‌یه‌کی گشتی پینشکه‌ش به‌ رایشس فورر بکه‌م و هیشتا بچووکتین بیروکه‌م له‌میشکیدا نه‌بوو.

بواره‌که‌م هه‌زار جار له هه‌موو روویه‌که‌وه له‌ناو هزر و هوشمدا هیئاو‌برد. ته‌نانه‌ت به‌شیوه‌ی نادیاریش نه‌مده‌توانی ئامانجی کارکه‌ لیکنده‌مه‌وه. رۆژانه بیست جار قوو‌رگم به‌شیوه‌یکی پر له‌ژان له یه‌قینه‌وه به‌ شکست ده‌کووشرا و به ترسه‌وه له‌ناو دل‌مدا دووباره‌م ده‌کرده‌وه که سه‌ره‌تای کار به‌ ناشیاوترین شیوه له‌ ئه‌نجامی کار تووشی به‌ره‌ست ده‌بم. ده‌بوایه شه‌ش به‌رامبه‌ر ئه‌نجامی تریبلینکا به‌ده‌ست بینم، به‌لام بۆ گه‌یشتن به‌م

نه‌نجامه ڪه‌مترين ريگه به عه‌قلم نه‌ده‌گه‌يشت. به ناساني ده‌ڪرا شه‌ش به‌رامبه‌ري تريبلينڪا ژووري غاز بينا بڪهين، به‌لام چ فايده وسووديڪي هه‌بوو؟ ده‌باويه شه‌ش به‌رامبه‌ري نه‌ويش لوڙي دابنيم و له‌مبارهيه‌وه هيچ بيري ليٺاڪه‌مه‌وه: ڪاتيڪ ئشمولده له‌گهل ئهم هه‌موو داواڪاريانه نه‌يتوانيوه لوڙي بوخوڙي دابين بڪات، كه‌واته له‌ روڙ روونتره منيش ناتوانم.

ده‌چوومه ژووري ئيدارهم و ده‌رگام له‌سهر خوم داده‌خست و ته‌واوي دوانيوه‌رو هوش و هزرم ده‌خسته سهر ئهمڪاره و به‌لام سه‌رڪه‌وتوو نه‌ده‌بووم. ديسانيش وه‌سوه‌سه‌ي خوڙاگريم خوي ده‌هاويشته ناو گيانم و سه‌رله‌نوي له‌جي بلند ده‌بوومه‌وه له‌م ژوره چوارديوارييه بچمه ده‌ري كه‌ له‌راستيدا له‌ويڏا هه‌ستم به‌ خنڪان ده‌ڪرد. پاله‌په‌ستوم ده‌خسته سهر خوم دابنيشم. هزرم له‌هه‌رجوره بيرڪردنه‌وهيه‌ڪ به‌تال بو. ياني به‌رامبه‌ر به‌و ئه‌رڪه‌ي كه‌ رايئس فورر به‌ متمانه‌وه پي سپاردبووم، ئاوا بيتوانام، هه‌رپويه‌ش هه‌ستيڪي پر له‌ شه‌رمه‌زاري هه‌موو جه‌سته‌ي داده‌گرتم.

له‌ ڪوتاييدا دوانيوه‌رپويه‌ڪ وام بير ڪرده‌وه كه‌ ئه‌گه‌ر هه‌ر به‌م شيوه‌يه له‌ ته‌نياييدا پاله‌په‌ستو بخمه‌سه‌ر هوش و هزرم ئه‌وا به‌شيوه‌ي ڪرداري به‌هيچ شوينيڪ ناگه‌م و بريارم دا له‌ ئوردوگاي خوم ناوه‌نديڪي نه‌زمووني وه‌ڪوو تريبلينڪا پيڪبينم هه‌تا لانيڪه‌م بتوانم ئه‌و شته‌ نوپيانه‌ي كه‌ به‌دوايانه‌وه‌م، له‌ويڏا به‌ديان بينم. هه‌ر كه‌ فكري "ناوه‌نديڪي نه‌زمووني" له‌ هزرمدا تيپه‌ري وام هه‌ست ڪرد په‌رده‌يه‌ڪ له‌پيش چاوم لادرا. ترس له‌ شڪست له‌ناوچوو و هه‌ستيڪي پيڪهاتوو له‌ هيڙ و گرنغي وه‌ڪوو تيريڪ له‌جه‌سته‌م نيشت.

هه‌ستام و کلاوه‌که‌م ده‌ست دایه و له ژووری ئیداریم چوومه دهره‌وه و به خیرایی کاره‌با بۆلای زیتسلیئر رویشتم و به په‌له و تم: - زیتسلیئر وهره، پیوستیم پیته.

بۆ ئەوه‌یکه چاوه‌روانی وه‌لامه‌که‌ی بم، له ژووره‌که‌ی هاتمه دهره‌وه و له قادرمه‌کان چوومه خواری و خۆم خزانده ناو ئوتۆمبیل. شوفیئر به‌خیرایی خۆی هاویشته پشته سوکان. و تم: - "سه‌بر که!". زیتسلیئریش هات و له تهنیشت من دانیشت. و تم: - بیرکیناوه. زه‌وییه‌کانی داگیرکراوه! شوفیئر وتی: - هیر ئشتورم بان فورر. ریگه‌ی ئەوی به ته‌واوی زه‌لاو و قوور و چلپاوه.

به توندی و تم: - ئەو ئەمره‌ی پیمداوی جیبه‌جیی بکه! شوفیئر به‌ریکه‌وت. بۆ پیشه‌وه خوار بوومه‌وه و هاوارم کرد: "خیراترا!" و ئوتۆمبیل فری. هاتبووه ناو می‌شکم که به خیراترین پله‌ی خیرایی ده‌ست به‌کار بین، ریک و هکوه ئوتۆمبیلیک.

ئوتۆمبیل له دووسه‌د مه‌تری زه‌وییه‌کانی داگیرکراوه، ریک له‌ناوه‌پراستی دارستان حاسی بوو. نووسراوه‌یه‌کم بۆ "لاگیئر فورری خزمه‌ت" (جیگری به‌شی کار و خزمه‌تگوزاری) دایه ده‌ست شوفیئر که بیگه‌یه‌نیته‌وه ئۆردوگا.

شوفیئر به راکردن رویشتم. هه‌ولم دا خۆم بگه‌یه‌نمه ئەو کینگه و مه‌زرایانه‌ی له‌وێرا زه‌وی به‌رداویه‌که‌ی دیار بوو. به‌لام دوا‌ی چهند هه‌نگاو به‌ناچاری وه‌ستام، چونکه چه‌که‌مانم هه‌تا جمگه له‌ناو قوور رۆچوون. دوا‌ی بیست خوله‌ک دوو لۆریی پر له زیندانی و ئیس. ئیس گه‌یشتن. چهند فه‌رمانیان پیدرا و زیندانییه‌کان خۆیان هاویشته خواری و خه‌ریکی برینی دار و چرپی بوون و ده‌ستیان به دروستکردنی جاده‌یه‌ک کرد.

ئوتۆمبیلنه‌که له قوور هاته‌ده‌ر و شوفیره‌که بۆ هینانی دوو لۆریی دیکه بۆ ئوردوگا گه‌رایه‌وه. فه‌رمانم به‌ زیتسلیر دا له‌دواییدا ئیس. ئیس. هکان ده‌ست به‌کار بن، چه‌ند ده‌نگیکی بلّند به‌رز بۆوه و زیندانییه‌کان شیتانه وه هه‌ول و کۆشش که‌وتن.

شهو داها‌ت که‌ جاده‌ گه‌یشته‌بووه ئه‌و کیلگه‌یه‌ی که‌ ده‌مویست. زیتسلیر خه‌ریکی دانانی ئیناره (رووناکی - گلۆپی به‌هین) بوو که‌ ده‌بوايه له‌ نزیکترین دارکاره‌با بدریّت. هه‌ر دوو مه‌زرام به‌جوانی خسته‌ به‌رچاو. کاتی‌ک له‌وی هاته‌ده‌ری زیتسلیرم بانگ کرد. شارفوری‌ک به‌ را‌کردن رویش‌ت و دوای دوو خووله‌ک سه‌ر و گوێلاکی زیتسلیر په‌یدای بوو. هه‌موو شوینیکم پی‌ نیشان دا و له‌و کارانه‌ی که‌ ده‌بوايه به‌رپۆه‌بچن، تیمه‌گه‌یان‌د. که‌ ته‌واو بوو، سه‌یریم کرد و وتم "سی رۆژه!"

سه‌یریکی کردم. ده‌می کرایه‌وه که‌ شتی بلّی، به‌لام من به‌ تووندی و خیرا دووباره‌م کرده‌وه: "سی رۆژه!"

گۆره‌پانی کارم جگه‌ له‌ کاتی خواردن و خه‌وتن جینه‌ده‌هیش‌ت و له‌ نه‌بوونی مندا زیتسلیر کاره‌کانی به‌ئه‌ستۆ ده‌گرت. کاره‌کانمان به‌ خیراییه‌کی سه‌یر و سه‌مه‌ره به‌ره‌و پێش ده‌برد و ئیواره‌ی رۆژی سییه‌م دوو سه‌رپۆشی دووسه‌د که‌سی ئاماده‌کرا.

له‌راستیدا من کیشهم چاره‌سه‌ر نه‌کردبوو، ته‌نیا ئه‌رکی من پیی نابوو قۆناغی جیبه‌جی کردن و ئیستا ناوه‌ندیکی تاقیگه‌م له‌به‌رده‌ست دابوو که‌ بتوانم رۆژ به‌ رۆژ فکره‌کانمی تیدا تاقی بکه‌مه‌وه.

هه‌ر له‌ یه‌که‌م هه‌نگاودا تووانیم له‌ شیوه‌ی به‌رپۆه‌به‌ری تریبلینکا چاکسازییه‌کی به‌رچاو پیکبێنم: رامسپارد له‌سه‌ر هه‌ردوو بینایان نووسی "ته‌لاری دوورخسته‌نه‌وه‌ی بۆگه‌ن" و ئه‌مرم کرد له‌ناو هه‌ردوو بینادا

کۆمه‌ئیک ئاوپاشی حه‌مام به بۆرپیه‌کی زۆری مندال فریودهر دروست بکه‌ن هه‌تا ئاوا نیشانی زیندانییه‌کان بده‌ین که ئه‌وانمان بۆ حه‌مام کردن هیناوه‌ته ناو ئه‌م بینایه و دیسانیش ئه‌م کارانه‌م به "ئوتتر ئشتورم فوری خزمه‌ت" راسپارد:

ده‌بی به زیندانییه‌کان رابگه‌یه‌نی که دوا‌ی حه‌مام کردن قاوه‌ی گه‌رمیان ده‌دری‌تی. هه‌روه‌ها بۆخۆی ده‌بی له‌گه‌لیان بچیته ژوری و به‌سه‌یر و سو‌حبه‌ت له‌ لای ئه‌م گروپه‌ بچیته لای گروپه‌که‌ی دیکه و له‌وه‌یکه ناتوانی سابوونیان بداتی داوا‌ی لی‌یووردنیان لی‌بکات و تا ئه‌وکاته هه‌موو زیندانییه‌کان نه‌هاتوونه‌ته ژووره‌وه دووباره‌ی بکاته‌وه.

خیرا کارگه‌که‌م له‌کار کرد و ئه‌زموون، ریگه‌ی بۆ خو‌ش ده‌کردین که کاره‌کان باشتر به‌رپوه‌ببه‌ین. زیندانییه‌کان بۆ چوونه ژوری ناو بینایه‌کان هه‌یچ‌جۆره ناره‌زایه‌تییه‌کیان نیشان نه‌دا و له‌ئه‌نجامدا توانیم سه‌رکه‌شی و شو‌رش و کیشه‌ی پیشه‌اتوو وه‌کوو نه‌بوو بگرم.

ئیت‌ر باقی کاره‌که ماوه‌ته‌وه له‌خواردانی غاز.

هه‌ر له‌ سه‌ره‌تای کار که‌ک وه‌رگرتن له‌ لۆریم به‌کاریکی پ‌ر له‌ کیشه و لاواز له‌ بواری خنکاندن‌ی جووله‌که‌کان زانی و ته‌واوی دوو هه‌فته‌ی دوا‌یی به‌ په‌له و به‌ بیرک‌نه‌وه‌ی زۆر خه‌ریکی دۆزینه‌وه‌ی ریگه‌یه‌کی کاریگه‌رت‌ر و متمانه‌تر بووم. به‌دوا‌ی ریگه‌چاره‌یه‌ک دابووم که خو‌م به‌ ئشمولده‌م راسپاردبوو. به‌ وولفسلانگم راسپارد پرسیار له‌ رایشس فو‌رر بکات که نایا ده‌کری هه‌ندی‌ک غازی خنکینه‌رم پ‌ی‌بده‌ن یان نا؟

وه‌لامه‌که‌ی ئه‌مه‌ بوو که "ورماخت" (سو‌پای ئه‌لمانیا) هه‌ندی له‌م غازانه‌ی له‌به‌رده‌ست دایه هه‌تا ئه‌گه‌ر دو‌ژمن ویستی له‌م جۆره‌ غازانه که‌ک وه‌ر‌بگری، ئه‌وا ده‌ستی خو‌ی ره‌پیش بخت، به‌لام ئیس. ئیس.

ناتوانی بی وروژاندنی ههستی پربه‌دواچوونه‌وهی "ورماخت" سوپای ئەلمانیا به‌نسبەت چالاکییه‌کانی خوێ به‌شیکێ له‌م "شتانه" بوخوێ داوا بکات.

به‌هه‌رحال بو به‌ده‌سته‌یه‌نانی ریگه‌یه‌کی ئەوتۆ به‌ته‌واوی بی هیوا ببووم که ته‌قدیریکی ره‌ببانی بو‌من کارساز بوو. ریک هه‌فته‌یه‌ک پیش ئەو روژه‌ی که ده‌بوایه‌ پرۆژه‌که‌م به‌ته‌واوی کامل بیت، به‌شیوه‌ی فه‌رمی پیم راگه‌یاندرای که "گروپن فورر گوئرتس" بو‌بینینی پرۆژه‌که‌ و کارکردمان سه‌ردانی ئۆردوگا ده‌کات. له‌ئه‌نجامدا ئەم‌رم کرد که چوارگۆشه‌ی "که‌ی ئیل" خاوین و پاک بکریته‌وه‌ و روژی پیش هاتنی بوخووم سه‌ردانی هه‌موو لایه‌کم کرد و له‌م دیتنه‌ له‌ناکاو له‌ژوو‌ریکی بچووکدا کۆمه‌لیک قوتییم بینی به‌ نووسراوه‌ی "گیف‌تگاس" (Giftgas) (غازی ژه‌هیراوی) و له‌ ژیریشیان: "تزیکلونی ب" (۳۵).

ئه‌مانه‌ باقی باریک بوو که سالی پیشوو کارگه‌ی "ورله" و "فریشلر" له‌ هامبورگ بو کووشتنی میش و مه‌گه‌س و میروستان له‌ سه‌ربازخانه‌ی توپچییه‌کانی پۆلونی بۆی نارده‌بووین. هه‌رکام له‌م قوتیانه‌ کیلویه‌ک کیشی هه‌بوو و به‌شیوه‌یه‌کی زۆر وردبینانه‌ ده‌رگا‌که‌یان داخرابوو و له‌بیرمه‌ که کاتی‌ک ده‌رگای قوتییه‌کانیان ده‌کرده‌وه‌ دنکی بلووری سه‌وز ره‌نگی تیدابوو که هه‌ر هه‌وا‌ی پیده‌که‌وت ده‌بون به‌ غاز و دیسانیش له‌بیرمه‌ که به‌ر له‌ کردنه‌وه‌ی ده‌رگای قوتییه‌کان ماسکی دژه‌ ژه‌هیریان له‌ رووخسار ده‌دا و به‌ هه‌موو‌جو‌ر ئاگاداریان له‌ خو‌یان ده‌کرد و له‌ وه‌بیره‌اتنه‌وه‌ی

³⁵ - جۆرێک غازێ ژه‌هیراوی مه‌ترسیداره‌ که به‌شیوه‌ی دنکی بلوورینه (دنکی بچووکێ روونی شووشه‌یی) و له‌گه‌ل گه‌یشتن به‌ هه‌وا ده‌بیته‌ غازێ ژه‌هیراوی.

ئەمانە بەم ئەنجامە گەیشتم کە ئەم غازانە زیاتر بۆ مروغ مەترسیدارن هەتا میژ و مەگەس و دوویشک و میروستان.

بێ بەدرەنگ کەوتن بپریارم دا ئەم بەرھەمە ژەھیراویبە تا قی بەکەمەوہ. رامسپارد لە دیواری ھەر دوو بینایەکە کوونیکێ بە پانایی پیویست دروست بکەن کە لە دەرەوہ سەرپۆشی ھەبیت. بەئەمری من دووسەد زیندانیان کە توانای کاریان نەبوو، ھینایە ناو سەرپۆشەکە و قووتییەکی "تزیکلون ب" یان لەناو کوونەکەدا بەتال کرد. ھەر ئەوکات نالەنالی جەرگبری زیندانییەکانم گوی لیبوو و بارانیك لە مشت و پیلایە کە لە دەرگا و دەر و دیوار دەدرا. دوایی ھاوار و قیژەکان کۆتاییان پێھات و بێدەنگی کوشتن و مردن ناو سەرپۆشەکە ی داگرت. ئیس. ئیس. ھکانم راسپارد ماسکی دژە غاز لە رووخسار بدەن و ھەموو دەرگاگانیان بۆ چوونی ھەوا کردەوہ. چەند خۆلەکیکی دیکە وەستام و دوایی لەپیش ئەوانی تر چوومە ناو سەرپۆشەکان:

کوشتن، شاکارەکی زیندوو بوو.

ئەنجامی ئەم چالاکییە زیاتر لەرادە ی چاوەروانکراوی من بوو: قووتییەکی یەک کیلویی "تزیکلون ب" بەس بوو ھەتا لەماوہی دە خۆلەک دووسەد کەس بنیڕیتە ئەم دونیای دیکە. کاتەکە زۆر بەرچاوی بوو، یانی بەشیوہی ئاسایی تر بیلینکا گەیشتن بەم ئەنجامە نیو کاتر میژ زیاتری کات دەگرت.

لە لایەکی دیکەوہ، ئەنجامی بەدەستھاتوو پەيوەندی بە نەبوونی بەنزین و ژماری لۆری و کیشە ی فەننی و ... ھەبوو. لەمانە بگوزەری، ئەم شیوہیە لەرووی ئابوورییەوہ بە قازانجی ئیمە بوو، چونکە ھەر یەک کیلو "گیفت گاس" بایی سی مارک و نیو بوو.

رینگه چاره‌که‌م دۆزیه‌وه و خیرا لیکمدایه‌وه که له ماوه‌یه‌کی که‌م و کوورتدا چهند جووله‌که له‌ناو ده‌بردین.

له‌راستیدا ئەم ئەنجامه هەر له خۆیه‌وه به‌دهست هاتبوو که ده‌بوايه شیوه‌ی سه‌رپۆشه‌کانی دووسه‌د که‌سی که له تریبلینگا به‌دهستم هینابوو، وه‌لایان بنیم.

ده‌بوايه بیر له دروستکردنی بینای گه‌وره‌تر بکه‌مه‌وه، چونکه ئەم سه‌رپۆشه بچووکانه له‌گه‌ل مه‌کینه‌یه‌کی لۆری یه‌کتریان ده‌گرته‌وه. هه‌روه‌ها دابه‌شکردنی شه‌مه‌نده‌فه‌ری هه‌لگری دوو هه‌زار جووله‌که و دابه‌ش کردنیان بۆ ژووری دووسه‌د که‌سی و گواستنه‌وه‌یان کاتیکی زۆری لیده‌گرتین. ئەم شیوه‌کاره کاتیکی زۆری ده‌ویست و پێویستی به سیسته‌میکی زۆر تیکه‌لاو هه‌بوو که له پیکهاتنی کیشه‌یان شۆرشیک بيشک بارودۆخی خراپ بۆ ئیمه ده‌هاته‌پیش.

له‌کارکردنی "تزیکلون ب" رینگه‌چاره‌ی هه‌موو ئەو کیشه‌شانه‌بوو. کاتیکی ریشمان له‌بهر ده‌ست غازی به‌ره‌مه‌هاتووی لۆریکدا نه‌بی‌ت، سه‌رووشتییه که له‌کارکردنی راده‌یه‌کی زیاتر له‌گیفت گاس ده‌توانی هه‌موو زیندانییه‌کانی شه‌مه‌نده‌فه‌ریک له‌ته‌لاریکی سه‌رپۆشدا له‌ناو ببات.

به‌لیکدانه‌وه له‌درووست کردنی ته‌لاریکی به‌م گه‌وره‌یه‌یه که جینگه‌ی خه‌لکیکی زۆر بیته‌وه، توانیبوو بۆ یه‌که‌مجار ئه‌رکیکی میژوویی گه‌وره‌ دابریژم که پیمسپێردراوه.

ته‌نیا پێویستی نه‌ده‌کرد که خیرا برۆم. ده‌بوايه بیر له‌کاردانه‌وه‌یشی بکه‌مه‌وه، ئەویش هەر له‌ده‌سپێکی کار. به‌م ئەنجامه‌ گه‌یشتم که دروستکردنی ته‌لاریکی ئاوا گه‌وره‌ ده‌بی ژێرعه‌ردی بی‌ت، ئەویش پیکهاتوو له‌بی‌تۆن (چیمه‌نتۆ و شیش) یانی ده‌بوايه به‌رامبه‌ر به‌ره‌یلى

ئەم خەلكە زۆرە خۆى بگريئت. لەرووى ژمار و ھەروەھا لەناوبردنى ھاوار و قيژاندنيان. لە لايەكى ديكە سەبارەت بە نەبوونى ھەرچۆرە پەنجەرە و ھەرگاي زۆر، پيويستى بە ھاكەشى گەورە دەبوو ھەتا بگريى دواى راگرتنى غاز، ھەوا بنيردریته ژوور تەلارەكان. ھەروەھا بەديار كەوت كە دەبى جۆريك بۆ ژوورى جلكدانان پلاننيك دابنريئت كە كۆمەلنيك كوورسى و شويني جلك ھەلواسين و كۆمەلنيك شتى ديكەى ليبيئت كە بگريى متمانەى زيندانىيەكان بۆ مانەوھيان پيىك بەينريئت.

ھەروەھا بىرم لە ھەرمانبەرەكان كردهووە كە دەبوايە كۆماندۆكاني زيندانىيەكان و ھەروەھا كۆماندۆكاني ئيس. ئيس. بينايان لە نزيك تەلارەكە بۆ دروست بگريئت و بەتەواوى ھەرچۆرە پەيوەندييەكيان لەگەل ئۆردوگا بپچريى و ھەروەھا بەم ئەنجامە گەيشتم كە جەماوهرى ناو ئۆردوگا نابى بەھيچ شيوھيەك لە كار و چالاكييەكاني ئەم تەلارانە ئاگادار بگريئەوھ.

خالى ديكە كە دەبوايە ئەنجام بدرى ئەوھ بوو كە ژوورەكاني غاز دەبوايە پەيوەندى لەگەل ھيلى شەمەندەفەرەوھ ھەبى و دەبى ھيلى ئاسنينى بۆ بكيشرى كە زيندانىيەكان لەپيش ژوورەكاني غاز بەتال بگريئن بۆئەوھى پيش لە بەفەرۆچوونى كات بگريئت و ھەميش زيندانىيەكان لە جەماوهرى غەيرى ئەلمانى ئاوش ويتس بشاردرينەوھ.

بەم شيوھيە كەم كەم پرۆژەكە لەميشكمدا پيكھات، بە ريكوپيكييەكى مەست كەرەوھ و بە درووستكردنى تەلارى ديوناسا كە ھەموو ئەشيا و پيداويستىيەكاني راستەوخۆ لە ھيلى ئاسنين و بە شەمەندەفەر بۆى داين ھەكرا و بيناي زەبەلاھى ژيرزەوينى بە ژوورى چيشتخانەى گەورە و ژوورى خواردن، خەوتن، "بيوتكامير" (ژوورى غەنيمەت و ئەشپاي

داگيركراو) و ههروهها ژوورى دانىشتن و ليكدانهوه و تويژينهوه و شى كردنهوه و ليكۆلينهوه بۆ زانايانى ناشنال سۆشاليستى لهخۆى دهگرت. چل و ههشت كاتژمير پيش كۆتايى هاتنى ئەو كاتهى كه هيمليڤر ديارى كردبوو تهلهفونم بۆ "ئۆبېر شتورم بان فورر وولفسلانگ" كرد كه پرۆژهى تايبهتى "رايشس فورر" له كاتى خۆيدا ئاماده دهبيت. بۆخۆم له سهرتاوه تا كۆتايى تايپم كرد كه كاتىكى زۆرى ليگرتم. كاتژمير ههشت تهلهفونم بۆ ئيلزى كرد كه چاوهروانم نهبيت و دواى ئەو تهلهفونم بۆ چيشتخانه كرد و داواى خواردنىكى ساردم كرد كه به پهله قووتم دا و له ئيش بهردهوام بووم. كاتژمير يازده بۆ جاريكى ديكه لاپههركانم خويندهوه، ئيمزام كرد و خستمه ناو پاكهت و پينچ شوينى پاكهتهكه م لاک و مۆر كرد، خستمه ناو بهركى ئونيفۆرمه سهربازيهكه م و وتم ئوتۆمبيلم بۆ بينن.

خۆم خسته سهه كوشينى پشتهوه و ئوتۆمبيل كه بهرپكهوت، سههه خسته سهه پشتي كوشينهكه و چاوهكانم بهست.

ستاپيكي لهناكاو و توندى ئوتۆمبيلهكه لهخه و رايپهپراندم. رووناكى چرادهستيهك كهوته رووخسارم و گروپيكي "ئيس. ئيس" دهورهى ئوتۆمبيلهكهيان دابوو. له ژيڤ بورجى چوونه ژوورى لاگير بووين.

دهنگيك هات كه: - ببوره "هیر ئشتورم بان فورر" ئاخىر ئيوه چراى ناوهوه به پيكرಾಯى ديئنهوه.

- "ماخت نيشتس" (ناساييه) هاوپت شارفورر!

- چراى ناو ئوتۆمبيل كورابوو، ويستم بزائم كييه. دهيسانيش داواى

ليبوردين دهكه م هير ئشتورم بان فورر!

- "شون گوت" (ئى باشه) ههه ناوا دهبى كه بهردهوام هوشيار بن.

ئىشارەيەكەم داىە. ھاوپت شارفورر پىيەكانى لىكدان. دوو دەروازەى تەنراو بە تىلدرۈۈى ئوردوگا بە جىغەجىغ كرايەوۈە و ئوتۆمبىل بەرى كەوت. دەمزانى كە پازگايەكى (سىتەرە) دىكە لە پىشمانە و چراى ناو ئوتۆمبىلەكەم پىكرد.

شوفىرەكەم لە پىنج سەد مەترى قىلايەكە راگرت و گەراندەوۈە بۇ ئوردوگا. ترسام دەنگى ئوتۆمبىل مندالەكان بەخەبەر بىنى.

ھەر ئەمجۈرەى كە بەپىيان دەپۇيشتەم، لەسەر رىگەم پىم كەوتە چەند قوولكەوۈە و بىرم لەوۈە كىردەوۈە كە بەيانى زوۈ چەند زىندانىيەك بىنرم چاكيان بكنەوۈە. لەماندرويان وەخت بوۈ بىرم، بەلام ئەم چەند ھەنگاۈە رىپىۋانە ھىنامىيەوۈە سەرحال. شەويكى جوانى مانگى ئوت بوۈ. شەويكى ئارام و رووناك.

دەرگام بە كلىلى خۇم كىردەوۈە و زۇر بە ئارامى پىمەوۈەدا. كلاو و پەنجەوانەكانم لەسەر مېزەكە دانا و بۇ ژوورى كارم رۇيشتەم. ناۈى ژوورىكى بچووكم نابوۈ ژوورى كار كە دەرگاكەى روۈبەپوۈى چىشتخانە بوۈ و ئەو شەوانەى كەدرەنگ لە ئوردوگا دەھاتمەوۈە لەۈى دەخەوتم. ئەشياكانى پىكھاتبوۈن لە مېزىك، كوورسىيەكى ھەسىرى، دەستشۇرىك و تەختىكى سەفەرى بۇ خەوتن. لە سەر مېزەكەش تابەقىك لە دارى سېپى بەدىوارەوۈە بوۈ كەچەند كىتېبىكى لەسەر بوۈ. ئىلنى ھەمىشە دەيوۈت كە ئەم ژوورە بە ھوجرەى زىندان دەچىت، بەلام ھەرچىيەك بىت، ئەوا من پىم خۇش بوۈ.

دانىشتەم و بى ئىرادە دەستەم بىرە لاي چەپى سىنگم بۇئەوۈەى بزانم راپۇرتەكە لە جىگەى خۇيەتى يان نا. چەكەكانم دەرھىنا و بە سەرىپايە

(نه‌عه)، و به‌بیډه‌نگی ده‌ستم به ریڼیوان کرد. له ماندوویی وه‌کوو خوډ و مشکیم لی‌هاتبوو، به‌لام خه‌وم نه‌ده‌هات.

دوو ته‌قه‌یه‌ک به‌ده‌رگا که‌وت. وتم: "فهرموو وهره ژووری!" و ئیلزی هاته ژووری. له‌ه دوو جلی خه‌وی، جواترینه‌که‌ی له‌بهر کردبوو و ته‌نانه‌ت بوئیکی خویشی له‌خوی دابوو.

- خو موزاحیم نیم؟

- هه‌لبه‌ته که‌نا. وهره ژووری.

- ده‌رگای له‌پشت خوی به‌ست و روومه‌تیم ماچ کرد. له‌وه‌یکه چه‌که‌م له‌پی نه‌بوو و کوورته‌بالا‌تر له‌ئو بووم، ناراحت بووم.

به‌ده‌نگیکی وشک وتم: - ده‌کری دانیشی ئیلزی؟

له‌سهر ته‌خته سه‌فه‌رییه‌که دانیش‌ت و به‌ناره‌حه‌تی وتی: - کاتی‌ک هاتییه‌وه گویم له‌ده‌نگت بوو.

- من که‌زور به‌نارامی هاتمه‌وه.

- ئه‌ری، ئه‌ری، هه‌میشه به‌نارامی دیته‌وه.

بیډه‌نگییه‌ک رووی دا و دیسانیش ده‌ستی به‌قسه کرده‌وه: - ده‌مویست قسه‌ت له‌گه‌ل بکه‌م.

- ئیستا.

زور به‌دوودلی وتی: - ئه‌گه‌ر ریگه‌م پیډه‌ی، خو‌ت ناگاداری، ئه‌مروژانه که‌متر ده‌تبینم.

- خو من ناتوانم ههر کاریکی هه‌زم لی‌یی‌ت، بیکه‌م.

چاوه‌کانی له‌من بپری و وتی: - دیاره زور ماندووی رو‌دولف، تو زور ئیش ده‌که‌ی.

- یا، یا. ده‌تویست چیم پی‌بلیی ئیلزی؟

نهختیک سوور هه‌لگه‌پا و به په‌له وتی: - باسی منداله‌کانه.

- یا.

- سه‌باره‌ت به خویندنیا‌نه. کاتیک بگه‌پیننه‌وه ئەلمانیا زۆر له دهرس و وانه‌کانیان وه‌پاش ده‌که‌ون.

به‌سه‌ر وتم "راسته" و ئەو به‌دوای قسه‌کانیدا وتی: - له‌سه‌ر ئەم مه‌سه‌له‌یه له‌گه‌ل "فراو بیتمان" و "فراو پیک" قسه‌م کردووه. منداله‌کانی ئەوانیش ئەم بارودۆخه‌یان هه‌یه. ئەوانیش له‌م باب‌ه‌ته‌وه دل‌گرانن.

- یا.

- ئەوه بوو که بیرم کرده‌وه....

- یا؟

- ... که ره‌نگه بتوانین بو منداله ئەفسه‌ره‌کان مامۆستایه‌کی ئەلمانی بینین.

سه‌یریم کرد و وتم: - فکریکی زۆر باشه ئیلزی. خیرا ئەم کاره بکه. من ده‌بوايه زووتر بیرم له هینانی مامۆستایه‌ک کردبایه‌وه.

ئیلزی به دوودلی وتی: - ته‌نیا ئەمه نازانم که له‌کوی جیگه‌ی بکه‌ینه‌وه....

- دیاره ئیتر. لای خو‌مان. (بی ئیراده ده‌يسان دستم برد بو لای چه‌پی له‌شم و وتم): - که‌واته باشه هیچ گرفتیکمان نامینی.

ئیلزی هه‌ر ئەمجۆره دانیشتیوو. سه‌یریکی خواره‌وه‌ی کرد و ده‌ستی له‌سه‌ر چۆکی دانا‌بوو. بیده‌نگییه‌ک په‌یدا بوو. دوایی سه‌ری به‌رز کرده‌وه و دیار بوو پاله‌په‌ستۆیه‌کی زۆری له‌سه‌ره، به‌لام وتی: - ناته‌ه‌وی لای من دانیشی، رۆدۆلف؟

سه‌یریکم کرد:

- ئى، دياره كه حەز دەكەم لات دانىشم.
- له تەنیشتى دانىشتم و سەرلەنوى بۆنى عەترەكەى وه لووتم كەوت. زۆر به كەمى روى دەدا كه ئىلزی بۆنى له خوی بدات.
- ديسانیش قسەت هەيه كه بتهوى پیم بلیى، ئىلزی؟
- نا. هەر دەمويست ئاوا چەنەبازی بكەم. (دەستى گرتم. به هیواشى رووم وەرگىپرایهوه) و وتى: - ئیتر زۆر لهو كاتانەدا ناتبینم، رۆدۆلف.
- كار و ئیشم زۆره.
- به دەنگىكى حەزینەوه وتى: - ئەرى؟ بەلام كه له كىلگه و مەزرا بووین، كارت زۆر بوو، خوشم كارم زۆر بوو، بەلام بارودۆخكه ئاوا نەبوو. لەوى نە فلووسىك پارەمان هەبوو، نە حەسانەوه، نە خزمەتگوزار و نە ئوتۆمبیل، بەلام بەم حالەشەوه.....
- ئیتر بۆ ئەو سەردەمه مەگەپىوه، ئىلزی! (لەناكاو هەستامه سەرى و به توورەپىهوه وتم): - یانى تۆش باوهر ناكەى كه بۆخۆشم.... (چەند هەنگاویكم نایهوه و به دەنگىكى ئارامتر بەردەوام بووم) - ئەگەر ئەمن لیڕەم، ئەوا سەبارەت بەوهیه كه بوونی من لیڕه پىویستتره.
- دواى ماوهیهكى كووورت ئىلزی وتى: - حەز ناكەى دووباره له لام دانیشى، رۆدۆلف؟
- لەسەر لیوى تەختەكه دانىشتم. به هیواشى خوی بۆ لای من كیشا و دووباره دەستى گرتم. بى ئەوهى سەیرم بكات، وتى: - رۆدۆلف! یانى لەراستیدا پىویستە هەموو شەوى به تاك و تەنیا لیڕه بخەوى.
- ئاخىر خۆت باش دەزانى كه شەوانه من زۆر درەنگ دیمەوه. دایشم نایات منداڵەكان بەخەبەر بێن.

- تۆ که بى دهنگه دهنگ دييتهوه. تازه دهتوانم سه‌رپايه‌كانت له‌به‌ر ده‌رگا دابنيم.

بى ئه‌وه‌ی سه‌يرى بکه‌م وتم: - ئاخ‌ر ته‌نيا ئه‌وه نيه‌ه. ئه‌م روژانه زور به خراپى ده‌خه‌وم، به‌رده‌وام له‌ ناو ته‌ختى خه‌وتندا ئه‌و ته‌نيسشت و ئه‌م ته‌نيسشته ده‌که‌م. جارى وايه هه‌لده‌ستم و جگه‌ره‌يه‌ک ده‌کيشتم، يان ئاويکى ده‌خۆمه‌وه. حه‌ز ناکه‌م ناراحه‌تت بکه‌م.

بوئى عه‌تره‌که‌ی زياتر لووتى گرتم و هه‌ستم کرد که به‌سه‌رمدا خوار بووه‌ته‌وه:

- ناراحه‌تم ناکه‌ی. (ده‌ستى خسته‌ ده‌ورى مالم و به‌ ده‌نگيکى نه‌رم وتى): - تا ئيستا هيچ کات نه‌هاتووته‌ پيش که ئاوا بو ماوه‌يه‌کى زور....

به‌خي‌رايى وتم: - له‌و قسانه‌ مه‌که ئيلزى ده‌زانى که من به‌م قسانه نارچه‌ت ده‌بم.

بيده‌نگيه‌کى زور هاته‌پيش. وتم: - بوخوت باش ده‌زانى که که‌سيکى گه‌رموگوپ نيم.

ده‌ستى ريکووشى: - مه‌به‌ستم ئه‌وه نيه‌ه، ته‌نيا ئه‌م دواييه‌ ده‌بينم زور گوپراوى. له‌ سه‌فه‌رى به‌رلين‌ه‌وه به‌ملايه‌وه زور گوپراوى.

به‌ توندى وتم: - خوا عه‌قلت بداتى، ئيلزى!

هه‌ستامه سه‌رپى و به‌رپيکه‌وتمه لای مي‌زه‌که و جگه‌ره‌يه‌کم پيکرد. ده‌نگى نيگه‌رانى ئيلزىم له‌ پشته‌ خۆم بيست: - زور به‌ زورى جگه‌ره‌ ده‌کيشى.

- يا، يا....

جگه‌ره‌که‌م خسته‌ ناو ليوه‌كانم و ده‌ستم به‌ به‌رگى كتپيه‌كان داھينا.

- تۆ چييته، روڊولف؟

- هيچ بابو هيچ (رووم ٿيڪرد) : - ياني ٿاوا پڻويسته ببيتته هوي پهريشانحاليم، ٿيلزي؟
- ههستايه سههريءَ و به چاوي پر له فرميسڪه وه خوي له باوهشي من هاويشت.
- من نامههوي پهريشانحالت بڪهم، روڊولف. تهنيا ٿه وهنده بير دهكه مهوه كه تو منت خوش ناوي.
- موويه كانم ناز كرد و به دلگرانبييه وه وتم: - ٿه وه چ قسهيه كه، بيشك پر به دل خوشم دهويي.
- لهو مووچه و مهزرايه شتيكي ٿاوامان نه بوو، به لام لانيكهم خوشبهخت بووين. له بيرته بو ڪريني پارچه ملڪيڪ پارهمان پاشه كه وت ده كرد؟ چ سهرده ميكي خوش بو!
- خوي زورتر به منه وه ريڪوشي. خوم كيشايه وه پاش و رووخساريم ماچ كرد: - ٿيستئا ٿيتر برؤ بخواهه، ٿيلزي.
- دواي ماوهيه كي ڪوورت وتي: - حهن ناكهي ٿه مشه و ببيتته سههروه بخواهي؟
- له روي بي وازي وتم: - ٿه مشه و نا، ٿيلزي، ٿيستئا نا.
- خوله كيكي تهواو سهيري كردم. رووخساري سوور هه لگه ٻرا. ليوهه كانني جوولان، به لام هيچي نه وت. رومه تي ماچ كردم و روويشت.
- دهرگام به ست. دوايي گويم له دهنگي قادرمه كان گرت كه له ٿير پيني نالهيان ده كرد. ڪاتيڪ كه ٿيتر دهنگي نه ما، به نارامي دهرگام داخست.
- ڪراسي سههريازيم دهرهينا و بو ٿه وهي خاتهرجهم بم دهستم ڪرده ناو بهرڪي چه پي بوئه وهي بيبنم پاڪه ته كه له جيگه ي خويه تي يان نا. دوايي چه كمه كانم هه لگرت و به ووردي سههريم كردن. پانييه ي راستي لووس

ببوو. بپيارم دا هەر به‌يانى بيانگوڤم. چه‌رمه‌كه‌ى نه‌رم بوو. هيچكات كارى واكس (بۆيه) كردن‌يانم به‌كه‌س نه‌ده‌سپارد.

چووم واكسه‌كه‌م له‌ كشه‌وى ميژه‌كه‌ ده‌ره‌ينا. نه‌ختيک واكسم ليدان. ماوه‌يه‌كى باش خه‌ريكيان بووم. چه‌كه‌كان بريقه‌يان ده‌دا، به‌لام ده‌ستى من هەر وا ده‌هاتوو ده‌چوو.

چه‌ند خووله‌كيك تپيه‌رى.

شه‌پۆليكى گه‌رم له‌ خو‌شحالى هه‌موو جه‌سته‌مى داگرت.

دوو به‌يانيه‌كه‌ى كه‌ رۆژى پينجشه‌مه‌ بوو، ئۆبیر شتورم بان فورر وولفسلانگ" (مقه‌ده‌م دووه‌م) به‌ ئوتۆمبيليك سهر و گويلاكى په‌يدا بوو. راپۆرته‌كه‌م پيدا. به‌ توورپه‌يه‌وه‌ ده‌عه‌تى منى بۆ خواردنى نانى نيوه‌رۆ رەت كرده‌وه‌ و به‌خيزايى ريگه‌ى خۆى گرت و رۆيشت.

هەر دوا نيوه‌رۆى ئه‌ورۆژه زيتسليڤر داواى ديداريكى له‌من كرد. به‌ گوماشته (خزمه‌تگوزار)م وت بيه‌ينيته ژوور، هات، پانييه‌كانى ليكدا و به‌ ريزه‌وه‌ به‌رامبه‌رم وه‌ستا. منيش سلاویم وه‌لام دايه‌وه‌ و داوام لبيكرد دانيشينت. كلاوه‌كه‌ى هه‌لگرت و له‌سه‌ر ميژ له‌ ته‌نيشت ده‌ستى خۆى داينا و ده‌ستى دريژى به‌ سه‌ره‌ بى موويه‌كه‌ى داھينا. غه‌م و په‌ژاره‌ له‌ رووخسارى ده‌بارى.

- هير شتورم بان فورر، بۆ مه‌سه‌له‌ى "ناوه‌ندى تاقىگه‌" هاتومه‌ خزمه‌ت جه‌نابتان. شته‌هايەك له‌ئارادايه‌ كه‌ من ده‌جوون، به‌ تايه‌ت يه‌كيان.

- يا؟

- ده‌توانم راپۆرتيكت له‌ شيوه‌ى كاره‌كانى پيشكه‌ش بکه‌م؟

- هه‌لبه‌ت.

- دهسته دريژه‌که‌ی سه‌رله‌نوئى به سه‌ره بى موويه‌که‌ی داهينا؟
- له‌باره‌ی نه‌وشته‌ی په‌يوه‌ندى به بارى ده‌روونى زيندانىيه‌كانه‌وه هه‌يه، هه‌چ شتيك پى نيه‌يه. له‌گه‌ل نه‌وه‌ش نه‌گه‌رچى به‌لينيان پنده‌دهم كه دواى "حه‌مام كردن" قاوه‌ی گه‌رميان له‌ناودا دابه‌ش ده‌كه‌م، به‌لينيشم پيداوان كه مه‌كينه‌يه‌كى كوڤن بېنم بو نه‌وه‌ی ديكوڤرى نه‌وى ريك به‌خه‌م.
- سه‌رم خوار كرده‌وه و به‌دواى قسه‌كايندا رو‌يشت:
- له‌باره‌ی گه‌ياندنى غازيش ريگه به خوم ده‌دهم پيتان بلیم كه جاريوايه زياتر له ده خوله‌ك ده‌گریت، نه‌ويش به دوو هو: يه‌كيان نهمى كه‌ش و هه‌وا و دووه‌میان به‌هوى نهمى ناو ته‌لاره‌كه.
- نهمى ته‌لار؟
- من ريگه‌م به زوندیر كو‌ماندو داوه دواى گه‌ياندنى غاز ناو به مه‌يته‌كان دابكه‌ن، به ته‌واوى پيس ده‌بن. هه‌لبه‌ت خيرا ناوه‌كه‌ی له ته‌لار ده‌پژيڤينه‌ ده‌رى، به‌لام ئيتر نه‌ختيكي هه‌ر ده‌مینی.
- لاپه‌ره‌يه‌كه‌م ده‌ست دايه و قه‌له‌مه‌كه‌م به‌سه‌ردا هينا و نووسيم: چ پيشنياريكته هه‌يه؟
- عاره‌ده‌كه‌ی نه‌ختيك سه‌راوژيڤرى بدریتی و جوگه‌يه‌ك بو رو‌يشتنه‌ده‌رى ناوه‌كه‌ دروست بكری.
- نه‌ختيك بېرم كرده‌وه و وتم:
- يا، نه‌مه به‌س نيه‌يه. ده‌بى ئاميريكى گه‌رم كه‌ره‌وه پيكيڤينين. جگه له‌مه، هه‌واكه‌شيكيڤيشى ده‌بى هه‌بى. ئاميرى هه‌واكه‌شه‌كه‌ بو بردنه‌ده‌رى غاز به‌كه‌لكمان دي‌ت. دواى گه‌ياندنى غاز، ناردنى هه‌وا بو ته‌لار چه ماوه‌يه‌كى پيوسته؟

- له راستیدا، هێر ئشتورم بان فور، منیش دەمویست له‌مباریه‌وه قسه‌ت له‌گه‌ڵ بکه‌م: ئیوه بۆ‌گه‌یانندی هه‌وا ده‌خوله‌کتان وه‌به‌رچاو گرتووه، به‌لام ئهم ماوه‌یه‌که‌مه: سه‌ربازه‌کانی زۆندیر کۆماندۆ که‌ بۆ هینانه‌ده‌ری مه‌يته‌کان ده‌چنه‌ ناو ته‌لار، به‌رده‌وام له‌به‌ر ژانی سه‌ر و مل و دایان ده‌نالین و هه‌ر بۆیه‌ش کاره‌که هیناوش ده‌بی‌ت.

- جارێ هه‌ر کاتیکی پێویسته‌ بیانده‌یه، دواتر ئامیره‌کانی هه‌واکه‌ش ریگه‌تان پێده‌دات که‌ کاته‌که‌ی به‌راوه‌ی پێویست کورت بکری‌ته‌وه.

زیتسلیڤر کۆخی و وتی:

- شتیکی دیکه، هێر ئشتورم بان فور، ئه‌و دنکه‌ بلووریانه‌ی غاز هه‌ر ده‌که‌ونه‌ ناو هۆله‌که‌ و هه‌لبه‌ت دیاره‌ نیتر: کاتیکی زیندانییه‌کان ده‌مرن، ده‌که‌ونه‌ سه‌ریان و چونکه‌ ژامریان زۆره، پیش له‌ ئازادبوونی غازه‌کان ده‌گیری‌ت.

- هه‌ستامه سه‌ری، سووتوی جگه‌ره‌که‌م خسته‌ ناو ژیرجگه‌ره‌ و له‌ په‌نجه‌ره‌وه سه‌یری ده‌ره‌وه‌م کرد: - چ پێشنیاریکت هه‌یه‌؟

- ئیستا هه‌یج، هێر ئشتورم بان فور.

بی ئه‌وه‌ی که‌ دانیشم هه‌موو شته‌کانم نووسی، دوا‌یی ئیشاره‌م به‌ زیتسلیڤر کرد که‌ به‌رده‌وام بی‌ت.

- سه‌ربازانی زۆندیر کۆماندۆش بۆ هینانه‌ده‌ری مه‌يته‌کان کیشه‌یه‌کی زۆریان دیته‌پیش. دوا‌ی ئاوپاشی مه‌يته‌کان ته‌ر ده‌بن و ئه‌وانیش هه‌یج شتیکیان له‌ده‌ستدا نییه‌.

- نووسراوه‌که‌م ده‌ست دایه‌ و سه‌یری زیتسلیڤر کرد. وه‌کوو روژ بۆم روون بوو که‌ شتیکی گرنگتری پێیه‌ و له‌به‌ریه‌کی ده‌کیشینه‌وه‌ و بۆ باس کردنی له‌ کاتیکی گونجاو ده‌گه‌ری. به‌ بی وازی وتم: - به‌رده‌وام به‌.

زیتسلیر کوخه‌یه‌کی هاتی و رووی لی وەرگێرام:

- دیسانیش..... شتیکی دیکه.... هیر ئشتورم بان فورر... یه‌کی له سه‌ربازه‌کانی زۆندیر کۆماندۆم له‌سه‌ر هاو‌پێیه‌کی خو‌ی به‌ جاسووسی دانا و که‌ گه‌رامان، بینیم بیست ئەلقه‌یه‌کی زی‌ری پییه‌ که‌ له‌ مه‌یته‌کانی دزیوه‌.

- ده‌یویست چییان لی‌بکات؟

- به‌خو‌ی وتی چونکه‌ ناتوانی بی‌ کحول کاره‌کی به‌‌پێوه‌به‌ریت، له‌گه‌ل شپاس ده‌یانگۆ‌پێته‌وه‌.

- له‌گه‌ل کی؟

- له‌گه‌ل ئیس. ئیس‌ه‌کان! ئیس ئیس‌ه‌کانیشم گه‌را. شتیکم به‌گیر نه‌که‌وت. به‌لام ئەو جووله‌که‌یه، دیاره ئیتر تیرباران کرا.

له‌سه‌ر ئەم مه‌سه‌له‌یه‌ بیرم کرده‌وه‌ و وتم:

- له‌مه‌وبه‌دوا پیش‌ غاز تیکردن هه‌موو ئەنگووستیله‌کان کۆ بکه‌نه‌وه‌.
مالی له‌ناو‌چووه‌کان بیشک هی رایشه‌.

بیده‌نگییه‌ک رووی دا و سه‌یری زیتسلیرم کرد؟ که‌لله‌ی بی‌ مووی ورده‌ ورده‌ سوور هه‌لگه‌را. چاوی له‌ من دزیه‌وه‌. له‌ ژوره‌که‌دا ده‌ستم به‌ رییوان کرد، وتم: - ته‌واو بوو؟

وتی: - ناین، هیر ئشتورم بان فورر.

کوخه‌یه‌کی هاتی. بی‌ ئەوه‌ی سه‌یری بکه‌م له‌ ژوره‌که‌مدا ده‌ستم به‌ هه‌نگاو نانه‌وه‌ کرد. چه‌ند چرکه‌یه‌ک تیپه‌ری، کورسییه‌که‌ی وه‌ده‌نگ هات، سه‌رله‌نووی کوخه‌یه‌کی کرد. وتم: - ئی؟

له‌ناکاو دله‌‌راو‌کییه‌کی ته‌واو هه‌موو له‌شی داگرتم. من هه‌چکات به‌نسبه‌ت زیتسلیر توورده‌یی و توند و تیزیم نیشان نه‌دابوو: که‌واته‌ نه‌ده‌بوايه

ترسه‌که‌ی له‌لای منه‌وه بیټ. له‌گۆشه‌ی چاوه‌وه سه‌یریم کرد. ملی بۆ پیشه‌وه هیئا و هه‌ناسه‌یه‌کی قوولی کیشا و وتی: - به‌لام سه‌باره‌ت به کار و ئیشی گشتی، هیر ئشتورم بان فور، به داخه‌وه ده‌بی پیترا بگه‌یه‌نم که ئه‌نجامه‌که‌ی ئیمه‌ش ئه‌وه‌نده زیاتر له تریبلینکا نییه.

ساف و ریك و راست وه‌ستام و سه‌یریم کرد. ده‌ستی راستی به سه‌ریدا هیئا و وتی: - هه‌لبه‌ت ئیمه به‌نسبه‌ت تریبلینکا پیشکه‌وتنی گرنگان هه‌بووه. به ته‌واوی شو‌رشه‌کانمان له‌ناو بردوه، کاری گه‌یاندنی غاز له‌لایه‌ن ئیمه‌وه خیرا و کاریگه‌ره و به دوو ته‌لاری بچووکیش ئیستا ده‌توانین له‌شه‌و و روژیکدا پینج هه‌زار که‌س به غاز بخنکین.

زۆر به وشکی وتم: - زۆر باشه؟

- به‌لام زیاتر له پینج سه‌د که‌س زیاتر ناتوانین ژیر خاک بکه‌ین، له راستیدا کوشتن کاریکی نییه، ته‌نیا ژیرخاک کردنیان کات ده‌گریت.

- بینیم که ده‌ستم وه‌له‌رزه که‌وتن. له پشت سه‌رم شاردنمه‌وه و وتم: زۆندیر کۆماندۆکان دوو به‌رامبه‌ر بکه‌ن.

- ببورن هیر ئشتورم بان فور، به‌لام ئه‌م کاره ده‌ردیک ده‌وا ناکات. ئیمه ناتوانین هه‌رجاره‌و دوو یان سی مه‌یت زیاتر له ده‌رگا‌کان بینینه ده‌روه. به‌لام ئه‌وانه‌ی له قوولایی چاله‌کان دان و مه‌يته‌کان وه‌رده‌گرن و ناکری زیاتریان بکه‌ین. ئه‌گه‌ر له‌وه زیاتر بن، ئه‌وا ده‌ست و بایی یه‌کتر ده‌گرن.

- ئه‌مانه‌ی ناو چاله‌که چی ده‌که‌ن؟

- ئاخ‌ر ده‌بی به ریکی مه‌يته‌کان بچنن که جیگه‌یه‌کی که‌متر بگرن. به قه‌ولی "ئوتتر شتورم فور پیک" ده‌بی وه‌کوو لۆبیا له‌ناو قوتیدا بچینرین.

- قوولایی چاله‌کان زیاتر بکه‌ن.

- هه‌وئی خوّم دا هیئر ئشتورم بان فورر، به‌لام که بینیم ئەگەر قوولایی زیاتر بیّت، ئەوا کاتیکی زیاتر ده‌گریّت و تازه ئەو جیگه‌یه‌ی که به‌ده‌ست ده‌که‌وی بایه‌خی گرتنی کاته‌که‌ی نییه. به‌ب‌روای من قوولایی باش، سی مه‌تره. (به‌ئارامی سه‌ری بۆ لایه‌که‌ی دیکه سوپ‌اند و وتی): مه‌سه‌له‌یه‌کی دیکه ئەوه‌یکه چاله‌کان به‌شیوه‌یه‌کی ترسناک ده‌خزین و زه‌وی خوڤه‌یان هه‌یه!

- ئیره که تریبیلینکا نییه. تا حه‌ز بکه‌ی لیره زه‌وی و ملک‌ی لیه. - ناین، هیئر ئشتورم بان فورر، به‌لام من شتیکی دیکه ده‌بینم: هه‌ر قوولکه و چالی تازه که هه‌ئیده‌که‌نین، به‌ناچاری له ژووری غاز دوور ده‌که‌وینه‌وه و هه‌لگرتنی جه‌نازه‌کان له ژووری غاز بۆ چاله‌کان به‌ره‌به‌ره دژوارتر ده‌بی و ناچار له خیراییمان کهم ده‌بیته‌وه.

بی‌ده‌نگیه‌کی ته‌واو ژووره‌که‌می داگرت و خو‌ی راست کرده‌وه و وتی: - ریگه چاره‌یه‌کت به‌می‌شکی دادیت؟

- به‌داخه‌وه، نه‌خیر، هیئر ئشتورم بان فورر. به‌خیرایی و بی‌ئوه‌ی سه‌یری بکه‌م وتم: زۆر باشه زیتسلیئر، ده‌توانن بی‌ری لی بکه‌نه‌وه.

له‌گه‌ل هه‌موو ئەوانه‌شدا ده‌نگم ده‌له‌رزی!
 کادوه‌که‌ی ده‌ست دایه، هه‌ستایه سه‌ریی و به‌دوودلییه‌وه وتی: - سه‌روشتیه هیئر ئشتورم بان فورر، دیسانیش بی‌ری لیده‌که‌مه‌وه. له‌راستیدا سی رۆژ ده‌بی بی‌ری لیده‌که‌مه‌وه و خوّم ده‌خۆمه‌وه. ئەگەر سه‌باره‌ت به‌که‌نال و چاله‌کان قسه‌م له‌گه‌ل تو کرد، ئەوا هیچ ریگه چاره‌یه‌کم نه‌بوو.

- ريگه‌يه‌کي بو ده‌دۆزينه‌وه زیتسلير. ئەوه که گوناھي تۆ نيهه. خو‌ش‌حال‌م که پیت ده‌لیم خزمه‌تی تۆ به ته‌واوی وه‌به‌رچاو ده‌گرم. ريك وه‌ستا وریزی دانا و چووه ده‌ره‌وه.

دانیشتم و سه‌یری ئەو لاپه‌ره‌یه‌م کرد که بابه‌ته‌کانیم تیدا نووسیبوو. سه‌رم خسته نیوان ده‌سته‌کانم و هه‌ولم دا نووسراوه‌کان بخوینمه‌وه. دوا‌ی ماوه‌یه‌کی که‌م بو‌غز ئەه‌و‌کمی گرت. هه‌ستام و چوومه به‌ر په‌نجه‌ره وه‌ستام: پرۆژه‌یه‌کی دیونا‌سام بو‌رایش‌س فورر نارده‌بوو و هه‌یچ بایه‌خیک‌ی نه‌بوو. کیشه و گرفت وه‌کوو پيشوو باقی بوو. به‌هه‌یچ ئامانجیک نه‌گه‌یشته‌بووم. له‌ به‌رپه‌وه‌بردنی ئەرکه‌که‌مدا به‌ ته‌واوی شکستم خوارده‌بوو.

دوو رۆژی دوا‌ی ئەوه بو‌ من زۆر وه‌حشه‌ت‌ناک و ترسناک بوو. یه‌کشه‌مه‌مه‌ داها‌ت و "هاوپ تمشتورم فورر هاگی‌مان" منی بو‌یه‌ک "موزیک‌الیشر تی" (خواردنه‌وه‌ی چا به‌ مۆسیقییه‌وه) بو‌ مانیان ده‌عوه‌ت کرد. ده‌عوه‌ته‌که‌یم قبول کرد، ئاخ‌ر نیوه‌ی ئەفسه‌ره‌کانی ئۆردوگا له‌گه‌ل ژنه‌کانیان له‌وی بوون. هه‌رچه‌ند ناچار نه‌بووین زۆر له‌ گفتو‌گو‌کردن به‌رده‌وام بین: فراو هاگی‌مان هه‌ر له‌ سه‌ره‌تای ریورسه‌مه‌که‌ له‌پشت پیا‌نۆ دانیشت و جگه‌ له‌ چه‌ند جار پشوو، ئیتر مۆسیقا‌ژنه‌کان به‌رده‌وام پارچه مۆسیقایان پيشک‌ه‌ش ده‌کرد.

کات تیپه‌ری و کاتی‌ک به‌خۆم ها‌تمه‌وه که بینیم مۆسیقا له‌ راستیدا هۆش و هزرمی بو‌لای خۆی راکیشاوه و راستی راستی چیرۆی لیوه‌رده‌گرم. زیتسلير به‌ که‌مان سو‌لۆیه‌کی ژه‌نی. قه‌لافه‌تی بلندی خواربو‌وه‌ی له‌سه‌ر ئارشه‌ خوار ببووه و هه‌لقه‌ی مووی سه‌ری ماش و برنجی ده‌وری سه‌ری

لەژىر چرا دەدرەوشايەو. بەشيك لە مۇسقايقايەكەم پيشتر بىستبوو و دەمزانى.

دواى بەرنامەى سۆلۆ، هاگيمان خەرىتەيەكى گەورەى لە بەرەى شەرى رووسيا هينا سەر مېزەكە و پانى كردهو. لە دەورى كۆ بووينەو و رادىومان كردهو. هەوالەكان باش و بەرچاو بوون. پانزەكان لە هەموو لايەكەو لە پيشرەويدا بوون و هاگيمان سەلبە شكاوكانى بە بەردەوامى لەسەر نەقشە دەهيناو دەبرد. بەرنامەى رادىو كە تەواو بوو، بىدەنگيەكى شاد و خوڭش رېورەسمەكەمانى زياتر رازاندەو.

ئوتۆمبىلەكەم ناردەو و بۆخۆم بەپىيان لەگەل ئىلنى بەرىكەوتىن. لە ناو گوندى تاكە چىرايەكىش نەدەهاييسا. دوو دىرەكى كەنيسەى ئاوش وىتس، لە گۆشەيەكى ئاسمانەو بە رەشايى قىرەو خويان دەنواند و من دووبارە بە داماوئىيەكى تەواو هەستى شكستم وەرگرتەو.

رۆژى دواتر، لە بەرلەنەو بە تەلەفون ئاگادارىيان كردهو كە ئۆبېرشتورم بان فورر وولفسلانگ " بۆ دىتەم دىتە ئۆردوگا.

نزيك بە نيوەرۆ بوو كەگەيشت. سەر لەنوى دەعەوتى منى بۆ نيوەرۆ رەت كردهو و چەند خولەكىش زياتر نەمايەو. زۆر روون و ئاشكرا بوو كە بە تەواوى دەيەوى كارى گەياندىنى هەوال و پەيامى خوى بەرئوبەبات و دەورى لە هەموومان بكات.

وولفسلانگ كە رۆيشت، دەرگاي ئىدارەم بەست و دانىشتم و بە دەستى لەرزۆكەو نامەى رايىشس فورم كردهو.

لە ئىنشاي نامەدا هەستم بەو كەرد كە بەجوانى نووسراو و لايەنى خۇپاريزى تىدا بەرئوبەچوو. جگە لە من و زىتسلىر هىچكەسى دىكە لىنى تىنەدەگەيشت. رايىشس فورر پرۆژەكەى منى بەم پىيەو كە "هەموو

خزمه‌تگوزارى پيويست بو پرۆژه‌يه‌كى تايبەت له بينايه‌كى به‌ربلاودا ده‌بيت " به‌گه‌رمى ستايشى كردوو له‌وه‌يكه‌ له‌بارى "به‌شيكى كاريى پرۆژه‌كه" پيشم له‌ خه‌رجى زۆر گرتوو، سوپاسى كردبووم. له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا باسى ئه‌وه‌ى كردبوو كه به‌ربلاوى ديدم زياتر بكم و پيويست بوو لانيكه‌م دروست كردنى چوار بيناي به‌ربلاو پيشبيني بكم، چونكه "پيلانى كارگرد ده‌بى له ۱۹۴۲ بگاته ده‌هزار كەس له‌ رۆژدا" و "له‌بارەى به‌ندى پينجه‌مى راپورته‌كه‌دا"، رايشس فور "پيشنياره‌كانى منى" به‌ ته‌واوى به‌جى زانيبوو و ئه‌مرى كردبوو "له‌گه‌ل گه‌يشتنى ئه‌م ئه‌مريه‌ بو ناوه‌ندى تاقىگه‌ى كۆلمه‌وف بچم و ده‌ستور و فه‌رمانى پيويست له‌ شتاندارتن فورر كيلنير (مقه‌دم له‌ ئيس. ئيس) وه‌ربگرم.

ئەم رسته‌يه‌ى دواييم خوینده‌وه، خوشييه‌كى ته‌واو سه‌رتا پيى گرتم: "به‌ندى پينجه‌مى راپورت"ى من تايبەت بوو به‌ ژيرخاك كردنى مه‌يته‌كان. ئه‌وه‌ روون بوو كه رايشس فورر پيشبيني كيشه‌ و گرفته‌كانى به‌ندى پيشووترى كردوو و من بو كۆلمه‌وف ده‌نييرت هه‌تا سوود له‌ ليكۆله‌ريكى ژيرده‌ستى ئه‌و وه‌ربگرم كه به‌ ئه‌نجاميكي باش گه‌يشتوو. به‌پيى فه‌رمان و ئه‌مر، نامه‌ى رايشس فوررم سووتاند. دوايى ته‌له‌فونم بو كۆلمه‌وف كرد و قه‌رار و كاتيكم بو به‌يانبييه‌كه‌ى دانا.

سه‌فه‌ره‌كه‌م به‌ ئوتۆمبيل و له‌گه‌ل زيتسليز ده‌ستپيكرد. نه‌مويست شوڤير له‌گه‌ل خۆم ببه‌م. به‌يانبييه‌كى جوان بوو و له‌ژير خۆرى مانگى ژانويه، باي پيکهاتوو چيژى به‌ مرۆڤ ده‌به‌خشى ئه‌ويش له‌ خي‌رايى ئوتۆمبيل كه رووخسارى مرۆڤى وه‌به‌ر قامچى ده‌دا. دواى ئه‌م هه‌موو هه‌فته‌يه‌ پڕ له‌ كار و هه‌وله، ئه‌م نه‌خته‌ دووربييه‌ له‌ ئۆردوگا و هه‌لمژيني هه‌واى پاكى ده‌ره‌وه، ئه‌ويش له‌ بارودۆخيك كه نيوچه‌ بپروايه‌كم په‌يدا

كردبوو كه له كۆتايى ئەم ھەموو خويىن و دل خواردنهوہ به ئەنجاميكي باش دەگەم، زۆر خوڤشحال و دلخوڤش بووم.

باسى نامەكەم لەگەل زیتسلیڤر كرد و ئەمانجى سەفەرەكەمانم بۆشى كردهوہ. رووخسارى كرايهوہ و بەجۆريك پيى لەسەر پيڤدالى بەنزين نا كه ناچار بووم لەكاتى تپپەرین لە گوندەكان ھۆشدارى بدەمى ھيواشتەر بپروات.

بۆ خواردنى نانى بەيانى لە گوندیكى نەختيک گەرەتر وەستايىن و بارودۆخيكي سەير ھاتەپيڤش: گوندى پۆلۆنى، ھەر كه پيمان لە ئوتۆمبيل ھيڤايەخوار و چاويان بە جلكەكانى ئيمە كەوت، ھەموويان كلکيان نايە سەر پڤشت و دوو پيڤيان ھەبوو و دووى ديكەشيان قەرز كرد و دەستيان بە راكردن كرد و چوونە ژوورەكانيان و دەرگا و پەنجەرەكانيان داخست. ئيمە تەنيا دوو كەس بووين. بەلام وا پيڤدەچوو پيڤشتەر سابوونى ئيس. ئيس.يان بە جەستە و جەلكانيان كەوتووہ!

پيمان كه بە تاقىگەى ناوھندى كۆلمھوڤ گەيشت، دەست و پيم ون كرد سەبارەت بەم ھەموو بۆنە رڤشینەرەوہیە كه ھەموو ناوچەكەى داگير كردبوو. پيڤش ئەوہى بگەمە بورجى نيگابانى، بۆنەكەى دل و ريخۆلەمانى ھيڤايە دەرەوہ. ھەرچى لە ئۆردوگا بەرەو پيڤشتەر رۆيشتين، بۆنەكەى توندتر و توندتر بوو و تەنانەت كاتيک چووينە "كۆماندانئۆر" (ژوورى ئيدارى و فەرماندەيى) و دەرگا بەروومان بەسترا، ديسانپيڤش بۆنەكە بەرى نەدەداين. وا پيڤدەچوو ئەم بۆنە لەگەل جلك و ئەشيا و درگا و ديوار تيکەل ببوو. بۆنى چەورايى بوو كه تا ئەو كاتە لەھيچ شوينيك بە لووتم نەگەيشتبوو و تەنانەت نەتدەتوانى لەگەل بۆنى ئەسبى تۆپيو بەراوردى بگەى، يان لەگەل بۆنى مەيتە بە كۆمەلەكان.

دوای چەند خوولەك، هاوپیټ شارفوریک ئیمە‌ی بۆ ژووری "كۆماندانټ" رینوینی کرد.

پەنجەرەكە چوارتاق کرابۆوه و پیم که نایه ژووره‌که بۆنیکی ناخۆشی چهوری و بۆنی مه‌یته‌کان به‌ری دلمیان گرت، به‌ حاله‌تی ریک وه‌ستام و سلۆم کرد.

ئشتاندارتن فورر له‌پشت میزی کار دانیشتبوو. به‌شل و بی‌ وازی ره‌تی سلۆ و ریزه‌که‌می دایه‌وه و کورسییه‌کی پی‌ نیشان دام. خۆم ناساند، زیتسلیریشم پی‌ی ناساند و دانیشتم. زیتسلیریش لای راستی من و نه‌ختیک دوواتر له‌سه‌ر کورسییه‌ک دانیشتم.

کیلنیر زۆر به‌ریزه‌وه وتی:

- شتورم بان فورر، زۆر خۆشحالم له‌ دیتنی تۆ.

رووی له‌ پەنجەرە کرد و نه‌ختیک بی‌ جوولە مایه‌وه. جوړیک وه‌ستابوو که نیوه‌ی رووخساریم ده‌دیت و چاویلکه‌ی یه‌کچاوی له‌چاوی بوو. بۆ پله‌ی "ئشتاندارتن فورر" زۆر لاو بوو.

هەر ئه‌مجۆره‌ی که سه‌ری بۆلای پەنجەرە وه‌رگی‌رابوو، له‌ قسه‌کانی به‌رده‌وام بوو و وتی:

- ده‌بی‌ چەند وشه‌یه‌ک له‌باره‌ی راسپی‌ردراوی تایبه‌تی خۆمت پی‌ بلیم. سه‌یریکی کردم، قدوویه‌کی زی‌پینی له‌سه‌ر میزه‌که‌ی هه‌لگرت و بۆلای دریز کردم. جگه‌ره‌یه‌که‌م هه‌لگرت. چه‌خماگی پی‌کرد و هینایه‌پیش و من بۆ پیشه‌وه خوار بوومه‌وه. ده‌سته‌کانی سپی و جوان بوون.

زۆر به‌ ئه‌ده‌ب و به‌حه‌یاوه وتی: - رایشس فورر ئه‌مری پی‌کردووم له‌ سه‌رتاسه‌ری "ئوشتراوم" مه‌یته به‌ کۆمه‌له‌کان بدۆزمه‌وه. هه‌لبه‌ت مه‌یتی

غه‌يرى سه‌ربازه‌كان (قسه‌كه‌ى به‌رى، روى كرده زىتسلىڤر و وتى): -
ببوره جگه‌ره‌م بۆ تۆ رانه‌گرت.

دووباره قه‌وه‌كه‌ى كرده‌وه، بۆلاى زىتسلىڤر رايگرت، زىتسلىڤر سوپاسى
كرد و كىلنىڤر جگه‌ره‌كه‌ى بۆ هه‌لكرد. دوايى، هه‌ر ئه‌مجۆره‌ى كه
ديسانىش سه‌يرى په‌نجه‌ره‌ى ده‌كرد، له قسه‌كانى به‌رده‌وام بوو:

- كه‌واته من ده‌بى هه‌موو مه‌يته به كۆمه‌له‌كان له ئوشتراوم بدۆزمه‌وه.
يانى نه ته‌نيا ئه‌وانه‌ى كه پۆلۆنين..... (جووله‌يه‌كى كه‌مى به ده‌سته‌كانى
دا) ، به‌لكوو، ئه‌و مه‌يته به كۆمه‌لانه‌ى كه سوپاي ئيمه له كاتى پيشه‌ره‌وى
له‌پشت سه‌رى خۆى به‌جى هيشتوون، ده‌بى بگه‌رپم و ئه‌وانىش
بدۆزمه‌وه. خۆ له مه‌به‌ستم ده‌گه‌ن: جووله‌كه‌كان، خه‌لكى ئاسايى و
مه‌ده‌نى، پارتيزانه‌كان و چالاكى تايبه‌ت.....(دووباره جووله‌يه‌كى
ديكه‌ى به‌ده‌سته‌كانى دا): هه‌روه‌ها له‌م شه‌تانه. كه‌واته ده‌بى من له‌مجۆره
كوژراوه به كۆمه‌لانه بدۆزمه‌وه و گۆره‌كانيان هه‌لكه‌نن.... و هه‌رچى
له‌وانه‌وه ماوه، ئه‌وا ده‌بى له‌ناويان ببه‌م. (سه‌يرى منى كرد و ده‌ستى
راستى به هيواشى به‌رز كرده‌وه): و بيانده‌م هه‌موو باقى ماوه‌ى ئه‌وان
له‌ناو ببه‌ن. به قه‌ولى رايشتس فورر: "هه‌يچ به‌نده‌خوايه‌ك له دواى ئيمه
نه‌توانى بياندۆزىته‌وه و ژمارى ئه‌و كه‌سانه به‌ده‌ست بىنى كه به‌ده‌ستى
ئيمه شوينه‌ون كراون و له‌ناو چوونه." ئه‌م راسپىردراوه‌گرنگه نه‌ختىك
كىشه‌ى هه‌بوو. به خۆشيه‌وه توانيم مۆله‌تىك له رايشتس فورر وه‌ربگرم...
بۆ ليكۆلينه‌وه‌ى زياتر و ئه‌م ناوه‌نده تاقىگه‌يه بۆ ئه‌م مه‌به‌سته‌يه. (سه‌يرى
په‌نجه‌ره‌ى كرد و سه‌رله‌نوئى نيوه رووخسارى ئاشكرا بوو): - خۆ
ئاگادارن؟ هه‌يچ خالىكى هاوبه‌ش له‌گه‌ل تريبلىنكا.... يان ئۆردوگا بچووكه
مه‌ترسىداره‌كانى وه‌كوو ئه‌و له‌ئارادا نيه‌... هه‌لبه‌ت منيش غاز له

خواردى كه سانىك ددهم، به لآم ههولئ من ته نيا بو ئهويه بمرينم.
(بيدهنگيهك): - من ئەزموونى جوړاو جوړم تاقي كردووه توه، بو نموونه
مه واددى ته قه منيم تاقي كردووه توه. (له په نجه ره وه سه يري دهره وه
كرد و برۆكانى تيكننا و له ژير ليو وتى):

- "دو، ليبيير هيمل" (واي خواي خوشه ويست) چ بون توپيويك!
ههستا و چهند ههنگاو يكي نايه وه و په نجه ره ي داخست و وتى: -
ده بوورن!
دانيشت.

بون، هه روا له ناو لووتماندا بوو، چه ور و بوگهن و رشينه ره وه. له
قسه كانى به رده وام بوو كه: ئەنجامى مه واددى ته قه مهنى، ئشتورم بان
فورر، لووت سووتان بوو. بون كردنى مه واددى ته قه مهنى ته نيا مه يته كانى
له حاله تى ئاسايى ده خست. ئەمه و بهس!... ئى چون ده كرا باقى ئەم
لووت سووتوانه له ناو ببردريين؟ له ناو چوونى يه كجاره كى مه يته كان
كه ويستى راي شس فورر بوو، له ده ست مه واددى ته قه مهنى نه ده هات.
(ده ستى راستى به هيواشى بهرز كرد): با سه رتان به ژان نه هينم: ته نيا
ريگه چاره، سووتاندنى مه يته كان بوو....

كووره كان..... زور سه يره، چون تا ئەو كاته من بيم له كووره كان
نه كردووه توه؟

به دهنگيكي بلند وتم: - كووره كان، هير ئشتانارتن فورر؟
- بو خويه تى. به لآم ئاگادارى ئەمه بن ئشتورم بان فورر، كه ئەم
شيوه كاره هه ميشه ش كاريگر نيه. ئەگه ر من له ناوه راست دارستانىك له
په نجا كيلومه ترى ئيره چاليكى پر له مه يت بدوزمه وه، پيويست به وتن

ناكات كە ناتوانم كورره كانم بۇ ئەوى بېم. كەواتە ناچار بووم رېگە يەكى دېكە بدۆزمەو. . . . (هەستايە سەرپى و بە هيورى وتى): - دۆزىشمەو! قىدوى جگەرى خىستە ناو گىرفانى (باغەلى) و كۆلۆكەكى دەست دايە و وتى: - بېتە!

هەستام و زىتسىلېرىش لاسايى كىردمەو. كىلنېر دەرگاي كىردەو. ئىمەى وەپىش خۆى دا و دەرگاگەكى بەست. دوايى دووبارە وتى: - "بېتە!"، بۆخۆى وەپىش كەوت و ئىشارەى بە "ھاوپت شارفورر" كى كىرد كە بەدوامانەو بېت.

كاتىك پىمان نايە گۆرەپانى دەرەو، كىلنېر لووتى تىكنا و سەيرىكى مەنى كىرد و بە پىكەننىيەو وتى: - بېشك ئىرە ناوچە يەكى خۆش ئاو و ھەوا نىيە بۆئەو نەخۆشەكانى تىدا چارەسەر بېت. (شانەكانى ھەلاويشت و بە زمانى فەرەنسى وتى): - "كو قولە قوس!" (چۆنتان بىر دەكردەو).

مەن لە لاي راستى ئەو دەرپۆيشتەم؟ خۆر، رىك لە رووخسارى دەدا. دەستى پەنجەوانە پۆشەكەكى لەسەر دوايى ئۆتۆمبىل دانا و وتى: - لۆرى بە ھەرمەينەرى غاز. . . . (دوايى) - بە جۆرىك كە سەير دەكەن غازى مۆتۆر بە سۆندەيەكە دەنېردىتە ژورەو. ئىستا و ابىر بىكەنەو كە گىشتاپۆ گروپىك پارتىزانى سى كەسى رادەگىت و دوايى بەوپەرى رىزەو بىئاداتە دەست مەن. لۆرىيەكە دەچىتە دوايان و سواريان دەكات و دەيانەينى، تا دەگەنە ئىرە ھەموويان مردوون. (پىكەنى) ئاگاتان لىيە؟ بە تىرىك لە دوو نىشان دەدەين: بەنزىن ھەم بۆ ھىنانيان بەكار ھاتووە و ھەمىش بۆ لەخواردانى غاز. . . . بەواتايەكى دېكە. . . . كەمخەرجى! ئىشارە يەكى كىرد و ھاوپت شارفورر دەرگاي گەراجى بەست.

ديسان وه‌ر يکە وتين و ئەو له قسه‌کانی به‌رده‌وام بوو:

- وابزانين که من ئەم شيوه‌کاره به‌که‌س پيشنيار نادم. شيوه‌يه‌کی باش نيبه. پيشووتر، ده‌رگای لۆريمان که ده‌کرده‌وه بۆئه‌وه‌ی مه‌يته‌کان بينينه‌خواری، ئەوان ته‌نيا له هۆش چووبوون و کاتيک ده‌مانهاويشتنه ناو گ‌ری ئاگر، قيژه‌يان ده‌گه‌يشته ئاسمان.

زي‌تسلير له‌رز يکی هاتی.

من وتم: - هير ئشتاندارتن فوراً خو ده‌کرا له ره‌نگی پيستیان بزانی که مردوون يان نا؟ ئەگه‌ر مردبان ئەوا ره‌نگيان سپی هه‌لده‌گه‌را، ئەگينا.....
کيلنير قسه‌کانی منی ب‌پ‌ری و وتی: - له‌خواردانی غاز بو من شتيکی گ‌رنگ نيبه. هه‌ر ئەمجۆره‌ی وتم من ته‌نيا بو ئەوه غاز له‌خواردی زيندانيبه‌کان ده‌دم که مه‌يته‌کانيان به‌ده‌ست بينم. ته‌نيا ئەو شته‌ی به‌لامه‌وه گ‌رنگه، مه‌يته و به‌س.

بينايه‌کی به‌ردينی دريژ له دوکه‌لکيشيکی بلندی دروست کراو له خشتی سوور له‌وی بوو که به دووکه‌لکيشی کارگه گه‌وره‌کان ده‌چوو و له‌ناوقه‌ده‌وه سه‌ری بو ئاسمان به‌رز کردبووه.

کيلنير وتی: -

له‌وييه.

که گه‌يشتینه به‌ر ده‌رگا‌که‌ی، خو‌ی کيشايه دواوه. بيناکه به ته‌واوی به‌تال بوو. وتی: - کووره‌کانی جووت جووتن.

بو‌خو‌ی ده‌رگای قوورسی ئاسنینی کووره‌يه‌کی کرده‌وه و ناوه‌که‌ی نيشانی ئيمه دا.

جیگه‌ی سی مهیت ده‌بووه و ئاگردانه‌که‌ی به به‌ردی خه‌لووز ئیشی ده‌کرد. په‌نکه‌ی گه‌وره‌ی تیدا بکاره‌اتبوو که له‌چاو به‌ستنیگ گه‌رما و گری ئاگره‌که‌ی به‌شیوه‌یه‌کی سه‌رسوپه‌ینه‌ر زیاد ده‌کرد.

ده‌رگای کووره‌خانه‌که‌ی که به‌ست، پرسیم: - بیته، هی‌ر ئشتاین ئرتن فور، بوئه‌وه‌ی که هر بیست و چوار کاتژمیر دوو هه‌زار مهیت بسووتینری، پیوست به‌چند کووره‌ده‌کات؟

دای له‌قاقای پیکه‌نین: - دو... هه‌زار... مهیت! "ماین لی برمان" (ئاغای به‌ریزم) ماشاالله له‌م بواره‌دا چهند سینگ فراوان!

ده‌فته‌ریکی بچوک و قه‌له‌میکی له‌گرفانی هی‌نایه‌ده‌ر و به‌خیرایی چهند ژماره‌یه‌کی له‌سه‌ر کاغەز نووسی.

- هه‌شت جووت کووره..

سه‌یریکی زیتسلیرم کرد. کیلنیر له‌قسه‌کانی به‌رده‌وام بوو و وتی: -- من ته‌نیا دوو جووت کووره‌م هه‌یه، به‌لام وه‌کوو ئامیری یارمه‌تیده‌ر سه‌یریان ده‌که‌م.

چاویلکه‌یه‌ک چاوه‌که‌ی دانا و وه‌پیش که‌وت. لیگه‌پام زیتسلیر وه‌پیش بکه‌وی و ده‌ستیگم له‌شانی دا.

ئوتۆمبیلی ئشتاندراتن فور له‌به‌ر ده‌رگا چاوه‌پیمانی ده‌کرد. زیتسلیر له‌ته‌نیش شوفیر و منیش له‌پشته‌وه‌لای چه‌پی کیلنیر دانیشتم. بونی پیی و چه‌وری توند و تیژتر ده‌بوو. ئوتۆمبیل بۆلای دارستانیک ده‌رۆیشت که ماریچی دووکه‌له‌ره‌شه‌ی تیدا بۆ ئاسمان ده‌چوو. کیلنیر ئه‌مری راوه‌ستانی دا. گۆره‌پانیکی که‌م دار و دره‌ختی جوان له‌به‌رچاومان بوو که ریک له‌کو‌تاییه‌که‌ی دووکه‌لیکی ره‌ش له‌زه‌وییه‌کی به‌دریژیی نزیك به‌په‌نجا مه‌تر بۆ ئاسمان ده‌رۆیشت. له‌نیوان دووکه‌له‌که‌که‌ کۆمه‌لیک

ئیس. ئیس و زیندانییه‌کان له هاتووچۆدا بوون و خه‌ریکی کار و ئیش بوون. جاروباره گپ‌یکى ئاگر خۆی له زه‌وى به‌رز ده‌کرده‌وه و خه‌لکه‌که‌ی به‌ رهنگی سوور ده‌رده‌هینا. بۆگه‌نیو له راستیدا ته‌حه‌موول نه‌ده‌کرا. زیاتر چووینه پيش: دووکه‌ل و گپ له چالیکى به‌رین و قوول هه‌لده‌ستا که تیدا کۆمه‌لیک مه‌یتی ژن و پیاوی تیدا بوو. مه‌يته‌کان سه‌باره‌ت به‌ گپى ئاگر و یكده‌هاتن و وه‌کوو ئه‌وه ده‌چوو زیندوون و به‌ جوولە و هاتووچۆ لیك جیا ده‌بنه‌وه. جزه جزى كه‌باب بوو ده‌هات كه‌ به‌رده‌وام له‌ناو هه‌وا له‌بن گوئی مرۆڤ ده‌ته‌قییه‌وه. جاروباره رووناکییه‌ك به‌ رهنگی سوورى روون، سه‌رزیندوو وه‌کوو یاری ئاگر خۆی ده‌هاویشته ده‌روه‌ی چاله‌که. له قه‌راغ چاله به‌رینه قووله‌که ته‌پۆلکه ته‌پۆلکه له مه‌یتی روت به‌ مه‌ودای یه‌کسان به‌یه‌کتر له‌سه‌ر یه‌کتر دانرابوون و زیندانییه‌کانی "زۆندیر" (مه‌به‌ست کۆماندۆی تايبه‌ت) له ده‌ورو به‌ری ئه‌م ته‌پۆلکه مه‌یتانه ده‌هاتن و ده‌چوون و سه‌رگه‌رمی کار و ئیش بوون. دووکه‌ل، هه‌ندى له جوولەکه‌کانیانی ده‌شارده‌وه، به‌لام جاروباره له‌هه‌ر دوولا و به‌دریژایی چاله‌که، مه‌یتی روت و قووت بوو که بۆ هه‌وا ده‌هاویشتران، له دره‌وشانه‌وه‌ی گپ بریقه‌یان ده‌هات و ده‌خرانه ناو خه‌رمه‌نى ئاگر. له ده‌هه‌نگاوی خۆم "کاپۆ"^(٣٦) یه‌که‌م بینى که سه‌رى وه‌رگپرا و ده‌می وه‌کوو ئه‌شکه‌وت کرایه‌وه. ده‌بوايه به‌ ده‌نگیکى به‌رز فه‌رمانیکى دابى، به‌لام من هه‌یچم نه‌بیست، جزه جز و كه‌باب کرانى مه‌يته‌که هه‌موو ده‌نگیکى ده‌شارده‌وه.

³⁶ - Kapo، سه‌رکارگه‌رتک که له خۆدی زیندانییه‌کان هه‌لده‌بژێردرا و چاودیری له‌سه‌ر کار و ئیشی

زیندانییه‌کان ده‌کرد.

کیننیر که رووخساری سه بارهت به گری ئاگر سوور ههنگه پرابوو و دهسه ریه کی له بهر ده می راگرتبوو، ده می به گوئی من وهنا و وتی: -
وهرن!

به دوایدا چووم. منی بو کۆتایی چاله که برد. له ژیر پیم و ریک له سی مهتری قولایی چاله که له ناو باکیک که له ناو دیواری چاله که دروست کرابوو، ئاو هکییه کی خهست ده کوولی. له سه ر ئه م ئاو به رده وام بلق ده توقین و دوو که لیک بوگهن و بو ن ناخوشی لی ده هاته ده ر.

زیندانییه ک، ستلیکی که له سه ری داریکی دریز به سترابوو برده ناو باکه که و هینایه سه ره وه. کیننیر له بنان گوئی مندا وتی: - چه وری،
ئه مه چه ورییه!

له م شوینه ی که وه سترابوو، ده متوانی هه موو ناو چاله که به جوانی ببینم.

زیندانییه کان له ده ورو به ری ئیمه دا شیتانه کاریان ده کرد. ده سه ریه کیان به لوتیان وه به سترابوو که واپیده چوو هه ر روومه ت و رووخساریان نییه. زیندانییه کانێ نه ختیک دوورتر، له پشت ماریچی دوو که لی رهش نادیار بوون و ئه وه مه یته رووتانه ی که ده یانها ویشه ناو ئاگر، له ناکاو له ناو گری ئاگر دا دیار نه ده مان. وه کوو ئه وه ده چوو که ئاگر ته رده سستی له گه ل ده کردن و به چاو له سه رنانیک هه مووی ده شار دن وه.

زیندانییه ک به دلویه که وه (سه تلێکه وه) هاته پیش. حه بله که ی کرایه وه و سه رله نوی چوو ناو چه ورییه که. دهنگی جزه جز گوئی که ر ده کرد.

کیننیر هاواری کرد: - وهرن!

بو ناو ئوتۆمبیل گه پراينه وه. زیتسلیر پالی وهدەرگا دابوو و چاوه پروانمان بوو. منی که بینی ریک و هستا و وتی: - بیورن، له ناو ئەم دووکه لدا ونم کردن.

سواری ئوتۆمبیل بووین. هیچ قسه یه که نه کرا. کێلنیر بی جووله بوو. ریک و راست دانیشتبوو. کاتی که دهیویست سهر له نوێ له پشت میزه که ی دانیشیت، وتی:

- ئاگاتان لیه، شیوه ی کار زۆر ئاسانه.... به لام تا ئیره ش کو مه لیک ئەزموونی له پشتته. سهرتا... چاله که.... چون ده لین؟..... ده بی قوولایی و پانتاییه کی دیاری کراوی هه بیته.

بروی راستی بهرز کرده وه. چاویکی که وت. له ناو هه وا گرتیه وه و له ناو ده ستیدا ده یه ئینا و ده یبرد.

- به م ئەنجامه گه شتم که چالیک باش ده بی په نجا مه تر درێژی هه بیته، شه ش مه تر پان بیته و سی مه تریش قوول بیته. (وه کوو تونه لیک ی سهر کراوه)

ئهو ده سته ی که یه کچاوه که یه که ی له ناودا بوو، به رزی کرده وه:

- خالی دووه م، تیدا خوین و دلم خوار دووه ته وه. هاوسهنگی له نیوان سووته مهنی و مه یته کان دایه. ئاگاتان لیه که: هه ئاوا که ئەللابه خته کی نابی. ئیستا پیتان ده لیم: سهرتا تا به قیک دار ده چنمه سهر زهوی. سه د مه یتی له سه ر داده نیم و دیسانیش داریان له سه ر ده چنم. ئەوکاته کۆنه قووماش به نه وت ده که م. کاتی که ناگره که به ته واوی پیبوو، ئەمکاته یه که داری پیوه زیاد ده که م و سه ر له نوێ مه یته کانیشتی پیوه زیاد ده که م....

جووله یه کی به ده ست کرد و:

- هر نه مجوره تا كوتايي....

- چاويكي هه لينا:

- خالي سييه م: چه ورييه.

سهيري مني كرد و بهردهوام بوو:

- دهبي نه م خاله بزائن كه له سه ره تاوه، زياده روئي مه يته كان كاري گرگرتني تووشي كيشه ده كرد. گه پام و گه پام تا بو چاره سهيري نه م كيشه يه ريگه چاره يه ك بدوزمه وه..... سه راوژيرييه ك به چاله كه ده دم و بو ئاسانكاري جوگه له م تيدا دروست كردوه بوئه وه ي روئي چه ورييه كان بچيته ناو باكه كان و له ويذا كو ببنه وه.

وتم: هير ئشتاندارتن فور، نه ي نه و زيندان يانه ي نه م روئه يان ده كيشايه سه ره وه....

به نيشانه ي سه ركه و تووانه زه رده يه كي هاتي و وتي: - راسته.

بهري هر دوو دهستي خسته سه ر ميژه كه و به ورد ي سهيري مني كرد و وتي:

- نه و روئانه سه رله نو ي ده رژينه سه ر مه يته كان. هه موو زي ره كايه تي كاره كه لي ره دايه: من مه يته كان به نه ختيك روئي خو يان ته ر ده كه م و به لام بوچي؟ چه ورايي زور كاري گرگرتن به دوا ديخت، به لام نه م نه خته چه ورييه ده بيته هوي زياتر گرگرتني ئاگره كه. بو نمونه نه و كاته ي كه هه وا بارانييه، روئ به ئاگر داكردن كاره كه مان پيش ده خات.

قدووي جگه ره كه ي ده ره ينا و بو لاي من رايگرت و دوايي بو لاي زيتسلي ر و چه خماخي بو پيكردين. دوايي خو يشي جگه ره يه كي هه لگرت، چه خماخه كي كوژانده وه و دووباره پيكرده وه و جگه ره كه ي داگيرساند. وتم:

- هير ئشتاندارتن فوردا کارکردی چالئیکی ئەوتۆ لەهەر بیست و چوار کاتژمێردا چەندە؟
پیکەنینیکی هاتی:
- به بیست و چوار کاتژمێر! راستی راستی بەرزەفراڤانه سهیری هه‌موو شتی ده‌که‌ن!
به سیله‌ی چاوه‌کانی سه‌یریکی کردم و به رویه‌کی جددیانه چاوی لیکردم:
- ده‌زانن؟ کارکردی بیست و چوار کاتژمێر بۆ من گ‌رنگ نه‌بووه. یانی هیچکات ئاوا بیرم نه‌کردوووه‌ته‌وه. به‌لام به‌م حاله‌شوه‌وه ده‌توانم کارکردی یه‌ک کاتژمێری خۆمو بۆ دیاری بکه‌م: له‌نیوان سی سەد هه‌تا سی سەد و چل مه‌یت: یانی ئەگەر هه‌وا وشک بیت سی سەد و چل و ئەگه‌ریش باراناوی بیت، ئەوا سی سەد مه‌یت ده‌سووتینریت.
- حسییم کرد و وتم: له‌ بیست و چوار کاتژمێردا ده‌بیته‌هه‌شت هه‌زار مه‌یت!
- وابزانم.
- دوای ماوه‌یه‌کی کورت وتم: - بیشک هه‌ر قوولکه‌ و چاله‌ی ده‌کری هه‌تا ماشائلا که‌ئکی لێوه‌بگیریت؟
- بیشک.
- بێده‌نگیه‌ک هاته‌پیش و زیتسلیر سه‌یری کردم.
- قۆناغی بێ ئەزموونی و ترسان و دل‌ه‌راوکی کۆتایی پیهات. ئیستا ئیتیر ده‌متوانی به‌ متمانه‌وه سه‌یری داها‌توو بکه‌م. ئیستا ئیتیر متمانه‌م به‌خۆم هه‌بوو که نه‌ ته‌نیا ده‌توانم به‌و ژماره‌یه‌ بگه‌م که له‌ پرۆژه‌که‌دا دیاری کراوه، به‌لکوو لیشی تیده‌په‌رم.

تا ئێره که په‌یوه‌ندی به‌ منه‌وه‌ هه‌یه‌، ده‌متوانی که‌م تا زۆر قه‌ناعه‌تم به‌ کووره‌کانه‌وه‌ بێت.

به‌ پيشبيني سى و دوو کووره‌ بۆ کو‌ی چوار بينای گه‌وره‌ که‌ ده‌بوايه‌ دروستيان بکه‌م، ده‌متوانی له‌ بيست و چوار کاتر مي‌ردا به‌ ژماريکی هه‌شت هه‌زار که‌سى بگه‌م. يانی به‌و ژماره‌ی که‌ له‌ پيشبيني "رايشس فور" ته‌نيا دوو هه‌زارم که‌م بوو. له‌ نه‌جامدا ته‌نيا پيوست به‌ قولکه‌ و چاليکی يارمه‌تيدەر هه‌بوو که‌ له‌ کاتی پيوست دوو هه‌زار که‌سه‌که‌ی دیکه‌شى تیدا بسووتين و له‌ ناويان ببه‌ين.

له‌ راستيدا من نه‌وه‌نده‌ خوشيم له‌م قولکه‌کانه‌ نه‌ده‌هات. ئەم شيوه‌يه‌ بۆ نه‌ته‌وه‌يه‌کی گه‌وره‌ی پيشه‌گه‌ر، به‌پروای من کاريکی قي‌زه‌ون و ناشيرين و ناشيانه‌ بوو. ده‌مويست له‌ قولکه‌کاندا شيوه‌يه‌کی نه‌مپوژيانه‌ته‌ر پيک بينم. له‌ گه‌ل ئەمه‌شدا له‌ قولکه‌ و چاله‌کاندا ده‌کرا نه‌يني پاريزتر بين. چونکه‌ سووتاندن له‌ کووره‌کان، وه‌کوو قولکه‌کان و چاله‌کان کاره‌که‌ له‌ شويینی ئاشکرا و سه‌رکراوه‌ به‌پيوه‌نه‌ده‌چوو، به‌لکوو به‌ ته‌واوی له‌ چاو به‌دوور بوون. له‌ لایه‌کی دیکه‌وه‌، هه‌ر له‌ سه‌ره‌تاوه‌ ئاره‌زووی من نه‌وه‌ بوو که‌ له‌ ناو بينايه‌ک و له‌ ژي‌ر سه‌ربانيک هه‌موو "چالاکي پرۆژه‌که‌" به‌پيوه‌ببه‌م. زۆرم هه‌ز لیبوو و له‌ وه‌لامه‌که‌ی رايشس فوريش وام بۆ ده‌رکه‌وت که‌ نه‌ویش نه‌مجوره‌ی پي باشتره‌ و به‌ دلێتی. يانی به‌م مانايه‌ که‌ شه‌مه‌نده‌فهریکی دوو هه‌زار که‌سى له‌ جووله‌که‌کان هه‌ر له‌ کاتی جلك ده‌ره‌يانان تا نه‌و کاته‌ی ده‌بنه‌ خه‌لووز، له‌ ناو بينايه‌که‌دا بن. بۆ ئەم مه‌به‌سته‌ش ته‌نيا شتيک له‌ ئارادا بوو، که‌ هه‌ز و خه‌يالی مرۆڤ ئاسووده‌تر ده‌بوو.

به بیرکرنده‌وه‌یه‌کی زیاتر، بینیم که ده‌بی وه‌کوو کارگه‌یه‌کی ته‌سمه زهنجیره‌یی کار بکه‌ین که خه‌لکه‌که له ژووری دانانی جلك بو ژووری غاز و له‌ویش بو کوره‌کان ببه‌ین، ئه‌ویش له که‌ترین کاتدا. چونکه ده‌بوايه ژووری غاز ژیرعه‌رد بی‌ت و ته‌لاری کوره‌کان ده‌بوايه له ژووری سه‌ره‌وه بی‌ت، به‌م ئه‌نجامه گه‌یشتم که ته‌نیا به ئامی‌ری میکانیکی گواستنه‌وه‌که‌یان ده‌کریت و هیچ ریگه‌یه‌کی دیکه‌مان نییه. بیرکرنده‌وه له‌وه‌یکه زیندانیه‌کانی ژۆندیر کۆماندۆ بتوانن چه‌ندین سه‌د مه‌یت له‌سه‌ر قادرمه‌کان بگوازنه‌وه، زۆر نادره‌ست بوو. ئه‌وکاته‌ی که له‌م ناوه‌دا له‌ده‌ست ده‌پۆیشته‌یه‌که‌جار زۆر بوو. هه‌ر بۆیه‌ش ده‌ستکاریم له‌ پرۆژه‌ی سه‌ره‌تایی خۆمدا کرد و بریارم دا له‌شوینی زۆر باش چوار ئامی‌ری بردنه‌سه‌ر دابنیم که له هه‌رکامه‌یاندا جیگه‌ی بیست و پینج مه‌یت بیته‌وه. به‌م شیوه‌یه بو گواستنه‌وه‌ی دوو هه‌زار مه‌یت له ته‌لاری غاز بو ته‌لاری کوره‌کان ته‌نیا ئه‌وه به‌س بوو که ئامی‌ره‌کان بیست جار بچه سه‌ره‌وه و بیته‌وه خواره‌وه. ده‌بوايه چه‌ند عاره‌بانه‌یه‌ک له نزیك ئامی‌ره‌کان بی‌ت و کار ته‌واو و کامل ده‌بوو.

کاتی‌ک پرۆژه‌که‌م به‌م شیوه‌یه‌ی لی‌هات، راپۆرتیکی دیکه‌م بو رایشس فورر ئاماده کرد. "ئۆبیرشتورم بان فورر وولفسلانگ" جاریکی دیکه‌ش هاته‌وه لام و بیست و چوار کاتریمیر دواتر وه‌لامی هیملیری پیدامه‌وه. پرۆژه‌که به ته‌واوی قبول کرابوو. پاره‌یه‌کی زۆیان بو دیاری کردبووم و ریگه‌م پیدرابوو بو وه‌رگرته‌نی هه‌رجۆره خشت و چیمونتۆ و خۆم بریار بده‌م.

له ده‌ستنوسه‌که‌ی رایشس فورر دا زیاد کرابوو که دوو ئامی‌ر له چوار ئامی‌ره‌که ده‌بی "هه‌تا پازده‌هه‌می ژوئیه‌ی ۱۹۴۲" و دوو ئامی‌ره‌که‌ی دیکه

هەتا سى و يەكى ديسەمبەرى هەمان سال "نامادەى كەلك وەرگرتن" بن. بەم حسيبە، بۆگەياندىنى يەكەم بەشى كارەكان بۆ قۇناغى كۆتايى كەمتر لە سالىكم كات پيدرا بوو.

بى بەدرەنگى كەوتن كارەكانم دەست پيكرى. لە هەمانحال، كارگە كاتيبە دووانەكەى پيركىناو لەژير چاوديرى زيتسليير لەكار و چالاكى بەردەوام بوو و جگە لەمە زيتسلييرم راسپاردبوو سەرى قولكەكانى پيشوو هەلبگرىت و مەيتەكانى بسووتيني.

ئەوئەندەى پينه چوو ئەو بۆگەنيووى كە لە كۆلمهوف هەلمانمژتبوو، بەسەر هەموو ئۆردوگاگەدا زال بوو و ئاگادارى ئەو بوومەو كاتيك تەنەت لەلاى رۆژئاواشەو ديت، ديسانيش بۆنەكە كەم نابيتەو. كاتيك با لەلاى رۆژەلاتەو دەهات، بۆگەنيووى كە زۆرتر دەپويشت و گوندى ئاوش ويتس و تەنەت لەويش دوورتر، هەتا بوويتس. رامسپارد كە پروپاگەندەى كاركردى كارگەيەك كە تايبەت بە خاوين كردنەووى پيستی ئازەل وەكار كەوتوو و ئەم بۆگەنيووى هى ئەو، هەرچەند خۆم بە سەرکەوتوويى ئەم پروپاگەندەيە فريو نەدەدا: لە راستيدا بۆنى بۆگەنى پيستی بەهيچ شيۆهيهك وەكوو بۆنى پيى و چەورى هەلپروزانى مووى سەرى مرۆڤ نەدەچوو. بە دلەراوكييهووى بىرم لەو كردهووى كە دووكەلى چوار دووكەلكيش ئەويش لەماووى بيست و چوار كاترمير دۆخەكە لەو خراپتر و ترسناكتر دەكات لەوويەكە ئيستا هاتووئە پيش.

بەم هەموو قسانەووى كاتيكى زۆرم لەبەردەست نەبوو كە كات بۆ ئەم شتانە بەفپۆ بەدم. بەردەوام لە گۆرەپانى كار و ئيش وەستابووم و ئيلزىش لەوويەكە هيچكات لە مالهووى من نابيني، وەپرتەبۆلە كەوتبوو. لەراستيدا من بەيانيان كاترمير حەوت لە مال دەردەكەوتم و شەوانەش

پيش ده و دوازده نهده گه پرامه وه، ئه ویش ههر به گه یشتنم خوم
 ده هاویشته سهر تهختی سه فه ریم و وه کوو تهخته به ردیک بوی ده خه وتم.
 له کوتاییدا ئەم ههول و تیکۆشان و کۆششه بوو که به میوه ده گه یشت:
 نوئلی سالی چل و یهک نزیك ده بوو و کارهکانی ههر دوو بینا به راده یهک
 پيشوه چوونی به خو یه وه بینیبوو که منی خوشبین ده کرد له وه یکه له کاتی
 دیاریکراودا کوتاییان پی بیت. به محاله شه وه من بۆ چرکه یه کیش له ههول
 و کار و ئیش نه وه ستام و له نیوان ئەم هه موو غه م و نه هه مه تیانهی که
 به رده وامی ههر دوو لاگیره کان بویان پیکده هی نام و وه رگرتنی هه موو
 روژانه ی شه مه نده فه ری پر له زیندانی نو ی و بی ئیلترامی جاروباره ی
 ئیس. ئیس. هکان، هه موو روژی هه لی ئه وه ی بۆ دهره خساندم که چهند
 جاریک له گوپه پانی ئیش و کاردا خوم نیشان بده م.

له سه ره تای مانگی دیسه مبه ر، یه کی له لاگیره فورره کانی بیرکیناو - یانی
 هاوپ تشتورم فورر هاگیمان" داوای کاتیکی لیکردم بۆ گفتوگو کردن.
 وتم بیته ژوروی، ریزی دانا و کوورسییه کم پی نیشان دا که دانیشته.
 سه رگه ردانی و دله پراوکی له رووخساری دهباری.

به دهنگیکی پچر پچر وتی: - هیر ئشتورم بان فورر.... له باره ی
 زیتسلیر شتیک هیه..... که ده مه وه ی.... باسی بکه م.

وتم: - زیتسلیر؟

ئهو سه رسوو پرمانه ی که نیشانم دا، دله پراوکی هاگیمان ی زیاتر کرد.
 - راسته هیر ئشتورم بان فورر..... به وه به رچاو گرتنی ئه وه یکه..... من
 به رپرسی "نوبیر شتورم فورر زیتسلیر" نیم..... به لکوو راسته وخۆ له
 ژیردهستی ئیوه دایه.... رهنگه وا جواتر بوو که.....
 وای نواند که ده یه وه ی هه ستیته سه ری.

- چييه، په يوه ندى به كارى ئيدارييه وه ههيه.
- ههلبهت هير ئشتورم بان فورر.
- كهواته پيوست به شارندنه وه ناكات.
- ههلبهت، هير ئشتورم بان فورر، ئاخر منيش بىرم له وه كردوته وه... له لايهكى ديكه وه، بارودوخ، زور خراپه... زيتسلير (به زهحمهت ههناسهى كيشا) خوئى هاوپپى منه... له راستيدا ريز بؤ روحياتى هونه رهنه ندانهى داده نيم....
- به توورپيه وه وتم: - ئه مه هيچ په يوه ندى به مه سه له كه وه نييه. نه گهر زيتسلير خه تايهكى كردوه، ئهركى ئيوهيه كه ئاگادارم بكه يته وه.
- منيش ئاوام بىر كردوه ته وه هير ئشتورم بان فورر. (ئهمهى وت و نه ختيك هيور بؤوه) - بيشك من هيچ شكايه تيكم له زيتسلير نييه و پيم وابى پيوستى به راباردن ههبيت.... كهواته ئه مه ههلهيه.... ئه ويش له بهردهم سه ربازه كانى.... چون بليم؟.... له رووى پله و پايه ههلهيهكى زور گورهيه.... به لام بؤ ئه فسهريك!....
- به بى وازى ته واو وتم: - ئى، دوايى؟
- هاگيمان په نجه ئه ستوره كهى خسته ناو يه قهى و سه يرى لاي په نجه رى كرد:
- من ئه وهم گوى لىبووه.... ههلبهت، هير ئشتورم بان فورر، ريگه م به خوم نه دا كه.... بى ئيزن وه رگرتن له جه نابتان راپورتيك ئاماده بكه م.... بهم پييه وه، بؤخوتان كه ئاگادارن، من له لايه ن خومه وه.... هيچ شكيم نييه....
- ههناسهيهكى تازه كرده وه:

- به‌ه‌رحال، مه‌سه‌له‌که ئه‌وه‌یه. ه‌هرکات شه‌م‌نده‌ف‌ه‌ر ده‌وه‌ستی و زیندانییه‌کان به‌تال ده‌کرین..... زیتسلیر... بيشك سه‌باره‌ت به‌خزمه‌تیک که له‌وی ناماده‌یه... له‌مباره‌یه‌وه هیچ شکیک نییه.... به‌ه‌رحال ئه‌مر ده‌کات... کچیکی جووله‌که جیا بکه‌نه‌وه.... ئه‌ویش ئه‌وه‌ی له‌ه‌موویان جواتره و کاتیکی ه‌موو زیندانییه‌کان چوونه ژوره‌وه.... کچه‌که‌ی به‌دوای خویدا ده‌کیشیت و ده‌یبات... ناگاداری ئه‌وه بن که کچه‌که روت رووته..... یانی ئه‌و شته‌ی که دۆخه‌که ناریکتر ده‌کات، رایده‌کیشیت و ده‌یباته ژوریککی په‌رت..... و له‌وی....

سه‌رله‌نوی په‌نجه‌که‌ی خسته ناو یه‌قه‌ی و:

- له‌وی، کچه‌که‌ی له‌ه‌ردوو جمگه‌ی ده‌سته‌وه.... به‌دوو په‌ت که داویه‌تی له‌میچه‌که‌یان بستووه، ده‌به‌ستیته‌وه..... بوخوم ئه‌م دوو په‌ته‌م بینیه‌وه هیر ئشتورم بان فورر..... به‌ه‌رحال، کچه‌ روت و قووته.... جمگه‌ی ده‌سته‌کانیشی که به‌په‌ته‌وه به‌ستراونه‌ته‌وه... ئه‌وکات زیتسلیر به‌ده‌مانچه ده‌ست ده‌کات به‌ته‌قه کردن بۆلای کچه‌که.... هه‌لبه‌ت ئیس.

ئیس.ه‌کان ه‌موویان شاهیدن.....

زور به‌سه‌ختی و دژواری هه‌ناسه‌ی هه‌لکیشا.

- هه‌موویان قیزه‌ی کچه و ده‌نگی گولله‌کان ده‌بیسن..... و زیتسلیر، له‌راستیدا هه‌موو کاته‌که‌ی بۆ ئه‌مه‌ ته‌رخان کردوه....

هاگیمان دیسانیش هه‌ناسه‌یه‌کی نوی کرده‌وه:

- دیسانیش ئه‌گه‌ر شارفوریککی ساده ئه‌مکاره‌ی ده‌کرد.... هه‌لبه‌ت خوتان که باشتر ده‌زانن.....

په‌نجه‌م له‌سه‌ر دوگمه‌یه‌کی سه‌ر میزه‌که‌م داگرت، ته‌له‌فونه‌که‌م ده‌ست دایه و وتم: - ئیوه‌ن زیتسلیر، ده‌بی قسه‌تان له‌گه‌ل بکه‌م.

هاگیئمان رووخساری تیکچوو و له‌ناکاو دل‌پراوکی و ترس له‌هه‌موو
رووخساری باری:

- هیر ئشتورم بان فور! یانی ئەمن دەبی له رووی زیتسلیر....
- ئیوه دەتوانن پرۆن هاگیئمان.

خیرا سلأویکی دا و رویشت. خووله‌کیکی نه‌کیئشا هه‌تا له‌ ده‌رگای
ژوره‌که‌میان دا. وتم "فرموون وهرنه ژووری" و سهر و گوئیلاکی زیتسلیر
هاته ژووری. ده‌رگای داخست و سلأوی کرد و ریک وه‌ستا. سه‌یری
چاوه‌کانیم کرد و که‌لله‌ی بی مووی ده‌ستی به‌ سووره‌ه‌لگه‌ران کرد.
به‌ ده‌نگیکی گپ و وشک وتم: گوی بگره زیتسلیر. من نه‌ لۆمه‌ت ده‌که‌م و
نه‌ ده‌مه‌ه‌وی بۆم شی بکه‌یته‌وه. به‌لکوو داوات لیده‌که‌م که‌ کاتیک له‌سه‌ر
ئیشی، جگه‌ له‌کاتی شه‌ر و شو‌رش ده‌مانچه‌که‌ت به‌کار مه‌هینه.
ره‌نگ له‌ رووخساری فپی.

- هیر ئشتورم بان فور....

- شی کردنه‌وه‌م ناوی زیتسلیر. من زۆر به‌ سادده‌یی، کرده‌وه‌تم دوور
له‌ که‌سایه‌تی ئەفسه‌ری زانیوه و ئەمرتان پیده‌که‌م که‌ کو‌تایی به‌م
کرده‌وه‌ت بیته. ئەمه و به‌س.

زیتسلیر ده‌ستی لاوازی به‌ که‌لله‌ سه‌ری داهینا و به‌ ده‌نگیکی نزم وتی:
- ئەم کاره‌ بۆیه‌ ده‌که‌م که‌ قیزه‌ و هاواری که‌سانی دیکه‌م گوی لی نه‌بی!
(سه‌ری داخست و به‌ شه‌رمه‌وه‌ وتی): - ئیتر ناتوانم.

زیتسلیر له‌ قسه‌کانی به‌رده‌وام بوو:

- به‌لام زۆرتیری سه‌باره‌ت به‌و بۆنه‌ بۆگه‌نیوه‌ی گو‌شتی سووتاوه.
به‌رده‌وام ئەم بۆنه‌ پیمه‌وه‌نووساوه. ته‌نانه‌ت شه‌وانه‌ش. که‌ له‌ خه‌و
هه‌لده‌ستم وا هه‌ست ده‌که‌م بالنجه‌که‌م بۆگه‌نی لیدی. هه‌رچه‌ند ئەمه‌ ته‌نیا

وهم و خياله.... و به لّام ئەم قيرژە و هەرايانە. هەر كە ئەم دانە بلوورايانە دەپريژن.. ئەو مستانەى بە ديوار دەكەون! ناتوانم خۆم رابگرم.... دەبى كاريكى بكەم....

زۆر بە وردى سەيرى زیتسلیرم دەکرد. لە قسەکانى نەدەگەيشتم. بەپروای من هەلسوکهوتى تەنیا دژايەتى كردن لە گەل ئەمر و فەرمانە و بەرژەوهندى ئەلمانيايه.

سەبر و حەوسەلەم كۆتايى پيّهات و وتم: - گوى بگره، زیتسلیرم ئيوه تەنیا شارفورر بوونه.... بە لّام ئیستا ئەفسەرن. ئاخىر بۆچى تیناگەى؟ ئەمە قبوول ناکرى.... لە پشت سەرى تۆ هەزار قسە و پروپاگەندە دەكرى.... (رووم وەرگيپرا و بە زەحمەت بەردەوام بووم): - ديسان ئەگەر كچهكە جلكى لەبەر بوايه....

بى سەبرانه وتى: - ئاخىر بۆ تیناگەن هير ئشتورم بان فورر.... من توانای ئەوهم نيهه كه هەر ئەمجۆره بوەستم و قيرژە و هەرا جەرگپرەکانيان گوى بگرم.....

بە دەنگيكي تووره وتم:

- ليّره هيج باسيكى "تيگەيشتن" لەئارادا نيهه. ئيوه نابى كردهويهكى ئەوجۆره تان هەبيت.

زیتسلیرم ريك وەستا و بە دەنگيكي توند و قوورس وتى:

- ئەمە ئەمر و فەرمانە، هير ئشتورم بان فورر؟

- هەلبەتە.

بیدەنگييهك رووى دا. زیتسلیرم بى جوولە ريك وەستابوو. بە دەنگيكي هينور و ساخته وتى:

- هێر ئشتورم بان فور! تکاتان لیده‌که‌م داواکاری گواستنەوهم بۆ به‌ره‌یه‌کی شه‌ر به‌ جه‌نابی رایشس فورر بگه‌یه‌نن!
- تووشی سه‌رسوورمان هاتم. به‌ خیرایی رووم وه‌رگێرا و دانیشتم. پینووسه‌که‌م ده‌ست دایه‌ و چه‌ند سه‌هلیبیکم له‌سه‌ر ده‌سته‌ی ده‌ستنووسه‌که‌ کیشایه‌وه. دوا‌ی ماوه‌یه‌کی کوورت سه‌رم به‌رز کرده‌وه و چاوم له‌ زیتسلیر بری:
- هێچ په‌یوه‌ندییه‌ک له‌و فه‌رمانه‌ی که‌ پیم کردووی و داواکاری بۆ به‌ره‌ی شه‌ر له‌ئارادا هه‌یه.
- چاویکی لیکردم و دوا‌یی سه‌یری چرای سه‌ر میزه‌که‌ی کرد و وتی: - یا.
- پینووسه‌که‌م دانا.
- وادیاره‌ له‌و فه‌رمانه‌ی که‌ من پیمداوی، پینداگرم... (زیک سه‌یری چاوه‌کانیم کرد) و به‌لام سه‌باره‌ت به‌ نارده‌نت بۆ به‌ره‌ی شه‌ر: ئه‌وه ده‌زانن که‌ داواکاریتان ده‌بی له‌ ریگه‌ی منه‌وه بی‌ت... ئی، من داواکاری ئیوه ده‌نیرم، به‌لام لی‌ت ناشارمه‌وه: نا‌ره‌زایه‌تی خوشمی له‌گه‌ل ده‌نیرم.
- زیتسلیر جووله‌یه‌کی به‌خۆی دا و من ده‌ستم به‌رز کرده‌وه:
- زیتسلیر! ئیوه له‌ سه‌ره‌تای ئه‌م پرۆژه‌یه‌، هه‌نگاو به‌ هه‌نگاو له‌گه‌ل من بوویه. له‌من که‌ بگوزه‌ریین، ته‌نیا ئیوه‌ن که‌ بۆ پیشه‌وه‌چوونی ئه‌م پرۆژه‌یه‌ کاتییه‌ سه‌لاحیه‌ت و توانای پینویستت هه‌یه. ئه‌گه‌ر ئیوه‌ بپۆن، ده‌بی بۆخۆم ئه‌فسه‌ریکی دیکه‌ هه‌لبێژم و هه‌موو شتیکی سه‌ره‌له‌نوی فی‌ر بکه‌م... من کاتی ئه‌وه‌م نییه‌. ناچارم هه‌تا مانگی ژۆئیه هه‌موو کات و ساتی خۆم بۆ ته‌واکردنی ئه‌م پرۆژه‌یه‌ ته‌رخان بکه‌م (له‌ جیگه‌ی خۆم

هه‌ستام) ههر له ئیستاوه تا ئه‌و کاته بوونی توو بو من له نانی شه‌ویش
پێویستتره.

بێده‌نگی بوو و منیش به‌دوای قسه‌کاندا وتم:

- له‌م روژدا، ئه‌گه‌ر شه‌ر ههر به‌رده‌وام بوو، ئیوه ده‌توانم داواکاری
خۆتان بده‌ن بۆ ئه‌وه‌ی بۆ به‌ره‌ی شه‌ر بچن و منیش پشتیوانی لێده‌که‌م.
بێده‌نگ بووم. زیتسلیڤر به‌ رووخساریکی وشک و تیکسماو، بی جووله
وه‌ستاوو و دوای کاتیکی که‌م وتم: - ئه‌مه و به‌س.

شه‌ق و ره‌ق سلاویکی دا و بۆ دوایه‌ گه‌رایه‌وه و رویشته‌ ده‌ره‌وه.
دوای چه‌ند خووله‌کیک هاگی‌مان هاته‌ژووری، سوور و سپی و له‌ هه‌ناسه
که‌وتوو و کاغه‌زه‌کانی بۆ واژووکردن دایه‌ ده‌ست من. له‌ناو کاغه‌زه‌کاندا
هیچ شتیکی خێرا و پێویستی تێدا نه‌بوو. پینووسه‌که‌م هه‌لگرت و وتم: -
دژایه‌تی قسه‌کانی نه‌کردم.

هاگی‌مان سه‌یری کردم و غونچه‌ی رووخساری پشکووت:

- سرووشتییه... پیاویکی رووپراسته.... زۆر سادق و راستگۆیه....
- به‌لام ئه‌م مه‌سه‌له‌یه‌ی زۆر به‌ خراپی به‌دل گرت.

به‌ سه‌رسوورمانه‌وه وتی: - ئاخ، راستی؟.... ئاخ‌هر هیچ نه‌بی ئه‌و
هونه‌رمه‌نده. نیشیت وار؟ ره‌نگه‌ هۆیه‌که‌شی ئه‌مه‌ بێت که.... (چاره‌کانی له
من بپری و هه‌ناسه‌ی تازه‌ کرده‌وه): - ئه‌گه‌ر بتوانم بۆ وره‌ی دابه‌زیوی
ئه‌گه‌ریک بدۆزینه‌وه، هیڤر ئشتورم بان فوورر بێشک ده‌بی به‌ "هونه‌رمه‌ند
بوونه‌که‌یه‌وه" وه‌نووسیین. ناکرێ بیریشی لی بکه‌ینه‌وه: یه‌ک
ئه‌ف.... سه‌ر!.... هیڤر ئشتورم بان فوورر! چ هه‌وا و هه‌وسینی
باوه‌ر نه‌کراو!.... هونه‌رمه‌نده ئیتز هۆیه‌که‌ی ئه‌مه‌یه.... (ده‌سته
قه‌له‌وه‌کانی به‌شیوه‌ی سه‌رکه‌وتووانه‌ بلند کرد و له‌ قسه‌کانی به‌رده‌وام

بوو): باش ئاگادار بن هير ئشتورم بان فورر، كه به قهولى خوتان "ئەم مەسەلەيەي زۆر بە خراپى بەدل گرت" ... دەي ئيتير: "ئرايست ئەبن مونست لر" (بەراستى هونەرمەندە).

سەرى پينوسەكەم بەست.

هاگيمان! بۆنەوي كەس لە مەسەلەكە نەزاني چاوي ئوميدم بە تۆيە.

- خاترجەم بە.

هەستام و كلاوەكەم لەسەر نا و بۆ سەردانى كارگەي بيناكة رويشتم.

"ئوتتر شتورم فورر پيك" بەرەوپيرم هات. پياويكى كورتهبالا و ئارام و

سارد بوو.

وئلامى سالاوەكەيم دايەو و پرسيم: - لەناو زيندانىيەكان هەولى

ليپرسينهوتان داو؟

- ياوول، هير ئوييرشتورم بان فورر. ريك ئەم جورەيە كە ئيوە بير

دەكەنەو. بەهيچ شيوەيەك نەيانتوانيوە حيكمەتى ئەم بينايە بزائن.

- ئيس. ئيس. هەكان چۆن؟

- ئەوان وا بير دەكەنەو كە پەناگاي خوپاريزى لە فرۆكەكانە. ناوي

هەردوو بينايان ناو "بونكر" (ئەمبارى گەورەي چيمەنتۆ) يان "بونكرى

دوانە".

- زۆر فكرىكى باشە. ئيمەش لەمەويەدوا ئەم ناوانەيان لى دەنيين.

ريك دوايى وتى:

- بەلام كيشەيەكى بچوك هيرئوييرشتورم يان فورر: لە خەريتەكەدا

چوار ئاميرى گەورە بۆ بردنەسەر كە جەماورەكە لە تەلارى "حەماوەكان"

دەبن بۆ تەلارى سەرووتر كە تەلارى داھاتووي كووورەكانە. هەلبەت ئەم

تەلارە ريگەي بۆ شوينى ديكە نييە. ئەندازيارىك ئەمەي زۆر بەلاوە

سهیره. هه‌لبهت ئه‌و نازانی که له‌م ته‌لاره ده‌بی کورره دابنن و له‌راستیدا
له‌م جینگه‌یه‌یه که خه‌لکه‌که دینه‌دهر!

دوای ماوه‌یه‌کی کوورت وتم: - چ وه‌لامیکتان داوه‌ته‌وه؟

- پییم وت که منیش لیی تیئاگه‌م، ته‌نیا گوپرایه‌م و به‌س.

سه‌رم خوار کرده‌وه و چاوکی مانادارم له‌ پیک کرد و وتم:

- له‌بیرتان بیئت که ئه‌م ئه‌ندازیاره ئه‌گه‌ر پرسیاریکی ئه‌مجوره‌ی
لیکردی، پییمی نیشان بده.

پیک مانای سه‌یرکردنی منی درک کر و چومه‌ ناو بینایه‌ک. کاریان
له‌سه‌ر ئه‌م شوینه‌ ده‌کرد که ژووری غازی ژیر عه‌ردی له‌گه‌ل هه‌وای ئازاد
ده‌به‌سته‌وه. ئه‌م هه‌واکه‌شانه‌ ده‌بوايه له‌ حه‌وشه‌ له‌نیوان بینایه‌ک سه‌ر
ده‌ربینن و کلاوه‌ی بی کونیشیان له‌سه‌ر دابنریت.

مه‌سه‌له‌که ئاوا له‌ هزر و هۆشی مندا خۆی لیك ده‌دایه‌وه:

کاتیك زیندانیه‌کان بو ژووری غاز رویشتن و ده‌رگاکانیان به‌روودا
داخرا، پیاوانی ئیس. ئیس. به‌ قوتیه‌کانی گیفت گاس بو حه‌وشه‌ی
چۆل ده‌چن و ماسکی دژه‌ غاز له‌ سه‌ریان ده‌کن و ده‌رگای قوتیه‌کان
ده‌که‌نه‌وه و کلاوه‌ی هه‌واکه‌شه‌کان هه‌لده‌گرن و دانه‌ی بلوووری ناو
قوتیه‌کان له‌ هه‌واکه‌شه‌کان ده‌کن و کلاوه‌که له‌ شوینی خۆی
داده‌نینه‌وه. ئیتر هیه‌ج کاریکیان نامینی جگه‌ له‌وه‌ ماسکه‌کانیان هه‌لگرن و
ئه‌گه‌ر جگه‌ره‌کیشن، ده‌ست به‌ جگه‌ره‌کیشان بکن.

پیک وتی:

- کیشه‌که له‌وه‌ دایه‌ که دانه‌کانی بلورین هه‌ر ئه‌مجوره‌ ده‌که‌ونه‌ سه‌ر
عه‌رد. وایزانم له‌بیرتانه‌ هیر ئشتورم بان فور، که زیتسلیر له‌سه‌ر کارگه‌ی
کاتیش له‌م مه‌سه‌له‌یه‌ وه‌ناله‌ که‌وتبوو.

- له بیرمه.
- ئەنجامه‌که‌ی ئەوه‌یه که جه‌ماوه‌ره‌که‌ی که غازه‌که‌یان پێگه‌یشت ده‌که‌ونه سهر عه‌رد، دانه‌کانی بلوورین له ژێر جه‌سته‌یان ده‌می‌نێته‌وه و دروست نابێته غاز.
- راسته.
- بێده‌نگیه‌ک رووی دا. پیک سه‌رو گوێلاکی ریک‌خست و وتی:
- هێرشتورم بان فورر نی‌زنم ده‌ده‌ی شتیک بلیم؟
- هه‌لبه‌ت.
- ده‌توانین لوله‌ی هه‌واکشه‌کان بێنینه خواره‌وه و به‌م شیوه‌یه دانه بلووریه‌کان ده‌که‌ونه ناوه‌راستی ستوونه‌کان و غازه‌که‌یان به‌م شیوه‌یه بلاو ده‌بێته‌وه و ئیتر ناکه‌وێته ژێر مه‌یته‌کان. من له‌م پێشنیاره‌دا دوو خالی گرنگ ده‌بینم: یه‌که‌م خێرایه‌ی له‌ غاز له‌ خواردان، دووه‌مه‌یه‌م که‌م سه‌رف کردنی گه‌یفت گاس.
- بیریکم کرده‌وه و وتم: - به‌بروای من فکریکی زۆر باشه. به‌ زیتسلیڤر بلێ ئەم پێشنیاره‌ له‌ یه‌که‌یک له‌ دوو ته‌لاره‌کان تاقی بکاته‌وه. ده‌ست له‌ ته‌لاره‌که‌ی دیکه‌ مه‌ده‌ن هه‌تا بتوانین جیاوازی کارکردیان دیار بکه‌ین.
- یاوول هێر شتورم بان فورر.
- بێشک ئەگه‌ر جیاوازییه‌که‌ به‌رچاو بێت، ئەوا پێشنیاره‌که‌تان له‌ بونکره‌کانیشدا جی‌گیر ده‌که‌ین.
- سه‌یریکی "پیک"م کرد، نه‌ختیک له‌ من کوورته‌بالا‌تر بوو. ته‌نیا ئەو کاته‌ شتیکی ده‌وت که‌ پرسیا‌رت لێ‌کردبا. ئارام و ریک و پۆزه‌تیف بوو. ره‌نگه‌ تا ئەو کاته‌ بایه‌خی ئەم پیاوهم به‌ ته‌واوی نه‌زانیبیت.
- دوای ماوه‌یه‌کی کوورت وتم: - بۆ نوێل چ فکریکت کردووه‌ته‌وه، پیک؟

- به‌رنامه‌یه‌کی تایبه‌تیمان نییه هیږشتورم بان فور.
- من و خیزانم شه‌ونشینیه‌ک پیکدینین. ئەگەر تو و فراو پیک
گه‌ورمان بکن، زۆر خوشحال ده‌بین.
- ئەوه یکه‌مجار بوو که بانگه‌یشتم ده‌کردن، رووخساری گۆپا و وتی: -
هه‌لبه‌ت، هیږشتورم بان فور. ئیمه‌ش زۆر ده‌بینه هوی.....
- بینیم نازانی! چۆن رسته‌که‌ی ته‌واو بکات و به‌داوی قسه‌کانمدا وتم:
- که‌واته چاوه‌پروانتانین ئیتر.
- روژیکێ بۆ جه‌ژن مابوو، له‌یه‌که‌مین سه‌عاتی دوانیوه‌رۆ، زیتسلیر داوای
دیستنی کردم. داوی دوایین گفتوگۆمان په‌یوه‌ندییه‌که‌مان ئاسایی
ده‌هاته‌به‌رچاو، به‌لام له‌گه‌ل ئەمه‌شدا که‌متر بینیبووم، ئەویش ته‌نیا بۆ
ئیش و کاری ئیداری.
- ریزی دانا. رته‌ی ریزه‌که‌یم دایه‌وه و تکام کرد دانیشیت. به‌جوله‌ی
سه‌ری رته‌ی کرده‌وه.
- ئەگەر ریگه‌م بدن هیږشتورم بان فور، ته‌نیا چهند وشه‌ قسه‌م
هه‌یه.
- هه‌رجۆر چه‌ز ده‌که‌ی، زیتسلیر.
- سه‌یریم کرد. زۆر گۆرابوو. چه‌ماوه‌یی پشتی زیاتر ببوو و رووخساری
داچۆرابوو. له‌حاله‌تی چاوه‌کانی تووشی سه‌رسوورمان بووم.
- به‌میهره‌بانیه‌وه وتم: - ئی، زیتسلیر؟
- بینیم سینگی هاته‌پیش، وه‌کوو ئەوه ده‌چوو هه‌واي پیناگات و ده‌می
کرده‌وه، به‌لام هیچی نه‌وت. رهنگی وه‌کوو گه‌چ سپی هه‌لگه‌رابوو.
- وتم: - ناگری دانیشن، زیتسلیر؟

به‌سه‌ر وتی نا و به‌ده‌نگی‌کی زۆر نزم وتی: - سوپاس هی‌رشتورم بان فور.

چه‌ند چرکه‌یه‌ک تیپه‌ری. وه‌کوو به‌رد بی جووله بوو، به‌رز و چاوه ماندوو‌ه‌کانی له‌من بریبوو و زۆر به‌سه‌یریم هاته‌به‌رچاو.
وتم: - ئی؟

سینگی هاته‌سه‌ر، شیوه‌لاکه‌ی کراوه و به‌ده‌نگی‌کی زۆر نزم وتی:
- هی‌ر ئشتورم بان فور تکا له‌جه‌نابتان ده‌که‌م که داواکاری من بو گواستنه‌وه‌م بو به‌ره‌یه‌کی شه‌ر به‌جه‌نابی رای‌شس فور ئیس. گیر ئیس. بگه‌یه‌نن.

کاغه‌زیکی له‌گیرفانی (باخه‌لی - به‌رکی) هی‌نایه‌ده‌ر و کردیه‌وه، وه‌کوو روبرۆتیک دوو هه‌نگاو هاته‌پیش، له‌سه‌ر میزه‌که‌می دانا و دوو هه‌نگاو کشایه‌وه و به‌حاله‌تی ریکی سه‌ربازانه وه‌ستا.

ده‌ستم له‌کاغه‌زه‌که‌ی نه‌دا. چه‌ند چرکه‌یه‌ک تیپه‌ری هه‌تا وتم: -
نامه‌که‌تان ره‌ت ده‌که‌م، به‌لام من خۆم رازی نیم و تییدا ده‌نووسم.
چه‌ند جاریک له‌سه‌ریه‌ک مژۆکی لیکدان، قورقورۆچکه‌ی چه‌ند جاریک هاتووچۆی کرد و ته‌نیا نه‌مه: پانییه‌کانی لیکدا، سلۆی دا و وه‌رسوورا بۆلای ده‌رگا رۆیشت.

- زیتسلیرا

گه‌پرایه‌وه.

- وه‌عه‌ده‌مان بو نه‌مشه‌و، زیتسلیرا.

به‌سه‌رسوورمانه‌وه سه‌یری کردم:

- نه‌مشه‌و؟

- هاوسهرم بانگه‌پشتی كردون، نيشت وار؟ ئيوه و فراو زیتسلیر"یش، خو له بیرتانه؟ له ژیر داره كاجی نوئل.
- دووباره‌ی كرده‌وه: - له ژیر داره كاجی نوئل. (پیکه‌نینیكي كورتی هاتی.) ئاها هه‌لبه‌ته هی‌رشتورم بان فورر، له بیرمه.
- هه‌ر كه گه‌شتی شه‌وانه كو‌تایی پی‌هات، چاوه‌پروانتانم. سه‌ری خوار كرده‌وه، سه‌رله‌نوی سل‌وویكي دایه‌وه و چووه ده‌ره‌وه. رو‌یشتم سه‌ریكم له كاری بیناسازی دا. ئه‌و بایه‌ی كه له لای رو‌ژه‌ه‌ل‌آته‌وه ده‌هات، دووكه‌لی قولكه‌كانی بیركیناوی ده‌هینایه‌وه ناو ئوردوگا. "پیک"م بو لایه‌ك كیشا و وتم:
- له‌باره‌ی ئه‌م بو‌نه چی ده‌لین؟
- پیک ناوچاوانی تی‌كنا:
- هاواریان له‌ده‌ست ئه‌م بو‌نه به‌رز بووه‌ته‌وه هی‌رشتورم بان فورر.
- ئه‌مه‌م لی نه‌پرسین.
- پیک وتی: - زور باشه. ئیس. ئیس. ه‌كانمان به‌رده‌وام دووباره‌ی ده‌كه‌نه‌وه كه بو‌گه‌نی كارگه‌ی پی‌سته. ئیتر نازانم كه خوشیان ئه‌مه‌یان باوه‌ره‌یان نا.
- زیندانیه‌كان چی؟
- هی‌رشتورم بان فورر غیره‌تی ئه‌وه‌م نییه‌ زور پرسیار له دیلمانجه‌كان بكه‌م، ئه‌گه‌ری ئه‌وه هه‌یه كه هوشیار بنه‌وه.
- "گه‌ویس" (هه‌لبه‌ت) به‌لام ده‌توانی قسه‌یان له‌گه‌ل بكه‌ی، چه‌نه‌بازیان له‌گه‌ل بكه‌ی.
- راسته‌ هی‌رشتورم بان فورر. به‌لام كه دیم له‌باره‌ی بو‌گه‌ن قسه‌یان له‌گه‌ل بكه‌م، وه‌كوو ماسی كه‌ر لال ده‌بن.

- ئەمه دەبی بە خراب وەرگیریت.
- لەسەر ئیزنی جەنابتان، منیش وا بیر دەکەمەوه هیشتورم بان فور.
- لیی جیا بوومهوه. دلەراوکیم هەبوو و نارازی بووم. وادیار بوو "چالاکى تاییهت" لانیکەم لەناو ئۆردوگا، ئیتر تا ماہیەکی زۆر بە نهینى نامیئیتەوه.
- بۆ لای گۆرپەپانی ئۆردوگا چووم کە تیدا حازر غیابی تیدا بەپێوەدەچوو. ئەمرم کردبوو بەبۆنەى نوئل دار کاجیک بۆ زیندانییەکان بچەقیئن.
- هاگیمان، زەلام و بلند بە قەڵەفەتیکى جددی پیشوازی لیکردم. بەرلوغەى پەرلە چەوریی، چین بە چین کەوتبووه سەر یەک.
- گەورەترین کاجم بۆ ئیترە هیناوه.... بە بەرینی و دریزایی تاییهت بەم گۆرپانە.....(هەناسەیهکی نوێ کردەوه): - کاجیکى بچوک زۆر ناشیرین و سەپروسەمەرە دەهاتەبەرچاو نیشت وار؟
- سەریکم بۆی جوولاند و چوومهپیش. کاجەکە لەسەر ئەرد کەوتبووه خوارى. دوو زیندانى لەژێر چاودیڤى کاپۆیهک قوولکەیهکیان هەلەدەکەند.
- "راپورت فور" (لە بەرپرسیانى فەرمى ئیس. ئیس.) و دوو شارفورر تماشایان دەکرد: هەر کە چاوی راپورت فور بە من کەوت هاواری کرد: -
- "ئاختونگ". دوو شارفوررەکان ریک وەستان و کاپۆ و زیندانییەکان کلاوه‌کانیان خیرا هەلگرت و شەق و رەق وەستان.
- خەریک بن!
- راپورت فورر هاواری کرد: "لوس! لوس" (زوو زوو) و دوو زیندانییەکە شیتانە دەستیان بە ئیش کردن کردەوه. کە سەیریم کردن، وام هەست نەدەکرد ئاوا شیتانە ئیش بکەن، ئەویش بۆ بەژن و بالایان دەگەراییهوه،

ئاخر زور لاواز بوون. سهيرىكى داره كه م كرد. دريژايى و كيئشه كه يم

بهراورد كرد و بولاي هاگيمان گه پامه وه:

- چاله كه ي چهنده قول ده كه ن؟

- يه كه مه تر، هيرئشتورم بان فور.

- بو متمانه ي زياتر يه كه مه تر و سى سانتي مه تر قولى بكن. رهنگه

ئه مشه و باي بيت.

- ياوول، هيرئشتورم بان فور.

يه كه دوو خووله كيئ كار كردنى زيندانىيه كانم سهير كرد. دوايى

سووپامه وه. هاگيمان فرمان و ئه مرى منى بو راپورت فور دوباره

كرده وه و هاته لاي من. بوئه وه ي خو ي به من بگه يه نيته وه، وه هانكه هانك

كهوت.

- و ايزانم ئه مشه و به فر ببارى؟

- يا؟

- له راستيدا بونه كه ي گه يشتووه ته ناو جمگه كانم.

دوايى چهنده كو خه يه كي هاتى؟

هه ربه مجوره چهنده ههنگاويكى ديكه به پيدا روشتين و هاگيمان دوباره

وه قسه هاته وه: - ئيزم دهن... بيروكه يه كم بو هاتووه ته پيش، بوتانى

باس بكه م هيرئشتورم بان فور؟

- يا؟

- رهنگه زيندانىيه كان حه ز بكنه ئه مشه و جيره ي سوپه كه يان دوو

به رامبه ر بيت.

به وشكى وتم: - بوچى دوو به رامبه ر؟

هاگيمان سوور هه لگه را و به هه ناسه بركى كهوت.

وتم: - ئەم جيره سووپه زيادهى له كويوه دينن؟ دهكرى به منيش بلين؟
 هاگيمان به خيرايى وتى: - هيرئشتورم بان فورر، مه بهستم نه وه بوو كه
 شتيك به جه نابتان ته لقين بكه م. قسه كه م به ناجوورى پى گه ياندى....
 يانى هر نه مده ويست شتيك ته لقين بكه م.. هر نه مجوره فكريهك بوو كه
 له ميشكمدا تپه پى... فكريهك، نه گهر بكرى له رووى دهرووناسييه وه
 دانانى كاج، بيشك كاريكى باش و جوانه... ته نانهت نه گهر
 زيندانىيه كان قه دريشى نه زانن....

به بى وازى وتم: - جوړى پرواى نه وان هيج به لامه وه گرنك نيهه. كاريك
 كه شايسته بووه به پيوه مان بردووه. ته نيا ئەمه و به س.

هاگيمان وتى: - هه لبه ته، هه لبه ته، هيرئشتورم بان فورر. ئيمه
 كاريكمان كردووه كه به جى و شايسته بووه.

هه واي ژوورى ئيدارى له بونى بوگهن و ماوه پر ببوو. بارانييه كه م
 دههينا و له گهل كلاوه كه م هه لمواسين و په نجه ره م چوارتاق كرده وه.
 ئاسمان ته پ و مژاوى بوو. جگه ره يه كم پيكرد و دانيشتم. داواكارىيه كه ي
 زيتسليئر هر له م شوينه بوو كه داينا بوو. كيشامه پيش، خويندمه وه،
 سه رى پينووسه كه م كرده وه و له ژيئر داواكارىيه كه، لاي راست، نووسيم:

له گهل ناره زايه تى خو م سه باره ت به م داواكارىيه

به فر ده ستي پيكرد و چهند په له به فر له ژوره كه مدا وه سه ما كه و تن، به
 هيورى كه و تنه خواري و به خيرايى بوون به ئاو. دواى ماوه يه كى كوورت
 هه ستم كرد كه سه رما هه موو جه سته ي داگرتووم. داواكارىيه كه ي
 زيتسليئر دووباره خويندمه وه و له ژيئر رسته ي له گهل ناره زايه تى خو م
 سه باره ت به م داواكارىيه م ئيمزا كرد و نووسيم:

پسپۆری پيويستی کارگه‌ی کاتی

دووباره ئيمزام کرده‌وه.

هێرشیکى با، دنکه پیکوه‌نووساوه‌کانى به‌فرى هه‌تا نزيك میزی من کيشا و سه‌رم که بلند کرد بينيم ئاویکی کهم له‌پيش په‌نجهره‌ کو بووه‌ته‌وه. داواکارییه‌که‌ی زیتسلیرم نایه‌ ناو پاکه‌ت و پاکه‌ته‌که‌م نایه‌ ناو گیرفانم. دوايی فایل‌ه‌کانم هینایه‌ پيش. ده‌ستم له‌ سه‌رما ره‌ش هه‌لگه‌رابوو. جگه‌رکه‌م له‌ناو ژیرجگه‌ره‌ پان کرده‌وه و ده‌ست به‌کار بووم.

دواى ماوه‌یه‌ک که سه‌رم به‌رز کرده‌وه، بينيم که به‌فر نابارى. هه‌ستام و بۆلای په‌نجهره‌ رویشتم و ده‌ستگیره‌م گرت و په‌نجهره‌م داخست. له‌ هه‌مانحالا باوکم بينی، ره‌ش پۆش و شه‌ق و ره‌ق، به‌ چاوی دره‌وشاوه‌: باران نه‌ده‌بارى، که‌واته‌ ده‌یتوانی په‌نجهره‌که‌ داخات!

ده‌ستی راستم ته‌زوی داویشتم. بينيم که ده‌ستگیره‌ی په‌نجهره‌ به‌ هه‌موو هیزیکه‌وه پال ده‌دم. نه‌ختیک سووراندیم و ته‌ق داخرا. له‌ده‌وری میزه‌که‌م سوورامه‌وه و کلیلی کووره‌ی کاره‌باییم پیکرد و له‌ ژووره‌که‌مدا ده‌ستم کرد به‌ ریکردن. دواى ماوه‌یه‌ک دانیشتم و له‌ته‌ کاغه‌زیکم هینایه‌ پيش و تيبیدا نووسيم:

زیتسلیرى نازين

ده‌کری تکات لیبکه‌م ده‌مانچه‌که‌ت بو من بنییری؟

له‌ زه‌نگم دا و گوماشته (خزمه‌تکار) هات، نووسراوه‌که‌م پيیدا و دواى دوو خوله‌ک به‌ ده‌مانچه‌که‌ و نووسراوه‌یه‌ک گه‌رایه‌وه:

به‌وپه‌رى ریزه‌وه

نۆبی‌رشتورم فور

زیتسلیز

نیشانه گرتن به ده مانچه ی زیتسلیز به شیوه یکی بهرچا و ریك و راست بو و هر بویه ش ئه فسه ره کانی که ی ئیل زوربه ی کاته کان بو مه شقی تیرهاویژی ده مانچه ی ئه ویان به ئه مانه ت و مرده گرت.

ئوتومبیله که م ویست. و تم بو گۆره پانی تیرهاویژی بمبه ن. که م تا زور چاره که کاتر میزیک ته قه م له نیشانه کانی دوور و نزیک وه ستاو و به جووله کرد. ده مانچه م نایه وه ناو بهرگه که ی و نیشانه کانی پیشوو و نیشانه کانی ئیستایان بو هی نام: هه لمسه نگاندن: دیسان نیشانه گرتنم خراپتر ببوو.

چومه ده ری و له ناو ده رگای گۆره پانی تیرهاویژی وه ستام. به فر سه ره له نوی ده ستی به بارین کردبووه. له نیوان گه رانه وه و نه گه رانه وه بو ئیداره گیرم کردبوو. سه یری کاتر میزیه که م کرد: چه وت و نیو بوو. سواری ئوتومبیل بووم و به "دیتس" م وت بو مائی بمباته وه. مائی به ته وای به چرایه کی زور رووناک کرابوو.

چومه ناو ژووری کارم، ناوقه دبه نده که م کرده وه و دامنایه سه ر میز و کلاو و بارانییه که م هه لواسی. دوا یی ده سته کانم شوشه ت و بو ژووری خواردن رویشتم.

ئیلزی و فراو موللر و منداله کان له ده وری میز بوون. به لام ته نیا منداله کان نانیان ده خوارد. فراو موللر مامۆستایه ک بوو که له نه لمانیا بو وانه وتنه وه ی منداله کان هاتبوو. ژنیکی ته واو و به ریز و خو ش هه لسوو که وت بوو.

له‌نیوان ده‌رگا وه‌ستام و وتم: - به‌فرم بۆ هیناوان⁽³⁷⁾
فرانتسی بچکۆله‌ ده‌سته‌کانی گرتم و به‌ ده‌نگی روون و هۆشمه‌ندانه
پرسی: - ئه‌ی کوا؟
"کارل" و دوو کچه‌کان دایان له‌ قاقای پیکه‌نین.
ئیلزی وتی: - بابه‌ له‌ پشت ده‌رگا دایناوه. زۆر ساردتر له‌ وه‌یه‌ که
بیهینته‌ ژوروی.
"کارل" سه‌رله‌نوی پیکه‌نی؟
له‌ته‌نیشته‌ فرانتس دانیشتم و خه‌ریکی سه‌یر کردنی نان خواردنی بووم.
"فراو موللر" وتی: - پیه‌! نوئلی بی به‌فر....
قسه‌که‌ی خوارده‌وه‌ و به‌ نا‌ره‌حه‌تی سه‌یری ده‌وربه‌ری خۆی کرد.
واپنده‌چوو که پیه‌ی له‌ گلیمی خۆی زیاتر درێژ کردوه.
هیرتا وتی: - مه‌گه‌ر نوئلیش بی به‌فر ده‌بی؟
"کارل" وتی: - زیخه‌ر (بیشک) له‌ نه‌فریقا هه‌ر به‌فر ناباری.
فراو موللر کۆخه‌یه‌کی کرد و: هه‌لبه‌ت نه‌ له‌ کیوه‌کان.
"کارل" به‌ متمانه‌وه‌ وتی: - هه‌لبه‌ت، ده‌ی باشه‌.
کاتریناش بۆ نه‌وه‌ی بی قسه‌ نه‌بی وتی: - به‌فرم خۆش ناوی.
فرانتس که‌وچه‌که‌ی بلن‌د کرد، سه‌ری بۆلای من سووراند و به‌
سه‌رسوورمانه‌وه‌ وتی: - کاترینا به‌فری خۆش ناوی.
فرانتس هه‌ر که‌ خوارده‌نه‌که‌ی ته‌واو کرد ده‌ستی منی گرت برده‌میه‌ لای
داره‌ کاجه‌ جوانه‌که‌ی ناو هۆل که‌ نیشانه‌م بدات. ئیلزی چراکانی

³⁷ - له‌م روویه‌وه‌ که‌ مه‌سیحیه‌کان بارینی به‌فر له‌ شه‌وی جه‌ژنی نوئل به‌ پیرۆز ده‌زانن، لانگ به‌م رسته‌وه‌
مژگینی به‌ خیزانه‌که‌ی ده‌دات که‌ بارینی به‌فر ده‌ستی پیکردوه‌.

کووژانده‌وه، وایه‌ریکی له کاره‌با دا و ئه‌ستیرکانی ناو داره کاجه‌که دره‌وشانه‌وه. منداڵه‌کان له سه‌یر کردنی تیر نه‌ده‌بوون.

دوایی فرانتس وه‌بیر به‌فر که‌وته‌وه و ویستی بیینیّت. من سه‌یریکی ئیلزی‌م کرد و ئه‌ویش دلسۆزانه وتی: - یه‌که‌م به‌فریتی، رۆدۆلف... چرای سه‌ر چه‌وشه‌م هه‌لکرد و په‌رده‌ی په‌نجه‌ره‌م کیشتا، نزیك گلوپ، به‌فر سپی و ده‌دره‌وشایه‌وه.

دوایی، فرانتس چه‌زی له سه‌یر کردنی ئه‌و شتانه بوو که بۆ میوانداری ئه‌م شه‌وه ناماده‌کرا‌بوو و هه‌موویانم بۆ چه‌ند خووله‌کیک بۆ چیشته‌خانه برد. سه‌رتاسه‌ری میزه‌گه‌وره‌که پڕ بوو له بابۆله‌ی جۆراوجۆر، نانی شیرینی و مۆته.

شیرینیم دا به منداڵه‌کان وچوونه سه‌ره‌وه بۆ ئه‌وه‌ی بخه‌ون. به‌لینیشیان پیندرابوو که نیوه‌شه‌و به‌خه‌به‌ریان دینین که مۆته بخۆن و یان له‌گه‌ل گه‌وره‌تره‌کان سه‌روودی "ئۆ تانباوم" (ئه‌ی داره کاج)ی بخوینن.

منیش چوومه سه‌ره‌وه و ئۆنیفۆرمه‌که‌م گوپری. دوایی هاتمه‌ خواره‌وه و چوومه ژووری کار و ده‌رگام به‌رووی خۆمدا داخست و خۆم خه‌ریکی خویندنه‌وه‌ی کتیب کرد که تایبه‌ت بوو که په‌روه‌ده‌کردنی ئه‌سب و مه‌زرا و ماکداری و کیلگه‌ که هاگیمان بۆی هینابووم. دوای ماوه‌یه‌ک که‌وتمه‌ فکری مه‌زرا و کیلگه‌ و هه‌ستم کرد غه‌میکی قوول سه‌رتاپینی داگرتم. کتیبه‌که‌م دانا و له ژووره‌که‌مدا ده‌ستم به‌ رێپێوان کرد.

نه‌ختیک دواتر ئیلزی هاته‌ دوام. رۆیشته‌ینه ناو ژووری خواردن و له‌ گوشه‌ی میز دانیشته‌ن و نه‌ختیکمان خواردن خوارد. ئیلزی جلی شه‌وی له‌به‌ر بوو و شانه‌کانی رووت بوون. که ته‌واو بووین، رۆیشته‌ینه ناو هۆله‌که، ئیلزی له‌م گوشه‌ و ئه‌م گوشه‌ مۆمی پیکرد، چلچرای کووژانده‌وه

و دانىشته پشت پيانۆ. گويم لهو ئاههنگه گرت كه به پيانۆ ليددهدا. ژهنيني پيانۆي له داخاڤۆ دهست پيكردبوو، ئەوكاته كه من ببووم به ئەفسەر.

ده خووله‌كى بۆ كاترمير ده مابوو كه ئوتۆمبيلم له‌دواي هاگيمان نارد و ريك سه‌رى كاترمير ده هاگيمان و "پيك" هكان سه‌ر و گوياكيان به‌ديار كه‌وت. دوايي ئوتۆمبيلم له دوواي بنه‌ماله‌كاني بيتمان، شميت، و خاتوو زيتسلير نارد. كاتيك هه‌موويان هاتن، خزمه‌تكاره‌كه‌م نارد به ديتس بليت كه بچيته چيشته‌خانه بۆئه‌وه‌ي خۆي گهرم بكاته‌وه.

ئيلزى خاتوونه‌كاني بۆ ژوورى خۆي نارد و پياوه‌كان بارانييه‌كانيان له ژوورى كاري من داكهن. دوايي بردمنه ناو هۆله‌كه كه له چاوه‌پرواني خاتوونه‌كاندا پيكيك ليده‌ين. له‌باره‌ي رووداوه‌كاني روسيا قسه‌مان كرد و هاگيمان وتى:

- باش نيه؟ ... له روسيا زستان ده‌ستى پيكردوو... له‌كاتيكد اير هيج باس نيه..

ئهمه‌ي كه وت نه‌ختيك قسه و باس بۆلاي زستاني روسيا و به‌ره‌ي شه‌ر كيشرا و له‌مباروه ه‌اوده‌نگ بووين كه هه‌تا به‌هاري داها‌توو ئۆردوكه‌شى روسيا كۆتايي پيڤيڤت.

هاگيمان وتى: - ئەگه‌ر رينگه‌م بدن، بيروبوچووني من ئەمه‌يه... به‌هاريك بۆ پۆلونيا... به‌هاريك بۆ فه‌ره‌نسا... و بۆ روسياش چونكه گه‌وره‌تره دوو به‌هار.....

ئەوكات هه‌موومان به يه‌كه‌وه خه‌ريكي چه‌نه‌ليدان بووين. شميت به ده‌نگي توند و تيرزي خۆي وه‌تى: بييشك، رووبه‌ر! دوژمى راسته‌قينه‌ي ئيمه، رووبه‌ره.

پیک وتی: رووسیا زۆر مه‌ترسیداره.

بیتمان چاویلکه‌که‌ی سواری لووتی کرد و وتی:

- هه‌ربۆیه‌ش له ئەنجامی نۆردوکه‌شی هیچ دوودلییه‌ک نییه. له رووی نیرزادی یه‌ک ئەلمان‌ی بایه‌خی ده‌ رووسی هه‌یه. ئیتر باسی کولتورره‌که‌ی هه‌ر ناکه‌ین.

هاگیمان به‌ هانکه‌ هانکه‌وه‌ وتی: - بېشک، به‌م پێیه‌وه‌..... ئەگه‌ر بتوانم ریگه‌ به‌خۆم بده‌م که‌ باسی شتی‌ک بکه‌م.....

پێکه‌نی و ده‌سته‌ خه‌پنه‌که‌ی به‌رز کرده‌وه‌ و چاره‌په‌ی مایه‌وه‌ هه‌تا خه‌مه‌تکار له‌ ژوره‌که‌ بچیته‌ ده‌ره‌وه‌.....

- پێیان وتووم که‌، له‌ ناوچه‌کانی ژێر ده‌سه‌لات..... سه‌ربازه‌کانی ئێمه‌ له‌ تیکه‌ل بوونیان له‌گه‌ل ژنه‌ رووسییه‌کان.... کۆلیک کێشه‌یان بو‌ هاتووه‌ته‌پێش..... ئەم ژنانه‌ هه‌ر هیچ تیناگه‌ن..... ئاگاتان لێیه‌؟ یان لانیکه‌م، پێویست به‌ هاوڕێیه‌تییه‌کی دووردریژ..... به‌لام (ده‌ستی جوولاند و ده‌نگی هینایه‌ خوار):.... بو‌ سواریبوون و راکردن..... خو‌لیم تیده‌گه‌ن.... هیچجۆره‌ سواری ناده‌ن.

بیتمان قاقایه‌کی لیدا و وتی: نا‌ناساییه‌ ئەمه‌، تازه‌ ئه‌وان ده‌بی‌ هه‌ست به‌ شانازی و فه‌خر و سه‌ربلندیش بکه‌ن.

خاتوونه‌کان هاتن و ئیمه‌ش وه‌کوو ریژ له‌به‌ریان هه‌ستاین و هه‌ر که‌سه‌ له‌ شوینی خو‌ی دانیششت و هاگیمانیش له‌ ته‌نیششت فراو زیتسلیژ دانیششت.

- ئەگه‌ر ئیزنم بده‌ن.... من ئەمشه‌و ته‌نیا بوونی تو‌ به‌ هه‌ل ده‌زانم و به‌هه‌رحال نه‌ختی‌ک به‌دواتاندا موس موس ده‌که‌م...

فراو زیتسلیر وتی: گوناھی کوماندانته که من ئەمشه و به تهنیام و به په‌نجه هه‌ره‌شه‌یه‌کی لیکردم.

وتم: - به‌لام، من، له‌مناوه‌دا هیچ تاوانیکم نییه "گنه‌دیگه‌فراو" (خاتوونی ئازین) زۆر سادده‌یه، ئەمشه و نۆره نیگابانی ئەو بوو.

هاگیمان وتی: - بيشك پيش نيوه‌شه‌ویش لی‌ره ده‌بی‌ت.

ئیلزی و فراو میللر بابۆله و ساردییه فینکه‌کانیان ده‌گی‌را و کاتیک که قسه‌ کۆتاییان پیهات فراو هاگیمان" له‌پشت پیاو دانیشته. پیاوه‌کانیش چوون و سازه‌کانی خۆیان هی‌نا و ده‌ستیان به‌ ژهنینی مۆسیقا کرد.

دوایی نزیک به‌ کاتر می‌ریک پشوویه‌کیان دا. شیرینی دابه‌ش کرا و له‌باره‌ی مۆسیقا قسه‌مان کرد و هاگیمان چه‌ند نوکته‌یه‌کی له‌ مۆسیقاژهنانی ناودار گیرایه‌وه.

کاتر می‌ری یازده و نیوی "فراو موللر"م نارد مندا له‌کانی به‌خه‌به‌ر هی‌نا و دوایی له‌ پشت شووشه‌کانی ده‌رگایه‌کی گه‌وره که هۆله‌که‌ی له‌ ژووری خواردن جیا ده‌کرده‌وه ئەوانمان بینی که دانیشتون و به‌شیوه‌ی فه‌رمی و خه‌وآلو دانیشتون. ئەوه‌نده چاو مان لیکردن که فراو زیتسلیر که مندالی نه‌بوو یه‌ هه‌یه‌جانه‌وه وتی:

- ئاخه‌ی، چه‌نده جوان و شیرینن!

ده‌ خووله‌کی بۆ نیوه‌شه‌و مابوو و چووم و منداله‌کانم هی‌نایه‌ ناو هۆله‌که‌ و سا‌لو و چاک و چۆنیان له‌گه‌ل میوانه‌کان کرد. دوایی خزمه‌تکار و خاتوو موللر سینییه‌کی گه‌وره‌یان هی‌نا و به‌ چه‌ند په‌رداخ‌ی شه‌رابخۆری و دوو بوتل شامپاینه‌وه. وتم: "بوونی شامپاینه‌که له‌ هاگیمان هوه‌ ده‌زانم" و هوتاف و هه‌راهوریای میوانه‌کان به‌رز بۆوه و هاگیمان ده‌روتاده‌ور به‌ده‌م میوانه‌کان پیکه‌نی.

ڪاتيڪ هه موويان جامي پڙ له شه پرابيان بهرز ڪرده وه، هه ستاينه سه رپي. ٿيلزي چلچرايه ڪهي ڪووڙانده وه و داري ڪاجي نوٽلي پيڪرد و هه موومان چاوهرواني نيوه شه و بووين و به شيوهي نيوگو له دهوري داره ڪه دهوره مان دا. بيدهنگيه ڪه پيدا بوو. هه موو چاوهرڪان له نه ستيره بچوڪه ڪاني دار پرابوو و من هه ستم ده ڪرد ڪه دهستيڪي بچوڪ دهستي من دهگريٽ. فرانتس بوو. خوار بوومه وه و پيم وت ئيسٽا دهنگه دهنگيڪي زور ديت، چونڪه هه موويان بهيه ڪه وه دهست دهڪن به خويندنه وهي سرود. يه ڪي به هيواشي له قولي مني دا. گه پرامه وه بينيم "فراو موللر" ه. زور به له سه ره خويي وتي: - به ته له فون دهيانهه ويئي هيروماندانٽ. به فرانتس وٽ بچيته لاي دايڪي و خوم له جهماعه ته ڪه دور ڪرده وه. "فراو موللر" ده رگاي هوئي بو ڪرده وه و خوي چووه ناو چيشٽخانه. ده رگاي زوره ڪه مم داخست، جامي شامپاينم دانايه سه ر ميڙ و هاندي ته له فونه ڪه م دهست دايه.

دهنگيڪ وتي: - هيڙ ئشتورم بان فوررا من ئوتئشتورم فورر "لؤنڪ" م. واپيده چوو دهنگه ڪه له ناو چاليڪ ديتته ده ر.

- ئي؟

- هيڙ ئشتورم بان فورر، نه گهر ڪاريڪي گرنگ نه هاتبايه پيشه وه، نه وا ريگه م به خوم نه ده دا له مڪاته دا موزاحيمتان بم.

به بي وازي دووباره م ڪرده وه: - زور باشه؟

نه ختيڪ بيدهنگ بوو و به رده وام بوو.

- ئوبيرشتورم فورر زيتسليڙ مردوه.

- چي؟

- ئوبيرشتورم فورر زيتسليڙ مردوه.

- گويم تيز كرد: تهلار (هۆل) له بئدهنگى تهواو دابوو.
- ئەى بۆچى سروود ناخوينن؟
 - وابزانم چاوه پروانى هيز كوماندانت.
 - به خاتوو ئيلزى بلين چاوه پروانى من نهبن.
- به خيراى تپه پريم و له قادرمه كان چوومه خوارى و خوم خزانده ناو ئوتومبيل. ئيتر به فر نه ده بارى، سه هۆلبه ندان بوو.
- بيركيناو!
 - ديتس جوولهى به ئوتومبيلكه دا. نه ختيك بهر له وهى به بورجه كه بگهين، چراى ناو ئوتومبيلم پيكره. نيگابان كه به حالهتى توورپه ي سهرى بولاى پاسه وانخانه سووراندبوو، ده روازهى تيلدرووى كرده وه. قاقاي پيگه نين و وتنى گورانييه كان به گوى دهگه يشتن. قه لافهتى وه رزشكارانهى لۆك له ره شايى هاته دهر. سوارم كرد.
 - له ناو كوماندانتور دايه هيز ئشتورم بان فورر. بۆخوم ئه وم.... دهستم نايه سهر قولى، قسه كهى خوارد وه.
- وتم: - كوماندانتور، ديتس!
- لۆك وتى: - سه بارهت به پاسه وانخانه داواى ليبوردين ده كه م. بريم له وه نه ده كرده وه رو داويك.... هه لبهت، خه تاكاريش هه ن....
- يا، يا.
- له پيش كوماندانتور هاتمه خوارى و به ديتسم وت بچيت له لاي بورجه كه چاوه پرى بيت. به پرى كه وت و منيش له گه ل گه رامه وه.
- له كوييه؟
 - بردمه ژوورى ئيدارى خوى.

له قادرمەکان سەرکەوتم و بە خێرايى چوومه ناو مەمەرەکە. دەرگای ژوورى زیتسلیڤ داخرابوو.

لۆنک وتى: - ئیزن بفرموون هیڤر ئشتورم بان فور، بەباشم زانى دەرگا داخرييت.

دەرگای کردەوه و من چرای ژوورهکەم هەلکرد. زیتسلیڤ لەسەر عەردەکە کەوتبوو. بە چاوی نیوه بەستراوهوه. رووخساری ئارام بوو و بەوه دەچوو کە خەوتوو. پێویست بەوه نەبوو دووبارە بگەرێمەوه و سەیری بکەم بۆ ئەوهی بزانی چۆن مردوو. دەرگام بەست و پەردەى پێش پەنجەرەم کیشا و وتم: - ئیستا گویم لیته.

لۆنک سەر و گویلاکی رێک کرد.

- یەك خوولەك، لۆنك.

رۆیشتمە پشت میزى زیتسلیڤ دانیشتم و لاپەرەیهک دەست دایه و دامنايه ناو مەکینهى چاپ. لۆنک وتى: - کاتز میڤ یازده بوو، لەکاتی چوونەدەر لە گوماندانئور دەنگى مەکینهى ئوتۆمبیلێکم گوی لیبوو کە لە گەرەجى ژماره دوو بەهیورى پینکراوه....

- هیواشت، تکایه.

ماوهیهکی کەم بێدەنگ بوو و بەردەوام بوو: - دەرگای گەرەج پێوه درابوو.... سەرەتا ئەوەندە بەلامهوه گەرنگ نەبوو.... رۆیشتمە فروشگا و نەختیک شەپراب....

ئیشارەم پینکرد لەسەرەخۆ. "نەختیک شەپراب" م پاک کردە و لەجیاتى نووسیم "بوتلیک ساردى".

- بەردەوام به.

- ... به‌ئى پيكيك شه‌راب بخۆمه‌وه و گوى له يه‌ك دوو پارچه مۇسيقا بگرم. كاتيک بۆ كومانداكتور گه‌رامه‌وه، بينيم ئوتۆمبيلنه‌كه هيشتا ده‌نگى ديت.... سه‌يريكي كاترئيمير كرد بينيم يازده و نيوه... زۆر به‌لامه‌وه سه‌ير بوو...

ده‌ستم به‌رز كرد. كه كاترئيمير يازده و نيوم تايپ كرد پرسيم: - چيتان به‌لاوه سه‌ير بوو؟

- نه‌وه‌يكه شوفير لييگه‌رى هه‌موو كاته پيڤيت.

ئيشاره‌يه‌كه‌م كرد و لۆك له راپۆرته‌كه‌ى به‌رده‌وام بوو:

- هه‌ولم دا ده‌رگاي گه‌راج بکه‌مه‌وه بينيم له ژووره‌وه به‌ستراوه.... چوومه ناو ريپه‌وه‌كه كومانداكتور و نه‌و ده‌رگايه‌م كرده‌وه كه له‌وى ده‌چيته ناو گه‌راجه‌كه.... ئۆبیر شتورم فورر زیتسلير له‌وى له‌پشت سووكان كه‌وتبوو. ئوتۆمبيلنه‌كه‌م كوژانده‌وه.... هينامه خوارى و دوايى هينامه ژووره‌كه‌ى خۆى....

سه‌رم به‌رز كرد: - خۆت به‌ته‌نيايى؟

لۆك سينگى پانى راست راگرت و وتى: - به‌ئى بۆخۆم به‌ته‌ك و ته‌نيا، هير ئشتورم بان فورر.

- به‌رده‌وام به‌.

- ... دوايى هه‌ناسه‌م دايه....

- بۆچى؟

- واپنده‌چوو كه ئۆبیرئشتورم بان فورر زیتسلير سه‌بارهت به‌دووكه‌ئى ئوتۆمبيل بووراوه‌ته‌وه....

رهسته‌که‌م تايپ کرد و چه‌ند هه‌نگاوێک له‌ناو ژووره‌که به‌پێداپۆيشتم و سه‌يری زیتسلیرم کرد. له‌ ژووره‌که راکشابوو و نه‌ختیک پێيه‌کانی لێک کرابوونه‌وه.

سه‌رم به‌رز کرد: - له‌مباره‌یه‌وه بپروات چیه‌ لۆنک؟

- هه‌ر ئه‌مجۆره‌ی که و تم په‌یه‌وه‌ندی به‌ ژه‌هیره‌وه هه‌یه. یان دووکه‌ل....
به‌ ده‌نگیک توند و تم: - مه‌به‌ستم ئه‌وه نییه.

سه‌یریم کرد. چاوه‌ شینه‌کانی پڕ له‌ نیگه‌رانی بوو و وتی: - نازانم، هێر ئشتورم بان فور.

- ئی، به‌هه‌رحال، فکریک، بیروکه‌یه‌ک، شتیکت که هه‌یه.

بێده‌نگیه‌ک رووی دا و لۆنک به‌ئارامی وتی: - زۆر باشه.... له‌ دوو
حاله‌ت به‌ دوور نییه: یان خۆکووژی یان رووداو. (ده‌نگی نه‌ختیک
هیاوستر کرد): - ئه‌گه‌ر قسه‌ی منت ده‌وی.... ئیستا پیت ده‌لیم....
رێک قسه‌که‌ی خوارده‌وه و منیش رسته‌که‌م کو‌تایی پیه‌ینا: - که‌واته،
ئه‌مه "رووداوه".

ئه‌ویش به‌ په‌له‌ وتی: - له‌راستیدا منیش له‌سه‌ر ئه‌م بپروایه‌م گه‌وره‌م،
هێر ئشتورم بان فور!

دانیشتم و ئه‌م قسانه‌م به‌ راپۆرته‌که‌وه زیاد کرد:

"به‌ پروای من هۆکاره‌که‌ی رووداو بووه."

و تم: - چه‌ز ده‌که‌ی راپۆرته‌که‌ت ئیمزا بکه‌ی.

لۆنک هاته‌ ئه‌م لایه‌ی میزه‌که، پینووسه‌که‌م دایه‌ ده‌ستی و بی ئه‌وه‌ی
بیخوینیه‌وه، ئیمزای کرد.

ته‌له‌فۆنم هه‌لگرت:

- کوماندا‌نت قسه‌ ده‌کات. به‌ شوفیره‌که‌م بلین بێته‌ ئیره.

ته له فۆنه كه م داخست و لۆنك پینوسه كه‌ی بۆلای دریز كردم. پیم وت سواری ئوتۆمبیلێ من ده‌بیت و ده‌چیته دواى هاوپ تشتورم فورر هاگیمان و لاگه‌رازرت هاگیمان له مالى ئیمه‌یه. له‌ناو ئوتۆمبیلدا له‌مباره‌یه‌وه هیچ قسه‌یه‌كى ناکه‌ی.

- یاوول، هیئرئشتورم بان فورر.

كه گه‌یشه بهر ده‌رگا دووباره بانگیم كرده‌وه:

- گیرفانه‌كانی مه‌يته‌كه‌ت گه‌راوه؟

- نه‌خیر، ریگه‌ی ئەمكاره‌م به‌خۆم نه‌داوه هیئرئشتورم بان فورر.

ئیشاره‌یه‌كم پینی كرد و چووه ده‌ری.

هه‌ستام و چوومه لای مه‌يته‌كه‌ی. دواى خوار بوومه‌وه و گیرفانه‌كانی زیتسلیرم گه‌را. له‌ناو گیرفانی چه‌پی كراسه ئەفسه‌رییه‌كه‌ی پاكه‌تیکم به‌ناوی خۆم دۆزیه‌وه. پاكه‌ته‌كه‌م كرده‌وه. نامه‌یه‌كى له‌ناودا بوو كه به‌پینی ریپورسمى ئیداری تایپ كرابوو: -

له: ئیس. ئیس ئۆبیرشتورم فورر "زیتسلیر"

كه‌ی ئیلی ئاوش ویتس،

بۆ: ئیس. ئیس ئشتورم بان فورر "لانگ"

كوماندانت كه‌ی ئیلی ئاوش ویتس

چونكه ئیتر به‌هیچ شیوه‌یه‌ك ته‌حه‌موولی ئەم بۆگه‌نه نفره‌تییه‌ی گوشتی سووتاو ناکه‌م، خۆم ده‌كووژم.

ر. زیتسلیر

ئىس. ئىس - ئوشتوف

ژيرجگهرهه له ناو سه تلى ژير ميز به تال كرد، نامه و پاكه ته كهه خسته ناوى و ئاگره تيبه ردا. كاتيك كه به ته واوى بوونه خه لووز، په ردهه كيشا و په نجه رهم كرده وه و خه لووزه كهه رشت.

له پشت ميز دانيشتم. ده مانچه كهه زيتسليرم وه بير هاته وه. له بهرگى ده مانچه كهه ده مهينا و دامنايه ناو كشه ويكى ميز و نهوكات يه كه به يه كهشه وه كانم گه را بو ئه وهى له و شتهى ده گه پرېم، ببينمه وه: بوتليك شيانس. نه وهندهه لى نه خوار دبووه.

هه ستام دوو له سى بوتله كهه له ناو ده ستشوره كه به تال كرد. دوايى، نه ختيك عه ره قم به كراسه كهه دا كرد. ريك ژير نهوكى. شيرهى ئاوم كرده وه بوئه وهى كه ميك ئاوى پيدا برژيت و نهوكات ده رگاي بوتله كهه به ست و دامنايه سه ر ميز. هيشتا دوو به ندى په نجهى شيانس له ناو بوتله كهه دا مابووه.

ده رگام كرده وه و جگه ره يه كهه دا گيرساند و رويشتمه پشت ميز و دانيشتم و چاوه رى مامه وه.

له و شوينهى كه دانيشتبوم، مه يتى زيتسلير نه ده بينرا. چاوهه به كوته كهه كهوت كه هه ئواسرابوو. دهنگى ههنگاوى چه ند كه سينكم گوى لىبوو. سه ره تا هاگيمان هاته ژوورى، به رهنگى زه ردهه لگه راو و بارودوخى تىكچوو. لاگه رارزت هاو پ تشتورم فورر بينز به دوايدا و دواى نه وايش لوك كه سه ر و مليك له نه و بلن دتر بوو.

هاگيمان زوو زوو ده يوت:

- چون؟ ناخر چون....؟ هيچ تيناگهه....

بىئىز خوار بۆۈە و چاۋەكانى مەيتەكەى كردهۋە و سەرىكى جۈۋلاند.
دوایی راست بۆۋە و چاۋىلكەى لەچاۋى كردهۋە و شووشەكانى خاۋىن
كردهۋە و دووبارە داينايەۋە، موۋە سىپىيەكانى سەرى بە بەرى دەست
ساف و لووس كرد و بى ئەۋەى تاكە وشەيەك بدوئىت، دانىشت.

وتم: - ئىۋە دەتوانن بېرۇن لۇنك، ئەگەر پىۋىست بوو بانگت دەكەم.

لۇنك رۇيشت. ھاگىمان بى جۈۋلە ۋەستابوو و سەىرى مەيتەكەى دەكرد.
وتم: - لە راستىدا بەدبەختىيەكى ترسناكە.

دوایی راپۇرتى لۇنكەم بۇ خوئىندنەۋە.

ئاگادارى ئەۋە بووم كە جگەرەكەم ھەر لەدەستىدا ھىشتوۋەتەۋە.
ناراحت بووم و خستىمە ناو ژىرچگەرەكە. راپۇرتى "لۇنك"م خوئىندەۋە و
رووم كرده بىئىز و وتم: - بارودۇخەكە چۇن دەبىنن، بىئىز؟

سەىرى كردم، وادىار بوو كە لىمتىگەيشتوۋە. بە ئارامى وتى: - بە
بېروى من ئەمە تەنیا رووداو بوۋە. ھاگىمان بە سەرلىشىۋاۋى وتى: -
ئاخر چۇن؟... ئاخر چۇن؟

بىئىز ئىشارەيەكى بە بوتلى ئىشپانس كرد.

- لەم جەژنەى كە بۇخۇى گرتوۋە، نەختىك زىدەپۇيى كردوۋە. دوایی
ويستويەتى ئوتۇمبىل ھەلبكات، لەبەر سەرمای زۇر جەلتە لىداۋە و كار
لەكار ترازاوە.

ھاگىمان وتى: - ئاخر، تىئاگەم. زىتسىلر ھەمىشە زۇر كەمى
دەخواردەۋە و نەيدەھىشت تىكچىت....

بىئىز شانەكانى ھەلاۋىشت: - باشە، تەنیا پىۋىست بەۋە دەكات بۇنى
بكەن.

هاگيمان به هانكه هانكه وه وتى: - به لام نه گهر ريگه م بدن، له گه‌ل نه م قسانه... شتيكى سهير ههيه. بۇچى زيتسلير وه كووه ميهيشه شوفيريكى بانگ نه كر دووه؟ هيج حهقى نه وهى نه بووه به تهنيا له پشت سووكان دابنيشيت.....

من به تووندى وتم: - نيوه خوٲان باش دهزانن كه زيتسلير هيج كاريكى به خهلكى ديكه نه دهچوو.....

هاگيمان وتى: - يا، يا، به واتايهكى ديكه نهو "هونهرمه‌ند" بوو... سهيري منى كرد و به خيرايسى به ردهوام بوو): - بپراوى منيش هه‌ر نه ميه، توووشى رووداو هاتوه. هه‌ستامه سه‌رپى.

- تو راده‌سپيرم كه فراو زيتسلير بو مائيان بگه‌رينيته وه و رووداوه‌كه‌ى بو باس بكه‌ى. ئوتومبيللى من هه‌لگرن، به لام نيوه بينن، دهمه‌هوى به ره‌به‌يانى راپورتى خوٲم بدهيتى بوئه وهى بيخه‌مه پال راپورته‌كه‌ى خوٲم.

بينن هه‌ستايه سه‌رپى، سه‌رى خوار كرده وه و هه‌ردوو كيان چوونه دهره وه.

ته‌له‌فونم بو نه خوشخانه كرد نه مبولانسىك (ئوتومبيللى فرياكه‌وتن) بنيرن و له پشت ميژ دانيشتم و خه‌رىكى تايپى راپورته‌كه‌م بووم. كاتيىك نيرسه‌كان هاتن مه‌يته‌كه‌يان برد، جگه‌ره‌يه‌كه‌م پيكرد و په‌نجه‌ره‌كه‌م چوارتاق كرده وه و دووباره دانيشتم و خه‌رىكى تايپ كردن بوومه وه.

نه ختيىك دواتر ته‌له‌فونم هه‌لگرت و مالى ئوبيرشتورم فورر پيكه‌م داوا كرد. ده‌نگى ژنيىك له م لاوه به‌گوى گه‌يشت.

وتم: - ئىشتورم بان فورر لانگ قسه دەكات. دەكرى تەلەفۇنەكە بە
هاوسەرتان بدەن فراو پيك؟
ھاندەكەى لەسەر مېزەكە دانا و دوایى گویم لە دەنگى ھەنگاوەكانى بوو
كە دورر بۆوہ و دەرگایەك كرایەوہ. بېدەنگیەك پەيدا بوو و دوایى
لەناكاو دەنگیك بە ساردى و ئارامى لەبنان گویمدا وتى: - فۇبېرشتورم
فورر پيك.

- لە خەوم نەكردبن پيك؟
- نەخېر ھېر ئىشتورم بان فورر، ھەر ئىستا ھاتوومەتەوہ مالى.
- ئاگادارى ئەم رووداوہ ھەن؟
- بەلى، ئاگادارم، ھېر ئىشتورم بان فورر.
وتم: - پيك! بەيانى كاترئىر ھەوت لە ژوررى خۆم چاوەرېتەنم.
- بە خزمەت دەگەم، ھېر ئىشتورم بان فورر.
وتم: - دەمھەوى ئىشەكەتان بگویم.
بېدەنگیەكى كوورت ھاتەپېش و دوایى دەنگەكە وتى: - لە خزمەت
جەنابتان دام ھېر ئىشتورم بان فورر.

كوورە جمكەكانى سووتاندنى مەیتەكان رېك چەند رۆژ پېش كاتى
ديارىكراو ئامادەى كار بوون و رايىشس فورر رۆژى ۱۸ى ژوئىەى ۱۹۴۲
بۆ ئاوش ویتس ھات كە بەدەستى خۆى رېوېرەسىمى كردنەوہى
بەپړۆببات.

ئوتۆمبیلەكانى بەرپرسە فەرمیەكان دەبوايە سەرى كاترئىر دووى
نیوہرۆ بگەنە بېرکینا، بەلام لە سى و نیو تېپەرېبوو و ھىشتا ديار
نەبوون و ئەم بەدواکەوتنە بوو بە ھۆى پېشھاتنى رووداویكى زۆر جددى.

من ده‌مویست "چالاکیی تایبته" به بی که موکوپری و بی هیچ کیشیه‌یک له‌به‌رچاوی رایشس فورر به‌پئوه‌بچیت. هه‌ر بویه‌ش نه‌مویست له‌که‌سانی بی توانای ناو ئوردوگا وه‌کوو خوراکی ژورره‌کانی غاز و کووره‌کانی سووتاندنی مه‌یته‌کان که‌ک وه‌ریگرم. هه‌ر بویه‌ش که‌ک وه‌رگرتن له‌مانه‌ی که‌ دروست بوونی ئەم کووره‌یان به‌چاوی خویان بینیه‌ و ته‌نانه‌ت ئیشیان تیدا کردوه، زور سه‌خت و دژوار و پر کیشه‌تر له‌وانه‌ بوو که‌ له‌ ده‌ره‌ی ئوردوگا ده‌هینران. هه‌ر بویه‌ش کاریکم کرد که‌ شه‌مه‌نده‌فهریک به‌ دوو هه‌زار جووله‌که‌وه له‌ گیتتویه‌کی پۆلۆنی بۆ ریپوره‌سمی کردنه‌وه‌ی کووره‌کان بنی‌ردین و شه‌مه‌نده‌فهر له‌ باروخیکی زور باشدا نه‌ختیک پیشتر له‌ نیوه‌پۆ گه‌یشته‌ ئوردوگا، که‌ له‌ ژیر چاودی‌ری توند و تیژی ئیس. ئیس. ه‌کان و سه‌گه‌کان بۆ هه‌وشه‌ی گه‌وره‌ و به‌تالی "کریمای ۱" (Crematoire No1) (کوهره‌ی ژماره‌ یه‌کی سووتاندنی جووله‌که‌کان) گواسترانه‌وه. ده‌ خووله‌کی مابوو بۆ کاتژمیر دوو به‌ جووله‌که‌کانمان راگه‌یانند که‌ ده‌بی حه‌مام بکه‌ن، به‌لام چونکه‌ رایشس فورر نه‌هات و چاوه‌رانیان زوری خایاند، جووله‌که‌کان که‌ له‌ گه‌رمای سووتینه‌ری هه‌وشه‌ گیانیان ده‌رده‌چوو، نیگه‌ران و تووره‌ ده‌ستیان کرد به‌ ویستنی نان و ئاو. دوا‌ی نه‌ختیک‌تر ده‌ستیان به‌ جووله‌ و هاوارکیشان کرد.

پیک خوینساردی و له‌سه‌ره‌خویی خوی له‌ده‌ست نه‌دا. ته‌له‌فونی بۆ من کرد و له‌نیوان په‌نجه‌ره‌یه‌کی کریما قسه‌ی بۆ جه‌ماوه‌ره‌که‌ کرد و به‌ که‌ک وه‌رگرتن له‌ دیلمانجیک بۆی شی کردنه‌وه‌ که‌ کووره‌ی حه‌مام کیشه‌ی فه‌ننی بۆ هاتوه‌ته‌پیش و له‌کار که‌وتوو و خه‌ریکن چاکی ده‌که‌نه‌وه. له‌مناوه‌دا خۆشم گه‌یشتمی و خیرا فه‌رمانم دا ستله‌کان پر له‌ ئاو بکه‌ن و بۆ جووله‌که‌کانی ببه‌ن و به‌لینیم پیدان دوا‌ی حه‌مام کردن نانیشیان

دەدرىتتى و داوام لە ھاگىمان كرد گروپى مۇسىقا لە گۆشەيەكى حەوشە دەست بە ژەنىنى مۇسىقاي پۆلۈنى و قىەنى بکەن. ئىتر نازانم ئەوہى ئەوانى ئارام كرد، مۇسىقا بوو و بەس، يان ئەفسى بەرپۆەبردنى بەرنامەى مۇسىقا بەنسبەت بىروپروايان ئەوانى خاترجەم كرد، تەنيا ئەوہ دەزانم كە كەم ئەوانى ھيۆر كردهوہ و وازيان لە بىقەرارى ھىنا و بەم ئەنجامە گەيشتم كە كاتىك ھىملىر دەگاتى، بۇ بردنيان بۇ ژوروى جلك دانانى ژىرزەوينى توشى گرفت و كىشە نايين.

لە بابەت بردنيان بۇ تەلارى حەمام زۆر خاترجەم نەبووم. لەو كاتەوہ كە كرئما جمكەكان تەواو ببوون، چەند جارىك "چالاکى تايبت" يمان تاقى كردبۆوہ و سى يان چوار جار ئاگادارى ئەوہ بوومەوہ كە جەماوەر، لەكاتىك كە دەچنە ناو تەلارى ئاوپاش (ئاوپاشى حەمام) لەناكاو دەوہستان و دەكشانەوہ، كە ناچار بووين بۇ كۆتايى پىھىنان بەم كىشەيە دەست بۇ توندوتىژى بە قۇنداخ و كردنەوہى سەگەكان ببەين، لەئەنجامدا سەرەى پىشوو ھەموويان بەسەر يەكتردا بەردەبوونەوہ، ژنەكان و مندالەكان لەژىر دەست و پى دەمانەوہ و گريان و قىژە چرىكە و تىھەلدان و جنىو گويى ناسمانى كەر دەكرد.

بىشك ئەگەر سەبارەت بە پىشھاتىكى ئەم شىوہە بەرنامەى سەردانى رايشس فورر تىكچىت، ئەوا زۆر ناخۆش و خراب دەكەويتە سەر ئىمە. بەمحالەشەوہ، سەرەتا بۆخۆم تواناي پىش گرتنيم نەبوو، چونكە تەلارى حەمام بە لوولەكىشى (بۆرى) مندال فریودەرانە و كۆمەلىك چاوپاشى حەمام لەخۇيدا شك و گومانى ئەوانى چارە نەدەكرد و ئەم پاشەكەشەيە شتىكى غەريزى بوو و چارەشى نەدەكرا.

ئاخرییه‌که‌ی ناچار بووم بریارم دا له روژی هاتنی و سه‌یر کردنی هیملیژ، شارفورره‌کانیش له‌گه‌ل زیندانییه‌کان بنی‌رمه ژووری هه‌تا قالبی بچووک‌ی سابوونیان له‌نیواندا دابه‌ش بکه‌ن و ئە‌مرم به‌دۆلمی‌تچره‌کان کرد که‌ نییه‌تپاکی ئی‌مه‌ به‌گوویی زیندانییه‌کان بگه‌یه‌نن. هه‌ئبه‌ت زۆر به‌باشی ئە‌مه‌شم ده‌زانی که‌ بچووک‌ترین له‌ته‌ سابوون بو‌ زیندانییه‌کان گه‌نجیکی باوه‌رنه‌کراو بوو و هه‌ر بو‌یه‌ش متمانه‌م به‌م فریودانه‌ هه‌بوو که‌ به‌م ته‌له‌یه‌ هیچ کیشه‌ و گرفتیک روو نادات.

ئە‌م فریودانه‌ جینگه‌ی خو‌ی گرت و له‌گه‌ل هاتنی هیملیژ، شارفورره‌کان به‌ کارتۆنی گه‌وره‌ له‌نیوان زیندانییه‌کان تیپه‌رین و دیلمانجه‌کان هه‌والی دابه‌ش کردنی سابوونیان له‌ "بلندگۆ" (سه‌ماعه‌) به‌ زیندانییه‌کان راگه‌یانند و ده‌نگه‌ ده‌نگیکی ره‌زانه‌ندانه‌ له‌ زیندانییه‌کان به‌رز بو‌ویه‌وه، کاری جلك دانان به‌ خیرایی به‌رپوه‌چوو و هه‌موو جووله‌که‌کان به‌ دلخۆشیی‌یه‌وه چوونه‌ ناو ژووری غاز.

شارفورره‌کان یه‌ک به‌ یه‌ک هاتنه‌ ده‌ره‌وه، سه‌رژمی‌ری کران و پیک ده‌رگای قوورسی دروستکراو له‌ داره‌ به‌لووتی داخست. پرسیارم له‌ رایشس فورر کرد که‌ نایا چه‌ز ده‌کات له‌ کوولانه‌وه سه‌یری ژووره‌که‌ بکات؟ سه‌ری ره‌زانه‌ندانه‌ی جوولاند و من خو‌م کیشایه‌وه پاشه‌وه و هه‌ر ئە‌وکات قیزه‌ و هه‌را و هوریا و ناله‌ نال و چریکاندن و مه‌سته‌کانی که‌ به‌ دیواره‌کان ده‌که‌وتن، ده‌ستیان پیکرد.

هیملیژ سه‌یریکی کاتژمی‌ره‌که‌ی کرد، به‌ده‌ست سیبه‌ری له‌چاوی کرد و ماوه‌یه‌کی زۆر سه‌یری کردن. که‌ له‌ سه‌یرکردن و هه‌رز بوو ئیشاره‌ی به‌ئه‌فسه‌ره‌کانی کرد که‌ ده‌توانن ئە‌وانیش سه‌یری بکه‌ن.

دوایی ئەوم بۆ چهوشه‌ی گرێما رینوینی کرد و ههواکه‌شه چیمه‌نتۆکانم نیشان دا که بلوره‌کانی غازیان پێدا ده‌خرايه ناو ته‌لار. هه‌موو ئەوانه‌ی که له‌گه‌ڵ هیملیئر بوون هاتنه‌ لای ئیمه و هه‌موویانم بۆ کووره‌خانه‌ بردن و هه‌ر به‌رده‌وام بۆیانم شی ده‌کرده‌وه. دوای ماوه‌یه‌کی که‌م ده‌نگی زه‌نگی بیسترا. وتم: - ئەمه "پیک" ه که داوا ده‌کا ئامی‌ری هه‌واکه‌ش به‌کار که‌ویت، هیئر رایشس فورر، کاری له‌خواردانی غاز کۆتایی پێهاتوه.

پاسه‌وانی تایبەت به‌مکاره‌ ده‌سته‌یه‌کی هینایه‌خوار. ده‌نگی فره‌فر به‌هیزه‌وه هه‌وای له‌رزاند و هیملیئر سه‌رله‌نوی چاوی له‌ کاتر می‌ره‌که‌ی کرد. له‌وی بۆ ژووری غاز گه‌راییه‌وه. زیندانیه‌کانی زۆندیئر کۆماندۆ که چه‌که‌مه‌ی بلندی نایلۆنیان له‌به‌ر بوو، سه‌ری لوله‌ی پڕ له‌ئاویان به‌ فشاری زۆر ده‌پژانده‌ سه‌ر کۆمه‌لی مه‌یته‌کان. هۆکاره‌که‌یم بۆ هیملیئر شی کرده‌وه. له‌پشت سه‌ری من ئەفسه‌ریکی هیملیئر به‌ سه‌یروسه‌مه‌ریی و پیکه‌نینه‌وه وتی: - ئی، که‌واته‌ چه‌مام نه‌کردوو له‌م دونیایه‌ نارۆن! دوو سی کەسیک له‌ژێر لیۆ پیکه‌ینن.

هیملیئر رووی وه‌رگێرا و رووخساریکی پڕکاریگه‌ری هه‌بوو. بۆ نه‌ومی یه‌که‌م گه‌راییه‌وه و بۆ ته‌لاری کووره‌کان رۆشیتین. له‌هه‌مانکاتدا ئامی‌ری بردنه‌سه‌ر (ناسانسۆر) گه‌یشتی، نه‌رده‌کانی پێشی به‌شیوه‌ی خودکار کرانه‌وه و زیندانیه‌ تایبه‌تییه‌کان ده‌ستیان کرد به‌ چینی مه‌یته‌کان له‌سه‌ر عاره‌بانه‌کان. دوایی مه‌یته‌کان له‌به‌رامبه‌ر کۆماندۆیه‌ک تیده‌په‌رین که ئه‌رکی ده‌ره‌ینانی هه‌لقه و ئەنگوستیه‌ی مه‌یته‌کان بوو. کۆماندۆیه‌کی ئارایشگه‌ر مووه‌کانی ده‌چنی و کۆماندۆیه‌کیش رووکه‌شی دانه

زېږه‌كانيانى كۆ ده‌كردوه. دوايىن كۆماندوښ مه‌يته‌كانى ده‌خسته ناو كووره‌وه.

هيمليږ هه‌موو چالاكى پړوژه‌كه‌ى يه‌ك به‌دواى يه‌ك سه‌ير كرد، بى‌ ئه‌وه‌ى وشه‌يه‌ك بليټ. ته‌نيا له‌به‌رده‌م كۆماندوښ ددان زياتر وه‌ستا: توانا و خيراىى ئه‌م ده‌سته به‌راستى به‌رچاو بو.

دواى ئه‌و هيمليږ م بو ته‌لاره‌كانى شى كردنه‌وه و تويژينه‌وه‌ى كړيما رينوئيني‌كرد. باش ده‌زمانى كه رايشس فورر چه‌زيكى زورى له زانست هه‌يه و هر بويه‌ش به ريكوپيكي و به جوانى كاره‌كانم به‌رپوه‌بردبوو كه به شانازييه‌وه تاقىگه و ته‌لاره‌كان وه‌كوو زانكويه‌كى زور نوې بچن. رايشس فورر به وردى سه‌يرى هه‌موو شتيكى كرد و هه‌روه‌ا زور به جوانى گوڼى له شى كردنه‌وه‌كانى من گرت، به‌لام هر به‌بيده‌نگى مايه‌وه و كه‌مترين راى ده‌رنه‌برى.

له كړيما كه چووينه ده‌روه‌وه، رايشس فورر هه‌نگاوه‌كانى خيراتر كرد و هه‌ستم به‌وه كرد كه هيج چه‌زى له ديتنى زياترى ئوردوگا نييه. به‌جوريك هه‌نگاوى هه‌لده‌هينا كه نكيپه‌كه‌ى له دواوه مانه‌وه و منيش زور به زه‌حمت خوم به ئه‌و گه‌ياند.

كه به ئوتومبيله‌كه‌ى گه‌يشت، وه‌ستا، روى له من كرد، چاوه‌كانى نه‌ختيك سه‌رووتر له بوښايى بېرى و به وردى و يه‌ك ئاهه‌نگ وتى: -
ئهركيكى زور دڅارمان له‌پيشه، به‌لام ده‌بى به كوټايى بگه‌يه‌نين.

سه‌ر و قه‌د و گيپالم ريك كرد و وتم: - ياوول، هير رايشس فورر!
سلوم دا و سلوى منى وه‌لام دايه‌وه و چووه ناو ئوتومبيله‌كه‌ى.

دواى دوازده روژ، ريك له سيبه‌مى ژونيه نامه‌ى ژيره‌وه به ده‌ستم گه‌يشت.

به‌پيی راگه‌ياندراوێك كه له لايه‌ن به‌رپوه‌به‌ری ئامتسگروپي "د" (28) راگه‌ياندراره، رايشس فورر ئيس. ئيس. به‌دواي سه‌ردانی خۆی له‌كه‌ی ئيلى "ئاوش ويتس" كه له‌ رۆژى هه‌ژده‌هه‌می ژوئيه 1942 روويداره، فه‌رمانده‌ی ئوردوگا، ئشتورم بان فورر رۆدولف لانگ له‌م رۆژه‌وه‌ پله‌ی ئۆبیرشتورم بان فورر "ئيس. ئيس" ی (مقه‌ده‌م دووه‌م) پیده‌دریته‌.

خیرا ده‌ستم به‌ کار و چالاکی دوو کریمای دیکه‌ کرد. له‌سه‌ر ئەم بپروایه‌ بووم كه‌ ئەزموونی دروستی کریمای، رینگه‌ خۆش ده‌کات بۆئه‌وه‌ی خیراتر ئاماده‌ی چالاکی بن، هه‌لبه‌ت پيش له‌م رۆژه‌ی كه‌ بۆی دانراوه‌. له‌لایه‌کی دیکه‌وه‌ پنیوستی به‌ کریمای نوی هه‌ست پیده‌کرا، چونکه‌ دواي سه‌ردانی رايشس فورر، خیرا، "ئیر. ئيس. ه. ئه‌ی" (ریکخراوی ناوه‌ندی ئاسایشی ولات) به‌ ئاهه‌نگیکی خیراتر به‌شیوه‌یه‌ك ده‌ستی به‌ ناردنی زیندانیان کرد كه‌ "کریمای جمك" ی ئیمه‌ زۆر به‌ زه‌حمه‌ت و دژواری ده‌یتوانی ئه‌ركی خۆی راپه‌رینیت.

هه‌رچه‌ند ئیمه‌ ته‌نیا بیكه‌ك و بی تواناكانمان له‌ناو ده‌برد، باقیه‌كه‌یان به‌ زیندانی ناو ئوردوگاوه‌ زیاد ده‌کران كه‌ ئیستاش ژماریان یكجار زۆر بوو. زیندانییه‌كان ده‌خرانه‌ ناو سه‌رپۆشه‌كان و بارودۆخی خۆراك و پاك و خاوینی زۆر خراب بوو و نه‌خۆشی جو‌راوجۆر به‌تایبه‌ت دیفتری و تیفوس، به‌رده‌وام گیانی زیندانیانی ده‌گرت. بارودۆخ سه‌خت و دژوار بوو، چونکه‌ ده‌بوايه‌ کارگه‌كان له‌م كه‌سانه‌ کرێکار وه‌رگرن كه‌ له‌ رووی جه‌ستییه‌وه‌ به‌توانان و هه‌یج جو‌ره‌ نه‌خۆشییه‌کیشیان نییه‌، هه‌ربۆیه‌ش

38 - "D" (Amtsgruppe "D") شی نه‌کراوته‌وه‌، واپیده‌چی مه‌به‌ست به‌ له‌به‌شی ئیداره‌یی

بوونى ئەم نەخۆشيانە وايدەکرد ئەوانىش هيواى خۆيان بە وەرگرتنى زىندانى بەتوانا لە دەست بەن.

هەربۆيەش سەرلەنوئى و زۆر جار بەدواييەكدا نامەم بۆ "ئىر. ئىس. ه. ئەي". دەنارد و دەست بە داوئىيان دەبووم كە جەماوهرىكى كەمترم بۆ بنيرن، بەلام هەموو هەولەكانم بى ئەنجام بوون تا ئەويكە لە كۆتاييدا بەهوى زمان لەقى يەكى لە بەرپىسان بەم ئەنجامە گەيشتم كە بەپىي فەرمانى رايىشس فورر هەركام لە سەركردهكانى ئىس. ئىس. بە ئەنقەست يان سەبارەت بە بى توانايى و هەرچەند كەم، لە خىرايى بەرپۆهبردنى بەرنامەى لەناوبردنى جوولەكەكان كەم بكاتەو، خىرا تىرباران دەكرىت. شەمەندەفەرى هەلگىرى جوولەكەكان لە وىستەگان مافى خىرا تىپەرىن و رۆيشتنيان پىدرابوو و تەنانەت دەبوايە وەپىيش شەمەندەفەرهكانى هەلگىرى چەك و سىلاح و تەقەمەنى بۆ بەرهى شەرى روىسيا بكەون. كەواتە هىچ رىگەيەك نەبوو جگە لە سەر دانەواندن.

بەمحالەشەو لە بينينى ئەويكە ئۆردوگاكانى من – ئەو ئۆردوگايانەى كە سەرەتا بەشيوهئى تەشكىلاتى بەرپۆه دەبردن – هەفتە بە هەفتە زياتر تووشى كىشه و هەرا و هوریا و شۆرش دەبوونەو، سەرتاپى لە نفرەتدا دەخنكام.

زىندانىيەكان وەكوو مئيش دەمردن. نەخۆشىيەكانى قايرۆسىش بە خىرايى ژوورەكانى غاز زىندانىيەكانى دەكوشت و تەپۆلكەى مەيتەكان بەخىرايى دەخرانە سەر يەك كە گروپەكانى تايبەت بە گواستەوهئى مەيتەكان بۆ كرىما لەكارەكانياندا وەپاش دەكەوتن و نەياندەزانى چۆن بەرەنگارى ئەم هەموو مەيتە ببەنەو.

رۆژى شانزدهه‌مى ئوت به تهلەفۆن له بهرلین پييان راگه‌ياندم كه ئشتاندارتن فورر كیلنیر چاودیره و ده‌بى سەردانى كه‌ی ئیلى بیرکیناو بکات و سەرەتای به‌یانی رۆژى دواتر كیلنیر به ئوتۆمبیلێك گه‌یشتی. به‌حه‌یا و به‌رپۆز و به‌میهره‌بانیه‌كى زۆر پيشوازیم لیکرد و هه‌موو شتیك و هه‌موو شوینیکم نیشان دا. "چالاکى تايه‌ت" به‌لایه‌وه زۆر گرنگ بوو و ته‌شکیلاتی کریماکان وایکرد كه سەرنجی ته‌واوی ئەوه‌ی راکیشا.

نیوه‌رۆ، بۆ خواردنی نانی نیوه‌رۆ بۆ قیلای خۆم ده‌عه‌وه‌تم کرد. له‌ته‌لار چاوه‌پوانی نانی نیوه‌رۆ بووین. ئەوه‌نده‌ی پینه‌چوو كه ئیلزى‌ش هاته‌لامان. كیلنیر هه‌ستایه‌سه‌رپى پانییه‌کانی لیکدا، چاویلکه‌یه‌ك چاوییه‌كه‌ی دانا و هه‌تا عه‌رد خوار بۆوه و په‌نجه‌کانی ماچ کرد. دوايى به‌و خیراییه‌ی كه هه‌ستابوو دانیشت و رووی له‌په‌نجهره‌ کرد و وتی:

- ئی، گنه‌دیگه‌ فراو، له‌باره‌ی ئاوش ویتس بیروبۆچوونتان چیه‌؟ به‌لام تا ئیلزى‌هات وه‌لام بداته‌وه‌ خۆی ده‌ستی به‌قسه‌ کرد كه: - یا، یا، بی‌شك. ئەم بۆگه‌نه‌ له‌ راستیدا و بواره‌کانی دیکه‌... ئاخ‌ر ئیمه‌ش له‌ کۆلمه‌هوف ئەم کی‌شه‌مان هه‌یه‌... باوه‌ر بفره‌موون... به‌لام ئیوه‌ش زۆر به‌ ریکی لیره‌ دامه‌زراون. به‌ته‌واوی لیره‌ ماونه‌ته‌وه‌، گنه‌دیگه‌ فراو... (له‌ ده‌رگای گه‌وه‌ری شووشه‌یی سه‌یریکى ژووری نان خواردنی کرد)... شوینه‌که‌شتان خۆشه‌ و قیلایه‌كى جوانتان هه‌یه‌.

ئیلزى‌وتی: - چه‌ز ده‌که‌ن سه‌یرى ژوره‌کان به‌کن ئشتاندارتن فورر؟ چووینه‌ ژووری نان خواردن. كیلنیر له‌پيش كه‌وتته‌ر وه‌ستا و ماوه‌یه‌كى زۆر سه‌یرى كاری ده‌ستی سه‌ر دۆل‌به‌كه‌ی کرد و وتی: - بواره‌کانی نایینی... چه‌نده‌ روژینه‌رن! یانی لیکدانه‌وه‌یه‌كى به‌هیز (یه‌هوودی - مه‌سیحی) له‌مه‌سه‌له‌ی مردن... (جووله‌یه‌كى بچووكى به‌ده‌سته‌کانی دا):

- له‌م شته‌ كۆن و پيشينيانه.... هه‌لبه‌ت مردن كاتيگ گرنه‌گه و بايه‌خى هه‌يه كه تاك، وه‌كوو خودى ئه‌مانه پىرواى به "يه‌ك دونيا" هه‌بيت.... به‌لام ئايا به‌پراستى ئه‌مجۆره‌يه ماين لى برا! زۆر سه‌يره ئه‌م جيهانه.

وتى: - ئه‌م كاره ده‌ستيه‌يه كارى جووله‌كه‌يه‌كى پۆلۆنييه هير ئشتاندارتن فور.

كيلنير وتى: - يا، يا، به‌م حاله‌شه‌وه ده‌بى نه‌ختيگ خويى "نوردىك" (مه‌به‌ست نيزادى ئاريايى) له ده‌ماره‌كانيدا بيت، ئه‌گينا ئه‌گه‌رى ئه‌وه نه‌بوو شاكارىكى ئاوا دروست بكرىت. جووله‌كه‌كان تواناى ئه‌مجۆره‌يان نيه، زۆر له‌ميرته به‌م مه‌سه‌له‌يه گه‌يشتووم. ئاخ، ئه‌وه‌ى كه هاوار ده‌كات و خوى ده‌نوينا، كارى زيندانىيه‌كانه! ته‌نانه‌ت ئاگادارى ئه‌وه‌يان نين كه رۆژيگ له هونه‌ره‌كه‌ياندا ده‌ميينه‌وه يان نا.... بۆ ئه‌وان بيشك مردن شتىكى گرنه‌گه... تا زيندوونه دلئى خويان به‌م ئوميدوه‌وه خوش ده‌كهن....

حاله‌تتىكى نفره‌ت و رق و كينه‌ى به‌ رووخسارى دا و منيش به‌ سه‌يره‌وه پرسيم: - به‌پىرواى ئيوه من ده‌بوايه پيشم له هونه‌رى ئه‌م جووله‌كه‌يه گرتبا و نه‌مه‌يشتبا خوى خه‌رىكى بارى ئاييى بيت هير ئشتاندارتن فور؟

بۆلاى من سوورپايه‌وه و له قاقاي پيگه‌نينى دا و به ده‌نگىكى پر له مه‌كر و فريو وتى: -

هاها! لانگ! به‌رى ده‌ستتان بۆن نه‌كردبوو كه دۆلبه‌كه‌ت به‌مشيوه‌يه دژه ئاييى دروست ده‌كرىت.... (دوايى گالته‌جارى وه‌لانا و سه‌يرىكى دۆلبه‌كه‌ى كرد و ئاخىكى هه‌لكيشا و وتى): - ئيوه، لانگ، كارىگه‌رىتان له‌سه‌ر ئۆرگاگه‌تان زۆره. هه‌روه‌ها كۆمه‌ليگ هونه‌رمه‌ند له ناوياندا هه‌يه كه پييان ده‌گه‌ى.

لە دەورى مېز دانىشتىن و ئىلنى وتى: - بەلام منىش وام بىر دەكردهوه
كه ئىوهش فەرماندهى ئوردوگايهكن ئشتاندارتن فورر؟

كىلنىر كه خەرىكى كردنهوهى دەسرەى سفرهكهى بوو، وتى: - جورىكى
دىكەيه... منىش وهكوو هاوسەرى ئىوه "زىندانى هەمىشەى و ماوهم"
نىيه... زىندانىيەكانى من هەموويان... (پىكەنى و بەردوام بوو): -
ئەوانىش تىپەپىوين، يانى دىن و دەپون.

ئىلنى تووشى سەرلىشىواوى بوو و كىلنىر لە قسەكانى بەردەوام بوو:
- هيوادارم ئىوه لە دوورى دايكى نىشتمان زور دلگران نەبن گنە دىكە
فراو، پۆلۇنيا ولاتىكى پرلە غەم و خەفەتە، نىشت وار؟ بەلام وابزانم
ئەوهندهى نەماوه: بەم پىيەى هيزەكانى ئىمە بەرهوپىش دەچن، تا
ماوهيهكى دىكە بە قەفقاز دەگەن و ئىتر شەر كۆتايى پىدەت.

من وتم: - ئەمجارە ئىتر پايىز دانايەت كه كۆتايى پىدەت. لىرە
هەموومان بروامان ئەمجۆرەيه هير ئشتاندارتن فورر.

كىلنىر زور بە ورەبەرزى وتى: - لەماوهى دوو مانگ!
ئىلنى پرسى: - نەختىكى دىكە گۆششتان بو دابنىم، ئشتاندارتن فورر؟
- ئۆه، نەخىر، سوپاس گنەدىگە فراو... لە تەمەنى مندا (پىكنىنىكى
سەرزارەكى كرد): - دەبى هيواش هيواش ناگام لەخۆم بىت و زورى
نەخۆم.

ئىلنى بە حالەتىكى خۆشويستن وتى:

- ئۆه! ئىوه ئىستاش لاون ئشتاندارتن فورر!

كىلنىر بەتەواوى رووى لە پەنجەرە كرد و بە دەنگىكى حەزىن وتى:

- هەلبەت، من "ئىستاش" لاوم.

بىدەنگىيەك هاتەپىش و كىلنىر بەدواى قسەكانىداوتى:

- ئى، لانگ! دواى شەر دتتهوى چى بکهى؟ ئەم ئوردوگايانه که هەتا قىامەت نيين؟

- بىرم کردووتەو داوا لە رایش بکەم لە ئۆشتر او پارچە زەویەکم بداتى ھىر ئشتاندرتن فور.

ئیلزى وتى: - ئاخىر ھاوسەرم لە پومرانى کرىچى بارون فوت يەزەرىتس بوو، کشتوکالیگمان ھەبوو و ئەسبمان پەرەردە دەکرد.

کىلنیر يەكچاويیەكەى دانا، سەيرى کردم و وتى:

- ئى راستى؟ کشتوکال! ئەسب و ئازەلدارى! کەواتە کەوانى ئیوہ زیاتر لە تىرىكى ھەيە، لانگ! زۆر شت دەزانن.

رووى لە پەنجەرە کرد. حالەتیکى نەجیبانە و جددى بە رووخسارى دا و بە دەنگیکى وشک وتى: - زۆر باشە. زۆر زۆر باشە. لانگ! حکوومەتى رایش پىووستییەكى زۆر بە کۆچبەرەکان دەيیت.

کاتیک کە ئسلاوہکان... (پیکەنینیکی بچووکى کرد) لەناو بچن... لەراستیدا ئیوہ ئەو شتە دەبن کە دەقى رەستەى رایشس فور چى بوو؟ ئاھا، "پیشاھەنگى نمونەى ئەلمانى ئوشتراوم". لە ھەموو شتى بگوزەریین، وابزانم ئەم قسەيەى لەبارەى تۆدا وت.

ئیلزى چاوەکانى بریقەيان دا و وتى: - راست دەئین؟ لەبارەى مێردەکەمدا ئەوہى وت؟

کىلنیر وەلامى دایەوہ: - بەلى ھەلبەتە، گنە دیگە فراو. وابزانم مەبەستى مێردەکەى تۆ بوو و ئیستا کە بىرى لى دەکەمەوہ، تەنانەت دەتوانم بە متمانەوہ بلیم کە رایشس فور ناوېژیوانیكى بەتەواو مانایە.

ئیلزى وتى: - ئاخ، چەندە بۆ رۆدۆلف خۆشحالم! ئاخىر، ئیوہ نازانن چەندە زەحمەت دەکیشى! نازانن چەند ریک و ئەرکناسە!

وتم: - وازبېنه ئېلزی!

کېلنیر له قاقای پیکه‌نینی دا و به رووخساریکی پر له کاریگەر سه‌یریکی هەردوو کمانی کرد، دوایی دەسته‌کانی به‌رز کرده‌وه و وتی: - چەنده که‌یفی هه‌یه مرۆڤ له بنه‌ماله‌یه‌کی ته‌واو ئەلمانیدا خۆی ببینیته‌وه، گنه‌ دیگه فراوا! (ئه‌وکات به‌ ده‌نگی‌کی پر له غه‌مه‌وه وتی): - من بو خۆم عه‌زه‌بم. یانی له راستیدا هیچ‌کات بیرم له ژنه‌یان نه‌کردوه‌وه. به‌لام له به‌رلین هاو‌پرسی هاوسه‌ردارم هه‌یه که ژیانیکی پر له خۆشی و چێژیان هه‌یه.

له پشت میژ هه‌ستاین و بو خواردنه‌وه‌ی قاوه بو ته‌لار گه‌پاينه‌وه. قاوه‌که‌مان قاوه‌یه‌کی باش و خۆش بوو که له فه‌ره‌نسا بو "هاگی‌مان" یان ناردبوو و به‌سته‌یه‌کیشیان دابوو به ئیلزی. کێلنیر وتی:

- زۆر خۆشه! له راستیدا ئیوه لیڤه له ئاوش ویتس له ناز و نیعمه‌تدا ده‌ژین!... ژیانی ئۆردوگاش هه‌ندی شتی باشی هه‌یه... ئەگه‌ر ئەم... ته‌نیا ئەم عه‌یبه و نه‌که‌به‌تییه‌ی نه‌بوايه، یانی عه‌یبی ئۆردوگا ته‌نیا ئەمه‌یه. ئەم‌پرو سه‌ر له‌به‌یانی بیرم له‌وه ده‌کرده‌وه، لانگ، کاتیگ، ده‌تانویست "چالاکی تایبه‌ت" ت به‌ من نیشان ده‌دا... ئەم جووله‌کانه....

به‌په‌له چوومه ناو قسه‌کانی که: - یه‌ک دونه‌ی داوای لی‌بووردن ده‌که‌م هێرشتاندارتن فورر... ئیلزی گیان! ده‌کری نه‌ختیک خواردنه‌وه‌مان بو بیینی؟

ئیلزی به رووخساریکی سارد و سه‌یروسه‌مه‌ره سه‌یری کردم، هه‌ستا و چووه ژووری چێشته‌خانه. کێلنیر سه‌ری به‌رز نه‌کرد. هه‌ر ئەمجۆره

كهوچكه‌كه‌ی له‌ناو كوپي قاوه وهرده‌دا. ئيلزى له‌پشت سه‌رى خو‌ی
دهرگا‌كه‌ی به‌ته‌واو‌ی دانه‌خست.

كيلنير كه‌ سه‌يرى كوپه‌ قاوه‌كه‌ی ده‌كرد، هر به‌م شي‌وه‌يه و‌تى:

- چه‌نده‌ ناشيرين و‌ ناحه‌زن! كاتيك بو ژوورى غاز ده‌رپو‌يشتن، ريك
سه‌يريانم ده‌كرد.... چ ديمه‌نيك! چ رووت و‌ قوتيه‌كى سه‌يروسه‌مه‌ره! به
تايبه‌ت ژنه‌كان...

به‌ ناو‌مي‌دى سه‌يريم كرد.

چاوى له‌ كوپه‌ قاوه‌كه‌ی هه‌لنده‌پري:

- هه‌روه‌ها ئه‌م مندا‌لانه‌.... به‌م لاوازيه‌وه‌... به‌م ئه‌ندامه‌ ورديله‌يانه‌وه
كه‌ ريك وه‌كوو مه‌يمون ده‌چوون.... ريك وه‌كوو مشتكي گري‌ندراو...
وه‌كوو مه‌يت! له‌ راستيدا ترسناك بوو.... هه‌روه‌ها ئه‌مكاته‌ى غاز ده‌ستى
كرد به‌ بلاو‌بوونه‌وه‌....

چاو‌يكم له‌ كيلنير بوو و‌ چاو‌يكم له‌ ده‌رگا. ده‌ست و‌ پيم وون كردبوو.
عاره‌قه له‌سه‌ر مو‌ره‌ى پشتم ريگه‌ى كرده‌وه، به‌لام هيرچيم كرد
نه‌مه‌توانى لام تا كام شتى بليم. كيلنير كه، كه‌ بى ئيراده هه‌ر
كه‌وچكه‌كه‌ى له‌ كوپي قاوه وهرده‌دا ديسانى به‌دواى قسه‌كانيدا رو‌يشت
كه: - چ ليقه‌ومان و‌ فه‌لاكه‌ت و‌ داماوويه‌ك! چ حال و‌ بارودوخيك!... ريك
وه‌كوو په‌رده‌كانى "بروگيل" (وينه‌كيشيكى به‌توانا كه‌ نه‌قشى جه‌ه‌نه‌مى
له‌سه‌ر په‌رده‌ ده‌كيشا)! ئاخ‌ر كه‌ هه‌ر به‌هو‌ى ناحه‌زيه‌كه‌شيان بى، مردن
حه‌قيانه‌! تازه، فكرى ئه‌وه‌يكه‌....

پيكه‌نينيكى بچووكى هاتى:

- بيري ئه‌وه‌ى كه‌ دواى مردن، بو‌ن و‌ بوگه‌نيان له‌ كاتى
زيندوو‌بوونيشيان زياتره‌....

خیرا جووله‌یه‌کم کرد و له چۆکیم دا. له‌ناکاو به‌خۆی هاته‌وه، بۆلای خوار بوومه‌وه، به‌سه‌رم ئیشاره‌یه‌کم به‌ده‌رگای نیوه‌ کراوه‌ کرد و به‌ خیرایی وتم: - "ئه‌و هیچ له‌مباریه‌وه‌ نازانی!"

ده‌می کرده‌وه و بۆ ماوه‌یه‌کی که‌م تووشی سه‌رسوورمان هات، که‌چک به‌ده‌ست دوودا‌ی مایه‌وه و بێده‌نگبوو که‌ زۆر مه‌ترسیدار له‌و کاته‌ بوو چه‌نه‌بازی ده‌کرد. ئه‌وکات به‌ ده‌نگی‌کی ساخته‌ به‌دوای قسه‌کانیدا رویشت که‌:

به‌ئێ، برۆگیل... برۆگیلی ده‌ناسی، لانگ؟ "برۆگیله‌ پیره‌" ی نائیم، نا... مه‌به‌ستم برۆگیله‌که‌ی دیکه‌یه‌ که‌ پێی ده‌لین "برۆگیلی جه‌ه‌نه‌م" و ئه‌م نازناوه‌ی ته‌نیا به‌م هۆیه‌وه‌ پێدراوه‌ که‌ ته‌نیا و ته‌نیا وینه‌ی جه‌ه‌نه‌می ده‌کیشایه‌وه‌....
چاوم له‌ کوپه‌که‌م بریبوو.

ده‌نگی پێه‌ک هات، ده‌رگای شووشه‌یی ته‌قه‌یه‌کی کرد و ته‌نیا خوا ده‌زانی بۆئه‌وه‌ی سه‌رم هه‌لنه‌هینم چ پاله‌په‌ستویه‌کم له‌سه‌ر بوو.
کیلنیر به‌ ده‌نگی‌کی به‌رزتر وتی: - عاشقی ئه‌وه‌ بوو که‌ وینه‌ی جه‌ه‌نه‌م بکیشیته‌وه‌. بیری لێبکه‌نه‌وه‌. چه‌زێکی زۆری له‌ کیشانه‌وه‌ی وینه‌ی کوشتن و مردن و فه‌وتان و جه‌ه‌نه‌م روژانی پڕ له‌ نه‌هامه‌تی و شووم هه‌بوو.

ئیلزی سینیه‌کی خواردنه‌وه‌ی هینا و منیش به‌ ئه‌ده‌ب و چه‌یایه‌کی له‌پراده‌به‌رده‌ر سوپاسیم کرد:

- ده‌ستت نه‌هیشیت ئیلزی!

بێده‌نگیه‌ک په‌یدا بوو. کیلنیر له‌ سیله‌ی چاوی سه‌یرێکی کردم و به‌ جددییه‌تی‌کی زۆره‌ملانه‌ هاواری کرد:

- خ! ديسانيش له شته باشه‌كان، واپيده‌چي خواردنه‌وه‌كه‌شتان
فه‌رئسه‌وي بيت.

هه‌موو هي‌ز و تواناي خۆم كۆ كرده‌وه تا توانيم بلّيم: - ئەم شتانه بو
هاوپت شارفورر هاگي‌مان دەنيزن. ئەو له فه‌رئەنسا زۆر هاوپرّي و ئاشناي
هه‌يه.

به‌لام به‌م هه‌موو هه‌وله‌ي دام ديسانيش ده‌نگم به‌ ساخته‌يي ده‌رچوو. له
سيله‌ي چاووم سه‌يرئكي ئيلزيم كرد: سه‌ري داخستبوو و رووخساري
هه‌يچ شتئكي نيشان نه‌ده‌دا.

سه‌رله‌نوئ قسه‌ ده‌ستي پيكرده‌وه. كئيلنير رووي له ئيلزي كرد و وتي: -
ئەم فه‌رئەنسا يەش زۆر سه‌يره، گنه‌ ديگه‌ فراو!

ئيلزي به‌ ده‌نگي ئارام وتي:

- كوني‌اك، ئشتاندارتن فورر؟

- ته‌نيا نه‌ختئك، گنه‌ ديگه‌ فراو.... ده‌بي كوني‌اك تام بكري. (ده‌ستي
به‌رز كرد): - وه‌كوو خوودي فه‌رئەنسيه‌كان هه‌رجاره‌و ته‌نيا چه‌ند
دلؤپئك، ئەويش زۆر به‌ هي‌واشي.... هاوپري‌كاني بي زه‌وقئ ئيمه‌ له‌وي
پي‌كه‌كه‌يان لي‌واوليئو ده‌كەن و هه‌ليده‌لوشن!

پي‌كه‌نينئكي بچووكي كرد كه‌ پي‌يه‌وه‌ دياره‌ به‌ زۆره‌ملييه. دوايي
سه‌يرئكي مني كرد. ئاگاداري ئەوه‌ بووم كه‌ ديهه‌وي هه‌رچي زووتر
باروبنه‌ي به‌هسته‌ئ و تيبته‌قيئني.

ئيلزي كوني‌اكي بو تيكرد و پي‌كي منيشي هه‌تا نيوه‌ پر كرد.

وتم: - سوپاس ئيلزي!

سه‌ري به‌رز نه‌كرد و دووباره‌ بي‌ده‌نگي ژووره‌كه‌ي پر كرد.

کيلنير وتی: - له ماکسیم (له ريسټورانته ناوداره‌کانی فه‌ره‌نسا) کونیاکی له پيکی گه‌وره‌دا دینن که خړ و خۆله. به‌مشيوه‌یه (به‌دهستی شیوه‌ی پيکی له هه‌وادا نیشان دا).

ديسانيش بيدهنگی هاته‌پيش و ديسانيش كيلنير وه‌قسه هاته‌وه: - به‌لئ، پاریس شاریکي سه‌یره گنه ديگه فراو. ده‌بی دان به‌وه دابنيم که (پيکه‌نينيکی بچوکی کرد) جاريوايه غره‌یی به هير ئابتس هوه ده‌بم؟

که‌ميکی ديکه له‌باره‌ی ماکسیمي پاریس قسه‌ی کرد و ئه‌وکاته هه‌ستايه‌سه‌رپي و ئيزنی رويشتنی خواست. بينيم که ته‌نانه‌ت کونیاکه‌که‌شی ته‌واو نه‌کردوو.

ئيلزنی مان له ژووری ميوانداری جيه‌يشت. من له‌گه‌ل كيلنير هه‌تا خوارووی قادرمه‌کان رويشتم و هه‌تا ئوتۆمبيله‌که‌ی له‌گه‌ل رويشتم. ئه‌و رويشت و منيش داخ و هه‌سه‌ره‌تم خوارد که بۆچی کلاوه‌که‌م هه‌لنه‌گرتوه، ئه‌گينا منيش ده‌رپويشتم.

به هيواشی گه‌رامه‌وه، له قادرمه‌کان سه‌رکه‌وتم و له ده‌رگای بيناکه چوومه ژوور. ئاگادرای ئه‌وه بووم که کلاوه‌که‌م له‌وي نيه‌ه. ده‌رگای ژووری کارم که کرده‌وه، هه‌ر له‌وي وشک بووم، ئيلزنی له‌وي بوو. ساف و ريك و به رهنگی وه‌کوو گه‌چ وه‌ستابوو و ده‌ستی چه‌پی به پشت کورسی گرتبوو.

بی ئيراده ده‌رگام له پشته‌وه به‌ست و رووم وه‌رگي‌را. کلاوه‌که‌م له‌وي له‌سه‌ر مي‌ز بوو.

خووله‌کيکی ته‌واو تيپه‌ری.

کاووه‌که‌م ده‌ست دایه و له‌سه‌ر سه‌رم دانا و هه‌ر که ویستم بگه‌ریمه‌وه،
ئیلزی وتی:

- روڤولف.

بۆلای گه‌رامه‌وه.... سه‌یرکردنه‌که‌ی ترسناک بوو.

وتم: - که‌واته ئیشی تو ئه‌وه‌یه!

سه‌رم وه‌رگه‌پرا و وتم: - نازانم ده‌ته‌وی چی بلێی!

حه‌زم ده‌کرد بچمه‌ ده‌روه و به‌ردیکی پینچ پووتی له‌سه‌ر ئه‌و قسه و
باسه‌ دابنیم. به‌لام هه‌ر له‌وی وشک و ریک وه‌ستابووم و توانای ئه‌وهم
نه‌بوو که سه‌یریشی بکه‌م.

به‌ ده‌نگیکی نزم و خه‌فه‌کراو وتی: - که‌واته تو به‌ غاز ده‌یانخنیکی!....

ئهم بۆنه پیس و ترسناکه هی ئه‌وانه!

ده‌مم کرده‌وه، به‌لام هه‌یج ده‌نگیکی لی نه‌هاته‌ده‌ر.

دوو‌باره وتی: - ئهم دووکه‌لکیشانه! تازه ده‌زانم.

سه‌یری عه‌ردم کرد و وتم: - ئی، مردوو‌ه‌کان ده‌سووتینن ئیت. له
ئه‌لمانیا هه‌میشه مه‌یته‌کانیان سووتاندوو‌ه. خوشت ده‌زانی. مه‌سه‌له‌یه‌کی
ته‌ندرووستییه ئه‌مه. ئیترتنی پی ناوی. ئه‌ویش به‌م هه‌موو نه‌خووشییه
قایروسیانه‌وه.

قیژاندی: - درۆ ده‌که‌ی! تو ئه‌وان به‌ غاز ده‌کووژی!

به‌ په‌شیوی و شیواوی سه‌رم به‌رز کرد: - من درۆ ده‌که‌م؟ ئیلزی! چۆن
غیره‌تی ئه‌وه‌ت په‌یدا کردوو‌ه....

بی ئه‌وه‌ی گوێ له‌ قسه‌ی من بگریت، له‌ قسه‌کانی به‌رده‌وام بوو.

- پیاوه‌کان، ژنه‌کان، منداله‌کان.... هه‌مووان تیکه‌ل پیکه‌ل....

به‌رووت و قووتی.... ئه‌و مندالانه که هه‌موویان وه‌کوو مه‌یمون ده‌چن....

سه‌رم راست راگرت و وتم: - نازانم، ئەم قسه گالته‌جاریانه‌ت له کوی
هیناوه.

هه‌ولیکی زۆرم دا تا بتوانم به‌خۆم بيمه‌وه. گه‌رامه‌وه و هه‌نگاوێک بۆ لای
ده‌رگا چووم، به‌لام ئیلزی به‌هه‌نگاوێکی خیرا پیش من گه‌یشته‌ ده‌رگا و
پالی به‌ده‌رگاوه دا و وتی: - تۆ، یانی تۆ!

هه‌موو جه‌سته‌ی ده‌له‌رزی، چاره‌ زه‌ق و بریقه‌داره‌کانی له‌من بریبوو....
هاوارم کرد که: - وایر ده‌که‌یه‌وه که من خۆم زۆرم حه‌ز له‌م کارانه‌ هه‌یه؟
له‌ناکاو شه‌پۆلیک شه‌رمه‌زاری هه‌موو جه‌سته‌می داگرت: من خیانه‌تم به
رایشس فورر کردوه. نه‌ینی حکوومیم لای هاوسه‌رم ئاشکرا کردوه.

ئیلزی قیزاندى: - که‌واته‌ راسته‌! تۆ ديانکووژی! (به‌گریانه‌وه دووباره‌ی
کرده‌وه) ديانکووژی! ديانکووژی!

خیرا خۆم گه‌یاندى و به‌ هه‌ر دوو ده‌ست شانەکانیم گرت، به‌ری ده‌ستم
له‌سه‌ر ده‌می دانا و وتم: - هیواش، ئیلزی تۆ خوا هیواشتر!
خۆی له‌ده‌ست من ده‌ره‌ینا. ده‌ستم کیشایه‌وه. گوئی تیرژ کرد و
هه‌ردووکه‌مان بۆ ماوه‌یه‌ک به‌ناارمی و بی جووله‌، وه‌کوو دوو هاوبه‌شی
تاوان گویمان له‌ ده‌نگ و چریه‌ی ماله‌وه‌ گرت.

به‌ ده‌نگی ئاسایی وتی: - وایانم خاتوو موللر رویشتبێ.

- ئەه‌ی خزمه‌تکار چی؟

- له‌ ژیرخان جلکه‌کان ده‌شوات. منداله‌کانیش خه‌وتوون.

دووباره‌ بۆ ماوه‌یه‌کی کوورت گویمان گرت. دوایی ئیلزی رووی وه‌رگێرا
و سه‌یریکی منی کرد و له‌ناکاو وه‌کوو ئەوه‌ی وه‌بیری هاتیبته‌وه که من
کیم، دووباره‌ ترس رووخساری داگرته‌وه و خۆی به‌ ده‌رگا وه‌نووساند.

به زه‌حمه‌تیکی زوره‌وه وتم: - گوی بگره ئیلزی! تو ده‌بی درک بکه‌ی.
ئه‌وانه خوا دایناون بو مردن و به‌س. ئاخر خو ئیمه نانی مفتمان نییه
بیده‌ین به ئەمانه. تازه خوشیان به قازانجیانه که
زور به سه‌یری چاوی لیکردم.

له قسه‌کانم به‌رده‌وام بووم که: - ئاوا هه‌لسوکه‌وتیان له‌گه‌ل بکری...
ئه‌مجوره مردنه باشته یان مردنی به برسیتی؟
به ده‌نگیک که بیزاری لیده‌باری وتی: - ئه‌مجوره که‌واته تو ئه‌مجوره
بیر ده‌که‌یه‌وه!

- به‌لام ئاخر به ئیمه چی؟ مه‌گه‌ر من چکاره‌م. ئەمه فرمانه و ئەمریک
سه‌رووتره.....

زور به سه‌یره‌وه وتی: - کی ریگه‌ی به‌خوی داوه که ئەمریکی ئاوا
ده‌ریکات؟

- رایشس فوررا!

نیگه‌رانیه‌کی زور دلمی ریککوشی: ئەمه‌ش خیانه‌تیکی دیکه!
ئیلزی دووباره‌ی کرده‌وه: - رایشس فوررا (لیوه‌کان ده‌ستیان به له‌رزین
کرد. به ده‌نگیکی خه‌فه وتی): - پیاویک.... که منداله‌کان به‌م هه‌موو
متمانه‌یه‌وه بۆلای ده‌چن! (به ته‌ته‌په‌ته وتی): بۆچی، ئاخر بۆچی؟
شانه‌کانم هه‌ل‌او‌یشت و وتم: - تو ناتوانی درک به‌وه بکه‌ی. درکی ئەم
شتانه بو تو سه‌خت و دژواره. جووله‌که‌کان مه‌ترسیدارترین دوژمنانی
ئیمه‌ن. ئەگه‌ر ئیمه هه‌ر ئیسته‌ ده‌ست به‌کار نه‌بین و له‌ناویان نه‌به‌ین، ئەوا
ئه‌وان دوا‌یی نه‌ته‌وه‌ی ئەلمانیا له‌ناو ده‌به‌ن.

خیرا قسه‌که‌ی منی قو‌سته‌وه و وتی: - ئەم قسه‌ سه‌یر و سه‌مه‌رانه!....
له کاتی‌کدا ئیمه براوه‌ی شه‌ر ده‌بین، ئەوان چۆن ده‌توانن له‌ناومان به‌ن؟

به ده‌میکی کراوه که قسه‌کانی به‌لامه‌وه سه‌یر بوون، سه‌یریم کرد. تا ئیستا هیچ کات بیرم له‌وه نه‌کردووه‌ته‌وه. ئیتر می‌شکم کاری نه‌ده‌کرد. سه‌رم وه‌رگیرا و دوا‌ی بی‌ده‌نگییه‌کی کوورت ته‌نیا ئه‌مه‌م وت:

- ئه‌مه فه‌رمانه و به‌س.

- به‌لام تو ده‌توانی داوا‌ی کاریکی دیکه بکه‌ی.

به توندی وتم: - مه‌گه‌ر نه‌مکرد؟ من که داوام کرد بمی‌رنه به‌ره‌ی شه‌ر، مه‌گه‌ر له‌بیرت نییه؟ رایشس فورر قبوولی نه‌کرد ئیتر!

به ده‌نگیک که ته‌نیا رق و کینه‌ی لیده‌باری وتی: - نه‌ده‌بوایه بجیته ژیر باری ئه‌م کرده‌ویه قیزه‌ونه!

به‌سه‌ریدا قیزاندم: "ئیلزی!" وابزانم بو خوله‌کیک هیچ وشه‌یه‌کم نه‌دو‌زیه‌وه. به ده‌نگیک که له‌ قوو‌رگمدا ده‌شکایه‌وه وتم: - ئاخ‌ر.... ئاخ‌ر.... ئیلزی! ئه‌م قسه‌یه‌ی که تو ده‌یکه‌ی.... دوور، دوور له شه‌رافه‌ته، دژی شه‌رافه‌ته.

- ئه‌م کاره‌ی که تو ده‌یکه‌ی چیی؟

- ئاخ‌ر، سه‌رباز و سه‌رپیچی له فه‌رمان و ئه‌مره‌کان؟..... تازه ئه‌مکاره چی ده‌گو‌ری؟ پله‌یان لی ده‌ستاندم، ئه‌شکه‌نجه‌یان ده‌کردم و تیربارانیان ده‌کردم.... ئه‌وکات تو چیت به‌سه‌ر ده‌هات؟ مندا‌له‌کان چیان به‌سه‌ر ده‌هات؟

ئیلزی وتی: - ئاخ هه‌مووا! هه‌مووا! هه‌مووا!

قسه‌که‌یم ب‌ری و وتم: - له‌گه‌ل ئه‌مه‌شدا ئه‌مکاره هیچ که‌لکیکی نه‌بوو، منیش قبوولم نه‌کردبا، که‌سیکی دیکه ده‌یکرد و دیسانیش هه‌ر ئه‌مه‌ی که هه‌یه دووباره ده‌بو‌وه!

چاوی بریقایه‌وه و وتی: - به‌لی، به‌لام له‌محاله‌دا تو‌ئه‌مکاره‌ت
نه‌کردبوو!

به‌سه‌رلیش‌یواوی سه‌یریم کرد و وتم: - ئاخ‌ر، ئیلزی...

به‌لام ئیتر بیر و هۆشم توانای هیچی نه‌مابوو.

ئه‌وه‌نده که ریک و شهق و رهق وه‌ستابووم هه‌ستم کرد ماسوولکه‌کانم ژان
ده‌کن. ریک سه‌یری رووبه‌پووی خۆم ده‌کرد، بی‌ئه‌وه‌ی سه‌یری ئیلزی
بکه‌م، بی‌ئه‌وه‌ی بیبینم، بی‌ئه‌وه‌ی هیج شتی، هیج شوینی بیبیم.
به‌زه‌حمه‌ت وتم: - ئه‌مه‌ فه‌رمانه‌ و به‌س.

ئیلزی زه‌رده‌یه‌کی هاتی و وتی: - ئه‌مه‌ فه‌رمانه‌ و به‌س!

له‌ناکاو رووخساری له‌ناو ده‌سته‌کانیدا شارده‌وه.

دوا‌ی ماوه‌یه‌ک چوومه‌پیش و شانه‌کانیم گرت. به‌قیزه‌وه سه‌یری کردم.
به‌هه‌موو هیزه‌وه پالی پیوه‌نام و به‌ده‌نگیک له‌ره‌نج و ئازاری رووحی و
ده‌روونی لیده‌باری، قیرانندی: - ده‌ستت له‌من مه‌ده!

پییه‌کانم له‌ژیر جه‌سته‌م ده‌ستیان کرد به‌له‌رزین. قیراندم: - ئه‌م
حه‌قه‌ت نییه‌ ئاوا له‌گه‌ل من هه‌لسووکه‌وت بکه‌ی! من له‌م ئوردوگایه
هه‌رچی که ده‌یکه‌م ئه‌مر و فه‌رمانه‌. له‌وی من له‌هیج شتیک به‌رپرسیار
نیم.

- خۆ به‌پۆه‌به‌ری کاره‌مان توی!

به‌وپه‌ری بی‌هیوا‌یی سه‌یریم کرد. وتم: - هیج له‌قسه‌کانت ناگه‌م
ئیلزی. ئاخ‌ر من له‌وی هیچکاره‌م. له‌ناو سوپادا، کاتیک سه‌رکرده‌یه‌ک
فه‌رمانیک ده‌رده‌کات، بو‌خی تییدا به‌رپرسیاره. ئه‌ویش ته‌نیا بو‌خوی به
ته‌نیا. ئه‌گه‌ر فه‌رمانه‌که خراب بی‌ت، ئه‌وا ئه‌وه‌ی ته‌مب‌ی ده‌کریت
فه‌رمانده‌که‌یه، نه‌وه‌کوو ئه‌و که‌سه‌ی به‌پۆه‌ی ده‌بات.

به هيوري وتي: - ڪه واته ٺهه هويه ده بيته هوڪاري به پيوه بردني
ٺهه مهيه. ياني ٺهه گهر ڪاره ڪه خراب بيت، ٺهه وهي سزا ده دريت ٺهه توني!
ٺيتر به قيڙه وه لامي دايه وه: - به لام من هيچڪات ٺاوا بيرم لي
نه ڪردوه ته وه. مه سهله ڪه ٺهه مهيه ڪه من ناتوانم سه رپيچي له ٺهه مر و
فهرمانی به رپرسانم بڪه م. ٺاخري بوجي تينا گهي؟ من ٺاوا دروست ڪراوم
ڪه هيچڪات تواناي سه رپيچيم نيهه!

به هيوريه ڪي مه ترسيدار وتي: - ڪه واته ٺهه گهر فهرمانيان پي ده داي
فرانتسه بچڪو لانه ڪه تيرباران بڪهي، ده تڪرد!
به سه رليشيواوي سه ريريم ڪرد.

ونم: - به لام ٺاخري... ٺهه شيتايه تيهه!... ٺهه گهري ٺهه وه نيهه فهرمانيني
ٺاوام پييدهن.

به پيڪه نينيڪي وه حشيانه وتي: - بوجي نا؟ مه گهر ٺهه مريان
پينه ڪردوي منداله ورديلانه ڪاني جووله ڪه ڪان بڪوڙي؟ چي ده بيته هوي
ٺهه وهي ٺهه مري ڪوشتنی مندالی خوت پينه دهن؟ چي ده بيته هوي ٺهه وهي
ٺهه مري ڪوشتنی فرانتست پي نه دهن؟

- ٺاخري ياني چي؟ شتي وايه ريشس فورر ٺهه مريڪي ٺاوام پيڪات.
شتيڪي ٺاوا مه حاله! ٺهه مه....

ده مويست بليم ٺهه مه "غهيري مه حاله!" به لام وشه ڪان له ناو ٺهه وڪمدا
مانه وه: وه بيرم هاته وه ڪه ريشس فورر دابووي خوشڪه زاي خويان
تيرباران ڪردبو!

چاوه ڪانم داخست، ڪار له ڪار ترازابوو.

ئیلزى زۆر به شه‌رمه‌زارى سه‌يرى كردم: - كه‌واته متمانته نيهه!
ده‌بينى؟ متمانته نيهه... كه‌واته ئه‌گه‌ر رايه‌شس فورر ئه‌مى كوشتنى
فرانتست پى بكات، ده‌يكووژى. مه‌گه‌ر نا؟

نيه‌ى ددانه‌كانى له‌ژير ليوى به‌ده‌ر كه‌وت. وام هه‌ست كرد ئیلزى له‌ناو
ده‌چیت، له‌مكاته‌دا شتىكى ئاژه‌لى و ترسناكم له‌ چاوه‌كانيدا بينى... ئاخ،
ئیلزى ئاوا ميه‌ره‌بان، ئیلزى ئاوا له‌سه‌ره‌خۆ....

له‌ناو چوه، تىكقوورماوه، واپی‌ده‌چوو كه‌ هه‌زاران رق و كينه‌ى به‌نسبه‌ت
من له‌ دل دايه.

به‌ توو‌په‌ى و كينه‌يه‌كى زۆره‌وه‌ دووباره‌ى كرده‌وه: - ده‌تكرد!
ئه‌مكاره‌ت ده‌كرد!

ئيت‌نه‌مزانى چى هاته‌پيش. سویندم خوارد كه‌ ده‌مويست بلیم "هه‌لبه‌ته
كه‌ نا!"... سویندم ده‌خوارد كه‌ بى هيج شك و دوودلیيه‌ك ده‌مويست
ئه‌مه‌ بلیم، به‌لام وشه‌كان له‌ ئه‌وكمدا ريكنه‌ده‌خران و ته‌نيا وتم:--
نه‌مه‌كرد!

ئیلزى چاوى له‌سه‌ر چاوم هه‌لنه‌ده‌گرت. ئيت‌ر توانای ئه‌وه‌م نه‌بوو هيج
شتىك بلیم، به‌لام ناؤمیدانه‌هه‌زم ده‌كرد سه‌ره‌له‌نوئى بمتوانيبا قسه
بكه‌مه‌وه. حال و بارودۆخى خۆم روون بكه‌مه‌وه. شى بكه‌مه‌وه..... به‌لام
زمانم به‌مه‌لاشومه‌وه‌وه‌نووسابوو.

ئیلزى گه‌رايه‌وه‌ ده‌رگای كرده‌وه‌ و چوه‌ ده‌ره‌وه‌ و ده‌نگى پيه‌ه‌كانيم
بيست كه‌ به‌ راكردن قاده‌مه‌كانى ده‌برى.

داوى ماوه‌يه‌كى كوورت ته‌له‌فۆنه‌كه‌م كيشايه‌ پيش خۆم و ژماره‌ى
ئۆردوگام گرت. داوى ئۆتۆمبۆله‌كه‌م كرد و چوومه‌ ده‌ره‌وه‌، پيه‌ه‌كانم شل و

پهككهوته بوون. تا گه يشتنى ئوتۆمبيل كاتى ئەوهم هه بوو له ژوردهكه مدا بيم و بچم.

هيشتا چەند خوولهكك له هاتنم بۆ ئيداره تينه پەريبوو كه زهنگى تهلهفون ليدرا.

تهلهفونهكهم وهلام دايهوه. دهنگيكي سارد له ملاوه وتى:

- هيرئوييرشتورم بان فوررا!

- يا؟

- پيك له كرئماي ۲ قسه دهكات گه ورم: جوولهكهكانى شهمهندهفەرى ۲۶ شوپشيان كردوو.

- چى؟

- جوولهكهكانى شهمهندهفەرى ۲۶ شوپشيان كردوو. خويان هاويشته سەر ئەو شارفورريانهى كه ناگيان له دانانى جلكيان بوو. چهكهكانيان لى سهندوون. وايهري كارهباشيان پچراندوو. نيگابانهكانى ناوهوه وهبەر گوللهيان داون، بهلام جوولهكهكانيش تهقهيان كردووتهوه.

- دوايى؟

- زور سهخته بتوانين بهسەرياندا زال بين، گه ورم. له ژورى جلك دانان پهنايان گرتوو و تا چهكمهيهك دهبينن تهقهى ليدهكن.

- زور باشه پيك، ئيستا بوخوم ديم.

تهلهفونهكهم داخست، به خيراى له ژورى ئيداره چوممه دەرەوه و خوم هاويشته ناو ئوتۆمبيل.

- كرئماي ۲! (بۆ پيشهوه خوار بوومهوه و وتم): - خيراتر، ديتس.

ديتس سەرى داخست و ئوتۆمبيل به خيراى بهريكهوت، تووشى سەرسوورمان ببوم: تا ئەو كاته هيچكات تووشى شوپش نه ببوم.

- قىرژەى وەستانى تايەكانى ئۆتۆمبېل ۋەخۆى هېنامەوہ.
- چەند لە شارفوررەكان چەك كراون.
 - پېنج كەس.
 - چەكەكانيان چى بوو؟
 - موسەلسەلى سووك.
 - جوولەكەكان زۆريان تەقە كردوہ؟
 - بەلى. بەلام ئىشتاش دەبى فېشكەيان مابى. ھەر ئەوئەندە توانيم دەرگايان لەسەر دابخەم. تا ئىستا دوو كوژراومان ھەيە و چوار بريندار. ھەلبەت ئەم پېنج شارفوررانە حسيب ناكەم. بېشك ئەوان....
 - قسەكەيم بېرى: - چۆن بىر دەكەنەوہ؟
 - بىدەنگىيەك روويدا و پىك وتى: - بە درىژكردنەوہى رووداوەكە دەتوانين بە چۆكيان دابىنين.
 - بە دەنگىكى وشك وتم: - ھەر قسەشى لىمەكە. ناتوانين كرىما بۆ كاتىكى زۆر بىكار بىلئىنەوہ. دەبى كارەكان بەردەوام بن.
 - سەيرى رىزى ئىيس. ئىيس. ھەكانم كرد كە بيناى دانانى جلكيان دەورە دابوو.
 - سەگەكان چى؟
 - ھەولم دا.... بەلام جوولەكەكان وايەرى كارەبايان بېيوہ... ژوورەكە وەكوو قەبر تاريكە و سەگەكان پى نانىنە ناوى.
 - فكرىكم كردەوہ و وتم: - بنىرن و ئىنارەيەك (رووناكى بەھىن) بىنن.
 - پىك فەرمانىكى دا و دوو ئىيس. ئىيس. بەراكردن رۆيشتن.
 - وتم: - كۆماندۆى ھىرشبەر ھەوت كەسە. دوو كەس لەناكاو دەرگا دەكەنەوہ و لەپشت سەرى خويان دەيبەستن. ھىچ مەترسىيەك بۆ ئەوان

نییه. کهسی ناوه‌پاست ئیناره‌که راده‌گری. له هه‌ردوو لای ئه‌و دوو چه‌کداری نوخبه جووله‌که‌کان وه‌به‌ر گولله ده‌دهن. لای چه‌پی دوو ئیس. ئیس‌ی به‌توانا له‌ته‌قه‌کردن به‌هزی خویمان ته‌قه‌ده‌کن، ئامانج له‌ناو بردنی جووله‌که‌کانی چه‌کداره و هه‌روه‌ها ریگه‌نه‌دان له‌هه‌لگرتنه‌وی چه‌که‌کان له‌لایه‌ن جووله‌که‌کانه. هه‌ر ئیستا کۆماندۆیه‌کی دیکه‌دیاری بکن که‌جیگه‌ی کۆماندۆی یه‌که‌م بگریته‌وه.

بیده‌نگیه‌ک رووی دا و پیک به‌ده‌نگیه‌کی سارد وتی: - ئه‌و که‌سه‌ی که‌ده‌بی ئیناره‌که‌بگری، خوینی به‌ئه‌ستۆی منه‌وه‌ نییه. وتم: - سه‌ریازه‌کانت هه‌لبژیره.

- دوو ئیس. ئیس. به‌پراکردن ئیناره‌یان هینا. پیک خۆی له‌کاره‌بای دا و‌هه‌لقه‌ی وایه‌ری کرده‌وه.

وتم: - وایه‌ره‌که‌ده‌بی زۆر درێژ بییت. ئه‌گه‌ر هه‌رشه‌که‌مان وه‌لامی دایه‌وه، ده‌بی‌بتوانین بچینه‌ناو بیناکه.

پیک کاره‌کانی به‌پڕیوه‌برد. دوو که‌س هه‌ر له‌ئیستاوه‌له‌پشت ده‌رگا بوون و پینجی دیکه‌ش له‌سه‌ر قادرمه‌ی یه‌که‌م به‌ئاماده‌یی له‌سه‌ر س‌ک راکشایبوون. ئه‌وه‌ی ناوه‌وه، شارفوریک ئیناره‌که‌ی به‌سینگیه‌وه‌ نابوو و ئه‌م پینجه‌ی دیکه‌بی‌جووله‌بوون، به‌رووخسای پڕ له‌به‌رزیه‌وه‌ که‌هه‌ول و تیکۆشانیان لی‌ده‌باری.

پیک فه‌رمانی دا. ئه‌وان به‌یکه‌وه‌ و به‌خیرا له‌قادرمه‌کان چوونه‌خواره‌وه‌ و وایه‌ری کاره‌باش به‌دوایانه‌وه‌ وه‌کوو مار له‌سه‌ر عه‌رد ده‌کی‌شرا. له‌یه‌ک مه‌ترونیوی ده‌رگا وه‌ستان. پینج ئیس. ئیس‌ی دیکه‌بی‌به‌دره‌نگی که‌وتن له‌سه‌ر قادرمه‌ی یه‌که‌م جیگه‌ی ئه‌وانیان گرته‌وه‌ و بیده‌نگیه‌کی قوورس ئه‌وی‌ داگرت.

پيك له سهر قادرمه‌كان خوار بۆوه، رووی له شارفورره‌كه كرد كه ئيناره‌كه‌ی به‌سینگه‌وه‌یه و ده‌ستی به‌رز كرد.

وتم: - پيك، يه‌ك خوله‌ك بوه‌سته!

گه‌پرايه‌وه بۆلا‌ی من و ده‌ستی شل بۆوه و كه‌وته خوارى. چوومه لا‌ی قادرمه، كۆماندۆكانى ژماره‌ی دوو خۆيان كيشايه پشته‌وه و من چوومه خواره‌وه:

- بیده‌ن به‌ من.

شارفورر تووشى سه‌رسورمان بوو و سه‌يرى منى كرد. سه‌ر و رووخسارى ته‌پرى عاره‌قه بوو. دواى ماوه‌يه‌كى كوورت ريك به‌رامبه‌رم وه‌ستا و وتى:

- ياوول هير ئۆبیر شتورم بان فورر!

ئيناره‌كه‌ی پيدام.

وتم: - ئيوه ده‌توانن برۆن.

شارفورر سه‌يرى‌كى كردم، پانييه‌كانى ليكدا، بۆ دواى گه‌پرايه‌وه، له قادرمه‌كان چووه سه‌ره‌وه.

له چاوه‌پروانى گه‌يشتنى بۆ سه‌رووی قادرمه‌كان، يه‌ك به‌ يه‌ك ئيس. ئيس ه‌كانم سه‌ير كرد.

- هه‌ر كه‌ وتم "يا" ده‌رگاكان بکه‌نه‌وه، هه‌موومان دوو هه‌نگاو به‌يه‌كه‌وه ده‌چينه پيشه‌وه، ئيوه راکشینه سه‌ر سینگ و ده‌ست به‌ ته‌قه‌ كردن بکه‌ن. ئيتر نابى ئەمانيان بده‌ن.

ده‌نگيک وتى: - هير ئۆبیر شتورم بان فورر!

گه‌پرايه‌وه و سه‌رم به‌رز کرده‌وه. پيك بوو كه له سه‌ره‌وه سه‌يرى ده‌کرد. زۆر دلگير ببوو. وتى:

- هير ئۆيپرشتورم بان فورر... ئاخىر ئەمە ناکرى! ئەمە كە...
به توندى سەيرىم كرد، دەنگى برا. گەرامەو شويىنى خۆم و پيش خۆم
سەير كرد و وتم: - يا!

دەرگا كرايه‌وه و لەپشت سەرى ئيمە داخرا. ئيناره‌كەم به سينگمەوه
ريككوشى، ئيس. ئيس. هەكان خۆيان هاويشته سەر عەرد و لەسەر سينگ
راكشان و گوللە بوو كە لەهەر دوولای من بەسەر جوولەكەكاندا دەبارى.
به هيوورى ئيناره‌كەم لە راست بۆ چەپ و لە چەپ بۆ لاى راست
دەسووراند و دوو ئيس. ئيس. هە نوخبەكان دوو گوللەيان هاويشت.
بەسەبرى ئيناره‌كەم بۆ لاى چەپ سووراند، گوللەكان پيگەوتبوون. من
لەناو دلى خۆمدا وتم: "ئيستايە!" ئيناره‌كەم سووراندەوه بۆ لاى راست و
لەژيىر تەقەى بى پسانەوه‌ى موسەلسەله‌كان دەنگى دوو تەقەى ديكەم
گوى ليىبوو.

هاوارم كرد بەرەو پيشه‌وه. چووينە ناو بيناكە و دواى چەند هەنگاو
ئەمرى وەستانى تەقەم دا. جوولەكە نيوه رووتەكان لە گۆشەيه‌كى
ژوورەكە لەخويندا شەلال ببوون. تيكەل و پيگەل بوون و رووناكى ئيناره
به چاوه زەقەكانيان كەوتبوو.

سەر و گوئلاكى پيك لاى من پەيدا بوو. لەناكاو هەستم به ماندووييه‌كى
زۆر كرد. ئيناره‌كەم دايه دەست ئيس. ئيس. يك و رووم لە پيك كرد:

- بەرپرسيايه‌تى به دەسته‌وه بگره.

- "زۆ بيفهى" (لە فەرمانى جەنابتان دام)، ئۆيپرشتورم بان فورر!
(وتى): - دەبى غازيان لەخوارد بدریت.

- كيشه‌تان بۆ دروست دەكەن. يەك يەك لەدەرگای بچووك بيانهيىننه
دەرى و بيانبه‌نه تەلار و تاك تاك تيربارانيان بكەن.

له‌و قادرمانه‌ی كه ده‌چوو نه‌ ناو چه‌وشه، به‌ له‌سه‌ره‌خۆی سهركه‌وتم. هه‌ر كه ئیس. ئیس. هه‌كان منیان بینی، بیده‌نگیه‌کی زۆر ناخۆش ئه‌وانی گرتوه‌ و هه‌موویان رێك وه‌ستان. به‌ ئیشاره‌ پیم وتن ئازاد بن. به‌ حاله‌تی ئاسایی بوون، به‌لام بیده‌نگ و بی‌ جووله‌ و چاویان له‌من هه‌لنه‌ده‌گرت. واپیده‌چوو كرده‌وه‌ی من وایكردوه‌ به‌ چه‌زه‌وه‌ منیان خۆش بویت. سواری ئوتۆمبیل بووم و به‌ تووره‌یه‌وه‌ ده‌رگام پیوه‌دا. حه‌ق به‌ پیک بوو: نه‌ده‌بوايه‌ به‌هیچ شیوه‌یه‌ك ده‌ست له‌ کاریکی ئاوا بده‌م، به‌لام بۆ به‌ریوه‌بردنی كار پنیویست بوو و ده‌بوايه‌ بۆ سه‌لماندنم ئه‌مكاره‌ بکه‌م. خیانه‌تم به‌ ئه‌ركی خۆم كردبوو.

بۆ ژووری ئیداریم گه‌پامه‌وه‌ و هه‌ولم دا کاری رۆژانه‌م بکه‌م. هه‌رم به‌تال بوو و هه‌رچی ده‌مکرد نه‌مه‌ده‌توانی ته‌ركیز بکه‌م. ئاگر به‌ ئاگر جگه‌ره‌م ده‌کیشا.

كاتژمیر چه‌وت و نیو بوو كه‌ بۆ مال گه‌پامه‌وه‌.
ئیلزی و فراو موللر نانی شه‌ویان به‌ منداڵه‌كان ده‌دا. منداڵه‌كانم ناز كرد و وتم: - سلۆ ئیلزی.

نه‌ختیک بیده‌نگ بوو و به‌شیوه‌یه‌کی ئاسایی وتی: - سلۆ رۆدۆلف.
ماوه‌یه‌ك له‌ بیده‌نگی گویم له‌ قسه‌ی منداڵه‌كان گرت دوایی هه‌ستام و بۆ ژووری ئیش چووم. دوای ماوه‌یه‌کی كه‌م له‌ده‌رگای ژووره‌كه‌م درا و ده‌نگی ئیلزی هات كه‌: - خواردنی شه‌و، رۆدۆلف!

گویم له‌ ده‌نگی هه‌نگاوه‌كانی بوو كه‌ دوور ده‌كه‌وته‌وه‌.
هاتمه‌ده‌ری و چوومه‌ ژووری چیشته‌خانه، دانیشتم و ئیلزی و فراو موللریش دانیشتن. خۆم زۆر به‌ ماندوویی هاته‌به‌رچاو. وه‌كوو هه‌میشه‌ پیکه‌كانم پر كرد و ئیلزی وتی: - سوپاست ده‌كه‌م، رۆدۆلف.

فراو موللر خهريكى قسه كردن له باره ي منداله كان بوو و ئيلزى ش باسى تواناكانى منداله كانى ده كرد.

دواى ماويهه كى كوورت ئيلزى وتى: - مه گهر نا، روډولف؟
سه رم بلند كرد. گويم له قسه كانى نه گرتبوو، هه ر ئه مجوره له خوومه وه وتم "يا، يا." و سه يرى ئه وم كرد: نه ده كرا له چاوه كانى هيچ شتيك بزاني و به شيوه ي ناسايى رووى وه رگيرا.

فراو موللر وتى: - ئه گهر ئيزن بفرموون، هيروماندانان، به پرواى من، "كارل" يش منداليكى به هوشه. به لام ئه وه نده ي كه حه زى له ئه شياكانه، ئه وا حه زى له مروڤه كان نيهه.

به سه ر وتم به لى و ئيتر گويم له قسه كانيان نه گرت.
دواى خواردنى نانى شه وه هه ستام و ئيزنم له ئيلزى و خاتوو موللر وه رگرت و چوومه وه ناو ژووره كه م. كتيبكه م كه باسى له په روه رده كردنى ئسب ده كرد، له سه ر ميژه كه م كه وتبوو. چه ند لا په ريه كه م سه ير كرد و ده ستم به خويندنه وه ي كرد. كه ميك دواتر، دامنايه سه ر شويني خوئى، چه كه م كانم ده ره ينا و ده ستم به ريپيوان كرد.

كاتزمير ده دهنگى فراو موللرم گوى ليبوو كه شه وخوشى به ئيلزى وت و چووه سه ره وه و دواى چه ند خووله ك گويم له پيئى ئيلزى بوو كه له قادرمه كان ده چووه سه ره وه. گويم له ته قه ي وشكى كليلى كاره با بوو و سه رتاسه رى خانووه كه چووه ناو بيده نكيه كى ته واو.

جگه ريه كه م داگيرساند و چوار تاق په نجه رم كردوه
مانگه شه وه نه بوو، به لام شه وه كه رووناك بوو. بو ماويهه ك شانيم كه له سه ر ليئوى په نجه ره دادا و دوايى بريارم دا بچم و قسه له گه ل ئيلزى بكه م:

جگه‌ره‌که‌م کووژانده‌وه و رویشتمه ناو هال و به‌ئارامی له قادرمه‌کان
چومه سه‌ره‌وه.

دهستم برده ده‌ستگیره‌ی ژوره‌که‌ی، پالم پیوه‌نا، به‌لام له ژوره‌وه
داخرا بوو.

له ده‌رگام دا و دوا‌ی چهند چرکه‌یه‌ک دوو لی‌دان‌ی وشکی دیکه، وه‌لامیک
نه‌بوو.

سه‌رم برده نزی‌ک ته‌خته‌ی ده‌رگا و گویم تیژ کرد، ژوره‌که له ژوریک که
مه‌یتی تی‌دابیت، بی‌ده‌نگتر بوو.

۱۹۴۵

كارى كرىماكانى ۳ و ۴ يىش لە رۇژى ديارىكراودا كۆتايى پىھات و لە ژانويەى ۱۹۴۲ ھەتا كۆتايى ھەمان سال ھەر چوار كرىما يەكسەرە بەرپىكەوتن و دەست بەكار بوون.

لە ديسەمبەرى ۱۹۴۲ بووم بە چاودىرى ئۆردوگا و ئاوش ويتسىم جىھىشت و بنەمالەم بۇ بەرلەن برد، بەلام خۆم بۇ ئاوش ويتسى گەرامەوہ و بەشيك لە ھاويىنى ۱۹۴۴ لەوى مامەوہ ھەتا يارمەتى جىگرەكەم بکەم بۇ چارەسەرى كىشەيەك كە بۇ بەرپۆەبردنى "چالاکى تايبەت" لەبارەى چوارسەد ھەزار جوولەكەى ھەنگارىا پىش ھاتبوو.

دوايىن سەردانم بە ئەركى چاودىر، لە مارسى ۱۹۴۵ دا بوو: سەردانى ئۆردوگانى نوين گامن، بىرگن بىلسن، بوخن والد، داخاو و فلوسن بۆرگم كرد و فەرمانى رايىشس فوررم پىگەياندن كە ئىتر جوولەكەكان تىرباران نەكەن و بۇ پىشگرتن لە مردنيان ھەموو ھەموو ھەولیکى خۇيان و ھگەر بخەن.

لەنيوان ئەم ھەموو ئۆردوگايانە، ئۆردوگاي بىرگن بىلسن بەتايبەت لە بارودۇخىكى مەترسىدار بوو: لەوى نە ئاو بە ھەمووان دەگەيشت و نە خۆراك، ئاودەستەكان پىر ببوون و لىيان دەپژا و لە جاددەكانى ئۆردوگادا،

زياتر له ده هزار مهيتي بوگهن له ژير ناسماني خوا مابوننه وه. له لايه‌كي ديكه، خوراكي زيندانپيه‌كان جيبه‌جي نه‌ده‌كرا، چونكه ئيداره‌ي قووته‌مهنې نه‌يده‌تواني خوراك دايين بكات.

ئه‌مرم به فهرانده‌ي ئوردوگنا كرد كه نه‌ختيك ئهم بارودوخه ريك بخاته‌وه. فيرم كرد كه چون له چال و قوولكه‌كاندا مه‌يته‌كان بسووتيني و دواي ماوه‌يه‌ك بارودوخي تهن‌دروستي ئه‌ويش تا راده‌يه‌ك چاره‌سهر كرا. به‌لام خوراك وه‌كوو پيشووتر زور كه‌م بوو و زيندانپيه‌كان وه‌كوو ميشي سه‌رما‌بردوو ده‌كه‌وتن و ده‌مردن.

له كوتايي ئاقريلي ۱۹۴۵ بارودوخ به جيه‌يه‌ك گه‌يشت ئه‌مر كرا كه ئه‌و ئامتس گروپه‌ي كه منيش نه‌ندامي بووم له كه‌ي ئيلي "راوني‌سورك" بگواستريته‌وه. ئوتومبيل‌ه‌كاني سه‌ركرده‌كاني ئيس. ئيس. ه‌كان و بنه‌ماله‌كانيان و هه‌روه‌ها هه‌موو فايل و په‌روه‌نده‌كان و ئه‌شياكان، به‌شيوه‌يه‌كي كارواني به‌ريكه‌وتن. كاروانيك كه به‌رده‌وام ده‌بوايه بوه‌ستي سه‌باره‌ت به ريگرتني خه‌لكي ناسايي كه له‌ده‌ست بومباران رايانده‌كرد.

له راوني‌سورك بو رويسبورگ چووين و ته‌نيا جيه‌يه‌ك كه بتوانم جيه‌ي ئهم هه‌موو كه‌سه‌ي تيدا بكه‌مه‌وه، ته‌ويله‌يه‌كي جيه‌ي هه‌وانه‌وه‌ي ئه‌سه‌به‌كان بوو. به‌محاله‌شه‌وه روژي دواتر توانيم قوتابخانه‌يه‌ك بدوزمه‌وه بو هه‌وانه‌وه‌ي منداال و ژنه‌كان.

له‌وه به دوا، گواستنه‌وه و كوچره‌وي وه‌كوو كاموسيكي راسته‌قينه‌ي ليها‌تبوو: روسه‌كان له‌م لايه ده‌هاتنه پيش و نانلگوساكسونه‌كانيش له لايه‌كي ديكه‌وه و ئيمه‌ش ده‌بوايه به‌رامبه‌ر به پيشه‌وي ئه‌وان، پاشه‌كشه بكه‌ين.

له فلیوسبۆرگ، له ناكاو وه بیرم هاته‌وه كه مامۆستای پيشووی منداڵه‌كان له ئاوش ویتس، خاتوو "موللر" له ئاپینراده داده‌نیشیت. خیرا ئیلزی و منداڵه‌كانم برده لای ئه‌و و فراو موللر له راستیدا چاگه‌ی له حه‌قی ئیمه‌دا کرد و له خانووی خۆیدا جیگه‌ی بۆ کردنه‌وه.

من بۆخۆم به ته‌نیا‌یی له‌گه‌ڵ دیتس هه‌تا مۆریك له رۆیشتن به‌رده‌وام بووم و له‌وئێ‌هه‌ گه‌ڵ سه‌رکرده‌ ناو‌داره‌کانی ئامتس گروپه‌ بۆ دوا‌یین جار چو‌وینه‌ لای هیملیئر كه رایگه‌یاندا ئیتر هه‌یچ ئه‌مریک و فه‌رمانیکه‌ی بۆ ئیمه‌ پی‌ نییه‌.

كه‌مێك دواتر، هه‌ویه‌یه‌کی خزمه‌تی هه‌ینزی ده‌ریای، ناویکی ساخته و ده‌ستیک جلیشیان پیدام. ئه‌مرم پیکرا كه جلكه‌كان له‌به‌ر بکه‌م، به‌لام ئونیفورمی "ئیس. ئیس" م لای خۆم هه‌شته‌وه.

له پینجه‌می مانگی مه‌ی ئه‌مرم پیکرا بۆ رانتۆم بچم. رۆژی هه‌وته‌م گه‌یشتم و چه‌ند کاترژمیر دواتر ئاگادار کرامه‌وه كه مارشال کیتیل له رینس ته‌سلیمی بی‌ مه‌رج و ئه‌گه‌ری سوپای ئه‌لمانیا‌ی واژوو کردوه.

له رانتۆم منیان بۆ برۆنسبۆتیل به‌رپیکرد. چه‌ند هه‌فته‌یه‌ك له‌وئێ‌هه‌ مامه‌وه و چونکه له‌سه‌ر هه‌ویه‌که‌م نووسرابوو به‌ر له خزمه‌تی سه‌ربازیم جووتیار بوومه، له پینجه‌می ژوئیه‌ منیان بۆ کینگه‌یه‌ك له "گۆتروپیل" نارد، لای كه‌سێك به‌ناوی گینۆرگ پوتزلر.

هه‌شت مانگی ته‌واو له‌م کینگه‌یه‌دا کارم کرد.

گینگه‌یه‌کی باش بوو و چه‌ند ئه‌سببیشی هه‌بوو كه باش و سه‌رحال بوون و کاتیك كه گینۆرگ زانی سه‌رده‌میک له کینگه‌یه‌ك کارم کردوه، ئه‌سبه‌کانی به‌ده‌ست من سپارد. به‌ دل و به‌ گیان به‌م ئه‌رکه‌ وه‌نووسام و گینۆرگ كه منی له مائی خۆیدا په‌نا دا‌بوو، هه‌میشه‌ به‌ پیکه‌نینه‌وه

دهیوت که ئەگەر شهوانه‌ش له‌ناو ئاخوور و لای ئەسبەکان ناخەوم، تەنیا بو ئەوه‌یه که دەترسێم بێ ریزیان پێیکەم و ئازاریان بدم.

گینۆرگ پیاویکی کوورته بالا بوو، بەهێز و ماسوولکەیی، بە چەنەگە‌ی درێژی نووک تێژی چاوشین و هەر له سەرەتاوه زانیم که له "ئیس. ئای" پلەیه‌کی بەرچاوی هەبووه. منیش نەینێ کار و پیشه‌ی خۆم لای ئەو باس کرد و لهو کاتوه هەلسوکه‌وتیکی تەواو هاوڕێیانە‌ی له‌گە‌ڵ من پەیدا کرد و کاتی‌ک که ژنە‌که‌ی له‌وی نە‌ده‌بوو، بە تەواوی دەردی دلمان له‌گە‌ڵ یه‌کتر ده‌کرد.

رۆژێک به‌یانی زوو به‌ تەنیا له‌گە‌ڵ ئەسبەکان له‌ له‌وه‌رگه‌ بووم که له‌ناکاو سەر و گۆیلاکی پەیدا بوو، له‌ تەنیش‌ت من دانیش‌ت، چاوی له‌ چاوی من ب‌پری و به‌ رووخساریکی تەواو جددی وتی:

– هیملی‌ریان گرت.

به‌ ته‌ته‌په‌ته‌وه‌ وتم: – گرتیان؟ گینۆرگ وتی: – نا بابا، گوی ب‌گره‌ هه‌تا بۆت باس ب‌که‌م: کلاوی له‌سه‌ر ناو‌ن! تا ویستوو‌یانه‌ بیگرن و بیخه‌نه‌ ژێر ئەشکه‌نجه‌ و لیپرسینه‌وه‌، خۆی کووش‌توو‌وه‌.

سه‌یرم کرد و نه‌متوانی هیچ ب‌لێم.

گینۆرگ ناوچاوانی تی‌کنا و خه‌ریکی ده‌ست رێکخشان‌دن بوو:

– گوی ب‌گره‌ هه‌تا بۆت باس ب‌که‌م.... زۆر زی‌ره‌ک بوو ئەم هیملی‌ره‌! له‌ناو ده‌میدا هه‌بێکی شووشویی سیانووری شار‌دبو‌وه‌. ده‌یجوو‌یت و تەواو!

(به‌ ره‌زانه‌ندییه‌وه‌ هاواری کرد): – ئاخ خوايه‌! عه‌جەب فیلیکی لی‌کردن!

من دووباره‌م کرده‌وه‌: – که‌واته‌.... خۆی... کووش‌ت!

گینئورگ وتی: - هیج دهزانی چیته؟ بۆچی ئاوا دهکه‌ی. ئه‌وه پینده‌لین زیره‌کی و کلاو له‌سه‌رنان، شاکاره شاکار!.... ناکا بلینی کاره‌که‌ی هه‌له بووه؟

بی ئه‌وه‌ی وه‌لامی بده‌مه‌وه، سه‌یریم کرد.

گینئورگ چه‌نه‌گه‌ی خوراند و به‌ناپه‌حه‌تییه‌وه سه‌یری کردم.

- هیج ناتوانم سه‌ر له‌بیروبۆچوونی تو ده‌ربینم. ئه‌وه‌یکه سه‌رداریکی گه‌وره کاتیک ده‌سته‌سه‌ر ده‌بی خۆی بکووژی کاریکی زۆر شایسته‌یه ئیتر. نیشت وار؟ لی‌ره، هه‌میشه، هه‌موو خه‌لک ئاوا ده‌لین. له‌بیرته "پاولوس"⁽³⁹⁾ که دوا‌ی شه‌ری ستالینگراد خۆی نه‌کووشت و لی‌گه‌را به‌زیندوویی به‌ده‌ستیان بکه‌وی، چه‌نده تف و نه‌عه‌ت کرا؟

دووباره دوا‌ی ماوه‌یه‌ک تووشی ده‌پراوکی و دوودلی هات و وتی: - ئی، نه‌توت چیته؟ لانیکه‌م شتی بلی. هه‌ر ده‌لینی وشک هه‌لاتووی... شتی‌ک بلی: خۆ نیشاللا نالینی خۆ هه‌له‌ی کردووه. ها؟

توو‌په‌یی و ژان پینش چاومی گرتبوو. هه‌ستم کرد گینئورگ قۆله‌کانی گرتووم و به‌توندی رامده‌وه‌شینی. به‌ده‌نگیکی په‌ر له‌بیزاری وتم: - خیانه‌تی پیکردم!

- یانی رایشس فورر!

چاویکی په‌ر له‌سه‌رکۆنه‌کردنی لی‌کردم

به‌سه‌ریدا قیزاندم: - تو نازانی! تیناگه‌ی! ئه‌و فه‌رمانه ترسناکه‌کانی ده‌رده‌کرد و ئیستاش ئیمه‌ی له‌به‌رده‌م یه‌ک دنیا تاوان به‌جی هیشتوو!

³⁹ - مارشال فریدرخ پاولوس سه‌رکرده‌ی سوپای شه‌شه‌می ئه‌لمانیا له‌شه‌ری ستالینگراد (۱۹۴۳) بوو که دوا‌ی ده‌سته‌سه‌ر بیون له‌رادیو مۆسکۆ دژ به‌هیتلیز قسه‌ی کرد. هیتلیز به‌رده‌وام تف و نه‌عه‌تی ده‌کرد که بۆچی خۆی نه‌کووشتوو! ئه‌و سالی ۱۹۵۲ له‌نۆردوگای ئه‌سیران ئازاد کرا و دوا‌ی چوار ساڵ مرد.

گيئورگ وتى: - رايشس فورر؟ تو بهم شيويه دتههوي له باره‌ي
رايشس فورر قسه بكه‌ي؟

- له جياتى ئه‌وه‌ي له به‌رامبه‌رياندا راوه‌ستى.... له جياتى ئه‌وه‌ي بليت
"ته‌نيا من به‌رپرسيارم" ته‌شريف بينن ته‌ماشبا بكن چ كاريكي كر دووه!
هاى! چه‌نده ناسانه!.... چه‌بيكي سيانور ده‌جووين و ده‌ست و بالى
ژيرده‌ستانمان ده‌خه‌ينه ناو هه‌وير!

- به‌لام، راستى راستى، تو كه ناته‌هوي بليى.....
ده‌ستم به قاقاي پيكنين كرد: - "ماينه ئيهره هايست ترويه" (شه‌ره‌في
من وه‌فادارى منه) يا، يا. به‌لام ته‌نيا بو ئيمه، نه بو ئه‌و، زيندان و نه‌نگ و
ته‌نابي دار....

گيئورگ به سه‌رليشيواي وتى: - كه‌واته ئه‌گه‌ر تو بگرن.... له دارت
ده‌دهن؟

- چون بير ده‌كه‌يه‌وه! بو من شتيكى ناساييه، گويت لييه؟ بو من
شتيكي ناساييه! بو من مردن، له هيچيش پووچتره.... ئه‌و شته‌ي كه من
شيت ده‌كات (قولى گيئورگم گرت) يانى ئيتر درك بهم شته ناكه‌ي؟ ئه‌و
وه‌كوو ترسنوكه‌كان تييته‌قاندووه!... تيده‌گه‌ي؟.... ئه‌و پياوه‌ي كه من
وه‌كوو باوكم ريزم بوي داده‌نا. ترسنوك بوو....

گيئورگ به دوودلى وتى: - باش، ئه‌رى، تييته‌قاندووه..... دوايى چى؟
مه‌گه‌ر زيندوو مانه‌وه‌ي ئه‌و ده‌يتوانى تو رزگار بكات.

به رق و كينه‌وه راموه‌شاندا و به‌سه‌ريدا قيراندم: - باس له ژيان ده‌كه‌ي
كه چى؟ ئه‌وه‌يكه له‌دارم بدهن يان نا بو من ناساييه! ئه‌وپه‌رى منيش
له‌گه‌ل ئه‌و ده‌مردم! له‌گه‌ل سه‌ركرده‌كه‌م!.... ته‌نيا ئه‌وه‌ي ده‌وت كه من

ٻووم ٺهه مرڻ به لانگ ڊيڪرڊ "ڪه جووله ڪه ڪان لهناو ببات!" ٺهه وڪات هيچڪهس نه ٻووم ڪه شتيڪم پي بلٽ!....

ٺيتر نه متواني هيچيتر بلٽيم. خهريڪ ٻووم له ڙان و شهه رمه زاي خهفه ده ٻووم. ٺيتر نه ڪوچڪرڊن به لامه وه گرنگ ٻووم، نه به دبب ختي و نه روڙگاري رهش.

روڙه ڪاني دواتر ورده ورده پرته بولهي گيٽورگ به رز ٻووم ڪه من "له پيشووش ڪه مدوي ترم".

له راستيدا خه يالم زور شيوا ٻووم، چونڪه قهيرانی دواي مردنی باوڪم، ڪه تووشي ده ٻووم، لهناڪاو سهه و گوڻلاڪيان پهيدا ٻووم، هه رجارهو به مهودايه ڪي ڪه متر تووشي ده ٻووم وه وهه رجار توندتر له جاري پيشووتر و ته نانهت ڪاتيڪ ڪه هه ستم ده ڪرڊ بارودوخم زور باشه، دلپراو ڪييه ڪي ترسناڪ قورسايي ده خسته سهه ميشڪم. ته نانهت ٺهه وڪاتانهي ڪه تووشي ٺهه حاله تهش نه ده ٻووم، ديسانيش وشه ڪاني به هه له وه ده گرم، ته نانهت زور جار به ته ته په ته ده ڪه وم، يان لهناڪاو باسي شتيڪ ده ڪه ڪه پهيوه ندي به دوخه ڪه وه نييه. يان لهناڪاو رسته يه ڪه لهناو ٺهه وڪمدا گريي ده خوارڊ وهه رچيم ده ڪرڊ وشه يه ڪيشي لي نه ده هاته دهه. به زياتر ٻووني ٺهه قهيرانه دهرونييه زياتر تووشي سهه رلي شيواوي و مه ترسي ده ٻووم وهه. هه موو ترسم له وه ٻووم بارودوخه ڪه ڪه خراپتر بيٽ و ڪه ساني دهو روبه رم ليم تي بگهه ن.

روڙي چواردهه مه مه ماری ۱۹۴۶ له گهل گيٽورگ و ڙنه ڪه ي خهريڪي خوارڊني ناني به ياني ٻووم ڪه دهنگي هاتنه رووري ٺووم بيٽيڪم بيست ڪه هاته ناو ڪينگهه. گيٽورگ سهه ري به رز ڪرڊ و وتي: - برو بزانه ڪييه.

هه‌ستامه سه‌رپى و به‌خيرا بينايه‌که‌م ده‌ور ليدا و ريك سينگ به سينگى دوو سه‌ربازى ئه‌مريکايى بوومه‌وه: يه‌کيان ورديله و ئه‌ويتريان بۆر و چاويلکه له‌چاو.

ورديله‌که پيکه‌نى و به زمانى ئه‌لمانى وتى:

- بۆ ئاوا به په‌له‌ن، ماين هيرا

ده‌مانچه‌يه‌کى به‌ده‌سته‌وه بوو که هه‌ر ده‌يجوولاند.

سه‌يرم کرد. دوايى چاوم له‌وى تريان کرد و سه‌رشانيايم که سه‌ير کرد، بينيم هه‌ردووکیان ئه‌فسه‌رن.

به‌رامبه‌ريان ريك وه‌ستام و رژيم گرتن و وتم: - چ فرمايشتيکتان هه‌يه؟ بۆره چاويلکه له‌چاوه‌که به ته‌مه‌لى پالى دايه سه‌ر پييه‌کى و ويته‌يه‌کى له‌گيرفانى ده‌ره‌ينا و چاويكى ليک‌کرد و دايه ده‌ست ئه‌فسه‌ره کوورته‌بالاکه. ئه‌ويش چاويكى له‌ ويته‌که کرد و سه‌يرى ئه‌فسه‌ره بۆره‌کى کرد و وتى: - پپ.

ئه‌وکات ليوه‌کانى به‌ ددانى ريكوشى و ده‌مانچه‌که‌ى راوه‌شانند و پرسى:

- رۆڊۆلف لانگ؟

کار ته‌واو بوو. سه‌رم جوولاند که "به‌لى" و هه‌سانه‌وه‌يه‌کى سه‌ير سه‌رتاپيى داگرتم.

کوورته‌بالا چاويلکه‌يه‌که وتى: - ئيوه ده‌سته‌به‌سه‌رن!

بيده‌نگيه‌ک هاته‌پيش. وتم: - ده‌کرى ئه‌شياکانم کو بکه‌مه‌وه؟

کوورته‌بالاکه زه‌رده‌يه‌کى هاتى. به ئيتاليه‌کان ده‌چوو. وتى: - وه‌پيش که‌وه! که گه‌يشتینه ده‌رگای چيشتخانه يه‌کيکيان به‌جوړيك پالى پيوه‌نام که به‌لاداهايم و نه‌گه‌ر خووم به ليوى ميژه‌که‌وه نه‌گرتبايه‌وه، ريك ده‌که‌وتمه

خواری. سهرم که بهرز کرده‌وه ئه فسره چاویلکه‌ییه کهم بینی که ده‌مانچه به‌دهست له‌پشت گینئورگ وه‌ستابوو. له لووله‌ی ده‌مانچه‌ی سهر مؤره‌کانی پشتم هه‌ستم به‌وه کرد که وردیله‌که‌ش له‌پشت من وه‌ستاو.

ئه فسره چاویلکه‌ییه که وتی: - گینئورگ پوتزلر؟

گینئورگ وتی: - یا!

- ده‌سته‌کانت له‌سهر میژ دابنی، ماین هیرا

گینئورگ به‌ری هه‌ردوو ده‌ستی له‌ملا و ئه‌ولای قاپیک دانا که له‌سهر میژه‌که بوو

- ئیوه‌ش به‌مجوره، خاتوون!

ژنی گینئورگ چاویکی له‌من کرد و چاویکیش له‌هاوسه‌ره‌که‌ی و ئه‌مره‌که‌ی زور به‌هیوری به‌ریوه‌برد.

ئه فسره وردیله‌که وتی: - وه‌پیش که‌ون!

له‌قادرمه‌کان چووینه سهر و چووینه ژووری من. وردیله‌که پالی وه‌په‌نجه‌ره دا و ده‌ستی به‌فیکه لی‌دان کرد.

جلی فه‌رمیی ئیس. ئیس. م له‌به‌رکرد. کاری جلك له‌به‌رکردنم که ته‌واو بوو "چه‌مه‌دانم" (جان‌تام) ده‌ست دایه و دامنایه سهر ته‌خته‌که‌م و رویشتم له‌ناو دۆلاب ژیرپوش ده‌ست ده‌می، که ده‌رگای دۆلابم کرده‌وه، ئه‌فسه‌ره‌که وازی له‌فیکه لی‌دان هینا. ژیرپوش و جله‌کانی دیکه‌م خسته ناو چه‌مه‌دان و ریك له‌مکاته‌دا بوو که وه‌بیر ده‌مانچه‌که‌م که‌وته‌وه: مه‌تریک ئه‌ولاتر، به‌زامنی کراوه، له‌ژیر بالنجه‌که‌م بوو.

بۆ ماوه‌یه‌کی که‌م بی جوولّه وه‌ستام و له‌ناکاوا ماندووییه‌کی بی‌ناو هه‌موو جه‌سته‌می داگرت.

ئه فسره وردیله‌که له‌پشت سهرم وتی: - ته‌واو؟

دهرگای چه‌مه‌دانه‌که‌م به‌ست و ته‌قه‌ی وشکی داخرانی دهرگای
چه‌مه‌دانه‌که له بېده‌نگی ژوره‌که‌دا ده‌نگی دایه‌وه.

هاتینه خوارې و چوینه ژووری چیشته‌خانه. ژنی گینۆرگ که جلی
فرمی ئییس. ئییس‌ی له‌بهر مندا بیینی به‌هر دوو دهستی پیش ده‌می
گرت و له ژیر چاوی سه‌یری می‌رده‌که‌ی کرد.

گینۆرگ هیچ جووله‌یه‌کی نه‌کرد.

وردیله‌که‌ وتی: - "بپۆین!" و به‌هیوری پالیکی به‌من وه‌نا.

که له چیشته‌خانه چوینه دهره‌وه، رووم وهرگپرایه لای گینۆرگ و
ژنه‌که‌ی و وتم: - به‌هیوای دیدار!

گینۆرگیش به‌ده‌نگی ئارام، بی‌ئه‌وه‌ی سه‌ری وهرگپری وتی: - به
هیوای دیدار!

ئه‌فسه‌ره کورته‌بالا‌که پیکه‌نی و وتی: - ئه‌وه‌ش ئیتر له‌و قسانه‌یه‌ها!

ژنی گینۆرگ لام تا کام هیچی نه‌وت و ده‌می نه‌کرده‌وه.

ئه‌مریکایه‌کان منیان بو "بریدستات" (Bredstedt) برد. له‌پیش
نه‌خوشخانه‌یه‌کی کۆن هاتینه خوار و له‌هه‌وشه‌یه‌ک تیپه‌رین که پر له
سه‌رباز بوو. سه‌ربازه‌کان جگه‌ره‌یان ده‌کیشا و چه‌ند سه‌رباز پیکه‌وه
پیاسه‌یان ده‌کرد. هیچ‌کامیکیان ته‌نانه‌ت وه‌کوو سه‌گیش ریزیان له‌و
ئه‌فسه‌رانه نه‌گرت که منیان له‌گه‌ل خویان ده‌برد.

له‌ نه‌ومی یه‌که‌م، منیان برده‌ناو ژووریکه‌ی بچووک. ته‌ختیک و دوو
کوورسی و میزیک له‌وی بوو. ناوه‌که‌شی کووره‌یه‌ک (سوپه) له‌گه‌ل ستلیک
ره‌ژوو...

ئه‌فسه‌ره کورته‌بالا‌که منی له‌سه‌ر کوورسییه‌ک دانیشاند.

دوای ماوه‌یه‌کی کوورت سه‌ربازیک هاته‌ژوور که دوو مه‌تر بالآ و به‌م راده‌یه‌ش پان بوو. زۆر به‌ شیوه‌ی ئاسایی سلأوی له‌ دوو نه‌فسه‌ره‌که کرد. نه‌فسه‌ره‌کان که به‌ناوی "جوئی" (Joe) بانگیان ده‌کرد، به‌ زمانی ئینگلیزی قسه‌یان له‌گه‌ل ده‌کرد. دوایی بۆلای ده‌رگا به‌رپه‌که‌وتن. من له‌جیگه‌ی خۆم هه‌ستام و ریک بۆیان وه‌ستام و به‌شیوه‌ی سه‌ربازی ریزم گرتن، به‌لام ئەوان بی ئەوه‌ی سه‌یریشم بکه‌ن رۆیشتنه‌ ده‌روه.

سه‌ربازه‌ زه‌به‌لاحه‌که به‌ده‌ست ئیشاره‌ی پیکردم که دانیشم. خۆی‌شی له‌سه‌ر لیوی ته‌خته‌که دانیشت. به‌ئارامی دانیشت، به‌لام له‌ژێر قوورسایي ئەودا ته‌خته‌که وه‌ناله‌ که‌وت. سه‌رباز دوو لینگێ درێژی لیک کرده‌وه و پالی وه‌ دیوار دان. دوایی بی ئەوه‌ی بۆ ساتیکی که‌میش چاو له‌سه‌ر من هه‌لبگرێ شتیکی بچووی ته‌ختی له‌ گیرفانی ده‌ره‌ینا، کاغه‌زی ده‌وری لیکرده‌وه، هاویشته‌ ناو ده‌می و ئیستا مه‌یجوو و که‌ی بیجوو.

ماوه‌یه‌کی زۆری کیشا. سه‌رباز چاوی له‌سه‌ر من هه‌لنه‌ده‌گرت. ئیتر ورده‌ ورده‌ سه‌یر کردنه‌که‌ی شیت و تووره‌ی ده‌کردم. سه‌رم وه‌رگیرا و چاوم له‌ په‌نجه‌ره‌ کرد. شووشه‌کانی مات بوون و نه‌ده‌کرا هیچ شتیکی ئەم دیوی په‌نجه‌ره‌ ببینی. چاوم له‌ کووره‌که‌ بری. رادیاتۆریکیش له‌ناو ژووره‌که‌دا هه‌بوو، به‌لام واپیڤچوو کار نه‌کات. هه‌ر بۆیه‌ش کووره‌که‌یان پیکردبوو که ژووره‌که‌ی وه‌کوو کووره‌ گه‌رم کردبوو.

کاترميرىكى ديكه‌ش تىپه‌رى. دوايى ئەفسه‌رىكى بچكۆله به خىرايى با هاته ژوور و له پشت ميژ دانىشت و هه‌ر به‌و خىراييه ده‌ستى له ليكۆلينه‌وه و پرسىار كردن له‌من كرد.

هه‌ر شتىكى ده‌مزانى بۆم باس كرد، به‌بى كه‌موكوپى.

له‌و كاته‌وه به‌دوا به‌رده‌وام منيان له‌م زيندانه بو ئەم زيندانه ده‌گواسته‌وه.

له‌ زيندان بارودۆخم خراب نه‌بوو. خورد و خوراك باش بوو و قه‌يرانه‌كانى عه‌سه‌بىم به‌ ته‌واوى وه‌ستا‌بوو. به‌لام كات به‌ هئواشى تىده‌په‌رى و منيش په‌له‌م هه‌بوو كه‌ هه‌رچى زووتر كارم ته‌واو بكه‌ن. (له‌دار بدرىم).

سه‌ره‌تا زۆر غه‌مى ئىلگىزى و منداله‌كانم هه‌بوو، به‌لام كاتىك زانىم به‌پىچه‌وانه‌ى بىركردنه‌وه‌م نه‌گىراون، ئەوا خه‌يالم ئاسووده بوو. ئىلگىزى چەند نامەى بۆ نووسىم و منيش توانىم وه‌لامى نامه‌كانى بده‌مه‌وه.

جارى وابوو وه‌بىر ژيانى رابردوو ده‌كه‌وته‌مه‌وه. سه‌ير له‌وه دابوو كه‌ ته‌نيا قوناغى مندالى خۆم به‌ راسته‌قىينه ده‌هاته‌به‌رچاو، هه‌لبه‌ت له‌ هه‌موو رووداوه‌كانى دوايىترى ژيانم بىره‌وه‌رى زۆر روون و ئاشكرام هه‌بوو، به‌لام ئەمانه زياتر وه‌كوو بىره‌وه‌رىيه‌ك ده‌چوون كه‌ زياتر وه‌كوو فيلمىك ده‌چوو كه‌ پىشتىر بينيومه و رووداوه‌كانىم له‌بىره و كارىگه‌رىيه‌كانى له‌ هزر و

هۆشم دان. خۆم ده‌بيني که له‌م فيلمه‌دا رۆل ده‌گيڤرم و قسه ده‌که‌م، به‌لام وه‌کوو ئه‌وه ده‌چوو که رووداوه‌کان له‌ژيانى مندا نه‌بوونه.

ناچار بووم دووباره له دادگای نورمبيڤرگ دان به تاوانه‌کانمدا بنيمه‌وه. ئه‌وکاته بوو که بۆ يه‌که‌مجار سه‌رکرده گه‌وره‌کانى حزييم له‌وى و له‌سه‌ر کورسى تاوان بينى که پيشتر ته‌نيا له‌ناو رۆژنامه‌کاندا ده‌مديتن.

له‌ناو ژوروى زيندانم له نورمبيڤرگ چه‌ند ديدارم هه‌بوو که گرنگترينيان سه‌ردانى عه‌ميدىکى ئه‌مريکايى بوو. پياويکى به قه‌لافه‌تى سوور و سپى بوو و مووى سه‌رى سپى ببوو. ده‌يوست ئه‌وه بزاني که چۆن له‌باره‌ى ئه‌و بابه‌تانه‌ى که رۆژنامه‌کانى ئه‌مريکى سه‌باره‌ت به‌من نووسيويانه بێرده‌که‌مه‌وه (بۆى ته‌رجومه کردمه‌وه)... رۆژنامه‌يه‌ک له‌ بابه‌ت يکيدا نووسيووى که "من و سه‌ده‌ى بيسته‌م به‌يه‌که‌وه له‌ داىک بووينه و له‌راستيدا من به‌ باشى ده‌توانم نيشانه‌يه‌ک بم به‌ ناوه‌رۆکى نيو سه‌ده‌ى ميژووى ئه‌لمانيا: له‌ توندوتيرژى و له‌ کۆنه‌په‌ره‌ستى و"

منيش پيوه زيادم کرد و وتم: - له سوپره‌ختى، "هيڤر ئۆپيڤرشت" (جه‌نابى عه‌ميد).

به‌ ده‌نگيکى به‌رز وتى: - به‌ من مه‌لى "هيڤر ئۆپيڤرشت".

دواى له بېده‌نگيدا سه‌پريکى کردم و به پيداگري له‌سه‌ر وشه‌ى "ئيوه" پرسى: - يانى "ئيوه" پياويکى سوپره‌خت بوون؟

سه‌پريم کرد و وه‌کوو فه‌رخه‌شيڤرک که له‌کاتى خۆيدا ته‌ر و وشکيان کردبیت و به‌ ته‌واوى پيڤراگه‌يشته‌ن، سوور و سپى و خه‌په‌تۆله بوو.

واپیده‌چوو ته‌نیا بۆ ساتیکیش درک به‌وه ناکات که من له چ بارودوخیک و
چ جیهانیکدا ژیاوم.

وتم: - به‌لی، وایر ده‌که‌مه‌وه و به ته‌واوه‌تی.

به ده‌نگیکی جددی وتی: - ئەمه بیانوو نه‌بوو.

- من پیویستیم به بیانوو هینانه‌وه نییه. من ته‌نیا ئەمر و فه‌رمانی
سه‌رکرده‌کانی خۆم جیبه‌جی کردوو.

دوایی سه‌ری راوه‌شاند و به حاله‌تیکى جددی که غه‌می لیده‌باری،

وتی: - ئەم خاله‌ی که توانیوته بی‌ره بگه‌ی، چۆنی شی ده‌که‌یه‌وه؟

نه‌ختیکم بیر کرده‌وه و وتم: - منیان به‌هۆی توانایی له پیکهینانی
ته‌شکیلاتی هه‌لبژارد.

به چاوه شینه‌کانی که زیاتر وه‌کوو بووکه‌چینی ده‌چوو سه‌یری منی
کرد و سه‌ریکی راوه‌شاند و وتی: - به باشی له پرسیاره‌که‌م نه‌گه‌یشتی.

(دوای ماوه‌یه‌کی کورت به‌رده‌وام بوو و وتی): - ئیستاش له‌سه‌ر ئەم
بروایه‌ن که کووشتنی جووله‌که‌کان پیویسته؟

- نه‌خیر، ئیتر له‌سه‌ر ئەم بروایه‌ نیم.

- بۆچی؟

- چونکه هیملی‌ر خۆی کووشتوو.

به‌سه‌ر لیشی‌واوی سه‌یری کردم و به‌دوای قسه‌کانمدا چووم و وتم که: -
ئه‌وه نیشان ده‌دات که ئەو "سه‌رکرده‌یه‌کی راسته‌قینه" نه‌بوو و چونکه
سه‌رکرده‌یه‌کی راسته‌قینه نه‌بوو، توانی کووشتنی جووله‌که‌کان له‌به‌ر
چاوی من به "کاریکی پیویست" نیشان بدات و له‌م ریگه‌وه درۆی له‌گه‌ل
من کرد.

وتی: - که‌واته، ئە‌گەر بکرایه له‌نویوه دەست پێبکه‌یته‌وه، ئیوه ئیتر ئە‌مکاره‌تان نه‌ده‌کرد؟

به‌خیرایی وتم: - بۆچی. ئە‌گەر ئە‌مریان پێ‌کردبام دیسانیش ئە‌مکاره‌م ده‌کرد.

بۆ ماوه‌یه‌کی که‌م سه‌یری کردم، ره‌نگی رووخساری سوور هه‌لگه‌را و به‌ نفره‌ته‌وه وتی: - یانی به‌ پێچه‌وانه‌ی وێژدانته‌مکاره‌ت کردوه!
ریک وه‌ستام و به‌رامبه‌ر به‌ خۆم سه‌یر کرد و وتم:

- داوای لێ‌بوردن ده‌که‌م! وایزانه‌ ئیوه له‌ مه‌به‌ستی من نه‌گه‌یشتوون و درکتان پێ نه‌کردوه. من له‌م راده‌یه‌دا نیم که‌ هه‌ر شتی‌کم پێ باش بیته‌، ئە‌وا به‌‌پێوه‌ی به‌مه‌: ئە‌رکی من ته‌نیا و ته‌نیا به‌‌پێوه‌بردنی فه‌رمان و ئە‌مه‌رکه‌انه و به‌س.

قیژانندی: - به‌لام نه‌ فه‌رمانی‌کی ئاوا وه‌حشیانه‌! ... چۆن له‌ده‌ستت هاتوه‌؟ ترسناکه‌! ئە‌م مندا‌لانه‌، ئە‌م ژنانه‌؟ یان ئیوه هه‌یچ هه‌ستی‌کتان نییه‌؟

به‌ماندوو‌یه‌وه وتم: - واز له‌م پرسیارانه‌ ناهێن!

- ئی، زیاتر چ وه‌لامی‌کی ئە‌م پرسیارانه‌ ده‌ده‌نه‌وه؟

- شی کردنه‌وه‌ی سه‌خت و دژواره. سه‌ره‌تا پاله‌په‌ستویه‌کی زۆرم له‌سه‌ر بوو. دوا‌یی، که‌م که‌م، ئیتر هه‌رچه‌شنه‌ حه‌ساسیه‌تی‌کم له‌ده‌ست دا. وایزانه‌ پێ‌ویست بوو که‌ ئە‌مجۆره‌ بیته‌ ئە‌گینا مه‌حاله‌ بوو بتوانم ده‌وام بێنم. ده‌زانن: جووله‌که‌کان بۆ من وه‌کوو ئاژله‌ ده‌چوون، نه‌وه‌کوو گیانله‌به‌ری‌کی مرو‌یی. من ته‌نیا بیرم له‌ بواری فه‌ننی ئە‌رکه‌که‌م ده‌کرده‌وه. که‌م تا زۆر وه‌کوو فه‌رکه‌وانی‌که‌ بۆمبێک ده‌رژینیته‌ سه‌ر شاریک.

به روخساریکی سووره‌لنگه‌پا و تی: - هیچ فرۆکه‌وانیک ناماده نییه
که نه‌ته‌وه‌یه‌ک به ته‌واوه‌تی له‌ناو بیات.

له‌مباره‌یه‌وه بیرم کرده‌وه و وتم: - ئەگەر ئەمکاره ده‌کرا و ئەمری
پێکرا، ئەوا بێشک ده‌یکرد!

وه‌کوو ئەوه که له‌خێر ئەم باسه بگوزهری، شانه‌کانی هه‌لاویشت و وتی:

- که‌واته به‌هیچ شی‌وه‌یه‌ک هه‌ست به‌ په‌شیمانی ناکه‌ی؟

ساف و رێک و خێرا وتم:

- به‌من چی که هه‌ست به‌ په‌شیمانی بکه‌م یان نا. ره‌نگه‌ کرداری
کووشتاره‌که هه‌له‌ بووه، ئاخ‌مه‌گه‌ر من فه‌رمان و ئەمری ئەم کوشتاره‌م
درکردووه؟

سه‌ری لی‌ راوه‌شاندم و وتی: - ئەو شته‌ی که ده‌مه‌ه‌وی بیلیم،

ئوه‌یه... له‌وکاته‌وه که ده‌ست به‌سه‌ر کراون، هیچ بۆت هاتووه‌ته‌پێش بیر

له‌و هه‌ژان بی‌ تا‌وانانه بکه‌یته‌وه که به‌ده‌ستی تو له‌ناو‌براون؟

- به‌لی، هه‌ندی جار.

- ئی، کاتی‌ک بیریان ده‌که‌یته‌وه، چ هه‌ستی‌کت هه‌یه؟

- هه‌ست به‌ هیچ شتی‌کی تاییه‌ت ناکه‌م.

به‌ نار‌ه‌حه‌تی و توور‌ه‌یه‌یه‌کی زۆره‌وه چاوه‌شینه‌کانی لی‌ زه‌ق کردم و
دیسان سه‌ری‌کی لی‌ راوه‌شاندم و به‌ ده‌نگی‌ک که به‌زه‌یی و ره‌حمی
لێده‌باری وتی:

- رێک مرو‌فایه‌تیت ماچ کردووه و له‌ قه‌راغی‌کت داناوه!

به‌م قسه‌وه پشتی له‌ من کرد و رو‌یشت. له‌وه‌یکه بینیم ده‌روات و جیم

دی‌لێت هه‌ستم به‌ حه‌سانه‌وه کرد. ئەم دیداره و ئەم گف‌تو‌گۆیا‌نه به‌ ته‌واوی

بی‌ سوود بوون و به‌ ته‌واوی ماندوویان ده‌کردم.

دوای شه‌هادتم له دادگای نورمپیږگ، ئەمریکاییه‌کان به پۆلۆنییه‌کانیان سپاردم. هه‌رچهند ئەوان کۆمه‌لیک سه‌رکرده‌یان پیسپێردرابوو، به‌لام زیاتر له هه‌موویان به‌ده‌سته‌وه‌گرتنی من خوشحال بوون، چونکه ئاوش ویتس له خاکی پۆلۆنیادا بوو.

دادگایی کردنم رۆژی یازده‌ی مارس ۱۹۴۷ ده‌ستی پیکرد، یانی ریک سائیک دوای گیرانم. دادگایه‌ک له وهرشو پیکهات، له هۆلیکی گه‌وره‌ی روت که دیواره‌کانی سپی بوون. مایکروڤۆنیکیان له‌به‌ر ده‌می من دانا‌بوو و به‌هیدفۆن (سه‌ماعه) که خرابووه ناو گویم، خیرا وه‌رگی‌پراوی قسه‌کانیانم به‌زمانی ئەلمانی گوی لیده‌بوو.

خویندنه‌وه‌ی سکالا‌که که ته‌واو بوو، داوای قسه‌کردنم کرد و هه‌ستام و ریک وه‌ستام و وتم:

- من به‌رپرسیاری هه‌موو ئەو رووداوانه‌م که له ئاوش ویتس روویداوه. که سائیک که له‌ژێر ده‌ستی من کاریان کردووه هه‌یچ‌کاره نه‌بوونه، به‌لام هه‌ز ده‌که‌م بو‌خۆم وه‌لامده‌ره‌وه‌ی تاوانه‌کانم بم.

به‌رپرسی دادگا به‌ده‌نگی‌کی وشک وتی: - ئیوه به‌رامبه‌ر به‌شایه‌ده‌کان قسه‌ده‌که‌ن.

ریژه‌ی دووردریژی شایه‌ده‌کان ده‌ستی پیکرد. زۆرم به‌لاوه سه‌یر بوو پۆلۆنییه‌کان ئەم هه‌موو زه‌حمه‌ته‌یان کیشاوه که ئەم هه‌موو شایه‌ده‌یان له‌سه‌رتاسه‌ری ئەوروپا کۆ کردووه‌ته‌وه، ئەویش ره‌نگه‌ پارهی‌کی زۆریان تیدا خه‌رج کردییت. ئەویش له‌کاتی‌که‌دا‌بوو که من دانم به‌هه‌موو ئەو کارانه ده‌هینا که کردبوومن و حاشام لینه‌ده‌کردن. بوونی ئەم هه‌موو شایه‌ده‌ له‌راستیدا زۆر سه‌یر بوو. به‌بروای من مانای ئەم کاره به‌فیژدانی کات و پازه‌بوو و به‌دیتنی ئەم کاره به‌م ئەنجامه‌ ده‌گه‌یشتم که ئسلاوه‌کان ناتوانن جیلیکی سه‌روه‌ر پیکبینن.

له‌گه‌ل ئه‌وه‌ش شايه‌ده‌كان جاريوا‌بوو باسي شتي وايان ده‌کرد كه له‌راستيدا تو‌وره‌يان ده‌کردم. بۆنموونه يه‌ككيان وتي كه له‌كاپويه‌كم داوه. هه‌ولم دا شي بکه‌مه‌وه كه ئه‌گه‌ر ته‌نيا ئه‌م شايه‌ده وابه‌نويني كه من ئه‌و ديوه بي كلک و شاخه‌م، ديسانيش من هه‌چکات کاريکی ئاوام نه‌کردوه، ئاخ‌ئوه له‌که‌سايه‌تي ئه‌فسه‌ريکدا نيه‌ه كه کاريکی ئه‌وتۆ بکات.

شايه‌ديکی ديه‌ه وتي كه به‌هه‌ردوو چاوي خوي بينيوه كه من گولله‌ي خه‌لاسم له‌ميشكي زيندانييه‌كي تيربارانکراو داوه. ديسانيش شيم کرده‌وه كه هه‌چکات ئه‌مکاره‌م نه‌کردوه. ليداني تيري خه‌لاس کاريک بوو كه سه‌ربازيک ده‌يکرد، نه‌فه‌رمانده‌ي ئۆردوگايه‌ک. ئه‌وه‌په‌ري فه‌رمانده‌ي ئۆردوگا له‌کاتي ريوه‌سمي تيرباران له‌وي ده‌بوو، به‌لام ئيتر تيري خه‌لاس شايسته‌ي په‌له‌ي ئه‌فسه‌ري نه‌بوو.

وه‌کوو رۆژ روون بوو كه هه‌چ بايه‌خ بۆ شي کردنه‌وه‌كاني من داناني، به‌لکوو هه‌ولي ده‌دا له‌هه‌ر وشه‌يه‌كي من دژ به‌خۆم كه‌لك وه‌رېگري.

جاريک، له‌هه‌ليک كه هاته‌پيش، دادوهر هاواري کرد:

- ئيوه سي ميليون و نيو مرۆقتان كووشتووه!

من ئيزني قسه‌ كردنم وه‌گرت و وتم:

- ببوورن، دوو ميليون و نيو مرۆڤ زياتر نه‌بووه.

ده‌نگه‌ ده‌نگ و هه‌را و هوريا له‌سه‌رتاسه‌ري ته‌لاري دانگا به‌رز بووه و دادوهر هاواري کرد كه ده‌بي شه‌رمه‌زار بم. له‌کاتيکدا من ته‌نيا ژماری کووژراوه‌كانم راست کرده‌وه.

زۆررهبه‌ي قسه‌كاني من له‌گه‌ل دادوهر ئه‌م كيشانه‌ي ليده‌که‌وته‌وه:

سه‌باره‌ت به‌ناردني لۆرييه‌كان بۆ "دس ساو" بۆ غازي خنکينه‌ر، ليبي

پرسيم:

- بۆچی بۆ ناردني لۆرييه‌كان بۆ دس ساو ئه‌وه‌نده په‌له‌تان هه‌بوو؟

- کاتیک که دهمدیت ئەمباری غاز به تال دەبی سرووشتی بوو که بۆ هینانی غاز وەپەلە بکەوم.

دادوهر وتی: کهواته غاز بۆ تو حوکمی ئەمباری نان و شیری هەبوو؟
به سهبر و حەوسەلەووە وەلامیم دایه‌ووە که: - ئاخ‌ر من بۆ ئەمکاره له‌وی
بووم مەگەر نا؟

دادوهر سه‌رکه‌وتووانه سینگى هینایه پیش و هاواری کرد: - کهواته
جەنابتان تەشرفو له‌وی بوو که بۆ کووشتنی هەرچی زیاتری خەلک
هەرچی زیاتر غاز ناماده بکەن!

- ئی، ئەمر و فەرمان ئەمە بوو.

- ئەوکات دادوهر رووی له هەینەتی ژووری کرد و پێی وتن من تەنیا
تاوانی ئەوهم نییه که جووله‌که‌کانم کووشتوو، بەلکوو ئەم تاوانه‌شم
دیتەسه‌ر که هەولێ هەرچی زیاتر کووشتنی جووله‌که‌کانیشم هەبوو.

لێره‌دا من دیسان ئیزنی قسه‌ کردنم خواست و شیم کردووه که
قسه‌کانی دروست نییه: چونکه من هیچکات به هیملیرم نه‌وتوووه که
ژماری جووله‌که‌کان زیاتر بکات که ده‌یاننیریت. بەلکوو ریک پیچه‌وانه‌ی
ئەوه بووه و زۆر جار داواکاریم بۆ ناردوووه که ئاهه‌نگی ناردنی
شەمەنده‌فەرەکان کهم بکاتەوه.

دادوهر وتی: - به‌محاله‌شه‌وه ناتوانی دان به‌وه دانه‌نیی که به‌تایبه‌ت له
ئهرکی خۆتان سه‌بارەت به‌له‌ناو بردنی زیندانیه‌کان کهمکاریت کردوووه.

- من له به‌رپۆه‌بردنی ئەمر و فەرماندا ئهرکی خۆم به‌رپۆه‌بردوووه، به‌لام
بۆ وه‌رگرتنی ئەم ئەمر و فەرمانانه هیچ جوور هەولیکم نه‌داوه.

- ئایا بۆئەوه‌ی خۆت له به‌رپۆه‌بردنی ئەم ئەمر و فەرمانانه ده‌ریاز
بکەى، هیچ هەولیکت داوه؟

- به‌رله‌وه‌ی که رایشس فورر بۆ له‌ناو‌بردنی جووله‌که‌کان متمانه به‌ من
بکات، داواى ئەوهم کردبوو که بۆ به‌ره‌ی شه‌ر بمنیرن.

- ئی، دوایی؟
- دوایی ئەم مەسەلەیه باسی نەکرایەو: ئاخەر ئەم مانایەه‌ی پەیدا دەکرد که من دەمەه‌وئێ لەژێر باری فەرمان و ئەرکی پیسیپێردراو خۆم بدزموه.
- کەواتە ئەم کارەت بە دل بوو و حەزەت لەوێ بوو جوولەکەکان لەناو ببەه‌ی؟
- وتەم: - بەه‌یچ شیوہیەک، بەه‌یچ شیوہ حەزم لەم کارە نەبوو.
- ئەوکات بێدەنگ بوو، چاوەکانی لە من بێری، دەستەکانی برده پشته‌وه و وتی:
- ئی، کەواتە باسی ئەوێمان بۆ بکە که خۆت چۆن سەیری ئەم ئەرکە پیسیپێردراوەت دەکرد؟
- بێدەنگییەکی قوورس هاتەپێش. هەموو چاوەکان لەمن بێرابوون.
- ماوہیەکی کەم بێرم کردووه و لە کۆتاییدا وتەم: - کاریکی بئێ واز و ماندووکەرەوه بوو.
- دادوهر دەستەکانی بۆ تەنیشتەکانی شوپێر کردووه و دووبارە دەنگە دەنگ هەموو تەلاری پێر کرد.
- نەختیک دواتر دادوهر وتی:
- ئەمە لە قسەکانی خۆتێن که دەیانخوینمەوه:
- "ژنە جوولەکەکان زۆر جار لەجیاتێ ئەوہی مندالە شیرەخۆرەکیان بۆ ژووری غاز ببەن، لەناو تەپۆلە جلکەکانیاندا دەیانشاردەنەوه. لەسەر ئەم حسیبە کۆماندۆی تاییبەت که لە زیندانییەکان پێکھاتبوون، ئەمریان پێکرابوو لەژێر چاودێری ئێس. ئێس.ەکان جلکەکان بگەڕین و ئەگەر مندالیکیان بدۆزیبایەوه، بیانھاویشتبایە ناو ژووری غاز"
- سەری بەرز کردووه و وتی ئەمە قسەکانی تۆن. مەگەر نا؟
- بەئێ. بەلام دەمەه‌وئێ خالیکی تێدا راست بکەمەوه.

به دست ئيشاره‌یه‌کی پيكردم و من وتم: - من نه موتووہ "مندالہ‌كان به‌اويئنه ژووری غاز، به‌لكوو وتومه مندالہ‌كان بۆ ژووری غاز بنيرن".
دادوهر له‌رووی بی وازی هاواری کرد:

- وشه ئه‌وه‌نده گرنگ نيهه! (دوایی به‌رده‌وام بوو): - ئایا ئیوه له هه‌لسوکه‌وتی ئه‌و ژنه به‌سته‌زمانه فه‌قیرانه که خویان به‌ مه‌رگ و مردن سپاردبوو، به‌لام نائومیدانه هه‌ولیان ده‌دا گیانی مندالہ شیره‌خۆره‌کانیان رزگار بکه‌ن و له راستیدا به‌ ئاغایی و گه‌وره‌یی به‌رپرسیانی ئۆردوگایان بسپيرن، دلت به‌رچه‌م نه‌ده‌که‌وت، کاریگه‌ری له‌سه‌ر تو نه‌ده‌بوو، نارچه‌ت نه‌ده‌بووی؟

وتم: - من نه‌ده‌بوايه ريگه به‌ خۆم بده‌م نارچه‌ت بم. من ئه‌مريکی تايبه‌تم پيکرا‌بوو: مندالہ‌كان توانایی کاریان نه‌بوو و منيش جگه له‌وه‌یکه بیاننيرمه ژووری غاز، هيچ چاره‌یه‌کم نه‌بوو.

- که‌واته هيچکات بيرت له‌وه نه‌کرده‌وه که وازیان ليبيئي؟
- هيچکات بيرم له‌وه نه‌کرده‌وه که خۆم له‌ ئه‌مر و فه‌رمانی فه‌رمانده‌که‌م بدزمه‌وه. (نه‌ختيک بيده‌نگ بووم و دوایی وتم): - له‌وه بگوزه‌ريين، ئاخ‌ر من له‌ که‌ی ئيل‌یکدا ده‌متوانی چی له‌ مندالہ‌كان بکه‌م، که‌ی ئيل‌ که‌ ناوه‌ندی شیره‌خۆران نيهه!

تووپه‌یی له‌ رووخساری ده‌باری و وتی:

- ئیوه بۆخۆتان باوکن؟
- به‌لی.

- مندالہ‌کانيشت خۆش ده‌ويت؟

-- بي‌شک.

نه‌ختيک بيده‌نگ بوو. چاوه‌کانی به‌ ئارامی له‌سه‌ر دانيشتووانی ته‌لاره‌که‌ گي‌را. دوایی بۆلای منی گه‌راندوه‌وه و وتی: - چۆن په‌يوه‌ندی ده‌خه‌يته

نیوان عه‌شقی به‌رامبهر مندا له‌کانی خوټ و هه‌لسوکه‌وتت به‌رامبهر به مندا له جووله‌که‌کان، چۆن ئاشتیان ده‌که‌یه‌وه؟

ماوه‌یه‌کی کوورت بیرم کرده‌وه و وتم: - هه‌یچ په‌یوه‌ندییه‌کی به‌ منه‌وه نییه. هه‌لسوکه‌وتی من له ئۆردوگادا هه‌لسوکه‌وتی سه‌ربازیانه‌ بوو و بێشک له‌ماله‌وه هه‌لسوکه‌وتی‌کی دیکه‌م هه‌بوو.

- ده‌تانه‌هوی ئه‌وه بێن که سه‌روشتی دوولایه‌نه‌ت هه‌یه؟
نه‌ختیک دوودل مامه‌وه، به‌لام له‌ کوټاییدا وتم: به‌ئێ، پیموایی ئاوی دابنێن باشتره.

به‌لام له‌م وه‌لامه‌مدا هه‌لهم کرد، چونکه دادوهر، له‌ به‌رگری له‌ قسه‌کانی خۆیدا به‌ باشترین شیوه سوودی له "دووپرووی و دووپیشه‌یی" وه‌رگرت و هه‌له‌که‌ی به‌ باشترین شیوه بو‌لایه‌نی خۆی قۆسته‌وه. دوا‌ی ماوه‌یه‌کی کوورت که بیانی سه‌باره‌ت به‌ شه‌ها‌ده‌تی شایده‌کان تووره‌ بوومه، وتی:

- ئه‌م دووپرووی و دووپیشه‌یه به‌پرا‌ده‌یه‌که که ته‌نانه‌ت له‌ گۆپینی حاله‌تی رووخساری تاوانباردا رۆل ده‌گێرێت و جاریوایه‌ وه‌کوو فه‌رمانبه‌ریکی ئاسایی و ئارام نیشان ده‌دات و جاریواشه‌ زۆرداری و سته‌مگه‌ری چه‌نگیزخانی مغولیش ناتوانی به‌ریه‌ره‌کانی بکات.

هه‌روه‌ها وتی له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا که من به‌ حه‌زی خۆم ئه‌مکارانه‌م نه‌کردوه، منی به‌ "په‌سته‌رین و جه‌نایه‌تکارترین که‌سی سه‌رده‌می نوی" ناساند و له‌ به‌رپه‌وه‌بردنی ئه‌رکا‌کانمدا، تیکه‌لاویک له‌ ترس نانه‌وه و فریو و ریاکاری و توندوتیژی و قه‌باعه‌تم له‌خۆم نیشان داوه.

رۆژی دووه‌می ئاقریل، دادوهر حوکه‌مه‌که‌ی خوینده‌وه:
له‌ حاله‌تی وه‌ستانی ریک به‌شیوه‌ی سه‌ربازی ئه‌لمانی گویم لیگرت.
ئه‌وه بوو که چاوه‌پوانیم ده‌کرد.

حوکمی دادگا ئەمه‌ی راست ده‌کردوه که من، نه له وهرشو، به‌لکوو به‌تایبته ده‌بی له ئۆردوگای ئاوش ویتس و له‌شوینیک به‌دار هه‌لواسریم که خۆم بو زیندانیه‌کانم چه‌قاندوو.

نه‌ختیک دوای راگه‌یاندن و خویندنه‌وه‌ی حوکمی دادگا، پاسه‌وانیک که لای راستی من وه‌ستابوو، به‌سه‌بری له‌شانمی کوتا. هیدفۆنه‌کانم له‌ گویم ده‌ره‌ینا و له‌سه‌ر کوورسییه‌که‌م دانا، روم له‌ پارێزه‌ره‌که‌م کرد و وتم: - زۆر سوپاس کاکی پارێزه‌ر.

سه‌ری به‌رامبه‌ر من خوار کرده‌وه، به‌لام ده‌ستی له‌گه‌ل لینه‌دامه‌وه. له‌گه‌ل نیگابانه‌کانم له‌ ده‌رگایه‌کی لای راستی ته‌لاره‌که‌ چه‌ومه‌ ده‌ره‌وه و له‌ مه‌مه‌پێکی دووردریژ تێپه‌ریم که تا ئەوکاته هه‌یچکات لێی تینه‌په‌رپه‌بووم. په‌نجه‌ره‌یه‌کی زۆر ئەم مه‌مه‌په‌ریان راون کردبوو و دیواری به‌رامبه‌ر په‌نجه‌ره‌کان له‌ژێر رووناکی خۆر بریقه‌یان ده‌دا. هه‌وا سارد ببوو.

دوای ماوه‌یه‌ک ده‌رگای ژووری تاکه‌که‌سیم به‌سه‌ردا داخرا. له‌سه‌ر ته‌ختی خه‌وم دانیشتم و هه‌ولم دا بیر بکه‌مه‌وه. خووله‌کیکی زۆر تێپه‌ری. هه‌ستم به‌ هه‌یچ نه‌ده‌کرد. وام هه‌ست ده‌کرد کوشتنی من تایبته به‌ خۆم نییه.

له‌ جیگه‌ی خۆم هه‌ستام و له‌ درێژایی و به‌رینایی ژووری تاکه‌که‌سی ده‌ستم به‌ هه‌نگاو نانه‌وه‌ کرد. له‌ناکاو ئاگادار بوومه‌وه که خه‌ریکم هه‌نگاوه‌کانم ده‌ژمێرم.

کۆتایی -----

پیرست

۵.....	نوسینیک له وه رگتیر
۸.....	شایرر به کورتی به م شیوویه باس له ژباتنامه ی ئەم مرفکوزه
۲۲.....	۱۹۱۳
۸۸.....	۱۹۱۶
۱۰۷.....	یەکه می نوتی ۱۹۱۶
۱۴۱.....	نۆزده ی ستیته مبهری ۱۹۱۸
۱۴۵.....	۱۹۱۸
۲۰۳.....	۱۹۲۲
۲۵۶.....	۱۹۲۹
۲۹۹.....	۱۹۳۴
۴۵۷.....	۱۹۴۵

مروقتا كوستتا پيئتهكا منه

يولدىن رايونغا كىرىش

يولدىن رايونغا كىرىش، ئەمدىدە خاتىرىلەنگەن بولسا، ئەمدىدە شەھەرگە كىرىش

"چارەسەرى كۆتايى ھاتنى جوولەكەكان بەماناى لەناوبردى ھەموو جوولەكەكانى ئەوروپا بوو و من سالى ۱۹۹۱ لە مانگى ژۇئەن فەرمانم پىدرا كە لە ئاوش ویتس نامراز و كەرەستەى ئەم ئەمرە پىكىبىتم. سەرەتا سەردانى "تريبلىنكا" م (Treblinka) كرد بۇ ئەوھى زانىارى لەسەر كارى ئەم ئۆردوگايە وەرېگرم. ئەوان لەماوھى شەش مانگدا ھەشتا ھەزار كەسيان لەناو بردبوو و ئەمكارەشيان بە غازى "مۆنوكسىدى كاربۇن" بەرئۆھ دەبرد.

ئەم شۆھەيەم بە كارىگەر زانى، بەلام كاتىك ھۆلى لە سىدارەدانى ئاوش ویتس بە كۆتايى گەياند، غازى "زىكلون - ب" م (Zyklon B) بەكارھىنا و جىگەى مۆنوكسىدىم پى پر كردهو. ئەم ئەسیدە لە ھەواكەشەكەوھ دەچووه ناو ھۆلەكە و لەماوھى سى ھەتا پارزە خوولەك ھەموويانى دەكووشت. يانى كاتىك قىژە و ھەرايان كۆتايى پىدەھات ئەوا دەمانزانى كە تەواو بووتە.

دوای نيو كاتزمير دەرگاكانمان دەكردهو و ئەنگوستىلە و رووكەشى زىرىنى ددانەكانيانمان كۆ دەكردهو و كارى سووتاندنى تەرمەكان دەستى پىدەگرد. شتىكى دىكە كە دەبى باسى بگەم جياوازی ئىمە لەگەل تريبلىنكا ئەوھە كە ھەر تەلارەى (ھۆلەى) جىگەى ۲ ھەزار كەس دەبۆو، لە كاتىكدا كە پىشوتر ئىعدامى ئەم ژمارە بەھوودىە دەبوايە لە دە ژوورى دوسەد كەسى بەرئۆھ چووبايە.

